

Kulttuuriperintökohteiden inventointi 2013

Urho Kekkosen kansallispuisto

KUVAILELEHTI

JULKAISIJA	Metsähallitus	JULKAISUAIKA	
TOIMEKSIANTAJA	Metsähallitus	HYVÄKSYMISPÄIVÄMÄÄRÄ	
LUOTTAMUKSELLISUUS		DIAARINUMERO	6447/2013/04.01
SUOJELUALUETYYPPI/ SUOJELUOHJELMA	Kansallispuisto		
ALUEEN NIMI	Urho Kekkosen kansallispuisto		
NATURA 2000 -ALUEEN NIMI JA KOODI	UK-puisto - Sompio - Kemihaara SPA/SCI FI1301701		
ALUEYKSIKKÖ	Lapin luontopalvelut		
TEKIJÄ	Sami Viljanmaa		
JULKAISUN NIMI	Kulttuuriperintökohteiden inventointi 2013 Urho Kekkosen kansallispuisto		
TIIVISTELMÄ	Metsähallituksen Lapin luontopalvelut teki vuonna 2013 kulttuuriperintökohteiden inventointia Urho Kekkosen kansallispuiston alueella Inarissa, Sodankylässä ja Savukoskella. Työ liittyi kansallispuiston uuden hoito- ja käyttösuunnitelman valmisteluun. Inventoinnilla haluttiin täydentää ja ajantasaistaa tietoja erityisesti sellaisista kulttuuriperintökohteista, jotka sijaitsevat kansallispuistossa kulkevien retkeilyreittien lähellä. Mahdollisimman monien alueelta aiemmin tunnettujen kohteiden nykytila pyrittiin tarkastamaan. Samalla etsittiin aiemmin tuntemattomia kulttuuriperintökohteita ja havainnointiin, uhkaako alueen retkeilykäyttö kohteiden säilymistä. Erityisen huolellisesti käytiin läpi auto- ja varaustupien sekä huollettujen tulipaikkojen lähialueet, joilla maastonkuluminen on voimakkainta. Parhaimmin ennätettiin inventoida Saariselän matkailukeskuksen lähiympäristön merkityt reitit, Kiilopään ja Luiojärven väliset polut sekä Suomujoen ranta-alueet Suomenruokun autiotuvan ja Snellmaninmajan välillä. Kopsusjärven ja Kaptukaislampien rannat tarkastettiin, samoin Ruijan polku Kaptukaislampien ja Kiilopään väliseltä osalta. Kansallispuiston koillisosassa inventoitiin neljän päivän ajan Anterin entisen rajavartioaseman huoltotien lähellä sijaitsevia kulttuuriperintökohteita Luton sillalta Taimenjärvelle saakka sekä Kiertämäjoen itäpuoleista aluetta. Inventoinnin lopussa käytiin viisi päivää läpi Nuorttijoien retkeilyreitit polkuja sekä Nuorttijoien ranta-alueita. Inventoinnin aikana dokumentoitiin yhteensä 83 kulttuuriperintökohdetta ja kuvattiin runsaasti kuvamateriaalia, jota voidaan käyttää muun muassa kansallispuiston kulttuuriperinnön esittelyssä ja matkailumarkkinoinnissa. Kulttuuriperintökohteet ajoittuvat kivikaudelta historialliselle ajalle, ja niiden alakohteita kirjattiin lähes viisisataa. Yleisimpiä kohteista olivat pyyntikuopat, joita dokumentoitiin kaikkiaan 214. Kohteiden joukossa on 24 aiemmin tunnettua Museoviraston muinaisjäännösrekisteriin kirjattua kiinteää muinaisjäännöstä ja noin kaksikymmentä Saariselän retkeilyoppaassa mainittua, mutta aikaisemmin Metsähallituksen Reiska-tietokantaan kirjaamatonta kohdetta. Sijainniltaan aiemmin tuntemattomia kulttuuriperintökohteita löydettiin 28, joista 23 luokiteltiin kiinteiksi muinaisjäännöksiksi. Niistä pääosa on pyyntikuoppia ja kivikaudelle tai varhaismetallikaudelle ajoittuvia asuinpaikkoja. Aiemmin tuntemattomia olivat myös kaksi purnua, yksi uunimainen kivilatomus, yksi muistomerkki, yksi uittopadon jäännös, muutamat Suomujoen varrella sijaitsevat kullansintäkuopat sekä kolme kohdetta, joista löydettiin suorakaiteen muotoisia liesilatomuksia. Aiemmin tunnettujenkin kulttuuriperintökohteiden yhteydestä löydettiin aiemmin tuntemattomia alakohteita. Muutamien kohteiden suojelustatusta muutettiin, muun muassa kolmea aiemmin tunnettua historiallisen ajan asuinpaikkakohdetta esitetään luokiteltaviksi kiinteiksi muinaisjäännöksiksi.		
AVAINSANAT	Esihistoria, historia, muinaisjäännökset		
MUUT TIEDOT			
SARJAN NIMI JA NUMERO			
ISSN	ISBN (NIDOTTU) ISBN (PDF)		
SIVUMÄÄRÄ	562 s.	KIELI	
KUSTANTAJA	PAINOPAIKKA		
JAKAJA	Metsähallitus, luontopalvelut	HINTA	

Sisällysluettelo

1 JOHDANTO	7
1.1 INVENTOINTIALUEEN AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET SEKÄ ALUEELTA AIEMMIN TUNNETUT KULTTUURIPERINTÖKOhteET.....	8
1.2 INVENTOINTIMENETELMÄT.....	9
2 ALUEEN MAISEMA, LUONTO, KALLIO- JA MAAPERÄ SEKÄ VESISTÖT	10
3 INVENTOINNIN TULOSTEN TARKASTELU JA JOHTOPÄÄTÖKSET	11
3.1 INVENTOINNIN AIKANA DOKUMENTOIDUT KOhteET.....	11
3.1.1 Kivikautiset tai varhaismetallikautiset asuinpaikat.....	12
3.1.2 Moniperiodiset asuinpaikat.....	12
3.1.3 Muinaisjäännösryhmät.....	13
3.1.4 Suorakaiteen muotoiset liesilatamukset.....	13
3.1.5 Muinaisjäännöksiksi luokitellut historiallisen ajan asuinpaikat.....	13
3.1.6 Pyyntikuoppakohteet.....	14
3.1.7 Purnut.....	14
3.1.8 Pilkkapetäjät.....	15
3.1.9 Poroaitojen jäännökset.....	15
3.1.10 Vasanmerkintäpaikkojen jäännökset.....	15
3.1.11 Kotarauniot ja asuinkentät.....	15
3.1.12 Savottajäännökset.....	16
3.1.13 Autiotupien, yksityiskämppien, kammien ja korsujen jäännökset.....	16
3.1.14 Muut rakennusten ja rakennelmien jäännökset.....	17
3.1.15 Kullanetsintäkuopat.....	17
3.1.16 Muut kulttuuriperintökohteet.....	17
3.1 INVENTOINTIALUEEN MENNEISYYS LÖYTÖJEN VALOSSA.....	18
3.1 KULTTUURIPERINTÖKOhteIDEN HOITOTARVE JA TUOTTEISTAMISMAHDOLLISUUDET.....	20
4 KOHDEKUVAUKSET	22
4.1 KIVIKAUTISET TAI VARHAISMETALLIKAUTISET ASUINPAIKAT.....	22
4.1.1 Aitalampi.....	22

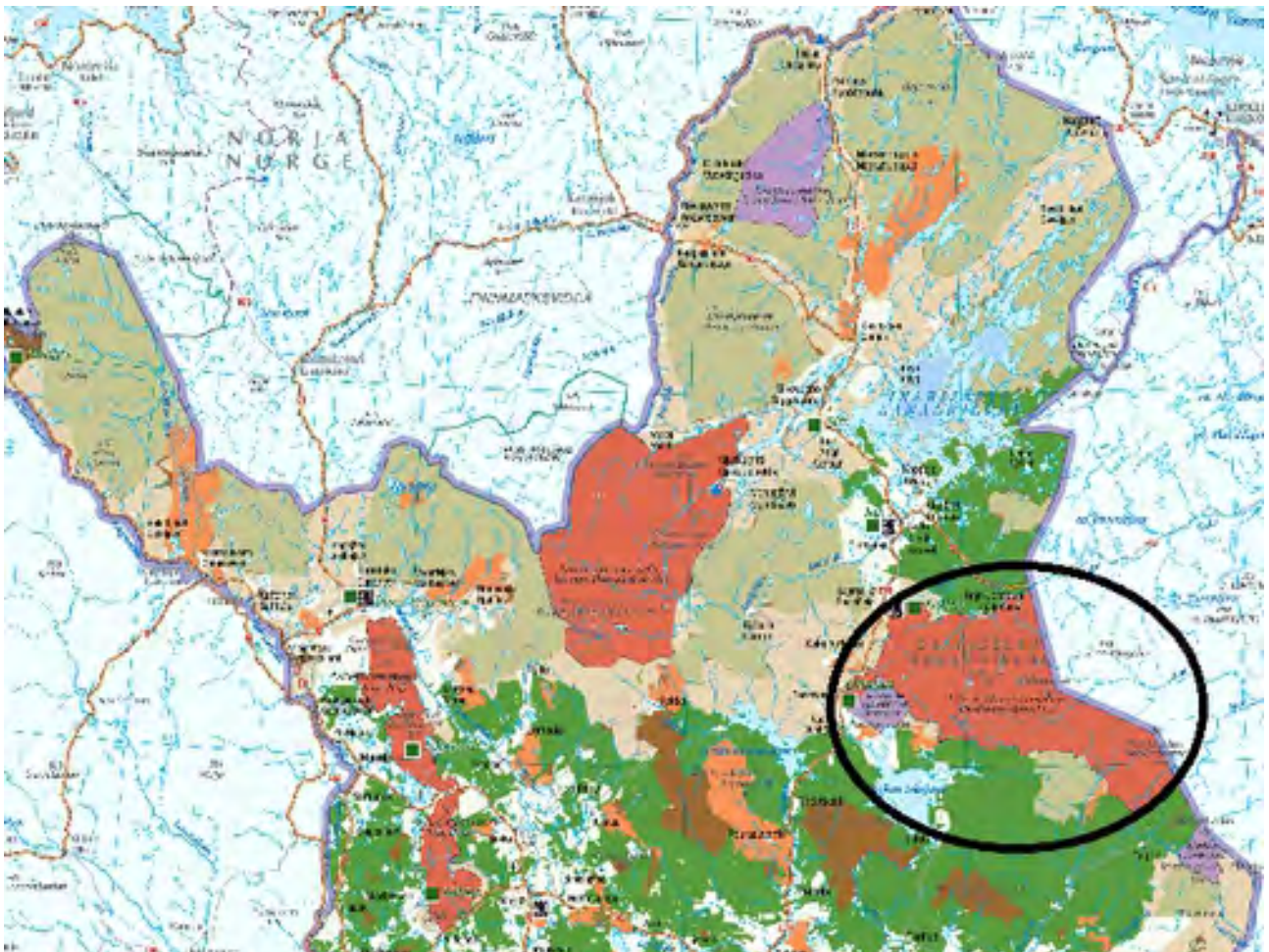
4.1.2 Alempi Kiertämäjärvi itäranta.....	27
4.1.3 Kattukaislammet 3.....	34
4.1.4 Kotajärvi 3.....	40
4.1.5 Kotaköngäs.....	46
4.1.6 Luttojoen silta.....	49
4.1.7 Luulammit.....	54
4.1.8 Luuvaara.....	61
4.1.9 Luuvaara 2.....	66
4.1.10 Porttikoski.....	72
4.1.11 Tammukkaoja.....	78
4.1.12 Ylempi Kiertämäjärvi.....	85
4.2 MONIPERIODISET ASUINPAIKAT.....	90
4.2.1 Aittajärvi.....	90
4.2.2 Karunaslaavu.....	97
4.3 MUINAISJÄÄNNÖSRYHMÄT.....	104
4.3.1 Kopsusjärvi.....	104
4.3.2 Luirojärvi.....	118
4.3.3 Roopenoja.....	132
4.3.4 Suomujärvet.....	144
4.4 SUORAKAITEEN MUOTOISET LIESILATOMUKSET.....	152
4.4.1 Kotajärvi 4.....	152
4.4.2 Kulasjoki 4.....	155
4.4.3 Mukkaperänjärvi.....	159
4.5 MUINAISJÄÄNNÖSIKSI LUOKITELLUT HISTORIALLISEN AJAN ASUINPAIKAT.....	165
4.5.1 Helanderin Kotajärvi.....	165
4.5.2 Kaptukaislammen kruununtupa.....	172
4.5.3 Luton kultakämpän rauniot.....	179
4.6 PYYNTIKUOPPAKOhteet.....	187
4.6.1 Alempi-Kiertämäjärvi.....	187
4.6.2 Kattukaislammet.....	198
4.6.3 Kattukaislammet 2.....	207
4.6.4 Kaustanlammit.....	215
4.6.5 Kaustanlammit 2.....	218
4.6.6 Kiertämäjoki.....	221

4.6.7 Kotajärvi 1.....	230
4.6.8 Kotajärvi 2.....	237
4.6.9 Kotaköngäs 2.....	245
4.6.10 Kulasjoki 1.....	248
4.6.11 Kulasjoki 2.....	256
4.6.12 Kulasjoki 3.....	263
4.6.13 Lankojärvi.....	270
4.6.14 Luirojärvi 2.....	288
4.6.15 Luttojoki 2.....	292
4.6.16 Luttojoki 4.....	299
4.6.17 Paasjoen suu.....	302
4.6.18 Peurapää.....	306
4.6.19 Pirttinokka.....	312
4.6.20 Rajavyöhyke Luttojoki.....	315
4.6.21 Salonlampi.....	320
4.6.22 Snellmaninmaja.....	323
4.6.23 Suomujoki/Taimenpuro.....	329
4.6.24 Tuiskujoen suu.....	335
4.6.25 Ylempi Kiertämäjärvi 2.....	354
4.7 PURNUT.....	357
4.7.1 Kolsakoskenoja.....	357
4.7.2 Mukkavaaranlampi.....	360
4.8 PILKKAPETÄJÄT.....	364
4.8.1 Luirojärven pilkkapetäjä.....	364
4.9 POROAITOJEN JÄÄNNÖKSET.....	369
4.9.1 Taajostupa länsi.....	369
4.10 VASANMERKINTÄPAIKKOJEN JÄÄNNÖKSET.....	390
4.10.1 Apujoukkojenvaara.....	390
4.11 KOTARAUNIOT JA ASUINKENTÄT.....	395
4.11.1 Apujoukkojenvaaran kotarauniot.....	395
4.11.2 Iso-Ponkun kenttä.....	400
4.11.3 Kaarreoja.....	404
4.11.4 Niilanpään alasalvoskodat.....	409
4.11.5 Pikku-Luirojärven kotarauniot.....	413

4.12 SAVOTTAJÄÄNNÖKSET.....	423
4.12.1 Aurajängän savottajäännökset.....	423
4.12.2 Harrijärvi.....	434
4.12.3 Kiertämäpään kämppä.....	443
4.12.4 Kolmokkiojan kämppä.....	450
4.12.5 Kopsusjärven uittopato.....	454
4.12.6 Luirojärven uittopato.....	460
4.12.7 Nuorttijoen eteläpuolen leimikot.....	468
4.13 AUTIOTUPIEN, YKSITYISKÄMPPIEN, KAMMIEN JA KORSUJEN JÄÄNNÖKSET.....	483
4.13.1 Immon kammi.....	483
4.13.2 Kopsusluola.....	487
4.13.3 Padagovan kämpän paikka.....	490
4.13.4 Pennasen kämppä.....	494
4.13.5 Rautulampi.....	499
4.13.6 Sothmanin maja.....	502
4.13.7 Taajostupa.....	507
4.14 MUUT RAKENNUSTEN JA RAKENNELMIEN JÄÄNNÖKSET.....	510
4.14.1 Liivikönlammit.....	510
4.14.2 Luirojärven verkkotalas.....	514
4.14.3 Meänteisen niliaitta.....	517
4.14.4 Ylempi Kiertämäjärvi 3.....	523
4.15 KULLANETSINTÄKUOPAT.....	529
4.15.1 Aitaoja.....	529
4.15.2 Kallenlampi.....	533
4.15.3 Lankojärvi 6.....	535
4.15.4 Suomunruoktu.....	539
4.16 MUUT KULTTUURIPERINTÖKOHTEET.....	542
4.16.1 Esko Nybergin muistolaatta.....	542
4.16.2 Partisaanitähti.....	545
LÄHTEET.....	548
Koostetaulukko inventoinnissa löydetystä ja tarkastetuista kiinteistä muinaisjäännöksistä ja muista kulttuuriperintökohteista.....	549
Liitekartat. Kulttuuriperintökohteiden sijainti ja kuljetut reitit.....	559

1 Johdanto

Metsähallituksen Lapin luontopalvelut teki vuonna 2013 kulttuuriperintökohteiden inventointia Urho Kekkosen kansallispuiston alueella Inarissa, Sodankylässä ja Savukoskella. Inventoinnin maastotyöt teki FM Sami Viljanmaa välillä 7.8.-20.9.2013 ja maastotyöpäiviä kertyi yhteensä 35. Työ liittyi kansallispuiston uuden hoito- ja käyttösuunnitelman valmisteluun. Inventoinnilla haluttiin täydentää ja ajantasaistaa tietoja erityisesti sellaisista kulttuuriperintökohteista, jotka sijaitsevat kansallispuistossa kulkevien retkeilyreittien lähellä. Mahdollisimman monien alueelta aiemmin tunnettujen kohteiden nykytila pyrittiin tarkastamaan. Samalla etsittiin myös aiemmin tuntemattomia kulttuuriperintökohteita ja havainnointiin, uhkaako alueen retkeilykäyttö kohteiden säilymistä. Erityisen huolellisesti käytiin läpi autio- ja varaustupien sekä huollettujen tulipaikkojen lähialueet, joilla maastonkuluminen on voimakkainta. Inventoinnin aikana kuvattiin runsaasti kuvamateriaalia, jota voidaan tulevaisuudessa käyttää muun muassa kansallispuiston matkailu-markkinoinnissa ja seudun kulttuuriperinnön esittelyssä. Parhaimmin ennätettiin inventoida Saariselän matkailukeskuksen lähiympäristön merkityt reitit, Kiilopään ja Luirojärven väliset polut sekä Suomujoen ranta-alueet Suomunruoktun autiotuvan ja Snellmaninmajan välillä. Kopsusjärven ja Kaptukaislampien rannat tarkastettiin, samoin Ruijan polku Kaptukaislampien ja Kiilopään väliseltä osalta. Kansallispuiston koillisosassa inventoitiin neljän päivän ajan Anterin entisen rajavartioaseman huoltotien lähellä sijaitsevia kulttuuriperintökohteita Luton sillalta Taimenjärvelle saakka sekä Kiertämäjoen itäpuoleista aluetta. Lisäksi inventoinnin lopussa käytiin viisi päivää läpi Nuorttijoen retkeilyreitit polkuja sekä Nuorttijoen ranta-alueita. Yhteensä inventoinnin aikana dokumentoitiin 83 kulttuuriperintökohdetta, joista aiemmin tuntemattomia oli noin kolmannes.

Kartta 1. Inventointialueen sijainti. ©Metsähallitus, ©Maanmittauslaitos 1/MML/13.

1.1 Inventointialueen aikaisemmat tutkimukset sekä alueelta aiemmin tunnetut kulttuuriperintökohteet

Inventointitilanne Urho Kekkosen kansallispuiston alueella oli ennen vuoden 2013 inventointia melko kaksijakoinen. Historiallisen ajan kulttuuriperintökohteet tunnettiin jokseenkin kattavasti, mutta tiedot alueen kiinteistä muinaisjäännöksistä olivat puutteelliset ja tarve täydentävälle inventoinnille oli suuri. Erityisesti 1900-luvulle ajoittuvista kulttuuriperintökohteista oli helposti saatavilla ajantasaista tietoa: Joel Aholan kirjoittamassa, vuonna 2011 julkaistussa Saariselän retkeilyoppaassa useimmat kansallispuiston historiallisten rakennusten ja rakennelmien jäännöksistä on käyty läpi hyvinkin tarkoin, ja Ahola on tehnyt tietojen keräämisessä huomattavasti laajemman pohjatyön kuin inventoinnin valmisteluvaiheessa olisi ollut mahdollista. Retkeilyoppaan tiedot vaikuttivat voimakkaasti inventoinnin toteutukseen. Enemmistöä Aholan esittelemistä kulttuuriperintökohteista ei ollut aikaisemmin kirjattu Metsähallituksen Reiska-tietokantaan, ja niinpä kyseisten kohteiden täydentävä dokumentointi ja kuvaaminen muodostivat ajankäytöllisesti merkittävän osan inventoinnin kokonaistyömäärästä.

Viimeisimmän vuosisadan ajalta peräisin olevia kulttuuriperintökohteita tunnettiin kansallispuistosta paljon jo entuudestaan. Lähes kaikki niistä voidaan jakaa luontevasti aihepiireittäin kuuteen kohderyhmään: 1) vanhat asuinkentät ja kotarauniot, 2) poronhoitoon liittyvät jäännökset, 4) savottajäännökset, esimerkiksi uittopatojen ja tukkitien siltojen jäännökset, savottakämppien rauniot ja leimapuut, 3) kullankaivuuhun liittyvät jäännökset, 5) sotahistorialliset jäännökset sekä 6) muut rakennusten ja rakennelmien jäännökset, joihin lukeutuvat lähinnä autiotupien, yksityiskämppien sekä erilaisten varastorakennelmien, kuten niliaittojen ja verkkotalasten rauniot. Nämä kuusi ryhmää muodostavat hyvän yleiskuvan siitä, minkä tyyppistä ihmistoimintaa seudulla on 1900-luvulla harjoitettu, ja kaikkiin edellä mainittuihin ryhmiin lukeutuvia kohteita dokumentoitiin inventoinnin aikana. Sotahistoriaa tosin vain hieman sivuttiin, koska alueen sotahistoriallisesti merkittävimmän kohteen jäännöksiä, saksalaisten joukkojen vuonna 1944 Tankavaaran ympäristöön rakentaman Schutzwall-puolustusaseman rakenteita, on jo aiemmin ainakin osittain kartoitettu. Schutzwall-aseman jäännösten ohella kansallispuiston tunnetuimpia kulttuuriperintökohteita ovat Raja-Joosepin asuinkenttä sekä Suomu- ja Luttojokien varsilla sijaitsevat toisen maailmansodan jälkeiset kolttasaamelaiden asuinkentät. Osalla asuinkentistä on edelleen jäljellä alkuperäistä rakennuskantaa, ja varsinkin Raja-Joosepin asuinkenttä on nykyisin suosittu nähtävyys. Sekä kolttakenttien että Raja-Joosepin asuinkentän vanhoja rakennuksia käytiin inventoinnin yhteydessä kuvaamassa. Vanhaa saamelaista rakennustapaa on vielä nähtävissä myös kotarauniokohteissa, mutta useimmat kansallispuiston turvekotien ja alasalvoskotien raunioista ovat jo niin huonossa kunnossa, että ne tuhoutuvat lähivuosisikymmeninä jokseenkin täysin.

Esihistoriallisten kulttuuriperintökohteiden osalta lähtökohta inventoinnille oli historiallisen ajan kohteita hajanaisempi. Kansallispuiston alueella oli aikaisemmin tehty vain vähän arkeologista inventointia. Pertti Lehtinen on kuitenkin kartoittanut 1980-luvulla seudun pyyntikuoppia, ja viime aikoina Lapin luontopalveluiden puistomestari Petteri Polojärvi on löytänyt niitä runsaasti lisää. Vaikeammin löydettävistä muinaisjäännöstyypeistä oli selvästi niukemmin havaintoja. Esimerkiksi tiedot esihistoriallisista asuinpaikoista perustuivat lähinnä yksittäisiin tarkastuskäynteihin, joiden kattavuus oli ollut alueellisesti suppea. Viimeisimpiä muinaisjäännösten tarkastuksia kansallispuistossa ovat tehneet Metsähallituksen arkeologit vuodesta 2009 alkaen: Pirjo Rautiainen on paikallistanut kivikautisen tai varhaismetallikautisen asutuksen jälkiä Luulammilta, Kopsusjärven pohjoispuolelta sekä Kaptukaislammilta, Eija Ojanlatva useasta kohdasta Luttojoen pohjoispuolelta ja Sami Viljanmaa Lankojärveltä. Varhaisempien tarkastuskäyntien perusteella esihistorialliset asuinpaikat tunnettiin inventointialueelta myös Lurojärven luusuan ympäristöstä, Aittajärven pohjoisrannalta sekä Alemman Kiertämäjärven itärannalta.

1.2 Inventointimenetelmät

Maastossa inventointialueella liikuttiiin kävellen, ja kuljetun matkan kokonaispituudeksi muodostui yli kuusisataa kilometriä. Yhtäjaksoisesti maastossa oltiin pisimmillään noin puolitoista viikkoa. Kaikki kuljetut reitit tallennettiin GPS-laitteen lokitiedostoiksi, ja reitit on esitelty karttaliitteissä inventointiraportin lopussa. Yhteydenpito maastosta tapahtui enimmäkseen satelliittipuhelimella, koska matkapuhelinta oli mahdollista käyttää vain melko pienessä osassa aluetta. Majoittuminen maastotöiden aikana tapahtui enimmäkseen Metsähallituksen huolto-, varaus- ja autiotuvissa sekä kiintolaavuilla, mutta myös taivasalla yövyttiin muutamia kertoja.

Aiemmin tuntemattomien kulttuuriperintökohteiden paikallistaminen inventoinnin aikana perustui pääosin maaston silmämääräiseen havainnointiin. Otollisimpia alueita kohteiden löytämiseksi pyrittiin lisäksi hahmottamaan kartta-aineistosta, minkä perusteella muun muassa Suomujoen lähiympäristö valittiin yhdeksi inventoinnin keskeisistä painopistealueista. Inventointialueella käytiin tarkastamassa myös muutamia alueen laserkeilausaineistosta tehtyjä havaintoja, joita pidettiin alustavasti varsin todennäköisinä pyyntikuoppina, mutta jotka tarkastettaessa todettiin poikkeuksetta epätasaisen maaston luontaisesti muodostuneiksi kuopanteiksi ja supiksi. Yksittäisten pyyntikuoppien etsimiseen laserkeilausaineiston todettiin siis soveltuvan melko huonosti. Laaja-alaisten, useista kookkaista pyyntikuopista muodostuvien pyyntikuoppajärjestelmien inventoimisen apuna kyseinen aineisto voi mahdollisesti olla käyttökelpoisempaa.

Aiemmin tunnetut kulttuuriperintökohteet paikallistettiin pääosin Saariselän retkeilyoppaasta ja Metsähallituksen Reiska-tietokannasta saatujen koordinaattitietojen avulla. Kohteiden paikkatiedot olivat enimmäkseen melko tarkkoja, mutta muutamia yksittäisiä kohteita ei kuitenkaan löydetty pitkälliselläkin etsimisellä. Joidenkin kohteiden kuvailutiedot olivat olleet puutteellisia, keskenään ristiriitaisia tai muuten epäselviä, ja niitä pyrittiin täydentämään ja selventämään tapauskohtaisesti tarpeen mukaan. Tarkastetut kulttuuriperintökohteet kuvattiin Canon PowerShot G15 -kameralla ja tiedot havaituista rakenteista, löydöistä sekä kohteiden lähiympäristön maastonmuodoista, maaperästä ja kasvillisuudesta kirjattiin muistiin. Useista kohteista kuvattiin myös panoraamakuvia, joita käytetään mahdollisesti joillekin kohteille tulevaisuudessa laadittavissa mobiiliopastuksissa. Kohteiden koordinaatit määritettiin Garmin Colorado 300 -laitteella. Kohteiden laajuus arvioitiin maanpinnalle näkyvien rakenteiden, havaittujen löytöjen tai alueen maastonpiirteiden perusteella.

Retkeilyreittien poluilla sekä autiotupien, laavujen ja nuotiopaikkojen ympäristössä mineraalimaa oli usein kulunut näkyviin, jolloin esihistoriallisia löytöjä oli mahdollista havaita maaperään kajoamatta. Paikoille, jotka vaikuttivat maaperältään ja maastonmuodoiltaan potentiaalisilta esihistoriallisten asuinpaikkakohteiden löytämiseen, kaivettiin lisäksi lapiolla tai kaivauslastalla koekuoppia, mikä mahdollisti maanpinnalle näkymättömien löytöjen ja maaperän ominaisuuksien havainnoimisen. Löytöjä kerättiin vain esihistoriallisilta asuinpaikoilta, joista ainakin useimmat ajoittuvat kivikaudelle tai varhaismetallikaudelle. Talteen otettiin ensisijaisesti sellaisia löytöjä, joiden ikä voidaan määrittää radiohiiliajoituksella tai jotka muodostavat edustavan otoksen kunkin asuinpaikan löytöaineistosta.

Kulttuuriperintökohteiden luokittelussa on inventoinnin raportointivaiheessa pyritty käyttämään Museoviraston muinaisjäännösrekisterin asiasanoitusta siltä osin kuin se on ollut mahdollista. Kohteita nimettäessä on yhtenäisyyden vuoksi noudatettu alueelta aiemmin kirjattujen muinaisjäännöskohteiden mukaisia paikannimien kirjoitusmuotoja, jotka perustuvat enimmäkseen suomenkieliseen karttasanoitukseen. Saariselän retkeilyoppaan tietojen perusteella tarkastettujen kohteiden osalta on enimmäkseen pitäydytty kyseisessä kirjassa käytetyissä kohdenimissä.

2 Alueen maisema, luonto, kallio- ja maaperä sekä vesistöt

Urho Kekkosen kansallispuisto on Suomen kansallispuistoista toiseksi suurin, ja sen pinta-ala on 2550 neliökilometriä. Se on perustettu vuonna 1983 suojelemaan Metsä-Lapin ja Perä-Pohjolan metsä-, suo- ja tunturiluontoa. Puistossa on pyritty turvaamaan luontaiselinkeinojen, erityisesti porotalouden harjoittaminen, ja puiston alueella laiduntaa Ivalon, Lapin sekä Kemin-Sompion paliskuntien poroja. Porohoitoon liittyviä rakenteita, muun muassa laidunalueiden välisiä poroaitoja, poroerotuspaikkoja, kotaraunioita ja paliskuntien kämppiä, sijaitsee kansallispuistossa jonkin verran. Retkeilijöitä varten puistossa on merkittyjä patikointireittejä, kymmeniä autio- ja varaus- tupa sekä laavuja, telttailualueita ja huollettuja nuotiopaikkoja. Muutamat tuvat ovat kansallispuiston perustamista vanhempia: iäkkäimmät yhä käytössä olevat tuvat, Rumakurun vanha päivätupa sekä Tammakkolammen varauskammi, ovat rakennetut jo 1930-luvulla. Puistossa vierailee vuosittain yli 300000 päiväkävijää, ja useampia vuorokausia alueella viiptyy noin 10000 retkeilijää.

Maisemat Urho Kekkosen kansallispuistossa ovat monipuolisia. Vaikka seudun mieleenpainuvimpia näkymiä kenties ovatkin avolakiset, karut, vain matalaa tunturikasvillisuutta kasvavat tunturit, on kuitenkin suurin osa puistosta jokien ja purojen kirjavoimaa havumetsäerämaata. Havumetsän ja puuttoman tunturipaljakan välillä on kapea tunturikoivuvyöhyke, joka on laajimmillaan puiston länsiosassa. Kiilopään rinteillä kasvaa myös niin sanottua Kiilopään koivua, joka on syntynyt tunturikoivun ja vaivaiskoivun risteymänä. Metsänraja kansallispuiston alueella kulkee noin neljänsadan metrin korkeudella merenpinnasta. Yleisintä metsätyyppiä kansallispuistossa edustavat valoisat, helppokulkuiset männikkökankaat, joiden aluskasvillisuuden muodostavat pääasiassa varvut, jäkälät ja sammalet. Puiston kaakkoisosassa, jonka halki kulkee kallioperän ruhjeeseen muodostunut Nuorttijoen jyrkkärinteinen kanjoni, on lisäksi vanhoja, paksusammalisiä kuusikko- metsiä, ja puiston eteläisimpiä osia hallitsevat laajat, vaikeakulkuiset aapasuot.

Kansallispuiston pohjoisosaa, johon vuonna 2013 tehty kulttuuriperintökohteiden inventointi painoittui, halkovat Luttojoen sekä siihen yhtyvien Suomu- ja Muorravaarakkajokien laaksot. Suomujoen molemmiin puolin levittäytyy laaja Raututuntureiden ja Saariselän tunturialue, joka on osa niin sanottua Lapin granuliittikaarta. Tunturit ovat kohonneet ympäröiviä seutuja ylemmäs lohkoliikuntojen seurauksena noin 30-50 miljoonaa vuotta sitten, ja lohkojen väliset murroslinjat ovat muodostuneet jokilaaksoiksi. Tuntureiden kallioperä on noin 1,9 miljardin vuoden ikäistä. Viimeisin jääkausi on pyöristänyt tuntureiden muotoja ja muovannut samalla alueen nykyiset maaperän pinnanmuodot. Seutu paljastui mannerjäätikön alta noin 9500 vuotta sitten. Inventoinnin aikana läpikäydyn alueen maaperä on enimmäkseen moreenia, mutta muun muassa Kopsusjärven pohjoispuolella sekä Suomujoen ja Luttojoen ympäristössä Porttikosken ja Aittajärven väliltä joen alajuoksun suunnalle päin on varsin laaja-alaisesti hiekkapohjaista harjumaastoakin.

Kulttuuriperinnön kannalta kiinnostava piirre Urho Kekkosen kansallispuiston luonnossa on myös se, että puisto sijaitsee vedenjakaja-alueella. Sekä Luttojoki että etelämpänä virtaavat Anteri-, Jauru- ja Nuorttijoet kuuluvat Tuulomajoen vesistöön ja laskevat Vienanmereen. Kemijoen kautta Pohjanlahteen päätyvät puolestaan puiston eteläosan aapasoiden halki virtaavat Kopsusjoki, Repojoki ja Luiro, joka alkaa lähes puolentoista neliökilometrin laajuudesta Luirojärvestä. Luirojärven lisäksi yli puolen neliökilometrin laajuisia järviä on puistossa vain kaksi: Kopsusjärvi ja Ylempi Kiertämäjärvi. Luirojärven kautta on satoja vuosia johtanut Ruijan polun talvireittinä tunnettu vanha kulkukeino Jäämeren rannikolle, ja Luirojärvi onkin luokiteltu osaksi seudullisesti merkittävää kulttuuriympäristöä. Kyseinen seutu on maisemiltaan poikkeuksellisen jylhää: Luirojärvestä alle neljän kilometrin etäisyydellä kohoaa Sokostin huippu, Itä-Lapin korkein tunturi, joka nousee yli seitsemäsadan metrin korkeudelle merenpinnasta, noin 435 metriä Luirojärven pintaa ylemmäs.

3 Inventoinnin tulosten tarkastelu ja johtopäätökset

3.1 Inventoinnin aikana dokumentoidut kohteet

Urho Kekkosen kansallispuiston kulttuuriperintökohteiden inventoinnissa dokumentoitiin yhteensä 83 kulttuuriperintökohdetta. Alakohteita kirjattiin lähes viisisataa. Yleisimpiä kohteista olivat pyyntikuopat, joita dokumentoitiin kaikkiaan 214. Kohteet ajoittuvat kivikaudelta historialliselle ajalle. Niiden joukossa on 24 aiemmin tunnettua Museoviraston muinaisjäännösrekisteriin kirjattua kiinteää muinaisjäännöstä ja noin kaksikymmentä Saariselän retkeilyoppaassa mainittua, mutta aikaisemmin Metsähallituksen Reiska-tietokantaan kirjaamatonta kohdetta. Sijainniltaan aiemmin tuntemattomia kulttuuriperintökohteita löydettiin 28, joista 23 luokiteltiin kiinteiksi muinaisjäännöksiksi. Niistä pääosa on pyyntikuoppia ja kivikaudelle tai varhaismetallikaudelle ajoittuvia asuinpaikkoja. Aiemmin tuntemattomia olivat myös kaksi purnua, yksi uunimainen kivilatomus, yksi muistomerkki, yksi uittopadon jäännös, muutamat Suomujoen varrella sijaitsevat kullanetsintäkuopat sekä kolme kohdetta, joista löydettiin suorakaiteen muotoisia liesilatomuksia. Aiemmin tunnettujenkin kulttuuriperintökohteiden yhteydestä löydettiin aiemmin tuntemattomia alakohteita. Muutamien kohteiden suojelustatusta muutettiin, muun muassa kolme aiemmin tunnettua historiallisen ajan asuinpaikkakohdetta esitetään luokiteltaviksi kiinteiksi muinaisjäännöksiksi.

Jotta inventoidun alueen kulttuuriperinnön kokonaiskuvaa pystyttäisiin helpommin hahmottamaan, on dokumentoidut kohteet syytä jakaa seuraaviin ryhmiin, suluissa aiemmin tuntemattomat:

Kiinteät muinaisjäännökset, yhteensä 53 kohdetta:

-kivikautiset tai varhaismetallikautiset asuinpaikat	12	kohdetta	(8)
-moniperiodiset asuinpaikat	2	kohdetta	(1)
-muinaisjäännösryhmät	4	kohdetta	(1)
-suorakaiteen muotoiset liesilatomukset	3	kohdetta	(3)
-muinaisjäännöksiksi luokitellut historiallisen ajan asuinpaikat	3	kohdetta	
-pyyntikuoppakohteet	25	kohdetta	(9)
-purnut	2	kohdetta	
-pilkkapetäjät	1	kohde	
-poroaitojen jäännökset	1	kohde	

Muut kulttuuriperintökohteet, yhteensä 30 kohdetta:

-vasanmerkintäpaikkojen jäännökset	1	kohde	
-kotarauniot ja asuinkentät	5	kohdetta	
-savottajäännökset	7	kohdetta	(1)
-autiotupien, yksityiskämppien, kammien ja korsujen jäännökset	7	kohdetta	
-muut rakennusten ja rakennelmien jäännökset	4	kohdetta	(1)
-kullanetsintäkuopat	4	kohdetta	(3)
-muut kohteet	2	kohdetta	(1)

Edellä esitetyn jaon selventämiseksi on syytä mainita, että kunkin muinaisjäännösryhmän alueella sijaitsee pyyntikuopparyhmä sekä jälkiä kiinteäksi muinaisjäännökseksi luokiteltavasta asuinpaikasta. Seuraavaksi esitellään ryhmäjaon mukaisesti kuhunkin ryhmään sisältyvät kohdetyypit. Myöhempanä esitettävät yksityiskohtaisemmat kohdekuvaukset noudattavat samaa järjestystä.

3.1.1 Kivikautiset tai varhaismetallikautiset asuinpaikat

Inventoinnin aikana tarkastettiin neljä aiemmin tunnettua kivikautista tai varhaismetallikautista asuinpaikkaa, ja aiemmin tuntemattomia asuinpaikkoja löydettiin yhdeksän, joista yksi on käsitelty osana Roopenojan muinaisjäännösryhmää. Kivikautisen tai varhaismetallikautisen asutuksen jälkiä on havaittu myös Aittajärven ja Karunaslaavun moniperiodisilla asuinpaikoilla sekä Luirojärven ja Kopsusjärven muinaisjäännösryhmien alueilla. Aiemmin tunnetut asuinpaikat sijaitsevat Alemman Kiertämäjärven itärannalla, Luulammilla, Kaptukaislammilla ja Luttojoen sillan lähellä. Aiemmin tuntemattomista asuinpaikoista kolme sijaitsee Luuvaaran pohjois- ja koillispuolella ja kolme Suomujoen lähistöllä. Loput kolme aiemmin tuntemattomaa asuinpaikkaa löydettiin Ylemmän Kiertämäjärven ja Kotajärven pohjoisrannoilta sekä Tammukkaon varrelta. Esihistorialliset asuinpaikat havaittiin poikkeuksetta kohdissa, joissa mineraalimaan pinta oli kulunut esille ja löytöjä oli näkyvillä maan pinnalla.

Urho Kekkosen kansallispuiston useimmat kivikaudelle tai varhaismetallikaudelle ajoittuvat asuinpaikat, jotka eivät sisälly muinaisjäännösryhmiin, vaikuttavat olevan kohtalaisen pienialaisia, ja ne sijaitsevat tasaisilla, maaperältään yleensä melko hiekkaisilla paikoilla, tavallisesti varsin lähellä vesistöjä. Yleisimpiä asuinpaikkakohteiden dokumentoinnin yhteydessä havaittuja löytöjä olivat kvartsi-iskokset ja palaneiden luiden kappaleet. Myös voimakkaasti värjäytyntä likamaata sekä tulisijojen jäännöksiä havaittiin useilla asuinpaikoilla, ja muutamista kohteista löydettiin lisäksi kvartsiitti- ja serti-iskoksia. Palanutta luuta kerättiin mahdollisia radiohiiliajoituksia varten yhdeltätoista asuinpaikalta. Luiden kappaleet ovat ainakin enimmäkseen peräisin kookkaista nisäkkäistä, mahdollisesti peuroista. Luulampien laaja-alaisen, mutta eroosion melko pahoin kuluttaman asuinpaikan löytöpesäkkeistä poimittiin talteen yksittäisiä kvartsi- ja kvartsiittiesineitä, mutta muilta asuinpaikoilta varsinaista esineistöä ei löydetty. Aiemmin tuntemattomilta asuinpaikoilta kerättiin luiden ohella yleensä muutamia iskoksia, joiden katsottiin muodostavan edustavan otoksen kullakin paikalla käytetyistä kiviraaka-aineista. Kivikautisten ja varhaismetallikautisten asuinpaikkojen ikävariaatio kansallispuiston alueella on todennäköisesti laaja, ja niiden keskinäisen kronologian selvittäminen edellyttäisi palaneiden luiden radiohiiliajoituksia.

3.1.2 Moniperiodiset asuinpaikat

Moniperiodisia asuinpaikkoja dokumentoitiin laskentatavasta riippuen kaksi tai kolme. Aittajärvellä sijaitsevan aiemmin tunnetun kivikaudelle tai varhaismetallikaudelle ajoittuvan asuinpaikan alueelta löydettiin kaksi suorakaiteen muotoista liesilatamusta, jotka lienevät peräisin historialliselta ajalta; mahdollisesti latomukset on kasattu vasta toisen maailmansodan jälkeen, jolloin paikalla tiedetään sijainneen jonkin aikaa kolttasaamelaisten kesäasuinpaikan. Toinen moniperiodinen asuinpaikka sijaitsee Lankojärven pohjoispäässä, halkaisijaltaan noin kahdenkymmenen metrin laajuusella hiekkapohjaisella tasanteella. Nuorempaa asutusvaihetta kyseisellä paikalla edustaa vuonna 1965 palaneen Karunaslaavun korsun raunio, josta parhaiten on säilynyt luonnonkivistä ladottu tulisija. Vanhemman asutusvaiheen jälkinä tasanteella havaittiin kvartsi-iskoksia, jotka kertovat paikalla olleen ihmistoimintaa kivikauden tai varhaismetallikauden aikana; esihistoriallinen kulttuurikerros vaikuttaa kuitenkin ainakin pääosin tuhoutuneelta. Myös Kopsusjärven pohjoispuolella on jälkiä moniperiodisesta asutuksesta, mutta kyseinen asuinpaikka on tässä raportissa käsitelty osana laajempaa muinaisjäännösryhmää.

3.1.3 Muinaisjäännösryhmät

Urho Kekkonen kansallispuiston muinaisjäännösryhmät muodostavat melko hajanaisen kohdejoukon, jota yhdistävä tekijä on se, että niistä jokainen koostuu vähintään kahdesta erityyppisestä, ilmeisesti toisiinsa liittymättömästä, todennäköisesti eri-ikäisestäkin muinaisjäännöksestä. Yhteensä muinaisjäännösryhmiä dokumentoitiin vuoden 2013 inventoinnin aikana neljä, joista Roopenojan muinaisjäännösryhmä oli aiemmin tuntematon. Aiemmin tunnetut kohteet sijaitsevat Luirojärven luusuan ympäristössä, Kopsusjärven pohjoispuolella sekä Suomujärvien niemessä.

Suomujärvien muinaisjäännösryhmä oli aikaisemmin määritelty pelkästään pyyntikuoppakohteeksi, mutta kohteesta tunnettujen kahden pyyntikuopan läheltä löydettiin kohdetta tarkastettaessa aiemmin tuntematon suorakaiteen muotoinen liesilatamus. Sekä Roopenojan että Luirojärven muinaisjäännösryhmät muodostuvat pyyntikuoppajärjestelmästä ja kivikautisesta tai varhaismetallikautisesta asuinpaikasta. Luirojärven luusuan länsipuoleisella moreeniharjanteella on kymmenen pyyntikuopan jono, ja luusuan ympäristössä on pesäkkeisesti jälkiä esihistoriallisesta asutuksesta melko laajalla alueella. Rumakurun ja Taajoslaavun välillä sijaitsevan Roopenojan muinaisjäännösryhmän alueella puolestaan havaittiin kvartsi-iskoksia kahtena keskittymänä kohteen 15-kuoppaisen pyyntikuoppajärjestelmän eteläosan poikki kulkevan merkityn retkeilyreitit polulla.

Kopsusjärven pohjoispuolella ja Tammakkolammen ympäristössä sijaitseva muinaisjäännösryhmä on Urho Kekkonen kansallispuiston muinaisjäännösryhmistä monipuolisin ja laajin. Alueella on havaittu yhteensä 23 pyyntikuoppaa sekä runsaasti jälkiä kivikautisesta tai varhaismetallikautisesta asutuksesta. Muinaisjäännösryhmän tarkastuksen yhteydessä kohteen länsiosasta löydettiin lisäksi aiemmin tuntematon, todennäköisesti historialliselle ajalle ajoittuva kodanpohja.

3.1.4 Suorakaiteen muotoiset liesilatamukset

Suorakaiteen muotoisia liesilatamuksia löydettiin inventoinnin aikana viidestä paikasta, ja kaikki latamukset olivat aiemmin tuntemattomia. Niiden levintä painottui Suomujoen järvilaajentumien rannoille. Kohteen Aittajärvi kaksi latomusta ja kohteen Suomujärvet yksittäinen latamus on kirjattu osiksi aiemmin tunnettuja muinaisjäännöskohteita. Kokonaisuudessaan uusia kohteita olivat Mukkaperänjärven pohjoisrannan suuntaiselta polulta lähekkäin löydetty kaksi liesilatomusta sekä Kulasjokeen etelän suunnalta laskevan puronotkon varrelta ja Kotajärven pohjoisrannalta löydetty yksittäiset latamukset. Dokumentoidut tulisijat ovat kauttaaltaan kivettyjä ja lähes kaikki pääosin aluskasvillisuuden peittämiä. Erityisesti Suomujärvien ja Kulasjoen latamukset ovat selvästi suorakaiteen muotoisia, muiden latomusten kiveys on hajanaisempi ja muodoltaan epäselvempi. Ilmeisesti liesilatamukset ovat toimineet kevytrakenteisten kotamaisten asumusten tulisijoina. Latomusten ikää on vaikeaa arvioida tarkasti ilman radiohiiliajoituksia, mutta yleisolemuksensa perusteella ainakin useimmat niistä lienevät peräisin historialliselta ajalta. Todennäköisesti ne ovat alueella asuneiden saamelaisten kasaamia.

3.1.5 Muinaisjäännöksiksi luokitellut historiallisen ajan asuinpaikat

Kiinteiksi muinaisjäännöksiksi luokiteltuja, 1800-luvulla tai viimeistään aivan 1900-luvun alussa käytettyjä asuinpaikkoja dokumentoitiin kulttuuriperintökohteiden inventoinnin aikana kolme. Kyseessä ovat Helanderin Kotajärven harjakodan ja Kaptukaislammen kruununtuvan jäännökset sekä Luttojoen latvapuron varrella sijainneen kaivostukikohdan, niin sanotun Luton kultakämpän rauniot. Helanderin Kotajärven nelikulmainen harjakota, jonka hirsikehikko on edelleen pystyssä, sijaitsee Maantiekurun kautta Luirojärveltä Suomujoelle kulkeneen Ruijan polun talvireitin varrella. Kyseinen kohde on Urho Kekkonen kansallispuiston vanhin edes osittain säilynyt autiotupa, ja siinä ovat yöpyneet muun muassa Elias Lönnrot ja M. A. Castrén jouluna vuonna 1841.

Kaptukaislammen kruununtupa sijaitsi Ruijan polun kesäreitillä, ja se oli olemassa ainakin vielä 1900-luvun alussa. Kaptukaislammen tuvasta ovat jäljellä vain heikosti havaittavissa olevat maapenkat tuvan seinien kohdilla sekä kiuasmaisen tulisijan kivikasa. Muutamien kymmenien metrien etäisyydellä tuvan rauniosta, Ruijan polun varrella, sijaitsee myös kookas pilkkapetäjä, jonka kyljessä olevaan pilkkaan on kaiverrettu nimikirjaimia ja päivämääriä. Petäjän vanhin kaiverrus vaikuttaa olevan peräsin kruununtuvan käyttöajalta, 1800-luvun lopulta.

Luton kultakämpä oli kultaa etsineen kaivosyhtiö Aktiebolaget Prospektorin tukikohta 1900-luvun alussa. Tukikohdan alueella sijaitsi asuinrakennus, sauna ja varasto. Kyseiset rakennukset siirtyivät valtion omistukseen kaivosyhtiön vararikon myötä vuonna 1907. Vanha piha-alue on vieläkin varsin avoin, olemukseltaan asuinkenttämainen, ja asuinrakennuksen sekä saunan rauniot erottuvat paikalla selvästi. Läheltä Luton kultakämpän pihapiiriä löydettiin myös hiilimiilun jäännös.

3.1.6 Pyyntikuoppakohteet

Pyyntikuoppia dokumentoitiin inventoinnin aikana yhteensä kolmessakymmenessä kohteessa, joista aiemmin tunnettuja oli kaksikymmentä. Aiemmin tunnetuista kohteista kaksi on kirjattu osiksi Luirojärven ja Kopsusjärven muinaisjäännösryhmiä ja yksi on raportoitu yhdessä vanhan poroaidan jäännöksen kanssa kohteessa Taajostupa länsi. Muutamien kohteiden tarkastuksen yhteydessä löytyi myös aiemmin tuntemattomia pyyntikuoppia, eniten Tuiskujoen suulta, jossa kahdentoista pyyntikuopan kohde laajeni tarkastuksen myötä 35-kuoppaiseksi. Kyseinen pyyntikuoppajärjestelmä, joka sulkee sisälleen Tuiskujoen suun eteläpuolella sijaitsevan jäkälikköisen kankaan, on inventoidun alueen suurin, olemukseltaan yhtenäinen ja erittäin hyvin säilynyt. Se sopii hyvin myös nähtävyyshohteeksi. Muita vähintään kymmenkuoppaisia pyyntikuopparyhmiä dokumentoitiin Luirojoen luusuan länsipuolelta, Kopsusjärveltä, Kaptukaislampien lähialueelta, Kiertämäojoen itäpuolelta, Kotajärven eteläpuolelta, Lankojärveltä sekä Roopenojan varrelta.

Edellä mainituista suurimmista pyyntikuoppajärjestelmistä ainoastaan Roopenojan 15-kuoppainen kohde oli aiemmin tuntematon. Muissa yhdeksässä aiemmin tuntemattomassa pyyntikuoppakohteessa oli kussakin enintään kolme kuoppaa, mikä kertoo niiden olevan jäännöksiä varsin pienimuotoisesta, ilmeisesti kohtalaisen vähäisellä väkimäärällä toteutetusta peuranpyynnistä. Tiheimmin pyyntikuoppakohteita sijaitsee Suomujoen ja Luttojoen varsilla Aittajärven tasolta alavirran suunnalle päin, mikä ainakin osaltaan johtunee kyseisen alueen maaperän hiekkaisuudesta.

Urho Kekkonen kansallispuiston alueella on ilmeisesti harjoitettu peuranmetsästystä pyyntikuoppien avulla tuhansia vuosia, mutta todella suuria pyyntikuoppajärjestelmiä seudulla on esimerkiksi Lemmenjoen kansallispuiston alueeseen verrattuna melko harvoja. Pyyntikuoppien tarkkaa ikää on vaikeaa määrittää ilman maaperään kajoavia tutkimuksia, mutta mahdollisesti osa niistä on voinut olla käytössä jo kivikauden aikana.

3.1.7 Purnut

Lihan säilytykseen tarkoitettuja, yleensä kuoppamaisia tai röykkiömäisiä kivirakenteita eli purnuja dokumentoitiin kulttuuriperintökohteiden inventoinnissa kaksi. Nuorttjoen retkeilyreitillä varrella, lähellä Kolsakoskenojan laavua sijaitseva purnu on kivikkoon kaivettu ja melko matala. Vaikka kyseinen purnu sijaitsee aivan polun vieressä, se ei todennäköisesti juurikaan kiinnitä reittiä käyttävien retkeilijöiden huomiota. Toinen purnuista on olemukseltaan röykkiömäinen ja osittain sortuneenakin varsin silmiinpistävä. Se on rakennettu Suomujoen varrella sijaitsevan Mukkavaaranlammen rannan lähelle, matalan moreeniharjanteen pienialaiseen kivirakkaan. Purnujen ikä on tuntematon, mutta ne on kuitenkin syytä luokitella kiinteiksi muinaisjäännöksiksi. Todennäköisesti ne liittyvät alueella harjoitettuun peuranmetsästykseen.

3.1.8 Pilkkapetäjät

Pilkkapetäjiä, joissa on vähintään sadan vuoden ikäisiä kaiverruksia, tunnetaan Urho Kekkonen kansallispuistosta kaksi. Valitettavasti niihin ovat lisänneet omia nimikirjaimiaan myös nykyajan retkeilijät. Kaptukaislammen kruununtuvan lähellä sijaitseva petäjä on mainittu jo edellä, muinaisjäännöksiä luokiteltujen historiallisen ajan asuinpaikkojen esittelyn yhteydessä. Toinen pilkkapetäjä sijaitsee lähellä Luiojärveä, Luiojärven autiotuvan ja Raappanan kammin välisen polun vieressä, Jauratuksesta Luiojärveen laskevan puron lounaispuolella. Petäjän kuorettoman kaakkoiskyljen kaiverruksista vanhin on vuodelta 1887, nuorin puolestaan noin kymmenen vuoden takaa.

3.1.9 Poroaitojen jäännökset

Nauloitta rakennetun hyvin vanhan poroaidan jäännöksiä dokumentoitiin Kulasjoen eteläpuolelta, Pirttinokan pohjoisrinteeltä. Aidan pystypaaluja tukeneet kivikasat oli mainittu aidan jäännösten vierellä sijaitsevan pyyntikuopan aiemman kohdekuvauksen yhteydessä. Jäännöksiä onnistuttiin seuraamaan lähes kahden kilometrin matka, ja aidan iän arvioitiin olevan todennäköisesti yli sata vuotta, minkä vuoksi kohdetta päädyttiin esittämään kiinteäksi muinaisjäännökseksi. Monia aidan pystypaaluista on säilynyt, ja lähes tyystin tuhoutuneiden aidan poikkipuiden tukemiseen paaluissa on käytetty luovasti sekä puiden luontaisia muotoja että eri tavoin veistettyjä loveamisia.

3.1.10 Vasanmerkintäpaikkojen jäännökset

Lapin paliskunnan vanhan vasanmerkintäpaikan jäännöksiä dokumentoitiin Apujoukkojenvaaran länsipuolella, Luiojärven ja Pikku-Luiojärven välillä. Puinen porokaarre on jo osittain sortunut, ja se on jäänyt pois käytöstä viimeistään 1980-luvulla, jolloin hieman etelämmäksi on rakennettu uusi, metalliverkkorakenteinen aitaus. Entisen aitauksen sisäpuoli on avointa, kasvillisuudeltaan selvästi ympäristöstään poikkeavaa, ja paikalla voi edelleen aistia vanhan kulttuuriympäristön tunnelmaa. Inventoinnin raportointivaiheessa huomattiin, että noin yhdeksänsataa metriä kohteesta pohjoiskoilliseen päin, Pikku-Luiojärvestä noin kolmesataa metriä kaakon suunnalle, on ilmakuvissa havaittavissa toinenkin lähes vastaavanlainen, halkaisijaltaan noin satametrisen soikeahko aukio, jonka paikalla on mahdollisesti sijainnut vieläkin iäkkäämpi aitaus.

3.1.11 Kotarauniot ja asuinkentät

Poroerotus- ja vasanmerkintäpaikkoihin liittyviä kotaraunioita tarkastettiin neljässä kohteessa, jotka on mainittu myös Saariselän retkeilyoppaassa: Niilanpään lounaispuolella, Kaarreojan varrella, Pikku-Luiojärvestä Luiojärveen laskevan puron lähiympäristössä sekä Apujoukkojenvaaran porokämpien lähellä. Raunioiden joukossa ovat neljän lautakattoisen alasalvoskodan, viiden pyöreän pistekodan ja yhden puoliympyrän muotoisen puolikodan jäännökset. Alasalvoskodista yksi on ollut kuusikulmainen ja kolme neliönmuotoisia. Pistekodat ja puolikota ovat olleet tuohilla ja turpeilla katettuja, enimmäkseen riu'uista ja kookkaammista puista halotuista säröksistä rakennettuja, yksi kuitenkin lautarakenteinen. Kodat lienee rakennettu varsin pian toisen maailmansodan jälkeen, viimeistään 1960-luvulla.

Niilanpään kahdesta nelikulmaisesta alasalvoskodasta toinen on vielä lähes käyttökuntoinen, mutta toisen katto on romahtanut. Kaarreojan turvekodan rakenteet ovat varsin nopeasti tuhoutumassa, vaikka se onkin vielä osittain pystyssä. Pikku-Luiojärven kodista kaksi turvekotaa tarjoavat yhä hieman sääsuojaa ja kolmaskin on kohtalaisesti hahmollaan, mutta samalla alueella sijainneet puolikota sekä nelikulmainen alasalvoskota ovat jo täysin romahtaneet ja varsin pitkälle lahonneet. Myös Apujoukkojenvaaran lautarakenteisen turvekodan sekä kuusikulmaisen alasalvoskodan rakenteet ovat niin huonossa kunnossa, ettei kumpikaan niistä ole enää kunnostettavissa.

Kopsusjärven länsipuolen niemen tyvellä dokumentoitiin 1920-luvulla autioitunutta asuinkenttää. Niemen tiedetään olleen vuonna 1924 kuolleen rikkaan poroisäntä Iso-Ponkun kesäasuinpaikka. Paikalla kerrotaan sijainneen useita turvekammeja, mutta nykyisin vanhan asuinkentän ainoat maanpinnalle näkyvät jäännökset ovat hirsisen jalka-aitan lahonneet rauniot.

3.1.12 Savottajäännökset

Urho Kekkonen kansallispuistossa sijaitsevat savottajäännökset muodostavat hyvin monimuotoisen kulttuuriperintökohdekokonaisuuden. Erikoinen yksityiskohta yhdistää niitä kaikkia: ne kertovat tarinaa suurista savotoista, jotka kuitenkin toteutuneet suunnitellulla tavalla. Nuorttijoien eteläpuolelle suunniteltiin 1900-luvun alussa suuria hakkuita, ja alueella leimattiin kaadettaviksi yli 50000 puuta. Puut oli tarkoitus uittaa pois maastosta Nuorttijokea pitkin. Savotta ei kuitenkaan ennättänyt toteutua ennen ensimmäistä maailmansotaa, ja sodan seurauksena Nuorttijoien merkitys uittoväylänä tyrehtyi. Leimikot jäivät siis pystyyn, ja leimapuita lienee yhä jäljellä tuhansittain, joskin niistä monien pilkat leimoineen ovat jo kylestyneet umpeen. Kulttuuriperintökohteiden inventoinnin yhteydessä kirjattiin otoksenomaisesti muistiin sadan leimapuun sijaintitiedot.

Luttojoen pohjoispuolelle suunniteltiin valtavia savottatyömaita 1930-luvun lopulla. Hakkuiden esityöt saatiin tehtyä pitkälle: Luttojoelta Luirolle valmisteltiin tukkitien pohja, jota pitkin tukit oli tarkoitus kuljettaa autoilla vedenjakajan yli uitettaviksi sahoille Kemijoen vesistöä pitkin. Tukkitietä oli tarkoitus käyttää vain talvisaikaan, ja se linjattiin suureksi osaksi soille. Purojen kohdille ja kuruihin rakennettiin siltoja, tieuran varrelle huoltotukikohtia ja leimikkoalueiden lähelle savottakämppeä. Luirojärven ja Kopsusjärven luusuoihin tehtiin uittopadot. Tukkitie valmistui, mutta useimmat rakennukset eivät vielä olleet käyttökuntoisia talvisodan syttyessä marraskuussa 1939. Savotta peruuntui, ja rakennusten hirsikehikot jäivät käyttämättöminä lahoamaan paikoilleen. Kuin peruuntuneen hakkuutyömaan muistomerkiksi tukkitien varteen, Aurajängän laidalle, jäi hylättynä myös jättimäinen aura, jolla tukkitietä oli ollut tarkoitus aurata. Monet kämppien jäännökset erottuvat hyvin maastossa, ja muutamat purosillat ovat yhä kohtalaisessa kunnossa. Luirojärven uittopadokin on visuaalisesti vaikuttava rakennelma. Pääosaa kansallispuiston alueella sijaitsevista savottajäännöksistä ei ehditty inventoinnin aikana dokumentoimaan, mutta tärkeimmät niistä on esitelty paikkatietoineen Saariselän retkeilyoppaassa. Peruuntunutta Luton autosavottaa on käsitelty myös Olli Sandströmin kirjoittamassa kirjassa ”Tukkeja tunturin takaa”.

3.1.13 Autiotupien, yksityiskämppien, kammien ja korsujen jäännökset

Toisen maailmansodan jälkeen retkeily Lapin tuntureilla yleistyi nopeasti. Jo ennen sotaa nykyisen kansallispuiston alueella sijaitsi muutamia autiotupia, mutta erityisesti 1950-luvulla retkeilyyhdistykset ja yksityishenkilökin rakensivat hyville leiriytymispaikoille hirsikämppeä, korsuja ja kammeja. Monet näistä varhaisista retkeilyrakenteista ovat vuosikymmenien mittaan tuhoutuneet. Useimmat niistä ovat joko palaneet tai tulleet puretuiksi viimeistään kansallispuiston perustamisen aikoihin. Poikkeuksena tästä on Kulasjoen varrella sijainnut Taajostupa, joka paloi vasta vuonna 1999. Taajostuvan kivijalan vierellä on edelleen jäljellä komea niliaitta.

Kulttuuriperintökohteiden inventoinnin aikana tarkastettiin Taajostuvan lisäksi seitsemän muun viimeistään 1950-luvulla rakennetun kämpän, korsun tai kammin jäännökset. Näistä Karunaslaavun korsu on käsitelty osana moniperiodista asuinpaikkaa, muut itsenäisinä kulttuuriperintökohteina. Kyseisistä kohteista parhaiten on säilynyt Alemman Kiertämäjärven itärannalla sijaitseva, Pennasen kämpän nimellä tunnettu pieni, osittain hiekkaharjanteen rinteeseen kaivettu tupa, joka on ilmeisesti rakennettu jo ennen toista maailmansotaa. Ulkoapäin tupa näyttää vielä lähes ehjältä, mutta sen sisäkatto on romahtanut ja kämpän kunnostaminen käyttökelpoiseksi ei enää liene realistista. Tupaa tiedetään käytetyn majoittumiseen ainakin 1970-luvulle saakka, mahdollisesti vielä pidempäänkin.

Aluemetsänhoitaja Claus Sothmanin rakentama tupa Sivakkaojan varrella ja Padagovan tutkimuskämpä purettiin pian kansallispuiston perustamisen jälkeen. Sothmanin majan paikalla ovat jäljellä rakennuksen kivijalka ja vankat kiviset portaat. Padagovan kämpä siirrettiin yksityismökiksi Kiilopäälle vuonna 1984, ja sen alkuperäisellä kohdalla ovat enää rakennuksen kolme nurkkakiveä. Lankojärvellä sijainneet Karunaslaavun korsu ja erakko Meänteisen eli Reijo Savinaisen rakentama korsu ovat palaneet. Meänteisen asuinkentän niliaitta, verkkovaja ja ruuhun jäännökset, jotka nykyisin on museoitu, dokumentoitiin vuonna 2010, joten niitä ei käsitellä tässä yhteydessä enempää. Rautulammen kammi, Tuiskukurussa sijainnut Immon kammi sekä Kopsusluolan korsu ovat tuhoutuneet jo 1970-luvulla, mutta niiden viimeisimmistä vaiheista ei ole tarkempia tietoja.

3.1.14 Muut rakennusten ja rakennelmien jäännökset

Muita rakennusten ja rakennelmien jäännöksiä dokumentoitiin neljä, joista Luirojärven verkkotalas, Meänteisen niliaitta ja Ylemmän Kiertämäjärven autiotuvan takana oleva rakennuksen jäännös olivat aiemmin tunnettuja. Meänteisen niliaitta ei ole sama rakennus, joka sijaitsee hänen entisellä asuinkentällään Lankojärvellä, vaan kohde on Suomujoen varrella, Aitaojan nuotiopaikan lähellä. Reijo Savinainen rakensi aitan keväällä vuonna 1959, ja se kunnostettiin Metsähallituksen toimesta vuonna 2009. Luirojärven verkkotalas on rakennettu jo vuonna 1936, mutta siitä on jäljellä enää hajanaisia lahonneita puunkappaleita. Ylemmän Kiertämäjärven rakennuksen perusta mainitaan Saariselän retkeilyoppaassa kämpän jäännöksenä. Kyseessä voi olla myös autiotuvan aiemman halkovajan tai vessan paikka. Aiemmin tuntematon kohde oli uunimainen kivirakennelma, joka löydettiin Liivikönlammilta. Rakennelman tarkka ikä tai käyttötarkoitus eivät ole tiedossa, mutta yleisolemuksensa perusteella se lienee kasattu 1900-luvun loppupuoliskolla.

3.1.15 Kullanetsintäkuopat

Viisi kuudesta Urho Kekkosen kansallispuistosta dokumentoidusta kullanetsintäkuopasta sijaitsee Suomujoen varrella Suomunruoktun autiotuvalta Lankojärven alapuolelle ulottuvalla alueella, ja ne lienee kaivettu vuosina 1935 ja 1936 Luttojoen kulta Oy:n toimesta insinööri Leonid Holmanin johdolla. Yksittäinen kullanetsintäkuoppa dokumentoitiin myös Luton kultakämpän raunioiden pihapiiristä. Holmanin retkikunnan tiedetään kaivaneen Suomunlatvan ja Vintiläojan välille 27 näytekuoppaa, mutta niistä useimpien tarkempaa sijaintia ei toistaiseksi ole selvitetty. Samainen yhtiö on etsinyt kultaa myös Tuiskujoella, Kopsusvankajoella, Luirolla, Anterijoella, Vongoiva-joella ja Jaurujoella. Alueen kullanetsintäkuoppien tarkempi kartoitus lähitulevaisuudessa olisi toivottavaa, koska ajan myötä ne muuttuvat yleisolemukseltaan yhä enemmän pyyntikuoppia muistuttaviksi, minkä seurauksena kyseisten kulttuuriperintökohdetyyppien erottaminen toisistaan ilman maaperään kajoavia tutkimuksia vaikeutuu.

3.1.16 Muut kulttuuriperintökohteet

Edellä esiteltyihin ryhmiin kuulumattomia kulttuuriperintökohteita dokumentoitiin vuoden 2013 inventoinnin aikana kaksi. Niistä tunnetumpi on Kopsusjärventien varrella sijaitsevan männyn kylkeen veistetty viisisakarainen tähtikuvio, jota kutsutaan Partisaanitähdeksi. Kuvion veistäjää ei tiedetä, mutta puun kylestymisen perusteella tähti on mahdollisesti kaiverrettu toisen maailmansodan aikana. Tien rakentamisessa on käytetty työvoimana venäläisiä sotavankeja, joiden joukossa Partisaanitähden veistäjä lienee todennäköisimmin ollut. Toinen muihin kulttuuriperintökohteisiin luokiteltava kohde on Nuorttijoan retkeilyreitien varrella sijaitseva, ilmeisesti varsin vasta tehty muistomerkki. Sementistä valetussa, olemukseltaan laattamaisessa muistomerkissä on paljaan jalan painallus, ja sementtiin kiinnitetyn pienen metallilaatan tekstin perusteella muistomerkki on tehty Esko Nybergin kunniaksi Kemiran sähkömiesten toimesta.

3.2 Inventointialueen menneisyys löytöjen valossa

Vaikka Urho Kekkosen kansallispuistossa tehdyn kulttuuriperintökohteiden inventoinnin aikana onnistuttiinkin muodostamaan kohtalainen yleiskäsitys alueen menneisyydestä, on koko kansallispuiston kulttuuriperintökohteiden kartoittamisessa työtä vielä moniksi kanttäkausiksi. Koska pääosa puistosta on edelleen inventoimatta, täydentyy kokonaiskuva alueen kulttuuriperintökohteista todennäköisesti tulevaisuudessa vielä paljon.

Kansallispuiston alueella on ollut ihmistoimintaa kivikaudelta alkaen. Ensimmäisiä asukkaita lienee saapunut seudulle varsin pian jääkauden päättymisen jälkeen. Kivikautinen ja varhaismetallikautinen väestö asui lähinnä järvien ja jokien rannoilla, ja he saivat elantonsa pääasiassa peuranmetsästyksestä ja kalastuksesta. Osa kansallispuiston sadoista pyyntikuopista on ehkä kaivettu jo kivikaudella. Asutus oli melko harvaa ja väestö eli pääosan vuoden kierrosta todennäköisesti pienissä, enintään muutaman perhekunnan muodostamissa yhteisöissä. Ajoittain väkeä kerääntyi kuitenkin myös suuremmiksi joukoiksi, mistä kertovat alueen muutamat laajat pyyntikuoppajärjestelmät. Kuoppien kaivamiseen ja peurojen ajamiseen on tarvittu varsin runsaasti ihmisiä. Elämäntapa oli liikkuva, asuinpaikkaa vaihdettiin luultavasti useita kertoja vuodessa siten, että eri alueiden eri vuodenaikoina tarjoamat luonnonresurssit saatiin tehokkaasti hyödynnettyä. Hyville asuinpaikoille palattiin vuosittain. Kansallispuistossa ei ole tehty arkeologisia kaivauksia, mutta Alemman Kiertämäjärven itärannalta on kuitenkin saatu talteen kivikautisia saviastian kappaleita, mitä pidetään merkinä jokseenkin pysyväisluonteisesta asutuksesta. Tärkeitä asuinpaikka-alueita ovat olleet muun muassa hiekkainen kangas Kopsusjärven pohjoispuolella, Lankojärvi, Lurojärven luusua sekä Luulammit. Myös Kaptukaislammilta sekä Suomujoen ja Luttojoen rannoilta tunnetaan esihistoriallisia asuinpaikkoja. Nuorttjoen varrelta ei puolestaan ole löydetty lainkaan jälkiä esihistoriallisesta asutuksesta, mikä voi johtua siitä, että Nuortin jyrkkärinteisessä kanjonissa usein hyvinkin voimakkaat kevättulvat ovat joko tuhonneet muinaisten asuinpaikkojen jäännökset joen läheltä tuhansien vuosien kuluessa tyystin tai kätkeneet ne hyvin vaikeasti löydettäviksi.

Kivikauden ja varhaismetallikauden jälkeenkään alueen kulttuurikuva ei todennäköisesti muuttunut kovin nopeasti. Metsäsaamelainen elämäntapa muistutti läheisesti varhaisempien metsästäjäkeräilijäyhteisöjen elämää, ja mahdollisesti monien jo aikaisemmin käytettyjen asuinpaikkojen käyttö jatkui rautakaudellakin. Rautakautisille asuinpaikoille jäi kuitenkin varsin vähän sellaisia löytöjä, jotka säilyvät maaperässä tuhansia vuosia, koska kiviesineitten valmistus ja käyttö oli jo päättynyt. Sen vuoksi rautakautisten asuinpaikkojen löytäminen onkin kohtalaisen vaikeaa, ja ilman arkeologisia kaivauksia rautakautisilta asuinpaikoilta löytyy vain hyvin harvoin mitään varsinaista esineistöä, jonka perusteella kohteen ikä olisi pääteltävissä. Asuinpaikkojen tulisijojen jäännöksistä löytyvien paleiden luiden iän määrittäminen puolestaan edellyttää niiden radiohiiliajoitusta.

Historialliset lähteissä on mainintoja Urho Kekkosen kansallispuiston alueesta 1500-luvulta lähtien. Tuolloin tapahtui muun muassa Pohjanlahden rannikon ja Vienanmeren lähiseutujen asukkaiden välisiä ryöstöretkiä, jotka tehtiin ylittämällä Kemijoen ja Tuulomajoen vesistöjen välinen vedenjakaja Nuorttjoen yläjuoksulla sijaitsevan niin sanotun Sotataipaleen kohdalla, paikassa, jossa vesistöistä toiseen siirtymiseksi veneitä tarvitsi vetää soista maastoa myöten noin kolmen kilometrin matka. Myös Ruijan polusta, Perämereltä Jäämeren rannikolle eli Ruijaan johtaneesta ikaikaisesta kulkukeinosta on ensimmäisiä mainintoja asiakirjoissa jo 1500-luvulla. Vaikka yhteydet muille seuduille voimistuivat, olivat alueen alkuperäisasukkaat ensisijaisesti metsästäjiä ja kalastajia vielä 1800-luvulle saakka, jolloin poronhoito lopullisesti syrjäytti peuranmetsästyksen. 1800-luvun puolivälin jälkeen seudulle muutti suurten protokkiensa kanssa paljon Enontekiön ja Kautokeidon porosaamelaisia, ja vuonna 1898 luotiin Keisarillisella asetuksella paliskuntajärjestelmä. 1800- ja 1900-lukujen taitteen tienoille ajoittuvat todennäköisesti myös vanhimmat kansallispuistosta tunnetut poroaitojen ja poroerotuspaikkojen jäännökset.

1900-luvun alkuvuodet olivat Saariselän tuntureiden katveessa monellakin tapaa suurten muutosten aikaa, mihin vaikutti kenties voimakkaimmin alueen saavutettavuuden merkittävä paraneminen. 1800-luvulta peräisin olevat Helanderin Kotajärven harjakodan raunio sekä Kaptukaislammen kruununtuvan kiuasmainen tulisija ovat seudun vanhimpia edes osittain nykyaikaan saakka säilyneitä autiotupien jäännöksiä, ja ne edustavat Ruijan polun käytön viimeisiä vaiheita. Satoja vuosia käytetty keskeinen kulkureitti menetti merkityksensä, kun Vuotson eteläpuolelta Laanilaan valmistui kärrytie kaivosyhtiö Aktiebolaget Prospektörin toimesta vuonna 1902 kaivos. Kyseinen yhtiö etsi kultaa monista paikoista muun muassa Luttojoen, Hangasojan ja Suomujoen varsilta, kunnes se ajautui vararikkoon vuonna 1907.

Kullankaivajien lisäksi tie toi mukanaan muutakin väkeä ja myös yksittäisiä uudistiloja perustettiin. Orposen erämaatalo nousi Kopsusjoen varrelle ja Luttojoen törmälle asettui asumaan Josef Sallinen, Raja-Jooseppi, jonka yhä hyvässä kunnossa säilynyt asuinkenttä on nykyisin suosittu nähtävyys. Raja-Joosepin asuinkentälle rakensi kämppänsä myös helmenpyytäjänä tunnettu Huhti-Heikki. Suuret savotatkin lähenivät nykyisen kansallispuiston etelärajaa. Ensimmäinen maailmansota ja Suomen itsenäistyminen kuitenkin pelastivat Koilliskairan metsät, koska Vienanmereen laskevien jokien merkitys uittoväylinä romahti.

Vaikka muutamien kansallispuiston vanhimpien edelleen käytössä olevien autiotupien rakentamisajankohta ajoittuu maailmansotien väliseen aikaan, alkoi laajamittainen matkailu Lapin tuntureille vasta toisen maailmansodan jälkeen. Hakkuusuunnitelmia alueelle kohdistettiin jälleen 1930-luvun lopulla, mutta talvisodan syttyminen peruutti Luttojoen pohjoispuolelle suunnitellut savotat. Niiden valmistelusta jäi kuitenkin pitkään näkyviä jälkiä – Luton ja Luiron välille tehtiin tukkitien pohja sekä lukuisia siltoja ja pengerryksiä, rakennettiinpa tien varrelle kämppiäkin, jotka kuitenkin eivät aivan ennättäneet valmistua ennen sotaa. Koskaan tukkeja ei kyseistä reittiä pitkin kuljetettu.

Urho Kekkonen kansallispuiston merkittävimpiä toisen maailmansodan ajalta peräisin olevia kulttuuriperintökohteita ovat saksalaisten rakentaman Schutzwall-puolustusaseman jäännökset, jotka sijaitsevat Tankavaaran ympäristössä. Lisäksi nykyisen valtakunnanrajan läheisyydessä on niin suomalaisten, venäläisten kuin saksalaistenkin kenttävartioiden jäännöksiä. Sotahistoriallisia kohteita ei kuitenkaan ehditty vuoden 2013 inventoinnissa juurikaan käydä läpi. Heti sodan päättymisen jälkeen Luttojoen ja Suomujoen varsille asutettiin aiemman kotiseutunsa menettäneitä Suonikylän kolttasaamelaisia, jotka muutamia vuosia myöhemmin siirrettiin Sevettijärven seudulle. Suomujoen, Oskarinjärven ja Oskarinkosken kolttakentillä sijaitsee kuitenkin yhä alkuperäistä sodanjälkeistä rakennuskantaa. Suomujoen kolttakenttä onkin Suomen alueella parhaiten säilynyt Suonikylän perinteen mukainen rakennuskokonaisuus.

Kolttakenttien lyhyttä asutusjaksoa nuoremmat kulttuuriperintökohteet kansallispuistossa ovat lähes yksinomaan retkeilyyn ja poronhoitoon liittyviä, lähinnä erilaisia poromiesten kotarakennelmien raunioita, poroerotus- ja vasanmerkintäpaikkojen jäännöksiä sekä eri syistä tuhoutuneiden tupien, korsujen ja kammien paikkoja. Viimeistään 1960-luvulla pystytetyt alasalvos- ja turvekodat ovat alueen viimeisiä perinteistä saamelaista rakennustapaa edustavia kohteita. Valitettavasti näiden kotaraunioiden elinkaari on loppuillaan, ja ne tuhoutuvat lähivuosisikymmeninä tyystin. Erityisesti 1950-luvulla alueelle rakennettiin retkeilyinnostuksen siivittämänä myös useita hirsikämppejä, turvekammeja ja korsumaisia kömmänöitä sekä retkeily-yhdistysten että yksityishenkilöidenkin toimesta, mutta kyseisistä rakennuksista monet jäivät varsin lyhytikäisiksi. Useimmat niistä ovat jo vuosikymmeniä sitten joko palaneet tai päätyneet puretuiksi rapistuttuaan käyttökelttomiksi.

3.3 Kulttuuriperintökohteiden hoitotarve ja tuotteistamismahdollisuudet

Vuonna 2013 tehdyn kulttuuriperintökohteiden inventoinnin tuloksia hyödynnetään monipuolisesti Urho Kekkosen kansallispuiston hoidon ja käytön suunnittelussa. Lisääntynyt tieto alueen kulttuuriperinnöstä palvelee myös Saariselän alueen matkailuirtyksiä, koska osaa inventoinnin aikana dokumentoiduista kohteista voidaan mainiosti käyttää seudun monivivahtaisen menneisyyden esittelyyn retkeilijöitäkin kiinnostavina elämyksellisinä nähtävyyksinä.

Enemmistö Urho Kekkosen kansallispuiston kulttuuriperintökohteista on hyvässä kunnossa ja niiden säilyminen nykytilassaan ei vaikuta uhatulta. Muutamien kohteiden osalta jonkinasteiset hoitotoimet olisivat kuitenkin aiheellisia. Pääasiassa hoitotoimia vaativat sellaiset kivikaudelle tai varhaismetallikaudelle ajoittuvat asuinpaikat, jotka sijaitsevat runsaasti käytetyillä retkeilyreiteillä. Asuinpaikkojen löytöpesäkkeet ovat todennäköisesti melko pienialaisia ja niiden kulttuurikerros on mahdollisesti vain muutamien senttimetrien paksuinen sekä maastonkulumisen myötä helposti tuhoutuva, minkä vuoksi asuinpaikkojen keskeisimpien osien kohdille olisi erittäin tarpeellista rakentaa pitkospuut ohjaamaan retkeilijöiden kulkua. Vakavimmin eroosio uhkaa Luulampien, Aittajärven, Kotajärven sekä Alemman Kiertämäjärven itärannan asuinpaikkojen säilymistä, mutta lisäksi maastonkulumista pitäisi pyrkiä rajoittamaan ainakin Luirojärvellä, Kopsusjärvellä, Ylemmällä Kiertämäjärvellä sekä Aitalammen, Luton sillan ja Tammukkaajan asuinpaikoilla. Luulammilla ja Alemmalla Kiertämäjärvellä olisi hyvä myös selvittää mahdollisuuksia tutkia eniten kulumiselle altistuvat ja runsaslöytöisimmät asuinpaikan osat arkeologisilla kaivauksilla ennen esihistoriallisten kulttuurikerrosten vähittäistä mutta ilmeisen väistämätöntä tuhoutumista.

Hoitotoimia kaipaavat myös historiallisen ajan asuinpaikat ja niillä sijaitsevat rakenteet. Helanderin Kotajärven harjakodan jäännöksen suojaksi rakennetuista kahdesta katoksesta vanhempi uhkaa sorruttaa harjakodan hirsikehikon. Kyseinen katos on purettava, ja purkamisen jälkeen pitää selvittää, turvaako uudempi katos riittävästi kohteen säilymisen vai onko rakenteiden suojaavuutta parannettava. Kaptukaislammen kruununtuvan tulisijan raunion luokse olisi tarpeellista pystyttää muinaisjäännöksen olemassaolon ilmaiseva kyltti ja kohteesta kertova opastustaulu. Miltei raunion vieressä on Sompio-seuran nuotiopaikka, jonka siirtäminen etäämmäs edistäisi kohteen säilymistä. Koska Ruijan polku kulkee tuvan jäännöksen lattia-alan poikki ja kuluttaa rakennuksen seinälinjojen kohdilla sijaitsevia matalia maavalleja, olisi polulle rakennettava pitkospuut muutaman metrin matkalle. Vaihtoehtoisesti tuvan lattia-ala voitaisiin aidata siten, että kulku sen poikki estyisi.

Muinaisjäännöskohteiden hoitotoimien lisäksi Sothmanin majan raunion turvallisuus pitäisi tarkastaa ja paikka muutenkin siistiä. Majan kivijalan päällä oleva sammalen peittämä vanha lattialaudoitus on laho, ja sen alla on tyhjää tilaa. Lattian mahdollinen sortuminen voikin aiheuttaa tapaturmavaaran rauniolla mahdollisesti käveleville henkilöille. Lattialaudoitus olisi syytä purkaa kokonaan ja purkujäte olisi kuljetettava pois paikalta.

Muutamia Urho Kekkosen kansallispuiston kulttuuriperintökohteista on jo tuotteistettu palvelemaan matkailullisia tarkoituksia. Esimerkiksi Ruijan polulle, Suomujoen kolttakentälle, Raja-Joosepin asuinkentälle ja Nuorttjoen eteläpuolen leimikoiden luokse on pystytetty laadukkaita ja informatiivisia opastustauluja. Kulttuuriperintöä esitellään myös Koilliskairan luontokeskuksessa Tankavaarassa, Saariselällä palvelupiste Kiehisessä ja Savukosken luontokeskuksessa. Nähtävyyksarvoltaan merkittäviä, mutta miltei täysin tuotteistamattomia kulttuuriperintökohteita kansallispuistossa ovat muun muassa Luton kultakämpän rauniot, Luirojärven uittopato, Pikku-Luirojärven kotarauniot, Apujoukkojenvaaran vasanmerkintäpaikka, Tuiskujoen suun pyyntikuoppajärjestelmä, Kulasjoen eteläpuolella sijaitseva vanhan poroaidan jäännös sekä Luttojoen ja Luiron välisen tukkietien savottajäännösten muodostama kohdekokonaisuus.

Kaivosyhtiö Aktiebolaget Prospektörin 1900-luvun alussa rakennuttaman Luton kultakämpän rakennusten rauniot sijaitsevat Saariselältä Rumakuruun johtavan, paljon käytetyn ulkoilureitin varrella. Helposti havaittavat rauniot herättävät polulla kulkevien ihmisten kiinnostuksen aivan luonnostaan, mutta niiden kiinnostava menneisyys jää nykyisin useimmille paikalla kävijöille täysin tuntemattomaksi. Rauniot kaipaivatkin opastustaulua vierelleen. Samaisen yhtiön louhima kaivoskuilu sijaitsee raunioista noin puolentoista kilometrin päässä kansallispuiston ulkopuolella, ja vanhaan kaivokseen pääsee kurkistamaan kuilun päälle rakennetun päivätuvan sisältä. Mikäli kyseiset kaksi kohdetta linkitettäisiin sopivasti keskenään, ne muodostaisivat yhdessä todella hienon kullankaivuun historiaa esittelevän kokonaisuuden, joka on vaivattomasti saavutettavissa merkittyjä reittejä pitkin Saariselän matkailukeskuksesta.

Luirojärven uittopato sijaitsee todella kauniilla paikalla, mutta sen puurakenteet peittyvät padon päällä kasvavien koivu- ja pajupensaiden sekaan miltei kokonaan. Pensaston edes osittainen raivaaminen toisi kohteen huomattavasti paremmin esille. Luonteva paikka uittopadosta kertovalle opastustaululle olisi Luirojoen kahlaamon luona, mistä on suora näköyhteys padolle. Samassa paikassa voitaisiin kertoa myös paikalla sijaitsevasta pyyntikuoppajärjestelmästä ja kivikaudelle tai varhaismetallikaudelle ajoittuvasta asuinpaikasta. Urho Kekkonen kansallispuistoon saapuville vaeltajille Luirojärvi on usein vaelluksen päätavoite ja käänköpaikka, ja alueen monivivahteisesta menneisyydestä kertova tietopaketti voisi olla heille hyvinkin mieluinen. Luirojärven autio- ja varaustuville voitaisiin sijoittaa saataville tietoa myös Apujoukkojen vaaran vasanmerkintäpaikasta ja Pikku-Luirojärven vanhoista kotaraunioista, jotka sijaitsevat Luirojärveltä tarkasteltuina varsin leppoisalla päiväretkietäisyydellä. Kyseisillä kohteilla vieraileminen voisi olla hyvinkin antoisaa henkilöille, jotka ovat kiinnostuneita perinteisistä saamelaisista rakennustavoista ja jotka kenties haluavat viettää vaelluksellaan kevyemmän välipäivän ilman raskasta kantamusta.

Tuiskujoen suun pyyntikuopat ja Kulasjoen eteläpuoleisen vanhan poroaidan jäännökset ovat kulttuuriperintökohteita, jotka ovat sopivia nähtävyyksiä vaelluspäivän varrelle. Tuiskujoen suun pyyntikuoppajärjestelmään on erityisen helppoa tutustua, koska monet sen kuopista sijaitsevat näköetäisyydellä Tuiskukurun ja Suomujoen väliseltä polulta. Tietoa pyyntikuoppajärjestelmästä voitaisiin sijoittaa Suomunruoktun, Tuiskukurun ja Lankojärven autio- ja varaustuville, jolloin tieto tavoittaisi melko kattavasti alueella liikkuvat retkeilijät. Kulasjoen eteläpuolella sijaitsevia poroaidan jäännöksiä pääsee tarkastelemaan poikkeamalla Kulasjokea seuraavalta merkityltä polulta, ja koska aita on ollut samansuuntainen joen kanssa, voi Luulampien ja Taajoslaavun välistä matkaa taittaa parikin kilometriä aidan jäännöksiä seuraten. Kyseinen kohde sopii helposti saavutettavan sijaintinsa ansiosta myös Saariselällä tai Kiilopäällä majoittuvien päiväretkeilijöiden käyntipaikaksi, ja kohteesta kertova opastustaulu olisi luontevaa sijoittaa Kulasjokea seuraavan polun varrelle.

Rajavyöhykkeen takarajalla kulkevalla entisen Anterin rajavartioaseman huoltotiellä on savotta-historiasta kiinnostuneille todella paljon nähtävää. Luttojoen ylittävältä riippusillalta alkavalla tieuralla kulkee nykyisin Anterijoen varrelle ulottuva pyöräilyreitti, josta olisi pienellä vaivalla tehtävissä monipuolinen savottateemainen kulttuuriperintöreitti. Tien linjaus noudattaa osittain Luttojoen ja Luiron välistä 1930-luvun lopulla valmisteltua tukkitien pohjaa, jonka varrella sijaitsee muutaman kilometrin välein erilaisia rakenteiden ja rakennusten jäännöksiä. Ne kaikki liittyvät talvisodan syttymisen vuoksi peruuntuneeseen, Luttojoen pohjoispuolelle suunniteltuun savottaan, jonka tukit oli aiottu kuljettaa kyseistä tieuraa pitkin Luiron varrelle. Kiinnostavia nähtävyyshkohteita reitillä olisivat esimerkiksi siltojen, pengerrysten ja aikoinaan keskeneräisiksi jääneiden kämppien jäännökset sekä Aurajängän laidalla sijaitseva valtava tukkitien aura. Savottakohteiden esittely tekisi maisemiltaan varsin vaatimattomasta pyöräilyreitistä huomattavasti kiinnostavamman, ja kohteisiin tutustuminen rytmittäisi sopivasti myös Raja-Joosepista Anterijoen ja Hammaskurun kautta Luirojärvelle suuntaavien vaeltajien alkutaivalta.

4 Kohdekuvaukset

4.1 Kivikautiset tai varhaismetallikautiset asuinpaikat

4.1.1 Aitalampi

868 Urho Kekkosen kansallispuisto, Aitalampi Asuinpaikka	MH-tunnus: 163448

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7111 Kivikausi	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 24.8.2013

Koordinaattiselitys:	Asuinpaikan keskeltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7572700, Y 3527528, Z 245	Löydöt:	KM 39699:1-3 Kvartsi-iskoksia ja palanutta luuta

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Aitaajan tulipaikan ja Tuiskukurun autio- ja varaustuvan välisen polun varrella, noin 350 metriä Aitaajan tulipaikalta kaakkoon, noin 250 metriä Aitalammelta itään ja noin 150 metriä Suomujoelta etelään päin, suojaisalla ja ympäristöään selvästi vähäkivisemmällä tasanteella. Tasanteen halkaisija on noin kymmenen metriä, ja sen kaakkoispuolella noin neljänkymmenen metrin päässä on pieni, miltei umpeenkasvanut lampi. Muilta suunnilta tasanne on matalien moreeniharjanteiden ympäröimä. Kohteen ympäristö on männikköistä, moreenipohjaista ja melko kivikkoista kuivaa kangasta, jonka aluskasvillisuutta hallitsevat variksenmarja, puolukka, mustikka, liekokasvit sekä poronjäkälät ja sammalet.

Kohteen kuvaus

Kohde on kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Retkeilyreitillä polulla havaittiin toistakymmentä kvartsi-iskosta kohdassa, jossa polku kulkee hiekkaisen tasanteen poikki. Polun pohjoispuolelle, aivan polun viereen, kohtaan $x = 7572701$ / $y = 3527528$, aukaistiin noin yhden neliömetrin laajuinen koekuoppa 1. Pintaturve koekuoppa 1:n kohdalta poistettiin lapiolla ja turpeen poiston jälkeen kaivamista jatkettiin kaivauslastalla. Huuhtoutumiskerros oli noin kahden senttimetrin paksuinen. Hiekan seassa oli kvartsi-iskoksia noin kymmenen senttimetrin syvyydelle saakka, jolla tasolla tavoitettiin hiesuinen, puhdas pohjamaa. Yhteensä iskoksia löydettiin koekuoppa 1:stä muutamia kymmeniä, ja niitä kerättiin otokseksi talteen kolmekymmentä. Maaperässä havaittiin myös vähäisiä tulenpidon jälkiä, lähinnä punertavan ruskeita värjäymiä sekä nokea ja yksittäisiä hiilenkappaleita.

Koekuoppa 1:n lähiympäristöön tehtiin muutamia lapionpistoja löytöalueen laajuuden selvittämiseksi. Keskelle polkua tehdyssä lapionpistossa, kohdassa $x = 7572700$ / $y = 3527526$, havaittiin noin kuuden senttimetrin syvyydellä palaneiden luiden kappaleita. Lapionpisto laajennettiin noin 30 cm x 30 cm laajuiseksi koekuoppa 2:ksi. Luukeskittymä osoittautui pienialaiseksi, mutta luiden kappaleita löytyi kuitenkin yhteensä kaksikymmentä. Luut vaikuttavat olevan peräisin suuresta tai keskikokoisesta nisäkkästä. Koekuoppa 2:sta löydettiin myös kuusi kvartsi-iskosta, ja kaikki koekuopan löydöt kerättiin talteen. Maaperän ilmiöt koekuoppa 2:ssa olivat vastaavanlaiset kuin koekuoppa 1:ssä.

Asuinpaikan lähialuetta havainnoitiin melko laajasti. Myös Aitalammen ranta-alueet tarkastettiin, mutta ne olivat joko soisia tai kivikkoisia. Enempää ihmistoiminnan jälkiä ei asuinpaikan ympäristössä havaittu.

Kohteen rajaus

Kohteen ympäristön maastonmuotojen ja havaittujen löytöjen levinneisyyden perusteella asuinpaikka rajautuu halkaisijaltaan noin kymmenmetriselle tasanteelle, jonka halki retkeilyreitillä polku kulkee ja jota ympäröivät kolmelta suunnalta matalat moreeniharjanteet.

Tulkinta

Kohde on melko suppea-alainen, kivikaudelle tai varhaismetallikaudelle ajoittuva asuinpaikka, joka sijaitsee epätyypillisesti suhteellisen etäällä vesistöistä. Leiriytymiseen houkuttavia tekijöitä paikalla ovat todennäköisesti olleet tasanteen suojaisuus sekä maaperän vähäkivisyys. Asuinpaikkaa on selvästi käytetty joko pitkäkestoisesti tai ainakin toistuvasti, mitä osoittavat löytöjen runsaus sekä tasanteen maaperästä selvästi havaittavissa oleva kulttuurikerros. Asuinpaikka on hyvin säilynyt, mutta jotta se säilyisi tulevaisuudessakin, olisi retkeilyreitillä polulle tasanteen kohdalle rakennettava pitkospuut ja polku-uran mönkijäliikenne tulisi ohjata kulkemaan tasanteen pohjoispuolitse moreeniharjanteiden kautta.

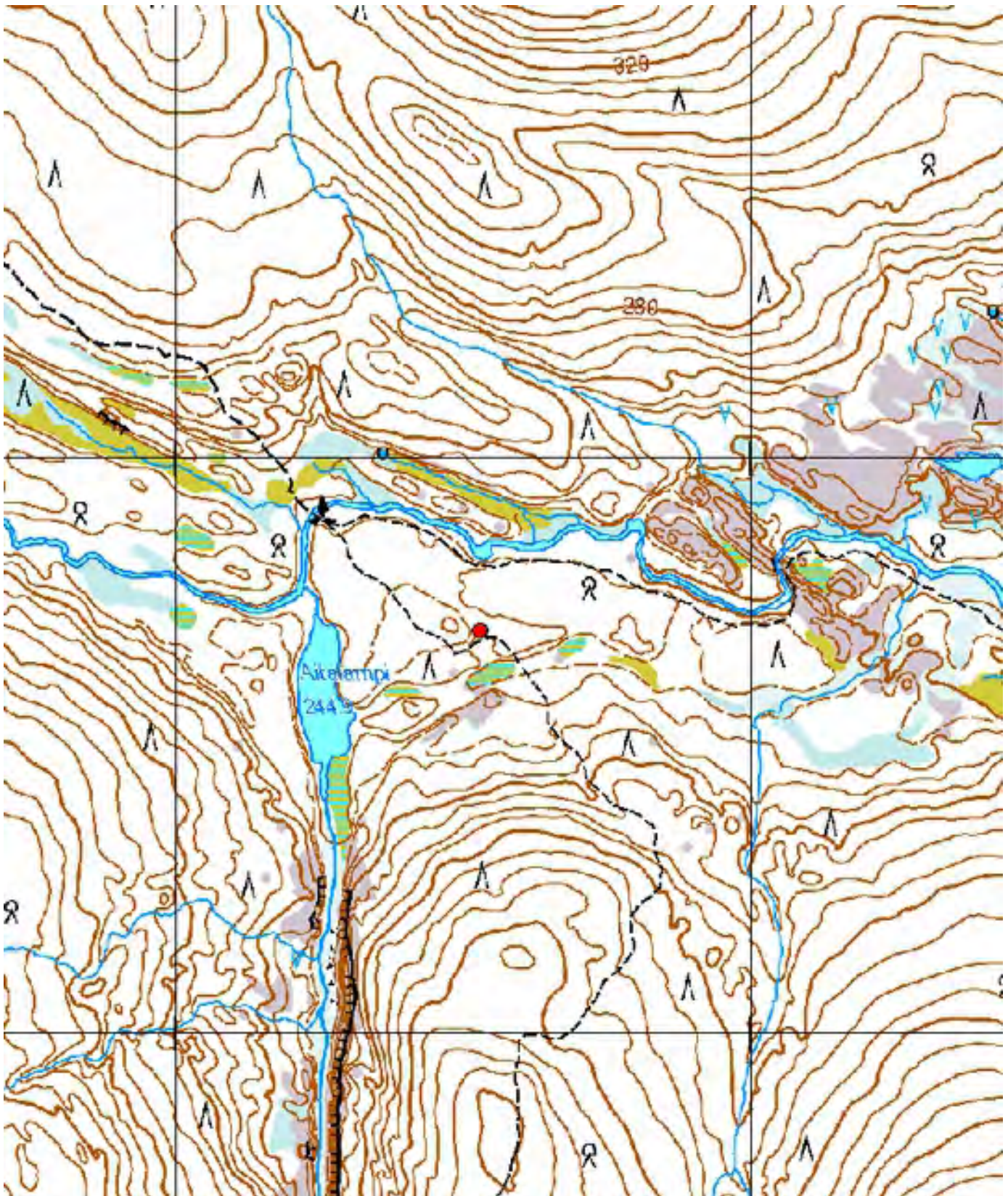
**Viranomais-
rekisterinro:**

Arvotus:

3 Esitys mj-luokka II

Kunto: 1 Hyvä

**Kohteen
suojelu:** 0 Ei määritelty

Kartta 2. Aitalampi. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 1. Aitalampi. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Lapion kohdalta löydettiin palanutta luuta. Taustalla lampi. Kuvattu luoteesta.

Kuva 2. Aitalampi. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Lapion kohdalta löydettiin palanutta luuta. Kuvattu länsilounaasta.

Kuva 3. Aitalampi. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Lapon kohdalta löydettiin palanutta luuta. Kuvattu itäkaakosta.

Kuva 4. Aitalampi. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Lapon kohdalta löydettiin palanutta luuta. Kuvattu koillisesta.

4.1.2 Alempi Kiertämäjärvi itäranta

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Alempi Kiertämäjärvi itäranta Asuinpaikka	MH-tunnus: 163691

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7111 Kivikausi	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 3.9.2013

Koordinaattiselitys:	Asuinpaikkaterassin keskivaiheilta	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7593822, Y 3557411, Z 143	Löydöt:	KM 29600 Saviastiankappaleita KM 36906:1-5 Asuinpaikkalöytöjä KM 39677:1-3 Sertti-iskos, kivilaji-iskos ja palanutta luuta

Taustatiedot

Markku Torvinen on tarkastanut asuinpaikan vuonna 1996, mutta tarkastuksesta ei ole olemassa raporttia. Kulttuuriympäristön rekisteriportaalista ei käy ilmi, kuka kohteen alkuperäinen löytäjä on. Muinaiskalupäiväkirjasta kuitenkin selviää, että asuinpaikan ovat löytäneet kaksi yksityishenkilöä, joille on myönnetty diplomit saviastiankappaleiden löytämisen johdosta.

Kulttuuriympäristön rekisteriportaaliassa kohteen kuvaus on suppea: "Kohde sijaitsee Sodankylän kirkosta noin 134 kilometriä koilliseen Alemman Kiertämäjärven itärannalla. Järven rannalla olevan nuotiopaikan ja laavun luota on tavattu kivikautisen asumisen jälkiä, muun muassa Sär 1-keramiikkaa."

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Alemman Kiertämäjärven itärannalla olevan laavun ympäristössä. Paikalla on noin kaksi metriä järven pintaa ylemmäs nouseva, maaperältään hienohiekkainen, männikköä kasvava, melko tasainen rantaterassi, jonka aluskasvillisuutta hallitsevat variksenmarja, puolukka, poronjäkälet ja sammalet. Terassin järvenpuoleinen reuna on jyrkkä ja toista metriä korkea, mutta ranta törmän alla on matala ja hiekkainen. Rantaterassin pohjoispuolella järveen laskee pieni puro. Puro saa alkunsa lähteestä, joka sijaitsee muutamien kymmenien metrien päässä järven rannasta, rantaterassin koillispuolella. Puronsuun eteläpuolella järvelle päin pistää alle puoli metriä korkea, muutamien metrien levyinen, noin 30 metrin mittainen luode-kaakkosuuntainen niemeke, jonka kasvillisuuden muodostavat lähinnä heinät ja sammalet. Rantaterassin leveys sen pohjoispäässä on noin kaksikymmentä metriä, ja se kapenee vähitellen kohti etelää. Terassin itäreunalta rinne alkaa nousta idälle päin. Laavun ja järven rannan sekä niemekkeen tyven välisellä alueella maasto on melko kulunutta ja mineraalimaa pääosin paljastunut.

Kohteen kuvaus

Kohde paikallistettiin toistasataa metriä asuinpaikan aiemmin ilmoitettua sijaintitietoa ($x = 7593950$ / $y = 3557440$) etelämpää. Selvimmät merkit esihistoriallisesta asutuksesta havaittiin järven matalassa rantavedessä, rantaterassin reunan sortuvan hiekkatörmän juurella, laavusta noin 15 metriä länsiluoteeseen päin. Noin kolmen metrin säteellä kohdasta $x = 7593832$ / $y = 3557408$, alle puolen metrin etäisyydellä rannasta, löydettiin kymmenen palaneen luun kappaletta ja vaalea, melko karkearakeinen kivilaji-iskos.

Rantavedessä havaitut löydöt kerättiin talteen, ja luiden todettiin olevan peräisin suuresta nisäkkästä, mahdollisesti peurasta tai hirvestä. Myös kuluneessa maanpinnassa rantatörmän ja laavun välillä havaittiin yksittäisiä palaneiden luiden kappaleita, palaneita kiviä ja kvartsi-iskoksia, jotka jätettiin paikoilleen. Kyseiset löydöt sijaitsivat enintään viiden metrin etäisyydellä rantatörmän partaalta, loivasti rantaan päin viettävällä alueella. Kohdasta $x = 7593827$ / $y = 3557412$ löydettiin serti-iskos, ja se poimittiin talteen. Asuinpaikan keskikohdan arvioitiin sijaitsevan noin kohdassa $x = 7593830$ / $y = 3557412$. Keskeisimmän löytöalueen ulkopuolella havaittiin vain yksi kvartsi-iskos, joka sijaitsi noin kaksi metriä laavun luota etelään päin, kohdassa $x = 7593818$ / $y = 3557416$. Keramiikkaa ei löydetty, mutta vaikuttaa selvältä, että sen löytöpaikan täytyy sijaita laavun ja järven rannan välisellä alueella, koska muualla rantaterassilla rikkoutunutta maanpintaa on vain kapeana vyöhykkeenä järven rannan suuntaisella polulla.

Kohteen rajaus

Asuinpaikka on melko luotettavasti rajattavissa maastonmuotojen perusteella. Pohjoisessa kohteen rajana on järveen laskevan puron eteläranta ja idässä asuinpaikka-alue ylittää rantaterassin itälaidalta itään päin nousevan rinteeseen juurelle, enintään noin kahdenkymmenen metrin etäisyydelle järven rannasta. Etelän suunnalle asuinpaikaksi sovelias rantaterassi jatkuu hiljalleen kaventuksen muutamia kymmeniä metrejä, mutta todennäköisesti kivikautinen toiminta on keskittynyt rantaterassin pohjoispäähän, alueelle, joka ylittää noin kolmenkymmenen metrin päähän kohteen pohjoisreunalla virtaavasta purosta. Asuinpaikan keskeisin löytöalue vaikuttaa sijaitsevan muutamien metrien levyisenä vyöhykkeenä aivan järven rantatörmän partaalla.

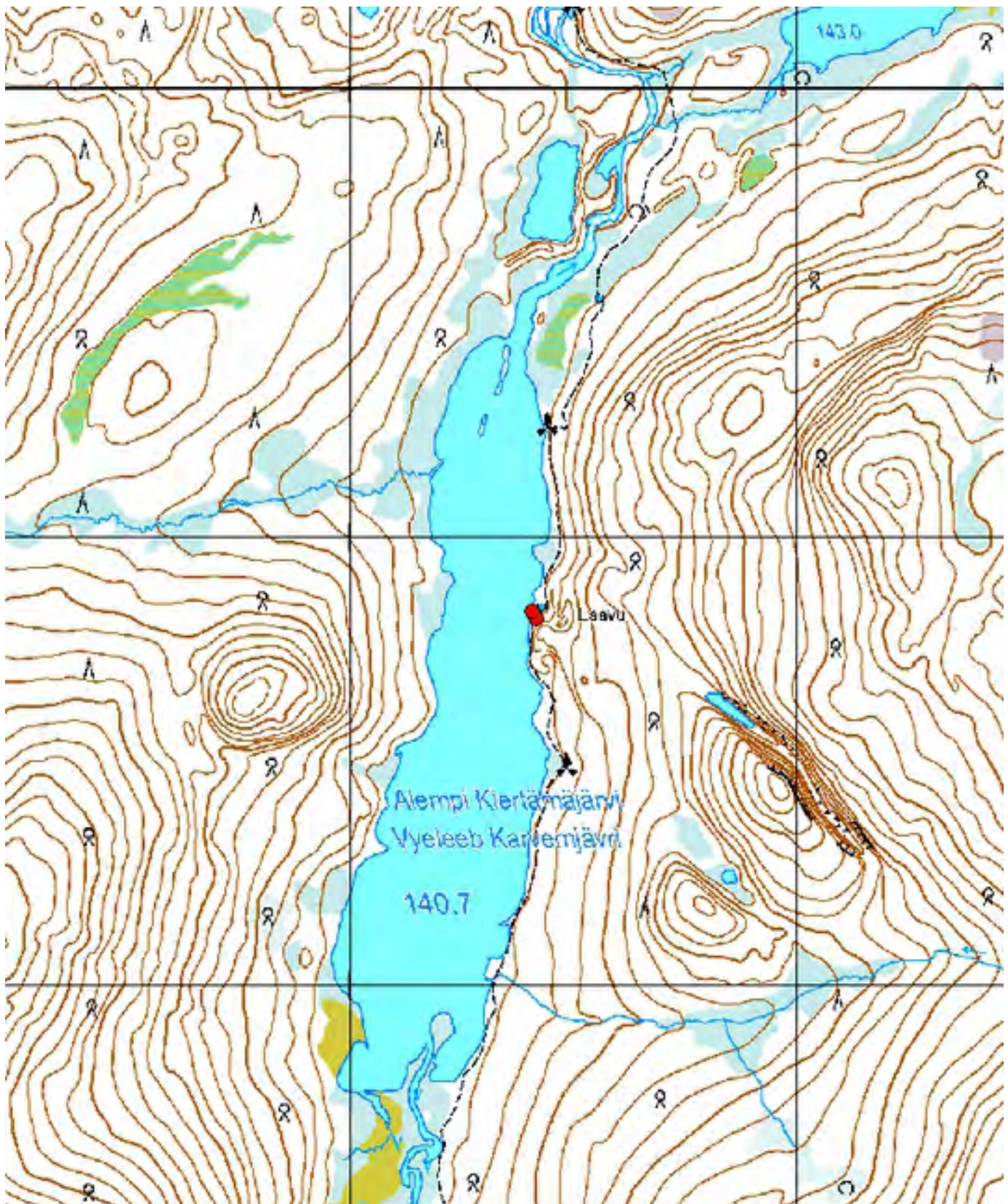
Tulkinta

Alemman Kiertämäjärven itärannalla sijaitsevalla asuinpaikalla on keramiikkalöytöjen perusteella asuttu todennäköisesti jo yli 6500 vuotta sitten. Keramiikan esiintyminen ja muidenkin löytöjen monipuolisuus osoittavat, että asutus lienee ollut melko pitkäkestoista. Laajuudeltaan asuinpaikka on ollut varsin pieni, ilmeisesti vain muutaman perhekunnan asuttama.

Järven rantatörmän luonnollinen syöpyminen ja retkeilytoiminnasta aiheutuva maaston kuluminen uhkaavat vakavasti kohteen säilymistä. Järven rantatörmän partaalla sijaitsee kuitenkin vielä muutamia kymmeniä neliömetrejä, jotka ovat olleet asuinpaikan keskeistä toiminta-aluetta, ja joilla kivikautinen kulttuurikerros on todennäköisesti pääosin säilynyt.

Koska kohde on joka tapauksessa vähitellen tuhoutumassa, ja koska kyseessä on Urho Kekkosen kansallispuiston ainoa asuinpaikka, jolta on löydetty esihistoriallisia saviastioiden kappaleita, olisi toivottavaa, että sitä tutkittaisiin lähitulevaisuudessa arkeologisilla kaivauksilla. Tällöin asuinpaikan maaperässä kenties tavattavat tulisijojen jäännökset ja muut rakenteet päästäisiin dokumentoimaan ja seudun esihistorian kannalta mahdollisesti hyvinkin merkittävä löytöaineisto saataisiin kerättyä asianmukaisesti talteen.

Viranomaisrekisterinro:	1000011882	Kunto:	2 Keskinertainen
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Kohteen suojelu:	2 Muinaisjäännösrekisteri II

Kartta 3. Alempi Kiertämäjärvi itäranta. Kivikautinen asuinpaikka.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 4. Alempi Kiertämäjärvi itäranta. Kivikautinen asuinpaikka.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 5. Alempi Kiertämäjärvi itäranta. Kivikautinen asuinpaikka.
Kuvattu järvelle työntyvältä niemekkeeltä, luoteesta.

Kuva 6. Alempi Kiertämäjärvi itäranta. Kivikautinen asuinpaikka.
Kuvattu järvelle työntyvän niemekkeen viereltä, länsiluoteesta.

Kuva 7. Alempi Kiertämäjärvi itäranta. Kivikautinen asuinpaikka.
Vasemmalla järvelle työntyvä matala niemeke. Kuvattu etelästä.

Kuva 8. Alempi Kiertämäjärvi itäranta. Kivikautinen asuinpaikka.
Asuinpaikka sijaitsee tasaisella rantaterassilla. Kuvattu eteläkaakosta.

Kuva 9. Alempi Kiertämäjärvi itäranta. Kivikautinen asuinpaikka.
Keskeinen löytöalue on laavun länsiluoteispuolella. Kuvattu kaakosta.

Kuva 10. Alempi Kiertämäjärvi itäranta. Kivikautinen asuinpaikka.
Paljasta maanpintaa laavun ja rantatörmän välillä. Kuvattu koillisesta.

4.1.3 Kattukaislammet 3

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Kattukaislammet 3 Asuinpaikka	MH-tunnus: 83031

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7111 Kivikausi	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 30.8.2013

Koordinaattiselitys:	Asuinpaikan keskivaiheilta	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7571851, Y 3519561, Z 280	Löydöt:	KM 39678:1-3 Serti-iskoksia, kvartsi-iskoksia ja palanutta luuta

Taustatiedot

Kohteen on löytänyt Pirjo Rautiainen 9.6.2009.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee matalalla, hiekkamoreenipohjaisella niemekkeellä, joka työntyy koillisen suunnalta suolle läntisemmän Kattukaislammen luoteispuolella. Kohteen alue nousee ylimmillään noin kaksi metriä lammen pinnan tasoa ylemmäs. Puusto alueella on männikköä ja aluskasvillisuutta hallitsevat variksenmarja ja puolukka sekä sammalet ja jäkälät.

Niemekkeen länsipuolella kulkee luoteis-kaakkoissuuntainen pitkä suojuotti, jonka keskellä virtaa Kattukaisojat. Längisempi Kattukaislampi sijaitsee miltei välittömästi niemekkeen kaakkoispuolella ja parisataa metriä kauempana samalla suunnalla itäisempi Kattukaislampi. Kohteen koillispuolella maasto nousee loivasti kohti Peurapäättä. Suojuotin vastakkaisella puolella rinne nousee vastaavasti lounaaseen päin. Suojuotti ja sen koillis- ja lounaispuolella olevat loivat rinteet muodostavat nykyään porojen kulkureitin. Suojuotin molemmilla puolilla sijaitsee esihistoriallisia pyyntikuoppajärjestelmiä (kohteet Kattukaislammet ja Kattukaislammet 2).

Kohteen kuvaus

Kohde on kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Porot ovat palkineet läntisemmän Kattukaislammen luoteispuolella sijaitsevalla matalalla niemekkeellä kuluttaen alueen aluskasvillisuutta ja pintamaata. Niemekkeen kaakkoisreunalla, läntisemmän Kattukaislammen rannan suuntaisella polulla ja sen lähialueella, havaittiin rikkoutuneessa maanpinnassa noin 25 metrin matkalla harvakseltaan kvartsi-iskoksia, palaneita kiviä ja palaneiden luiden kappaleita.

Kohdassa $x = 7571826$ / $y = 3519553$ maaperän todettiin olevan noin neliömetrin alueella selvästi likaantunutta, tummaa, punertavan ruskeaa ja palaneelta vaikuttavaa. Likamaa-alueella ja sen lähellä oli maan pinnalla toistakymmentä palanutta kiveä, kuusi kappaletta palanutta luuta, muutamia kvartsi-iskoksia sekä kaksi serti-iskosta. Paikalla vaikuttaa sijainneen kivikautinen tai varhaismetallikautinen nuotiopaikka. Palaneiden luiden kappaleet ja serti-iskokset poimittiin paikalta talteen. Ainakin osa luista on peräisin suuresta nisäkkästä, todennäköisesti peurasta tai hirvestä.

Asuinpaikan löytöalueen koillispuolella, kohdassa $x = 7571832$ / $y = 3519564$, havaittiin polulla noin metrin matkalla kymmenen erityisen hyvälaatuisia, lähes lasimaista kvartsi-iskosta. Iskoskeskittymästä poimittiin otokseksi talteen kolme iskosta.

Niemekkeelle, jonka kaakkoislaidalla löydöt sijaitsivat, ei kaivettu koekuoppia, joten löytöjen levintää ei voitu havainnoida maapaljastumien ulkopuolella. On kuitenkin ilmeistä, että asuinpaikan keskeisimmät osat sijaitsevat juuri niemekkeen kaakkoispuoliskossa, läntisemmän Kattukaislammen läheisyydessä.

Kohteen rajaus

Asuinpaikkalöydöt ja asumiselle otollinen alue rajoittuvat läntisemmän Kattukaislammen luoteispuolen niemekkeelle. Alue on laajuudeltaan noin 50 m x 50 m.

Tulkinta

Läntisemmän Kattukaislammen luoteispuoleisella niemekkeellä on ollut kivikaudella tai varhaismetallikaudella säännöllisesti toistuvaa tai melko pitkäkestoista asutusta, mitä osoittavat niemekkeen kaakkoisreunan kohtaisen laaja ja yhtenäinen löytöalue sekä löytöjen monipuolisuus. Palaneiden luiden perusteella paikalla asunut väestö on saanut ainakin osan elannostaan suurriistan metsästyksestä, ja on täysin mahdollista, että he ovat myös osallistuneet Kattukaislampien lähialueen suurten pyyntikuoppajärjestelmien kaivamiseen. Asuinpaikan löydöistä erityisen kiinnostavia ovat serti-iskokset, jotka kertovat kauppayhteyksistä muille seuduille, todennäköisesti pohjoisen tai idän suunnille.

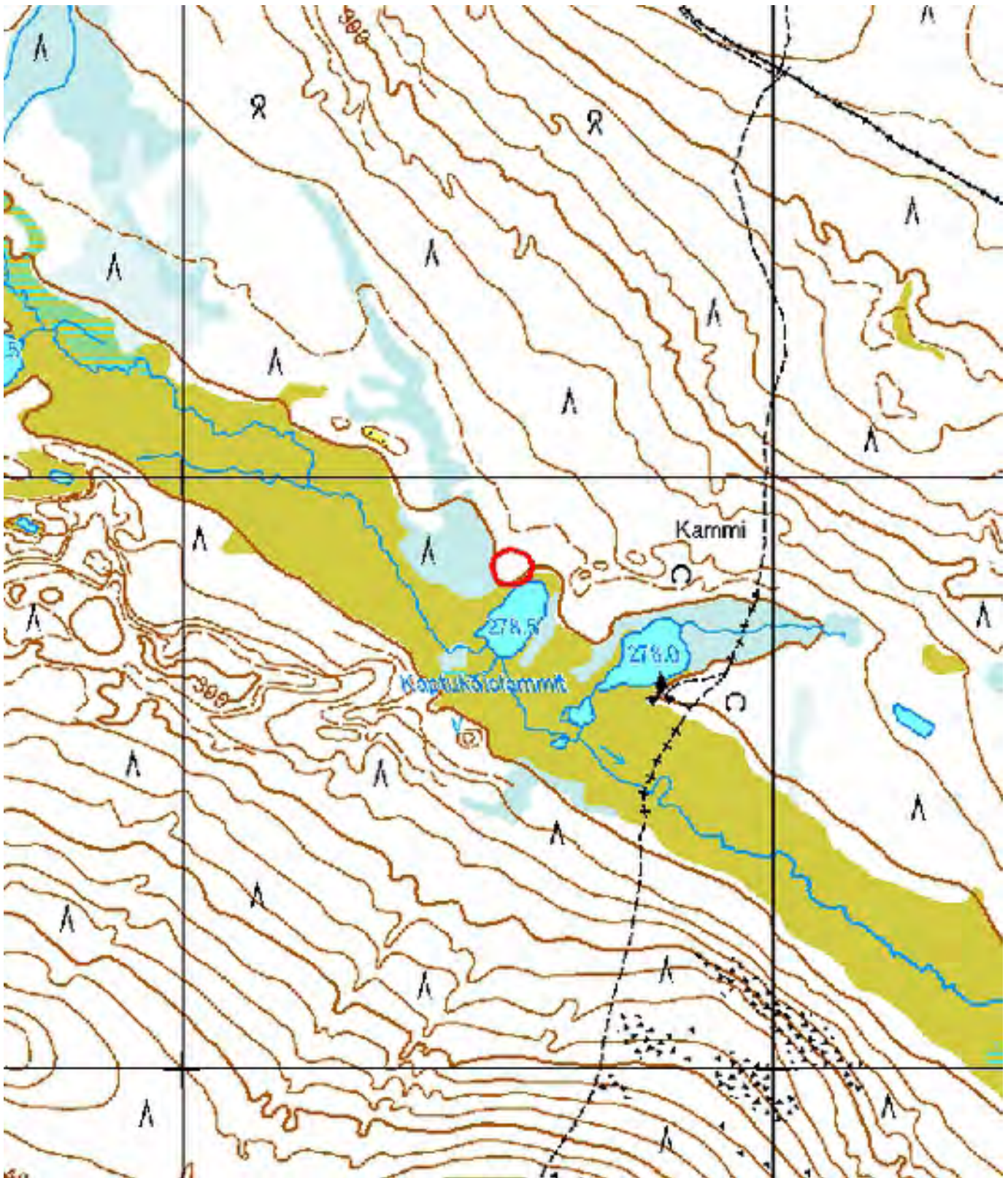
**Viranomais-
rekisterinro:**

Arvotus:

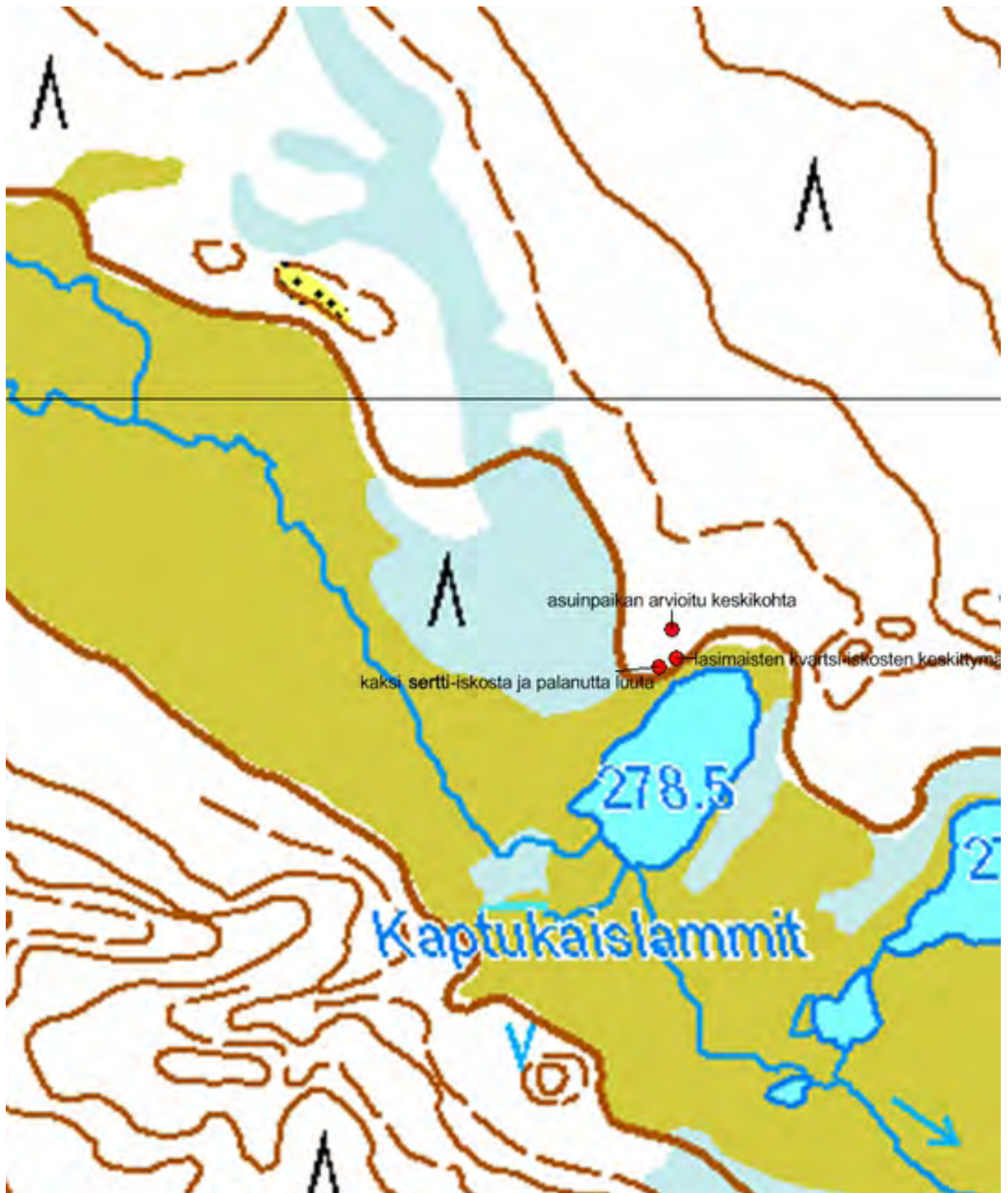
3 Esitys mj-luokka II

Kunto: 1 Hyvä

**Kohteen
suojelu:** 0 Ei määritelty

Kartta 5. Kattukaislammet 3. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Aluerajaus.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 6. Kattukaislammet 3. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka.
 © Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 11. Kattukaislammet 3. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Vasemmalla läntisempi Kattukaislampi. Oikealla asuinpaikkaniemeke. Kuvattu idästä.

Kuva 12. Kattukaislammet 3. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Kuvan keskivaiheilla piikivi- tai serti-iskosten löytöpaikka. Kuvattu pohjoisesta.

Kuva 13. Kattukaislammet 3. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Kuvan keskivaiheilla rikkoutuneessa maanpinnassa piikivi- tai serti-iskosten löytöpaikka. Kuvattu pohjoiskoillisesta.

Kuva 14. Kattukaislammet 3. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Kuvan keskivaiheilla rikkoutuneessa maanpinnassa piikivi- tai serti-iskosten löytöpaikka. Kuvattu lännestä.

4.1.4 Kotajärvi 3

868 Urho Kekkosen kansallispuisto, Kotajärvi 3 Asuinpaikka

MH-tunnus: 163492

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7111 Kivikausi	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 14.8.2013

Koordinaattiselitys:	Asuinpaikan keskeltä, löytöpesäkkeiden väliltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7590606, Y 3545650, Z 140	Löydöt:	KM 39701:1-3 Kvartsi-iskoksia ja palanutta luuta

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Kotajärven pohjoispuolella, järven rantaa seuraavan polun varrella, noin sata metriä Kotajärven tulipaikalta länteen päin. Kohde havaittiin noin viidentoista metrin etäisyydellä rannasta, noin kaksi metriä Kotajärven pintaa korkeammalla, melko tasaisen rantaterassin järvenpuoleisella reunalla, loivasti kohti rantaa laskevan rinteeseen partaalla. Alue on kuivaa männikkökangasta, jonka maaperä on hiekkavaltaista moreenia. Aluskasvillisuutta kohteen ympäristössä hallitsevat puolukka, variksenmarja, torvi- ja poronjäkäleet sekä sammalet.

Kohteen kuvaus

Kohde on kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Kotajärven rantaa seuraavalla polulla havaittiin kaksi löytöpesäkettä noin kahdenkymmenen metrin etäisyydellä toisistaan. Löytöpesäke 1 sijaitsee kohdalla $x = 7590599$ / $y = 3545661$. Kyseisellä kohdalla polku on kuluttanut huuhtoutumiskerroksen puhki, ja rikkoutuneessa maanpinnassa huomattiin neljä kvartsi-iskosta sekä muutamia palaneiden luiden kappaleita noin yhden neliömetrin alueella. Maaperä löytöjen kohdalla oli tumman punaruskeaa ja palaneelta vaikuttavaa. Polun etelälaidalla tehtiin kaivauslastalla noin 30 cm x 30 cm kokoinen koekuoppa kohteen kulttuurikerroksen paksuuden havainnoimiseksi ja mahdollisesti ajoituskelpoisten löytöjen saamiseksi. Likamaa ja sen yhteydessä tavatut runsaslukuiset palaneiden luiden kappaleet jatkuivat ainakin kymmenen senttimetrin syvyydelle saakka, jolle tasolle kuopan kaivaminen lopetettiin. Luiden todettiin olevan peräisin suuresta tai keskikokoisesta nisäkkästä. Puhdasta pohjamaata koekuopassa ei saavutettu. Palanutta luuta kerättiin otokseksi talteen 41 kappaletta. Lisäksi poimittiin talteen kaksi polulla havaittuista kvartsi-iskoksista.

Löytöpesäke 2 sijaitsee löytöpesäke 1:stä noin kaksikymmentä metriä länteen päin, samalla rantaterassilla, kohdassa $x = 7590605$ / $y = 3545639$. Pesäkkeet ovat samankaltaisia keskenään. Myös pesäkkeessä 2 havaittiin polun rikkoutuneessa maanpinnassa noin neliömetrin laajuinen läikkä palanutta maata ja sen seassa runsaasti palaneiden luiden kappaleita. Luukeskittymän molemmin puolin oli muutamia kvartsi-iskoksia, jotka sijaitsivat noin kuuden metrin matkalla. Palaneen maan läikkää kaavittiin ohuelti kaivauslastalla ja siitä otettiin talteen kolmekymmentä palaneen luun kappaletta, jotka todettiin löytöpesäke 1:n luiden tavoin suuren tai keskikokoisen nisäkkään luiksi. Kvartsi-iskoksia ei löytöpesäke 2:sta kerätty.

Kohteen raja

Kohteen tarkka rajaaminen on mahdotonta ilman laaja-alaista koekuopitusta, koska asuinpaikaksi sopivaa rantaterassia jatkuu havaittujen löytöpesäkkeiden luota sekä itään että länteen päin kymmeniä metrejä.

Todennäköisesti asuinpaikan kaikkia löytöpesäkkeitä ei ole vielä paikallistettu, ja kohde voi olla pesäkkeisesti hyvinkin laaja. Kohteen aluerajaus on tehty toistaiseksi havaittujen löytöpesäkkeiden perusteella, ja muinaisjäännösalueeseen on sisällytetty pesäkkeiden lähiympäristö noin kahdenkymmenen metrin säteellä havaituista löydöistä. Alue on itä-länsisuuntaisesti noin kuudenkymmenen metrin mittainen ja pohjois-eteläsuuntaisesti noin 35 metriä leveä. Etelän suunnalla kohde rajautuu Kotajärven rantaan.

Tulkinta

Kotajärven tasaiset, maaperältään hiekkavaltaiset rantaterassit ovat olleet mieluisia asuinpaikkoja seudun kivikautisille asukkaille. Koska asuinpaikoiksi hyvin sopivia maastonkohtia on järven rannoilla yltäkyläisesti, sen ympäristöstä lienee löydettävissä vielä useita aiemmin tuntemattomia esihistoriallisia asuinpaikkakohteita. Useimmat asuinpaikat ovat todennäköisesti melko pienialaisia ja luonteeltaan pesäkkeisiä. Niiden löytäminen onkin melko vaikeaa sellaisilla paikoilla, joissa ei ole havainnoitavissa rikkoutunutta maanpintaa.

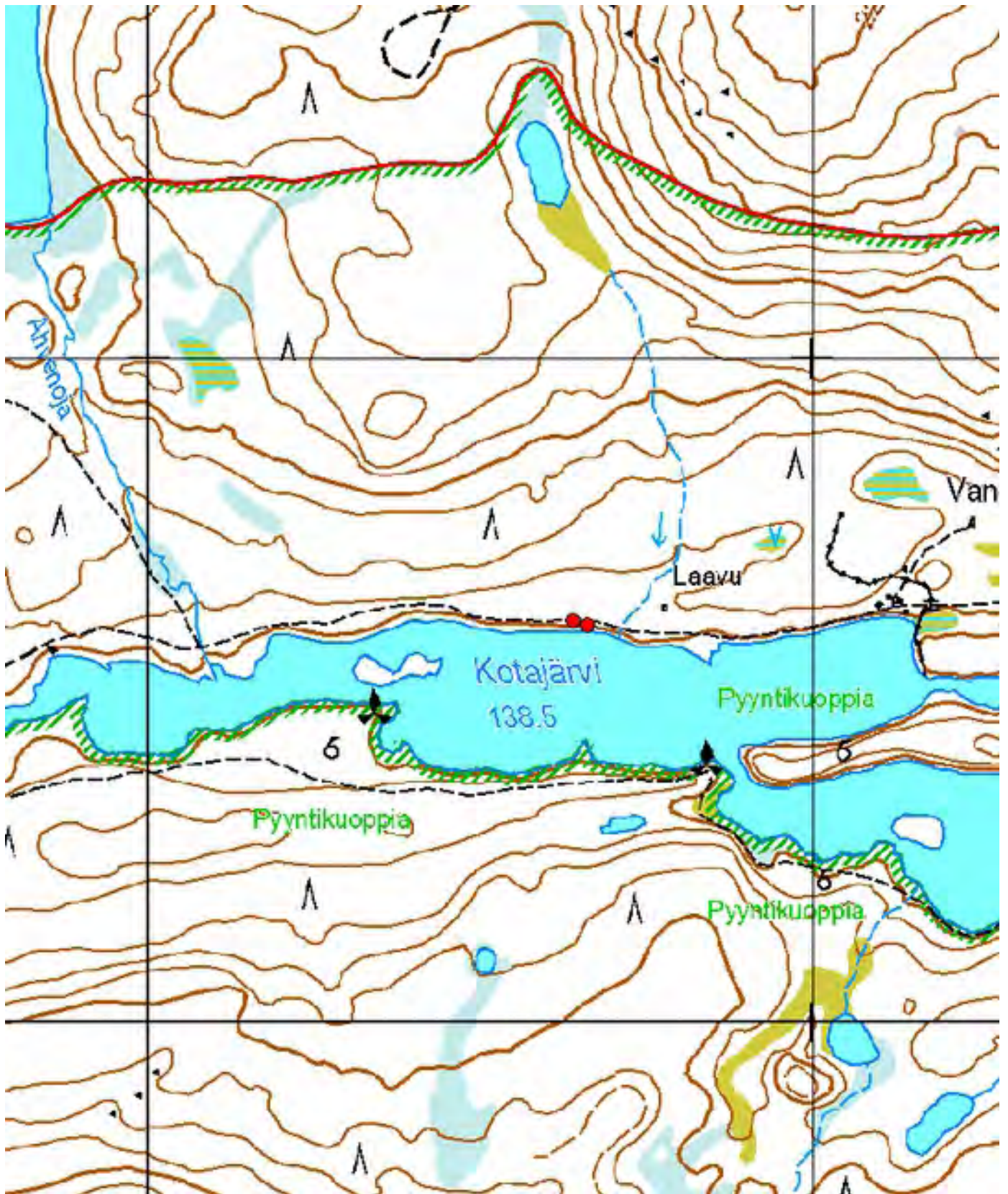
Asuinpaikkaa Kotajärvi 3 olisi tuskin löydetty, mikäli rannansuuntainen polku ei olisi kuluttanut löytöjä esille. Kotajärvi 3 vaikuttaa todennäköisimmin peuranpyytäjien leiripaikalta. Kohteen kummassakin löytöpesäkkeessä havaitut palaneen maan läikät lienevät jäännöksiä kiveämättömistä nuotiopaikoista, jotka ovat voineet toimia kevytrakenteisten kotamaisten asumusten tulisijoina. Kulttuurikerroksen paksuuden ja löytöjen runsauden perusteella paikalla on asuttu melko pitkäkestoisesti. Ei kuitenkaan ole varmaa, ovatko löytöpesäkkeet samanikäisiä keskenään, joskin se vaikuttaa niiden samankaltaisen olemuksen perusteella todennäköiseltä. Pesäkkeiden ajallisen suhteen selvittäminen edellyttäisi asuinpaikalta talteen kerättyjen palaneiden luiden ajoittamista. Kohteen halki kulkevan polun aiheuttama maaston kuluminen uhkaa kohteen säilymistä jonkin verran. Koska retkeilijöiden liikkumista polulla ei ole juurikaan mahdollista tehokkaasti rajoittaa, tulisi ainakin kohteesta toistaiseksi havaittujen löytöpesäkkeiden kohdille rakentaa pitkospuut ohjaamaan polun käyttäjien kulkua. Toinen vaihtoehto olisi löytöpesäkkeiden vaurioituneiden tai vaurioitumisvaarassa olevien osien tutkiminen kaivauksilla.

**Viranomais-
rekisterinro:**

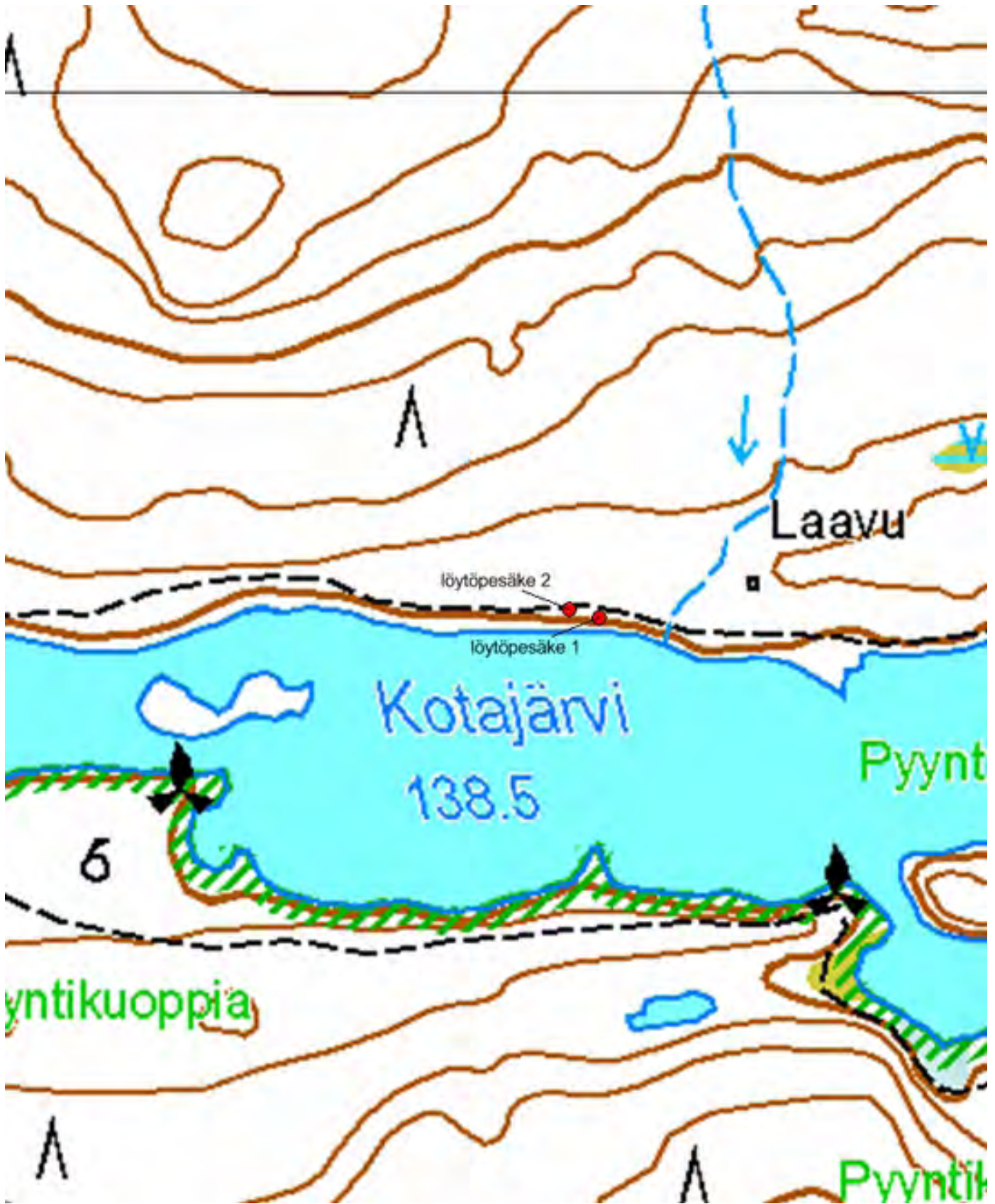
Arvotus: 3 Esitys mj-luokka II

Kunto: 1 Hyvä

**Kohteen
suojelu:** 0 Ei määritelty

Kartta 7. Kotajärvi 3. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Löytöpesäkkeet.
 © Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 8. Kotajärvi 3. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Löytöpesäkkeet.
 © Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 15. Kotajärvi 3. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka.
Löytöpesäke 1, lapio koekuopan kohdalla. Kuvattu koillisesta.

Kuva 16. Kotajärvi 3. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka.
Löytöpesäke 1, lapio koekuopan kohdalla. Kuvattu luoteesta.

Kuva 17. Kotajärvi 3. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka.
Löytöpesäke 2. Lapiro luukeskittymän kohdalla. Kuvattu koillisesta.

Kuva 18. Kotajärvi 3. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka.
Löytöpesäke 2. Lapiro luukeskittymän kohdalla. Kuvattu lännestä.

4.1.5 Kotaköngäs

868 Urho Kekkosen kansallispuisto, Kotaköngäs Asuinpaikka	MH-tunnus: 163359

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7111 Kivikausi	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 8.8.2013

Koordinaattiselitys:	Koekuopan kohdalta	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7577055, Y 3532164, Z 195	Löydöt:	KM 39702:1-2 Kvartsi-iskoksia ja palanutta luuta

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Suomujoen länsipuolella, Kotaköngään sillalta noin kilometrin verran itään päin, noin viidenkymmenen metrin päässä joen rannasta. Joki virtaa paikalla pohjoiskoillis-etelälounaisuuntaisena, ja sitä reunustava ranta-alue on alavaa ja soista noin 25 metrin leveydeltä. Suon reunalta maasto nousee noin viidentoista metrin matkalla noin neljä metriä ylemmäs, tasaiselle, terassimaiselle, männikköä kasvavalle hiekkapohjaiselle kankaalle, jolla kulkee pohjois-eteläsuuntainen polku. Terassi on noin kuusikymmentä metriä pitkä ja noin kaksikymmentä metriä leveä. Tasaisen kankaan etelä- ja länsipuolilla maasto nousee noin kolme metriä ylemmäs. Terassin pohjoispää etäännyy joelta, ja sen pohjoispuolella on noin kaksi metriä alemmalla tasolla oleva toinen terassi, jonka koillispuolella sijaitsee pieni lampi. Aluskasvillisuutta alueella hallitsevat puolukka, variksenmarja, mustikka, seinäsammal ja poronjäkälat.

Kohteen kuvaus

Suomujoen länsipuolella, joen suuntaa seuraavalla polulla, noin kymmenen metrin etäisyydellä joen ranta-alueelle laskevan rinteeseen partaalta, havaittiin lähes vierekkäin kaksi kvartsi-iskosta kohdassa $x = 7577055$ / $y = 3532164$. Paikalle kaivettiin noin 0,3 m x 0,3 m laajuinen koekuoppa. Koekuopassa havaittiin noin kahden senttimetrin paksuisen huuhtoutumiskerroksen alla noin 10 cm - 15 cm paksu kerros tummaa, punertavan ruskeaa likamaata, jonka seassa oli paljon suuren tai keskikokoisen nisäkkään palaneiden luiden kappaleita sekä muutamia kvartsi-iskoksia. Maaperän likamaan alla todettiin olevan puhdasta hiekkaa. Koekuopasta kerättiin talteen 57 palaneen luun kappaletta sekä neljä kvartsi-iskosta. Myös maanpinnalla havaitut kaksi iskosta kerättiin mukaan. Koekuopan lähiympäristö on laaja-alaisesti asuinpaikaksi sopivaa, mutta useampia koekuoppia ei kuitenkaan ryhdytty kaivamaan.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu todennäköisesti koekuoppaa ympäröivälle tasaiselle, terassimaiselle alueelle, jonka pituus pohjois-eteläsuuntaisesti on noin kuusikymmentä metriä ja leveys itä-länsisuuntaisesti noin kaksikymmentä metriä. Asuinpaikka on mahdollisesti luonteeltaan pesäkkeinen, ja pesäkkeiden välillä voi olla täysin löydöttömiäkin alueita. Kohteen rajaus perustuu maaston muotoihin, koska asuinpaikalle kaivettiin vain yksi koekuoppa ja kohteen halki kulkeva polku oli kuluttanut mineraalimaan esille vain paikoin.

Tulkinta

Kohde on kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Runsaiden löytöjen sekä voimakkaasti värjäytyneen, paksuhkon kulttuurikerroksen perusteella paikalla on asuttu melko pitkäkestoisesti. Asuinpaikan iän tarkempi selvittäminen edellyttäisi koekuopasta löydettyjen palaneiden luiden ajoittamista. Kohteen säilyminen nykytilassaan ei ole uhattuna.

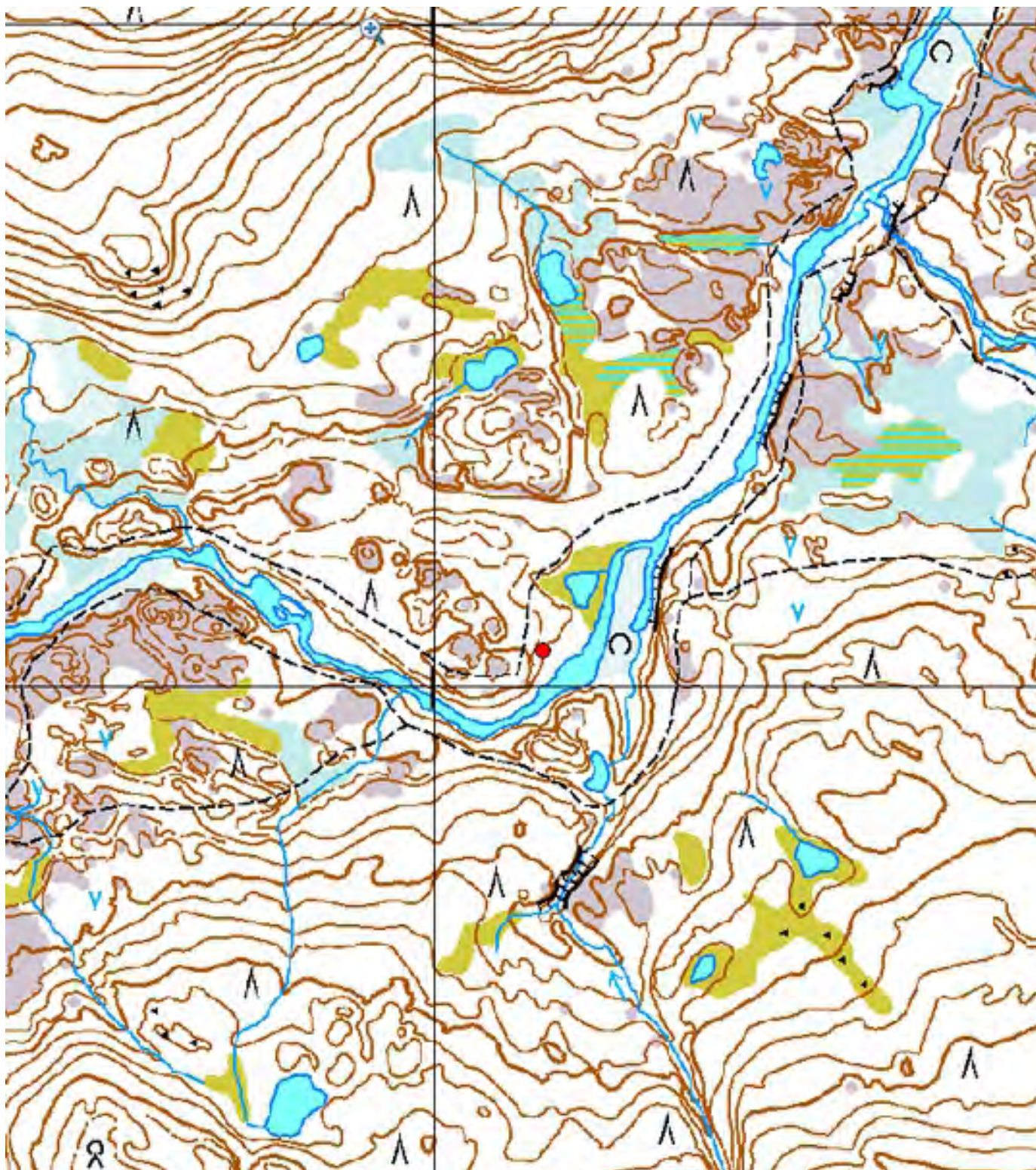
**Viranomais-
rekisterinro:**

Arvotus:

3 Esitys mj-luokka II

Kunto: 1 Hyvä

**Kohteen
suojelu:** 0 Ei määritelty

Kartta 9. Kotaköngäs. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka.

© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 19. Kotaköngäs. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Lapio koekuopan kohdalla. Kuvattu pohjoisesta.

Kuva 20. Kotaköngäs. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Lapio koekuopan kohdalla. Kuvattu etelälounaasta.

4.1.6 Luttojoen silta

868 Urho Kekkosen kansallispuisto, Luttojoen silta Asuinpaikka	MH-tunnus: 63106

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7111 Kivikausi	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 10.9.2013

Koordinaattiselitys:	Palaneiden luiden löytöpaikalta	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7597028, Y 3558432, Z 120	Löydöt:	KM 25454 Kvartsia ja palanutta luuta, KM 39680 Palanutta luuta

Taustatiedot

Kohteen on löytänyt Aki Arponen vuonna 1989. Kulttuuriympäristön rekisteriportaalisissa kohdetta kuvaillaan seuraavasti: "Asuinpaikka sijaitsee Raja-Joosepin tullista 3,3 km lounaaseen Luttojoen polkusiilan eteläpäässä, sillanpään ja talvitien luiskan välisessä kolmiossa, mäntykankaalla. Löydöt kvartsia ja palanutta luuta."

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee hiekkapohjaisella männikkökankaalla, Anterin entiselle rajavartioasemalle johtavan huoltotien varrella, noin kaksisataa metriä Luttojoen polkusiilan eteläpäästä eteläkaakkoon päin, noin viidenkymmenen metrin etäisyydellä Kiertämäjoen itärannalta. Maasto kohteen alueella viettää loivasti länteen päin, kohti Kiertämäjokea. Kohteen koillispuolella nousee kohtalaisen jyrkkä hiekkaharjanteen rinne. Aluskasvillisuutta kohteen ympäristössä hallitsevat variksenmarja, puolukka, poronjäkälät ja sammaleet. Kiertämäjoen lähellä kasvaa myös runsaasti suopursua. Kohteen etelä- ja kaakkoispuolilla sijaitsee itä-länsisuuntainen pyyntikuoppajärjestelmä.

Kohteen kuvaus

Kohde on kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Kohteen paikallistaminen oli varsin vaikeaa. Kulttuuriympäristön rekisteriportaalisissa ilmoitettujen koordinaattien ($x = 7597120 / y = 3558390$) osoittamalla paikalla, hiekkakankaalla Anterin huoltotien länsipuolella, ei havaittu mitään muinaisjäännöksen olemassaoloon viittaavaa. Myös kohteen sanallisen kuvauksen sitominen maastoon oli ongelmallista. "Sillanpään ja talvitien luiskan välinen kolmio" vaikuttaa viittaavan aivan Luttojoen varrelle, ilmoitetusta koordinaattipisteestä toistasataa metriä pohjoiseen päin. Kyseisen kolmion alueella sijaitsee kuitenkin vain kapea kaistale asuinpaikaksi soveltuvaa aluetta, ja se voi tuskin olla A. Arposen kohdekuvauksessaan tarkoittama paikka.

Ainoa kohta, jossa kohteen ilmoitetun sijainnin lähialuetta tarkastettaessa havaittiin esihistorialliseen asutukseen liittyviä löytöjä, sijaitsee sillan eteläpäästä noin kaksisataa metriä etelään päin, kohdassa $x = 7597028 / y = 3558432$, jossa Anterin huoltotieltä kääntyy mönkijäura kohti lounasta. Huoltotien länsilaidasta noin metrin päässä, mönkijäuran pohjoisreunalla, melko pahoin sekoittuneessa maanpinnassa, todettiin noin yhden neliömetrin alalla olevan kolmisenkymmentä palaneen luun kappaletta. Muita löytöjä ei ollut havaittavissa. Ainakin useimmat paikalta löydetyt palaneet luut ovat peräisin suuresta tai keskikokoisesta nisäkkästä, ja niitä poimittiin otokseksi talteen kaksikymmentä kappaletta. Luiden löytöpaikan lähiympäristössä on Kiertämäjoen suuntaisesti varsin laaja-alaisesti tasaista, hiekkapohjaista, hyvin asuinpaikaksi sopivaa kangasmaastoa.

Kohteen rajaus

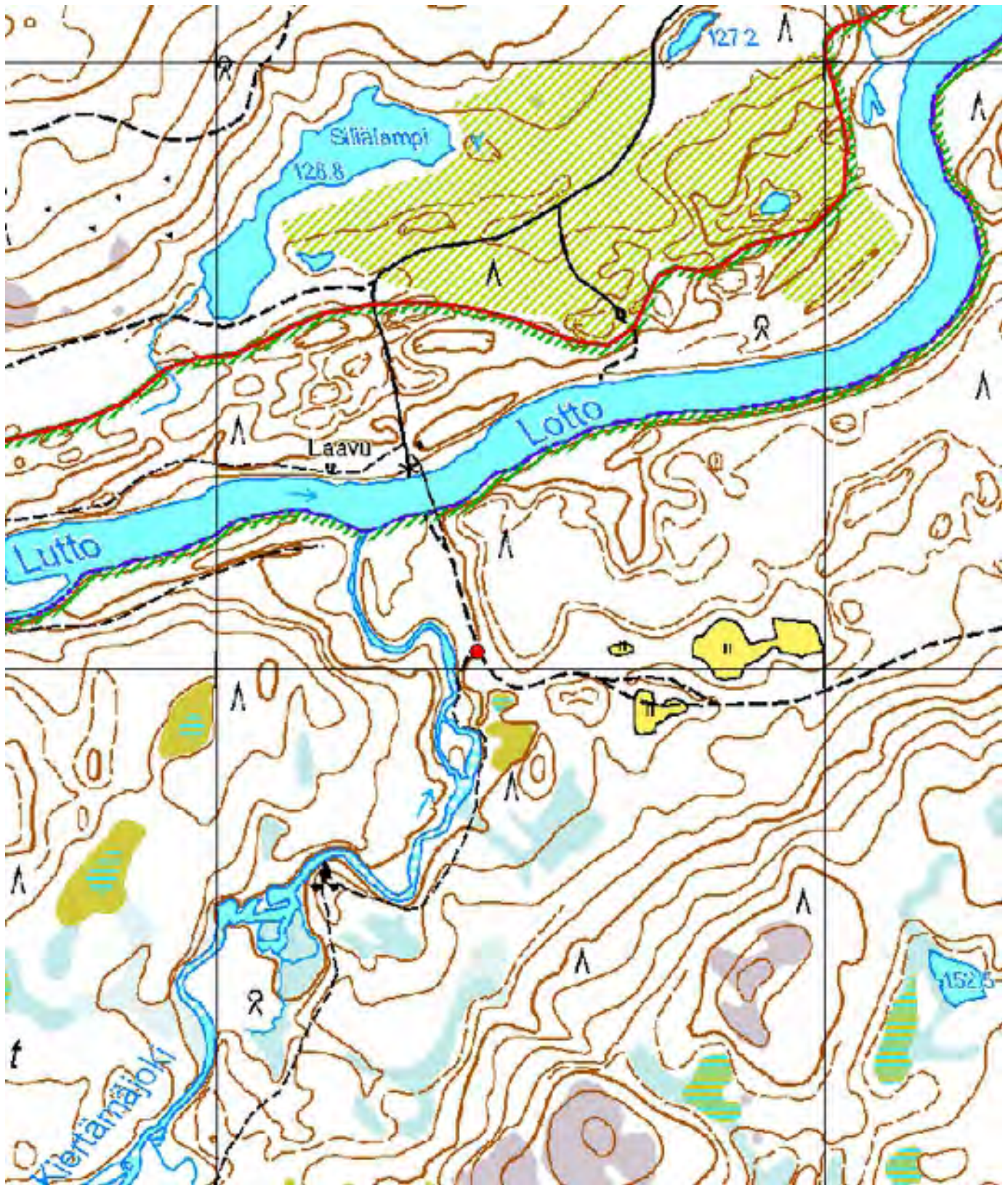
Kohdetta on mahdotonta rajata luotettavasti ilman laajamittaista koekuopitusta. On epäselvää, sijaitsevatko kohteen tarkastuksen yhteydessä löydetyt palaneet luut samalla paikalla, josta A. Arponen löysi vuonna 1989 kvartssia ja palanutta luuta, vai ovatko kyseessä erilliset asuinpaikkapesäkkeet. Huoltotien ja mönkijäuran risteyksessä sijaitseva palaneiden luiden keskittymä vaikuttaa löytöjen levinneisyyden perusteella hyvin pienialaiselta, mutta on täysin mahdollista, että sen lähiympäristössä voi sijaita vielä tuntemattomia löytöpesäkkeitä.

Tulkinta

Kohde on kivikautinen tai varhaismetallikautinen, mahdollisesti moniperiodisesti käytetty asuinpaikka, todennäköisesti kuitenkin melko lyhytaikaisen leiripaikan jäännös. Kohteen tarkastuksen aikana tehdyt havainnot olivat jossain määrin ristiriitaisia aikaisemman kohdekuvauksen kanssa, eikä ole varmaa, onnistuttiinko tarkastuksen aikana paikallistamaan A. Arposen aiemmin löytämä löytöalue vai ei. Anterin huoltotien ja mönkijäuran risteyksessä havaitun palaneiden luiden keskittymän ajoitus on epäselvä. Koska paikalta ei löydetty luiden ohella mitään muita löytöjä, voivat luut olla kivikautta tai varhaismetallikautta nuorempiakin, melko varmasti kuitenkin esihistoriallisia.

Mönkijäuran käyttö uhkaa vakavasti palaneiden luiden keskittymän säilymistä. Vaurioituneen luukeskittymän tutkiminen pienimuotoisella koekaivaukselle olisi suotavaa, jotta siitä vielä saatavissa oleva informaatio kyettäisiin saamaan talteen. Myös asuinpaikan laajuutta olisi hyvä selvittää koekuopittamalla Anterin huoltotien ja Kiertämäjoen välistä hiekkakangasta luukeskittymän sekä kohteelle aiemmin ilmoitettujen koordinaattien osoittaman paikan lähialueilla.

Viranomais-	1000000457	Kunto:	2 Keskinertainen
rekisterinro:		Kohteen	2 Muinaisjäännösrekisteri II
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	suojelu:	

Kartta 10. Luttojoen silta. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka.

© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 21. Luttojoen silta. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Lapion kohdalla palaneiden luiden kappaleita. Kuvattu etelälounaasta.

Kuva 22. Luttojoen silta. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Lapion kohdalla palaneiden luiden kappaleita. Kuvattu kaakosta.

Kuva 23. Luttojoen silta. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Lajon kohdalla palaneiden luiden kappaleita. Kuvattu koillisesta.

Kuva 24. Luttojoen silta. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Lajon kohdalla palaneiden luiden kappaleita. Kuvattu pohjoisluoteesta.

4.1.7 Luulammit

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Luulammit Asuinpaikka	MH-tunnus: 83070

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7111 Kivikausi	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	148 Inari
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 7.8.2013

Koordinaattiselitys:	Eteläisemmän Luulammen itäpuolelta	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7585707, Y 3522890, Z 310	Löydöt:	KM 39675:1-4 Kvartsiittiesine, kvartsiittiesineitä ja palanutta luuta

Taustatiedot

Kohteen on löytänyt Pirjo Rautiainen 8.6.2009 ja sen dokumentaatiota on täydentänyt Sami Viljanmaa 7.8.2013 tekemässään tarkastuksessa.

Ympäristön kuvaus

Luulampien ympäristö on kumpuilevaa hiekkakangasta. Porojen palkimisen ja retkeilijöiden tallauksen takia aluskasvillisuus on laajoilta alueilta kokonaan kulunut pois. Lähistön purojen ympärillä alue on soista. Alueella on ainakin yksi lähde eteläisemmän Luulammen länsipuolella. Alueella kasvaa harvakseltaan lyhyitä mäntyjä sekä tunturikoivuja. Siellä missä on kenttäkerrosta jäljellä, se koostuu lähinnä variksenmarjasta, puolukasta, kanervasta, torvi- ja poronjäkälistä sekä kangaskarhunsammalesta.

Alueella risteilee runsaasti retkeilypolkuja ja eteläisemmän Luulammen eteläpäässä on opastustupa, ulkokuussit sekä kaksi tulipaikkaa ja liiteri.

Kohteen kuvaus

Luulampien ympäristössä sijaitsee kivikaudelle tai varhaismetallikaudelle ajoittuva pesäkkeinen asuinpaikka. Lampien lähialueella on kolme selvää löytökeskittymää. Eteläisin löytökeskittymä löydettiin kohteen tarkastuksen yhteydessä vuonna 2013 ja kaksi muuta keskittymää vuonna 2009. Kyseisten löytökeskittymien lisäksi kohteen aluerajaukseen vuonna 2009 sisällytetyllä alueella on havaittu harvakseltaan yksittäisiä kvartsi-iskoksia.

Asuinpaikan runsaslöytöisin löytökeskittymä sijaitsee pohjoisemmän Luulammen itäpuolella. Keskittymä on pohjois-eteläsuuntaisella harjanteella lammen ja sen itäpuolella olevan suojuotin välillä. Harjanteen leveys on leveimmillään noin kolmekymmentä metriä. Löytöjä on harjanteella noin kolmenkymmenen metrin matkalla, erityisesti harjanteen pohjoispään kumpareella, jonka luoteislaidalle johtavat lammen rannan suuntaisen polun pitkospuut. Kumpare nousee noin kolme metriä lammen pintaa ylemmäs, ja sen halkaisija on noin kymmenen metriä. Löydöt ovat palaneen luun murusia sekä kvartsi- ja kvartsiitti-iskoksia. Ne ovat helposti havaittavissa, koska alueen kasvillisuus on kulunut lähes kokonaan pois. Palaneiden luiden kappaleita sijaitsee runsaimmin kohdassa $x = 7585908$ / $y = 3522932$, kumpareen luoteisrinteen yläosassa, punertavaksi palaneen hiekan seassa, halkaisijaltaan noin kaksimetrisellä alueella. Paikalta kerättiin otokseksi talteen yhdeksäntoista luunkappaletta, jotka ovat peräisin suuresta nisäkkästä, todennäköisesti hirvestä tai peurasta. Lisäksi paikalta poimittiin lähinnä kaapimelta vaikuttava mahdollinen kvartsiittiesine. Myös kumpareen koillisreunalla havaittiin rikkoutuneessa maanpinnassa toistakymmentä palaneen luun kappaletta.

Kumpareen eteläpuolella on noin metrin verran kumpareen lakea alemmalla tasolla halkaisijaltaan noin viisitoistametrinen, täysin paljaaksi kulunut tasanne, jolla on harvakseltaan kvartsi-iskoksia ja lähellä lammen rantaa myös muutamia kvartsiitti-iskoksia. Tasanteen lammenpuoleisella laidalla, kohdassa $x = 7585892 / y = 3522931$, sijaitsee myös luode-kaakkosuuntainen, miltei maantasainen, muodoltaan soikeahko, kauttaaltaan kivetty tulisijan jäännös. Tulisija lienee esihistoriallinen, sen kivien halkaisijat vaihtelevat välillä 10 cm – 40 cm, ja siitä noin kolme metriä itään päin sijaitsee nykyretkeilijöiden kasaama kehämäinen nuotiopaikka. Liesikiveyksen viereltä poimittiin talteen kvartsikaavin ja sen lähellä oli myös muutamia kvartsi-iskoksia, jotka jätettiin paikoilleen.

Toinen asuinpaikan aiemmin tunnetuista löytökeskittymistä sijaitsee eteläisemmän Luulammen eteläpuolella, miltei opastustuvan pihapiirissä. Luulammen läntisemmän tulipaikan ympäristöstä on vuonna 2009 löydetty kaksi kvartsikaavinta sekä melko vähäisiä määriä kvartsi-iskoksia hajallaan siellä täällä. Vuonna 2013 läntisemmän tulipaikan ympäristössä havaittiin vain kolme kvartsi-iskosta. Runsaammin löytöjä oli paljastunut maasta itäisemmän tulipaikan lähellä. Itäisemmästä tulipaikasta noin kuusi metriä kaakkoon päin havaittiin halkaisijaltaan noin kaksimetrisellä alueella parikymmentä pienehköä kvartsi-iskosta ja lisäksi yksittäisiä iskoksia keskittymästä muutaman metrin säteellä. Lisäksi tulipaikasta noin neljä metriä lounaaseen päin, kohdassa $x = 7585602 / y = 3522991$, oli paljaalla maanpinnalla halkaisijaltaan noin puolen metrin kokoisella alueella kolme kookkaampaa kvartsinkappaletta, joista yksi todettiin todennäköiseksi esineeksi ja poimittiin talteen.

Kohteen eteläisin, aiemmin tuntematon löytökeskittymä sijaitsee kohdassa $x = 7585520 / y = 3523070$, hiekkaharjanteen etelärinteen yläosassa, noin kahdeksankymmentä metriä Luulammen opastustuvasta kaakkoon päin, noin neljä metriä harjanteen eteläpuoleisen suojuotin pintaa ylempänä. Paikalla havaittiin rikkoutuneessa maanpinnassa halkaisijaltaan noin kaksimetrisellä alueella kaksi kvartsi-iskosta ja noin kaksikymmentä palaneen luun kappaletta. Löytökeskittymä vaikuttaa lähinnä lyhytaikaisen leiripaikan jäännökseltä, ja löytöjä keskittymästä ei kerätty.

Kohteen rajaus

Asuinpaikan rajaus on tehty löytöjen perusteella ja rajauksen on pääosin tehnyt Pirjo Rautiainen vuonna 2009. Alue on rajattu ulottumaan pohjoisemman Luulammen itärannalta eteläisemmän Luulammen ympäristöön. Rautiaisen tekemään aluerajaukseen on lisätty vuoden 2013 tarkastuksessa havaittu aiemmin tuntematon asuinpaikan eteläisin löytökeskittymä, mutta muilta osin rajaukseen ei ole tehty muutoksia. Löytökeskittymien rajauksen osalta voidaan kuitenkin mainita muutamia havaintoja. Runsalöytöisin pohjoisin löytökeskittymä rajautuu halkaisijaltaan noin 30 metrin laajuiselle alueelle, jota rajaa lännessä pohjoisemman Luulammen ranta, pohjoisessa ja idässä suon reuna ja etelässä paljaaksi kuluneen hiekkatasanteen eteläpuolella nousevan rinteen alareuna. Luulammen opastustuvan ja lammen rannan välillä sijaitseva löytökeskittymä on hajanaisempi ja rajaukseltaan melko epäselvä, mutta todennäköisesti sen keskeisimmät osat sijaitsevat noin kolmenkymmenen metrin säteellä Luulammen rannasta. Eteläisin, hiekkaharjanteella sijaitseva löytökeskittymä puolestaan vaikuttaa rajaukseltaan hyvin pienialaiselta, todennäköisesti halkaisijaltaan vain muutamien metrien laajuiselta.

Tulkinta

Löytöjen perusteella on vaikeaa arvioida asuinpaikan tarkkaa ikää. On todennäköistä, että ainakin jotkin asuinpaikan löytökeskittymistä ovat keskenään eri-ikäisiä, koska Luulampien ympäristö on ollut asuinpaikaksi otollista aluetta tuhansia vuosia. Asuinpaikan iän selvittäminen edellyttäisi asuinpaikalta talteen kerättyjen palaneiden luiden ajoittamista. Mahdollisesti alueella on voinut asua myös väestöä, joka on muinoin kaivanut pyyntikuoppajärjestelmän Luuvaaran pohjoispuolelle, Roopenojan varrelle. Koska maastonkuluminen Luulampien ympäristössä uhkaa merkittävästi esihistoriallisen kulttuurikerroksen säilymistä asuinpaikan löytökeskittymien alueella, tulisi harkita retkeilijöiden kulun ohjaamista pitkospuilla aiempaa laajamittaisemmin. Erityisesti asuinpaikan runsaslöytöisimmän, mutta pahoin eroosiolle altistuneen pohjoisimman löytökeskittymän alueella myös arkeologisten kaivausten suorittaminen lähitulevaisuudessa olisi toivottavaa.

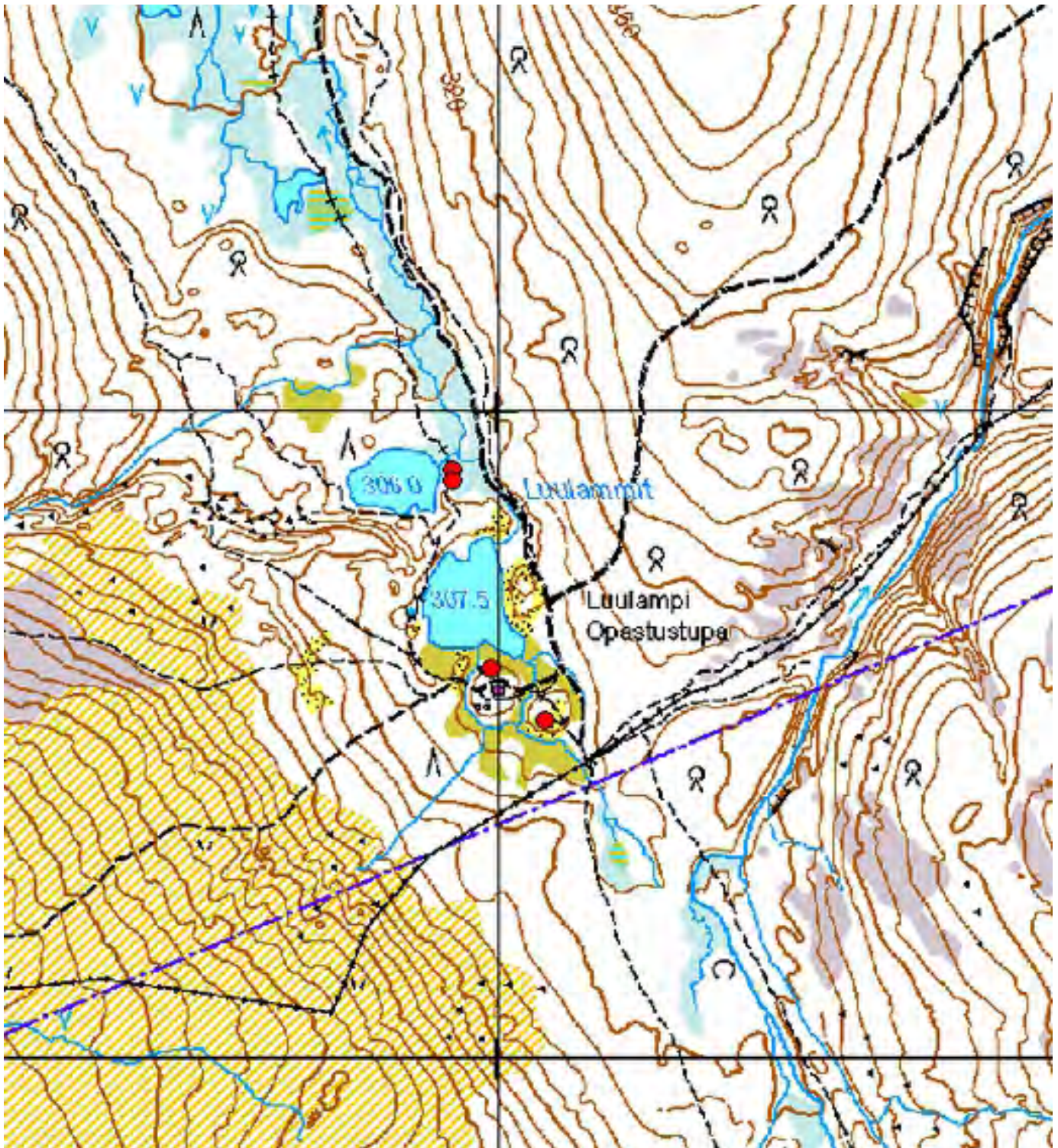
**Viranomais-
rekisterinro:**

Arvotus:

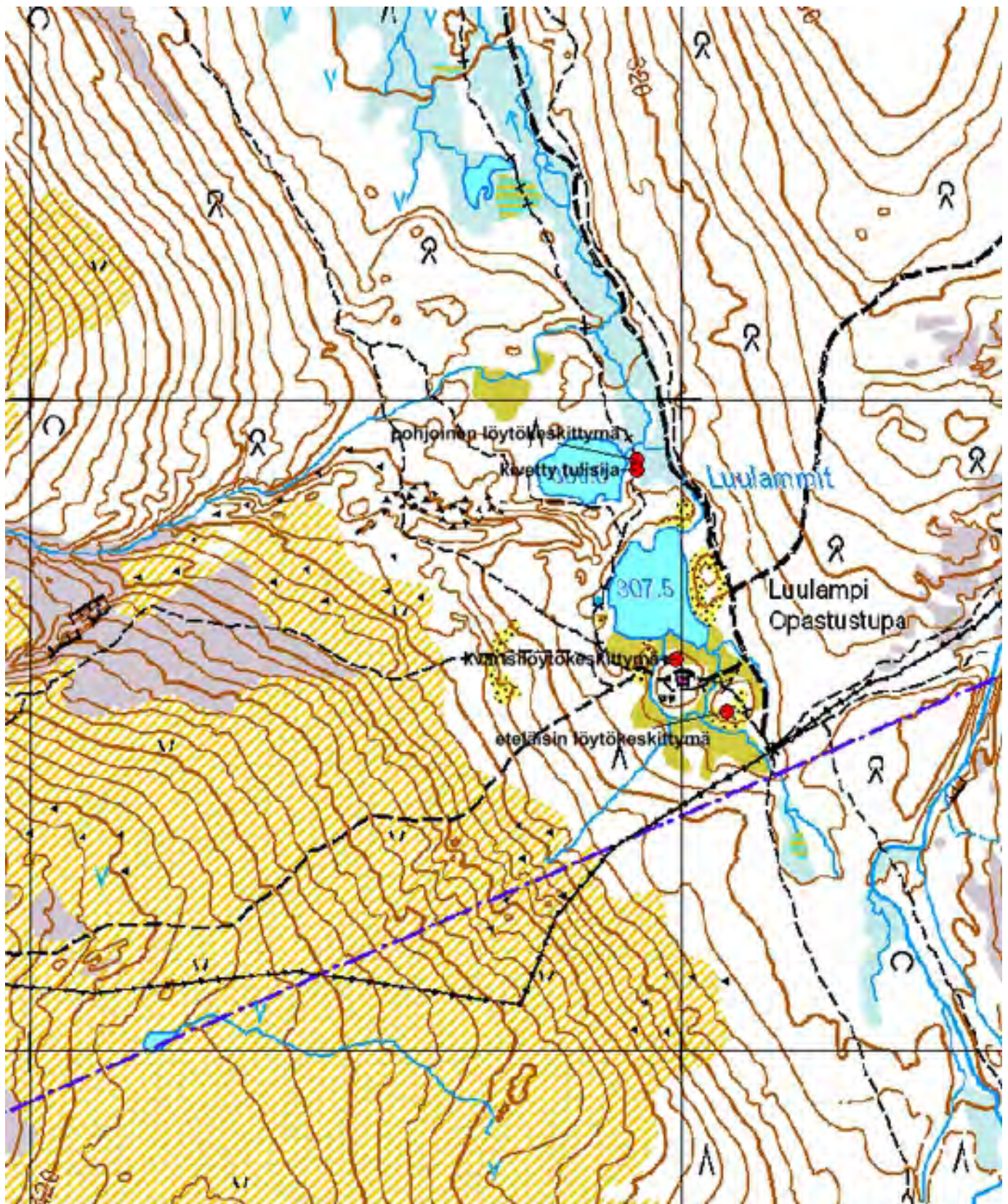
3 Esitys mj-luokka II

Kunto: 2 Keskinertainen

**Kohteen
suojelu:** 0 Ei määritelty

Kartta 11. Luulammit. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Löytökeskittymät.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 12. Luulammit. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Löytökeskittymät.
 © Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 25. Luulammit. Yleiskuva. Pohjoisempi Luulampi notkelmassa vasemmalla. Kuvattu kohdasta $x = 7585511$ / $y = 3522228$, lounaasta.

Kuva 26. Luulammit. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Löytökeskittymä opastustuvan itäisemmän tulipaikan luona. Kvartsiesineen löytöpaikka kuvassa vasemmalla, koivun vieressä. Kuvattu etelästä.

Kuva 27. Luulammit. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Pohjoisinta löytöpesäkettä kumpareen luoteisrinteellä. Kuvattu kaakosta.

Kuva 28. Luulammit. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Pohjoisinta löytökeskittymää. Paljaaksi kulunut tasanne etualalla, tasanteen länsilaidalla tulisijan jäännös. Kumpare taustalla. Kuvattu kaakosta.

Kuva 29. Luulammit. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Pohjoisinta löytökeskittymää. Paljaaksi kuluneen tasanteen länsilaidalla on tulisijan jäännös retkeilijöiden nuotiopaikan vieressä. Kuvattu koillisesta.

Kuva 30. Luulammit. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Pohjoisinta löytökeskittymää, kivetyn tulisijan jäännös. Kuvattu lounaasta.

4.1.8 Luuvaara

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Luuvaara Asuinpaikka	MH-tunnus: 163378

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7111 Kivikausi	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	148 Inari
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 17.8.2013

Koordinaattiselitys:	Koekuopan kohdalta	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7587790, Y 3523653, Z 286	Löydöt:	KM 39696:1-2 Kvartsi-iskoksia ja palanutta luuta

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee kuivalla männikkökankaalla Luuvaaran koillispuolella, Pessinlammen tulipaikan ja Taajoslaavun välisen polun varrella. Alue on loivasti etelälounaaseen päin viettävää rinnettä ja maaperältään vähäkivistä hiekkamoreenia. Aluskasvillisuutta alueella hallitsevat kanervat, puolukka, variksenmarja ja mustikka sekä poronjäkalät ja sammalet. Kohteen eteläpuolella noin kolmenkymmenen metrin päässä alkaa puronvarsisuo, jolla kasvaa saraheinikkoa ja katajapensaita sekä harvakseltaan pienehköjä mäntyjä. Samainen suo kaartuu hieman kauempana kohteen länsipuolelle, ja se on noin metrin verran kohteen lähiympäristöä alemmalla tasolla. Kohteesta noin 160 metriä länteen päin, suon takana, sijaitsee kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka Luuvaara 2.

Kohteen kuvaus

Pessinlammen tulipaikan ja Taajoslaavun välisen merkityn polku-uran paljaaksi kuluttamalla maanpinnalla havaittiin noin kahdeksan metrin matkalla parikymmentä kvartsi-iskosta. Kohteen koordinaattien osoittamalla kohdalla iskoksia oli polulla tiheimmin, ja paikalle kaivettiin noin 20 cm x 20 cm laajuinen koekuoppa. Koekuopasta löydettiin lisää iskoksia. Huuhtoutumiskerroksen alta, noin viiden senttimetrin syvyydeltä alkaen, löydettiin myös palaneiden luiden kappaleita. Luut vaikuttivat olevan peräisin suuresta tai keskikokoisesta nisäkkästä, mutta useimmat niistä olivat murentuneet hyvin pieniksi, eikä tarkempi lajinmääritys liene niiden perusteella mahdollista. Maaperä huuhtoutumiskerroksen alla oli melko tummaa, selvästi likaantunutta, punertavan ruskeaa ja palaneelta vaikuttavaa. Runsaimmin luuta oli noin kymmenen senttimetrin syvyydellä, jonka tason alapuolella ne vähenivät selvästi ja maaperä alkoi vähitellen vaalentua. Koekuopan kaivaminen lopetettiin noin viidentoista senttimetrin syvyydelle, mutta puhdasta pohjamaata ei kuopasta siihen mennessä saavutettu. Kuopasta löydettyjä kvartsi-iskoksia kerättiin talteen yhdeksän kappaletta ja palanutta luuta 38 kappaletta.

Kohteen rajaus

Kohteen laajuus ei ole luotettavasti määritettävissä maastonmuotojen perusteella, koska samankaltaista loivaa rinnemaastoa jatkuu löytöpesäkkeen luota laaja-alaisesti sekä itään että länteen päin. Retkeilyreitien polulla havaittujen löytöjen levinnän perusteella asuinpaikan keskeisin alue vaikuttaa olevan melko suppea, halkaisijaltaan noin kymmenmetrinen. Kohde voi kuitenkin olla pesäkkeisesti huomattavasti laajempi, koska pelkästään polku-uran rikkoman maanpinnan havainnoinnin perusteella ei ole syytä olettaa kaikkia asuinpaikan löytöalueita vielä paikallistetuiksi.

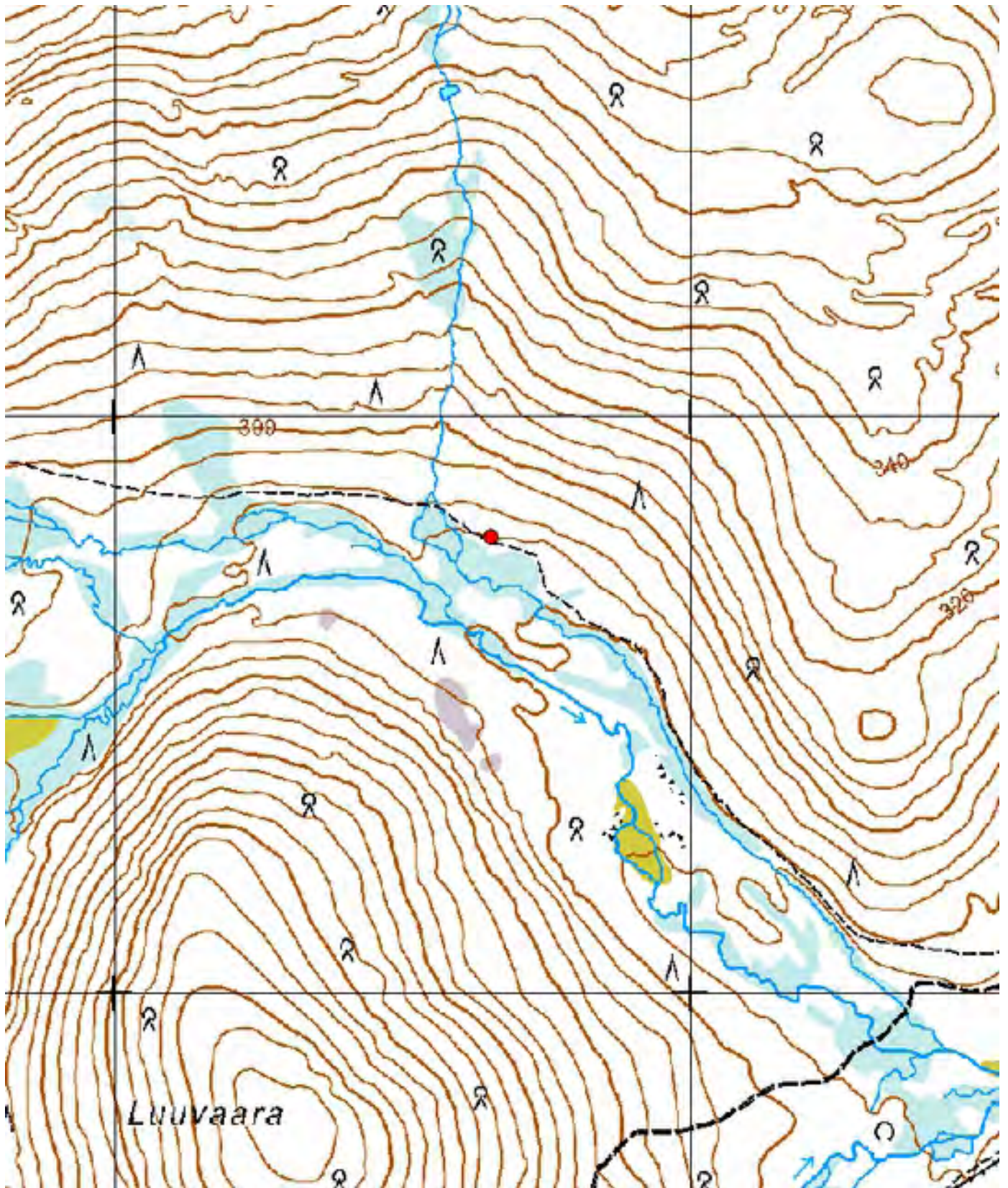
Tulkinta

Kohde on kivekautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Runsaiden löytöjen sekä voimakkaasti värjäytyneen, paksuhkon kulttuurikerroksen perusteella paikalla on asuttu melko pitkäkestoisesti. Asuinpaikan iän tarkempi selvittäminen edellyttäisi koekuopasta löydettyjen palaneiden luiden ajoittamista. Kohteen halki kulkeva merkitty polku ei aiheuta asuinpaikalle merkittävää tuhoutumisuhkaa, mikäli polkua käyttävien retkeilijöiden määrä säilyy jokseenkin ennallaan.

**Viranomais-
rekisterinro:****Arvotus:**

3 Esitys mj-luokka II

Kunto: 1 Hyvä**Kohteen
suojelu:** 0 Ei määritelty

Kuva 13. Luuvaara. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 31. Luuvaara. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka.
Koekuoppa reittimerkin tasolta noin neljä metriä itään päin. Kuvattu idästä.

Kuva 32. Luuvaara. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka.
Koekuoppa reittimerkin tasolta noin neljä metriä itään päin. Kuvattu lännestä.

Kuva 33. Luuvaara. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Koekuopan kohta on kuvan keskellä. Kuvattu pohjoiskoillisesta.

Kuva 34. Luuvaara. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Koekuopan kohta on kuvan keskellä. Kuvattu etelälounaasta.

4.1.9 Luuvaara 2

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Luuvaara 2 Asuinpaikka

MH-tunnus: 163380

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7111 Kivikausi	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	148 Inari
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 18.8.2013

Koordinaattiselitys:	Asuinpaikan keskivaiheilta	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7587786, Y 3523496, Z 286	Löydöt:	KM 39697:1-2 Kvartsi-iskoksia ja palanutta luuta

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Luuvaaran pohjoispuolella, kahden soisen puronotkelman väliin työntyvän luode-kaakko-suuntaisen hiekkamoreeniharjanteen tyvellä ja sen lounaissivulla. Harjanteen lakea pitkin kulkee polku, jonka alueella mineraalimaa on paikoin kulunut esille. Kohteen lounaispuolella harjanteen rinne laskee suon koillislaidalla virtaavan meandroivan puron varrelle, noin kolme metriä kohdetta alemmalle tasolle. Kohteen itäpuoleinen suojuotti on noin metrin verran kohdetta alemmalla tasolla, ja sen toisella puolella, noin 160 metrin päässä kohteesta, sijaitsee kivistä tai varhaismetallikautinen asuinpaikka Luuvaara. Puusto kohteen alueella on männikköä ja aluskasvillisuutta hallitsevat kanervat, variksenmarja, puolukka, torvi- ja poronjäkälat sekä sammalet. Puron varrella kohteen lounaispuolella kasvaa saraheinikköä.

Kohteen kuvaus

Hiekkamoreeniharjanteella kulkevalla polulla, harjanteen tyvellä, kohdassa $x = 7587785$ / $y = 3523497$, havaittiin paljaaksi kuluneessa maanpinnassa noin kahden metrin matkalla toistakymmentä kvartsi-iskosta. Polun viereen, kohtaan $x = 7587784$ / $y = 3523497$, aukaistiin noin neliömetrin laajuinen koekuoppa 1. Koekuoppa 1:stä löydettiin kaksi kvartsi-iskosta noin kolmen senttimetrin syvyydeltä, ja ne kerättiin talteen. Pintaturve koekuoppa 1:n kohdalla oli ohut, alle kahden senttimetrin paksuinen, ja huuhtoutumiskerros oli vain heikosti havaittavissa. Likamaata koekuoppa 1:ssä ei todettu.

Koska koekuoppa 1:stä ei löydetty mitään asuinpaikan ajoitusta tarkentavia löytöjä, päätettiin sen lähelle kaivaa vielä toinen koekuoppa. Koekuoppa 2:n koko oli noin 0,5 m x 0,5 m, ja se kaivettiin noin viisi metriä koekuoppa 1:stä lounaaseen päin, kohtaan $x = 7587780$ / $y = 3523492$, suolle päin laskevan rinteeseen partaalle. Koekuoppa 2:n kohdalla pintaturve oli melko kulunut, vain noin yhden senttimetrin paksuinen, ja huuhtoutumiskerrosta kuopassa ei havaittu lainkaan. Kuitenkin noin viiden senttimetrin syvyydellä maaperän todettiin olevan voimakkaasti likaantunutta ja väriltään tummaa, punertavan ruskeaa ja selvästi palaneelta vaikuttavaa. Likamaan seassa havaittiin myös runsaasti suuren tai keskikokoisen nisäkkään palaneiden luiden kappaleita, joita kerättiin talteen mahdollista ajoitusta varten 22 kappaletta. Koekuoppa 2:n kaivaminen lopetettiin noin kymmenen senttimetrin syvyydellä, mutta puhdasta pohjamaata ei kuopasta siihen mennessä saavutettu.

Hiekkamoreeniharjanteelle, joka jatkuu kohteen luota kohti kaakkoa, tehtiin muutamia lapionpistoja noin kymmenen metrin välein harjanteen kaakkoispäähän saakka, mutta lisää löytöjä tai muita jälkiä ihmistoiminnasta ei löytynyt.

Kohteen rajaus

Kohde on rajattu lähinnä maastonmuotojen perusteella. Asuinpaikka rajautuu todennäköisesti kahden suonotkelman välisen hiekkamoreeniharjanteen tyven jokseenkin tasaiselle laelle, jonka halkaisija on noin kolmekymmentä metriä. Luoteessa ja kaakossa kohdetta rajaavat noin metrin verran harjanteen lakea alemmas laskeutuvat notkelmat ja idässä suojuotin laita. Lounaan suunnalla kohde rajautuu suolle laskevan rinteen partaalle ja pohjoisessa ylemmäs kohoavan rinteän juurelle.

Tulkinta

Kohde on kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Ilman laajempia tutkimuksia ei voida varmasti sanoa, ovatko koekuoppien 1 ja 2 löydöt keskenään samanikäisiä vai onko asuinpaikka mahdollisesti moniperiodinen. Asuinpaikan iän tarkempi selvittäminen edellyttäisi koekuoppa 2:sta löydettyjen palaneiden luiden ajoittamista. Asuinpaikka-alueella havaittu huuhtoutumiskerroksen vähäisyys tai puuttuminen johtunee siitä, että porot ovat jossain vaiheessa palkineet harjanteen maanpinnan rikki ja osa huuhtoutumiskerroksesta on kulunut pois. Tällä hetkellä kohteen säilyminen nykytilassaan ei ole uhattuna.

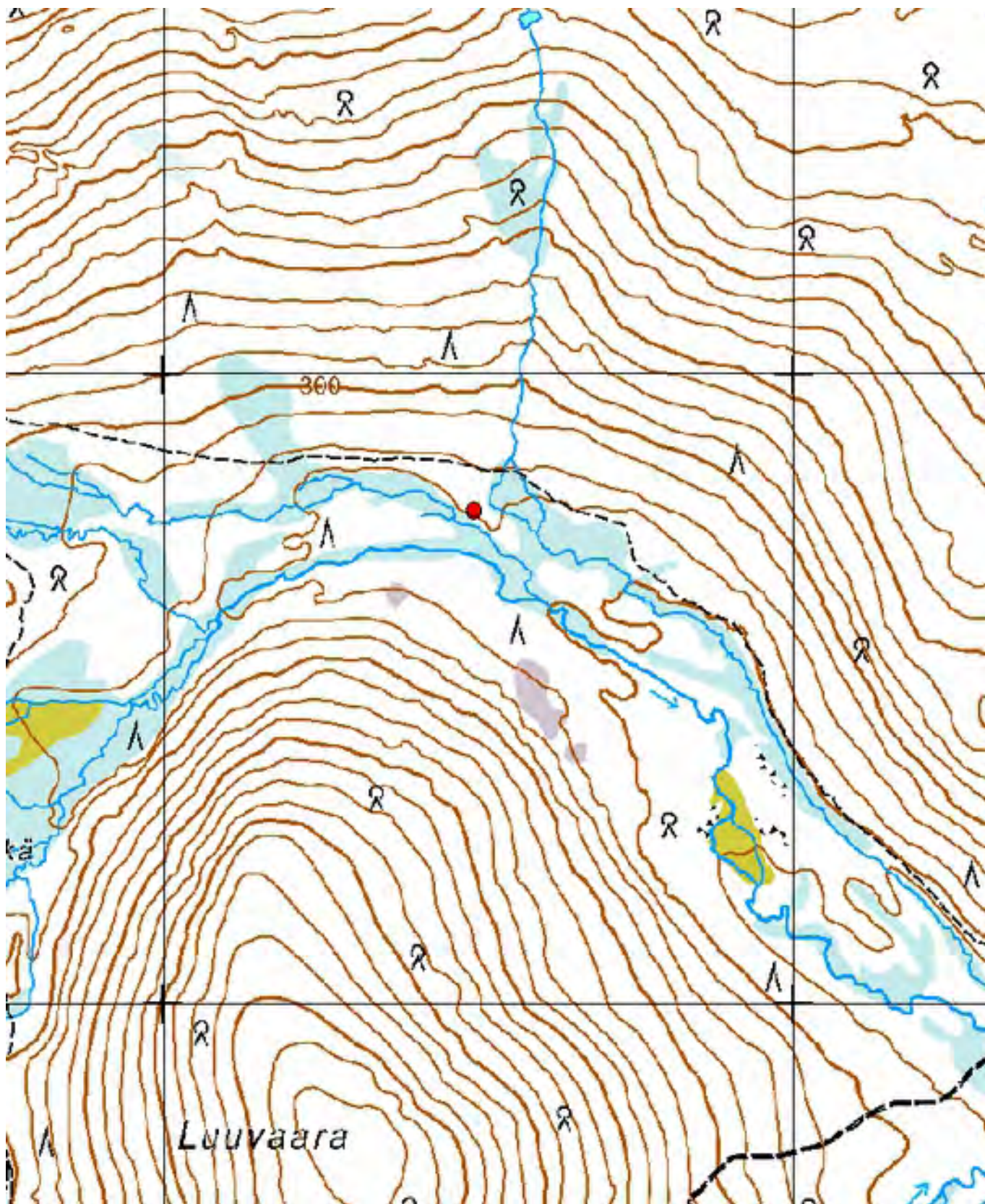
**Viranomais-
rekisterinro:**

Arvotus:

3 Esitys mj-luokka II

Kunto: 1 Hyvä

**Kohteen
suojelu:** 0 Ei määritelty

Kartta 14. Luuvaara 2. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 15. Luuvaara 2. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 35. Luuvaara 2. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka.
Lapio koekuoppa 1:n kohdalla. Kuvattu luoteesta.

Kuva 36. Luuvaara 2. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka.
Lapio koekuoppa 1:n kohdalla. Kuvattu luoteesta.

Kuva 37. Luuvaara 2. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka.
Lapio koekuoppa 2:n kohdalla. Kuvattu länsiluoteesta.

Kuva 38. Luuvaara 2. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka.
Lapio koekuoppa 2:n kohdalla. Kuvattu koillisesta.

4.1.10 Porttikoski

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Porttikoski Asuinpaikka	MH-tunnus: 163657

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7111 Kivikausi	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 10.8.2013

Koordinaattiselitys:	Asuinpaikka-alueen keskivaiheilta	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7584411, Y 3536587, Z 170	Löydöt:	KM 39703:1-2 Kvartsi-iskoksia ja palanutta luuta

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Suomujoen pohjoispuolella, Porttikosken niskalla, Kalajyrhämä-nimisen jokilaajentuman koillisrannalla, Porttikosken autiotuvalta noin 140 metriä länteen päin, noin neljä metriä joen pintaa ylempänä olevalla hiekkamoreenipohjaisella rantaterassilla. Joen rantatörmä paikalla on melko jyrkkä. Puusto alueella on männikköä ja aluskasvillisuutta hallitsevat variksenmarja, puolukka, mustikka, torvi- ja poronjäkälat sekä sammat. Rantaterassilla kulkee joen rannan suuntainen polku, jonka varrella sijaitsee myös retkeilijöiden käyttämä tulipaikka. Tulipaikan lähellä aluskasvillisuus on kulunutta ja maanpinta paikoin paljas. Kohteen koillispuolella maasto muuttuu kalliokkoiseksi ja kohteen länsipuolella on suo, jonka keskellä sijaitsee pieni lampi.

Kohteen kuvaus

Kohde on kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Noin 25 metrin päässä Suomujoen rannasta, noin kahdeksan metriä retkeilijöiden tulipaikasta pohjoisluoteeseen päin, kohdassa $x = 7584424$ / $y = 3536597$, havaittiin maapaljastumassa vajaan neliömetrin alueella kaksi kvartsi-iskosta ja kaksi palaneen luun kappaletta. Paikalle kaivettiin kaivauslastalla noin 0,3 m x 0,3 m laajuinen koekuoppa, jossa todettiin hyvin ohut, noin yhden senttimetrin paksuinen, osittain eroosion pois kuluttama huuhtoutumis-kerros. Selvää likamaata kuopassa ei havaittu, mutta moreenin seasta löydettiin kuitenkin kolme kvartsi-iskosta sekä suuren tai keskikokoisen eläimen palaneiden luiden kappaleita, jotka jatkuivat ainakin 10 cm syvyydelle saakka. Syvennälle kuoppaa ei kaivettu. Sekä maanpinnalta että koekuopasta löydetty kvartsi-iskokset ja kolmekymmentä palaneen luun kappaletta kerättiin talteen.

Koekuopasta noin viisi metriä pohjoisluoteeseen päin maanpinnalla havaittiin vielä yksittäinen kvartsi-iskos, joka jätettiin paikoilleen. Lisäksi kohdassa $x = 7584412$ / $y = 3536602$, Suomujoen rantaan laskevan törmän partaalla, noin kahdeksan metriä retkeilijöiden tulipaikasta itäkaakkoon päin, todettiin kuluneen pintaturpeen alta näkyvän muutamia palaneita kiviä, joiden perusteella paikalla mahdollisesti sijaitsee esihistoriallisen tulisijan jäännös.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu Suomujoen rantaterassille. Kohteen rajana koekuopan koillispuolella on kalliokkomaaston reuna noin viidentoista metrin päässä koekuopasta. Luoteen suunnalla noin 25 metrin päässä ja lännessä noin 40 metrin päässä koekuopasta kohde mahdollisesti ulottuu suon reunaan laskevan rinteeseen partaalle.

Etelässä kohde yltää Suomujoen rantaan saakka. Mahdollisen asuinpaikka-alueen kokonaislaajuus on siis joen rannan suuntaisesti noin 60 m x 40 m, ja kauimmaksi rannasta alue ulottuu kohteen itäosassa. Koska löytöjen levinneisyyden havainnointi oli mahdollista vain kohdissa, joissa maanpinta oli kulunut paljaaksi, kohteen raja-alue on tehty lähinnä maastonmuotojen perusteella.

Tulkinta

Kohde on kivikaudelle tai varhaismetallikaudelle ajoittuva asuinpaikka. Rantaterassi, jolla kohde sijaitsee, on ollut maastonmuodoiltaan leiriytymiseen houkutteleva kautta aikojen, ja onkin mahdollista, että paikalla on asuttu moniperiodisesti. Joen rantatörmän partaalla havaittu mahdollinen tulisijan jäännöskin voi olla eri-ikäinen kuin koekuopan löydöt. Kohteen iän tarkempi määrittäminen edellyttäisi koekuopasta löydettyjen palaneiden luiden ajoittamista. Maastonkuluminen retkeilijöiden tulipaikan lähellä sekä joen rannan suuntaisella polulla uhkaa jonkin verran kohteen kulttuurikerroksen säilymistä. Mikäli retkeilijöiden määrä alueella ei merkittävästi kasva, tuhoutumisuhka on kuitenkin melko vähäinen ja rajoittuu vain kulttuurikerroksen pintaosaan. Kohteen alueella ei sijaitse sellaisia esihistorialliseen asutukseen liittyviä rakenteita, jotka olisivat keskivertoretkeilijän havaittavissa. Porttikosken autiotuvalla vierailevien henkilöiden vaellusreissun elämyksellisyyttä voitaisiin kuitenkin mahdollisesti lisätä siten, että esimerkiksi autiotuvan tupakansion yhteydessä kerrottaisiin joen vastapuolella asutun jo tuhansia vuosia sitten sekä siitä, millaisten havaintojen ja löytöjen perusteella arkeologit osaavat tunnistaa erämaan muinaisten asukkaiden asuinpaikkoja.

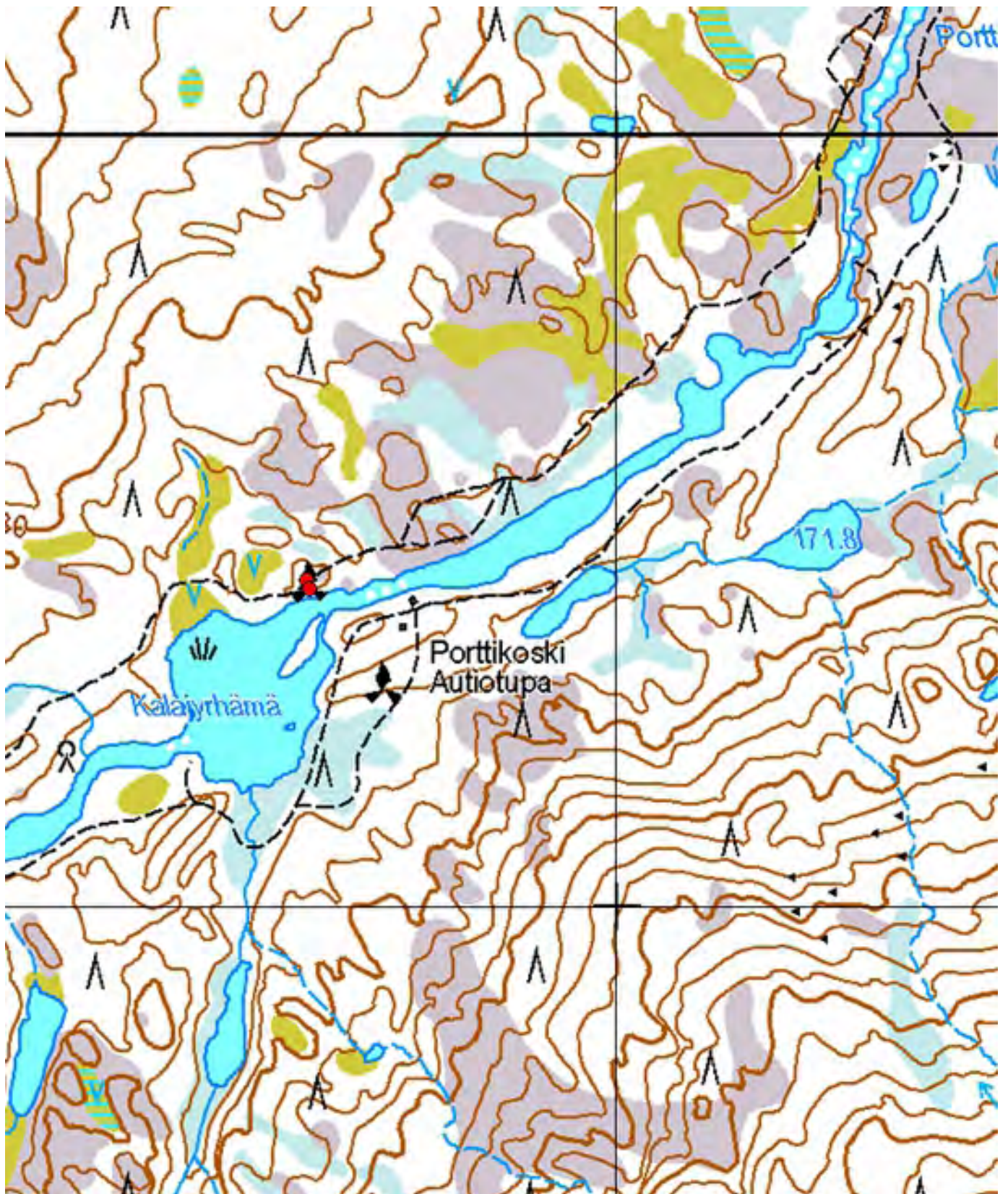
**Viranomais-
rekisterinro:**

Arvotus:

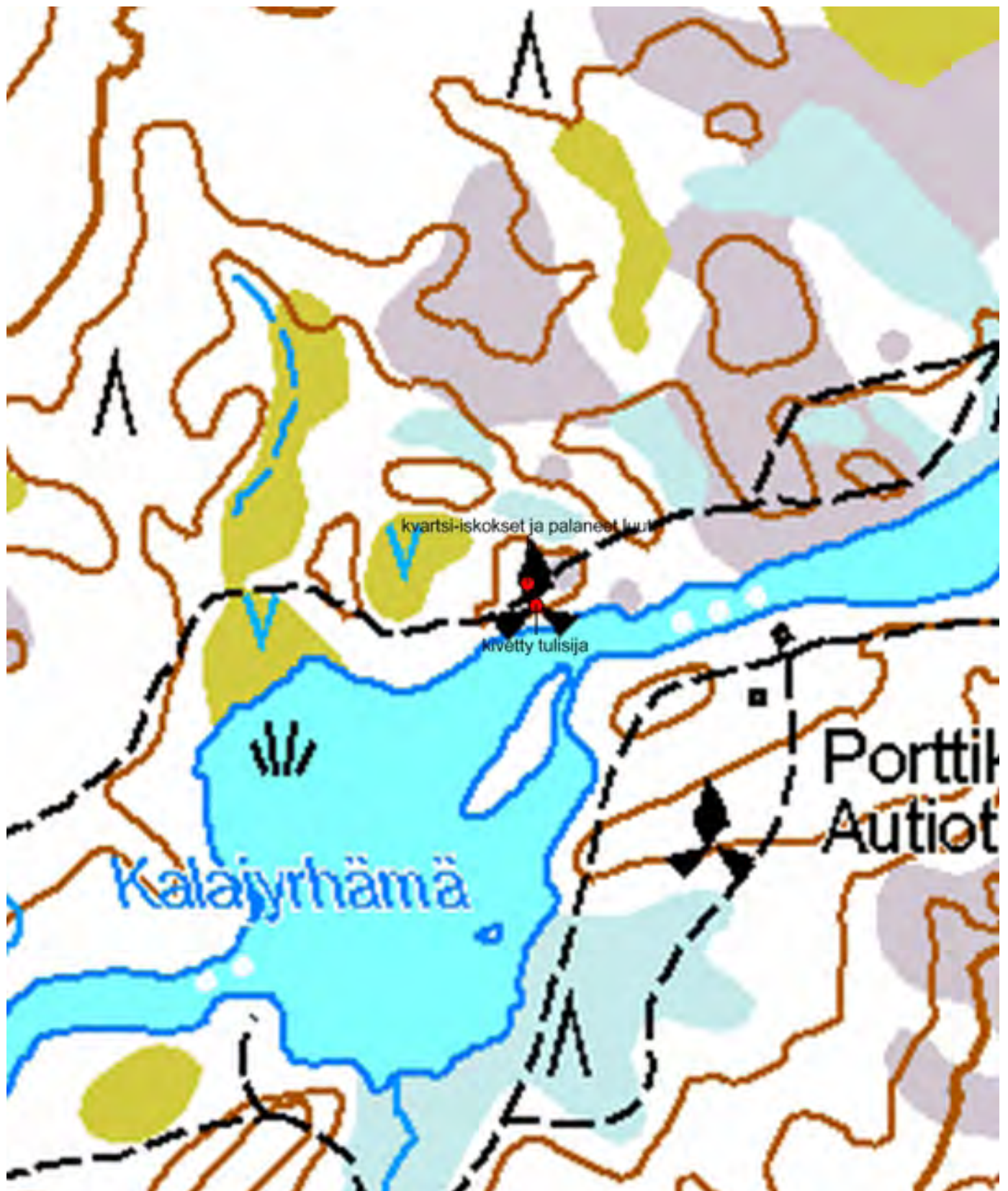
3 Esitys mj-luokka II

Kunto: 2 Keskinkertainen

**Kohteen
suojelu:** 0 Ei määritelty

Kartta 16. Porttikoski. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 17. Porttikoski. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 39. Porttikoski. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Lapio koekuopan kohdalla. Kuvattu pohjoiskoillisesta.

Kuva 40. Porttikoski. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Lapio koekuopan kohdalla. Kuvattu pohjoiskoillisesta.

Kuva 41. Porttikoski. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Lapio koekuopan kohdalla. Kuvattu itäkaakosta.

Kuva 42. Porttikoski. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Lapio koekuopan kohdalla. Kuvattu länsiluoteesta.

4.1.11 Tammukkaoja

868 Urho Kekkosen kansallispuisto, Tammukkaoja Asuinpaikka

MH-tunnus: 163499

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7111 Kivikausi	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	148 Inari
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 1.9.2013
Koordinaatti- selitys:	Asuinpaikan keskivaiheilta	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7592991, Y 3521611, Z 295	Löydöt:	KM 39693:1-3 Kvartsi-iskoksia ja kvartsiitti-iskos

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Vellinsärpimän päivätuvan ja Saariselän välisen merkityn retkeilyreitillä varrella, melko tasaisella, moreenipohjaisella kankaalla, noin neljäsataa metriä Tammukkaojan tulipaikalta itäkoilliseen päin. Kankaan eteläreunalla maasto nousee noin metrin verran ja muodostaa matalan länsiluode-itäkaakkosuuntaisen harjanteen, jonka eteläpuolella laskee jyrkkä rinne Tammukkaojan rantaan, ja korkeusero kankaan reunalta Tammukkaojan pinnan tasolle on noin neljä metriä. Alueella kasvaa männikköä ja paikoin tunturikoivuja. Aluskasvillisuutta hallitsevat kanervat, variksenmarja ja puolukka sekä poronjäkävät, seinäsammal ja muut sammalet.

Kohteen kuvaus

Kohde on kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Tammukkaojan suuntaa seuraavan suositun retkeilyreitillä kuluneella polulla, noin neljäkymmenen metrin päässä Tammukkaojan pohjoisrannasta, havaittiin noin viiden metrin matkalla kolmisenkymmentä kvartsi-iskosta ja yksi kvartsiitti-iskos kohdassa $x = 7593005$ / $y = 3521600$. Polulle kaivettiin kaivauslastalla noin 0,5 m x 0,5 m laajuinen koekuoppa kohdalle, jossa iskoksia oli näkyvillä eniten. Iskoksia todettiin olevan paikalla kohtalaisen runsaasti ainakin viiden senttimetrin syvyydelle saakka. Moreenimaa koekuopan kohdalla oli melko kivistä, eikä kuopassa havaittu iskosten lisäksi muita jälkiä ihmistoiminnasta. Kaikki koekuopasta löydetyt iskokset olivat kvartsiä, osa lähes lasimaista raaka-ainetta. Kaksitoista kvartsi-iskosta kerättiin talteen, kuten myös ainoa polulla havaittu kvartsiitti-iskos, joka on vaaleanharmaata, hyvälaatuista kvartsiittia.

Polulla havaitun iskoskeskittymän ympäristöön kaivettiin noin kaksikymmentä lapionpistoja, joilla pyrittiin selvittämään kohteen laajuutta. Kaikista lapionpistoista todettiin tavanomainen metsämaannos ja yhtä lukuun ottamatta pistot olivat löydöttömiä. Ainoa löydökäs lapionpisto tehtiin loivalakiselle harjanteelle Tammukkaojan rantaan laskevan rinteeseen partaalle, noin kolmekymmentä metriä polun iskoskeskittymästä kaakkoon päin, kohtaan $x = 7592978$ / $y = 3521618$. Kyseisestä lapionpistosta löydettiin yksittäinen kvartsi-iskos, joka kerättiin talteen. Lapionpisto laajennettiin vajaan neliömetrin kokoiseksi koekuopaksi, mutta useampia iskoksia ei löydetty.

Kohteen raja

Kohde rajautuu asuinpaikalla havaittujen löytöjen levinneisyyden ja kohteen ympäristön maastonmuotojen perusteella luode-kaakkosuuntaiselle alueelle, jonka pituus on noin viisikymmentä metriä ja leveys noin kaksikymmentä metriä. Etelän ja lounaan suunnilla alue ulottuu Tammukkaojan rantaan jyrkästi laskevan rinteeseen partaalle ja pohjoisessa vähintään noin kymmenen metriä retkeilyreitillä polun pohjoispuolelle.

Kohteen rajaukseen on sisällytetty löytöjen välialue sekä löytökohtien lähiympäristö noin kymmenen metrin säteellä löydöistä. On täysin mahdollista, että havaittujen löytöalueiden lisäksi kohteen lähistöllä voi sijaita myös toistaiseksi tuntemattomia löytöpesäkkeitä.

Tulkinta

Asuinpaikka on luultavasti ollut vain lyhyen aikaa käytetty, koska lapionpistoissa ja koekuopissa ei ollut havaittavissa varsinaista kulttuurikerrosta. Löydötkin ovat varsin yksipuolisia ja levinneisyydeltään pääosin suppealle alueelle rajautuvia. Myöskään maastollisesti paikka ei vaikuta kovin sovelialta pitkäaikaiseen asumiseen: maaperä on kohtalaisen kivistä ja Tammukkaolja vesistönä vähäinen. Todennäköisesti kyseessä on ollut jonkinlainen väliaikainen leiri- tai taukopaikka. Asuinpaikan iän tarkka määrittäminen ei ole mahdollista, koska kohteesta ei löydetty radiohiiliajoitukseen soveltuvia löytöjä. Selvää kuitenkin on, että kohteen käyttöjakso ajoittuu joko kivikaudelle tai varhaismetallikaudelle.

Asuinpaikan halki kulkeva retkeilyreitän polku uhkaa jonkin verran kohteen säilymistä. Olisi hyvä, jos keskeisimmän löytöalueen kohdalle rakennettaisiin pitkospuut ohjaamaan retkeilijöiden kulkua ja ehkäisemään maaston kulumista. Nähtävyydsarvoa kohteella ei juurikaan ole.

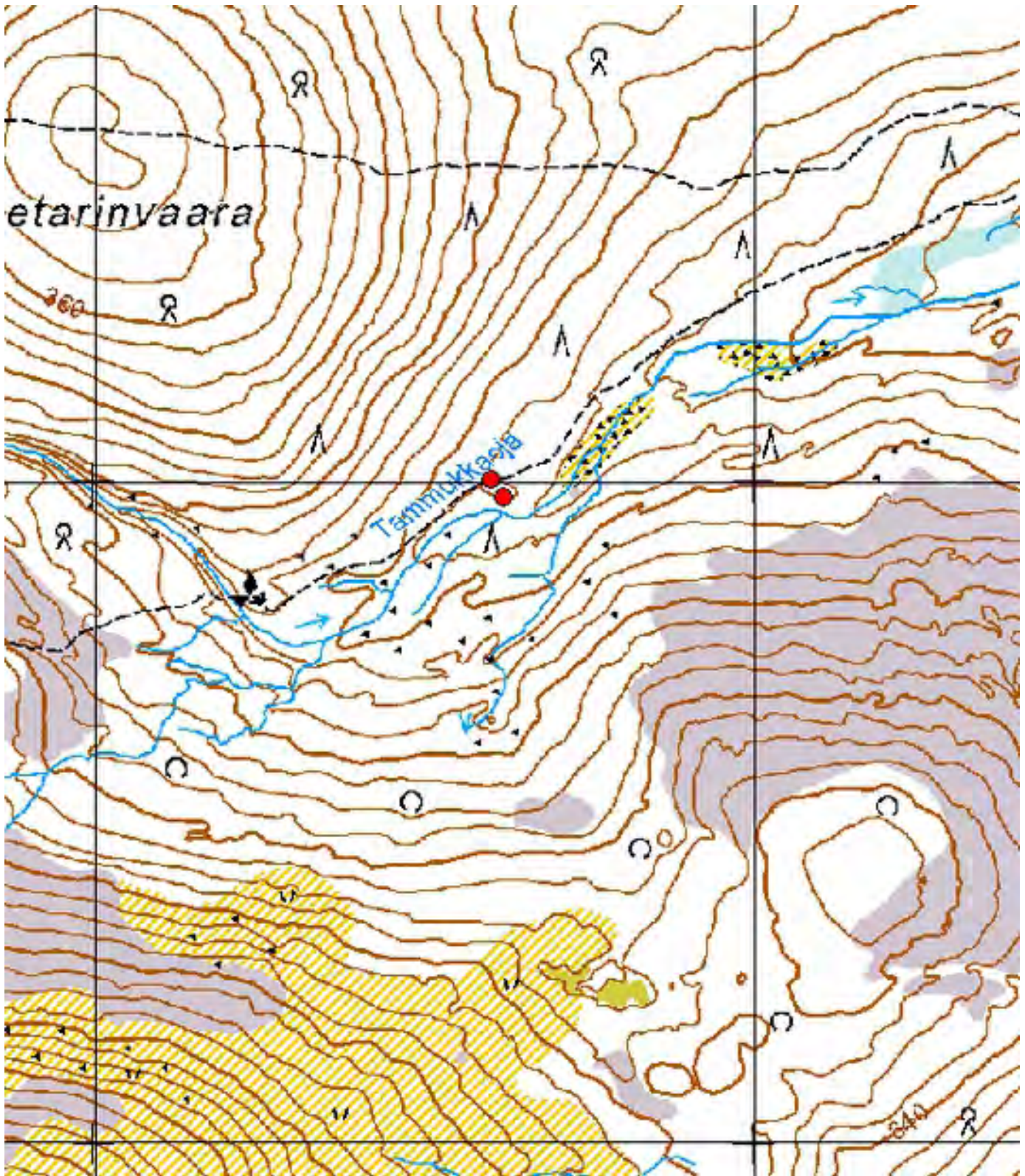
**Viranomais-
rekisterinro:**

Arvotus:

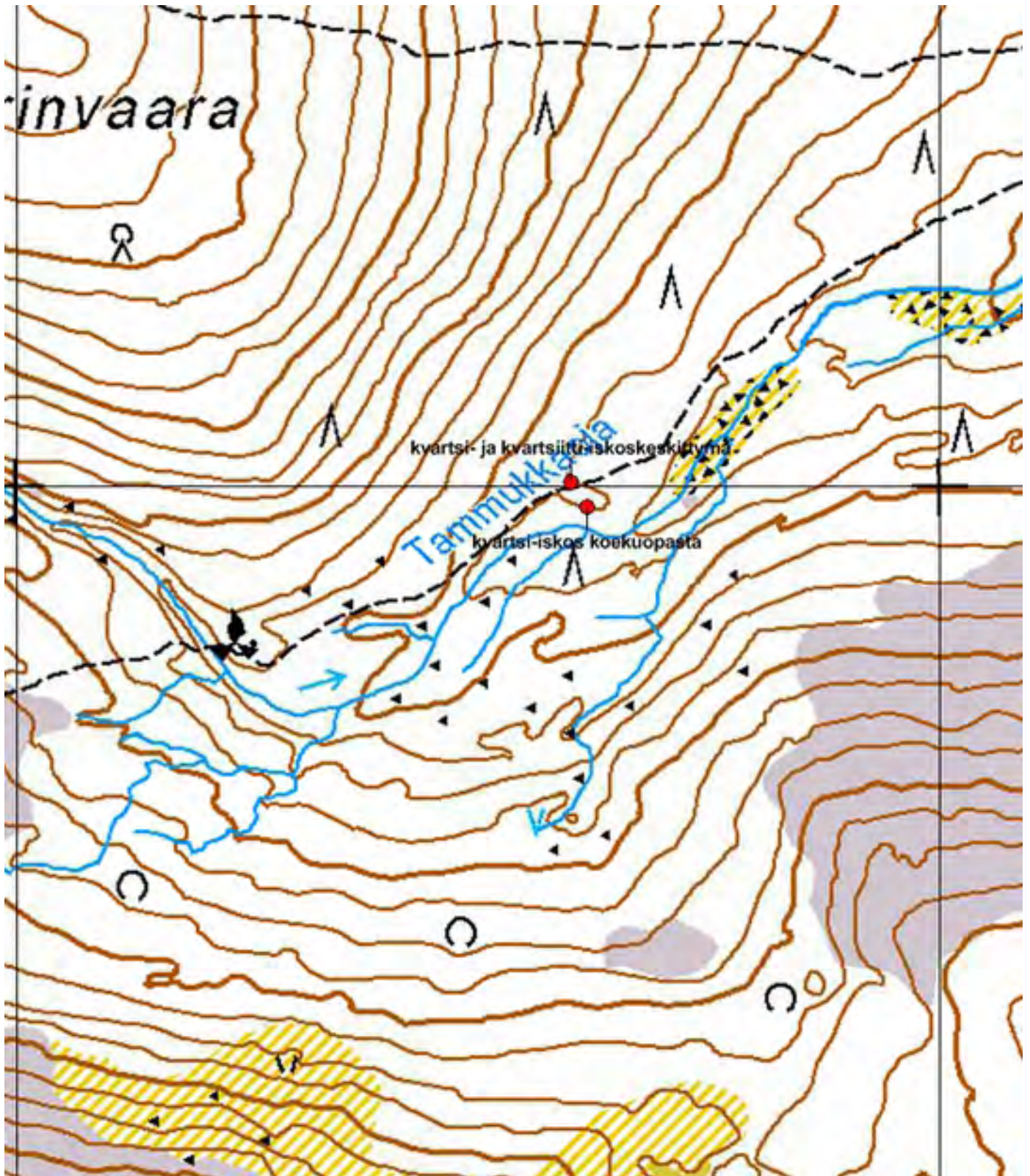
3 Esitys mj-luokka II

Kunto: 1 Hyvä

**Kohteen
suojelu:** 0 Ei määritelty

Kartta 18. Tammukkaoja. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Löytöpaikat.
 © Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 19. Tammukkaaja. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Löytöpaikat.
 © Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 43. Tammukkaoja. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Iskoskeskittymä retkeilyreitillä polulla. Kuvattu itäkoillisesta.

Kuva 44. Tammukkaoja. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Iskoskeskittymä retkeilyreitillä polulla. Kuvattu itäkaakosta.

Kuva 45. Tammukkaoja. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Iskoskeskittymä retkeilyreitillä polulla. Kuvattu lounaasta.

Kuva 46. Tammukkaoja. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Iskoskeskittymä retkeilyreitillä polulla. Kuvattu länsilounaasta.

Kuva 47. Tammukkaoja. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Koekuopasta kuvan alaosan keskeltä löytyi kvartsi-iskos. Kuvattu itäkoillisesta.

Kuva 48. Tammukkaoja. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Koekuopasta kuvan alaosan keskeltä löytyi kvartsi-iskos. Kuvattu luoteesta.

4.1.12 Ylempi Kiertämäjärvi

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Ylempi Kiertämäjärvi Asuinpaikka

MH-tunnus: 163596

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7111 Kivikausi	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 12.9.2013

Koordinaattiselitys:	Asuinpaikan keskeltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7587988, Y 3558307, Z 173	Löydöt:	KM 39704:1-2 Kvartsi-iskoksia ja palanutta luuta

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Ylemmän Kiertämäjärven pohjoisrannalla, noin neljäsataa metriä järven länsipäästä itään päin, loivasti järven rantaa kohti viettävällä hiekkapohjaisella männikkökankaalla, jonka aluskasvillisuutta hallitsevat puolukka, variksenmarja, kangaskarhunsammal sekä torvi- ja poronjäkälat. Muutaman metrin etäisyydellä rannasta on retkeilijöiden rakentama kehämäinen nuotiopaikka, jonka lähiympäristössä maanpinta on kulunut paljaaksi. Rannan suuntainen polku kulkee kohteen koillispuolitse noin kolmenkymmenen metrin etäisyydellä kohteesta.

Kohteen kuvaus

Ylemmän Kiertämäjärven pohjoisrannalla, paljaaksi kuluneessa maanpinnassa retkeilijöiden rakentaman nuotiopaikan ympäristössä, havaittiin harvakseltaan kvartsi-iskoksia, palaneiden luiden kappaleita sekä palaneita kiviä, minkä perusteella paikalla todettiin sijaitsevan kivikautisen tai varhaismetallikautisen asuinpaikan.

Asuinpaikan kulttuurikerroksen luonteen ja paksuuden selvittämiseksi sekä ajoitettavissa olevien löytöjen talteen saamiseksi kaivettiin kaivauslastalla noin 0,5 m x 0,5 m laajuinen koekuoppa retkeilijöiden nuotiopaikan koillispuolelle, noin viisitoista senttimetriä paksun männyn vierelle, kohtaan $x = 7587989$ / $y = 3558309$, jonka lähellä löytöjä oli näkyvissä tiheimmin. Koekuopasta löydettiin kuusi kvartsi-iskosta ja kaksikymmentä palaneen luun kappaletta, jotka kaikki kerättiin talteen. Ainakin useimmat palaneen luun kappaleet ovat peräisin suuresta tai keskikokoisesta nisäkkästä. Kuoppa kaivettiin noin kymmenen senttimetrin syvyiseksi, ja sen kaivaminen lopetettiin siinä vaiheessa, kun oli löydetty radiohiiliajoitukseen riittävä määrä palaneiden luiden kappaleita. Ohueksi kuluneen huuhtoutumiskerroksen alla koekuopan maaperä oli hieman punertavaa, mutta vain heikosti likaantunutta. Puhdasta pohjamaata ei tavoitettu ennen kuopan kaivamisen lopettamista.

Kohteen rajaus

Havaittujen löytöjen perusteella asuinpaikka vaikuttaa rajautuvan alueelle, joka ulottuu noin kahdenkymmenen metrin etäisyydelle Ylemmän Kiertämäjärven rannasta ja järven rannan suuntaisesti noin kaksikymmentä metriä retkeilijöiden rakentamasta nuotiopaikasta sekä itäkaakkoon että länsiluoteeseen päin. Järven pohjoispuoleiset ranta-alueet ovat maastonpiirteiltään ja maaperältään laaja-alaisesti asuinpaikoiksi sopivia, joten asuinpaikkapesäkkeitä voi mahdollisesti sijaita kohteen ympäristössä muitakin.

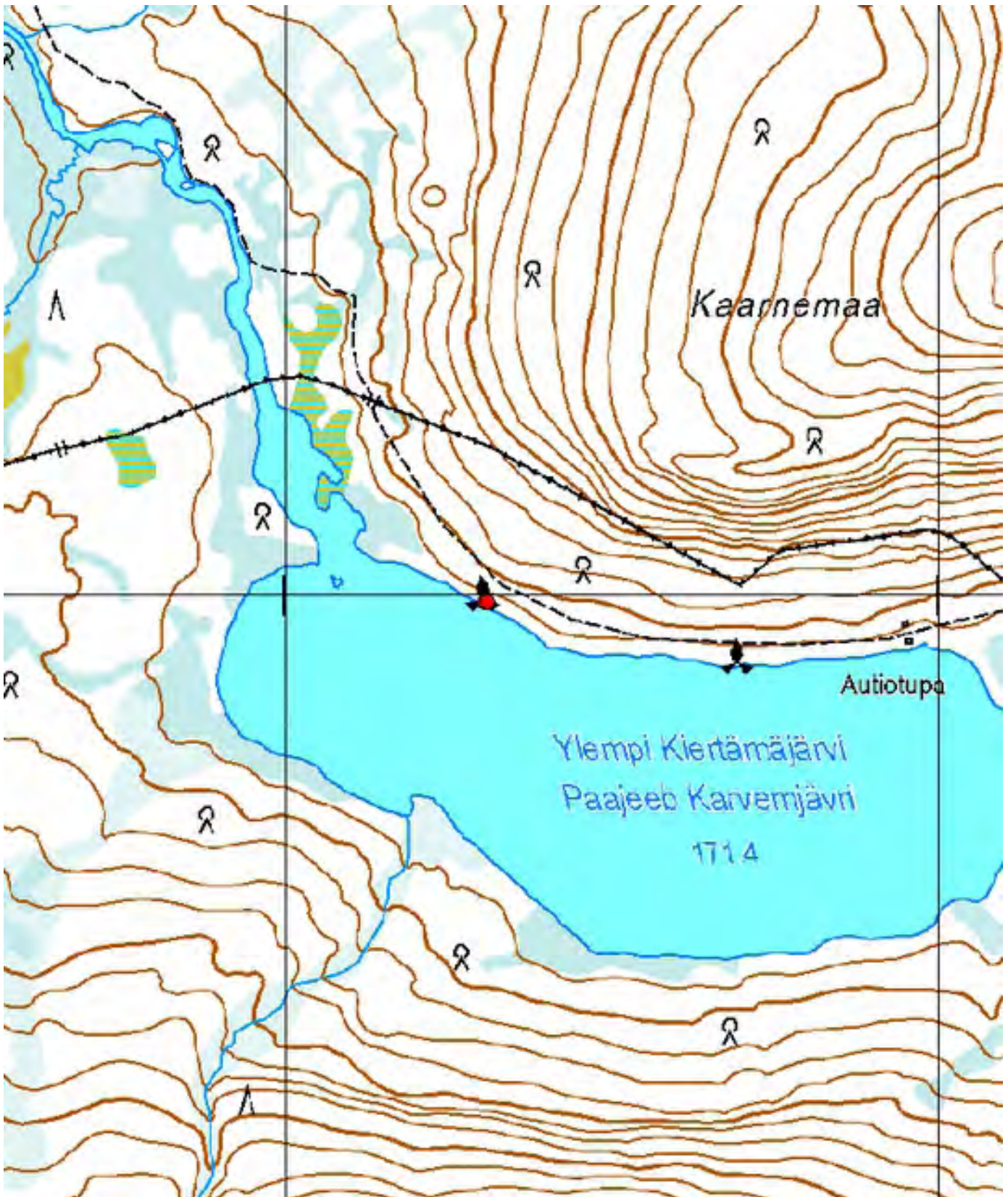
Tulkinta

Kohde on kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Löytöjen levinneisyyden ja runsauden perusteella asutus paikalla on ollut kohtalaisen pitkäkestoista tai vähintäänkin toistuvaa. Retkeilijöiden rakentaman nuotiopaikan käyttö kuluttaa jonkin verran asuinpaikan kulttuurikerroksen pintaosaa, mutta ei kuitenkaan aiheuta asuinpaikan säilymiselle kokonaisuudessaan kovin vakavaa uhkaa.

**Viranomais-
rekisterinro:****Arvotus:**

3 Esitys mj-luokka II

Kunto: 2 Kesinkertainen**Kohteen
suojelu:** 0 Ei määritelty

Kartta 20. Ylempi Kiertämäjärvi. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 21. Ylempi Kiertämäjärvi. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 49. Ylempi Kiertämäjärvi. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Lapio männyn juurella koekuopan kohdalla. Kuvattu idästä.

Kuva 50. Ylempi Kiertämäjärvi. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Lapio männyn juurella koekuopan kohdalla. Kuvattu luoteesta.

4.2 Moniperiodiset asuinpaikat

4.2.1 Aittajärvi

868 Urho Kekkosen kansallispuisto, Aittajärvi Asuinpaikka	MH-tunnus: 163668

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7120 Moniperiodinen	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 12.8.2013

Koordinaattiselitys:	Asuinpaikan keskivaiheilta	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7589986, Y 3543898, Z 145	Löydöt:	KM 24527 Asuinpaikkalöytö

Taustatiedot

Kohteen on löytänyt Aki Arponen vuonna 1988. Kulttuuriympäristön rekisteriportaalisissa kohdetta kuvaillaan seuraavasti: "Asuinpaikka sijaitsee Suomujoen reittiin kuuluvan Aittajärven koillisrannalla ja Suomujoen pohjoisrannalla. Läntinen löytöalue on pieni ja moreeninyppylällä, itäinen on joen rannalla terasseilla ja on n. 100 m pitkä. Löydöt piitä ja kvartsia."

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Aittajärven luusuan pohjoisrannalla, Aittajärven laavun itäkoillispuolella, järven rantatörmän yläosassa ja törmän päällä, neljästä kuuteen metriä järven pintaa ylempänä. Maaperä alueella on hiekkamoreenia ja puusto männikköä, aluskasvillisuutta hallitsevat puolukka, variksenmarja, sammalet ja jäkälät. Alueen retkeilykäyttö on voimakkaasti maastoa kuluttavaa ja monin paikoin aluskasvillisuus on kulunut miltei kokonaan pois.

Kohteen kuvaus

Kohde on moniperiodinen asuinpaikka, joka koostuu kivikaudelle tai varhaismetallikaudelle ajoittuvasta asuinpaikka-alueesta sekä kahdesta suorakaiteen muotoisesta liesilatomuksesta. Kohteen tarkastuksen yhteydessä onnistuttiin paikallistamaan vain toinen A. Arponen vuonna 1988 löytämistä löytöalueista. Todennäköisesti kyseessä on itäisempi löytöalue, mutta se ei ole varmaa, koska alue ei sijainniltaan vaikuta täysin täsmävän kummankaan löytöalueen sanalliseen kuvaukseen ja asuinpaikan aiempi sijaintitieto viittaa aivan Aittajärven rantaviivalle. Ainoat tarkastuksen aikana havaitut asuinpaikkalöydöt olivat kvartsi-iskoksia.

Läntisimmät iskokset sijaitsevat noin kolmekymmentä metriä Aittajärven laavulta itään päin, kohdassa $x = 7589980 / y = 3543873$. Iskoksia havaittiin Aittajärven rannan suuntaisella vyöhykkeellä lähes viidenkymmenen metrin matkalla, alle kymmenen metrin etäisyydellä rantatörmästä, noin viisi metriä järven pintaa ylempänä, kohtaan $x = 7589978 / y = 3543918$ saakka. Itäisimmät iskokset sijaitsevat tiiviinä keskittymänä jyrkästi viettävän, osittain sortuvan rantatörmän yläosassa. Kyseisessä keskittymässä havaittiin toistasataa kvartsi-iskosta noin kymmenen neliömetrin alueella.

Suorakaiteen muotoiset liesilatamukset sijaitsevat hieman kauempana rantatörmästä kuin kvartsilöydöt. Latomukset ovat kauttaaltaan kivettyjä ja miltei maantasaisia. Liesilatamus 1 sijaitsee hiekkamoreeni-harjanteella, noin neljäkymmentä metriä Aittajärven laavulta koilliseen päin, kohdassa $x = 7589992$ / $y = 3543881$. Se on jokseenkin neliön muotoinen, noin neliömetrin laajuinen ja pohjois-eteläsuuntainen. Latomuksen kivien halkaisijat vaihtelevat välillä 10 cm - 25 cm, mutta useimpien halkaisija on alle 15 cm. Muutamien liesikivien yläpinnat näkyvät hyvin jäkälöityneinä pintaturpeen välistä, ja latamus erottuu harjanteen tasaisella laella loivana kohoumana, jonka kohdalla maanpinta nousee noin 10 cm ympäristöään ylemmäs. Kahta latomuksen keskivaiheilla sijaitsevaa kiveä kohotettiin, ja niiden alla havaittiin nokea ja palaneiden luiden kappaleita. Löytöjä paikalta ei kuitenkaan ryhdytty keräämään talteen ja kivet laitettiin takaisin alkuperäisille paikoilleen.

Liesilatamus 2 sijaitsee kohdassa $x = 7589985$ / $y = 3543924$, hiukan yli neljäkymmentä metriä latamus 1:n luota itään päin. Latamus 2 on hieman latamus 1:tä pienempi, halkaisijaltaan noin 0,7 metriä, jokseenkin neliön muotoinen ja koillis-lounaisuuntainen. Liesikivien halkaisijat vaihtelevat välillä 10 cm - 15 cm. Useimpien kivien yläpinnat ovat näkyvillä, ja latomuksen alue on alle viisi senttimetriä koholla ympäristöstään. Latomuksen keskivaiheilla pintaturpeen välistä näkyy myös osittain hiiltynttä puuta. Kivet eivät ole juurikaan jäkälöityneet, minkä perusteella ne ovat joko kuluneet melko vasta esille pintaturpeen alta tai latamus 2 on huomattavasti nuorempi kuin latamus 1.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu Aittajärven rannan suuntaiselle, noin 70 m x 40 m laajuiselle alueelle. Etelässä alue ylittää miltei Aittajärven rantaan saakka, ja alueen länsireuna sijaitsee noin kaksikymmentä metriä Aittajärven laavusta länteen päin. Alueen raja on määritetty noin kymmenen metrin etäisyydelle asuinpaikalla havaituista liesilatamuksista ja kvartsi-iskoskeskittymistä. Todennäköisesti aluerajaukseen sisältyy vain toinen A. Arposen havaitsemista löytöalueista, koska toisen löytöalueen paikallistaminen ei kohteen tarkastuksen yhteydessä onnistunut puutteellisten sijaintitietojen vuoksi.

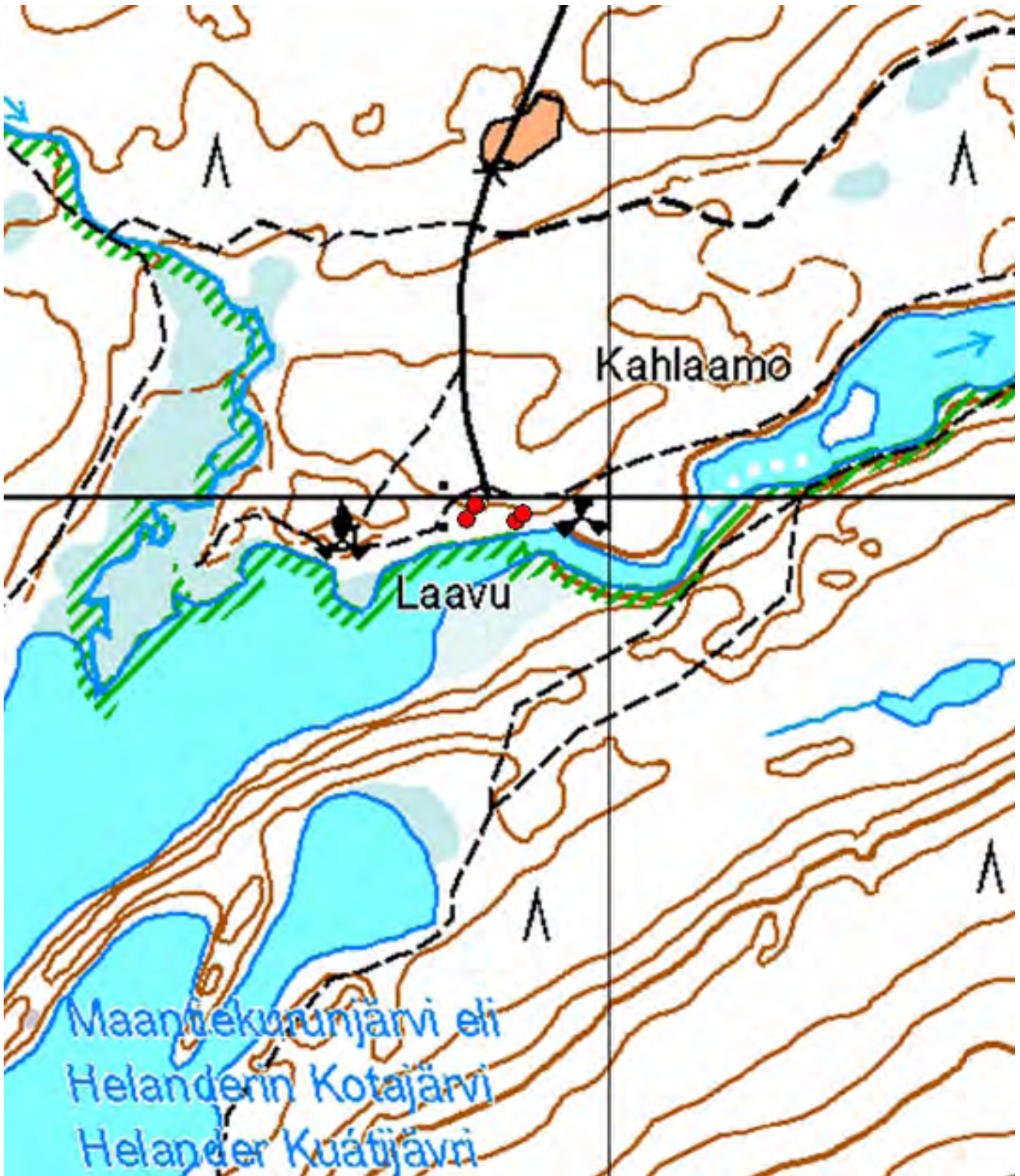
Tulkinta

Aittajärven itäpään pohjoispuoleinen kangas on ollut leiriytymiseen houkuttelevaa aluetta kautta aikojen. Kvartsi-iskoslöydöt ja liesilatamukset kertovatkin alueen hyödyntämisestä moniperiodisesti kivikaudelta tai varhaismetallikaudelta nykyaikaan saakka. Suorakaiteen muotoiset liesilatamukset ovat todennäköisesti peräisin rautakaudelta tai historialliselta ajalta.

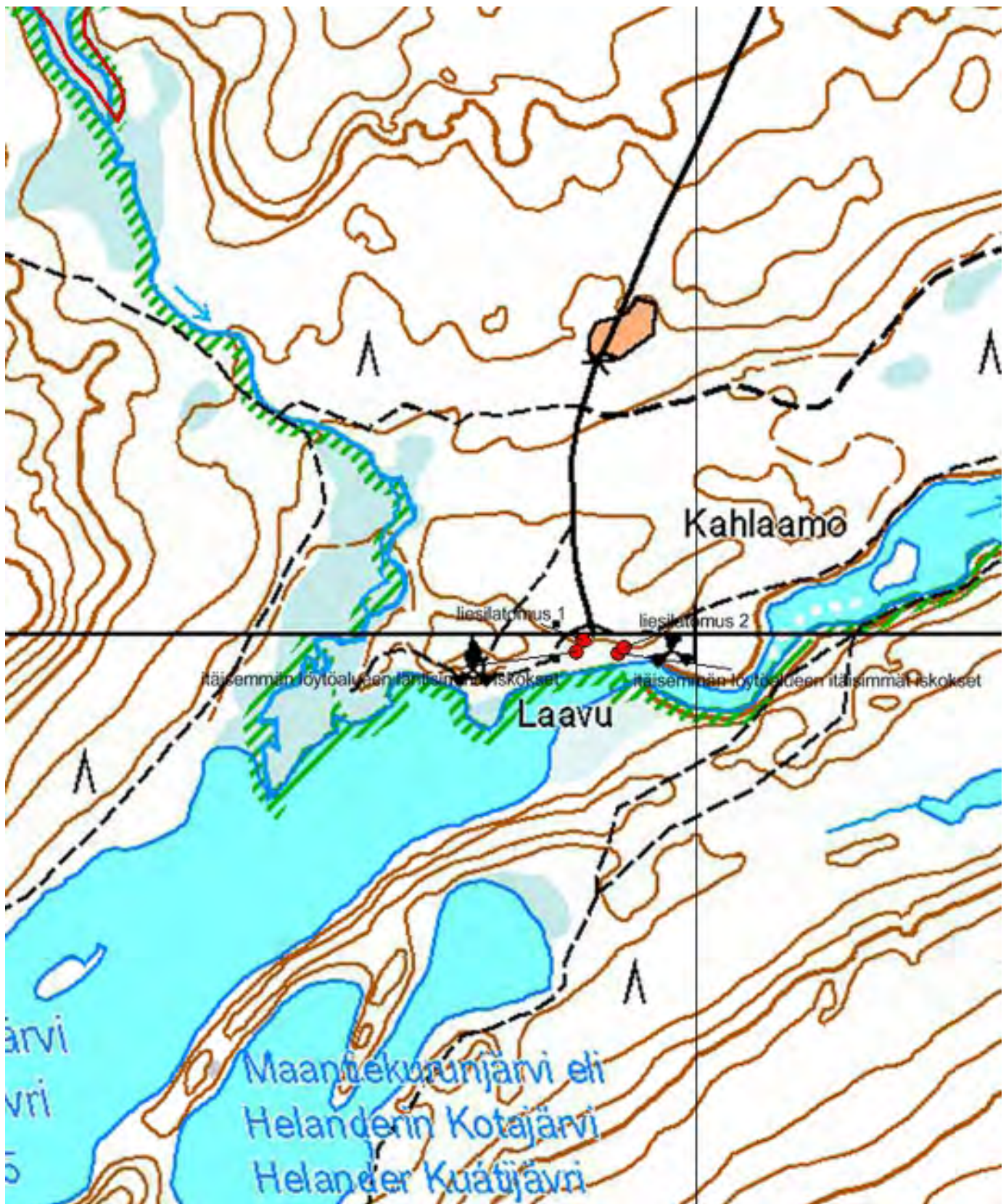
Retkeily aiheuttaa melko voimakasta maaston kulumista erityisesti Aittajärven laavun lähiympäristössä. Kivikautista tai varhaismetallikautista kulttuurikerrosta tuhoutuu vähitellen järven rantatörmän sortumisen myötä, mitä törmän partaalla käveleminen kiihdyttää. Myös liesilatamus 1:n säilyminen on jonkin verran vaarantunut, koska se sijaitsee paikalla, jonka kautta Aittajärven parkkipaikalta laavulle saapuvat retkeilijät kulkevat. Kohteen suojelemiseksi olisi toivottavaa, että latamus merkittäisiin maastoon ja suojattaisiin esimerkiksi aitauksella. Latomuksesta voitaisiin lisäksi ottaa luunäyte radiohiiliajoitusta varten, jotta sen ikä saataisiin tarkasti määritettyä.

Jälkiä esihistoriallisesta asutuksesta on todennäköisesti löydettävissä myös kohteen aluerajauksen ulkopuolelta. Mikäli kohteen lähelle suunnitellaan maaperään kajoavia maankäyttötoimia, tulisi alueella tehdä koekuopitusta mahdollisten maanpinnalle näkymättömien muinaisjäännösten havaitsemiseksi.

Viranomaisrekisterinro:	1000000455	Kunto:	2 Keskinertainen
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Kohteen suojele:	2 Muinaisjäännösrekisteri II

Kartta 22. Aittajärvi. Moniperiodinen asuinpaikka.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 23. Aittajärvi. Moniperiodinen asuinpaikka. Suorakaiteen muotoiset liesilatomukset ja kvartsi-iskosten löytöalueen itä- ja länsipäät. Asuinpaikka rajautuu merkittyjen pisteiden välille.
 © Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 51. Aittajärvi. Moniperiodinen asuinpaikka. Oikealla Aittajärven luusua. Kuvattu läntisimpien kvartsi-iskosten tasolta, lännestä.

Kuva 52. Aittajärvi. Moniperiodinen asuinpaikka. Vasemmalla Aittajärvi. Kuvattu itäisimpien kvartsi-iskosten tasolta, koillisesta.

Kuva 53. Aittajärvi. Suorakaiteen muotoinen liesilatamus 1.
Taustalla Aittajärven laavu. Kuvattu koillisesta.

Kuva 54. Aittajärvi. Suorakaiteen muotoinen liesilatamus 1. Liesikivien
yläpintoja näkyy kuluneen pintaturpeen välistä. Kuvattu pohjoisesta.

Kuva 55. Suorakaiteen muotoinen liesilatamus 2. Kuvattu idästä.

Kuva 56. Suorakaiteen muotoinen liesilatamus 2. Kuvattu koillisesta.

4.2.2 Karunaslaavu

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Karunaslaavu Korsun jäännös ja asuinpaikka	MH-tunnus: 163731

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7120 Moniperiodinen	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	2	Tarkastus:	S. Viljanmaa 10.8.2013

Koordinaattiselitys:	Korsun jäännöksen kohdalta	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7581475, Y 3534145, Z 190	Löydöt:	KM 39700 Kvartsi-iskoksia

Taustatiedot

Joel Ahola kertoo kirjoittamassaan Saariselän retkeilyoppaassa Karunaslaavun korsun jäännöksen historiasta seuraavasti: "Karunaslaavun korsu rakennettiin Lankojärven pohjoispään niemeen 1950-luvulla. Autiotupa oli kellarimainen suoja, joka oli etuseinää lukuun ottamatta peitetty hiekalla. Ovena oli vain kahden hirsikerran korkuinen luukku. Korsu paloi vuonna 1965."

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Lankojärven pohjoispuolella, järveen työntyvän niemekkeen tyvellä, suojaisassa notkelmassa olevalla hienohiekkaisella tasanteella, joka on noin viidenkymmenen metrin etäisyydellä järven rannasta ja noin kolme metriä järven pintaa ylempänä. Tasanne on pyöreähkö ja sen halkaisija on noin kaksikymmentä metriä. Lounaisreunaltaan tasanne rajautuu kohti Lankojärven rantaa loivasti laskevan rinteen partaalle ja sen itäpuolella sijaitsee kiintokalliokumpare. Muilta suunnilta tasannetta reunustavat moreeniharjanteet. Kohteen ympäristössä kasvaa männikköä ja aluskasvillisuutta alueella hallitsevat variksenmarja, puolukka, mustikka, kanervat, seinäsammal ja kangaskarhunsammat sekä poronjäkävät. Suomujokea seuraavan retkeilyreititin polku kulkee tasanteen pohjoislaidan halki.

Kohteen kuvaus

Kohde muodostuu kivikautisesta tai varhaismetallikautisesta asuinpaikasta sekä 1900-luvun puolivälissä rakennetun korsun jäännöksestä. Korsun jäännös on noin 4 m x 4 m laajuinen ja kolmelta sivultaan maavallin reunustama. Korsun sisätila on ollut pohjoiskoillis-etelälounaissauntainen, kooltaan noin 3 m x 2 m. Oviaukko on sijainnut korsun etelälounaispäässä, Lankojärven luoteisinta lahdelmaa kohti.

Korsun itäkoillisnurkassa on ollut luonnonkivistä kylmämuurattu kiuasmainen tulisija, joka on varsin hyvin säilynyt ja erottuu halkaisijaltaan noin puolitoistametrinenä, noin 0,8 m korkuisena kivikasana, jonka keskellä on tulipesään johtavan savuhormin aukko. Tulisijan kivien halkaisijat vaihtelevat välillä 20 cm - 40 cm, ja tulipesän kattona on ollut muita kiviä kookkaampi, muodoltaan laattamainen kivi. Savuhormin aukon kautta tunnustellen todettiin, että tulipesä on ilmeisesti edelleen ehjä, mutta sen suuaukon eteen on sortunut maata.

Korsun kaakkoispuoleinen maavalli on noin metrin levyinen, ja sen korkeus on noin 0,6 m. Vallin alaosa koostuu pääosin kivistä, jotka ovat samaa kokoluokkaa kuin tulisijan kivet. Luoteinen maavalli on yhtä leveä kuin kaakkoisvalli, mutta paljon matalampi, vain noin 0,2 m korkea ja pelkästään maasta kasvattu. Korsun pohjoiskoillispuolella valli vaihtuu tulisijan luota loivan luiskamaisesti luoteisvallin tasalle.

Korsun jäänöksen itäpuolella, kuluneessa maanpinnassa retkeilijöiden kasaaman kehämäisen nuotiopaikan ympärillä, havaittiin kymmenkunta kvartsi-iskosta. Alueella on myös harvakseltaan palaneita kiviä, mutta ne voivat olla peräisin korsun käyttöajalta. Nuotiopaikan lounaispuolelle, paikalle, jossa iskoksia oli tiheimmin, kaivettiin kaivauslastalla noin 0,5 m x 0,5 m laajuinen koekuoppa. Kuoppa tehtiin noin kolmen metrin päähän nuotiopaikasta, kohtaan $x = 7581474$ / $y = 3534148$. Pintakasvillisuus ja huuhtoutumis-kerros olivat kuluneet paikalta kokonaan pois. Heti maan pinnasta alkoi noin viiden senttimetrin paksuinen kerros punertavaa, palaneelta vaikuttanutta likamaata, jonka seassa oli melko runsaasti kvartsi-iskoksia. Likamaan alla maaperä vaikutti puhtaalta pohjamaalta. Viisi kvartsi-iskosta kerättiin otokseksi talteen. Muita löytöjä koekuopasta ei löydetty.

Tasanteelle kaivettiin vielä toinenkin koekuoppa, halkaisijaltaan noin kaksimetrisen, noin 20 cm syvyisen, hyvin loivapiirteisen painanteen kohdalle. Painanne todettiin korsun käytön aikaisen jätekuopan jäännökseksi, koska koekuopasta paljastui vajaan kymmenen senttimetrin paksuisen hiekkakerroksen alta muun muassa ruostuneita säilyketölkkejä, minkä jälkeen kuoppaa ei enää kaivettu syvemmäksi.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu tasanteelle, jonka halkaisija on noin kaksikymmentä metriä. Tasanne lienee ollut asuinpaikan keskeisintä toiminta-aluetta sekä 1950-1960-luvuilla että myös kivi- tai varhaismetallikaudella.

Tulkinta

Lankojärven pohjoispuolella, suojaisassa kohdassa sijaitseva hiekkainen tasanne on ollut houkutteleva leiriytymispaikka kautta aikojen. Löydetyt kvartsi-iskokset osoittavat, että tasanteella on asuttu tai ainakin työstetty kiviesineitä jo kivikaudella tai varhaismetallikaudella. Esihistoriallisen toiminnan jäljet ovat kuitenkin enimmäkseen tuhoutuneet paikan myöhemmän käytön seurauksena. Maanpinta kohteen alueella on kulunutta ja monin paikoin myös sekoittunutta, ja on epätodennäköistä, että varsinaista esihistoriallista kulttuurikerrosta olisi tasanteella enää juurikaan säilynyt.

Karunaslaavun korsun parhaiten säilynyt osa on jyrkävä tulisijan raunio. Se on retkeilyreitillä varrella melko silmiinpistävä ja kohteen historiaa tuntemattomalle kysymyksiä herättävä rakennelma. Tulisijan luokse voitaisiinkin pystyttää pieni opastustaulu kertomaan paikan menneisyydestä. Tekstiksi riittäisi esimerkiksi: "Tällä paikalla sijaitti 1950-luvulla rakennettu Karunaslaavun korsu, joka paloi vuonna 1965."

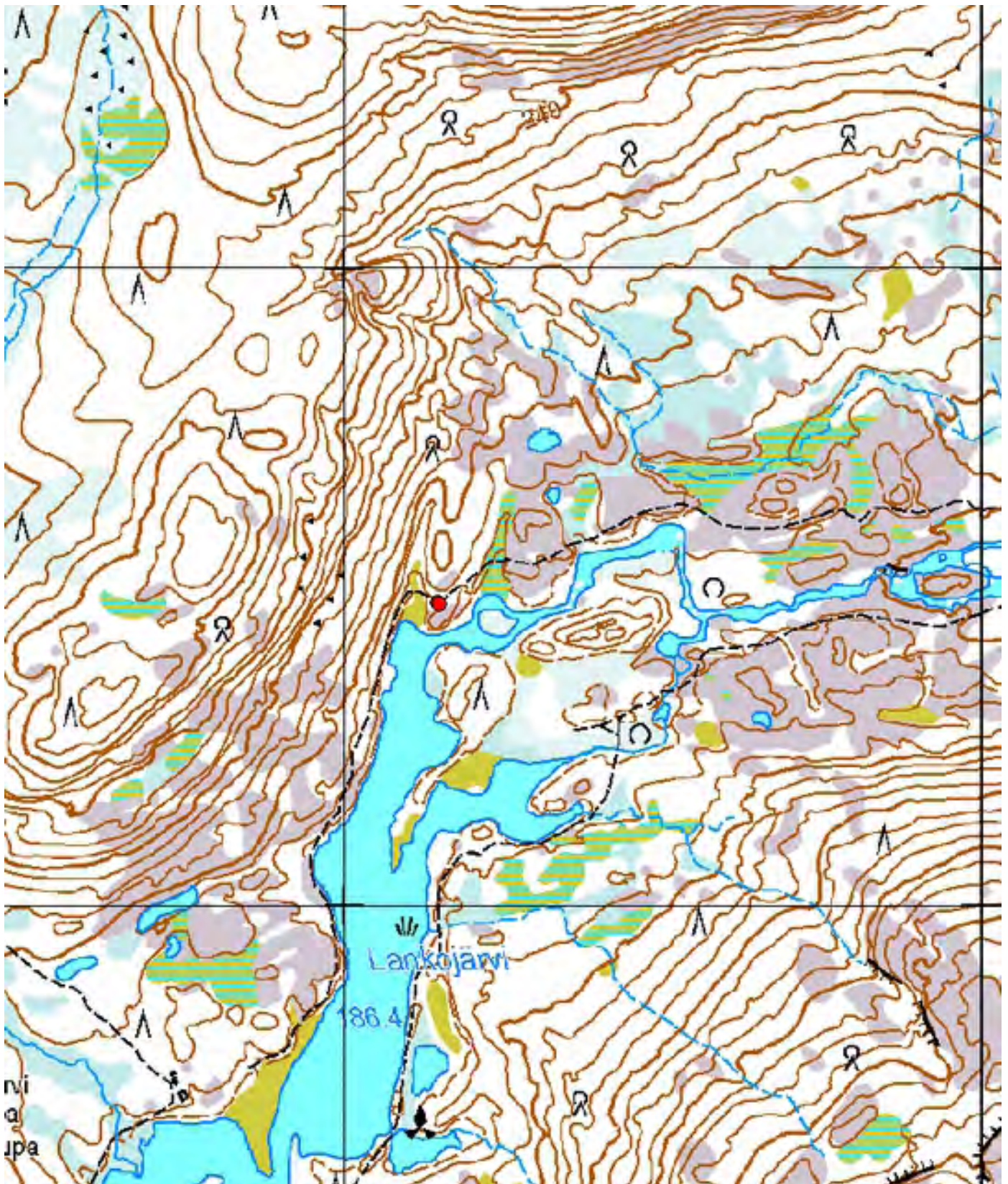
**Viranomais-
rekisterinro:**

Arvotus:

3 Esitys mj-luokka II

Kunto: 2 Keskinertainen

**Kohteen
suojelu:** 0 Ei määritelty

Kartta 24. Karunaslaavu. Korsun jäännös ja kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 25. Karunaslaavu. Korsun jäännös ja kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 57. Karunaslaavu. Asuinpaikkatasanne. Korsun jäännös vasemmalla. Oikealla kiintokalliokumpareen reuna. Kuvattu etelästä.

Kuva 58. Karunaslaavu. Asuinpaikkatasanne. Korsun jäännös oikealla. Etualalla retkeilyreitän polku. Kuvattu pohjoisluoteesta.

Kuva 59. Karunaslaavu. Asuinpaikkatasanne. Korsun jäännös oikealla. Taustalla Lankojärven luoteisin lahdelma. Kuvattu pohjoisesta.

Kuva 60. Karunaslaavu. Korsun jäännös. Kuvattu pohjoisesta.

Kuva 61. Karunaslaavu. Korsun jäännös. Kuvattu länsilounaasta.

Kuva 62. Karunaslaavu. Korsun tulisijan raunio. Kuvattu lounaasta.

4.3 Muinaisjäännösryhmät

4.3.1 Kopsusjärvi

868 Urho Kekkosen kansallispuisto, Kopsusjärvi Muinaisjäännösryhmä asuinpaikka ja pyyntikuoppia	MH-tunnus: 82977

Kohdetyyppi:	99 Muu/määrittelemätön	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7199 Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 30.8.2013

Koordinaattiselitys:	Muinaisjäännösryhmän keskeltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7573043, Y 3523563, Z 287	Löydöt:	KM 39679 Palanutta luuta

Taustatiedot

Pertti Lehtinen on löytänyt kohteen vuonna 1983. Tuolloin hän kartoitti Kopsusjärven ja Tammakkolammen eli Kopsuslammen välistä kuudentoista pyyntikuopan jonon. Lisäksi hän löysi muutaman pyyntikuopan Tammakkolammesta länteen sekä koilliseen. Asuinpaikkaa hän ei havainnut. Pirjo Rautiainen löysi asuinpaikan tarkastaessaan kohdetta 8.6.2009.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee hiekkaisella harjualueella, jonka eteläpuolella on Kopsusjärvi ja itäpuolella Tammakkolampi eli Kopsuslampi. Alueen halki kulkee luoteis-kaakkosuunnassa kaksi Kopsusjärveen laskevaa puroa. Tammakkolammesta Kopsusjärveen laskee myös puro. Alueen länsiosassa on pieni, lähes Kopsusjärvessä kiinni oleva lampi.

Alue on maastonmuodoiltaan vaihtelevaa. Keskimmäisen puron itäpuolella sekä Tammakkolammen pohjoispuolella maasto nousee jyrkästi. Etenkin puron reunalla on paikoitellen hyvin jyrkät hiekkatormät. Tammakkolammen itäpuolella ja siitä Kopsusjärveen laskevan puron rannalla sekä paikoin Kopsusjärven pohjoispuolella maasto on soista.

Kopsusjärven itä-, länsi- ja etelärannoilla maaperä on moreenia. Hiekkainen alue rajoittuu järven pohjoispuolelle. Kohteen alueella kenttäkerros on herkästi kuluva, minkä vuoksi esihistorialliset asuinpaikkalöydöt ovat selvästi havaittavissa alueella kulkevilla poluilla ja mönkijöiden ajourilla.

Alueen puusto on suurimmaksi osaksi mäntyä. Kosteammassa paikoissa kasvaa myös kuusta ja hieskoivua. Aluskasvillisuutta alueella hallitsevat varvut, jäkälät ja sammalet.

Kohteen kuvaus

Kohde sijaitsee laajalla alueella Kopsusjärven ja Tammakkolammen pohjoispuolella sekä järven ja lammen välissä. Alueella on kaikkiaan 23 pyyntikuoppaa neljällä eri alueella. Pyyntikuopista 17 sijaitsee pitkässä koillis-lounaissauntaisessa jonossa Kopsusjärven ja Tammakkolammen välisellä kannaksella. Lähellä Tammakkolampea jonosta erkaantuu kaakkoon päin neljän kuopan ryhmä.

Kaksi pyyntikuoppaa sijaitsee noin sata metriä Tammakkolammesta länteen päin, molemmin puolin kohtia lampea luoteesta laskevaa mönkijäreittiä. Pohjoisempi kuopista voi mahdollisesti olla luontainenkin. Tammakkolammesta 220 - 270 metriä koilliseen päin on kolme pyyntikuoppaa lähellä retkeilyreittiä. Reitti kulkee kuopista eteläisimmän yli. Lisäksi yksittäinen pyyntikuoppa sijaitsee hiekkarinteessä Kopsusjärven pohjoispuolen pienestä lammesta noin sata metriä koilliseen päin.

Kivikautisia asuinpaikkalöytöjä sijaitsee koko rajatulla alueella. Löydöt ovat erilaisia kvartsista tehtyjä työkaluja, kvartsi-iskoksia sekä palaneiden luiden kappaleita. Tammakkolammen länsipuolella on mönkijäuralla myös muutamia palaneen maan läikkiä. Runsaimpia löydöt ovat Kopsusjärven ja Tammakkolammen välisellä kannaksella sekä Tammakkolammen pohjoispuolisella niemellä, mutta yksittäisiä kvartsi-iskoksia on siellä täällä rajatulla alueella.

Erityisen mielenkiintoinen löytöalue on Tammakkolammen pohjoispuolen korkealla niemellä, josta Pirjo Rautiainen löysi vuonna 2009 yhdestä keskittymästä useita valmiita ja puolivalmiita kaapimia kohdasta $x = 3523720 / y = 7573195$. Paikalta poimittiin tuolloin vain selvästi maan päälle näkyvät esineet, mutta niiden alla hämmötti useita kvartseja. Sami Viljanmaa teki vuonna 2013 kohteen tarkastuksen yhteydessä lapionpiston samaiselle niemekkeelle maannoksen havainnoimiseksi, kohtaan $x = 7573198 / y = 3523720$. Lapionpistosta todettiin, että ohuen jäkälökkökerroksen alla ei ollut huuhtoutumiskerrosta, mutta maaperä oli hiekkaista ja palaneelta vaikuttavaa. Lapionpistossa havaittiin lisäksi useita palaneiden luiden kappaleita, joita ei kuitenkaan kerätty talteen.

Viljanmaa löysi palaneiden luiden kappaleita myös kahdesta kohdasta Kopsusjärven pohjoispuolelta. Kohdasta $x = 7572826 / y = 3523545$, rikkoutuneesta maanpinnasta, eroosiolle alttiilta paikalta, Kopsusjärven rantaan laskeutuvien portaiden yläpäästä noin kolme metriä luoteeseen päin, kerättiin talteen kaksikymmentäviisi pienikokoista luunkappaletta, joista ainakin useimmat vaikuttavat olevan nisäkkäiden luita. Kohdassa $x = 7572952 / y = 3523362$ palaneiden luiden kappaleita löydettiin Kopsusjärven pohjoispuoleisen lammen koillispuolella olevan hiekkaharjanteen laella havaitun tasanteen keskelle tehdystä lapionpistosta noin kahden senttimetrin paksuisen pintaturpeen alta, noensekaisesta, selvästi palaneesta maasta. Tasanne on pyöreä, sen halkaisija on noin viisi metriä ja sen länsilaidalla erottuu matala maavalli. Todennäköisesti kyseessä on kodanpohja. Lapionpistosta löydettyjä luita ei kerätty talteen.

Pyyntikuoppien sijaintitiedot, mitat ja tarkempi kuvaus:

Pyyntikuoppa 1

$x = 7572813 / y = 3523596$

Pyöreä, \varnothing 2,0 m, syvyys 0,2 m.

Vallin leveys 1,0 m, vallin korkeus 0,1 m.

Hyvin loivapiirteinen, tulkinnaltaan epävarma. Kuopassa on uuden tulisijan jäänteet.

Pyyntikuoppa 2

$x = 7572824 / y = 3523603$

Pyöreä, \varnothing 3,5 m, syvyys 0,5 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Kuopassa on uuden tulisijan jäänteet ja kuoppa on nuotioinnin seurauksena osittain täyttynyt.

Pyyntikuoppa 3

$x = 7572838 / y = 3523612$

Soikea, itä-länsisuuntainen, 3,5 m x 3,0 m, syvyys 1,2 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 4

$x = 7572860 / y = 3523626$

Soikea, itä-länsisuuntainen, 3,0 m x 2,5 m, syvyys 0,7 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,1 m.

Pyyntikuoppa 5

$x = 7572868 / y = 3523640$

Soikea, länsiluode-itäkaakkosuuntainen, 3,5 m x 3,0 m, syvyys 0,6 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,1 m.

Pyyntikuoppa 6

$x = 7572873 / y = 3523655$

Soikea, luode-kaakkosuuntainen, 3,0 m x 2,0 m, syvyys 0,4 m.

Vallin leveys 1,5 m, vallin korkeus 0,1 m.

Pyyntikuoppa 7

$x = 7572886 / y = 3523649$

Soikea, luode-kaakkosuuntainen, 4,0 m x 3,0 m, syvyys 0,8 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Harjanteen rinteessä, valli sulautuu osittain maaston muotoon.

Pyyntikuoppa 8

$x = 7572906 / y = 3523660$

Soikea, länsiluode-itäkaakkosuuntainen, 3,5 m x 2,5 m, syvyys 0,7 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Valli lähinnä länsipuoliskolla.

Pyyntikuoppa 9

$x = 7572914 / y = 3523670$

Pyöreä, \varnothing 2,0 m, syvyys 0,5 m.

Vallin leveys 1,5 m, vallin korkeus 0,1 m.

Pyyntikuoppa 10

$x = 7572925 / y = 3523678$

Soikea, luode-kaakkosuuntainen, 3,0 m x 2,0 m, syvyys 0,5 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,1 m.

Valli sulautuu osittain maaston muotoon.

Pyyntikuoppa 11

$x = 7572946 / y = 3523684$

Soikea, länsiluode-itäkaakkosuuntainen, 2,5 m x 1,5 m, syvyys 0,4 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,1 m.

Mönkijäura leikkaa vallin länsilaitaa. Tuhoutumisuhka.

Pyyntikuoppa 12

$x = 7572964 / y = 3523698$

Soikea, luode-kaakkosuuntainen, 3,0 m x 2,5 m, syvyys 0,9 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,3 m. Valli lähinnä koillispuoliskolla.

Pyyntikuoppa 13

$x = 7572972 / y = 3523701$

Soikea, länsiluode-itäkaakkosuuntainen, 3,0 m x 2,5 m, syvyys 0,7 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,2 m. Valli lähinnä koillispuoliskolla.

Pyyntikuoppa 14

$x = 7572927 / y = 3523706$

Soikea, pohjoiskoillis-etelälounaissyuntainen, 3,5 m x 2,5 m, syvyys 0,8 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m. Valli lähinnä koillispuoliskolla.

Pyyntikuoppa 15

$x = 7572936 / y = 3523709$

Pyöreä, ø 1,5 m, syvyys 0,3 m.

Rinteessä, ei selvästi erottuvaa vallia.

Pyyntikuoppa 16

$x = 7572925 / y = 3523716$

Soikea, pohjoiskoillis-etelälounaissuuntainen, 2,5 m x 2,0 m, syvyys 0,4 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,1 m. Valli lähinnä koillispuoliskolla.

Pyyntikuoppa 17

$x = 7572915 / y = 3523725$

Soikea, pohjoisluode-eteläkaakkosuuntainen, syvyys 0,7 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,1 m.

Pyyntikuoppa 18

$x = 7573300 / y = 3523954$

Soikea, länsiluode-itäkaakkosuuntainen, 3,0 m x 2,0 m, syvyys 0,6 m.

Vallin leveys 1,5 m, vallin korkeus 0,1 m.

Pyyntikuoppa 19

$x = 7573264 / y = 3524030$

Soikea, itä-länsisuuntainen, 3,5 m x 2,5 m, syvyys 0,6 m.

Vallin leveys 1,5 m, vallin korkeus 0,1 m.

Rinteessä, valli sulautuu osittain maaston muotoon.

Pyyntikuoppa 20

$x = 7573250 / y = 3524027$

Pyöreä, ø 3,5 m, syvyys 0,6 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Polku kulkee pyyntikuopan läpi. Tuhoutumisuhka.

Pyyntikuoppa 21

$x = 7573132 / y = 3523575$

Pyöreä, ø 3,5 m, syvyys 0,7 m.

Rinteen partaalla, ei selvästi erottuvaa vallia.

Pyyntikuoppa 22

$x = 7573144 / y = 3523575$

Pyöreä, ø 4,0 m, syvyys 0,5 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Ei selvästi erottuvaa vallia. Tulkinnaltaan epävarma, hyvin loivapiirteinen, voi olla luontaisestikin syntynyt.

Pyyntikuoppa 23

$x = 7572915 / y = 3523116$

Pyöreä, ø 3,0 m, syvyys 0,5 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,1 m.

Rinteen partaalla, valli sulautuu osittain maaston muotoon.

Kohteen rajaus

Löytöjen ja pyyntikuoppien sijaintien sekä sopivan asuinpaikka-alueen perusteella kohde rajautuu lännessä Kopsusjärven pohjoispuolisen lammen länsipuolelle, pohjoisessa laajimmillaan noin 400 metriä Kopsusjärvestä pohjoiseen, koillisessa noin 270 metriä Tammakkolammesta koilliseen, idässä Tammakkolammen länsirantaan, kaakossa Tammakkolammesta Kopsusjärveen johtavaa puroa reunustavan suojuotin länsireunaan sekä etelässä Kopsusjärveen. Alue sijaitsee 280 - 305 metriä meren pinnan yläpuolella.

Tulkinta

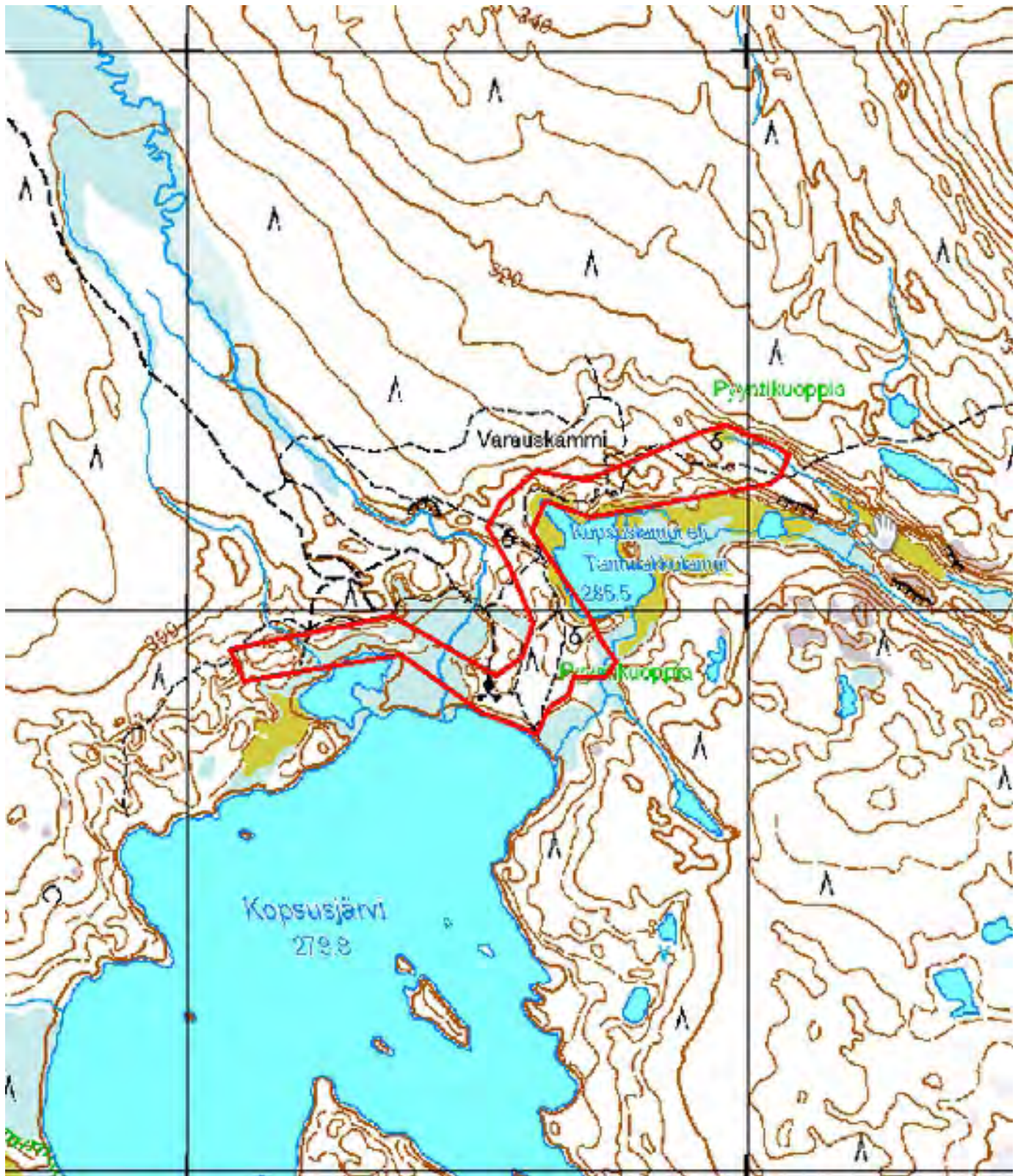
Alueen kvartsilöydöt lienevät kivikautisia tai varhaismetallikautisia. Kodanpohja on todennäköisesti peräisin historialliselta ajalta. Pyyntikuoppien iästä tai samanaikaisuudesta asuinpaikan eri asutusperiodien kanssa ei voi ilman kaivaustutkimuksia sanoa mitään varmaa. Alue on edelleen erinomainen leiriytymispaikka hiekkaisine maaperineen sekä juomavettä tarjoavine puroineen. Tammakkolampi on mainio kalavesi, ja Kopsusjärvellekin tiedetään matkatun kalastamaan ainakin historiallisena aikana.

Mahdollisesti alueella on ollut kausittaista asutusta aina sopivaan pyynti- ja kalastusaikaan. Ympäri- vuotisesti Kopsusjärven ja Tammakkolammen rannoilla tuskin on asuttu. Kodanpohjan lisäksi Kopsusjärven muinaisjäännösryhmän alueelta ei ole löydetty muita asuinpaikkaan liittyviä kiinteiden rakenteiden jäännöksiä, vaikka kasvillisuuden kuluneisuuden sekä useiden risteävien kulku-urien takia havainnointi- mahdollisuudet muinaisten asumisjäänteiden paikallistamiseksi ovat alueella poikkeuksellisen hyvät.

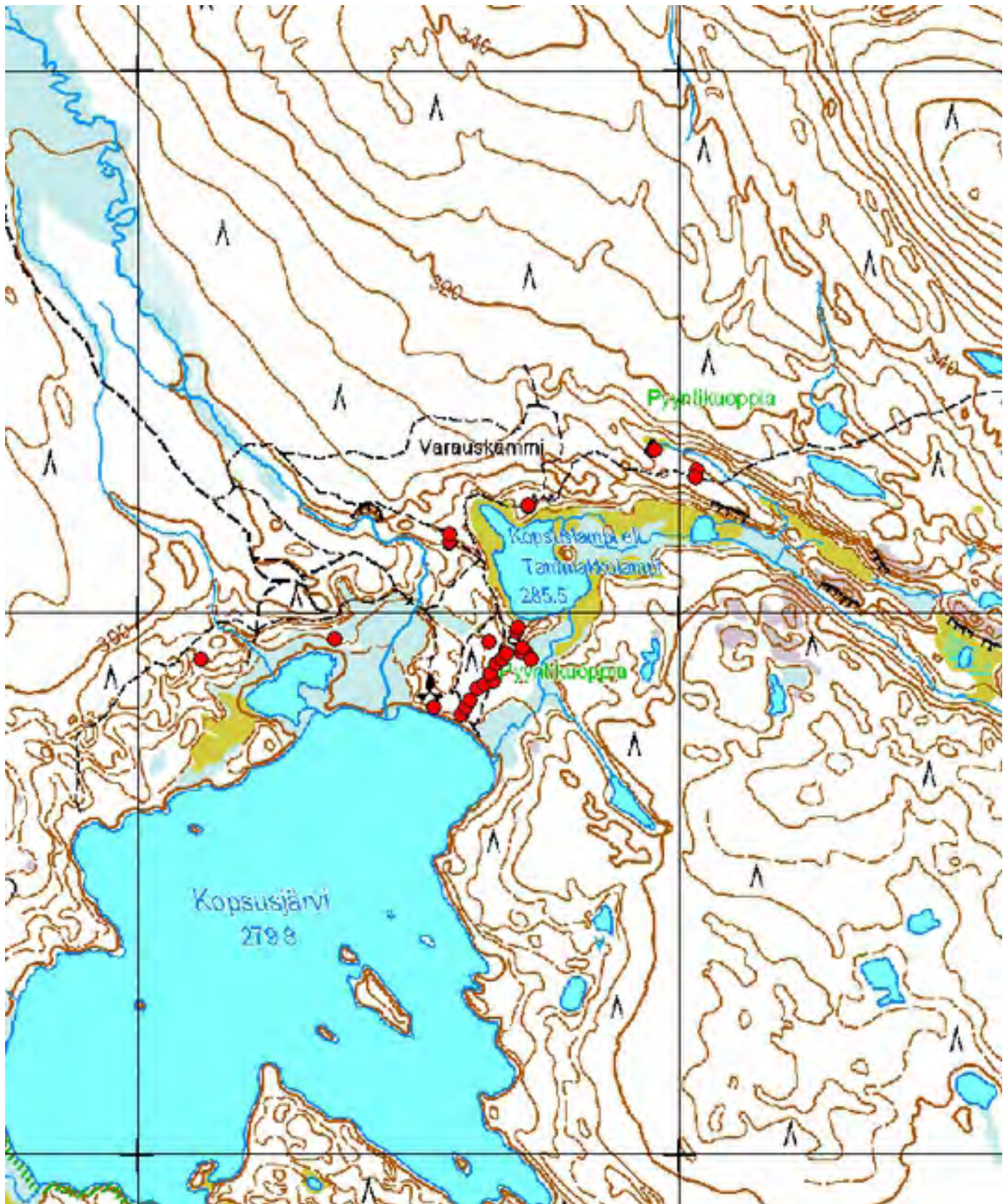
Lisätietoja

Alueen maaperä on hyvin kulutusherkkää ja kenttäkerroksen kasvillisuus on monin paikoin kulunut kokonaan pois. Erityisen herkkää on Kopsusjärven ja Tammakkolammen välinen alue, joka ei kestä kovinkaan suurta retkeilijämäärien kasvua saati moottoriajoneuvoilla kulkemista. Alueella tulisikin sallia ainoastaan aivan välttämätön huoltoajoneuvoilla kulkeminen.

Viranomais- rekisterinro:	1000000515	Kunto:	2 Keskinertainen
Arvotus:	2 Esitys mj-luokka I	Kohteen suojelu:	2 Muinaisjäännösrekisteri II

Kartta 26. Kopsusjärvi. Muinaisjäännönsryhmä. Aluerajaus.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 27. Kopsusjärvi. Muinaisjäännösryhmä. Asuinpaikka ja pyyntikuoppia.
 © Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 28. Kopsusjärvi. Muinaisjäännösryhmä. Asuinpaikka ja pyyntikuoppia.
 © Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.4

Kuva 63. Kopsusjärvi. Pyyntikuoppa 4. Taustalla asuinpaikka-alueita, jonka takana häämöttää Kopsusjärvi. Kuvattu pohjoiskoillisesta.

Kuva 64. Kopsusjärvi. Pyyntikuoppa 7. Kuvattu luoteesta.

Kuva 65. Kopsusjärvi. Pyyntikuoppa 9. Kuvattu lännestä.

Kuva 66. Kopsusjärvi. Pyyntikuoppa 12. Kuvattu koillisesta.

Kuva 67. Kopsusjärvi. Pyyntikuoppa 14. Kuvattu koillisesta.

Kuva 68. Kopsusjärvi. Pyyntikuoppa 20 Tammakkolammen koillispuolella. Retkeilyreitän polku on osittain sorruttanut kuopan. Kuvattu länsilounaasta.

Kuva 69. Kopsusjärvi. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Etualalla kvartsikaapimien löytöpaikka. Kuvattu pohjoisesta.

Kuva 70. Kopsusjärvi. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Lapion kohdalla sijaitsee palaneiden luiden kappaleita. Kuvatta länsiluoteesta.

Kuva 71. Kopsusjärvi. Muinaisjäännösalueen eteläosaa Kopsusjärven yli kuvattuna. Keskellä kuvaa rantaan laskeutuvat portaat. Kuvattu etelästä.

Kuva 72. Kopsusjärvi. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Lapion kohdalta kerättiin talteen palanutta luuta. Kuvattu länsiluoteesta.

Kuva 73. Kopsusjärvi. Kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Yleiskuva kohdasta $x = 7572823$ / $y = 3523597$. Kuvattu itäkoillisesta.

Kuva 74. Kopsusjärvi. Todennäköisesti historialliselle ajalle ajoittuva kodanpohja hiekkaharjanteen laella. Kuvattu lounaasta.

4.3.2 Luirojärvi

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Luirojärvi Muinaisjäännösryhmä asuinpaikka ja pyyntikuoppia	MH-tunnus: 163445

Kohdetyyppi:	99 Muu/määrittelemätön	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7120 Moniperiodinen	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 26.8.2013

Koordinaattiselitys:	Muinaisjäännösryhmän keskeltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7569484, Y 3542120, Z 284	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohteen pyyntikuopat on löytänyt Pertti Lehtinen vuonna 1982 ja asuinpaikan ovat löytäneet Petri Halinen ja Jarmo Kankaanpää vuonna 1986. Halisen ja Kankaanpään käynnistä paikalla ei ilmeisesti ole olemassa raporttia. Kulttuuriympäristön rekisteriportaalisissa kohdetta kuvaillaan melko suurpiirteisesti: "Kohde sijaitsee Sodankylän kirkosta noin 107 kilometriä koilliseen Luirojärven lounaisrannalla. Pyyntikuopat ovat Luirojoen länsirannalla joen suuntaisella harjulla. Paikalla on 9 - 11 kuoppaa noin 300 metrin matkalla. Järven rannoilla luusuassa etelä- ja pohjoispuolella on useissa kohdin epämääräisiä jälkiä kivi-kautisesta asutuksesta (Kohteet Sodankylä 118, 119, 123, 124, 125, 126 ja 127)." Yhdestä asuinpaikkapesäkkeestä mainitaan lisäksi erikseen: "Luirojoen luusuassa itäpuolella, on autiotupien alueella laajuudeltaan tarkemmin määrittelemätön asuinpaikka."

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Luirojärven luusuan molemmilla puolilla, Luirojoen kahlaamon lähiympäristössä sekä joen länsirannan suuntaisella harjanteella ja sen länsipuolella sijaitsevan suojuotin takana levittäytyvällä männikkökankaalla. Maaperä kohteen alueella on hiekkavaltaista, melko vähäkivistä moreenia. Jokirannan läheisyydessä ja joenvarren harjanteen pohjoispäässä kasvaa tunturikoivikkoa, alueen muissa osissa valtapuulajina on mänty. Aluskasvillisuutta alueella hallitsevat variksenmarja, mustikka, puolukka, torvi- ja poronjäkälet sekä seinäsammal ja muut sammalet. Luirojoen kahlaamon länsipuolella aluskasvillisuus on kulunut. Osittain samalla alueella kohteen kanssa sijaitsevat vuonna 1939 rakennetun Luirojärven uittopadon jäännökset, ja kohteen halki kulkee Luirojärven etelärannan autiotuville johtava retkeilyreitti.

Kohteen kuvaus

Kohde on laaja-alainen muinaisjäännösryhmä, joka muodostuu Luirojoen suuntaisesta pyyntikuoppajonosta ja Luirojärven luusuan molemmiin puolin sijaitsevasta pesäkkeisestä asuinpaikasta. Pyyntikuoppia on kymmenen, ja ne ovat suuria, selvästi maastossa erottuvia. Pyyntikuoppajonon pohjoispuolella sijaitseva yhdestoista kuoppa on selvästi nuorempi ja liittyy Luirojärven uittopadon rakentamiseen; siitä on kaivettu maata patovallia varten.

Asuinpaikka on ajoitukseltaan kivikautinen, varhaismetallikautinen tai moniperiodinen. Halisen ja Kankaanpään aiemmin löytämää, luusuan itäpuolella autiotupien alueella sijaitsevaa, laajuudeltaan tarkemmin määrittelemätöntä asuinpaikkapesäkettä ei kuitenkaan onnistuttu paikallistamaan, vaikka havainnointiolosuhteet tupien ympäristössä olivat hyvät ja merkkejä asuinpaikasta etsittiin melko kauan.

Kohteen tarkastuksen aikana esihistorialliseen asutukseen liittyvät havainnot keskittyivät lähinnä luusuan pohjoispuoleiselle niemekkeelle, LUIROJOEN länsipuoleisen harjanteen eteläpään sekä harjanteen länsipuolella sijaitsevalle kankaalle. Todennäköisesti kaikkia luusuan lähialueen löytöpesäkkeitä ei tarkastuksen aikana havaittu. Useassa kohdassa LUIROJÄRVEN länsirannalla esiintyy myös luontaisesti rikkoutuneita, varsin teräväsärmäisiä kvartsikappaleita, joiden erottaminen iskoksista on toisinaan melko vaikeaa. Asuinpaikan perusteellinen rajaaminen edellyttäisi laajamittaista koekuopitusta sekä autiotupien ympäristössä että luusuaa ympäröivillä männikkökankailla.

Pyyntikuoppien ja asuinpaikan löytöpesäkkeiden koordinaatit ja tarkempi kuvaus:

Pyyntikuoppa 1

$x = 7569394 / y = 3542087$

Soikea, itä-länsisuuntainen, 3,0 m x 2,0 m, syvyys 0,6 m.

Vallin leveys 1,5 m, vallin korkeus 0,1 m.

Pyyntikuoppa 2

$x = 7569430 / y = 3542093$

Soikea, länsiluode-itäkaakkosuuntainen, 4,0 m x 3,5 m, syvyys 0,9 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 3

$x = 7569477 / y = 3542115$

Soikea, länsiluode-itäkaakkosuuntainen, 3,5 m x 2,5 m, syvyys 0,8 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,3 m.

Pyyntikuoppa 4

$x = 7569497 / y = 3542125$

Soikea, luode-kaakkosuuntainen, 5,0 m x 3,5 m, syvyys 0,9 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 5

$x = 7569526 / y = 3542150$

Soikea, luode-kaakkosuuntainen, 4,5 m x 3,5 m, syvyys 0,9 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,3 m.

Pyyntikuoppa 6

$x = 7569553 / y = 3542170$

Pyöreä, \varnothing 4,0 m, syvyys 0,5 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,3 m.

Iso muurahaispesä täyttää kuopan osittain.

Pyyntikuoppa 7

$x = 7569585 / y = 3542196$

Soikea, luode-kaakkosuuntainen, 4,5 m x 3,5 m, syvyys 0,7 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Polku kulkee kuopan läpi.

Pyyntikuoppa 8

$x = 7569611 / y = 3542215$

Pyöreä, \varnothing 3,5 m, syvyys 0,7 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Kuoppa kahlaamon kohdalla, maasto pahoin kulunut.

Pyyntikuoppa 9

$x = 7569638 / y = 3542226$

Soikea, itä-länsisuuntainen, 5,0 m x 4,0 m, syvyys 1,2 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,3 m.

Pyyntikuoppa 10

$x = 7569661 / y = 3542231$

Soikea, länsiluode-itäkaakkosuuntainen, 4,0 m x 3,5 m, syvyys 0,9 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,3 m.

Löytöpesäke 1

$x = 7569554 / y = 3542089$

Muutamia hyvälaatuisia kvartsi-iskoksia polulla noin viiden metrin matkalla. Pesäke sijaitsee hiekkamoreenipohjaisen männikkökankaan laidalla noin sadan metrin etäisyydellä LUIROJOEN länsirannasta.

Löytöpesäke 2

$x = 7569545 / y = 3542083$

Noin kymmenen hyvälaatuista kvartsi-iskosta polulla noin kahden metrin matkalla. Pesäke sijaitsee noin viisitoista metriä löytöpesäke 1:stä lounaaseen päin. Iskosten vierellä polulla havaittiin myös halkaisijaltaan noin 60 cm kokoinen läikkä palaneelta vaikuttavaa, hieman punertavaa, tummanruskeaa maata. Kyseisellä kohdalla sijaitsee mahdollisesti tulisijan jäännös.

Löytöpesäke 3

$x = 7569288 / y = 3542031$

Toistakymmentä kvartsi-iskosta noin neliömetrin laajuudessa maapaljastumassa LUIROJOEN suuntaisella harjanteella, noin kahdenkymmenen metrin etäisyydellä joesta, noin kaksi metriä joen pintaa ylempänä.

Löytöpesäke 4

$x = 7569697 / y = 3542257$

Runsaasti kvartsi-iskoksia polulla noin viiden metrin matkalla, hiekkaisessa kohdassa luusuan länsipuolella, noin kolmenkymmenen metrin päässä rannasta.

Löytöpesäke 5

$x = 7569706 / y = 3542276$

Noin kaksikymmentä kvartsi-iskosta polulla noin kolmen metrin matkalla.

Löytöpesäke 6

$x = 7569714 / y = 3542284$

Muutamia kymmeniä kvartsi-iskoksia maapaljastumissa, halkaisijaltaan noin nelimetrisellä alueella, noin viiden metrin päässä rannasta, noin metrin verran järven pintaa ylempänä.

Löytöpesäke 7

$x = 7569624 / y = 3542341$

Yksittäinen kvartsi-iskos polulla, noin kolmenkymmenen metrin etäisyydellä järven rannasta, noin kolme metriä järven pintaa ylempänä. Ainoa esihistorialliseen toimintaan liittyvä havainto luusuan itäpuolella.

Kohteen rajaus

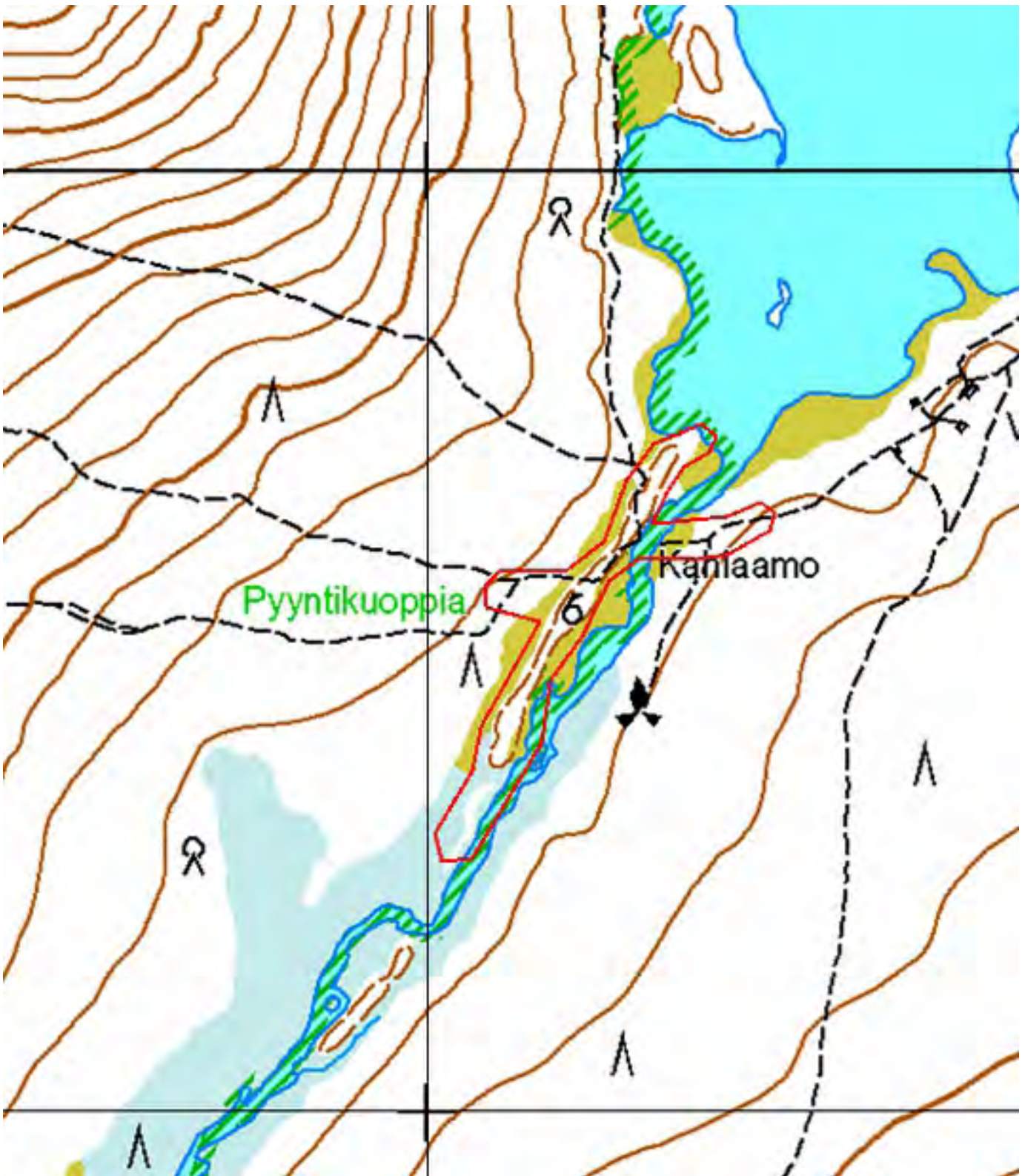
Kohteen rajaus perustuu tarkastuksen aikana tehtyihin havaintoihin. Autiotupien alueella aiemmin havaittu asuinpaikkapesäke ei sisälly rajaukseen, koska sitä ei onnistuttu tarkastuksessa paikallistamaan. Luusuan itäpuolella havaitun kvartsi-iskoksen ympärille rajattiin halkaisijaltaan noin kahdenkymmenen metrin kokoinen alue, mutta on myös mahdollista, että kyseessä on yksittäinen löytö.

Luusuan länsipuolelta jokivartta seuraten kohti etelälounasta noin puolen kilometrin matkan jatkuva harjanne on kokonaisuudessaan muinaisjäännösalue. Harjanteen länsipuoleisen suojuotin takana levittäytyvällä melko tasaisella männikkökankaalla havaittujen kahden löytöpesäkkeen ympäristössä sijaitsevan asuinpaikka-alueen laajuutta ei voi luotettavasti määrittää maastomuotojen perusteella, mutta todennäköisesti se ulottuu ainakin kahdenkymmenen metrin etäisyydelle löytöpesäkkeistä. Molemmiin puolin LUIROJÄRVEN luusuaa on laaja-alaisesti asuinpaikaksi hyvin sopinutta aluetta, ja onkin todennäköistä, että lisää jälkiä esihistoriallisesta asutuksesta voidaan löytää myös tässä yhteydessä rajatun muinaisjäännösalueen ulkopuolelta.

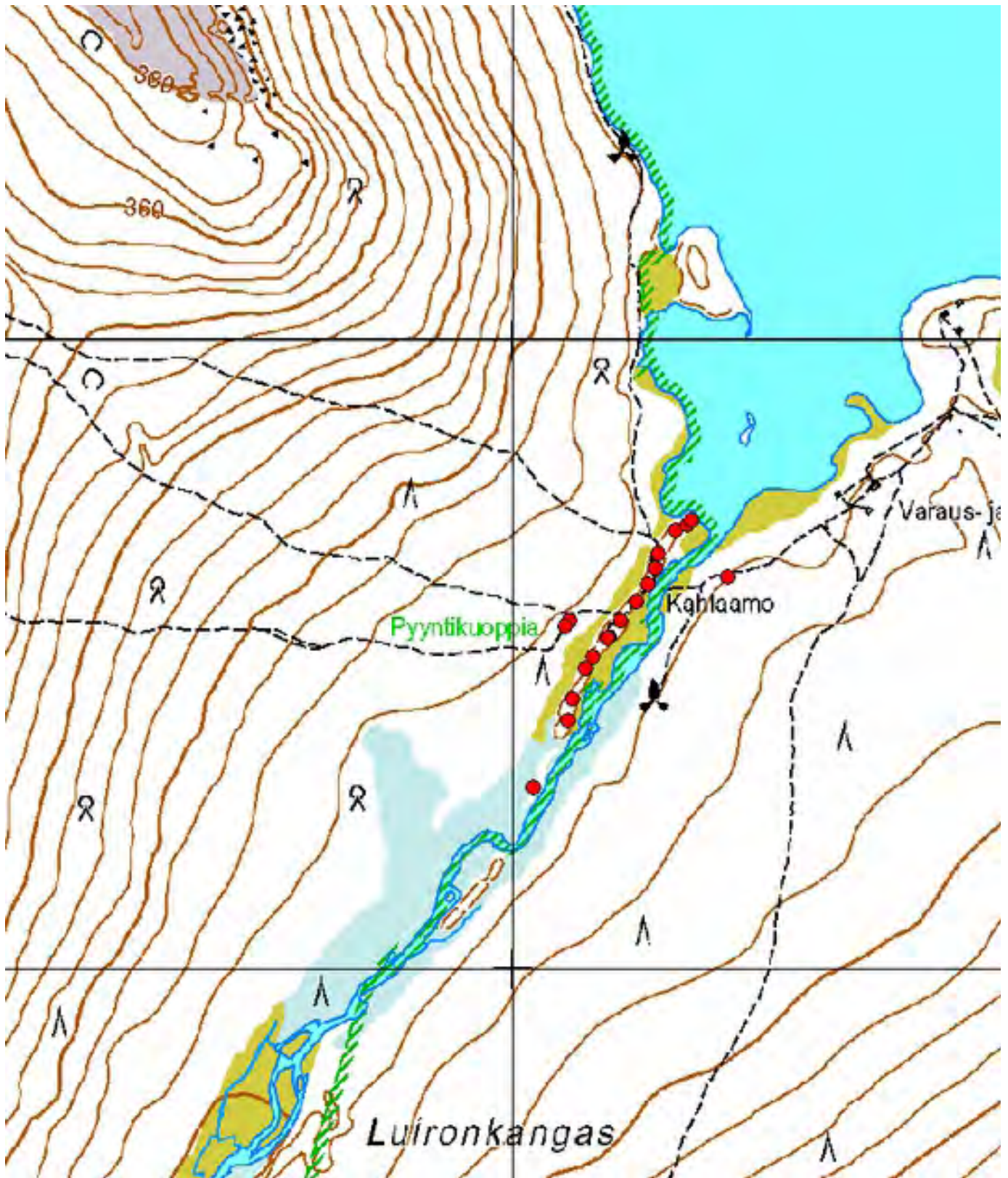
Tulkinta

LUIROJÄRVEN luusuan ympäristö on ollut ilmeisesti kautta aikojen aluetta, jolle on kohdistunut melko paljon ihmistoimintaa. LUIROJÄRVEN lounaispäässä on todennäköisesti ollut asutusta tuhansien vuosien aikana lukuisia kertoja ja useissa kohdissa. Alue on sopinut myös peurojen metsästykseseen, mistä kertoo LUIROJOEN suuntaiselle harjanteelle kaivettu pyyntikuoppajono. Pyyntikuoppien ikää on vaikeaa arvioida ilman radiohiiliajoituksia, mutta on mahdollista, että nekin on kaivettu jo kivikauden aikana. Kohde on pääosin hyvin säilynyt, eikä sen säilyminen nykytilassaan vaikuta kovin vakavasti uhatulta, joskin erityisesti LUIROJOEN kahlaamon lähiympäristössä maanpinta on varsin kulunutta. Voimakkainta maastonkulumista alueella voitaisiin vähentää jonkin verran siten, että kahlaamon länsipuolen harjanteen joenpuoleiselle rinteelle rakennettaisiin kahlaamon luokse johtavat portaat.

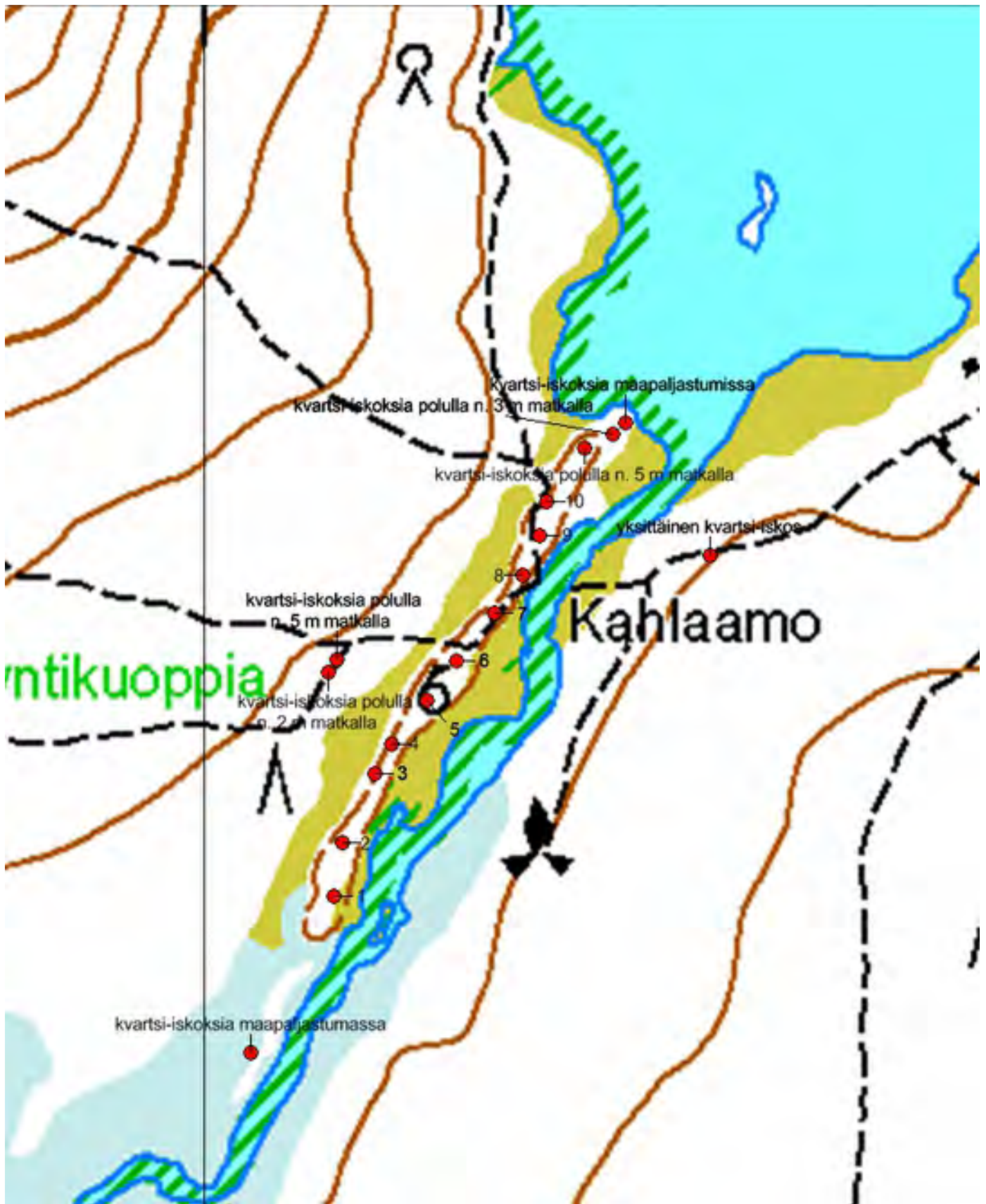
Viranomaisrekisterinro:	1000000461	Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Kohteen suojele:	2 Muinaisjäännösrekisteri II

Kartta 29. Lurojärvi. Muinaisjäännösryhmä. Asuinpaikka ja pyyntikuoppia. Aluerajaus.
 © Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 30. Luironjärvi. Muinaisjäännösryhmä. Asuinpaikka ja pyyntikuoppia.
 © Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 31. Lurojärvi. Muinaisjännösryhmä. Asuinpaikka ja pyyntikuoppia.
 © Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 75. Luirojärvi. Pyyntikuoppa 1. Kuvattu länsiluoteesta.

Kuva 76. Luirojärvi. Pyyntikuoppa 2. Kuvattu luoteesta.

Kuva 77. Luirojärvi. Pyyntikuoppa 3. Kuvattu pohjoisluoteesta.

Kuva 78. Luirojärvi. Pyyntikuoppa 4. Kuvattu pohjoisluoteesta.

Kuva 79. Luirojärvi. Pyyntikuoppa 5. Kuvattu pohjoisluoteesta.

Kuva 80. Luirojärvi. Pyyntikuoppa 6. Kuvattu lounaasta.

Kuva 81. Luirojärvi. Pyyntikuoppa 7. Kuvattu pohjoisesta.

Kuva 82. Luirojärvi. Pyyntikuoppa 8. Kuvattu pohjoisluoteesta.

Kuva 83. Luirojärvi. Pyyntikuoppa 9. Kuvattu pohjoisluoteesta.

Kuva 84. Luirojärvi. Pyyntikuoppa 10. Kuvattu luoteesta.

Kuva 85. Luirojärvi. Asuinpaikka. Löytöpesäke 1. Kvartsi-iskoksia kankaan reunalla kulkevalla polulla kohteen länsiosassa. Kuvattu lounaasta.

Kuva 86. Luirojärvi. Asuinpaikka. Löytöpesäke 2. Polulla keskellä kuvaa tumman punaruskea, palaneelta vaikuttava maaläikkä. Kuvattu lounaasta.

Kuva 87. Luirojärvi. Asuinpaikka. Löytöpesäke 3. Kvartsi-iskoksia pienessä maapaljastumassa, harjanteella Luirojoen varrella. Kuvattu lounaasta.

Kuva 88. Luirojärvi. Asuinpaikka. Löytöpesäke 4. Kvartsi-iskoksia polulla Luirojärven luusuan länsipuolella. Taustalla Luirojärveä. Kuvattu lounaasta.

4.3.3 Roopenoja

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Roopenoja Muinaisjäännösryhmä pyyntikuoppia ja asuinpaikka	MH-tunnus: 162929

Kohdetyyppi:	99 Muu/määrittelemätön	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7120 Moniperiodinen	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamivuosi:		Kunta:	148 INARI
Lukumäärä:	16	Tarkastus:	S. Viljanmaa 18.8.2013

Koordinaattiselitys:	Pyyntikuoppajärjestelmän keskivaiheilta	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7588327, Y 3522328, Z 330	Löydöt:	KM 39698 Kvartsi-iskoksia

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee luode-kaakkosuuntaisen Roopenojan koillispuolella sekä Luuvaaran pohjoispuoleisen suon pohjoispuolella. Alue on Roopenojan varrelle ja suon laitaa viettävän rinteeseen alaosa, hiekkamoreeni-pohjaista männikkökangasta. Kohteen pohjoisosassa maaperä on paikoin melko kivikkoista, etelämpänä hiekkavaltaisempaa. Aluskasvillisuutta kankaalla hallitsevat kanerva, puolukka, variksenmarja ja mustikka sekä poronjäkälet ja sammat. Pessinlammen ja Taajoslaavun välinen merkitty retkeilyreitti kulkee kohteen etäläpään halki.

Kohteen kuvaus

Kohde on muinajäännösryhmä, joka muodostuu viidestätoista pyyntikuopasta sekä kivikaudelle tai varhaismetallikaudelle ajoittuvasta asuinpaikasta. Pyyntikuopat 1-11 on kaivettu Roopenojan koillisrannan suuntaiseksi harvakkoksi kuoppajonoksi noin kilometrin matkalle. Pyyntikuopat 12-15 muodostavat toisen kuoppajonon, joka alkaa Luuvaaran pohjoispuoleisen suon pohjoisreunalta ja jatkuu noin sata metriä kohti pohjoisluodetta, ylärinteen suunnalle päin. Pyyntikuoppien halkaisijat vaihtelevat kolmesta viiteen metriin ja niiden syvyys on puolen metrin ja metrin välillä. Muodoltaan kuopat ovat pyöreitä tai soikeahkoja, ja niitä reunustaa loivapiirteinen, mutta yleensä selvästi erottuva maavalli.

Asuinpaikka sijaitsee noin kolmenkymmenen metrin päässä Luuvaaran pohjoispuoleisen suon pohjoisreunalta, merkityn retkeilyreitillä varrella, melko tasaisella alueella, jossa maanpinta viettää hyvin loivasti suota kohti. Pyyntikuoppa 14 sijaitsee retkeilyreitillä eteläpuolella aivan sen kohdan vieressä, jossa polulla havaittiin paljaaksi kuluneessa maanpinnassa kaksi kvartsi-iskosta. Iskosten löytöpaikalle, kohtaan $x = 7587906$ / $y = 3522878$, kaivettiin noin neliömetrin laajuinen koekuoppa, josta löydettiin kolme iskosta lisää. Koekuopan maaperässä, huuhtoutumiskerroksen alla, todettiin myös muutamia punertavan ruskeita, melko heikosti värjäytyneitä likamaaläikkeitä, jotka päättyivät noin kymmenen senttimetrin syvyydellä. Syvemmällä maaperä vaikutti olevan puhdasta pohjamaata, jossa ei ole havaittavissa mitään ihmistoiminnasta aiheutuneita häiriöitä. Koekuopasta löydetty kolme iskosta kerättiin talteen.

Koekuopan lähialuetta havainnoitaessa polulta löydettiin toinenkin kvartsi-iskos-keskittymä, joka sijaitsee kohdassa $x = 7587910$ / $y = 3522863$, koekuopan paikalta noin viisitoista metriä länteen päin. Tässä keskittymässä polulla havaittiin kuusi kvartsi-iskosta, ja polun kulunutta maanpintaa varovasti kaivauslastalla kaavittaessa todettiin, että huuhtoutumiskerroksessa on iskoksia myös lisää. Tästä iskos-keskittymästä ei poimittu mukaan ollenkaan löytöjä.

Pyyntikuoppien koordinaatit ja tarkempi kuvaus:

Pyyntikuoppa 1

$x = 7588773 / y = 3521917$

Soikea, länsiluode-itäkaakkosuuntainen, 4,0 m x 3,0 m, syvyys 0,6 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,3 m.

Kivisen harjanteen nenässä, noin 20 m notkon pohjalta.

Pyyntikuoppa 2

$x = 7588763 / y = 3521932$

Pyöreä, ø 3,5 m, syvyys 0,7 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,3 m.

Kivisen harjanteen nenässä, noin 20 m notkon pohjalta.

Pyyntikuoppa 3

$x = 7588542 / y = 3522124$

Pyöreä, ø 3,0 m, syvyys 0,5 m.

Notkelmassa, valli sulautuu maaston muotoon.

Pyyntikuoppa 4

$x = 7588512 / y = 3522163$

Pyöreä, ø 4,0 m, syvyys 0,8 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,3 m.

Notkon koillispuolella olevan harjanteen takana, kaivettu hyvinkin kiviseen moreenimaahan.

Pyyntikuoppa 5

$x = 7588485 / y = 3522174$

Pyöreä, ø 4,0 m, syvyys 0,8 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,3 m.

Pyyntikuoppa 6

$x = 7588336 / y = 3522316$

Pyöreä, ø 4,0 m, syvyys 0,9 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Notkossa, valli sulautuu osittain maaston muotoon.

Pyyntikuoppa 7

$x = 7588162 / y = 3522475$

Soikea, luode-kaakkosuuntainen, 4,5 m x 4,0 m, syvyys 0,7 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Purolle laskevan jyrkän rinteeseen partaalla.

Pyyntikuoppa 8

$x = 7588134 / y = 3522502$

Pyöreä, ø 3,0 m, syvyys 0,5 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,1 m.

Valli hyvin loiva ja vain heikosti erottuva.

Pyyntikuoppa 9

$x = 7588123 / y = 3522518$

Pyöreä, ø 3,0 m, syvyys 0,6 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 10

$x = 7588092 / y = 3522527$

Pyöreä, ø 3,0 m, syvyys 0,5 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,1 m.

Valli sulautuu osittain maaston muotoon.

Pyyntikuoppa 11

$x = 7588046 / y = 3522569$

Pyöreä, ø 3,0 m, syvyys 0,5 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,1 m.

Pyyntikuoppa 12

$x = 7587995 / y = 3522820$

Pyöreä, ø 5,0 m, syvyys 0,8 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,3 m.

Komea suuri kuoppa, kaivettu kiviseen moreeniin.

Pyyntikuoppajonon loput kuopat on kaivettu hiekkamaahan.

Pyyntikuoppa 13

$x = 7587934 / y = 3522852$

Pyöreä, ø 3,5 m, syvyys 0,6 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 14

$x = 7587904 / y = 3522875$

Pyöreä, ø 3,5 m, syvyys 0,6 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pohja soikea koillis-lounaisuuntaisesti. Polku leikkaa vallin pohjoislaitaa.

Pyyntikuoppa 15

$x = 7587890 / y = 3522876$

Pyöreä, ø 3,5 m, syvyys 0,7 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Kohteen raja

Kohde rajautuu kahdeksi pitkänomaiseksi alueeksi pyyntikuoppajonon suunnan mukaisesti. Luoteisempi alue on noin kilometrin mittainen ja sillä sijaitsevat pyyntikuopat 1-11. Luoteisalue rajautuu lounaassa Roopenojan koillisrantaan, ja koillisen suunnalla se ylittää Roopenojasta kaukaisimmillaan noin viidenkymmenen metrin etäisyydelle.

Kohteen kaakkoisalue on pohjoisluode-eteläkaakkosuuntainen, noin 140 metriä pitkä ja leveimmillään noin neljäkymmentä metriä leveä. Kaakkoisalueella sijaitsevat pyyntikuopat 12-15 sekä retkeilyreitillä polulla havaittu kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka. Asuinpaikan tarkka laajuus ei ole määritettävissä maastonmuotojen perusteella. Muinaisjäännösalueeseen on kuitenkin syytä sisällyttää kvartsi-iskosten löytöpaikkojen lähiympäristö vähintään kymmenen metrin säteellä löydöistä, vaikka löytöjen levinneisyyden mukaan asuinpaikka vaikuttaakin melko suppea-alaiselta. Koska kohdetta ympäröivä kangasmaasto on laaja-alaisesti asuinpaikaksi otollista, on täysin mahdollista, että havaittujen löytökeskittyminen lähialueella sijaitsee myös muita, maanpinnalle täysin näkymättömiä jälkiä esihistoriallisesta asutuksesta.

Tulkinta

Ainakin kohteen luoteisosan pyyntikuoppiin 1-11 on todennäköisesti ajettu peuroja Roopenojan notkon suuntaisesti. On epäselvää, ovatko pyyntikuopat 12-15 osa samaa pyyntikuoppajärjestelmää, mutta se vaikuttaa todennäköiseltä. Kuoppajonojen päiden välinen alue on kenties suljettu aitarakenteilla, jotka ovat estäneet peuroja pakenemasta kuoppajonojen välistä. Pyyntikuoppien iän arvioiminen on vaikeaa ilman radiohiiliajoituksia, mutta ne on hyvinkin voitu kaivaa jo kivikauden aikana.

Retkeilyreitit polulta löydetty kvartsi-iskokset ovat peräisin joko kivikaudelta tai varhaismetallikaudelta. Tarkempaa ajoitusta asuinpaikalle ei saada ilman lisätutkimuksia, koska paikalta ei löydetty mitään ajoituskelpoisia löytöjä. Myös asuinpaikan käytön kesto jää toistaiseksi epäselväksi. Löytöjen kohtalaisen suppean levinneisyyden perusteella paikalla on kuitenkin todennäköisesti asuttu melko lyhytkestoisesti.

Kohde on kokonaisuudessaan hyvin säilynyt. Kohteen pyyntikuopat ovat myös visuaalisesti vaikuttavia ja sopisivat hyvin alueen menneisyyden esittelemiseen. Esimerkiksi retkeilyreitit varrella sijaitsevan kuoppa 14:n luokse voitaisiin pystyttää pyyntikuopista kertova opastustaulu, jonka luota pyyntikuoppien jäännöksistä kiinnostuneiden olisi helppoa jatkaa tutustumaan myös Roopenojan varrella sijaitsevaan kuoppajonoon. Kohteen halki kulkeva retkeilyreitti ei merkittävästi uhkaa asuinpaikan kulttuurikerroksen tai pyyntikuoppien säilymistä, mikäli reittiä käyttävien retkeilijöiden määrä pysyy joksikin ennallaan.

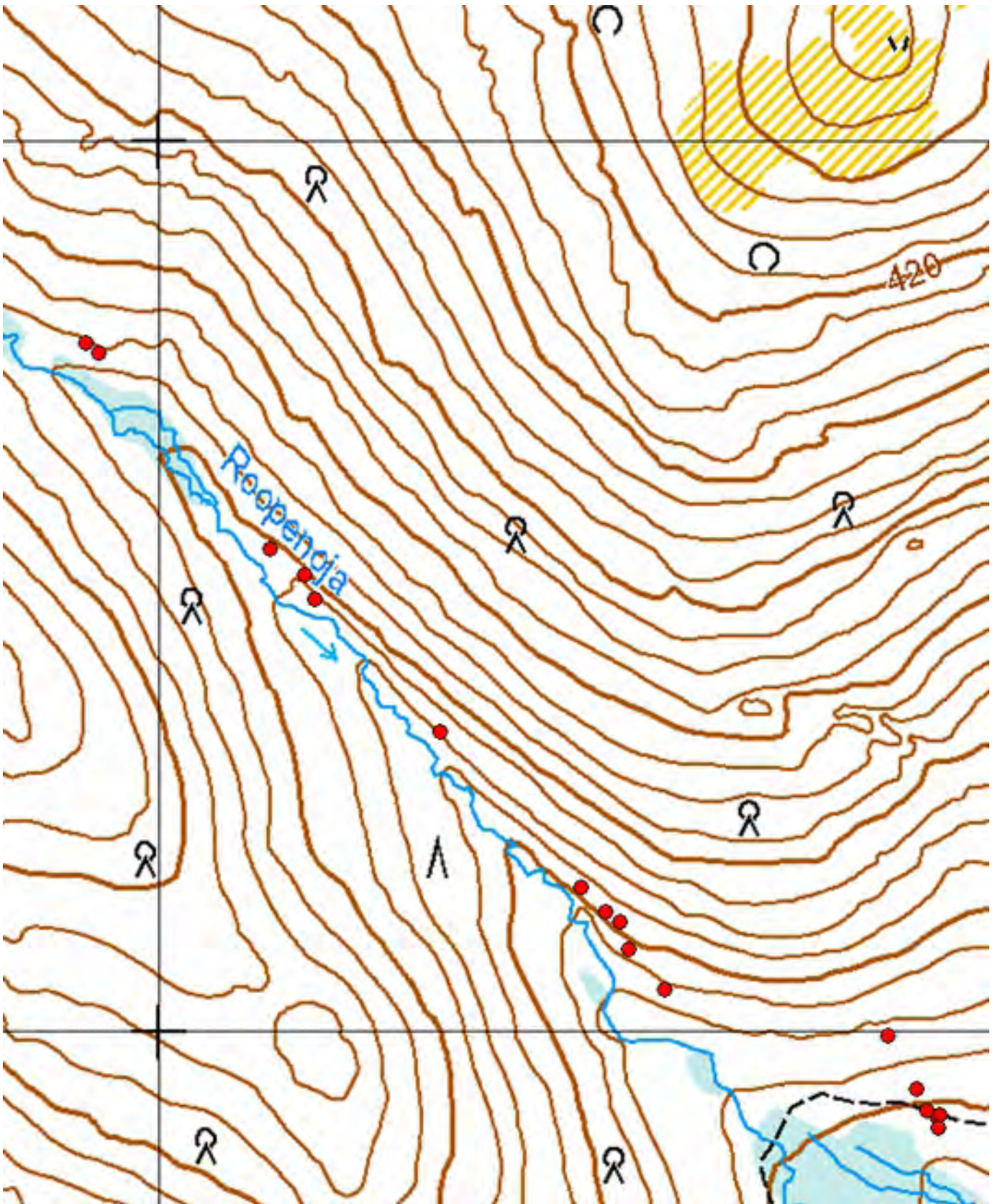
**Viranomais-
rekisterinro:**

Arvotus:

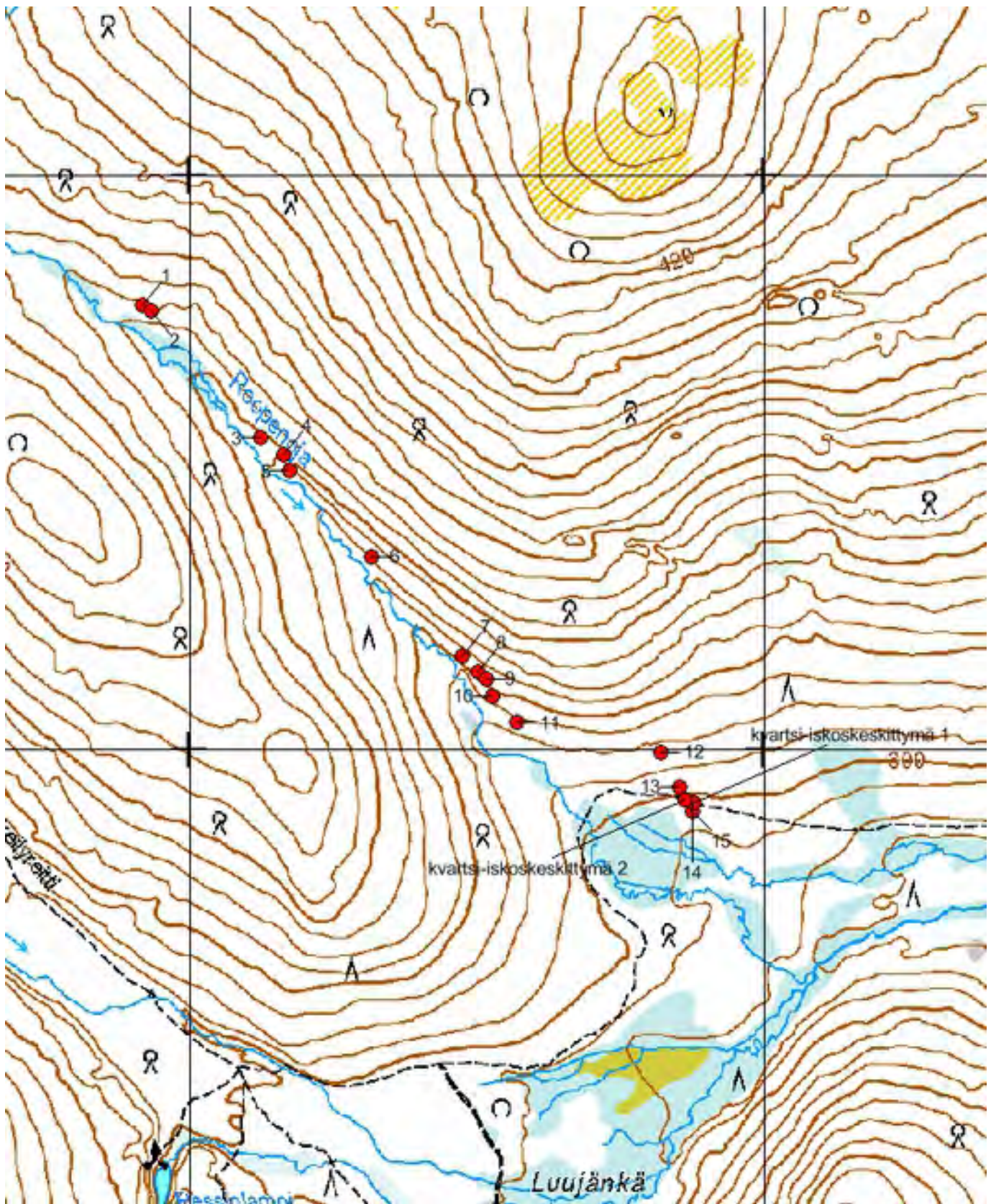
3 Esitys mj-luokka II

Kunto: 1 Hyvä

**Kohteen
suojelu:** 0 Ei määritelty

Kartta 32. Roopenoja. Muinaisjäännösryhmä. Pyyntikuoppia ja kivistä tai varhaismetallikautinen asuinpaikka Pessinlammen ja Taajoslaavun välisen polun varrella.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 33. Roopenoja. Muinaisjännösryhmä. Pyyntikuoppia ja kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka Pessinlammen ja Taajoslaavun välisen polun varrella.
 © Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 89. Roopenoja. Pyyntikuoppa 1. Kuvattu länsiluoteesta.

Kuva 90. Roopenoja. Pyyntikuoppa 2. Kuvattu luoteesta.

Kuva 91. Roopenoja. Pyyntikuoppa 4. Kuvattu länsiluoteesta.

Kuva 92. Roopenoja. Pyyntikuoppa 5. Kuvattu pohjoisesta.

Kuva 93. Roopenoja. Pyyntikuoppa 6. Kuvattu kaakosta.

Kuva 94. Roopenoja. Pyyntikuoppa 6. Kuvattu pohjoisluoteesta.

Kuva 95. Roopenoja. Pyyntikuoppa 7. Kuvattu kaakosta.

Kuva 96. Roopenoja. Pyyntikuoppa 12. Kuvattu luoteesta.

Kuva 97. Roopenoja. Pyyntikuoppa 15. Kuvattu koillisesta.

Kuva 98. Roopenoja. Kvartsi-iskoskeskittymä 1 lapion kohdalla. Retkeilyreitlin polun eteläpuolella pyyntikuoppa 14. Kvartsi-iskoskeskittymä 2 taaempana näkyvän ison männyn tasalta noin metri länteen päin. Kuvattu itäkaakosta.

Kuva 99. Roopenoja. Kvartsi-iskoskeskittymä 1 lapion kohdalla. Retkeilyreitit polun eteläpuolella pyyntikuoppa 14. Kuvattu pohjoiskoillisesta.

Kuva 100. Roopenoja. Kvartsi-iskoskeskittymä 2 kuvan keskellä retkeilyreitit polulla. Kuvattu kaakosta.

4.3.4 Suomujärvet

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Suomujärvet Muinaisjäännösryhmä suorakaiteen muotoinen liesilatamus ja pyyntikuoppia	MH-tunnus: 162755

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7120 Moniperiodinen	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	3	Tarkastus:	S. Viljanmaa 13.8.2013

Koordinaattiselitys:	Muinaisjäännösalueen keskeltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7590405, Y 3546058, Z 145	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohteen pyyntikuopat on löytänyt Pertti Lehtinen vuonna 1983.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Kotajärven ja Suomujärvien välisellä itä-länsisuuntaisella niemellä, kuivalla männikkökankaalla, noin 160 metrin etäisyydellä niemen kärjestä. Niemi on olemukseltaan harjumainen, jyrkkärintainen ja kapealakinen. Niemen maaperä on on hiekkamoreenia. Aluskasvillisuutta kohteen alueella hallitsevat puolukka, variksenmarja, kangaskarhunsammal ja poronjäkälet.

Kohteen kuvaus

Kohde on muinaisjäännösryhmä, joka muodostuu suorakaiteen muotoisesta liesilatamuksesta ja kahdesta pyyntikuopasta. Liesilatamus sijaitsee kohdassa $x = 7590408$ / $y = 3546047$, hiekkamoreeniharjanteen noin kuusi metriä leveällä, melko tasaisella laella, harjanteella kulkevan polun pohjoispuolella. Pyyntikuoppa 1 on kaivettu latomuksesta noin kaksikymmentä metriä itään päin ja pyyntikuoppa 2 sijaitsee harjanteen eteläkaakkoon päin viettävällä rinteellä pyyntikuoppa 1:n eteläpuolella. Kohteen pyyntikuopat ovat suuria ja hyvin selvästi maastossa erottuvia.

Suorakaiteen muotoinen liesilatamus on kauttaaltaan kivetty, pohjoisluode-eteläkaakkosuuntainen ja kooltaan noin 1,7 m x 0,9 m. Liesilatamuksen pohjoisluodepäässä on yläpinnaltaan tasainen, noin 50 cm x 30 cm laajuinen kivi, ja latomuksen muiden reunakivien halkaisijat vaihtelevat välillä 20 cm - 30 cm. Latomuksen keskiosassa kivet ovat pienempiä. Latomus on koholla ympäristöstään alle kymmenen senttimetriä, ja maanpinnalle näkyvät latomuksen muutamat reunakivet ovat hyvin jäkälöityneet. Tulisijaan ei tehty koekuoppaa.

Pyyntikuoppien koordinaatit, mitat ja tarkempi kuvaus:

Pyyntikuoppa 1

$x = 7590411$ / $y = 3546067$

Pyöreä, \varnothing 4,0 m, syvyys 1,0 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Valli sulautuu osittain maaston muotoon.

Pyyntikuoppa 2

$x = 7590398 / y = 3546065$

Pyöreä, ø 4,0 m, syvyys 0,8 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pohja soikea itäkoillis-länsilounaissauntaisesti.

Valli lähinnä eteläkaakkoispuoliskolla, alarinteen puolella.

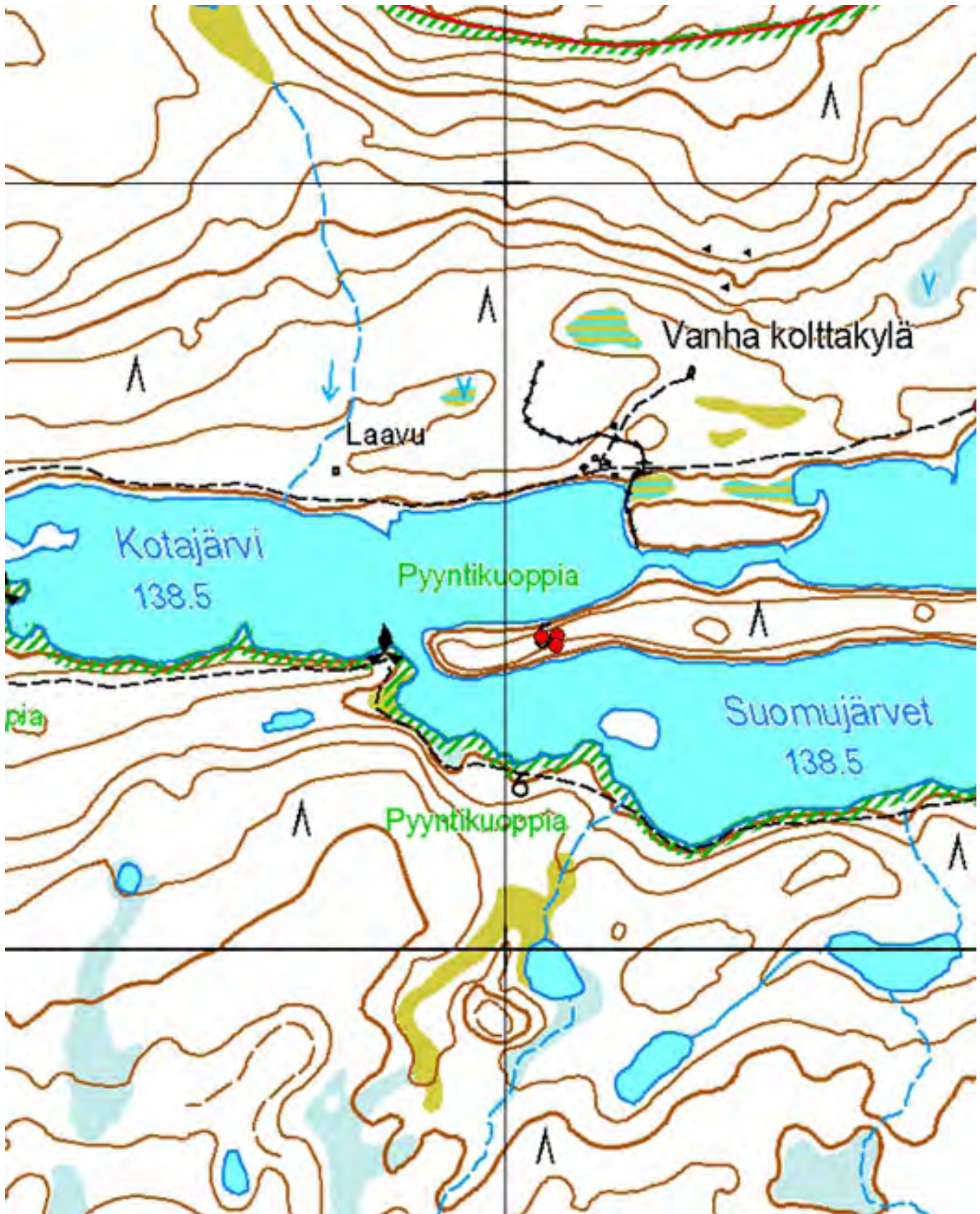
Kohteen rajaus

Kohde rajautuu soikealle, itä-länsisuuntaiselle alueelle, jonka koko on noin 40 m x 30 m. Alueeseen sisältyvät suorakaiteen muotoinen liesilatomus ja kohteen molemmat pyyntikuopat sekä niiden lähialue noin kymmenen metrin päähän rakenteista.

Tulkinta

Kohde on todennäköisesti ajoitukseltaan moniperiodinen. Pyyntikuopat on kaivettu mahdollisesti jo kivi-kaudella, ja ne sijaitsevat kohdalla, jossa ne ovat katkaisseet niemelle idän suunnalta ajettujen peurojen pakotien. Liesilatomus ajoittuu tyypinsä perusteella rautakaudelle tai historialliselle ajalle, mutta latomuksen tarkempaa ikää ei voida selvittää ilman radiohiiliajoitusta. Ilmeisesti liesilatomuksen ympärillä on sijainnut kevytrakenteinen kotamainen asumus, ja keskeisin toiminta latomuksen läheisyydessä lienee keskittynyt harjanteen tasaiselle lakialueelle. Muinaisjäännösryhmä on hyvin säilynyt, eikä sen säilyminen nykytilassaan vaikuta uhatulta.

Viranomais-	1000000511	Kunto:	1 Hyvä
rekisterinro:		Kohteen	2 Muinaisjäännösrekisteri II
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	suojelu:	

Kartta 34. Suomujärvet. Suorakaiteen muotoinen liesilatamus ja pyyntikuoppia.
 © Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 35. Suomujärvet. Suorakaiteen muotoinen liesilatomus ja pyyntikuoppia.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 101. Suomujärvet. Pyyntikuoppa 1. Kuvattu koillisesta.

Kuva 102. Suomujärvet. Pyyntikuoppa 1. Kuvattu lännestä.

Kuva 103. Suomujärvet. Pyyntikuoppa 2. Kuvattu länsilounaasta.

Kuva 104. Suomujärvet. Pyyntikuoppa 2. Kuvattu länsiluoteesta.

Kuva 105. Suomujärvet. Suorakaiteen muotoinen liesilatamus harjanteen laella. Taustalla Kotajärvi. Kuvattu etelälounaasta.

Kuva 106. Suomujärvet. Suorakaiteen muotoinen liesilatamus harjanteen laella. Taustalla Suomujärvet. Kuvattu pohjoiskoillisesta.

Kuva 107. Suomujärvet. Suorakaiteen muotoinen liesilatamus. Latomuksen reunakiviä näkyy maanpinnalle. Kuvattu miltei päältä, eteläkaakosta.

Kuva 108. Suomujärvet. Suorakaiteen muotoinen liesilatamus. Etualalla latomuksen kookas päätykivi. Kuvattu miltei päältä, pohjoisluoteesta.

4.4 Suorakaiteen muotoiset liesilatomukset

4.4.1 Kotajärvi 4

868 Urho Kekkosen kansallispuisto, Kotajärvi 4 Suorakaiteen muotoinen liesilatomus	MH-tunnus: 162591

Kohdetyyppi: 1 Asuinpaikat	Haltija: 800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus: 7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä: 800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	Kunta: 758 SODANKYLÄ
Lukumäärä: 1	Tarkastus: S. Viljanmaa 14.8.2013

Koordinaattiselitys: Suorakaiteen muotoisen liesilatomuksen keskeltä	Geometria tuotettu: 4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit: X 7590552, Y 3544953, Z 140	Löydöt:

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Kotajärven länsipään pohjoispuolella, järven rannan suuntaisella polulla, kohtalaisen tasaisella paikalla, noin kahdenkymmenen metrin etäisyydellä rannasta, noin kaksi metriä järven pintaa korkeammalla. Kohteen itäpuolella, noin kolmenkymmenen metrin päässä kohteesta, Kotajärveen laskee pieni purouoma. Alue on hiekkamoreenipohjaista männikkökangasta, jonka aluskasvillisuutta hallitsevat variksenmarja, puolukka, poronjäkälät, kangaskarhunsammal ja seinäsammal. Paikoitellen kohteen lähiympäristössä kasvaa myös mustikkaa ja juolukkaa.

Kohteen kuvaus

Kohde on jokseenkin suorakaiteen muotoinen, pohjoiskoillis-etelälounaissuuntainen, vain reunoiltaan kivetty liesilatomus, jonka koko on noin 1,0 m x 0,7 m. Latomuksen kivien halkaisijat vaihtelevat välillä 15 cm - 20 cm, ja niiden rajaama alue on koholla ympäristöstään noin viisi senttimetriä. Polku kulkee latomuksen yli, aluskasvillisuus paikalla on kulunutta ja latomuksen kehäkiveys on katkonainen - joitakin kehäkiviä on voinut liikkua pois alkuperäisiltä paikoiltaan polun käytön seurauksena. Tulisijan keskelle tehtiin lapionpisto, josta todettiin, että noin yhden senttimetrin paksuisen polkeentuneen pintaturpeen alla on vähintään viiden senttimetrin paksuinen kerros hiilten ja noen sekaista, tumman punaruskeaa likamaata, jonka seassa on myös palaneiden luiden kappaleita. Luita lapionpistosta ei kerätty talteen.

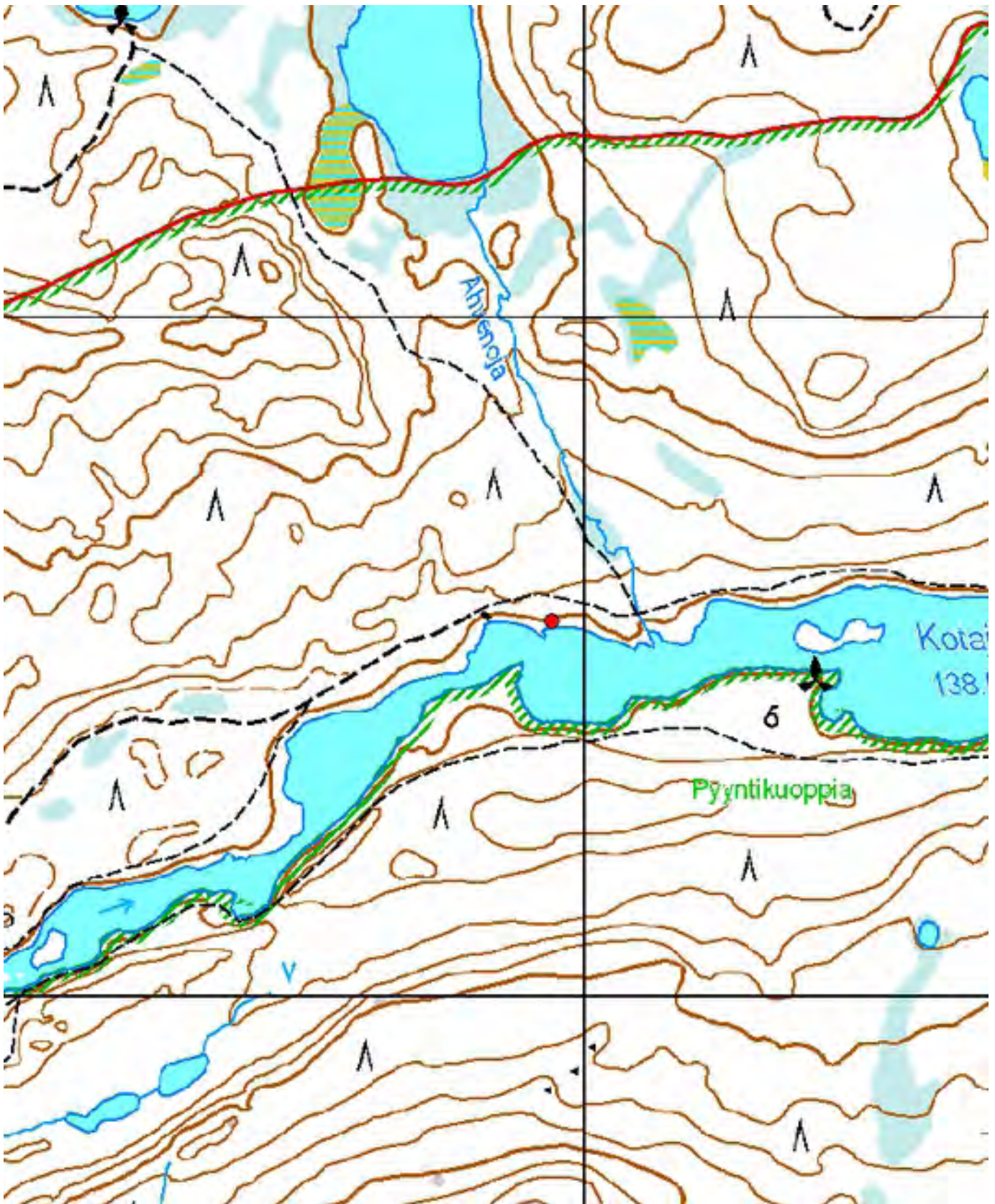
Kohteen rajaus

Kohde on rajaukseltaan pistemäinen. Keskeisin toiminta liesilatomuksen ympäristössä on todennäköisesti rajautunut halkaisijaltaan noin kymmenmetriselle alueelle.

Tulkinta

Kohde on todennäköisesti historialliselle ajalle ajoittuva tulisijan jäännös, joka on ilmeisesti toiminut kevytrakenteisen kotamaisen asumuksen lämmönlähteenä. Polun käyttö uhkaa latomuksen säilymistä, ja olisi suotavaa, että latomuksen kohdalle rakennettaisiin retkeilijöiden kulkua ohjaamaan pitkospuut.

Viranomaisrekisterinro:	Kunto: 2 Keskinertainen
Arvotus: 3 Esitys mj-luokka II	Kohteen suojelu: 0 Ei määritelty

Kartta 36. Kotajärvi 4. Suorakaiteen muotoinen liesilatamus.
 © Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 109. Kotajärvi 4. Suorakaiteen muotoinen liesilatamus. Polku kulkee suoraan liesilatamuksen ylitse. Taustalla oikealla Kotajärvi. Kuvattu lännestä.

Kuva 110. Kotajärvi 4. Suorakaiteen muotoinen liesilatamus. Pintaturve on kulunut latomuksen kohdalla miltei puhki. Kuvattu pohjoiskoillisesta.

4.4.2 Kulasjoki 4

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Kulasjoki 4 Suorakaiteen muotoinen liesilatamus	MH-tunnus: 162302

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 19.8.2013

Koordinaattiselitys:	Liesilatamuksen keskeltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7587822, Y 3531055, Z 220	Löydöt:	

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Kulasjokeen etelän suunnalta laskevan rakkakivikkoisen puronotkon itäpuolella, melko kivisellä moreeniharjanteella, halkaisijaltaan noin kuusimetrisellä tasanteella. Kohde on noin neljä metriä puron pintaa korkeammalla, noin kolmen metrin etäisyydellä notkoon laskevan rinteeseen partaalta. Harjanteen itäpuolella sijaitsee noin kaksikymmentä metriä leveä, harjanteen lakea noin kaksi metriä alavampi notkelma, jonka takana maasto alkaa kohota kohti kaakkoa. Puusto alueella on männikköä ja aluskasvillisuutta hallitsevat variksenmarja, puolukka, mustikka, juolukka, torvi- ja poronjäkälat sekä sammalet.

Kohteen kuvaus

Kohde on suorakaiteen muotoinen, pohjois-eteläsuuntainen liesilatamus, kooltaan noin 1,3 m x 0,8 m. Latamus on kauttaaltaan kivetty ja umpeenkasvanut. Latomuksen kivien yläpinnat ovat noin 10 cm koholla ympäristöstään, ja niiden halkaisijat vaihtelevat välillä 15 cm - 30 cm. Liesilatamusta ympäröivä tasanne on mahdollisesti kodanpohjan lattia-ala. Kohteen lähiympäristöä havainnointiin muutamien kymmenien metrien säteellä, mutta useampia liesilatamuksia tai muita kulttuuriperintökohteita ei löydetty.

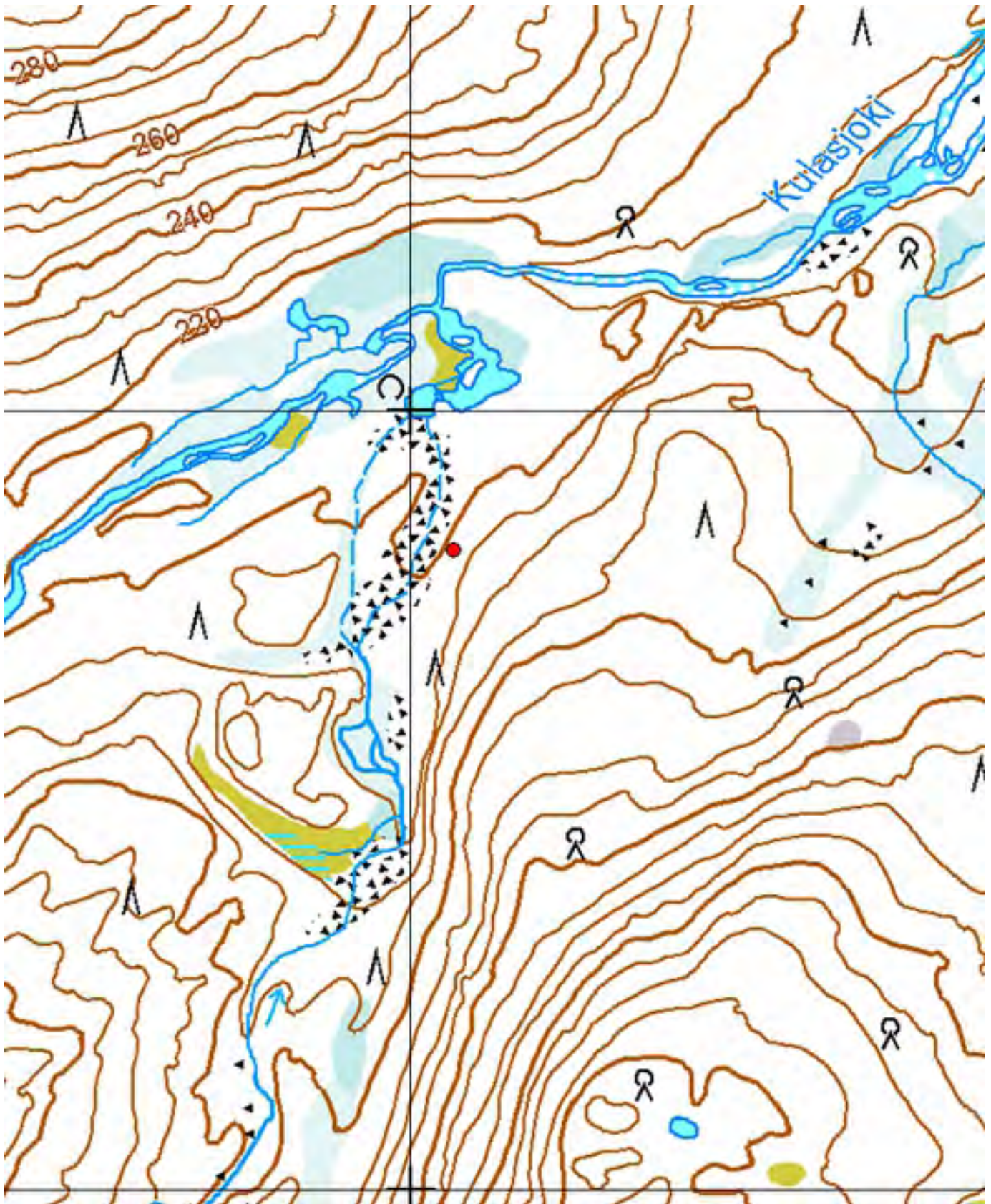
Kohteen raja

Kyseessä on pistemäinen kohde, joka rajautuu halkaisijaltaan noin kuusimetriselle alueelle.

Tulkinta

Paikalla on sijainnut todennäköisesti historiallisella ajalla kevytrakenteinen, kotamainen asumus, jonka tulisijana liesilatamus on ilmeisesti toiminut.

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Kohteen suojele:	0 Ei määritelty

Kartta 37. Kulasjoki 4. Suorakaiteen muotoinen liesilatomus.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 111. Kulasjoki 4. Suorakaiteen muotoinen liesilatamus. Kuvattu etelästä.

Kartta 112. Kulasjoki 4. Suorakaiteen muotoinen liesilatamus. Kuvattu idästä.

Kuva 113. Kulasjoki 4. Suorakaiteen muotoinen liesilatamus.
Kuvattu idästä, miltei päältä.

Kuva 114. Kulasjoki 4. Suorakaiteen muotoinen liesilatamus.
Kuvattu pohjoisesta, miltei päältä.

4.4.3 Mukkaperänjärvi

868 Urho Kekkosen kansallispuisto, Mukkaperänjärvi Suorakaiteen muotoisia liesilatemuksia

MH-tunnus: 162991

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamivuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	2	Tarkastus:	S. Viljanmaa 13.8.2013

Koordinaattiselitys:	Suorakaiteen muotoisten liesilatemuksien välistä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7590710, Y 3546617, Z 142	Löydöt:	

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Mukkaperänjärven pohjoispuolella, noin kahdenkymmenen metrin etäisyydellä järven rannasta, noin kolme metriä järven pintaa ylempänä. Rannan suuntainen polku kulkee kohteen halki. Alue on melko tasaista, hiekkapohjaista järvenrantaterassia, kuivaa männikkökangasta, jonka aluskasvillisuutta hallitsevat puolukka, variksenmarja, mustikka, poronjäkälät ja sammaleet. Paikoitellen kankaalla kasvaa melko runsaasti myös suopursua.

Kohteen kuvaus

Kohde on asuinpaikka, jonka muodostavat kaksi kauttaaltaan kivettyä liesilatemuksia. Latomukset sijaitsevat järven rannan suuntaisella polulla noin kahdeksan metrin etäisyydellä toisistaan. Liesilatemuksien 1:n koordinaatit ovat $x = 7590710$ / $y = 3466614$ ja liesilatemuksien 2:n koordinaatit $x = 7590710$ / $y = 3546620$.

Liesilatemuksukset ovat miltei maantasaisia, koholla ympäristöstään noin viisi senttimetriä. Mikälipolku ei olisi kuluttanut aluskasvillisuutta osittain pois latomusten päältä, ne eivät erottuisi maanpinnalle juuri lainkaan, koska kivien yläpintoja näkyy sammalikon seasta vain paikoin ja kasvillisuus latomusten kohdilla ei poikkea ympäristöstään.

Koska liesilatemuksukset ovat pääosin sammalten peitossa, on niiden muotoa vaikeaa hahmottaa täsmällisesti. Vaikuttaa kuitenkin, että ne ovat jokseenkin suorakaiteen muotoisia ja luode-kaakko-suuntaisia. Latomus 1 on kooltaan noin 1,3 m x 0,9 m ja latomus 2 noin 1,5 m x 1,2 m. Latomuksiin käytettyjen kivien halkaisijat vaihtelevat enimmäkseen välillä 10 cm - 15 cm. Latomus 2:n reunoilla on muutamia kookkaampiakin kiviä. Niistä suurin sijaitsee latomuksen eteläkulmassa ja on kooltaan noin 30 cm x 15 cm. Useimmat liesilatemuksien kivet ovat muodoiltaan pyöreähköjä, muinoin moreenin seassa pyörityneitä. Koekuoppia latomuksiin ei inventoinnin yhteydessä tehty.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu itä-länsisuuntaiselle soikealle alueelle, jonka pituus on noin kaksikymmentä metriä ja leveys noin kymmenen metriä. Aluerajaukseen sisältyvät liesilatemuksukset sekä niiden lähiympäristö. Asuinpaikan täsmällisempi rajaaminen ei ole mahdollista ilman koekuopitusta, koska Mukkaperänjärven ranta-alueet kohteen ympäristössä ovat jokseenkin kauttaaltaan asuinpaikka-alueeksi sopivia.

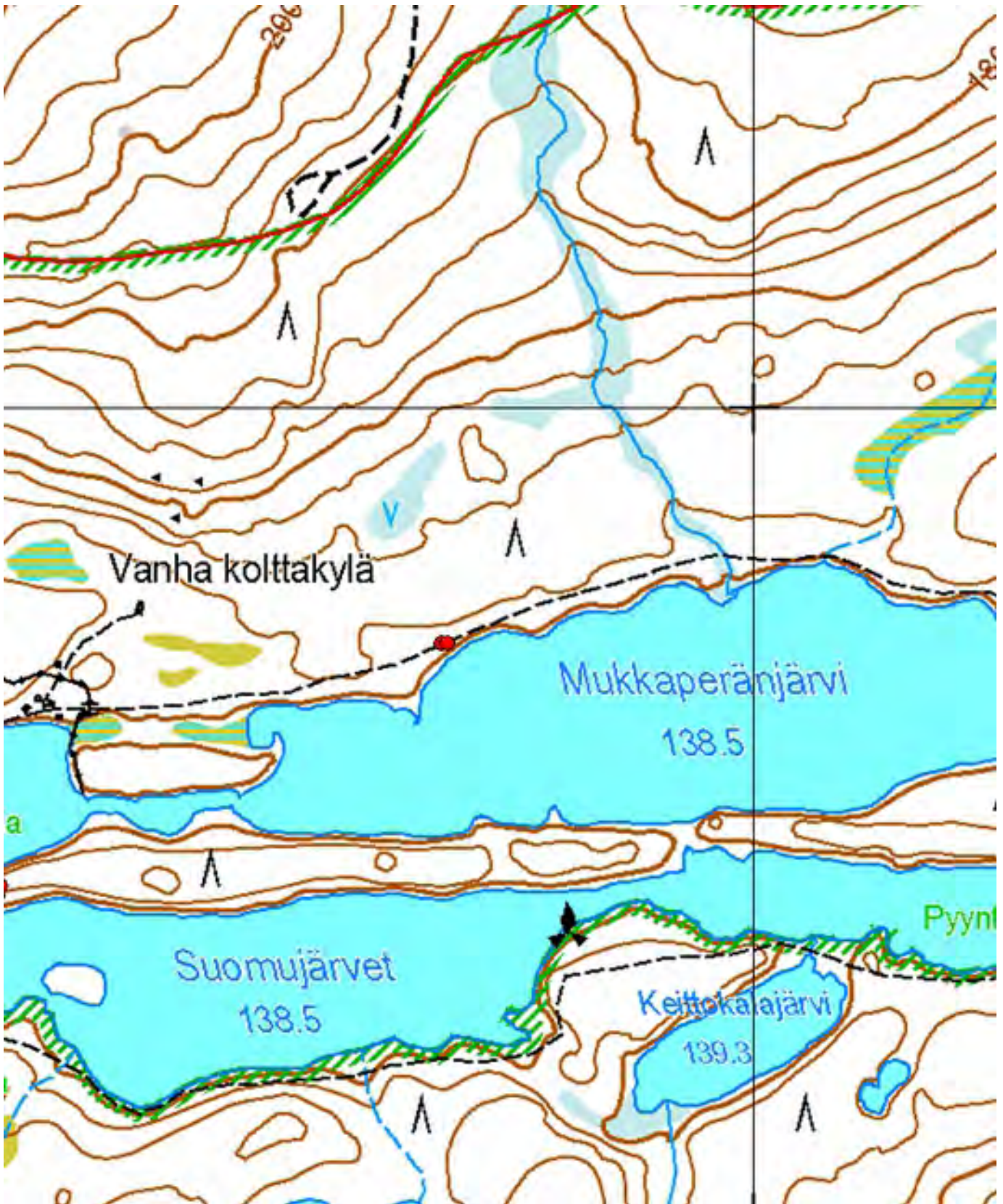
Tulkinta

Mukkaperänjärven pohjoispuolelta löydettyjen liesilatemuksien tarkkaa ikää on mahdotonta määrittää ilman radiohiiliajoituksia. Tyypiltään ne vaikuttavat lähinnä historialliselle ajalle ajoittuvilta, mutta ne voivat olla myös rautakautisia. Mikäli järven rantaa seuraavan polun käyttö lisääntyy, se uhkaa jonkin verran liesilatemuksien säilymistä.

**Viranomais-
rekisterinro:****Arvotus:**

3 Esitys mj-luokka II

Kunto: 2 Kesinkertainen**Kohteen
suojelu:** 0 Ei määritelty

Kartta 38. Mukkaperänjärvi. Suorakaiteen muotoisia liesilatamuksia.
 © Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 39. Mukkaperänjärvi. Suorakaiteen muotoisia liesilatomuksia.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 115. Mukkaperäjärvi. Suorakaiteen muotoiset liesilatomukset lähialueineen. Etualalla liesilatomus 1. Kuvattu lounaasta.

Kuva 116. Mukkaperäjärvi. Suorakaiteen muotoiset liesilatomukset lähialueineen. Etualalla liesilatomus 2. Kuvattu koillisesta.

Kuva 117. Mukkaperäjärvi. Suorakaiteen muotoinen liesilatamus 1. Polun kohdalta aluskasvillisuus on kulunut pois. Kuvattu luoteesta.

Kuva 118. Mukkaperäjärvi. Suorakaiteen muotoinen liesilatamus 1. Polun kohdalta aluskasvillisuus on kulunut pois. Kuvattu luoteesta.

4.5 Muinaisjäännöksiksi luokitellut historiallisen ajan asuinpaikat

4.5.1 Helanderin Kotajärvi

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Helanderin Kotajärvi Harjakodan raunio

MH-tunnus: 12873

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 2.9.2013

Koordinaattiselitys:	Harjakodan raunion kohdalla	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7589336, Y 3543614, Z 148	Löydöt:	

Taustatiedot

Joel Ahola kertoo kirjoittamassaan Saariselän retkeilyoppaassa Helanderin kotajärven harjakodan rauniosta seuraavasti: "Saariselän vanhin säilynyt autiotupa liittyy Maantiekurun kautta kulkeneeseen talvitiehen. Vanhimmat kämpän seinistä löytyneet vuosilukukaiverrukset ovat 1830-luvulta. Elias Lönnrotin ja M. A. Castrénin kerrotaan yöpyneen kodalla jouluna 1841.

Luhistuneesta rakennuksesta voi yhä päätellä majan alkuperäisen muodon. Majapaikassa on ollut matalat seinät. Harjakatto on ollut ylhäältä auki, joten tulisija on sijainnut keskellä kämppää. - - Nykyisin museokotaa kutsutaan useimmiten Helanderin kodaksi, mutta kämpästä on käytetty myös muita nimityksiä, kuten Suomun kämpä, Suomujoen kota ja Suomujoen autiotupa. Kullervo Kempainen nimittää rauniota Vetämäkurun kämpäksi, jona se tunnetaan myös 1950-luvun kartoilla."

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Helanderin Kotajärven kaakkoispuolella, hiekkaharjanteen reunalla, järven rannasta noin kahdenkymmenen metrin etäisyydellä, noin viisi metriä järven pintaa korkeammalla. Kohteen ympäristö on kuivaa männikkökangasta ja aluskasvillisuutta alueella hallitsevat variksenmarja, puolukka, kanervat, torvi- ja poronjäkälät sekä seinäsammal ja muut sammalet. Kohteen pohjoispuolella sijaitsee Metsähallituksen huoltama tulipaikka.

Kohteen kuvaus

Kohde on harjakodan raunio, jonka pohja-ala on neliön muotoinen ja kooltaan noin 4,5 m x 4,5 m. Harjakodan hirsiseinät ovat pääosin säilyneet. Rakennuksen harja on ollut länsiluode-itäkaakkosuuntainen ja hirsikertoja on ollut tasakertaan saakka seitsemän. Osa hirsistä on katkaistu kirveellä, ja ne ovat pääosin nelisivuisiksi veistettyjä. Hirsien paksuus vaihtelee välillä 15 cm - 20 cm, salvokset on tehty sahalla sekä ylä- että alapuolelle hirsiiä, ja hirsikehikon korkeus on ollut noin 1,2 m. Tasakerrasta ylöspäin alkuperäisiä rakenteita on säilynyt vain vähän, mutta ilmeisesti rakennuksessa on ollut loiva, kahteen kurkikirteen tukeutunut, keskeltä avoin harjakatto. Noin metrin levyinen oviaukko on länsiluoteisseinän keskellä. Oviaukko on viiden hirsikerran korkuinen, ja hirsien päätyjä oviaukon vieressä on kavennettu noin tuuman verran noin viiden senttimetrin leveydeltä, mahdollisesti oven paikoilleen asettamista varten. Oviaukon päällä ollut hirsi on ollut täyspitkä, ja se on osittain säilynyt rakennuksen sisälle sortuneena. Kyseisessä hirren pätkässä on yläpuolella loveus, joka sijaitsee noin 0,4 m seinän keskikohdalla rakennuksen lounaiskummalle päin; todennäköisesti loveukseen on ollut tukeutuneena katon eteläistä lapetta kannatellut hirsi.

Harjakodan oviaukkoa vastakkaisella seinustalla, viidennen ja kuudennen hirsikerran välissä, on tuuletusaukko, jonka leveys on noin 25 cm ja korkeus noin 15 cm. Seinien sisäpinnoilla on ainakin kaksi huolellisesti tehtyä kaiverrusta: pohjoiskoillisseinän kolmannessa hirressä, lähellä rakennuksen koillis-kulmaa, ovat kirjaimet IL ja niiden alla vuosiluku 1839, neljännessä hirressä puolestaan vaikeammin tulkittava kuvio, mahdollisesti jonkun rakennuksessa vierailleen henkilön puumerkki. Seinissä on lisäksi hiilellä kirjoitettuja tekstejä sekä piirroksia, joista ei enää juurikaan saa selvää, mutta jotkin piirroksista kuvaavat ilmeisesti aseiden käsittelyä. Hiilikirjoituksista ja -piirroksista ei kohteen tarkastuksen yhteydessä saatu kunnollisia valokuvia rakennuksen suojatoksen aiheuttaman hämäryyden vuoksi.

Harjakodan sisätilan keskellä on ollut rakennuksen harjan suuntaisesti pitkänomainen kehämäinen tulisija. Tuhkaa, hiiliä ja palaneiden luiden kappaleita on lattia-alalla myös tulisijan ulkopuolella, erityisesti rakennuksen lounaisneljänneksessä. Tulisijakiveyksen lisäksi muita sisätilassa mahdollisesti sijainneita rakenteita ei ole säilynyt, mutta ilmeisesti harjakodan itäkaakkoisseinustalla on sijainnut jonkinlainen vajaan metrin levyinen rakenne, kenties kapea laveri, mihin viittaavat kodan sivuseinien kahden alimman hirsikerran poikki kulkevat noin neljä senttimetriä leveät, noin kolme senttimetriä syvät pystyurteet.

Harjakodan suojaksi on rakennettu katos, tai oikeastaan kaksi päällekkäistä katosta, joista vanhempi on jätetty uudemman alle. Lankkurunkoinen ja kattohuovalla katettu uudempi katos on hyvässä kunnossa. Vanhemmalla, melko raskastekoisella, haljaspuolikkaista tehdyllä katoksella on ilmeisesti tavoiteltu mielikuvaa rakennuksen alkuperäisestä katosta, mutta se on jo todella huonossa kunnossa. Sen kannatinpaalut ovat pahoin lahonneet, katos nojaa hirsikehikkoon ja pikemminkin uhkaa sen säilymistä kuin suojaa sitä.

Kohteen rajaus

Kohde on rajaukseltaan pistemäinen.

Tulkinta

Urho Kekkosen kansallispuiston vanhimman säilyneen autiotuvan jäännöksen suojelemiseksi tulisi tehdä pikaisia huoltotoimia. Vanhempi hirsikehikon suojaksi rakennetuista katoksista pitäisi purkaa kokonaan pois. Tällä hetkellä vanhempi katos sekaantuu häiritsevästi harjakodan alkuperäisiin rakenteisiin ja uhkaa lisäksi lahotessaan sorruttaa raunion alle. Jotta jäännökset säilyisivät mahdollisimman kauan, voitaisiin uudemman katoksen sivuille asentaa pleksilasit estämään lumen pääsemistä hirsikehikon sisälle. Mielenkiintoisen historiansa ja melko hyvän saavutettavuutensa vuoksi Helanderin Kotajärven harjakodan raunio on nähtävyydsarvoltaan eräs kansallispuiston merkittävimmistä kulttuuriperintökohteista.

Lisätietoja

Kirjallisuutta:

Ormio, Hannu 1981: Suomujärven Kotajärven kolttakenttäympäristöineen. - Metsähallitus 1981, SU 4:11.
Castrén, M.A. 1953: Tutkimusmatkoilla Pohjolassa. - 343 s. Helsinki.
Lönnrot, E 1902: Elias Lönnrotin matkat. II. - Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 98: 1-283. Helsinki.

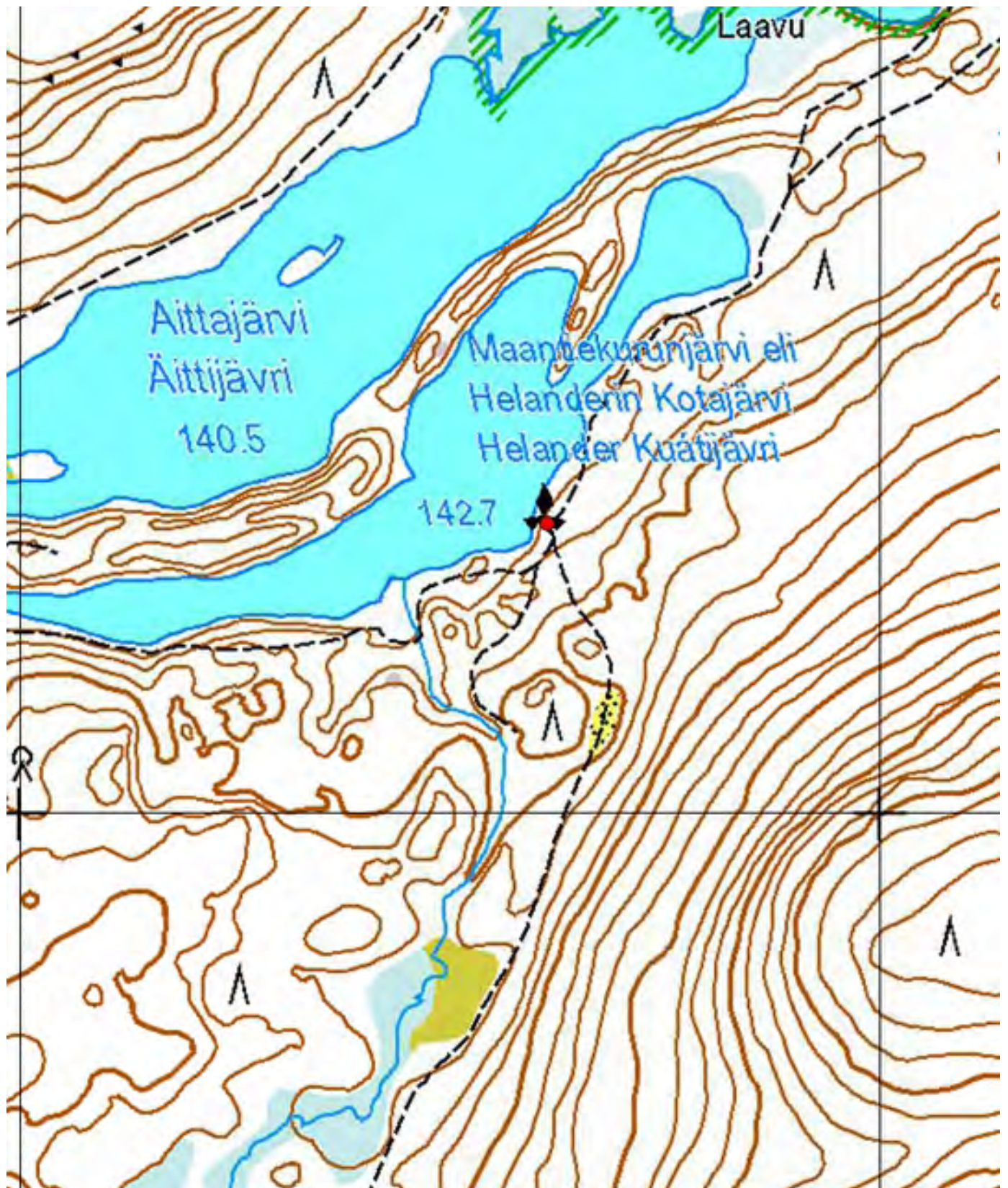
**Viranomais-
rekisterinro:**

Arvotus:

3 Esitys mj-luokka II

Kunto: 3 Huono

**Kohteen
suojelu:** 9 Muu suojeluarvo

Kartta 40. Helanderin Kotajärvi. Harjakodan raunio.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 119. Helanderin Kotajärvi. Harjakodan raunio. Kuvattu pohjoisluoteesta.

Kuva 120. Helanderin Kotajärvi. Harjakodan raunio. Kuvattu länsiluoteesta.

Kuva 121. Helanderin Kotajärvi. Harjakodan raunio. Kuvattu lounaasta.

Kuva 122. Helanderin Kotajärvi. Harjakodan raunio. Kuvattu itäkoillisesta.

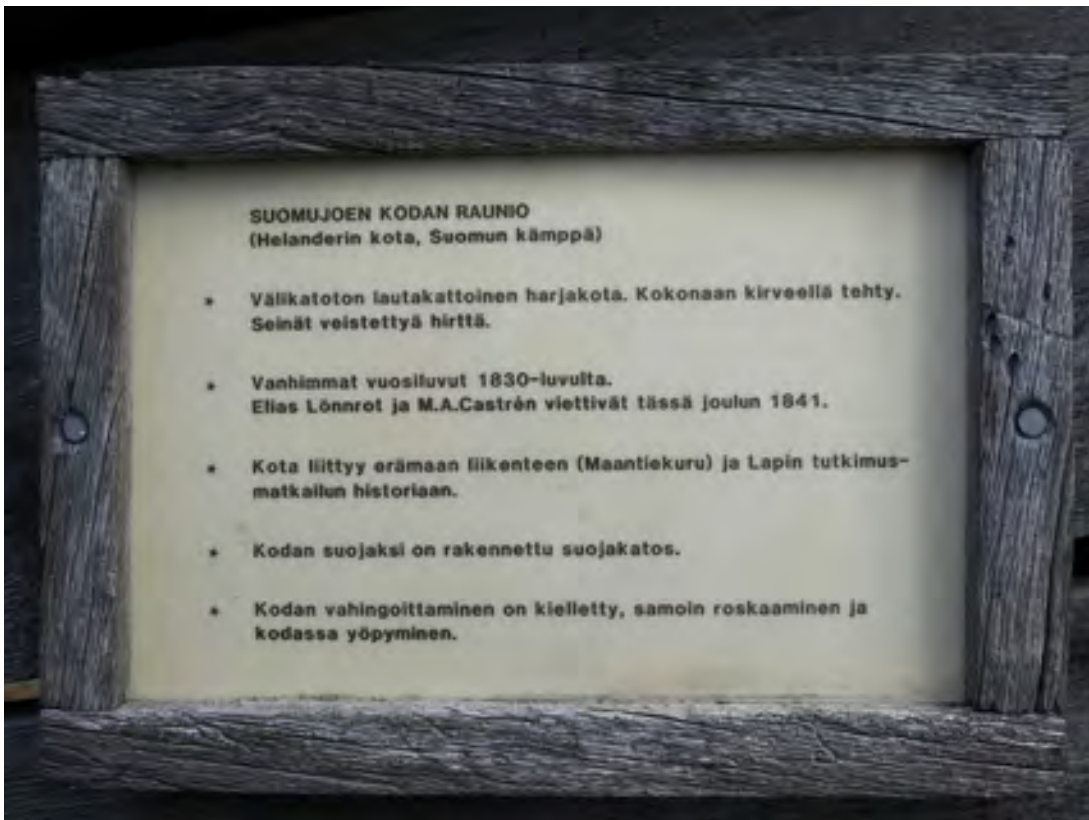
Kuva 123. Helanderin Kotajärvi. Harjakodan raunio. Sisänäkymä, nimikirjaimet ja vuosiluku oikealla. Alhaalla keskellä pystyuurre. Kuvattu eteläkaakosta.

Kuva 124. Helanderin Kotajärvi. Harjakodan raunio. Kaiverrus harjakodan koilliskulman lähellä. Nimikirjaimet IL ja vuosi 1839. Kuvattu eteläkaakosta.

Kuva 125. Helanderin Kotajärvi. Harjakodan raunio. Kaiverrus harjakodan pohjoiskoillisseinässä, ilmeisesti puumerkki. Kuvattu etelälounaasta.

Kuva 126. Helanderin Kotajärvi. Harjakodan raunio. Infotaulu kotaraunio suojakatoksen reunassa. Kuvattu länsiluoteesta.

4.5.2 Kaptukaislammen kruununtupa

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Kaptukaislammen kruununtupa

MH-tunnus: 163309

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	2	Tarkastus:	S. Viljanmaa 30.8.2013

Koordinaattiselitys:	Kruununtuvan jäännöksen ja pilkkapetäjän väliltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7571823, Y 3519962, Z 283	Löydöt:	

Taustatiedot

Joel Ahola kertoo kirjoittamassaan Saariselän retkeilyoppaassa kohteen historiasta seuraavasti: "Ruijanpolun kulkijat ovat voineet yöpyä Kattukaisen kruununtuvassa 1900-luvun alussa. Kaptukaislampien pohjoispuolella sijainnut kämpä on merkitty kultayhtiö Prospektorin karttaan erämaatuvaksi. Entisen autiotuvan paikan ja tulisijasta jääneen kivikasan voi yhä erottaa Sompio-seuran lukitun turvekammin edustalta."

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee itäisemmän Kaptukaislammen koillispuolella, Ruijanpolun varrella, Kaptukaislampeen laskevaa puroa reunustavan suojuotin pohjoislaidalta nousevan rinteeseen juurella. Paikalla on hiekkamorenipohjainen terassimainen tasanne. Kohdetta ympäröi mäntyjen, kuusten ja koivujen muodostama sekametsä, jonka valtapuulajina on mänty. Aluskasvillisuutta alueella hallitsevat variksenmarja, puolukka, kanervat, katajat ja sammalet. Suolla kohteen eteläpuolella kasvaa saraheinikkoa ja koivuja.

Kohteen kuvaus

Kohde on kaksiosainen. Sen muodostavat Kaptukaislammen kruununtuvan jäännös sekä neljäkymmentä metriä pohjoisempana sijaitseva pilkkapetäjä.

Kruununtuvan jäännöksestä on parhaiten havaittavissa kiuasmainen tulisija, joka sijaitsee kohdalla $x = 7571803$ / $y = 3519961$. Tulisijan raunio on noin metrin korkuinen, pohja-alaltaan jokseenkin neliön muotoinen ja laajuudeltaan noin 2 m x 2 m. Se on sijainnut länsiluode-itäkaakkosuuntaisen rakennuksen lounaisnurkassa. Rakennuksen seinien paikat hahmottuvat noin metrin levyisinä kohoumina, joiden korkeus on noin 0,1 m. Rakennuksen jäännöksen kohdalta aluskasvillisuus on kulunut lähes kokonaan pois. Länsiluode-itäkaakkosuuntaisesti rakennus on ollut noin kuuden metrin mittainen ja pohjoiskoillisetelälounaissuuntaisesti vähintään kolme metriä leveä. Sompio-seuran nuotiopaikka sijaitsee välittömästi tuvan jäännöksen pohjoispuolella, ja mikäli tuvan rakenteet ovat jatkuneet pohjoisemmaksi, nuotiopaikan rakentaminen on hävittänyt ne pois näkyvistä. Ruijan polku kulkee tuvan jäännöksen itäpään poikki.

Pilkkapetäjä sijaitsee kohdassa $x = 7571843$ / $y = 3519963$, noin kuusi metriä Ruijan polulta länteen päin. Puun halkaisija rinnankorkeudelta on noin 60 cm. Petäjän itäisivulla on noin 1,3 m korkeudella maanpinnasta halkaisijaltaan noin 30 cm kokoinen kuoreton alue, jossa on kaksi kaiverrusta. Pilkan yläosassa on taitavasti veistetty kaiverrus T.T. 12/V 99, joka lienee tehty 1800-luvun lopussa. Puu on kylestynyt miltei kiinni kaiverrukseen erityisesti sen eteläisivulla. Toinen kaiverruksista sijaitsee pilkan alaosassa. Se on selvästi huolimattomammin veistetty ja vain parinkymmenen vuoden ikäinen: JEL 2/V 1992.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu kahdeksi pesäkkeeksi. Eteläisemmän pesäkkeen halkaisija on noin viisitoista metriä, ja siihen sisältyy kruununtuvan jäännös lähialueineen noin viiden metrin etäisyydelle rakennuksen seinälinjoista. Pohjoisempi pesäke, jonka muodostaa pilkkapetäjä, on rajaukseltaan pistemäinen.

Tulkinta

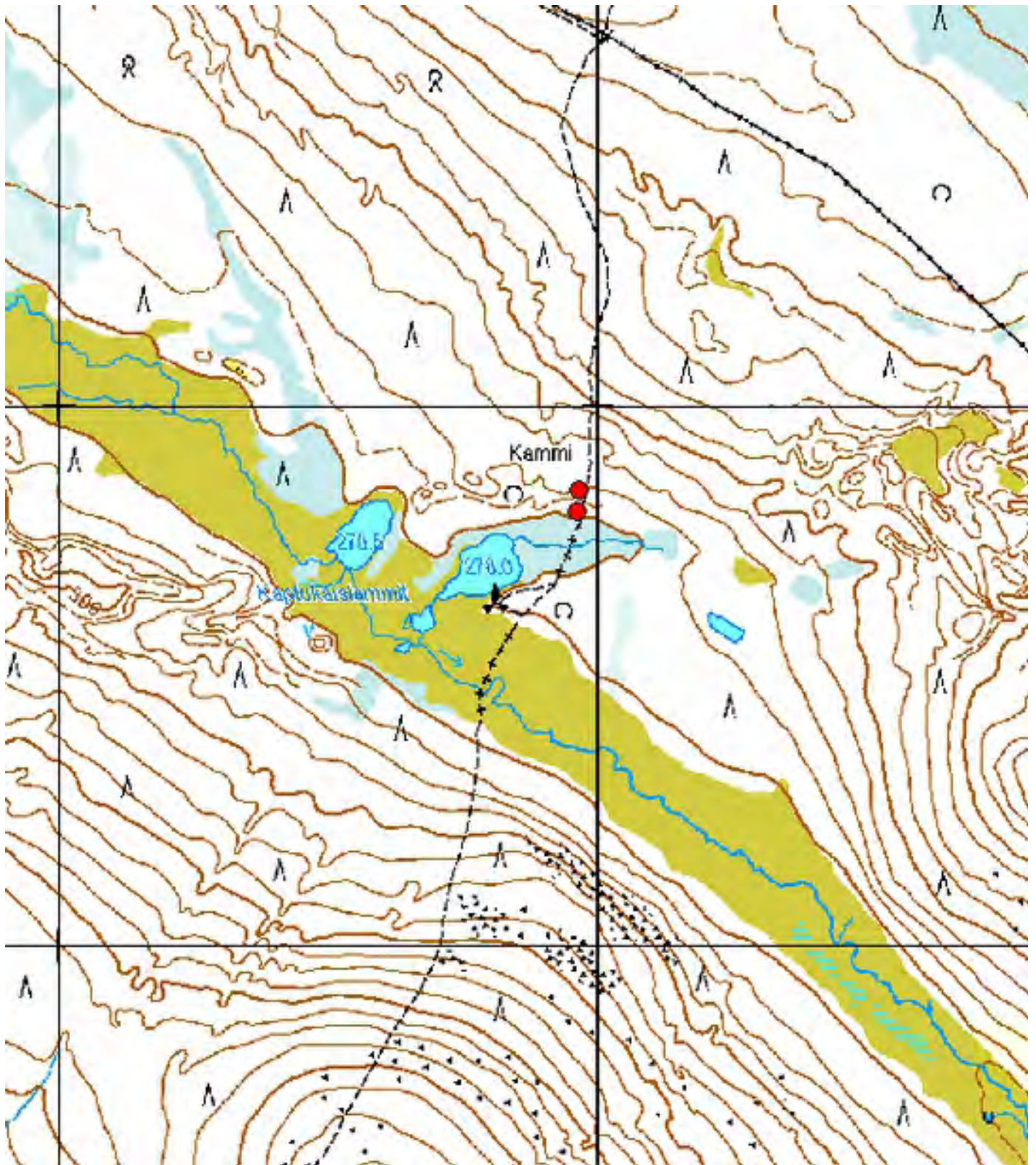
Ruijan polun varrella sijainneen Kaptukaislammen kruununtuvan rakennusajankohta on epäselvä, mutta ilmeisesti sen käyttö on päätynyt pian 1900-luvun alun jälkeen. Kohdetta tulisi käsitellä kiinteänä muinaisjäännöksenä. Pilkkapetäjän vanhempi kaiverrus lienee peräisin tuvan käyttöajalta. Sompio-seuran tulipaikka on rakennettu niin lähelle rakennuksen jäännöstä, että se aiheuttaa jäännökselle lievän tuhoutumisuhan. Jäännöstä kuluttaa jonkin verran myös sen poikki kulkeva polku. Toistaiseksi maastonkuluminen paikalla on ollut sen verran vähäistä, että jäännöksen suojelemiseksi ei ole tarvetta ryhtyä erityistoimiin. Helposti havaittavan kiukaan raunion vierelle voitaisiin kuitenkin pystyttää paikan historiasta kertova infotaulu, joka osaltaan edistäisi jäännöksen säilymistä nykytilassaan.

**Viranomais-
rekisterinro:**

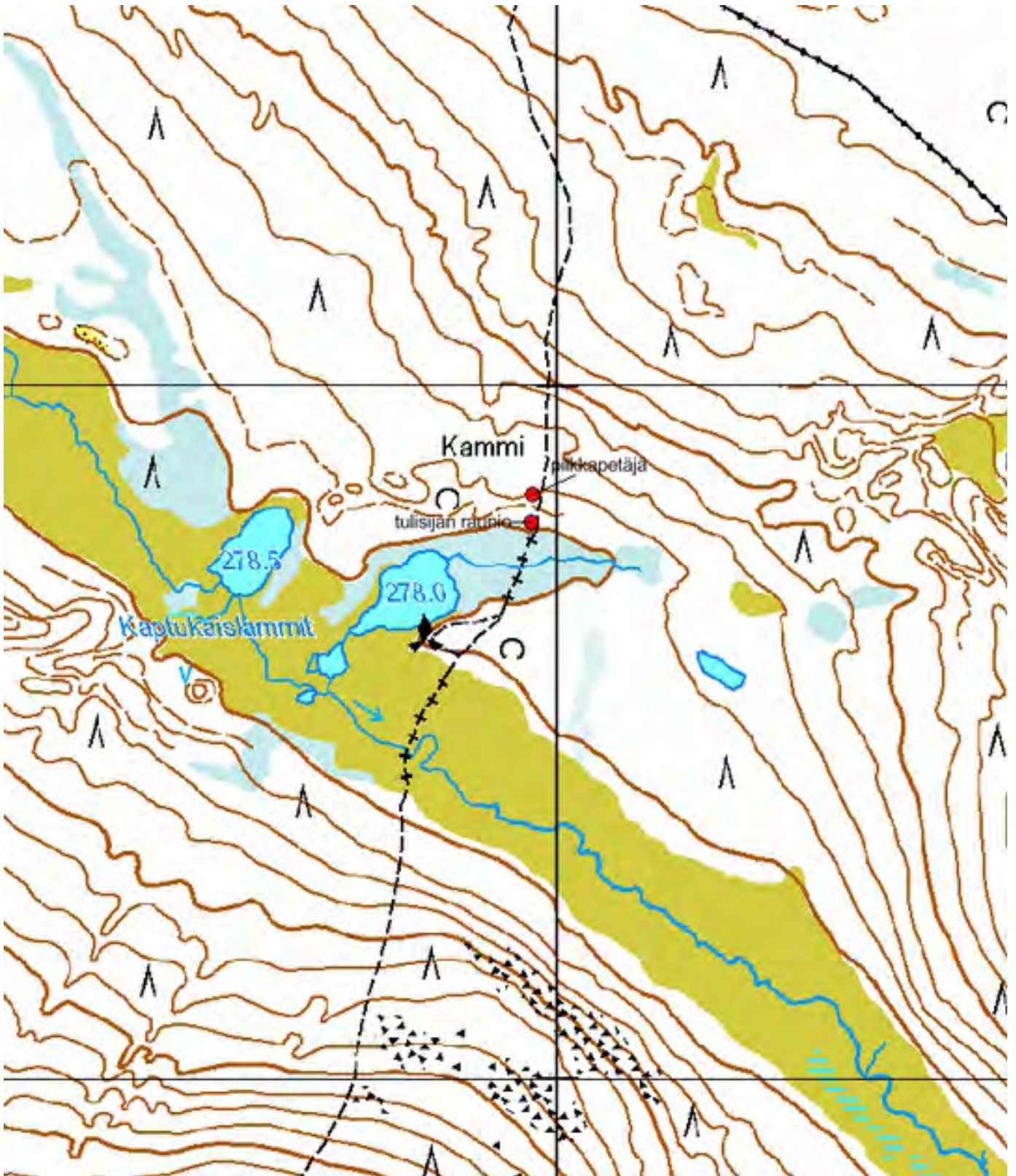
Arvotus: 3 Esitys mj-luokka II

Kunto: 3 Huono

**Kohteen
suojelu:** 0 Ei määritelty

Kartta 41. Kaptukaislammen kruununtupa. Kruununtuvan tulisijan jäännös ja pilkkapetäjä.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 42. Kaptukaislammen kruununtupa. Kruununtuvan tulisijan jäännös ja pilkkapetäjä.
 © Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 127. Kaptukaislammen kruununtupa. Etualalla kiuasmaisen tulisijan jäännös. Taustalla Sompio-seuran turvekammi. Kuvattu etelälounaasta.

Kuva 128. Kaptukaislammen kruununtupa. Tuvan lattia-ala ja tulisijan jäännös. Oikealla Sompio-seuran nuotiopaikka. Kuvattu itäkaakosta.

Kuva 129. Kaptukaislammen kruununtupa. Etualalla tulisijan jäännös.
Taustalla Kaptukaislampi. Kuvattu koillisesta.

Kuva 130. Kaptukaislammen kruununtupa. Etualalla tulisijan jäännös.
Taustalla Ruijan polun pitkospuita. Kuvattu pohjoisluoteesta.

Kuva 131. Kaptukaislammen kruununtupa. Pilkkapetäjä Ruijan polun länsipuolella. Taustalla Kaptukaislampi. Kuvattu itäkoillisesta.

Kuva 132. Kaptukaislammen kruununtupa. Pilkkapetäjä Ruijan polun länsipuolella. Lähikuva petäjän kaiverruksista. Kuvattu idästä.

4.5.3 Luton kultakämpän rauniot

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Luton kultakämpän rauniot

MH-tunnus: 163379

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	148 Inari
Lukumäärä:	4	Tarkastus:	S. Viljanmaa 21.8.2013
Koordinaattiselitys:	Luton kultakämpän pihapiirin keskeltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7590927, Y 3518698, Z 310	Löydöt:	

Taustatiedot

Joel Ahola kertoo kirjoittamassaan Saariselän retkeilyoppaassa kohteen historiasta seuraavasti: "Luton kaivoksen koillispuolella, vajaan puolentoista kilometrin päässä sijaitsi 1900-luvun alkuvuosina yksi Aktiebolaget Prospektorin tukikohdista. Luton tukikohtana tunnetulla rakennuspaikalla on ollut asuinrakennus pirtillä ja asuinhuoneella, sauna sekä varasto ainakin vielä 1.1.1907, jolloin rakennukset siirtyivät vararikkoon joutuneelta yhtiöltä kruunun haltuun." Samaisen kaivosyhtiön louhima kaivoskuilu, jonne nykyisin pääsee turvallisesti kurkistamaan kuilun päälle rakennetun päivätuvan sisälle tehdystä kurkistuslaatikosta, sijaitsee kohteen luota noin 1,4 kilometriä lounaalle päin.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Saariselän matkailukeskuksesta Rumakuruun johtavan retkeilyreitillä varrella, Välimaanin harjanteen itäpuolella. Paikalla on tasalakinen, pohjois-eteläsuuntainen moreeniselänne, jonka leveys on noin kuusikymmentä metriä, ja jonka itäpuolella virtaa eräs Luttojoen latvapuroista. Kohteen keskeinen alue on avointa ja olemukseltaan kenttämaisista. Alueen puusto koostuu vain muutamista männyistä ja koivuista. Avoimen alueen ympäristössä kasvaa mäntyjen ja koivujen muodostamaa sekametsää. Aluskasvillisuutta kohteen alueella hallitsevat katajapensaat, kanervat, variksenmarja, puolukka, heinäkasvit, torvi- ja poronjälälät sekä kangaskarhunsammal.

Kohteen kuvaus

Kohde kattaa Aktiebolaget Prospektorin kaivostukikohdan pihapiirin, joka on lähes avoin, moreeniselänteiden laen mukaisesti pohjois-eteläsuuntainen alue. Lisäksi kohteeseen kuuluu selänteiden länsipuoleisen notkelman pohjoispäässä sijaitseva hiilimiilun jäännös. Kaivostukikohdan päärakennuksen raunio sijaitsee moreeniselänteiden eteläpäässä, ja siitä noin viidentoista metrin etäisyydellä on kookas maakuoppa, todennäköisesti kullannetsintäkuoppa. Päärakennuksesta noin sata metriä pohjoiseen päin, Luttojoen latvapuron rantaan laskevan rinteiden partaalla, moreeniselänteiden koillisreunalla, on sijainnut sauna. Rakennusten jäännösten läheisyydessä on myös muutamia kehämäisiä, kivettyjä nuotiopaikkoja.

Rakennusten jäännösten, hiilimiilun sekä kullannetsintäkuopan koordinaatit ja tarkempi kuvaus:

Kaivostukikohdan päärakennuksen raunio

$x = 7590890 / y = 3518717$

Rakennus on ollut päälmansuuntien suuntainen, äärimitoiltaan itä-länsisuuntaisesti noin neljätoista metriä pitkä ja pohjois-eteläsuuntaisesti noin kymmenen metriä leveä. Pääovi on ollut kämpän pohjoisseinällä, noin yhdeksän metriä rakennuksen luoteiskulmasta itään päin. Ovelle on noustu puolikaaren muotoon luonnonkivistä ladottuja kaksiaskelmaisista portaita pitkin, ja porraskäytävän leveys on noin kaksi metriä.

Oven sisäpuolella vaikuttaa sijainneen noin 3 m x 3 m laajuinen eteistila, jonka pohjoisseinän länsipuoliskolla ovi on ollut. Eteisen lattia-ala erottuu lähinnä ympäristöään vähäisemmän kasvillisuutensa vuoksi. Eteisen eteläseinän länsilaidalta, ovea vastapäätä, on johtanut noin metrin levyinen käytävämainen tila rakennuksen eteläseinustalla sijainneen luonnonkivistä ladotun uunimaisen tulisijan luokse. Uunin raunio on itä-länsisuuntaisesti noin 4 m x 3 m kokoinen ja toista metriä korkea.

Käytävätilan ja uunin molemmiin puolin ovat sijainneet rakennuksen varsinaiset asuinhuoneet, joiden seinien paikat erottuvat maastossa noin metrin levyisinä, noin 0,3 metriä korkeina maapenkkoina. Uuni on yltänyt osittain molempien asuinhuoneiden puolelle. Huoneiden lattia-alat on kaivettu muutamia kymmeniä senttimetrejä rakennuksen ympäristöä syvemmälle. Rakennuksen länsipäässä on sijainnut pohjois-eteläsuuntaisesti noin 10 m x 8 m kokoinen huonetila. Kaakkoisnurkassa on puolestaan ollut pienempi, myöskin pohjois-eteläsuuntainen, noin 7 m x 5 m kokoinen huone, jonka pohjoisseinä on eteisen eteläseinän tasalla. Mitään rakennuksen puurakenteita ei ole enää säilynyt. Rakennus on todennäköisesti purettu, koska raunioita ei ole näkyvillä palojälkiä, ja pelkästään lahoamalla rakennus ei olisi vielä ennättänyt tyystin tuhoutumaan.

Saunan raunio

$x = 7590971 / y = 3518704$

Sauna on ollut pääilmansuuntien suuntainen, pohja-alaltaan neliön muotoinen ja kooltaan noin 5 m x 5 m. Rakennuksen seinien kohdilla ovat noin metrin levyiset ja noin 0,3 metriä korkeat maapenkat ja lattia-ala on kaivettu noin 0,4 metriä rakennuksen ympäristöä syvemmälle. Saunan jyrkä, luonnonkivistä ladottu kiuas on vielä hyvin hahmollaan. Kiukaan koko on noin 1,5 m x 1,5 m, ja se on noin metrin korkea. Ilmeisesti kyseessä on ollut savusauna. Mitään saunan puurakenteita ei ole säilynyt. Sauna lienee purettu kaivostukikohdan käytön päättymisen jälkeen. Muutaman metrin etäisyydellä saunan rauniosta on kolme halkaisijaltaan noin metristä kivikasaa, joiden korkeus on noin kaksikymmentä senttimetriä. Mahdollisesti kivikasojen kohdilla on lämmitetty nuotioilla muuripadoissa pesuvesiä.

Hiilimiilu

$x = 7590951 / y = 3518672$

Hiilimiilun jäännös erottuu halkaisijaltaan noin kahdeksanmetrisenä, noin 1,2 metriä korkeana, koivikon peittämänä ja sammaloituneena kumpareena, jonka keskiosa on kuopalla halkaisijaltaan noin viisimetrisellä alueella noin puolen metrin verran. Kumpareta ympäröi osittain noin puoli metriä leveä ja noin 0,3 metriä syvä ojamainen kaivanto. Kumpareen keskikuopanteeseen tehdystä lapionpistosta todettiin, että sammalkerroksen alla on hiiltä vähintään 0,3 metrin paksuinen kerros, todennäköisesti huomattavasti paksumminkin. Hiilimiilun jäännöksen kaakkoispuolella, noin viiden metrin päässä miilun reunalta, sijaitsee noin 2 m x 2 m kokoisella alueella kasa tervaksisia, osin jo lahonneita ja sammalen peittämiä pöllejä, mahdollisesti aikoinaan hiilimiiluun tarkoitettuja, mutta käyttämättä jääneitä.

Kullanetsintäkuoppa

$x = 7590897 / y = 3518697$

Kuoppa on pyöreä, halkaisijaltaan noin viisimetrinen ja noin 1,6 metriä syvä. Se on kaivettu kohdalle, joka on sijainnut kaivostukikohdan päärakennuksen luoteiskulmasta noin viisitoista metriä länsiluoteeseen päin. Kuoppa on tulkittu kullanetsintäkuopaksi, koska siinä ei ole havaittavissa minkään rakenteiden jäännöksiä. Kuopasta kaivetusta maasta ainakin pääosa on loivana kumpuna kuopan vierellä, mutta osa maasta on myös voitu siirtää muualle, mahdollisesti huuhtottavaksi Luttojoen latvapuron varrelle.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu noin 100 m x 60 m laajuiselle pohjois-eteläsuuntaiselle alueelle, moreeniselänteen melko tasaiselle laelle. Hiilimiilun kohdalla alue ulottuu selänteen länsipuoleiseen notkelmaan, parinkymmenen metrin etäisyydelle selänteen länsireunalta.

Tulkinta

Kaivosyhtiö Aktiebolaget Prospektorin 1900-luvun alussa rakennuttaman Luton kaivostukikohdan rakennukset ovat tuhoutuneet ilmeisesti melko pian yhtiön kaivostoiminnan päättymisen jälkeen. Mahdollisesti rakennukset on purettu. Koska kohde lienee autioitunut yli sata vuotta sitten, on alueella säilyneitä rakenteita syytä käsitellä kiinteinä muinaisjäännöksinä.

Kaivostukikohdan piha-alue on säilynyt viehättävän avoimena ja yhä vanhan kulttuurimaiseman tunnelmaa voimakkaasti henkivänä. Paikalla sijainneiden rakennusten koko, muoto ja huonejako ovat edelleen nähtävissä seinien paikkoja osoittavia maapenkkoja tarkastelemalla. Myös kookas kullanetsintäkuoppa sekä hiilimiilun jäännös ovat olennainen osa kaivostukikohdan pihapiirin miljööä.

Kohteen matkailullinen hyödyntäminen olisi varsin vaivatonta, koska se sijaitsee paljon käytetyn retkeilyreitien varrella, vain parin kilometrin päässä Saariselän matkailukeskuksesta. Vajaan puolentoista kilometrin päässä kohteelta sijaitseva Prospektorin kaivoskuilu on jo tuotteistettu pienimuotoisesti, mutta hyvän maun mukaisesti. Samankaltainen toiminta olisi toivottavaa myös kaivostukikohdan alueella. Retkeilyreitillä kulkevat henkilöt kiinnittävät usein huomiota polun varrella hyvin erottuviin rakennusten raunioihin ja kullanetsintäkuoppaan, mutta vain harva tietää tarkemmin niiden kiinnostavasta historiasta. Hiilimiilun jäännös jäänee useimmilta ohikulkijoilta täysin huomaamatta. Kaivostukikohdan alueelle olisikin syytä pystyttää opastustaulu, jossa kerrotaisiin perustiedot alueella olevista jäännöksistä ja osoitettaisiin karttapiirroksella jäännösten sijainti.

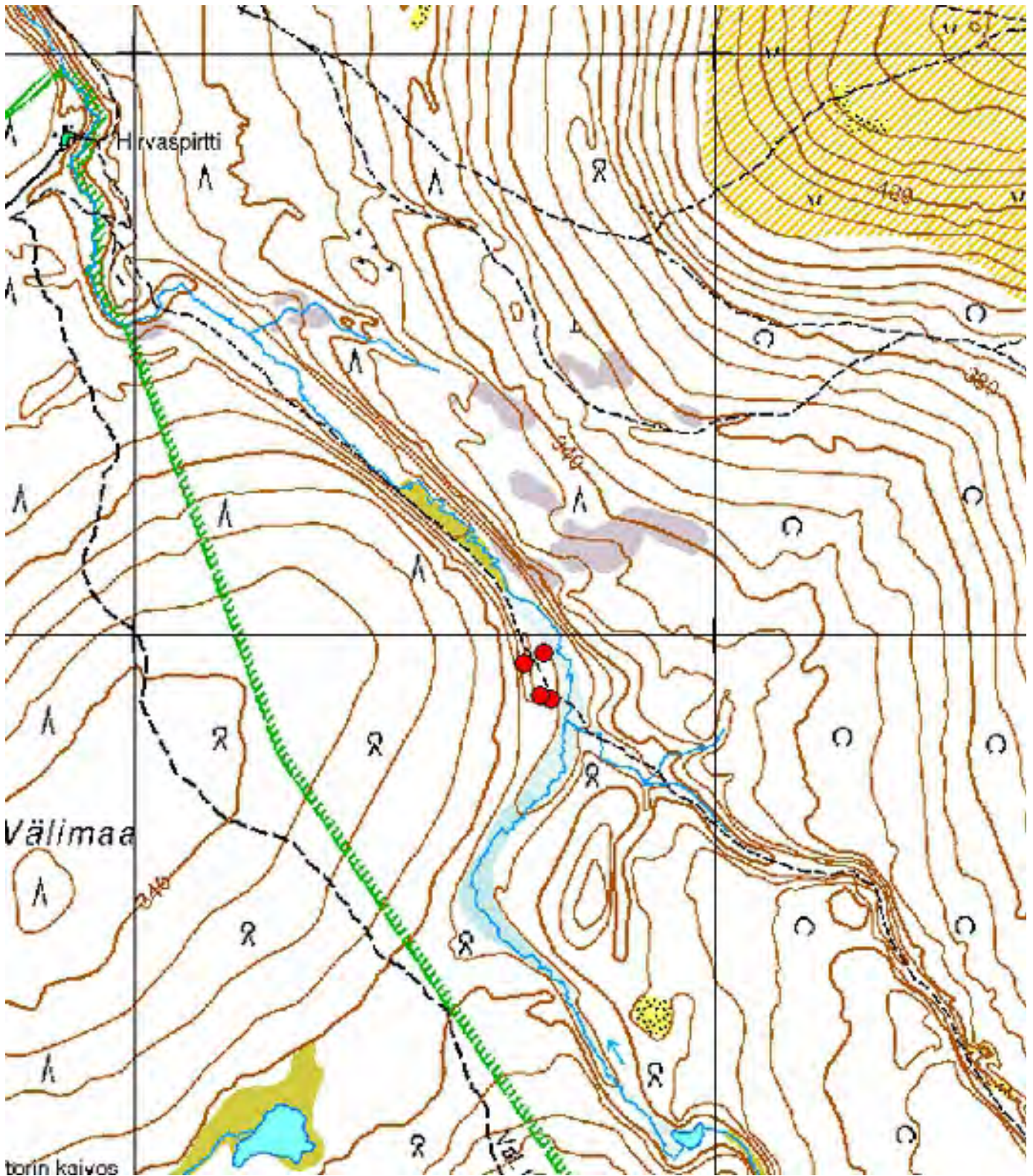
**Viranomais-
rekisterinro:**

Arvotus:

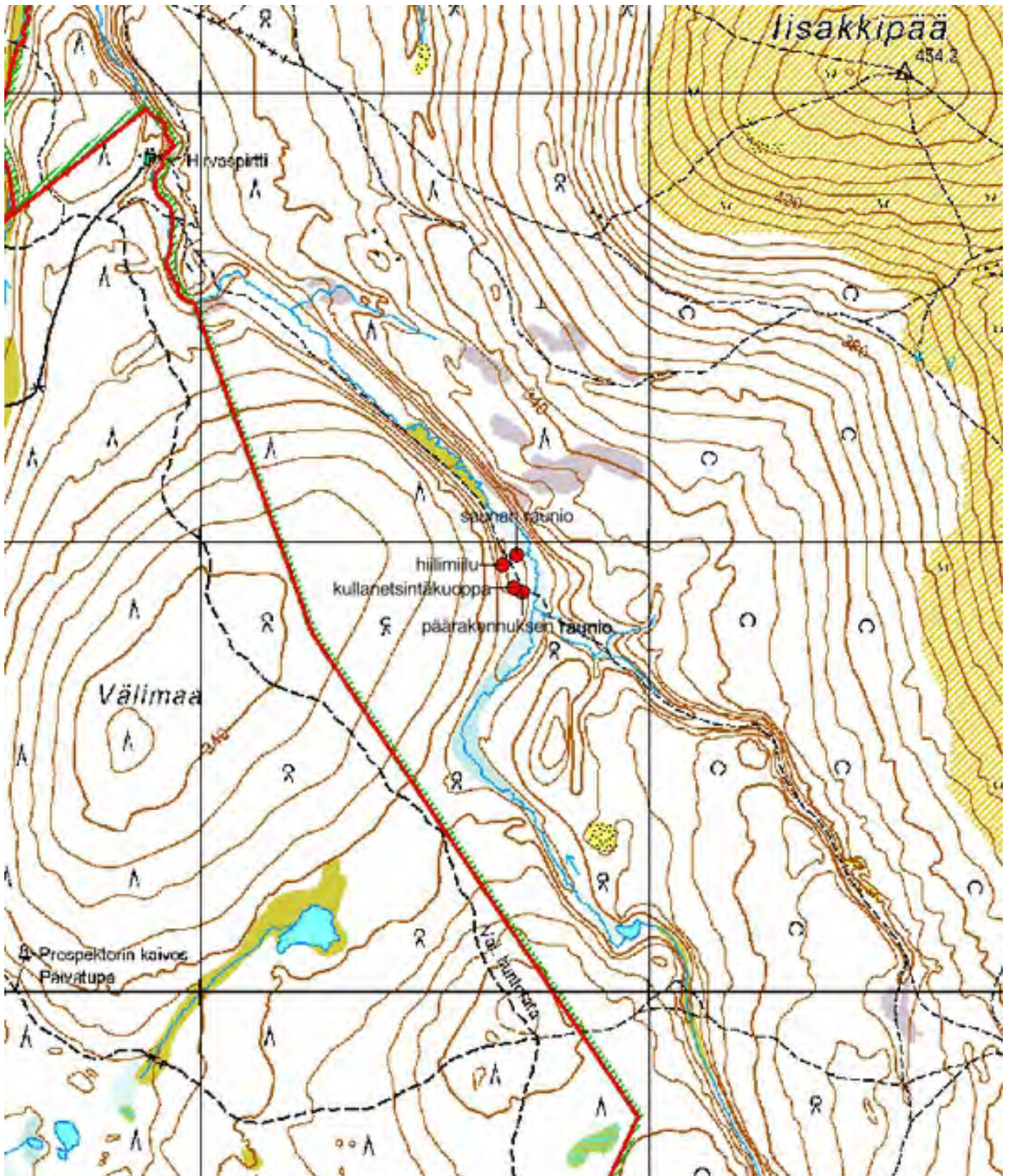
3 Esitys mj-luokka II

Kunto: 1 Hyvä

**Kohteen
suojelu:** 0 Ei määritelty

borin kaivos
 Kartta 43. Luton kultakämpän rauniot.
 © Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 44. Luton kultakämpän rauniot.
 © Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 133. Luton kultakämpän rauniot. Päärakennuksen raunio.
Kuvattu retkeilyreitillä polulta, pohjoisesta.

Kuva 134. Luton kultakämpän rauniot. Etualalla päärakennuksen portaat.
Taustalla uunimaisen tulisijan jäännös. Kuvattu pohjoisesta.

Kuva 135. Luton kultakämpän rauniot. Saunan raunio. Raunion kaakkoisnurkassa on jykevärakenteisen kiukaan jäännös. Kuvattu pohjoisesta.

Kuva 136. Luton kultakämpän rauniot. Saunan raunio. Saunan kiuas on taitavasti ladottu ja se on edelleen hyvin hahmollaan. Kuvattu kaakosta.

Kuva 137. Luton kultakämpän rauniot. Hiilimiilun jäännös. Kuvan etualalla lahonneita tervaspöllejä, miilu kuvassa taaempänä. Kuvattu itäkaakosta.

Kuva 138. Luton kultakämpän rauniot. Kullanetsintäkuoppa kaivostukikohdan päärakennuksen raunion länsiluoteispuolella. Kuvattu itäkaakosta.

4.6 Pyyntikuoppakohteet

4.6.1 Alempi-Kiertämäjärvi

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Alempi-Kiertämäjärvi Pyyntikuoppia	MH-tunnus: 163116

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7199 Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamivuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	11	Tarkastus:	S. Viljanmaa 12.9.2013

Koordinaattiselitys:	Pyyntikuoppa-alueen keskeltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7591425, Y 3556683, Z 163	Löydöt:	

Taustatiedot

Osan kohteen pyyntikuopista on löytänyt Pertti Lehtinen vuonna 1983.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Kiertämäojan itäpuolella, noin kilometrin verran Alemman Kiertämäjärven eteläpäästä etelään päin. Maasto kohteen alueella on kumpuilevaa, hiekkapohjaista, kuivaa männikkökangasta, jonka aluskasvillisuutta hallitsevat variksenmarja, puolukka, torvi- ja poronjäkälat sekä seinäsammal ja muut sammalet. Kohteen pohjoisosan itäpuolella sijaitsee kaksi pienekköä lampea.

Kohteen kuvaus

Kohde muodostuu yhdestätoista pyyntikuopasta, jotka sijaitsevat kolmena ryhmänä. Aiemmin alueella oli havaittu yhteensä seitsemän pyyntikuoppaa, mutta on mahdotonta määrittää, mitkä kohteen tarkastuksen yhteydessä havaituista kuopista olivat aiemmin tuntemattomia. Kohteen kuopat ovat melko kookkaita ja selvästi maastossa erottuvia.

Pyyntikuopparyhmä 1 on kuopparyhmistä eteläisin ja siihen kuuluu kaksi pyyntikuoppaa (kuopat 1 ja 2). Ne on kaivettu loivahkolle hiekkaharjanteelle, noin viidenkymmenen metrin etäisyydelle Kiertämäojan rannasta, kohdalle, jonka eteläpuolella Kiertämäoja kääntyy kohti länttä. Ryhmän kuopat ovat vajaan kymmenen metrin päässä toisistaan ja noin kolme metriä Kiertämäojan pintaa ylempänä.

Pyyntikuopparyhmä 2 sijaitsee ryhmästä 1 noin kolmesataa metriä pohjoiskoilliseen päin. Ryhmään kuuluu neljä pyyntikuoppaa (kuopat 3-6), joista kolme sijaitsee jonona länsiluode-itäkaakosuuntaisessa notkelmassa ja neljäs samaisen notkelman länsipään eteläpuolella. Notkelma on hiekkaharjanteiden reunustama, ja sen itäkaakkoispää on lähellä kohteen itäpuolella olevista lammista suuremman luoteisrantaan. Pyyntikuopat sijaitsevat jokseenkin lammen ja Kiertämäojan puolivälissä noin 60 metrin matkalla.

Pyyntikuopparyhmä 3 sijaitsee ryhmästä 2 noin sata metriä pohjoiseen päin, ja siihen kuuluvat pyyntikuopat 7-11. Kuopat muodostavat itä-länsisuuntaisen, noin 120 metrin mittaisen jonon, joka ulottuu kohteen itäpuolella olevista lammista pienemmän lounaisrannalta Kiertämäojan itärannan lähelle. Kiertämäojan suuntaiset polut kulkevat kuoppajonon poikki kuoppien 7 ja 8 vieritse. Kaikki kuopparyhmien 2 ja 3 kuopat sijaitsevat vähintään neljä metriä Kiertämäojan pintaa ylempänä. Kohteen ympäristöä havainnoitiin noin sadan metrin säteellä, mutta enempää pyyntikuoppia ei löydetty.

Pyyntikuoppien koordinaatit, mitat ja tarkempi kuvaus:

Pyyntikuoppa 1

$x = 7591230 / y = 3556643$

Pyöreä, \varnothing 4,5 m, syvyys 0,9 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,3 m.

Pohja soikea luode-kaakkosuuntaisesti.

Pyyntikuoppa 2

$x = 7591239 / y = 3556644$

Pyöreä, \varnothing 4,5 m, syvyys 0,9 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pohja soikea koillis-lounaissuuntaisesti.

Pyyntikuoppa 3

$x = 7591535 / y = 3556707$

Pyöreä, \varnothing 3,0 m, syvyys 0,6 m.

Vallin leveys 1,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Rinteessä, valli lähinnä luoteispuoliskolla.

Vanha puunkaato on hämärtänyt kuopan muotoa.

Pyyntikuoppa 4

$x = 7591554 / y = 3556719$

Soikea, luode-kaakkosuuntainen, 4,0 m x 3,5 m, syvyys 0,9 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Notkelman päässä, valli sulautuu osittain maaston muotoon.

Pyyntikuoppa 5

$x = 7591538 / y = 3556742$

Pyöreä, \varnothing 4,0 m, syvyys 0,9 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,3 m.

Pohja soikea pohjoiskoillis-etelälounaissuuntaisesti.

Valli lähinnä luoteispuoliskolla.

Pyyntikuoppa 6

$x = 7591531 / y = 3556761$

Pyöreä, \varnothing 3,5 m, syvyys 0,5 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Notkelmassa, valli sulautuu osittain maaston muotoon.

Pyyntikuoppa 7

$x = 7591616 / y = 3556688$

Pyöreä, \varnothing 4,0 m, syvyys 0,8 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pohja soikea pohjois-eteläsuuntaisesti.

Polku sivuaa vallin itälaitaa.

Pyyntikuoppa 8

$x = 7591613 / y = 3556724$

Soikea, luode-kaakkosuuntainen, 4,0 m x 3,0 m, syvyys 0,7 m.,

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,1 m.

Polku leikkaa vallin länsilaitaa.

Pyyntikuoppa 9

$x = 7591618 / y = 3556758$

Soikea, pohjois-eteläsuuntainen, 4,0 m x 3,0 m, syvyys 0,7 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,1 m.

Pyyntikuoppa 10

$x = 7591611 / y = 3556787$

Soikea, luode-kaakkosuuntainen, 4,0 m x 3,0 m, syvyys 0,5 m.

Kuopan kohdalla paksu sammalikko, valli sulautuu maaston muotoon.

Pyyntikuoppa 11

$x = 7591625 / y = 3556805$

Soikea, länsiluode-itäkaakkosuuntainen, 4,0 m x 3,5 m, syvyys 0,9 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Lammelle laskevan rinteeseen partaalla, valli sulautuu osittain maaston muotoon.

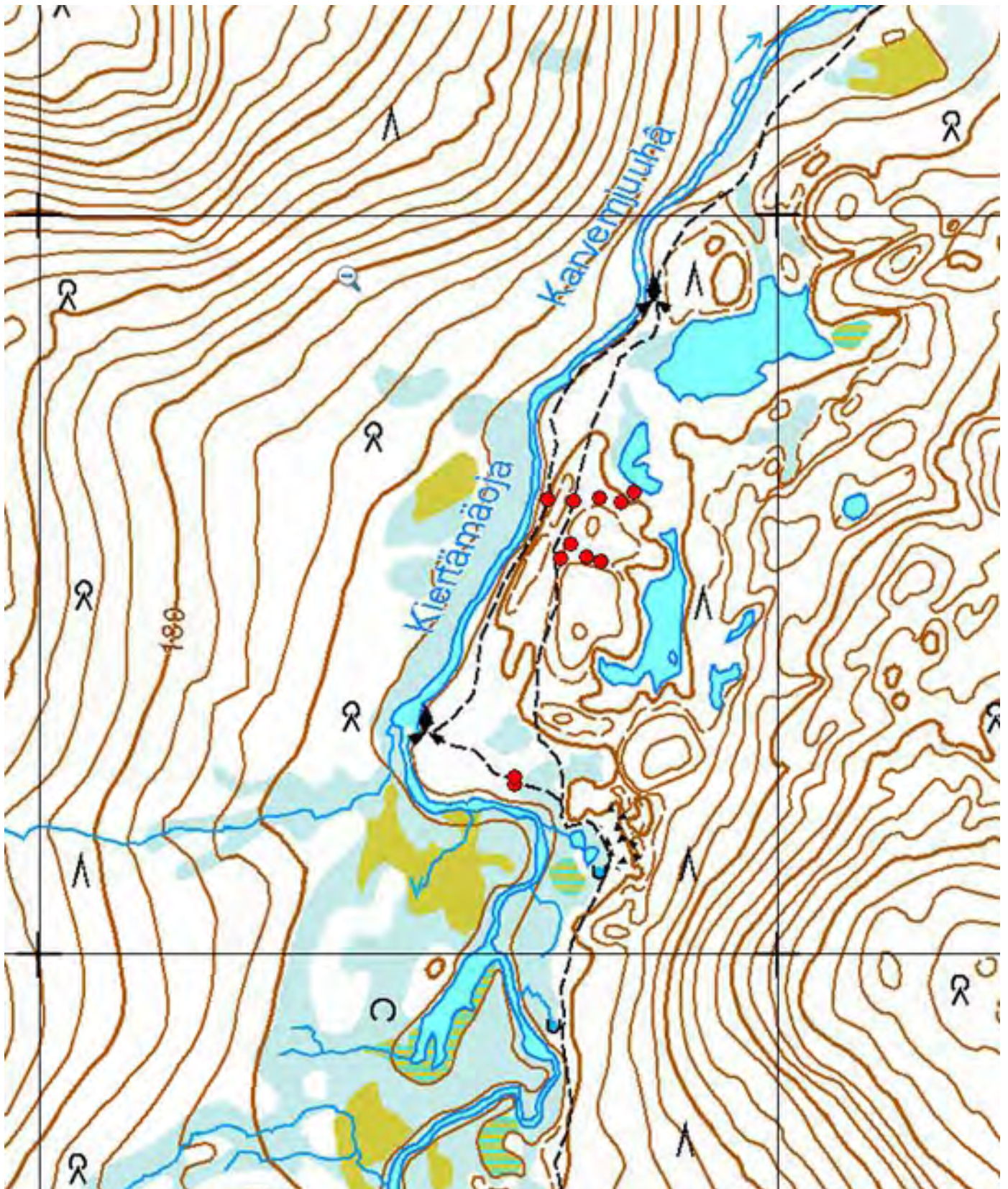
Kohteen raja

Kohde rajautuu kolmeksi pesäkkeeksi. Raja on määritetty siten, että alueisiin on sisällytetty pyyntikuopparyhmät ja niiden lähiympäristö noin kymmenen metrin päähän kuopista. Pyyntikuopparyhmä 1 rajautuu soikealle, pohjois-eteläsuuntaiselle alueelle, jonka koko on noin 30 m x 20 m. Pyyntikuopparyhmä 2:n alue on pitkänomainen, noin 80 metrin mittainen ja noin 20 metriä leveä, pääsuunnaltaan länsiluode-itäkaakkosuuntainen, mutta länsipäästään etelälounaalle päin kaartuva. Pyyntikuopparyhmä 3:n alue on itä-länsisuuntainen ja noin 20 metriä leveä. Se rajautuu länsipäästään Kiertämäoan rantaan ja itäpäästään kohteen itäpuolella sijaitsevista kahdesta lammesta pienemmän lounaisrantaan.

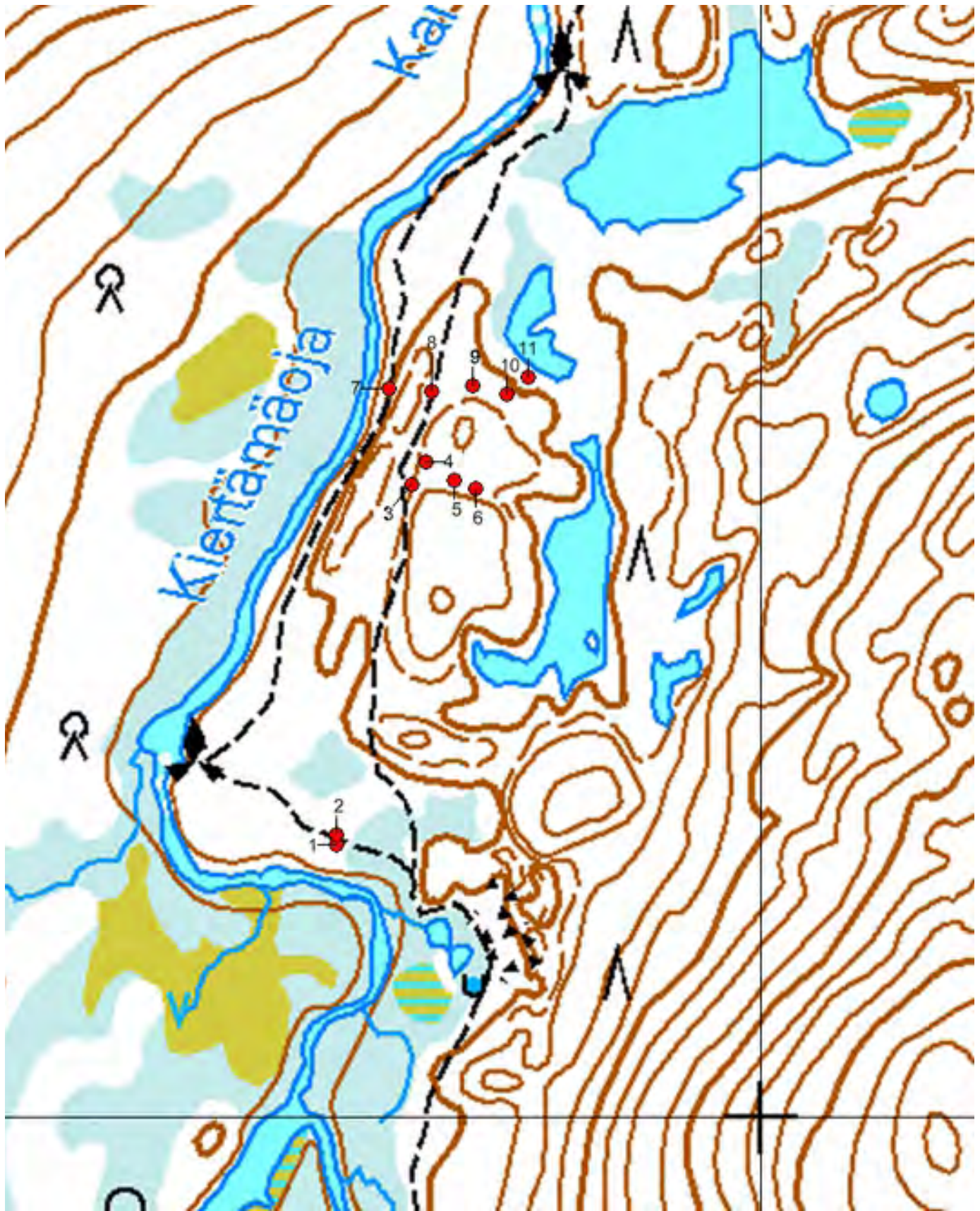
Tulkinta

Kohteen pyyntikuopat eivät vaikuta muodostavan yhtenäistä pyyntikuoppajärjestelmää, vaan osa niistä voi olla keskenään eri-ikäisiäkin. Todennäköisesti ne kaikki ovat kuitenkin ajoitukseltaan esihistoriallisia. Selvin kokonaisuus muodostuu pyyntikuopparyhmä 3:n viidestä kuopasta, jotka ovat katkaisseet saaliseläinten kulun Kiertämäoan ja lammen välisellä kannaksella. Pyyntikuoppiin on todennäköisesti ajettu peuroja Kiertämäoan itäpuolen jäkälikkökankailta.

Viranomais- rekisterinro:	1000000513	Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Kohteen suojelu:	2 Muinaisjäännösrekisteri II

Kartta 45. Alempi-Kiertämäjärvi. Pyyntikuoppia.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 46. Alempi-Kiertämäjärvi. Pyyntikuoppia.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 139. Alempi-Kiertämäjärvi. Pyyntikuoppa 1. Kuvattu koillisesta.

Kuva 140. Alempi-Kiertämäjärvi. Pyyntikuoppa 1. Kuvattu pohjoisesta.

Kuva 141. Alempi-Kiertämäjärvi. Pyyntikuoppa 2. Taustalla pyyntikuoppa 1. Kuvattu pohjoiskoillisesta.

Kuva 142. Alempi-Kiertämäjärvi. Pyyntikuoppa 3. Kuvattu luoteesta.

Kuva 143. Alempi-Kiertämäjärvi. Pyyntikuoppa 4. Kuvattu koillisesta.

Kuva 144. Alempi-Kiertämäjärvi. Pyyntikuoppa 5. Kuvattu idästä.

Kuva 145. Alempi-Kiertämäjärvi. Pyyntikuoppa 6. Kuvattu koillisesta.

Kuva 146. Alempi-Kiertämäjärvi. Pyyntikuoppa 7. Kuvattu kaakosta.

Kuva 147. Alempi-Kiertämäjärvi. Pyyntikuoppa 7. Kuvattu pohjoisesta.

Kuva 148. Alempi-Kiertämäjärvi. Pyyntikuoppa 8. Kuvattu kaakosta.

Kuva 149. Alempi-Kiertämäjärvi. Pyyntikuoppa 9. Kuvattu koillisesta.

Kuva 150. Alempi-Kiertämäjärvi. Pyyntikuoppa 11. Kuvattu lounaasta.

4.6.2 Kattukaislammet

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Kattukaislammet Pyyntikuoppia	MH-tunnus: 89404

Kohdetyyppi: 9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija: 800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus: 7199 Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä: 800 Lapin luontopalvelut
Rakentamivuosi:	Kunta: 758 SODANKYLÄ
Lukumäärä: 18	Tarkastus: S. Viljanmaa 30.8.2013

Koordinaattiselitys: Pyyntikuoppa-alueen keskeltä	Geometria tuotettu: 4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit: X 7571875, Y 3519762, Z 285	Löydöt:

Taustatiedot

Kohde on aiemmin tunnettu muinaisjäännös, jonka on löytänyt Pertti Lehtinen vuonna 1986. Hän löysi alueelta kolmetoista pyyntikuoppaa (kuopat 3-15). Pirjo Rautiainen tarkasti kohteen 8.6.2009 ja löysi kaksi pyyntikuoppaa lisää (kuopat 1 ja 2) Uusissa kartoissa lammet ovat nimeltään Kattukaislammet.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee koilliseen päin nousevalla hiekkamoreenirinteellä. Rinteen lounaispuolella kulkee luodekaakkosuuntainen, sadasta kolmensataan metriä leveä ja kilometrien pituinen suojuotti, jonka keskellä virtaa Kattukaisoja. Kohteen etelä- ja lounaispuolella sijaitsevat pienet Kattukaislammet. Suojuotin vastakkaisella puolella nousee rinne lounasta kohti.

Kohteen ympäristö on pääosin tuoreen kankaan kuusi-mänty-hieskoivusekametsää, ja viereinen suojuotti on lähes puuton. Aluskasvillisuutta hallitsevat katajat, variksenmarja, puolukka, juolukka ja seinäsammal sekä muut sammaleet. Kohteen lounaisosa läntisemmän Kattukaislammen rannan lähellä on kuivaa kangasta, jonka aluskasvillisuuden muiodostavat lähinnä kanervat ja jäkälät.

Kohteen itäpuolella sijaitsee Sompioseuran ylläpitämä kammi ja tulipaikka, jonka vieritse kulkee vanha Ruijanpolku etelästä kohti pohjoista. Ruijanpolku leikkaa kohteen itäreunaa.

Kohteen kuvaus

Kohde on pyyntikuoppajärjestelmä, jonka alueelta löytyi tarkastuksessa yhteensä 18 pyyntikuoppaa kahtena muodostelmana. Läntisemmän Kattukaislammen itärannalta lähtee kohti koillista kolmetoista pyyntikuopan jono. Kyseessä lienevät Pertti Lehtisen aiemmin löytämät pyyntikuopat (kuopat 3-15). Näistä noin sata metriä itään päin sijaitsevat Pirjo Rautiaisen löytämät kaksi pyyntikuoppaa (kuopat 1 ja 2) lähellä toisiaan. Aiemmin tuntemattomat kolme pyyntikuoppaa (kuopat 16-18) sijaitsevat Rautiaisen löytämistä kuopista toistasataa metriä koilliseen päin, itäisin kuoppa aivan Ruijanpolun vieressä polun itäpuolella, jyrkemmin nousevan rinteen juurella. On mahdollista, että kuopat 1 ja 2 ovat osa samaa pyyntikuoppajonoa kuin kuopat 16-18. Kuoppien 1 ja 2 koillispuolella maasto on varsin peitteistä ja pienipiirteistä, eikä sitä ennätetty tarkastuksen yhteydessä käydä kattavasti lävitse, joten alueella voi sijaita vielä tuntemattomiakin pyyntikuoppia. Kohteen lounaispuolella sijaitsevan suojuotin vastakkaisella puolella on toinen lounais-koillisuuntainen pyyntikuoppajärjestelmä (Kattukaislammet 2) ja läntisemmän Kattukaislammen luoteisrannalla sijaitsee asuinpaikka, joka on todennäköisesti kivikautinen.

Pyyntikuoppien koordinaatit, mitat ja tarkempi kuvaus:

Pyyntikuoppa 1

$x = 7571831 / y = 3519844$

Pyöreä, \varnothing 2,5 m, syvyys 0,8 m.

Vallin leveys 1,5 m, vallin korkeus 0,1 m.

Pohja soikea itä-länsisuuntaisesti.

Pyyntikuoppa 2

$x = 7571809 / y = 3519833$

Pyöreä, \varnothing 3,0 m, syvyys 1,0 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pohja soikea itä-länsisuuntaisesti.

Pyyntikuoppa 3

$x = 7571763 / y = 3519637$

Pyöreä, \varnothing 2,5 m, syvyys 0,3 m.

Matalan harjanteen päässä, ei selvästi erottuvaa vallia.

Pyyntikuoppa 4

$x = 7571775 / y = 3519642$

Pyöreä, \varnothing 4,0 m, syvyys 0,8 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 5

$x = 7571780 / y = 3519652$

Pyöreä, \varnothing 4,0 m, syvyys 0,8 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 6

$x = 7571805 / y = 3519654$

Pyöreä, \varnothing 3,0 m, syvyys 0,4 m.

Ei selvästi erottuvaa vallia.

Pyyntikuoppa 7

$x = 7571828 / y = 3519664$

Pyöreä, \varnothing 4,0 m, syvyys 1,3 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,4 m.

Pohja soikea luode-kaakkosuuntaisesti, valli lähinnä itäpuoliskolla.

Pyyntikuoppa 8

$x = 7571838 / y = 3519683$

Pyöreä, \varnothing 4,0 m, syvyys 1,0 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,3 m.

Valli lähinnä kaakkoispuoliskolla.

Pyyntikuoppa 9

$x = 7571847 / y = 3519700$

Pyöreä, \varnothing 4,5 m, syvyys 1,2 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,5 m.

Pyyntikuoppa 10

$x = 7571857 / y = 3519724$

Pyöreä, ø 4,0 m, syvyys 1,0 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pohja soikea luode-kaakkosuuntaisesti.

Notkelmassa, valli sulautuu osittain maaston muotoon.

Pyyntikuoppa 11

$x = 7571864 / y = 3519737$

Pyöreä, ø 4,5 m syvyys 1,3 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pohja soikea luode-kaakkosuuntaisesti.

Harjanteen reunalla, valli sulautuu osittain maaston muotoon.

Pyyntikuoppa 12

$x = 7571898 / y = 3519771$

Pyöreä, ø 4,0 m, syvyys 1,0 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,3 m.

Pohja soikea luode-kaakkosuuntaisesti.

Pyyntikuoppa 13

$x = 7571920 / y = 3519771$

Pyöreä, ø 4,0 m, syvyys 1,0 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,3 m.

Pohja soikea länsiluode-itäkaakkosuuntaisesti.

Pyyntikuoppa 14

$x = 7571954 / y = 3519792$

Soikea, itä-länsisuuntainen, 5,5 m x 5,0 m, syvyys 0,9 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,5 m.

Valli lähinnä itäpuoliskolla.

Pyyntikuoppa 15

$x = 7571958 / y = 3519800$

Pyöreä, ø 4,0 m, syvyys 0,9 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,4 m.

Pyyntikuoppa 16

$x = 7571930 / y = 3519929$

Pyöreä, ø 3,0 m, syvyys 0,6 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 17

$x = 7571964 / y = 3519952$

Soikea, pohjoisluode-eteläkaakkosuuntainen, 2,5 m x 2,0 m, syvyys 0,4 m.

Vallin leveys 1,5 m, vallin korkeus 0,1 m.

Pyyntikuoppa 18

$x = 7571986 / y = 3519979$

Soikea, luode-kaakkosuuntainen, 3,0 m x 2,5 m, syvyys 0,9 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Kohteen rajaus

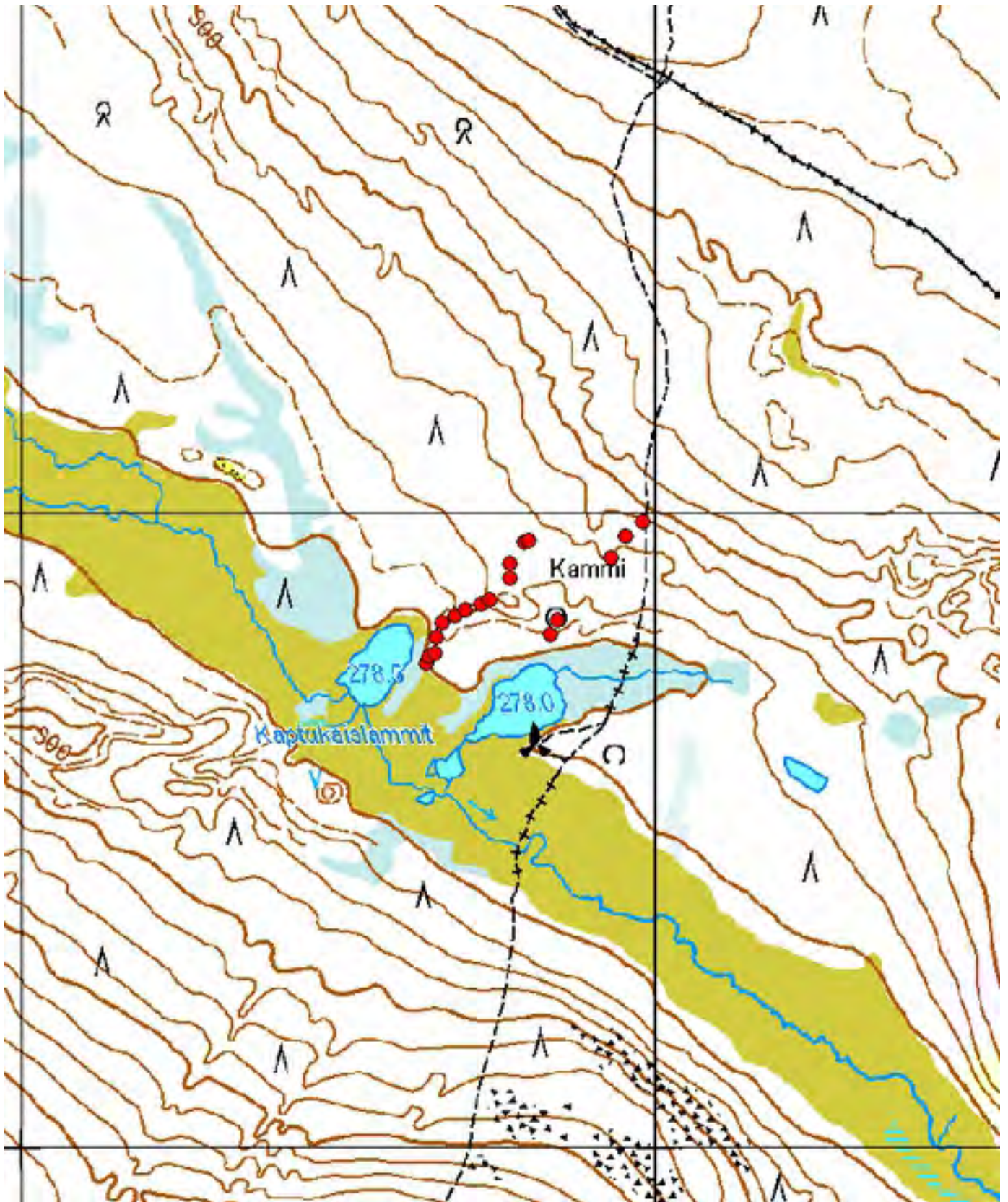
Kohteen pyyntikuopat muodostavat kolme kuopparyhmää. Ryhmään 1 kuuluvat pyyntikuopat 3-15. Ne sijaitsevat noin 280 m mittaisena koillis-loinaissuuntaisena jonona, joka alkaa läntisemmän Kattukaislammen itärannalta. Ryhmässä 2 ovat pyyntikuopat 1 ja 2, jotka sijaitsevat ryhmän 1 kuopista noin sata metriä itään päin lähellä toisiaan. Ryhmä 3 muodostuu pyyntikuopista 16-18, jotka sijaitsevat samassa linjassa ryhmän 2 kuoppien kanssa, näistä hieman toistasataa metriä koilliseen päin. On mahdollista, että ryhmien 2 ja 3 välialueella sijaitsee vielä kartoittamattomia kuoppia. Kohteen aluerajaukseen on sisällytetty kaikki alueen pyyntikuopat lähialueineen, jonka on määritetty yltävän vähintään kymmenen metrin päähän kuopista. Lisäksi rajaukseen on otettu mukaan kuopparyhmien 2 ja 3 välinen alue.

Tulkinta

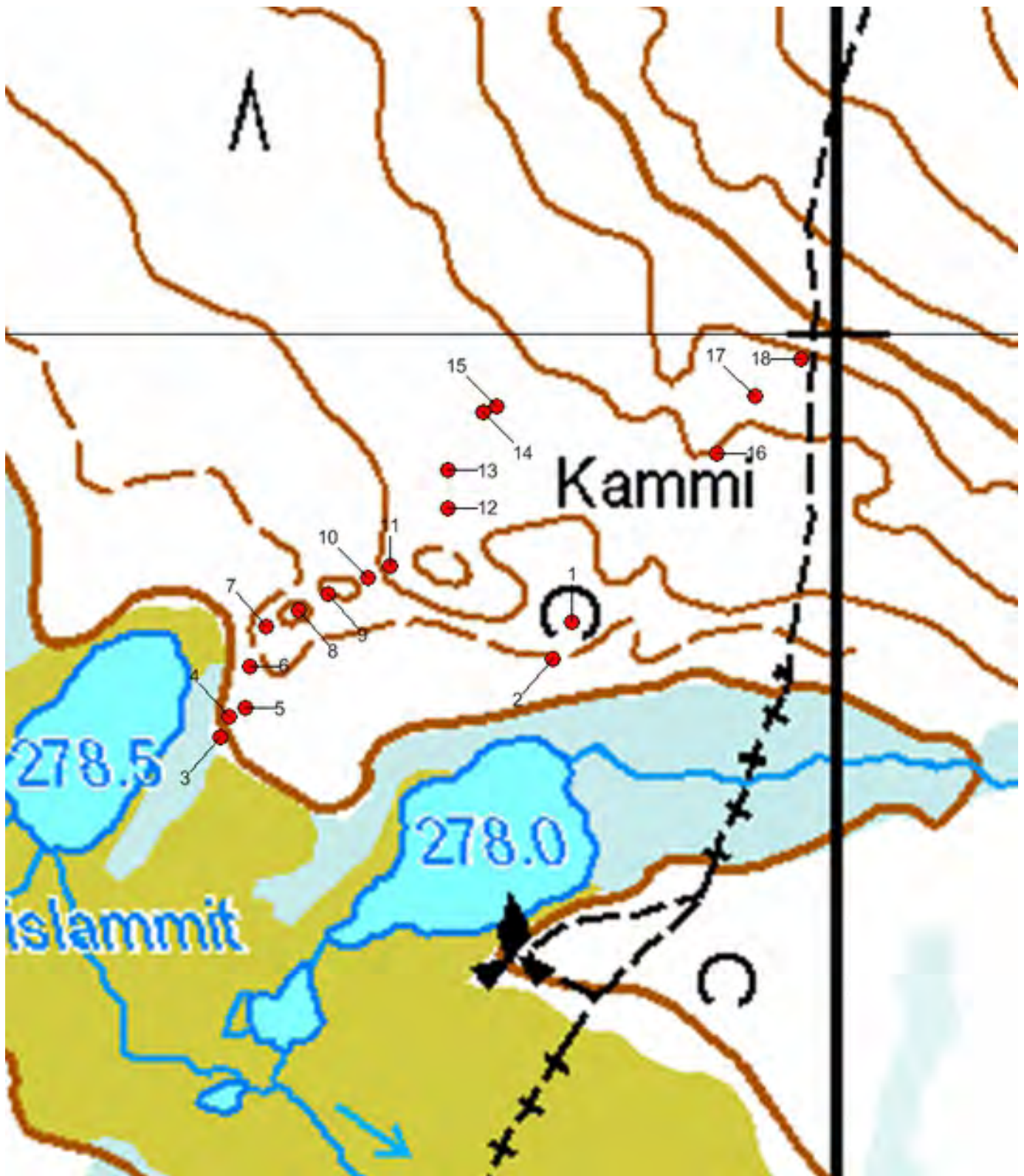
Pyyntikuopat (kohteet Kattukaislammet ja Kattukaislammet 2) on tehty erinomaiselle pyyntipaikalle. Nykyään porojen luontainen kulkureitti kulkee alueella luoteesta kaakkoon Kattukaisojan jänkää ja sen reunoja seurailleen. Juotin koillispäässä E4-tien länsipuolella on kuuluisa Vuomaselän poroerotuspaikka. On mahdollista, että jo muinaisten peurojen kulku on seurailut samaa reittiä. Pyyntikuopat on tehty molemmin puolin läntisempää Kattukaislampea, joten ne ovat sulkeneen peurojen kulkureitin. Lampi ja suolla kulkevat purot ovat sulkeneet eläinten kulun kuoppaketjujen välistä. Itäisemmän Kattukaislammen pohjoispuolella havaittujen kahden pyyntikuopparyhmän välialue tulisi tarkastaa, koska on melko todennäköistä, että kyseisellä alueella sijaitsee vielä tuntemattomia pyyntikuoppia.

Vuotsolainen eläkkeellä oleva poromies Jouko Alakorva on kertonut, että alueelta on vanha tarina paikalla asuneesta Kattukaisukosta, joka olisi saanut saaliiksi aitaan ajamalla satoja ellei tuhansiakin peuroja.

Viranomais- rekisterinro:	1000000519	Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Kohteen suojelu:	2 Muinaisjäännösrekisteri II

Kuva 47. Kattukaislammet. Pyyntikuoppia.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 48. Kattukaislammet. Pyyntikuoppia.
 © Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 151. Kattukaislammet. Pyyntikuoppa 4. Kuvattu pohjoisesta.

Kuva 152. Kattukaislammet. Pyyntikuoppa 7. Kuvattu idästä.

Kuva 153. Kattukaislammet. Pyyntikuoppa 9. Kuvattu koillisesta.

Kuva 154. Kattukaislammet. Pyyntikuoppa 11. Kuvattu itäkaakosta.

Kuva 155. Kattukaislammet. Pyyntikuoppa 12. Kuvattu koillisesta.

Kuva 156. Kattukaislammet. Pyyntikuoppa. Kuvattu kaakosta.

4.6.3 Kattukaislammet 2

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Kattukaislammet 2 Pyyntikuoppia

MH-tunnus: 89405

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7199 Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	7	Tarkastus:	S. Viljanmaa 30.8.2013

Koordinaattiselitys:	Pyyntikuoppa-alueen keskeltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7571540, Y 3519350, Z 290	Löydöt:	

Taustatiedot

Pirjo Rautiainen löysi läntisemmän Kattukaislammen (nykyisin kartassa Kattukaislammit) lounaispuolelta, kohti lounasta nousevalta rinteeltä, kuuden pyyntikuopan muodostaman kuoppajonon 8.6.2009.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee loivasti kohti lounasta nousevalla hiekkamoreenirinteellä, jonka koillispuolella kulkee luode-kaakkosuuntainen, 100 m - 300 m leveä ja kilometrien pituinen suojuotti. Kohteen länsipuolella maaperä on kivikkoisempaa ja maasto pienipiirteisempää. Suojuotin keskellä virtaa Kattukaisoja ja sen koillislaidalla sijaitsevat Kattukaislammet, joiden takana maasto nousee loivasti koilliseen päin. Kohteen alueella kasvaa havupuuvältaista sekametsää, jonka valtapuulaji lähellä suojuottia on kuusi ja ylempänä mänty. Aluskasvillisuutta hallitsevat katajapensaat, puolukka, variksenmarja, mustikka ja juolukka sekä seinäsammal ja muut sammalet.

Kohteen kuvaus

Kohteen muodostavat seitsemän pyyntikuoppaa, jotka sijaitsevat lounais-koillissuuntaisena jonona. Kuoppajono alkaa Kattukaisojan suojuotin lounaislaidalta, lounaaseen päin nousevan rinteiden juurelta, ja jatkuu ylärinteen suuntaan noin 230 metriä. Aiemmin kuoppia oli havaittu vain kuusi, mutta kohteen tarkastuksen yhteydessä niiden länsipuolelta löydettiin yksi kuoppa lisää. Suojuotin vastakkaisella puolella on toinen lounais-koillissuuntainen pyyntikuoppajono (Kattukaislammet) ja läntisemmän Kattukaislammen luoteisrannalla sijaitsee kivi- tai varhaismetallikautinen asuinpaikka (Kattukaislammet 3).

Pyyntikuoppien koordinaatit, mitat ja tarkempi kuvaus:

Pyyntikuoppa 1

$x = 7571638 / y = 3519407$

Pyöreä, \varnothing 4,5 m, syvyys 1,2 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,3 m.

Pohja soikea luode-kaakkosuuntaisesti.

Pyyntikuoppa 2

$x = 7571607 / y = 3519379$

Pyöreä, \varnothing 4,0 m, syvyys 1,0 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,3 m.

Valli lähinnä pohjoiskoilliskolalla, alarinteen suuntaan.

Pyyntikuoppa 3

$x = 7571590 / y = 3519371$

Pyöreä, ø 4,0 m, syvyys 1,1 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,4 m.

Valli lähinnä pohjoiskoillispuoliskolla, alarinteen suuntaan.

Pyyntikuoppa 4

$x = 7571553 / y = 3519333$

Soikea, itä-länsisuuntainen, 4,0 m x 2,0 m, syvyys 0,9 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,3 m.

Kuoppa on kaivettu hiekkaharjanteen rinteeseen.

Valli lähinnä länsipuoliskolla, alarinteen suuntaan.

Pyyntikuoppa 5

$x = 7571526 / y = 3519331$

Pyöreä, ø 4,5 m, syvyys 1,3 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,3 m.

Kuoppa on kaivettu hiekkaharjanteen laidalle.

Valli lähinnä koillispuoliskolla, alarinteen suuntaan.

Pyyntikuoppa 6

$x = 7571444 / y = 3519292$

Pyöreä, ø 3,5 m, syvyys 1,1 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,5 m.

Kuoppa on kaivettu hiekkaharjanteen päälle.

Pyyntikuoppa 7

$x = 7571541 / y = 3519313$

Pyöreä, ø 4,5 m, syvyys 1,0 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,3 m.

Kuoppa on kaivettu hiekkaharjanteen päälle.

Kohteen raja

Pyyntikuopat muodostavat noin 230 metriä pitkän luonais-koillisuuntaisen jonon, jonka keskivaiheilla on kolmen melko lähekkäin sijaitsevan kuopan ryhmä. Muinaisjäännösalue on määritelty rajaamalla kuopista kaikkiin suuntiin noin 20 metrin alue.

Tulkinta

Pyyntikuopat (kohteet Kattukaislammet 2 ja Kattukaislammet) on tehty erinomaiselle pyyntipaikalle. Nykyään porojen luontainen kulkureitti kulkee alueella luoteesta kaakkoon Kattukaisojan jänkää ja sen reunoja seurailleen. On mahdollista, että myös peurat ovat muinoin käyttäneet samaa reittiä. Pyyntikuopat on tehty molemmin puolin läntisempää Kattukaislampea, joten ne ovat sulkeneet peurojen kulkureitin. Lampi ja suolla kulkevat purot ovat estäneet eläinten kulun kuoppaketjujen välistä.

**Viranomais-
rekisterinro:**

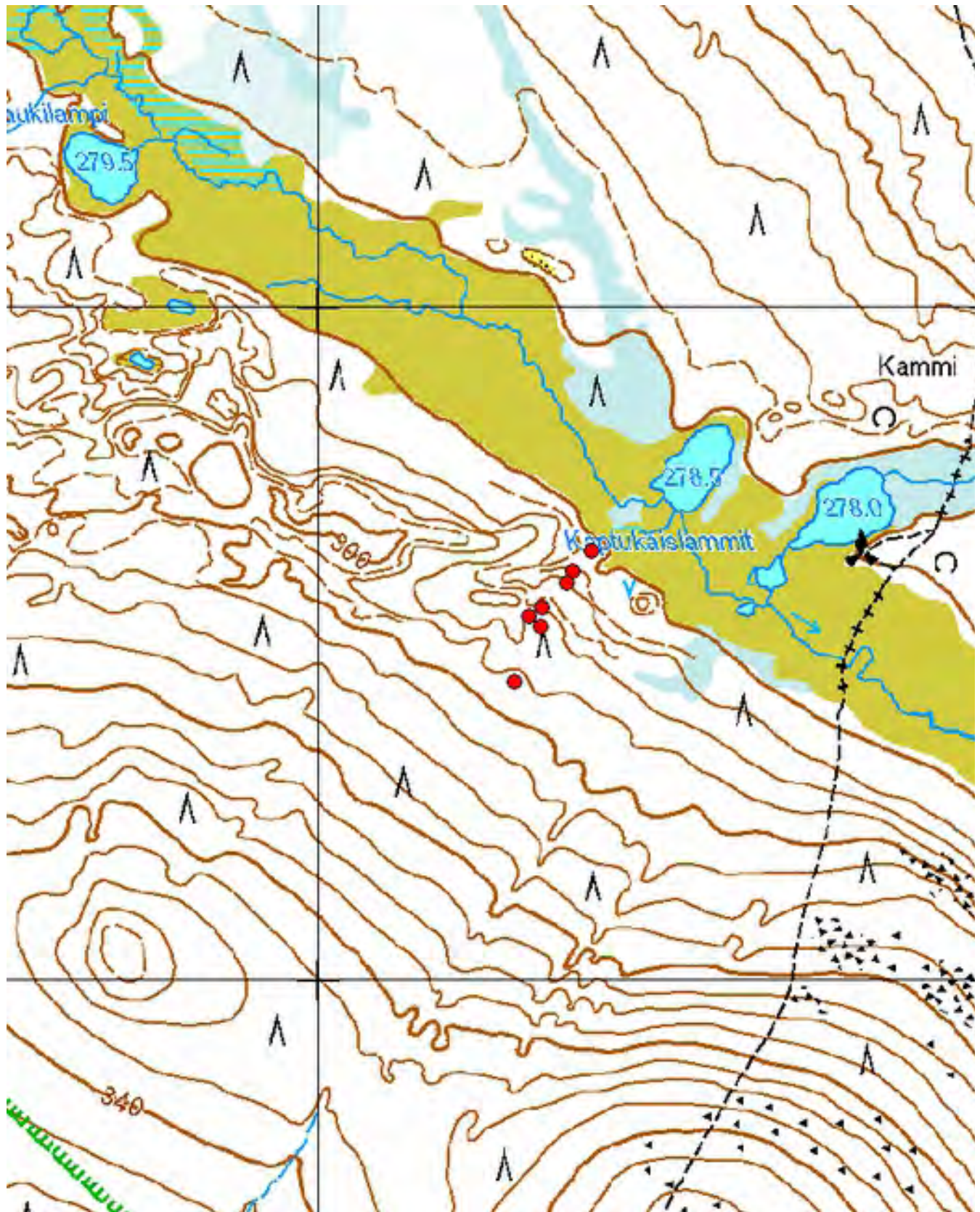
1000000519

Kunto: 1 Hyvä

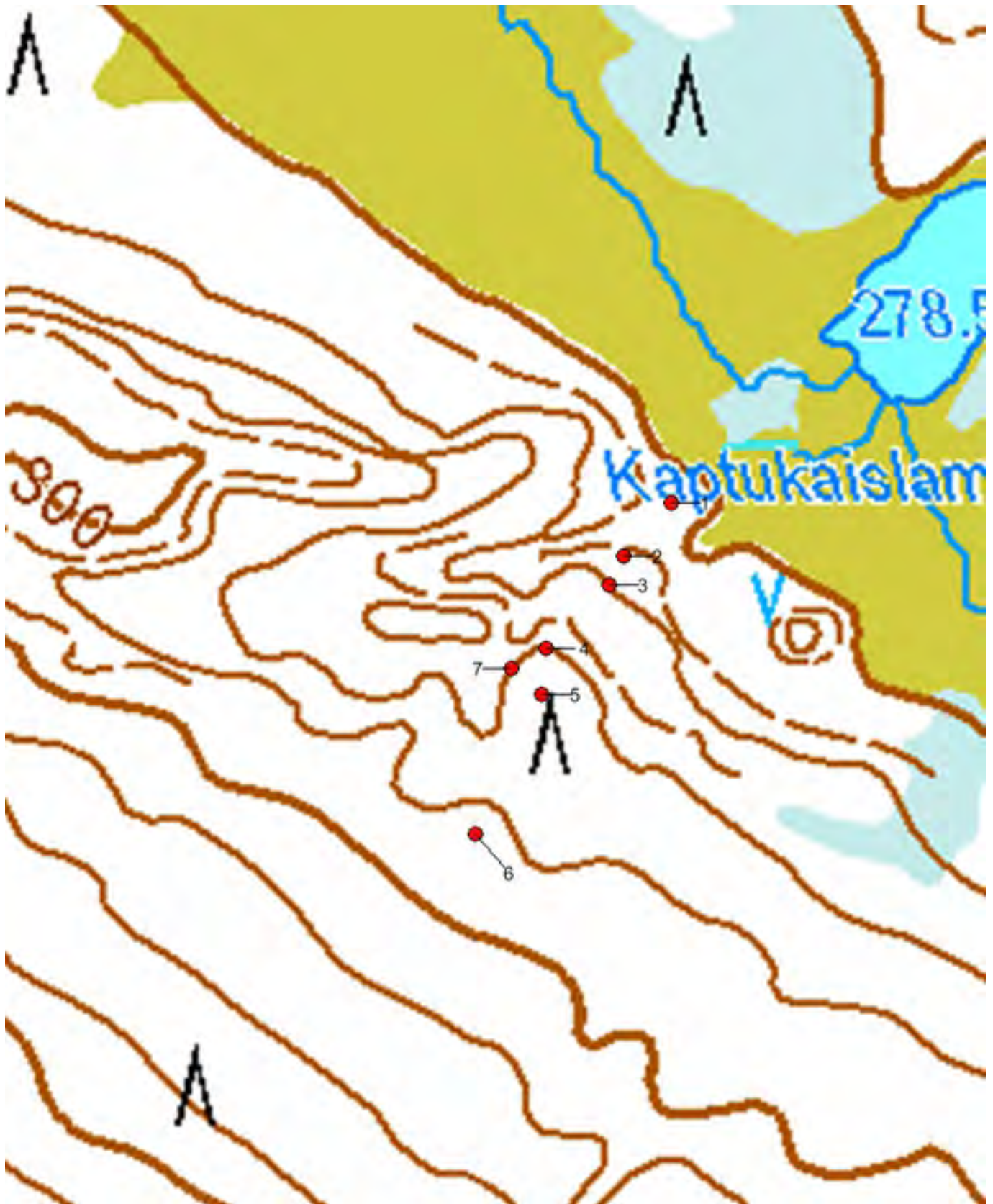
Arvotus:

3 Esitys mj-luokka II

**Kohteen
suojelu:** 2 Muinaisjäännösrekisteri II

Kartta 49. Kattukaislammet 2. Pyyntikuoppia.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 50. Kattukaislammet 2. Pyyntikuoppia.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 157. Kattukaislammet 2. Pyyntikuoppa 1. Kuvattu luoteesta.

Kuva 158. Kattukaislammet 2. Pyyntikuoppa 2. Kuvattu idästä.

Kuva 159. Kattukaislammet 2. Pyyntikuoppa 3. Kuvattu pohjoisesta.

Kuva 160. Kattukaislammet 2. Pyyntikuoppa 4. Kuvattu lounaasta.

Kuva 161. Kattukaislammet 2. Pyyntikuoppa 4. Kuvattu pohjoiskoillisesta.

Kuva 162. Kattukaislammet 2. Pyyntikuoppa 5. Kuvattu länsiluoteesta.

Kuva 163. Kattukaislammet 2. Pyyntikuoppa 6. Kuvattu kaakosta.

Kuva 164. Kattukaislammet 2. Pyyntikuoppa 7. Kuvattu koillisesta.

4.6.4 Kaustanlammit

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Kaustanlammit Pyyntikuoppa	MH-tunnus: 162489

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7199 Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 8.8.2013

Koordinaattiselitys:	Pyyntikuopan keskeltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7578528, Y 3532902, Z 190	Löydöt:	

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Suomujoen länsipuolella, Kaustanlampien tasalla, kumpuilevan moreenipohjaisella männikkökankaan laidalla, joen soistuneen lahdelman lounaispäästä noin 20 m länteen päin, noin neljä metriä joen pintaa korkeammalla. Rehevää saraheinikkoa kasvava lahdelma lienee tulva-aikoina veden peitossa. Varsinaiseen jokirantaan kohteen luota on noin 60 m. Kohteen vieritse, sen itäpuolella, kulkee joen suuntainen polku lahdelmalle päin laskevan rinteeseen partaalla. Männikön seassa kohteen ympäristössä kasvaa muutamia koivuja, ja aluskasvillisuutta kankaalla hallitsevat puolukka, variksenmarja, mustikka, seinäsammal ja kangaskarhunsammal sekä torvi- ja poronjäkälet.

Kohteen kuvaus

Kohde on yksittäinen kookas pyyntikuoppa. Kuoppa on muodoltaan pyöreä, halkaisijaltaan noin 5,0 m ja syvyydeltään noin 0,8 m. Selvää vallia kuopan ympärillä ei ole havaittavissa. Joen suuntainen polku kulkee niin lähellä kuoppaa, että se aiheuttaa kuopalle lievän tuhoutumisuhan. Kohteen lähiympäristöä havainnoitiin noin sadan metrin säteellä, mutta useampia pyyntikuoppia ei löydetty.

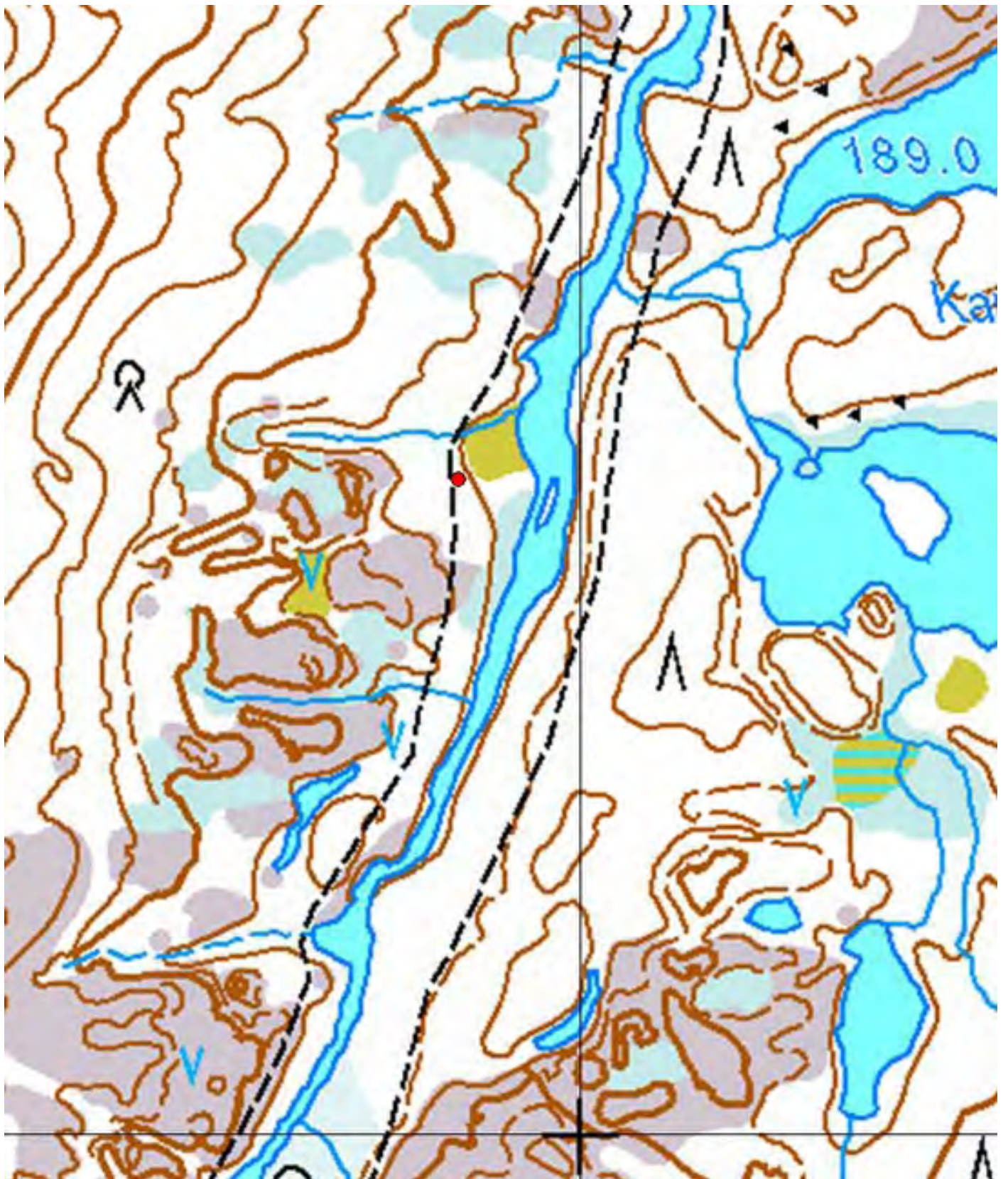
Kohteen rajaus

Kohde on rajaukseltaan pistemäinen.

Tulkinta

Kohteesta dokumentoitu pyyntikuoppa ei vaikuta olevan osa laajempaa pyyntikuoppajärjestelmää, vaan se lienee yksittäinen. Mahdollisesti kuoppaan on pyritty ajamaan peuroja Suomujoen soistuneen lahdelman alueelta – lahdelman saraheinikko on voinut olla peuroille houkuttelevaa ruokailualueita. Kohteen ikää on vaikeaa määrittää, mutta joka tapauksessa kuoppa on riittävän iäkäs, jotta se on syytä luokitella kiinteäksi muinaisjäännettöksi.

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Kohteen suojele:	0 Ei määritelty

Kartta 51. Kaustanlammit. Pyyntikuoppa.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 165. Kaustanlammit. Pyyntikuoppa. Kuvattu etelälounaasta.

Kuva 166. Kaustanlammit. Pyyntikuoppa. Kuvattu pohjoisesta.

4.6.5 Kaustanlammit 2

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Kaustanlammit 2 Pyyntikuoppa	MH-tunnus: 162839

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7199 Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 9.8.2013

Koordinaattiselitys:	Pyyntikuopan keskeltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7578926, Y 3533380, Z 193	Löydöt:	

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee pohjoisemman Kaustanlammin pohjoispään luoteispuolella, noin viidentoista metrin etäisyydellä rannasta, hiekkamoreenipohjaisella tasanteella, noin kahden metrin päässä lammen rantaan laskevan rinteestä partaalta, noin neljä metriä lammen pintaa korkeammalla. Tasanne, jolla kohde sijaitsee, on noin lammen rannan suuntaisesti noin viisitoista metriä leveä, ja sen luoteispuolella on kalliokko-maastoa. Puusto kohteen ympäristössä on männikköä ja aluskasvillisuutta hallitsevat puolukka, variksenmarja, torvi- ja poronjäkälet sekä sammalet.

Kohteen kuvaus

Kohde on muodoltaan soikeahko pyyntikuoppa. Kuoppa on lammen rannan suuntaisesti koillis-lounais-suuntainen, kooltaan noin 2,5 m x 1,5 m ja syvyydeltään noin 0,5 m. Selvää valliä kuopan ympärillä ei ole. Kohteen lähiympäristöä havainnoitiin noin sadan metrin säteellä, mutta useampi kuoppia ei löydetty.

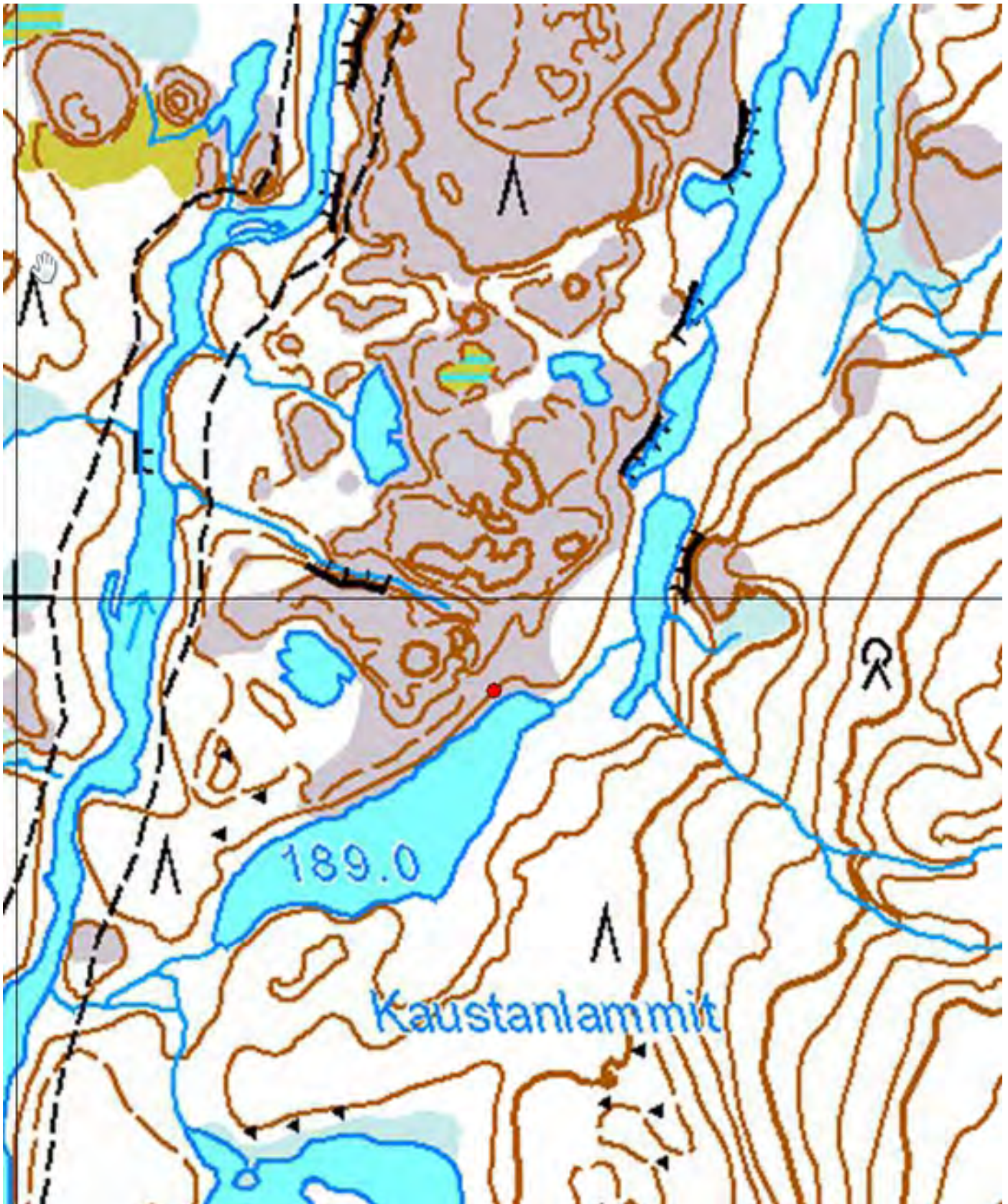
Kohteen rajaus

Kohde on rajaukseltaan pistemäinen.

Tulkinta

Kohteesta dokumentoitu pyyntikuoppa ei vaikuta olevan osa laajempaa pyyntikuoppajärjestelmää, vaan se lienee yksittäinen. Mahdollisesti Kaustanlampien vieritse on kulkenut peurojen luontainen kulkureitti, jolle pyyntikuoppa on kaivettu. Kohteen ikää on vaikeaa määrittää, mutta joka tapauksessa kuoppa on riittävän iäkäs, jotta se on syytä luokitella kiinteäksi muinaisjäännettöksi.

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Kohteen suojele:	0 Ei määritelty

Kartta 52. Kaustanlammit 2. Pyyntikuoppa.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 167. Kaustanlammit 2. Pyyntikuoppa. Kuvattu lännestä.

Kuva 168. Kaustanlammit 2. Pyyntikuoppa. Kuvattu pohjoisesta.

4.6.6 Kiertämäjoki

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Kiertämäjoki Pyyntikuoppia

MH-tunnus: 73354

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7199 Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	8	Tarkastus:	S. Viljanmaa 10.9.2013

Koordinaattiselitys:	Pyyntikuoppa-alueen keskeltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7596998, Y 3558569, Z 123	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohteen on löytänyt Lapin luontopalveluiden puistomestari Petteri Polojärvi 1.7.2009.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Urho Kekkonen kansallispuiston koillisosassa, lähellä Luttojoen ja Kiertämäjoen yhtymäkohtaa, Kiertämäjoen itäpuoleisella hiekkapohjaisella kuivalla männikkökankaalla, joka on pinnanmuodoiltaan loivasti kumpuilevaa. Aluskasvillisuutta alueella hallitsevat variksenmarja, puolukka, poronjäkälät ja sammalet. Kohteen halki kulkee Luttojoelta Lurojoelle johtava polkutie, ja kohteen etelä-, itä- ja osittain myös pohjoispuolella on kausikosteita lampia. Kohteen länsipään pohjoispuolella sijaitsee Luttojoen silta -niminen kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikka.

Kohteen kuvaus

Kohde on kahdeksan pyyntikuopan muodostama pyyntikuoppajärjestelmä. Kuopat sijaitsevat melko yhtenäisenä, okseenkin itä-länsisuuntaisena jonona, jonka länsipää on Kiertämäjoen partaalla ja itäpää kookkaan kausikostean lammen länsipuolella. Pyyntikuoppaketjun pituus on noin kolmesataa metriä. Kuopat ovat selvästi erottuvia, mutta eivät kuitenkaan kovin syviä, mikä voi johtua alueen hyvin hienohiekkaisesta maaperästä.

Pyyntikuoppien mitat, koordinaatit ja tarkempi kuvaus:

Pyyntikuoppa 1

$x = 7569979 / y = 3558426$

Pyöreä, \varnothing 3,0 m, syvyys 0,5 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,1 m.

Joelle laskevan rinteeseen partaalla noin kymmenen metriä itään, noin kahdeksan metriä joen pintaa ylempänä.

Pyyntikuoppa 2

$x = 7596985 / y = 3558482$

Soikea, pohjois-eteläsuuntainen, 4,5 m x 3,5 m, syvyys 0,8 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 3

$x = 7596996 / y = 3558550$

Pyöreä, ø 4,0 m, syvyys 0,7 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pohja soikea pohjois-eteläsuuntaisesti.

Pyyntikuoppa 4

$x = 7597009 / y = 3558571$

Pyöreä, ø 3,5 m, syvyys 0,5 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,1 m.

Pyyntikuoppa 5

$x = 7597017 / y = 3558597$

Soikea, pohjoisluode-eteläkaakkosuuntaisesti, 4,5 m x 4,0 m, syvyys 0,7 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 6

$x = 7597019 / y = 3558627$

Soikea, pohjoisluode-eteläkaakkosuuntaisesti, 4,5 m x 4,0 m, syvyys 0,6 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 7

$x = 7597002 / y = 3558669$

Pyöreä, ø 4,0 m, syvyys 0,6 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,1 m.

Pohja soikea pohjoiskoillis-etelälounaissauntaisesti.

Pyyntikuoppa 8

$x = 7596993 / y = 3558720$

Pyöreä, ø 2,0 m, syvyys 0,5 m.

Aivan tieuran vieressä, tien pohjoispuolella. Ei selvästi erottuvaa vallia.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu itä-länsisuuntaiselle alueelle, jonka pituus on noin 320 metriä ja leveys noin kaksikymmentä metriä. Rajaukseen sisältyvät kohteesta dokumentoidut pyyntikuopat sekä niiden lähialue noin kymmenen metrin säteellä kuopista.

Tulkinta

Kohde on pyyntikuoppajärjestelmä, jonka lienee ajoitukseltaan esihistoriallinen. Todennäköisesti pyyntikuoppiin on pyritty ajamaan peuroja jäkälikköalueelta, jota rajaavat kolmesta suunnasta Luttojoki, Kiertämäjoki ja pyyntikuoppaketju. On mahdollista, että kohteen länsipään pohjoispuolella sijaitseva kivikautinen tai varhaismetallikautinen asuinpaikkakin on peräisin pyyntikuoppien käyttöajalta. Pyyntikuoppajärjestelmä on varsin hyvin säilynyt eikä siihen kohdistu tuhoutumisuhkaa.

**Viranomais-
rekisterinro:**

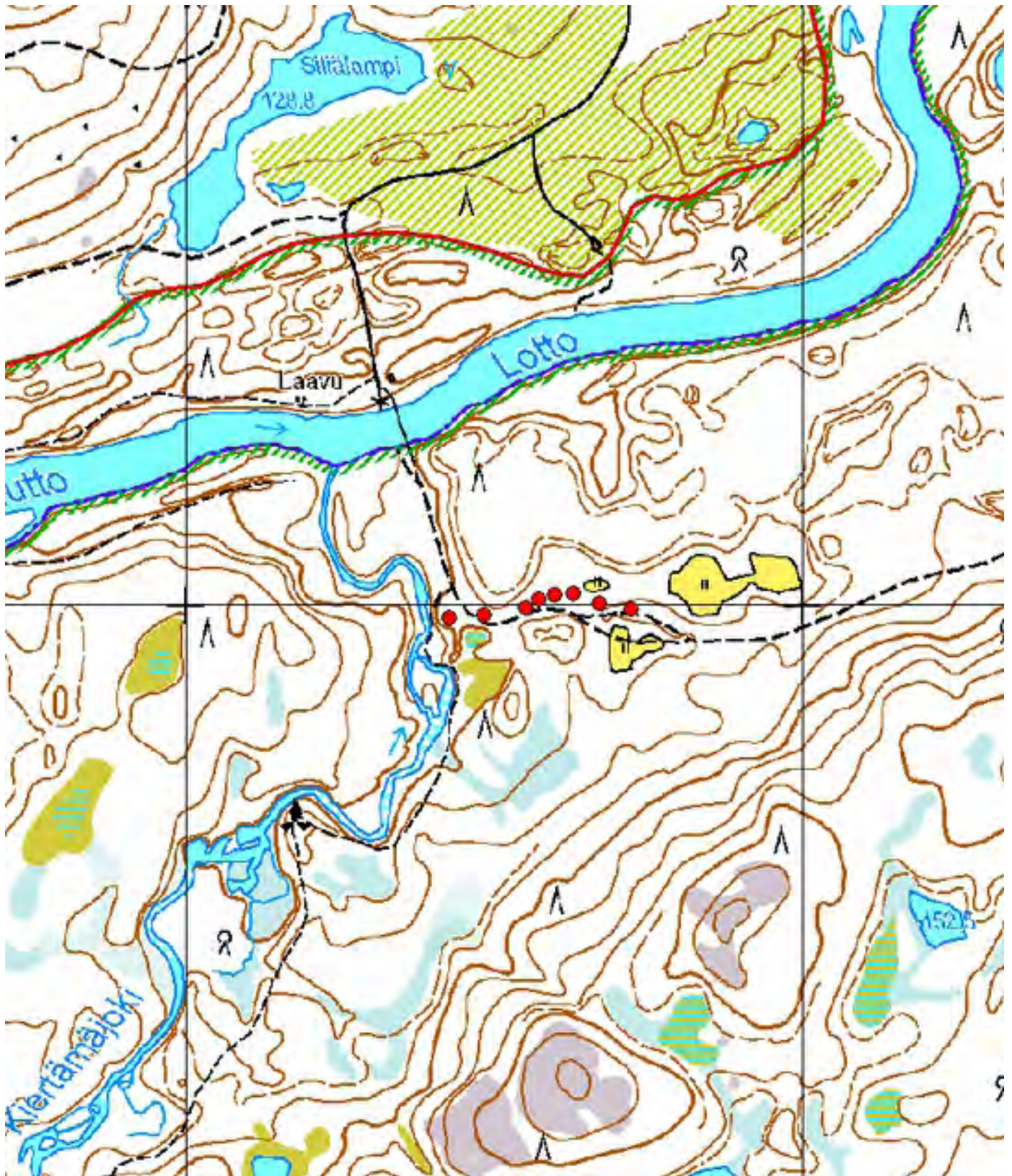
1000014019

Arvotus:

3 Esitys mj-luokka II

Kunto: 1 Hyvä

**Kohteen
suojelu:** 2 Muinaisjäännösrekisteri II

Kartta 53. Kiertämäjoki. Pyyntikuoppia.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 54. Kiertämäjoki. Pyyntikuoppa.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 169. Kiertämäjoki. Pyyntikuoppa 1. Kuvattu koillisesta.

Kuva 170. Kiertämäjoki. Pyyntikuoppa 2. Kuvattu idästä.

Kuva 171. Kiertämäjoki. Pyyntikuoppa 3. Kuvattu pohjoiskoillisesta.

Kuva 172. Kiertämäjoki. Pyyntikuoppa 4. Kuvattu pohjoisluoteesta.

Kuva 173. Kiertämäjoki. Pyyntikuoppa 5. Kuvattu pohjoiskoillisesta.

Kuva 174. Kiertämäjoki. Pyyntikuoppa 6. Kuvattu pohjoiskoillisesta.

Kuva 175. Kiertämäjoki. Pyyntikuoppa 7. Kuvattu idästä.

Kuva 176. Kiertämäjoki. Pyyntikuoppa 8. Kuvattu koillisesta.

4.6.7 Kotajärvi 1

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Kotajärvi 1 Pyyntikuoppia

MH-tunnus: 162527

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7199 Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	3	Tarkastus:	S. Viljanmaa 2.9.2013

Koordinaattiselitys:	Pyyntikuoppa-alueen keskikohdalta	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7590191, Y 3546775, Z 145	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde on aiemmin tunnettu kiinteä muinaisjäänös, jonka on kartoittanut Pertti Lehtinen vuonna 1983.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Suomujärvien eteläpuolella Keittokotajärven (kartassa Keittokalajärven) ja Suomujärven välisen kannaksen kapeimmalla kohdalla. Kohteen alue on kumpuilevaa, hiekkapohjaista männikkökangasta, jonka aluskasvillisuutta hallitsevat puolukka, variksenmarja, poronjäkälät sekä seinäsammal.

Kohteen kuvaus

Kohde on kolmesta pyyntikuopasta muodostuva pyyntikuoppaketju, joka kulkee kaarevasti Suomujärven ja Keittokotajärven länsipään välisen kannaksen poikki. Kuopat ovat kookkaita, muodoltaan soikeita ja suppilomaisia, loivien maavallien ympäröimiä ja selvästi erottuvia.

Pyyntikuoppien koordinaatit, mitat ja tarkempi kuvaus:

Pyyntikuoppa 1

$x = 7590223 / y = 3546752$

Soikea, koillis-lounaissuuntainen, 4,0 m x 3,0 m, syvyys 0,8 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Valli sulautuu osittain maaston muotoon.

Pyyntikuoppa 2

$x = 7590187 / y = 3546782$

Soikea, pohjoiskoillis-etelälounaissuuntainen, 4,0 m x 3,0 m, syvyys 0,7 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Kuoppa sijaitsee aivan harjanteen laella.

Pyyntikuoppa 3

$x = 7590164 / y = 3546841$

Soikea, pohjois-eteläsuuntainen, 4,0 m x 3,5 m, syvyys 0,9 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,3 m.

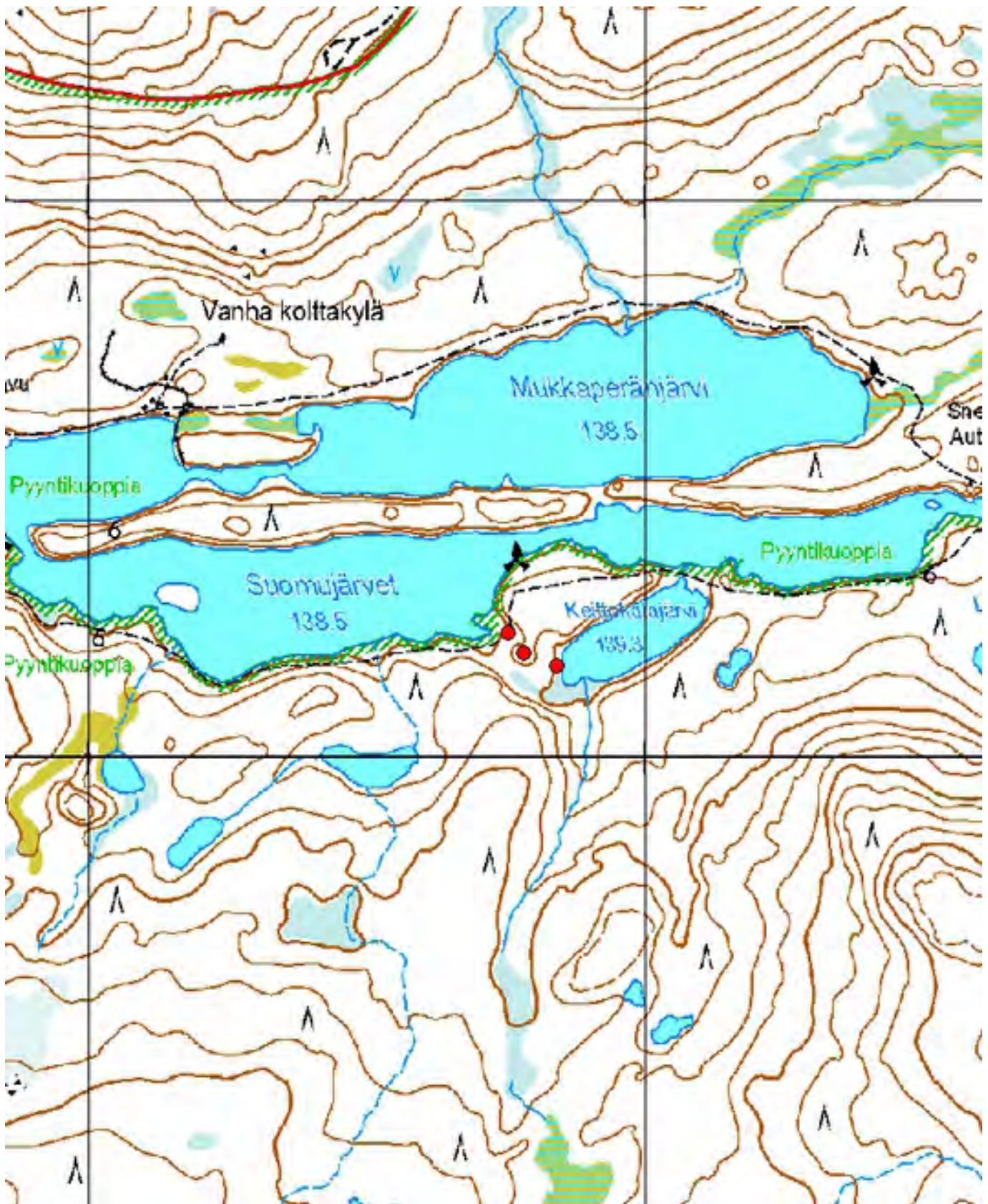
Kohteen rajaus

Kohde rajautuu noin kaksikymmentä metriä leveälle vyöhykkeelle, joka kulkee Keittokotajärven ja Suomujärven välisen kannaksen kapeimman kohdan poikki. Rajaukseen sisältyy pyyntikuoppaketju sekä kuoppien välitön lähiympäristö noin kymmenen metrin säteellä kuopista.

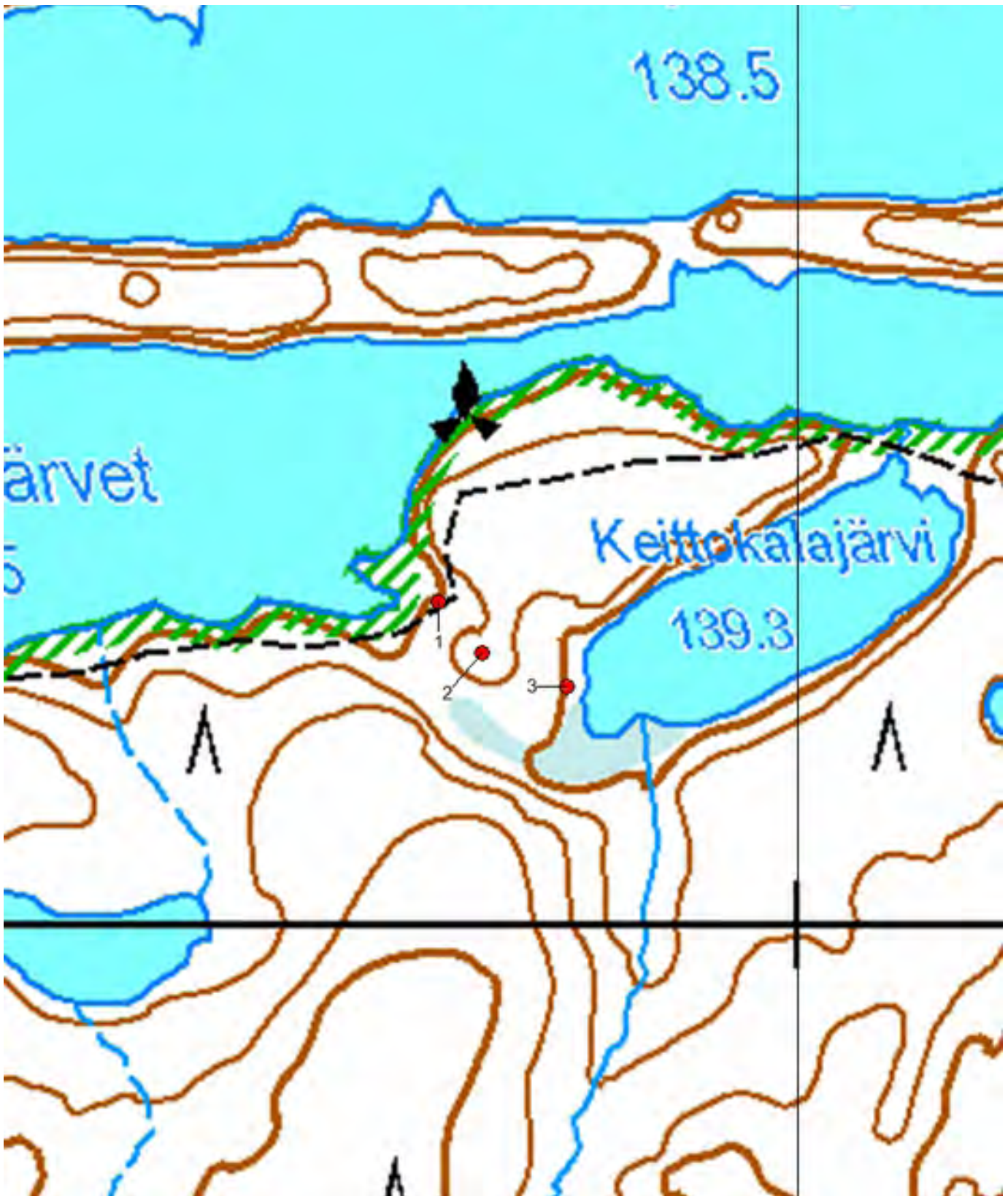
Tulkinta

Pyyntikuoppaketjun avulla on todennäköisesti metsästetty peuroja, jotka on pyritty ajamaan kuoppiin Suomujärven ja Keittokotajärven väliseltä jäkälää kasvavalta kankaalta. Kuoppien ikää on vaikeaa tarkasti määrittää, mutta todennäköisesti ne ovat esihistoriallisia.

Viranomais- rekisterinro:	1000000510	Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Kohteen suojaus:	2 Muinaisjäännösrekisteri II

Kartta 55. Kotajärvi I. Pyyntikuoppia.
 © Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 56. Kotajärvi I. Pyyntikuoppia.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 177. Kotajärvi 1. Pyyntikuoppa 1. Kuvattu kaakosta.

Kuva 178. Kotajärvi 1. Pyyntikuoppa 2. Kuvattu kaakosta.

Kuva 179. Kotajärvi 1. Pyyntikuoppa 3. Kuvattu länsiluoteesta.

Kuva 180. Kotajärvi 1. Pyyntikuoppa 3. Kuvattu pohjoisesta.

4.6.8 Kotajärvi 2

868 Urho Kekkosen kansallispuisto, Kotajärvi 2 Pyyntikuoppia	MH-tunnus: 162668

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7199 Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamivuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	10	Tarkastus:	S. Viljanmaa 2.9.2013

Koordinaattiselitys:	Pyyntikuoppa-alueen keskeltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7590389, Y 3545227, Z 145	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde on aiemmin tunnettu muinaisjäänös, jonka on kartoittanut Pertti Lehtinen vuonna 1983.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Kotajärven lounaispuolella, vastapäätä Suomujokeen pohjoisen suunnalta laskevan Ahvenojan suuta, hienohiekkaisella, männikköä kasvavalla harjualueella. Aluskasvillisuutta kohteen alueella hallitsevat variksenmarja, puolukka, poronjäkälät ja sammalet.

Kohteen kuvaus

Kohde on itä-länsisuuntainen pyyntikuoppaketju, joka muodostuu vähintään kymmenestä kuopasta ja jonka pituus on noin 220 metriä. Kohteen tarkastuksen yhteydessä kuoppien sijaintitiedot tarkentuivat, ja osoittautui, että kuopat rajautuvat jonkin verran pienemmälle alueelle kuin aiemmassa kohdetiedoissa on ilmoitettu. Kuoppaketju on olemukseltaan yhtenäinen, kuopat suuria ja selvästi erottuvia, ja vierekkäiset kuopat sijaitsevat näköetäisyydellä toisistaan. Kuoppien ja Suomujoen välillä on noin 80 metriä leveä maakaistale, ja itäisin kuoppa sijaitsee Kotajärven lounaispään lahdelman rantaan laskevan rintein partaalla. Aiemmin kohteessa on havaittu yksitoista kuoppaa, mutta yhtä kuopista ei onnistuttu kohteen tarkastuksen yhteydessä paikallistamaan.

Pyyntikuoppien koordinaatit, mitat ja tarkempi kuvaus

Pyyntikuoppa 1

$x = 7590381 / y = 3545118$

Soikea, pohjoisluode-eteläkaakkosuuntainen, 4,0 m x 3,5 m, syvyys 0,6 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 2

$x = 7590375 / y = 3545134$

Soikea, pohjoisluode-eteläkaakkosuuntainen, 3,5 m x 2,5 m, syvyys 0,4 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,1 m.

Polku leikkaa kuopan luoteislaitaa ja sorruttaa kuoppaa.

Pyyntikuoppa 3

$x = 7590377 / y = 3545147$

Soikea, pohjoisluode-eteläkaakkosuuntainen, 3,5 m x 3,0 m, syvyys 0,7 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 4

x = 7590382 / y = 3545156

Soikea, pohjoisluode-eteläkaakkosuuntainen, 3,5 m x 2,5 m, syvyys 0,5 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,1 m.

Polku leikkaa kuopan pohjoislaitaa ja sorruttaa kuoppaa.

Pyyntikuoppa 5

x = 7590391 / y = 3545219

Soikea, pohjoisluode-eteläkaakkosuuntainen, 4,0 m x 3,0 m, syvyys 0,8 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 6

x = 7590406 / y = 3545269

Soikea, pohjois-eteläsuuntainen, 4,0 m x 3,0 m, syvyys 0,7 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 7

x = 7590404 / y = 3545292

Soikea, pohjois-eteläsuuntainen, 4,0 m x 3,0 m, syvyys 0,7 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 8

x = 7590406 / y = 3545299

Soikea, pohjois-eteläsuuntainen, 3,5 m x 3,0 m, syvyys 0,8 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 9

x = 7590394 / y = 3545310

Soikea, koillis-lounaissuuntainen, 4,0 m x 3,0 m, syvyys 0,8 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 10

x = 7590390 / y = 3545332

Soikea, luode-kaakkosuuntainen, 4,0 m x 3,0 m, syvyys 0,8 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu itä-länsisuuntaiselle, noin kaksikymmentä metriä leveälle ja noin 240 metrin mittaiselle alueelle. Rajaukseen sisältyy pyyntikuoppaketju sekä kuoppien lähiympäristö noin kymmenen metrin säteellä kuopista.

Tulkinta

Pyyntikuoppaketjun sisälle rajautuu hieman yli kahdensadan metrin mittainen alue Suomujoen rantaa Kotajärven länsipuolella. Kuoppaketjun länsipää on kuitenkin avoin. Todennäköisesti peurat on pyritty metsästyksen yhteydessä ajamaan saaliiksi joen rannan suuntaisesti lännestä päin, jolloin Suomujoki, Kotajärvi sekä kuopat ovat sulkeneet niiden pakotien. Kuoppien tarkkaa ikää on vaikeaa määrittää, mutta todennäköisesti ne ovat esihistoriallisia.

**Viranomais-
rekisterinro:**

1000000512

Kunto:

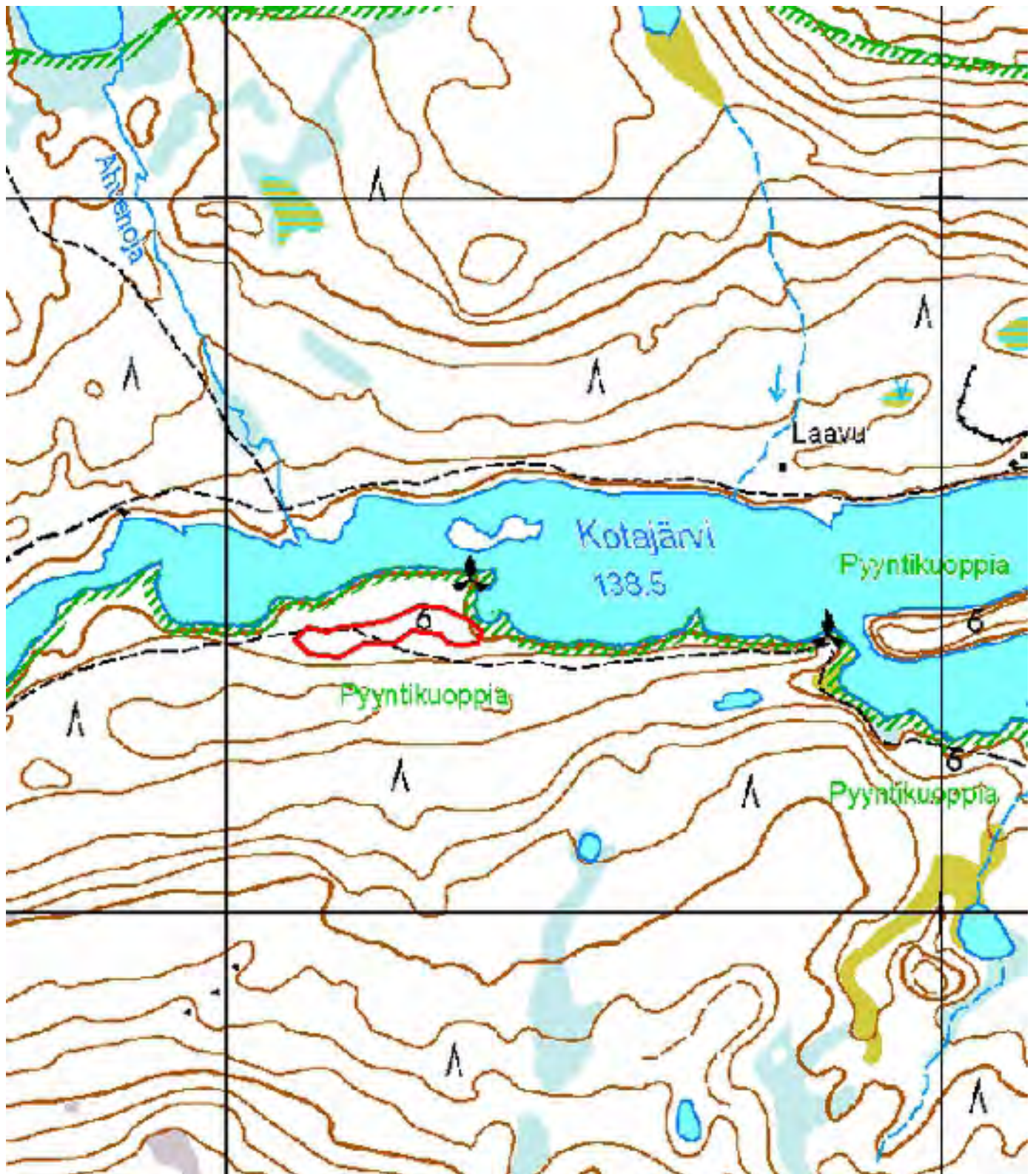
1 Hyvä

Arvotus:

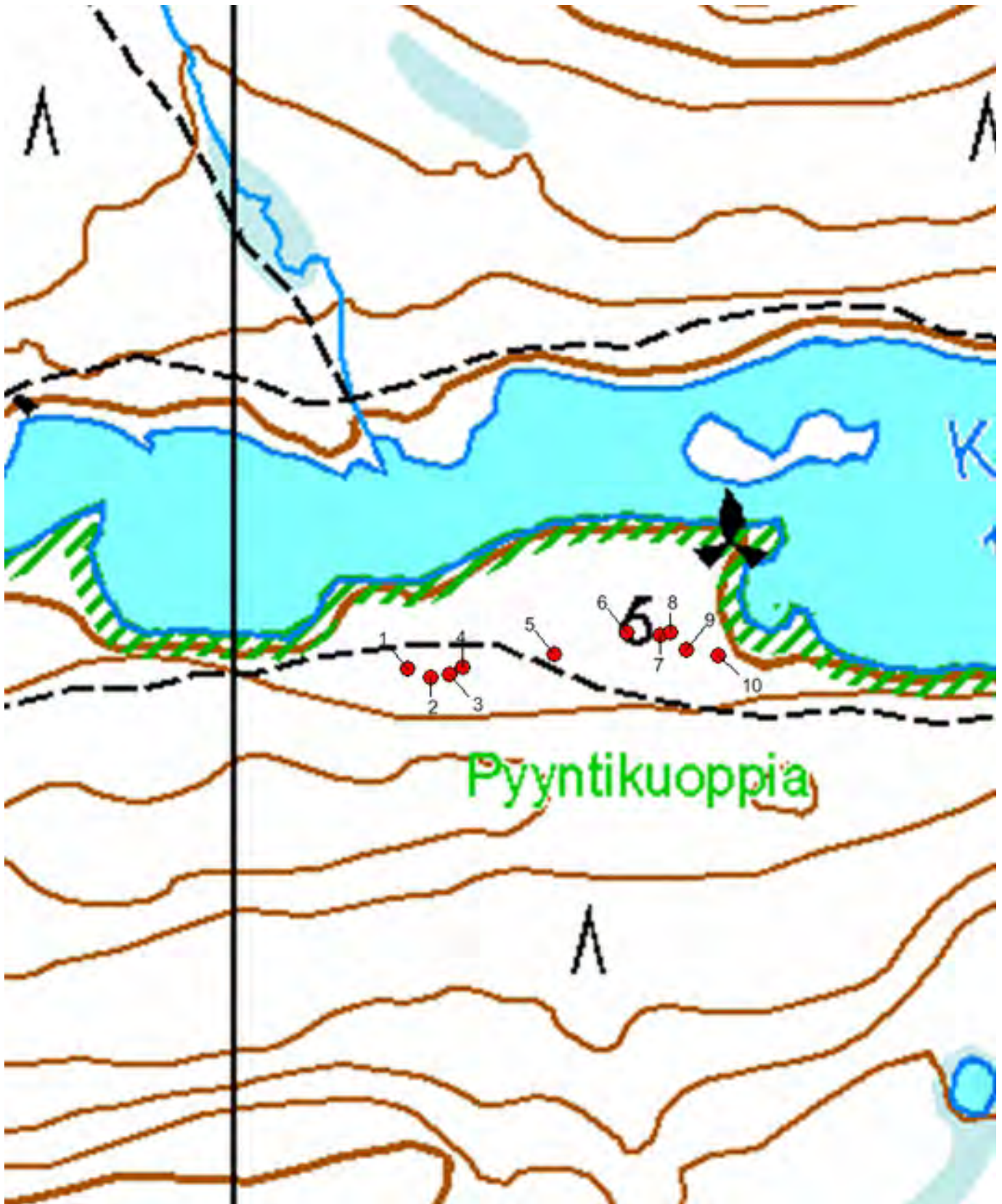
3 Esitys mj-luokka II

**Kohteen
suojelu:**

2 Muinaisjäännösrekisteri II

Kartta 57. Kotajärvi 2. Pyyntikuoppia.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 58. Kotajärvi 2. Pyyntikuoppia.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 181. Kotajärvi 2. Pyyntikuoppa 1. Kuvattu länsilounaasta.

Kuva 182. Kotajärvi 2. Pyyntikuoppa 3. Kuvattu lännestä.

Kuva 183. Kotajärvi 2. Pyyntikuoppa 5. Kuvattu lännestä.

Kuva 184. Kotajärvi 2. Pyyntikuoppa 6. Kuvattu länsilounaasta.

Kuva 185. Kotajärvi 2. Pyyntikuoppa 8. Kuvattu lounaasta.

Kuva 186. Kotajärvi 2. Pyyntikuoppa 9. Kuvattu lännestä.

Kuva 187. Kotajärvi 2. Pyyntikuoppa 10. Kuvattu etelälounaasta.

Kuva 188. Kotajärvi 2. Pyyntikuoppa 10. Kuvattu lounaasta.

4.6.9 Kotaköngäs 2

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Kotaköngäs 2 Pyyntikuoppa	MH-tunnus: 162192

Kohdetyyppi: 9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija: 800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus: 7199 Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä: 800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	Kunta: 758 SODANKYLÄ
Lukumäärä: 1	Tarkastus: S. Viljanmaa 27.8.2013

Koordinaattiselitys: Pyyntikuopan keskeltä	Geometria tuotettu: 4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit: X 7576837, Y 3532208, Z 205	Löydöt:

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Kotakönkään laavulta noin 1,1 km itään päin, Suomujoen eteläpuolella olevan pienen lammen lounaispuolella, noin kahdenkymmenen metrin etäisyydellä lammen rannasta, kohti lounasta nousevan rinteen tasanteella, noin viisi metriä lammen pintaa ylempänä. Laavulle johtava polku kulkee kohteen pohjoispuolitse. Maaperä paikalla on hiekkamoreenia, mutta kohteen eteläpuolella noin viiden metrin etäisyydellä on kiintokalliokumpare. Kohteen ympäristössä kasvaa männikköä, ja aluskasvillisuutta hallitsevat variksenmarja, puolukka, juolukka, mustikka, kanerva, poronjäkälä sekä seinäsammal ja muut sammalet.

Kohteen kuvaus

Kohde on luode-kaakkosuuntaisesti soikea pyyntikuoppa, kooltaan noin 3,5 m x 3,0 m. Kuopan syvyys on noin 0,6 m, ja sen ympärillä on loivapiirteinen maavalli jonka leveys on noin kaksi metriä ja korkeus noin 0,1 m. Polku leikkaa hiukan vallin pohjoislaitaa, mutta se ei kuitenkaan aiheuta kuopalle merkittävää tuhoutumisuhkaa. Pyyntikuopan lähiympäristöä havainnoitiin muutamien kymmenien metrien säteellä, mutta useampia kuoppia ei löydetty.

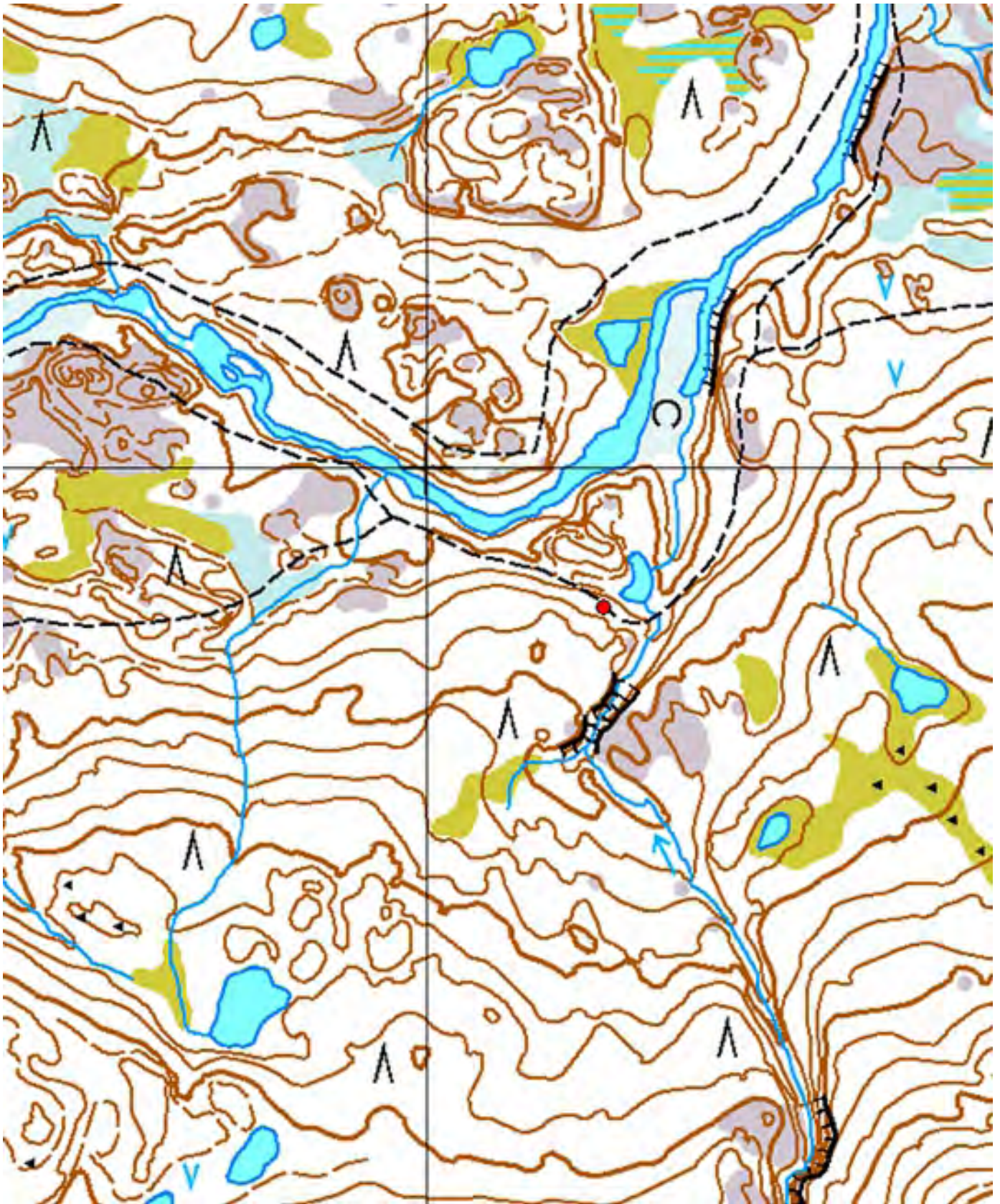
Kohteen rajaus

Kohde on rajaukseltaan pistemäinen.

Tulkinta

Kohteesta dokumentoitu pyyntikuoppa ei vaikuta kuuluvan laajempaan pyyntikuoppajärjestelmään, vaan pikemminkin se on kaivettu paikalle, joka maastollisesti soveltuu pienimuotoisempaan pyyntiin. Moreeni-rinteen tasanne, jolle kuoppa on kaivettu, on hyvinkin voinut olla osa peurojen luontaista kulkureittiä. Kohteen ikää on vaikea määrittää, mutta joka tapauksessa kyseessä on riittävän iäkäs kuoppa, jotta se on syytä luokitella kiinteäksi muinaisjäänökseksi.

Viranomaisrekisterinro:	Kunto: 1 Hyvä
Arvotus: 3 Esitys mj-luokka II	Kohteen suojelu: 0 Ei määritelty

Kartta 59. Kotaköngäs 2. Pyyntikuoppa.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 189. Kotaköngäs 2. Pyyntikuoppa. Kuvattu länsiluoteesta.

Kuva 190. Kotaköngäs 2. Pyyntikuoppa. Kuvattu lounaasta.

4.6.10 Kulasjoki 1

868 Urho Kekkosen kansallispuisto, Kulasjoki 1 Pyyntikuoppia	MH-tunnus: 162930

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7199 Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	9	Tarkastus:	S. Viljanmaa 19.8.2013

Koordinaattiselitys:	Pyyntikuoppa-alueen keskeltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7588459, Y 3532055, Z 210	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohteen on löytänyt Lapin luontopalveluiden puistomestari Petteri Polojärvi.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Kulasjoen eteläpuolella, Lankopäästä noin 4,5 km pohjoiseen päin, hieman yli sadan metrin etäisyydellä joen rannasta. Maasto alueella on kumpuilevaa, moreeniharjanteiden kirjavoimaa kuivaa männikkökangasta, jonka aluskasvillisuutta hallitsevat kanerva, variksenmarja, puolukka, torvi- ja poronjäkälet sekä sammalet. Kohteen eteläpuolella maasto alkaa kohota loivasti kohti Lankopäätä.

Kohteen kuvaus

Kohde muodostuu yhdeksästä pyyntikuopasta, jotka sijaitsevat kahtena ryhmänä. Pyyntikuopparyhmään 1 kuuluvat kuopat 1-3 on kaivettu pohjoisluode-eteläkaakkosuuntaiselle harjanteelle noin 25 metrin matkalle harjanteen suuntaiseksi jonoksi. Kuoppa 1 sijaitsee miltei harjanteen laella ja kuopat 2 ja 3 hieman alempana joelle päin laskevassa rinteessä.

Pyyntikuopparyhmään 2 kuuluvat kuopat 4-9 sijaitsevat kuopista 1-3 toistasataa metriä koilliseen päin. Ne muodostavat itä-länsisuuntaisen, pohjoiselle päin pullistuvan puolikaaren muotoisen jonon. Kuoppien välit ovat keskimäärin noin viisitoista metriä ja jonon kokonaispituus noin kahdeksankymmentä metriä. Kuopat 4-6 ovat koillis-lounaissuuntaisella moreeniharjanteella ja kuopat 7-9 notkelmassa samaisen harjanteen koillispään eteläpuolella. Notkelmassa kulkee Kulasjoen suuntaa seuraava polku, jolle kuopat näkyvät.

Pyyntikuopparyhmä 1:n kaikki kuopat ovat laajoja ja syviä, ja niitä ympäröivät selvästi erottuvat vallit. Pyyntikuopparyhmä 2:n kuopat 5, 8 ja 9 ovat myös melko kookkaita, mutta muut ryhmän 2 kuopat ovat vähäisemmän kokoisia ja miltei vallittomia. Kaikki kohteesta dokumentoidut kuopat ovat kuitenkin maastossa selvästi havaittavissa.

Pyyntikuoppien koordinaatit, mitat ja tarkempi kuvaus:

Pyyntikuoppa 1

x = 7588395 / y = 3532046

Soikea, koillis-lounaissuuntainen, 4,5 m x 3,5 m, syvyys 0,7 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,3 m.

Pyyntikuoppa 2

$x = 7588401 / y = 3532041$

Pyöreä, ø 4,0 m, syvyys 0,8 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 3

$x = 7588416 / y = 3532037$

Pyöreä, ø 3,5 m, syvyys 0,7 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 4

$x = 7588498 / y = 3532070$

Soikea, luode-kaakkosuuntainen, 3,0 m x 2,5 m, syvyys 0,6 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,1 m.

Pyyntikuoppa 5

$x = 7588516 / y = 3532087$

Pyöreä, ø 3,5 m, syvyys 0,7 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pohja soikea luode-kaakkosuuntaisesti.

Pyyntikuoppa 6

$x = 7588518 / y = 3532100$

Pyöreä, ø 3,0 m, syvyys 0,5 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,1 m.

Pyyntikuoppa 7

$x = 7588523 / y = 3532116$

Pyöreä, ø 2,5 m, syvyys 0,5 m.

Vallin leveys 1,5 m, vallin korkeus 0,1 m.

Pyyntikuoppa 8

$x = 7588517 / y = 3532131$

Pyöreä, ø 3,0 m, syvyys 0,5 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,1 m.

Pohja soikea pohjois-eteläsuuntaisesti.

Pyyntikuoppa 9

$x = 7588514 / y = 3532141$

Pyöreä, ø 3,0 m, syvyys 0,6 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pohja soikea pohjoiskoillis-etelälounaissaunaisesti.

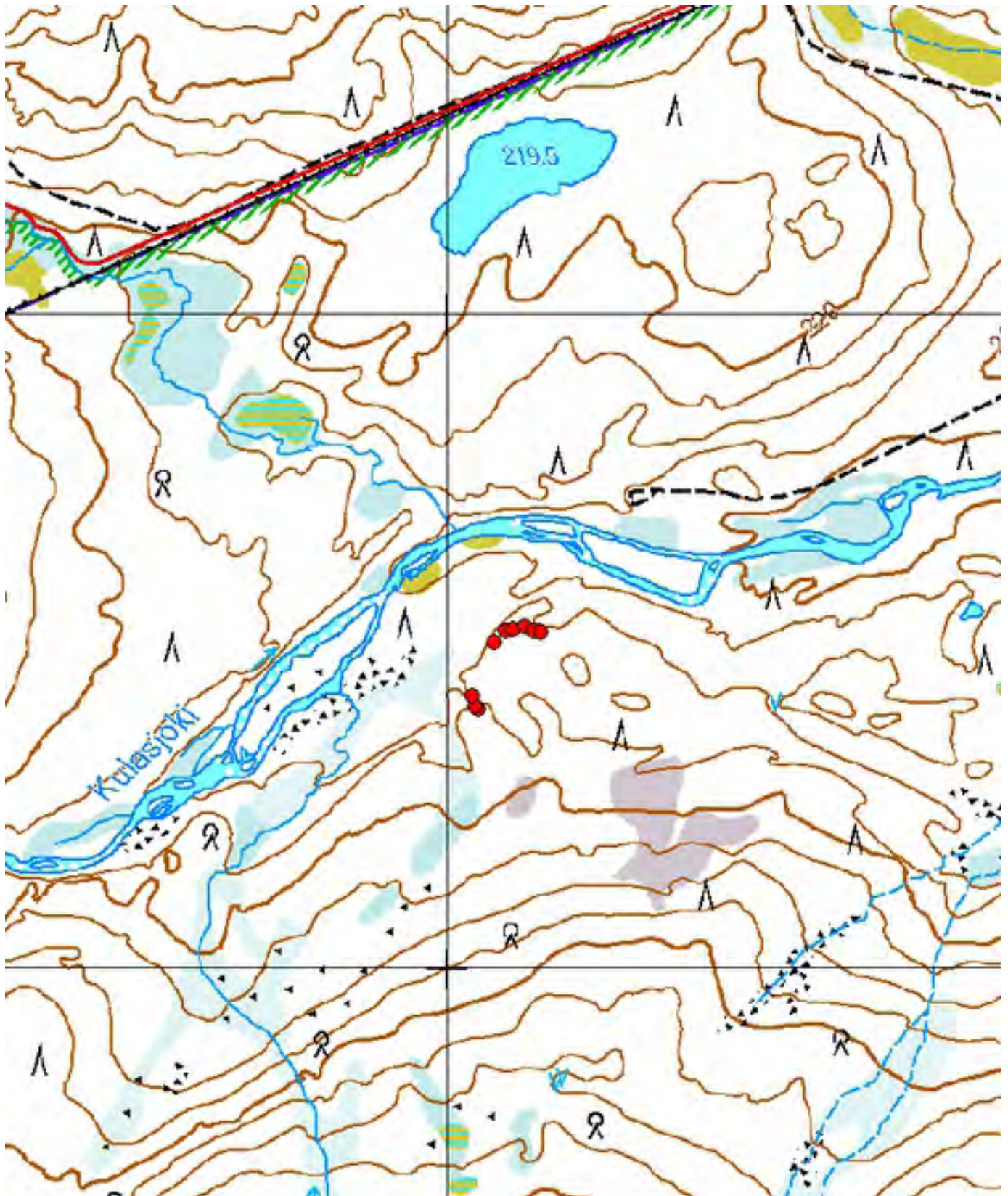
Kohteen raja

Kohde on kaksiosainen. Pyyntikuopat 1-3 rajautuvat pohjois-luode-eteläkaakkosuuntaiselle alueelle, jonka pituus on noin neljäkymmentä metriä ja leveys noin kaksikymmentä metriä. Pyyntikuopat 4-6 rajautuvat kuoppajonon suunnan mukaisesti kaarevalle, muodoltaan pitkänomaiselle alueelle, jonka pituus itä-länsisuuntaisesti on noin sata metriä ja leveys noin kaksikymmentä metriä. Rajauksiin sisältyvät kohteen pyyntikuopat sekä niiden lähialue noin kymmenen metrin etäisyydelle kuopista.

Tulkinta

Kohteen pyyntikuopat ovat todennäköisesti ajoitukseltaan esihistoriallisia, ja niihin on ilmeisesti ajettu peuroja Kulasjoen eteläpuoleisilta jäkälökkökankailta. On mahdollista, että kohteen erilliset kuopparyhmät ovat keskenään eri-ikäisiä, koska ne eivät muodosta selvästi yhtenäistä pyyntikuoppajärjestelmää. Kuopparyhmien välisellä alueella peurojen kulkutie on toki voitu sulkea aitarakenteilla. Kohteen koillisen kuopparyhmän halki kulkeva polku ei aiheuta pyyntikuopille merkittävää tuhoutumisuhkaa.

Viranomais-	1000010850	Kunto:	1 Hyvä
rekisterinro:		Kohteen	2 Muinaisjäännösrekisteri II
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	suojelu:	

Kartta 60. Kulasjoki 1. Pyyntikuoppia.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 61. Kulasjoki 1. Pyyntikuoppia.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 191. Kulasjoki 1. Pyyntikuoppa 1. Kuvattu eteläkaakosta.

Kuva 192. Kulasjoki 1. Pyyntikuoppa 2. Kuvattu eteläkaakosta.

Kuva 193. Kulasjoki 1. Pyyntikuoppa 3. Kuvattu itäkoillisesta.

Kuva 194. Kulasjoki 1. Pyyntikuoppa 5. Kuvattu etelästä.

Kuva 195. Kulasjoki 1. Pyyntikuoppa 8. Kuvattu koillisesta.

Kuva 196. Kulasjoki 1. Pyyntikuoppa 9. Kuvattu pohjoiskoillisesta.

4.6.11 Kulasjoki 2

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Kulasjoki 2 Pyyntikuoppia

MH-tunnus: 163124

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7199 Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	4	Tarkastus:	S. Viljanmaa 19.8.2013

Koordinaattiselitys:	Pyyntikuoppa-alueen keskeltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7588173, Y 3531583, Z 220	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohteen on löytänyt Lapin luontopalveluiden puistomestari Petteri Polojärvi.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Kulasjoen eteläpuolella, joen suuntaisella, kumpuilevalla hiekkamoreeniharjanteella. Alue on kuivaa mäntykangasta, jonka aluskasvillisuutta hallitsevat variksenmarja, puolukka, mustikka, kanerva ja liekokasvit sekä torvi- ja poronjäkälat. Harjanteen joenpuoleisella reunalla kulkee jokirantaa seuraava polku, ja harjanteella sijaitsee kolme retkeilijöiden kasaamaa kehämäistä nuotiopaikkaa.

Kohteen kuvaus

Kohde muodostuu neljästä pyyntikuopasta, jotka on kaivettu harvaksi itäkoillis-länsilounaisuuntaiseksi jonoksi hiekkamoreeniharjanteelle noin kahdensadan metrin matkalle. Kohteen kuopat ovat muodoltaan pyöreitä tai soikeita, halkaisijaltaan noin kolmimetrisiä ja loivan maavallin ympäröimiä. Kuopat 1-3 ovat Petteri Polojärven löytämiä ja lounaisimpana sijaitseva kuoppa 4 löydettiin kohteen tarkastuksen yhteydessä. Kohteen koillispään pyyntikuopat 2 ja 3 ovat näköetäisyydellä toisistaan, mutta muiden kuoppien keskinäiset välimatkat ovat pidemmät. Matka pyyntikuoppien luota Kulasjoesta rantaan vaihtelee noin neljästäkymmenestä metrillä noin seitsemäänkymmeneen metriin.

Pyyntikuoppien koordinaatit, mitat ja tarkempi kuvaus:

Pyyntikuoppa 1

$x = 7588159 / y = 3531560$

Soikea, luode-kaakkosuuntainen, 3,5 m x 3,0 m, syvyys 0,5 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,3 m.

Valli lähinnä lounaispuoliskolla, alarinteen puolella.

Pyyntikuoppa 2

$x = 7588216 / y = 3531637$

Soikea, luode-kaakkosuuntainen, 3,5 m x 3,0 m, syvyys 0,7 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 3

$x = 7588224 / y = 3531656$

Pyöreä, ø 3,0 m, syvyys 0,5 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Kuoppa sijaitsee aivan harjanteen itäpäässä.

Pyyntikuoppa 4

$x = 7588124 / y = 3531479$

Soikea, länsiluode-itäkaakkosuuntainen, 3,5 m x 3,0 m, syvyys 0,6 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,1 m.

Valli sulautuu osittain maaston muotoon.

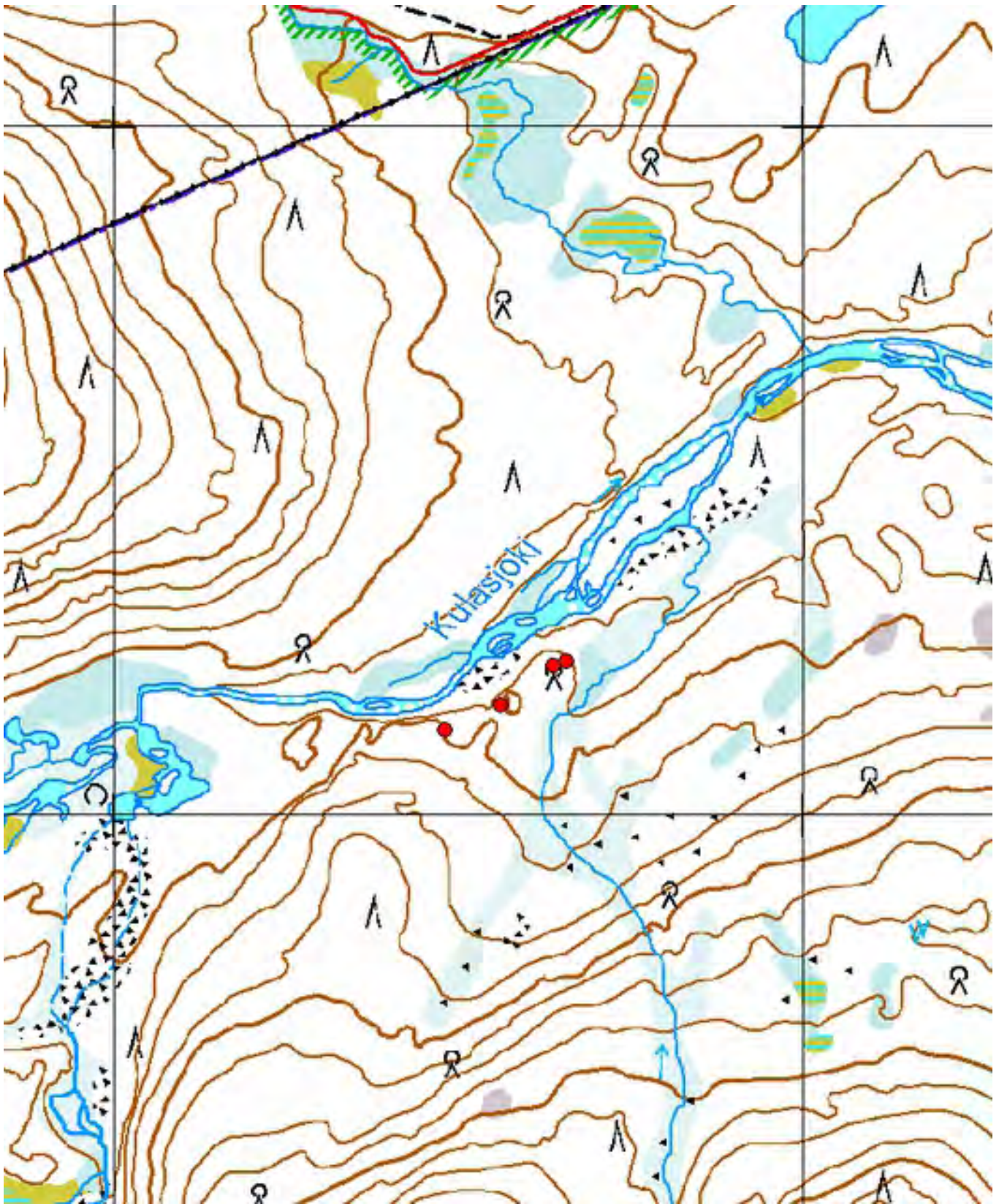
Kohteen rajaus

Kohde rajautuu itäkoillis-länsilounaaisuuntaiselle, noin 220 metrin mittaiselle, noin kaksikymmentä metriä leveälle vyöhykkeelle. Aluerajaukseen sisältyvät pyyntikuopat ja niiden välinen alue sekä kuoppien lähiympäristö noin kymmenen metrin säteellä kuopista. Rajaus olisi mahdollista tehdä myös kolmeksi erilliseksi pesäkkeeksi siten, että kuoppia 1 ja 4 käsiteltäisiin pistemäisinä kohteina. Tässä tapauksessa kuopat 2 ja 3 muodostaisivat itäkoillis-länsilounaaisuuntaisen alueen, jonka pituus olisi noin neljäkymmentä metriä ja leveys noin kaksikymmentä metriä.

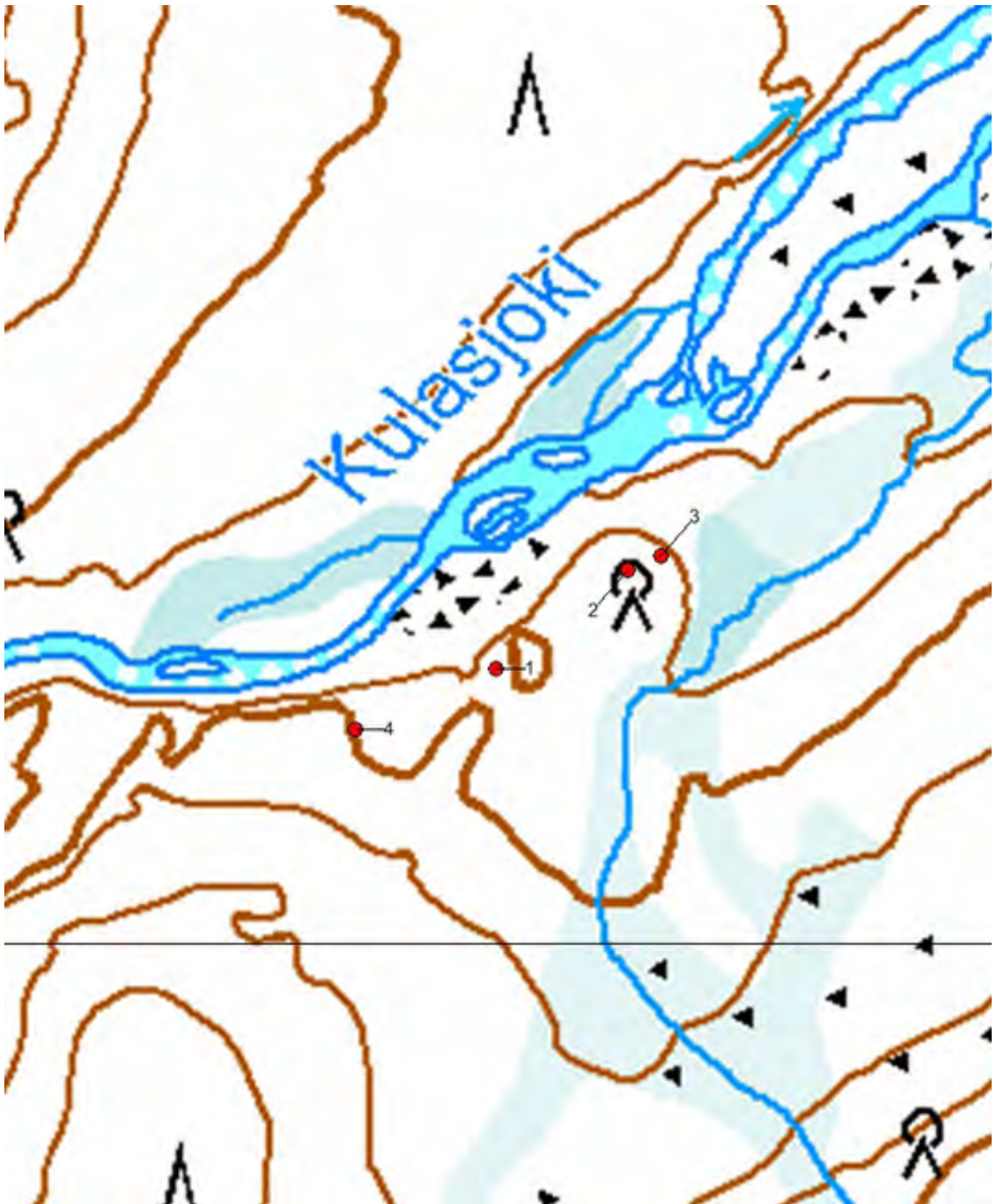
Tulkinta

Vaikka kohteen kaikki neljä pyyntikuoppaa sijaitsevat jokseenkin Kulasjoen suuntaisena jonona, on epävarmaa, muodostavatko ne yhtenäistä pyyntikuoppajärjestelmää. Joidenkin kuoppien väliset etäisyydet ovat varsin pitkät, mille seikalle ei vaikuta löytyvän selitystä alueen maastonmuodoista. On mahdollista, että jotkin kohteen kuopista voivat olla keskenään eri-ikäisiä, mutta todennäköisesti ne kaikki on kuitenkin kaivettu jo esihistoriallisena aikana. Selvimmin samaan kokonaisuuteen kuuluvat harjanteen itäpäässä lähellä toisiaan sijaitsevat kuopat 2 ja 3. Riippumatta siitä, tulkitaanko kohteen pyyntikuopat yhdeksi pyyntikuoppajärjestelmäksi vai ei, on selvää, että niihin on pyritty ajamaan peuroja Kulasjoen eteläpuolelta, ehkä alueelta, joka sijaitsee kuoppajonon itäpuolella rehevän puronotkon ja Kulasjoen välissä.

Viranomaisrekisterinro:	1000010856	Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Kohteen suojele:	2 Muinaisjäännösrekisteri II

Kartta 62. Kulasjoki 2. Pyyntikuoppia.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 63. Kulasjoki 2. Pyyntikuoppia.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 197. Kulasjoki 2. Pyyntikuoppa 1. Kuvattu etelästä.

Kuva 198. Kulasjoki 2. Pyyntikuoppa 2. Kuvattu kaakosta.

Kuva 199. Kulasjoki 2. Pyyntikuoppa 3. Kuvattu luoteesta.

Kuva 200. Kulasjoki 2. Pyyntikuoppa 4. Kuvattu koillisesta.

4.6.12 Kulasjoki 3

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Kulasjoki 3 Pyyntikuoppia

MH-tunnus: 162928

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7199 Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	3	Tarkastus:	S. Viljanmaa 19.8.2013

Koordinaattiselitys:	Pyyntikuoppa-alueen keskeltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7588512, Y 3532467, Z 205	Löydöt:	

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Kulasjoen eteläpuolella, loivasti joelle päin viettävän rinteiden tasanteilla, noin kahdensadan metrin etäisyydellä joesta. Alue on hiekkamoreenipohjaista, melko vähäkivistä kuivaa männikkökangasta, jonka aluskasvillisuutta hallitsevat kanerva, puolukka, variksenmarja, mustikka, torvi- ja poronjäkälet sekä sammaleet. Kohteen länsipuolella on pieni pohjoiskoillis-etelälounaissauntainen puronotko. Puron ympäristö on soistunutta ja heinikkoista noin viiden metrin etäisyydelle purosta.

Kohteen kuvaus

Kohde on kolmesta pyyntikuopasta muodostuva itä-länsisuuntainen pyyntikuoppaketju. Kuopat ovat kohtalaisen pienehköjä, mutta kuitenkin selvästi erottuvia. Kohteen lähiympäristöä havainnoitiin melko tarkoin noin sadan metrin säteellä, mutta enempää pyyntikuoppia ei löydetty. Kohteen länsipuolella noin kolmensadan metrin päässä sijaitsee aiemmin tunnettu pyyntikuoppakohde Kulasjoki 1 (1000010850).

Pyyntikuoppien koordinaatit, mitat ja tarkempi kuvaus:

Pyyntikuoppa 1

$x = 7588515 / y = 3532490$

Pyöreä, \varnothing 3,0 m, syvyys 0,7 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pohja soikea pohjoisluode-eteläkaakkosuuntaisesti.

Pyyntikuoppa 2

$x = 7588510 / y = 3532463$

Pyöreä, \varnothing 3,0 m, syvyys 0,6 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pohja soikea pohjoisluode-eteläkaakkosuuntaisesti.

Pyyntikuoppa 3

$x = 7588510 / y = 3532445$

Soikea, luode-kaakkosuuntainen, 3,5 m x 2,5 m, syvyys 0,6 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Puronotko on kuopan länsipuolella noin kymmenen metrin päässä kuopasta.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu itä-länsisuuntaiselle, muodoltaan pitkänomaiselle alueelle, jonka pituus on noin kuusikymmentä metriä ja leveys noin kaksikymmentä metriä. Rajaukseen sisältyy pyyntikuoppaketju sekä kuoppien lähiympäristö noin kymmenen metrin säteellä kuopista. Kohteen länsipää rajautuu soisen puronotkon reunalle.

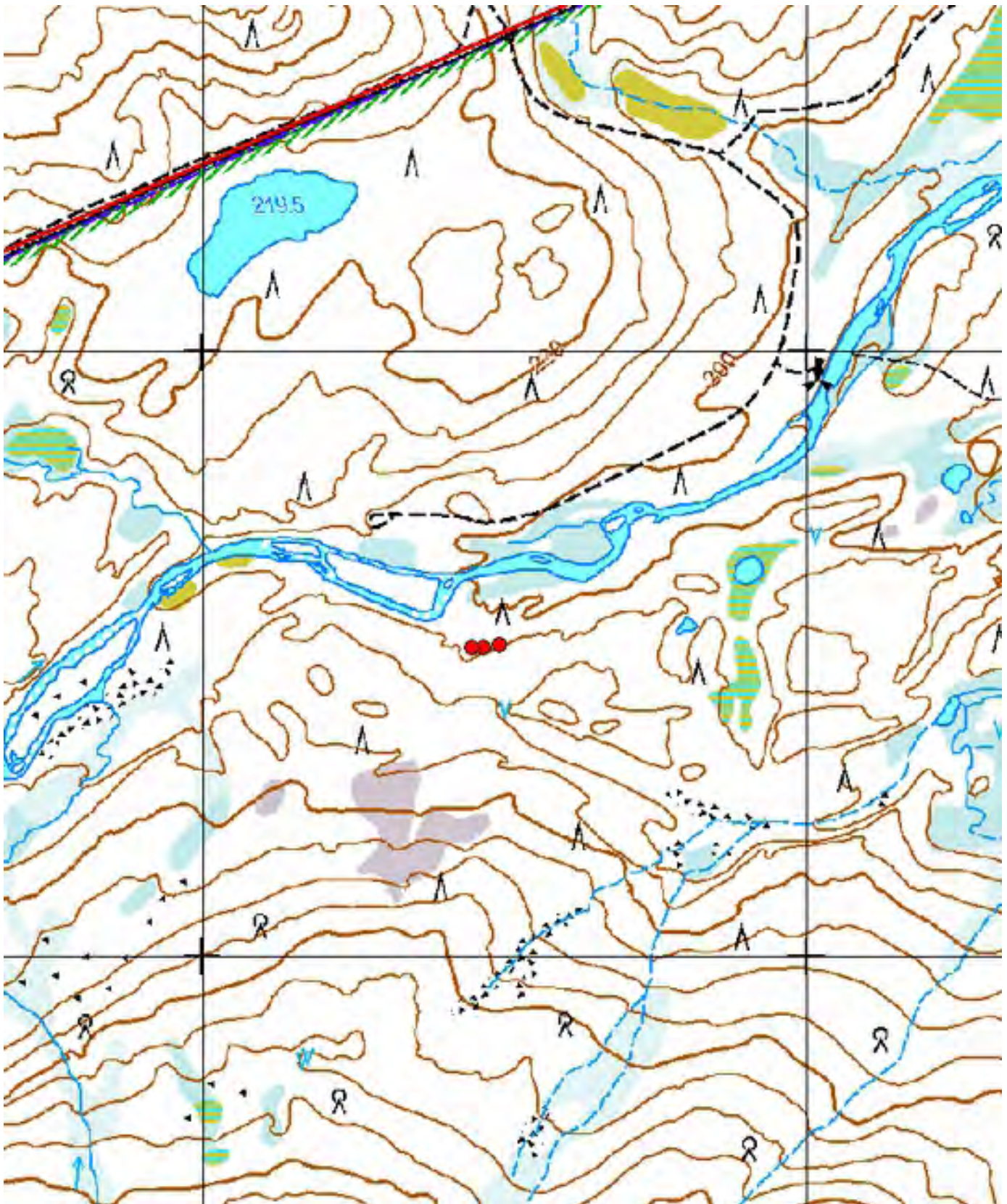
Tulkinta

Kohteesta dokumentoidut kuopat muodostavat pienen pyyntikuoppajärjestelmän, ja kuoppiin on mahdollisesti ajettu peuroja Kulasjoen eteläpuolen suoalueelta, pyyntikuoppaketjun pohjoispuolelta. Kohteen ikää on vaikeaa määrittää, mutta on todennäköistä, että kuopat ovat esihistoriallisia.

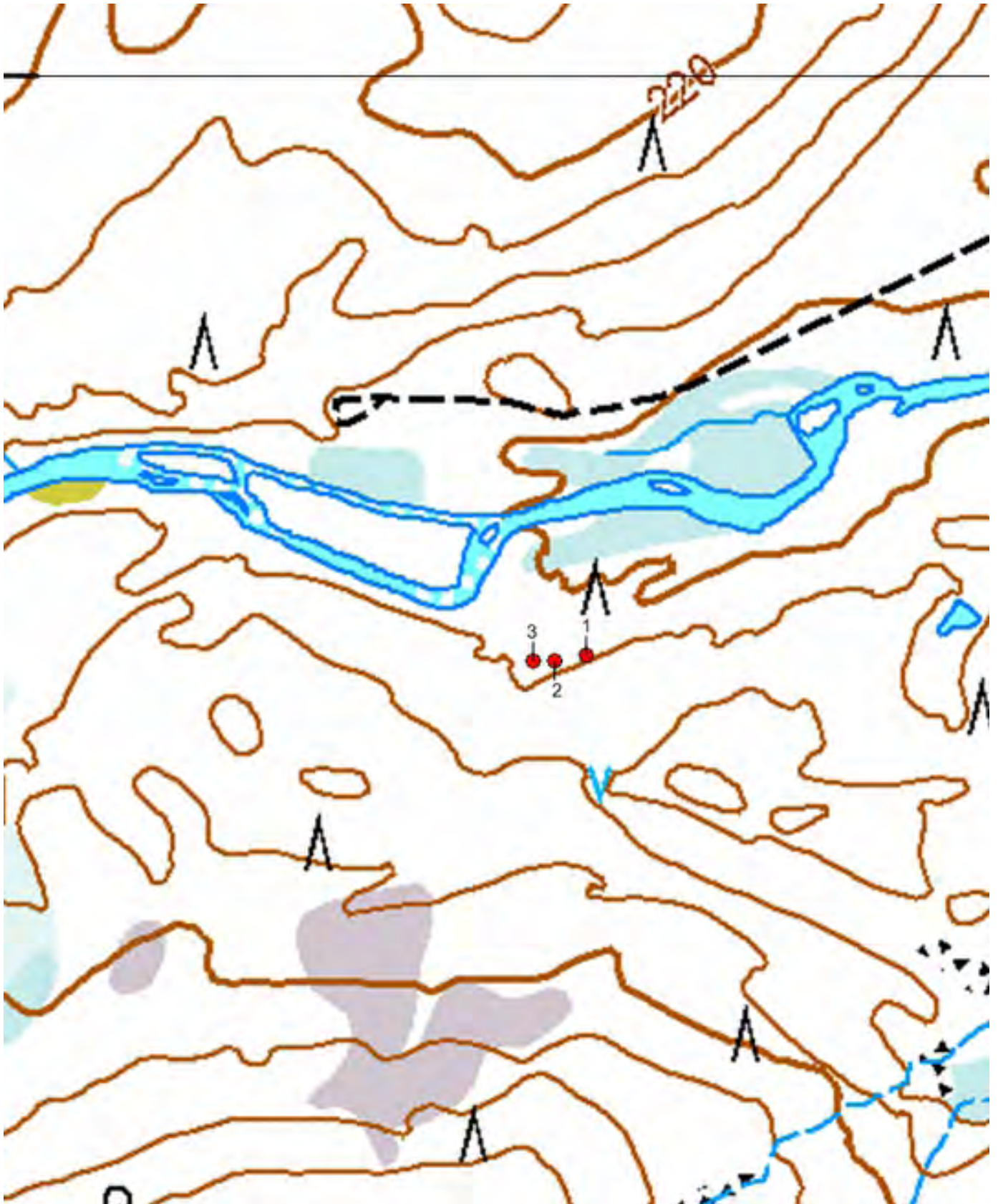
**Viranomais-
rekisterinro:****Arvotus:**

3 Esitys mj-luokka II

Kunto: 1 Hyvä**Kohteen
suojelu:** 0 Ei määritelty

Kartta 64. Kulasjoki 3. Pyyntikuoppia.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 65. Kulasjoki 3. Pyyntikuoppia.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 201. Kulasjoki 3. Pyyntikuoppa 1. Kuvattu etelästä.

Kuva 202. Kulasjoki 3. Pyyntikuoppa 2. Kuvattu etelälounaasta.

Kuva 203. Kulasjoki 3. Pyyntikuoppa 3. Kuvattu etelälounaasta.

Kuva 204. Kulasjoki 3. Pyyntikuoppa 3. Kuvattu länsiluoteesta.

4.6.13 Lankojärvi

868 Urho Kekkosen kansallispuisto, Lankojärvi Pyyntikuoppia	MH-tunnus: 163008

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7199 Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	24	Tarkastus:	S. Viljanmaa 9.8.2013

Koordinaattiselitys:	Pyyntikuoppa-alueen keskeltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7579901, Y 3533609, Z 188	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohteen on löytänyt Pertti Lehtinen vuonna 1984. Myös Lapin luontopalveluiden puistomestari Petteri Polojärvi on havainnut alueella pyyntikuoppia syksyllä 2012. Puutteellisten tietojen takia kohdetta ei kuitenkaan ole aiemmin rajattu.

Kulttuuriympäristön rekisteriportaalisissa kohdetta kuvaillaan seuraavasti: "Lankojärveen laskevan Suomujoen suun itärannalla, 0,5 km varaustuvasta eteläkaakkoon on joen suuntainen 13 kuopan jono, jolla on pituutta noin 500 metriä. Tästä etelään on puron itäpuolella viiden kuopan jono. Edelleen 300-400 metriä länteen on Suomujoen länsirannalla kaksi kuoppaa männikköisellä hiekkakankaalla."

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee männikköisillä, hiekkamoreenipohjaisilla kankailla molemmin puolin Suomujokea, Rautuojan suun itä- ja eteläpuolilla. Lankojärven autio- ja varaustupa sijaitsee kohteen pohjoislaidalta noin 600 m pohjoiseen päin. Kohteen lounaisosan länsipuolella on avosuo ja kohteen ympäristössä on myös kalliokkoisempaa maastoa, johon kohde ei kuitenkaan ulotu. Aluskasvillisuuden valtalajeja kohteen alueella ovat puolukka, variksenmarja ja mustikka sekä poronjäkälet ja sammalet.

Kohteen kuvaus

Kohde on moniosainen pyyntikuoppa-alue, jolla on yhteensä 24 pyyntikuoppaa. Kuopat ovat muodoltaan pyöreitä tai soikeita, useimmat lisäksi hyvin kookkaita ja maastossa selvästi erottuvia. Kohde sijaitsee jonkin verran etelämpänä kuin aiemmassa kohdekuvauksessa on kuvattu; Suomujoen suun itäpuolella ei sijaitse pyyntikuoppia, joten ilmeisesti Suomujoen suu ja Rautuojan suu ovat sekoittuneet kuvauksessa keskenään.

Pyyntikuopat 1 ja 2 muodostavat kohteen pohjoisimman pesäkkeen. Ne sijaitsevat Suomujoen pohjoispuolella, Rautuojan suusta noin neljäsataa metriä itäkoilliseen päin, noin viidenkymmenen metrin etäisyydellä toisistaan, pohjoisluode-eteläkaakkosuuntaisena parina. Pyyntikuoppa 2 on lähempänä jokea, tasaisella rantaterassilla noin viidentoista metrin päässä joen rannasta, noin neljä metriä joen pintaa ylempänä. Pyyntikuoppa 1 on noin kolme metriä ylempänä kuin kuoppa 2.

Pyyntikuopat 3-17 sijaitsevat vastakkaisella puolella Suomujokea kuin kuopat 1 ja 2. Kuopat 3-12 muodostavat joen rannan suuntaa seuraavan, lähinnä itäkoillis-länsilounaissauntaisen kuoppajonon, jonka pituus on noin 130 m. Petteri Polojärven havaitsemat pyyntikuopat sisältyvät tähän kuoppajonoon. Kuoppajonon itäkoillispää on Suomujokeen nähden samalla tasalla kuin kuopat 1 ja 2 joen toisella puolen.

Kuoppajonossa on myös kaksi lyhyttä sivuhaaraa kohti lounasta. Läntisemmän sivuhaaran kaksi kauimmaista kuoppaa (kuopat 10 ja 11) ovat kuopparyhmän pienimmät, mutta nekin silti selvästi pyyntikuopiksi tunnistettavissa. Useimmat jonon pyyntikuopista sijaitsevat lähellä Suomujoen rantatörmää, noin viisi metriä joen pintaa korkeammalla, näköetäisyydellä rantaa seuraavalta polulta.

Pyyntikuopat 13-17 sijaitsevat erillisenä ryhmänä kuoppien 3-12 kaakkoispuolella, lähes kahdensadan metrin päässä Suomujoesta. Kuopparyhmien välissä on soinen puronotkelma. Kuopat 13-17 muodostavat noin sadan metrin mittaisen kaarevan kuoppajonon, joka on lähinnä etelä-pohjoissuuntainen, pohjoisosaltaan kohti koillista kääntyvä. Kuoppajono rajautuu koillisen suunnalla kalliokkomaastoon ja etelässä soisen notkon pohjoispäähän. Pyyntikuopat 14-17 on kaivettu hiekkamoreeniharjanteelle melko samalle tasolle toistensa kanssa, mutta ryhmän pohjoisimpana sijaitseva kuoppa 13 on harjanteen koillispuolella, noin kaksi metriä ryhmän muita kuoppia alempana.

Pyyntikuopan 12 länsipuolella Suomujoen ranta-alueet ovat jonkin matkaa melko kalliokkoisia, kunnes aivan Rautuojan suun itäpuolella on paremmin kuoppien kaivamiseen soveltunutta hiekkamoreenimaata. Pyyntikuopat 18-20 sijaitsevat miltei vastapäätä Rautuojan suuta reilun viidenkymmenen metrin matkalla, alle kolmenkymmenen metrin etäisyydellä joesta. Näiden kuoppien eteläpuolella Suomujoen itäpuolen ranta-alue on kalliokkoista. Kohteen eteläisin ja samalla itäisin pyyntikuopparyhmä sijaitseekin joen vastakkaisella puolella, Rautuojan suun eteläpuoleisilla hiekkamoreeniharjanteilla. Ryhmä muodostuu neljästä pyyntikuopasta (kuopat 21-24). Näitä kuoppia ei kohteesta ilmeisesti ole aiemmin tunnettu.

Pyyntikuopat 21 ja 22 sijaitsevat lähekkäin pohjois-eteläsuuntaisen hiekkamoreeniharjanteen pohjoispäässä, noin kolmenkymmenen metrin etäisyydellä joen rannasta. Rautojan tulipaikalle johtava polku kulkee kuoppien välistä. Pyyntikuoppa 23 sijaitsee edellisistä noin kuusikymmentä metriä länsilounaaseen päin, myöskin hiekkamoreeniharjanteen reunalla. Kuopan lounaispuolella noin viidenkymmenen metrin päässä on avosuon reuna. Pyyntikuoppa 24 sijaitsee kuopista 21 ja 22 noin sata metriä etelään päin, seuraavalla joen suuntaisella harjanteella, noin 25 metrin etäisyydellä joesta, rantaan päin laskevan rinteeseen partaalla, noin viisi metriä joen pintaa ylempänä. Pyyntikuopan 24 eteläpuolella myös joen länsiranta käy kalliokkoiseksi ja kuopat loppuvat.

Pyyntikuoppien koordinaatit, mitat ja tarkempi kuvaus:

Pyyntikuoppa 1

$x = 7578060 / y = 3533651$

Pyöreä, \varnothing 3,5 m, syvyys 0,4 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 2

$x = 7578019 / y = 3533675$

Pyöreä, \varnothing 3,5 m, syvyys 0,6 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 3

$x = 7579950 / y = 3533741$

Pyöreä, \varnothing 4,5 m, syvyys 0,9 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Kaivettu varsin kiviseen moreenimaan.

Pyyntikuoppa 4

$x = 7579969 / y = 3533715$

Pyöreä, \varnothing 5,0 m, syvyys 0,9 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 5

$x = 7579976 / y = 3533695$

Pyöreä, ø 5,0 m, syvyys 0,9 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pohja soikea pohjoisluode-eteläkaakkosuuntaisesti.

Pyyntikuoppa 6

$x = 7579944 / y = 3533666$

Pyöreä, ø 4,5 m, syvyys 0,8 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 7

$x = 7579923 / y = 3533645$

Pyöreä, ø 4,5 m, syvyys 0,7 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,1 m.

Pyyntikuoppa 8

$x = 7579910 / y = 3533633$

Pyöreä, ø 3,5 m, syvyys 0,6 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Harjanteen reunalla, valli sulautuu osittain maaston muotoon.

Pyyntikuoppa 9

$x = 7579883 / y = 3533620$

Pyöreä, ø 5,5 m, syvyys 0,8 m.

Vallin leveys 3,5 m, vallin korkeus 0,1 m.

Pohja soikea itä-länsisuuntaisesti.

Pyyntikuoppa 10

$x = 7579868 / y = 3533656$

Pyöreä, ø 3,0 m, syvyys 0,4 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,1 m.

Pyyntikuoppa 11

$x = 7579860 / y = 3533645$

Pyöreä, ø 3,0 m, syvyys 0,4 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,1 m.

Pohja soikea luode-kaakkosuuntaisesti.

Pyyntikuoppa 12

$x = 7579902 / y = 3533589$

Pyöreä, ø 4,5 m, syvyys 0,9 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 13

$x = 7579850 / y = 3533763$

Soikea, luode-kaakkosuuntainen, 4,5 m x 3,0 m, syvyys 0,6 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,1 m.

Pyyntikuoppa 14

$x = 7579833 / y = 3533737$

Pyöreä, ø 4,5 m, syvyys 0,9 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 15

$x = 7579798 / y = 3533735$

Pyöreä, ø 5,0 m, syvyys 0,9 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Harjanteen reunalla, valli sulautuu osittain maaston muotoon.

Pyyntikuoppa 16

$x = 7579775 / y = 3533738$

Pyöreä, ø 5,0 m, syvyys 0,9 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,1 m.

Harjanteen reunalla, valli sulautuu osittain maaston muotoon.

Pyyntikuoppa 17

$x = 7579764 / y = 3533743$

Pyöreä, ø 5,0 m, syvyys 0,8 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Harjanteen reunalla, valli sulautuu osittain maaston muotoon.

Pyyntikuoppa 18

$x = 7579870 / y = 3533418$

Pyöreä, ø 4,5 m, syvyys 0,9 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pohja soikea luode-kaakkosuuntaisesti.

Pyyntikuoppa 19

$x = 7579859 / y = 3533400$

Pyöreä, ø 3,5 m, syvyys 0,8 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pohja soikea luode-kaakkosuuntaisesti.

Pyyntikuoppa 20

$x = 7579842 / y = 3533374$

Pyöreä, ø 4,0 m, syvyys 0,9 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,1 m.

Pohja soikea luode-kaakkosuuntaisesti. Polku leikkaa vallin luoteislaitaa.

Pyyntikuoppa 21

$x = 7579841 / y = 3533272$

Pyöreä, ø 3,5 m, syvyys 1,0 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Valli sulautuu osittain maaston muotoon. Polku leikkaa vallin länsilaitaa.

Pyyntikuoppa 22

$x = 7579839 / y = 3533260$

Pyöreä, ø 3,5 m, syvyys 0,8 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,1 m.

Valli sulautuu osittain maaston muotoon. Polku leikkaa vallin itälaitaa.

Pyyntikuoppa 23

$x = 7579822 / y = 3533225$

Pyöreä, ø 4,5 m, syvyys 0,7 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 24

$x = 7579749 / y = 3533280$

Pyöreä, ø 4,0 m, syvyys 0,9 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Polku leikkaa vallin itälaitaa.

Kohteen rajaus

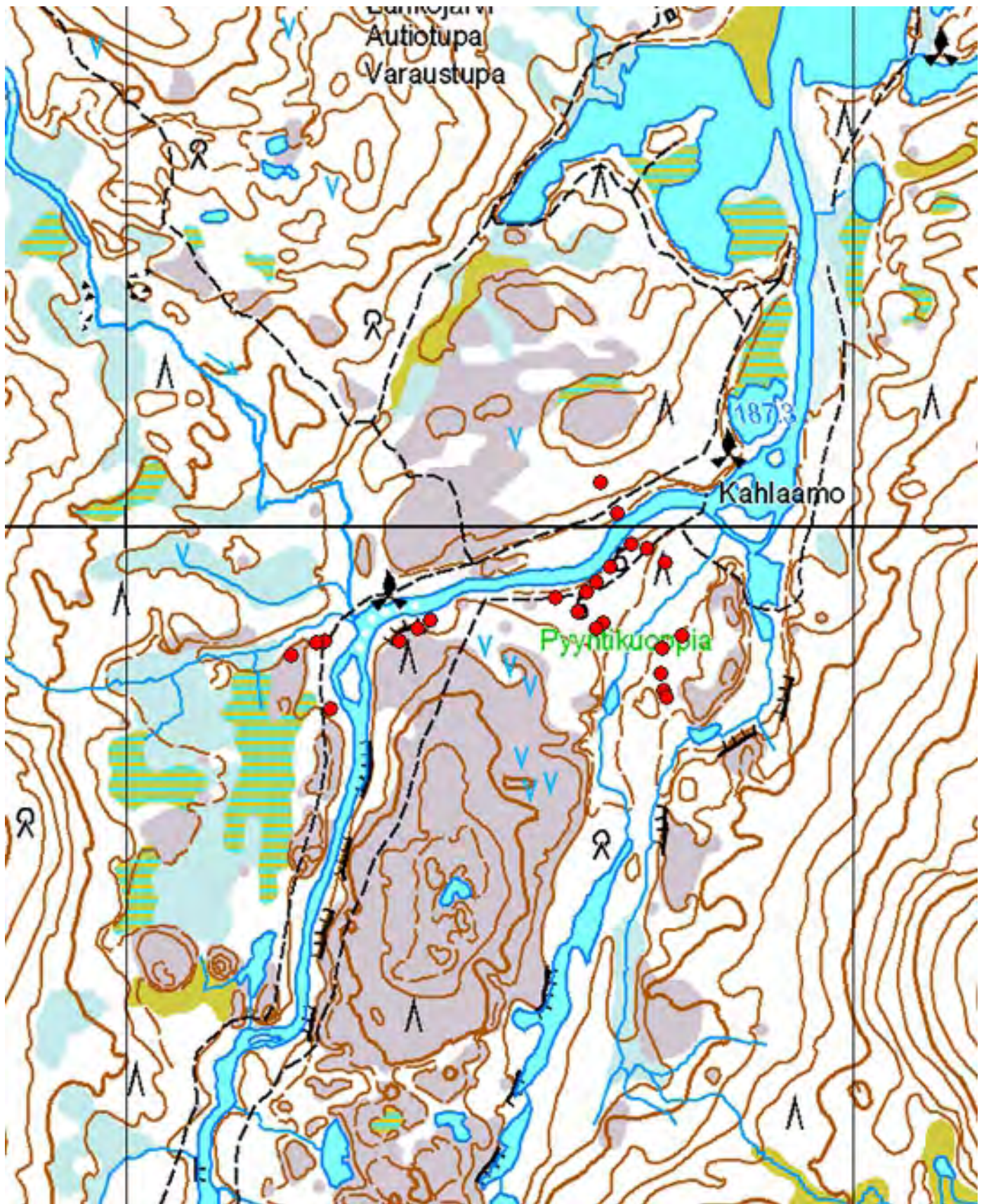
Kohde rajautuu viideksi alueeksi edellä kuvailtujen pyyntikuopparyhmien sijainnin mukaisesti. Aluerajaus on määritetty rajaamalla mukaan alueisiin kunkin kuopparyhmän pyyntikuopat, kuoppien välinen alue sekä niiden lähiympäristö noin kymmenen metrin etäisyydelle saakka.

Tulkinta

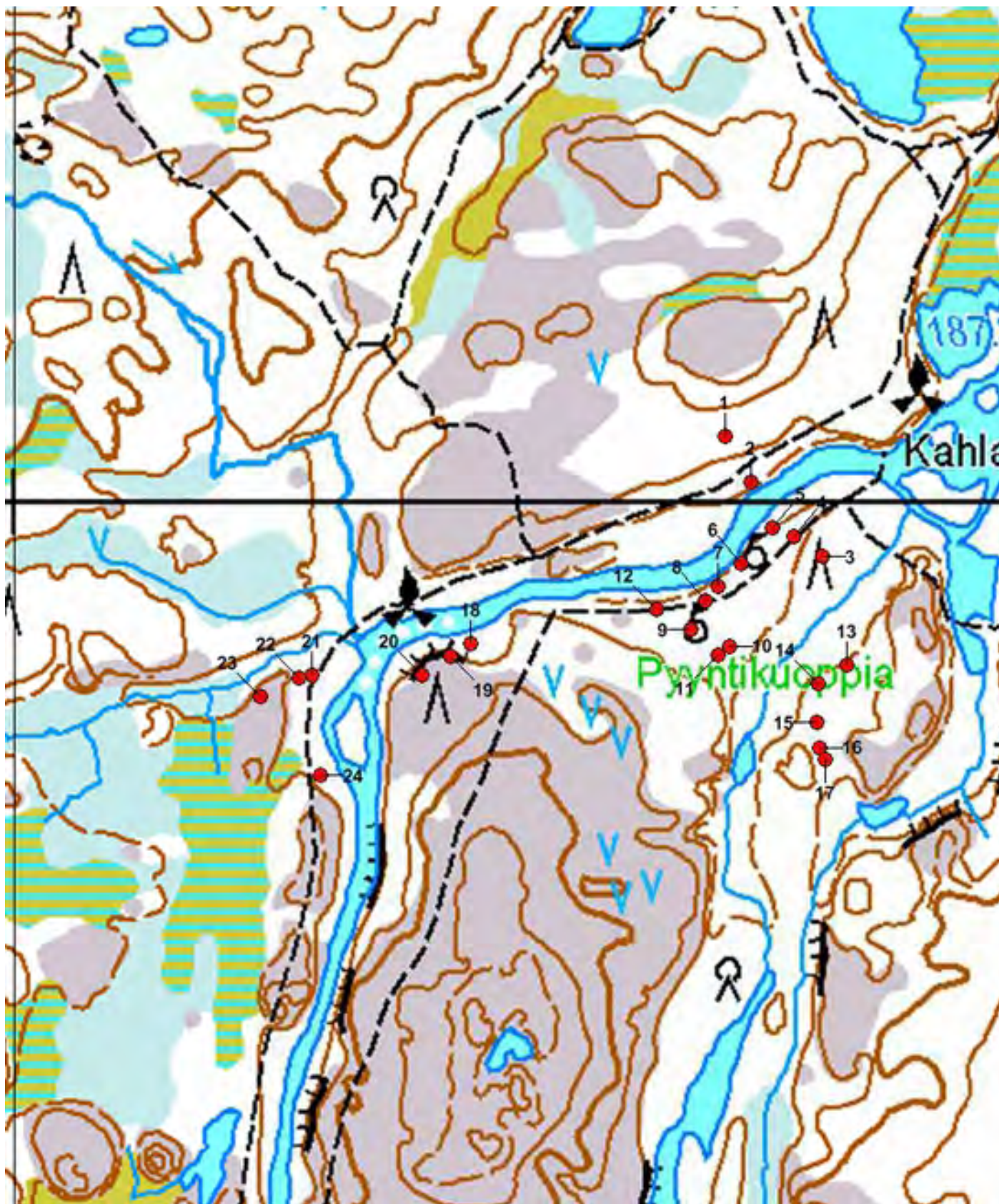
Lankojärven eteläpuoleisilla jäkälökkökankailla on harjoitettu esihistoriallisena aikana laajamittaista pyyntikuoppajärjestelmiin perustunutta peurojen metsästystä. Alueella sijaitsevat pyyntikuopat eivät kuitenkaan muodosta yhtä yhtenäistä kokonaisuutta, vaan erilliset kuopparyhmät voivat olla keskenään ainakin osittain eri-ikäisiä. Niiden tarkkaa ikää ei voida määrittää ilman radiohiiliajoituksia, mutta useimmiten Pohjois-Fennoskandian pyyntikuoppajärjestelmät ovat osoittautuneet kivikautisiksi.

Kohteen laajimmat yhtenäiset pyyntikuopparyhmät sijaitsevat Suomujoen eteläpuolella, Rautuojan suusta noin neljäsataa metriä itään päin. Pyyntikuoppia peurojen metsästyksen käyttänyt väestö on mahdollisesti asunut ainakin ajoittain Lankojärven rannoilla, koska aivan autio- ja varaustuvan pihapiiristä on löydetty kivikautinen asuinpaikka. Hyvin maastossa erottuvat, Suomujoen rantatörmän partaalle kaivetut suuret pyyntikuopat voisivat olla kiinnostava vierailukohde Lankojärvellä sekä Rautuojan tulipaikan ympäristössä liikkuville retkeilijöille. Lankojärven autio- ja varaustuvalle voitaisiinkin laatia tuvan lähialueen menneisyydestä yleistajuisesti kertova tietopaketti, joka olisi mahdollista toteuttaa joko infotauluna tai tupakansion yhteyteen liitettävänä tietoisikuna. Tietopaketti voisi edistää alueen muinaisjäännösten suojelua, mikäli sen yhteydessä tuotaisiin ilmi, että kyseiset kohteet ovat muinaismuistolain suojaamia. Tällä hetkellä Lankojärven pyyntikuoppia kohtaan ei kuitenkaan kohdistu merkittävää tuhoutumisuhkaa.

Viranomais- rekisterinro:	1000000523	Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Kohteen suojaus:	2 Muinaisjäännösrekisteri II

Kartta 66. Lankojärvi. Pyyntikuoppia.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 67. Lankojärvi. Pyyntikuoppia.
 © Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 205. Lankojärvi. Pyyntikuoppa 2. Kuvattu pohjoisesta.

Kuva 206. Lankojärvi. Pyyntikuoppa 3. Kuvattu pohjoisesta.

Kuva 207. Lankojärvi. Pyyntikuoppa 4. Kuvattu koillisesta.

Kuva 208. Lankojärvi. Pyyntikuoppa 5. Kuvattu idästä.

Kuva 209. Lankojärvi. Pyyntikuoppa 6. Kuvattu koillisesta.

Kuva 210. Lankojärvi. Pyyntikuoppa 7. Kuvattu etelästä.

Kuva 211. Lankojärvi. Pyyntikuoppa 9. Kuvattu pohjoisluoteesta.

Kuva 212. Lankojärvi. Pyyntikuoppa 12. Kuvattu lounaasta.

Kuva 213. Lankojärvi. Pyyntikuoppa 14. Kuvattu idästä.

Kuva 214. Lankojärvi. Pyyntikuoppa 15. Kuvattu pohjoisesta.

Kuva 215. Lankojärvi. Pyyntikuoppa 16. Kuvattu luoteesta.

Kuva 216. Lankojärvi. Pyyntikuoppa 17. Kuvattu pohjoisluoteesta.

Kuva 217. Lankojärvi. Pyyntikuoppa 18. Kuvattu etelästä.

Kuva 218. Lankojärvi. Pyyntikuoppa 19. Kuvattu lounaasta.

Kuva 219. Lankojärvi. Pyyntikuoppa 19. Kuvattu kaakosta.

Kuva 220. Lankojärvi. Pyyntikuoppa 20. Kuvattu idästä.

Kuva 221. Lankojärvi. Pyyntikuoppa 21. Kuvattu etelästä.

Kuva 222. Lankojärvi. Pyyntikuoppa 22. Kuvattu itäkoillisesta.

Kuva 223. Lankojärvi. Pyyntikuoppa 23. Kuvattu idästä.

Kuva 224. Lankojärvi. Pyyntikuoppa 24. Kuvattu etelästä.

**868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Luirojärvi 2
Pyyntikuoppa**

MH-tunnus: 162190

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7199 Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamivuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 26.8.2013

Koordinaattiselitys:	Pyyntikuopan keskeltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7569790, Y 3542717, Z 290	Löydöt:	

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee hiekkamoreeniharjanteen laidalla, kuivalla männikkökankaalla, noin sata metriä Rajan kämpstä eteläkaakkoon päin. Männikön sessa kasvaa harvakseltaan myös koivuja ja aluskasvillisuutta hallitsevat variksenmarja, puolukka, mustikka, torvi- ja poronjäkälet sekä sammalet.

Kohteen kuvaus

Kohde on pyöreä pyyntikuoppa, jonka halkaisija on noin 2,5 m ja syvyys noin puoli metriä. Kuoppaa ympäröi loivapiirteinen maavalli, jonka leveys on noin 1,5 m ja korkeus noin 0,2 m. Kohteen lähiympäristöä havainnoitiin noin sadan metrin säteellä, mutta useampia pyyntikuoppia ei löydetty.

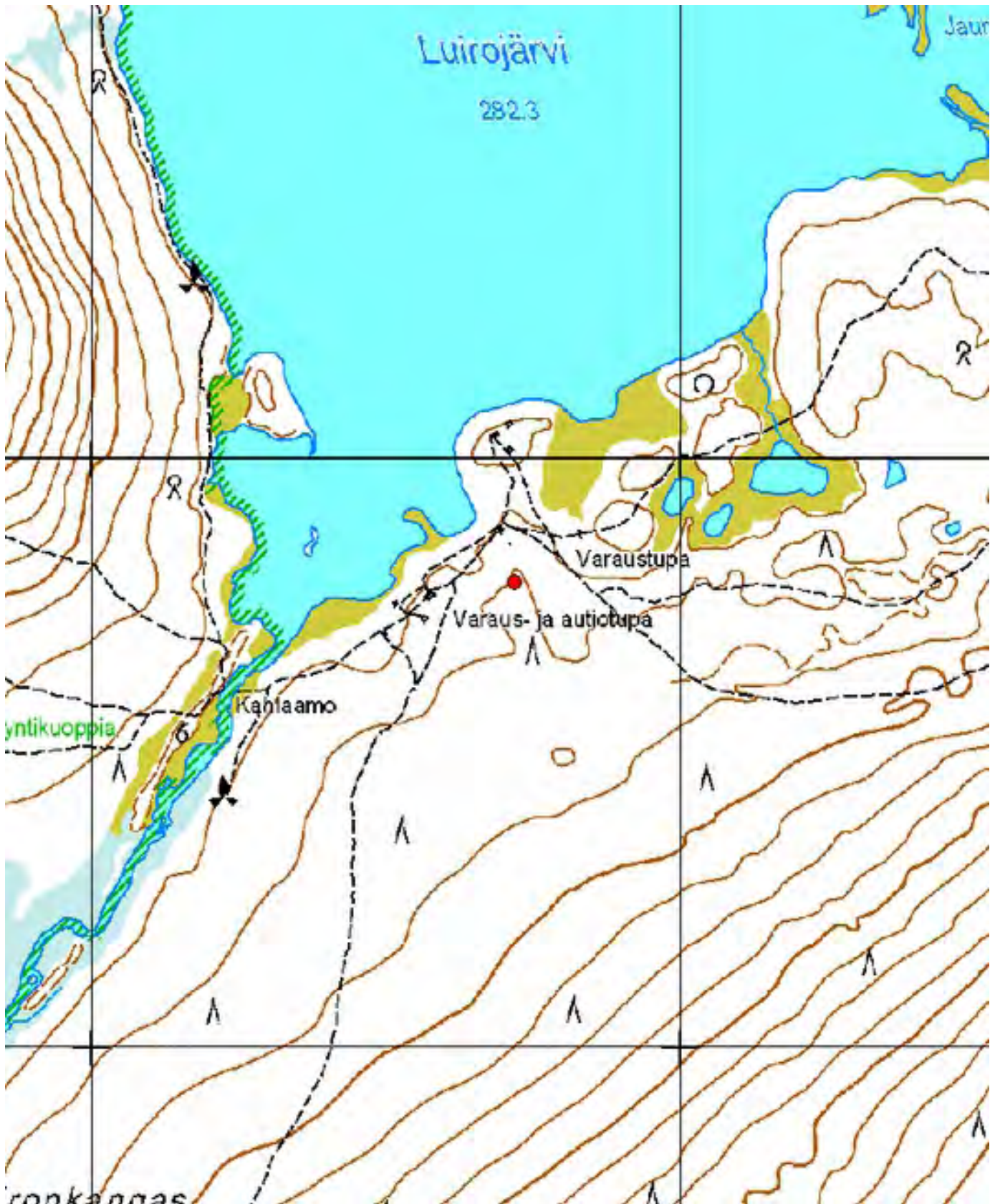
Kohteen rajaus

Kohde on rajaukseltaan pistemäinen.

Tulkinta

Kohteesta dokumentoitu pyyntikuoppa ei kuulu laajempaan pyyntikuoppajärjestelmään vaan vaikuttaa yksittäiseltä. Kohteen ikää on vaikea määrittää, mutta joka tapauksessa kyseessä on riittävän iäkäs kuoppa, jotta se on syytä luokitella kiinteäksi muinaisjäännökseksi.

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Kohteen suojele:	0 Ei määritelty

Kartta 68. LUIROJÄRVI 2. Pyyntikuoppa.
 © Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 225. Luirojärvi 2. Pyyntikuoppa. Kuvattu pohjoisesta.

Kuva 226. Luirojärvi 2. Pyyntikuoppa. Kuvattu kaakosta.

4.6.15 Luttojoki 2

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Luttojoki 2 Pyyntikuoppia	MH-tunnus: 162756

Kohdetyyppi: 9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija: 800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus: 7199 Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä: 800 Lapin luontopalvelut
Rakentamivuosi:	Kunta: 148 Inari
Lukumäärä: 4	Tarkastus: S. Viljanmaa 21.8.2013

Koordinaattiselitys: Pyyntikuopparyhmän keskeltä	Geometria tuotettu: 4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit: X 7594012, Y 3519490, Z 265	Löydöt:

Taustatiedot

Kulttuuriympäristön rekisteriportaalin mukaan kohteen on löytänyt Eeva-Kristiina Lahti Kaunispään asemakaavan laajennukseen liittyneen Saariselän rinnealueen inventoinnin yhteydessä 1.6.2005. Hän löysi kaksi kohteen pyyntikuopista (kuopat 2 ja 3).

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Luttojoen kaakkoispuolella, joen törmän päällä olevalla koillis-lounaissuuntaisella rantaterassilla, joka on noin neljäkymmentä metriä leveä ja jonka kaakkoisreunalta maasto alkaa nousta jyrkästi kohti Iisakkipäätä. Rantaterassi on noin viisi metriä joen pintaa ylempänä. Kansallispuiston raja on kohteen lounaispuolella noin viidenkymmenen metrin etäisyydellä, ja kohteen halki kulkee kansallispuiston huoltotie. Maaperä kohteen alueella on hiekkavaltaista moreenia ja puusto enimmäkseen männikköä, joskin mäntyjen seassa kasvaa myös harvakseltaan koivuja. Aluskasvillisuutta hallitsevat variksenmarja, puolukka, mustikka, torvi- ja poronjäkälät sekä seinäsammal ja muut sammalet.

Kohteen kuvaus

Kohde on pyyntikuopparyhmä, joka muodostuu neljästä kuopasta. Kaikki kohteen pyyntikuopat ovat laajoja ja melko syviä, muodoltaan pyöreitä tai soikeita. Jokaista kuoppaa ympäröi selvästi erottuva maavalli. Kuopat sijaitsevat jokseenkin pohjois-eteläsuuntaisena jonona, jonka pituus on hieman yli viisikymmentä metriä. Kuoppajono kulkee viistosti Luttojoen rantaterassin poikki. Eteläisin pyyntikuopista sijaitsee terassin kaakkoisreunalta nousevan rinteän juurella, ja pohjoisin kuoppa on kaivettu aivan terassin luoteisreunalle, Luttojoen alavalle rannalle laskevan törmän partaalle. Keskimmäiset kaksi pyyntikuoppaa näkyvät kohteen halki kulkevalle tieuralle. Pyyntikuoppa 2 sijaitsee aivan tien vieressä sen kaakkoispuolella, ja tie leikkaa kuopan vallia.

Pyyntikuoppien koordinaatit, mitat ja tarkempi kuvaus:

Pyyntikuoppa 1

$x = 7593987 / y = 3519494$

Soikea, pohjoiskoillis-etelälounaissuuntainen, 4,0 m x 3,0 m, syvyys 0,7 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Kuoppa on kaivettu jyrkän rinteän juurelle.

Pyyntikuoppa 2

$x = 7594000 / y = 3519486$

Pyöreä, ø 4,0 m, syvyys 0,9 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,3 m.

Kuoppa sijaitsee noin metrin etäisyydellä huoltotien kaakkoisreunasta. Tieura leikkaa kuopan vallia, mutta ei kuitenkaan aiheuta kuopalle merkittävää tuhoutumisuhkaa.

Pyyntikuoppa 3

$x = 7594020 / y = 3519497$

Pyöreä, ø 4,0 m, syvyys 0,9 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,3 m.

Kuoppa sijaitsee huoltotien luoteisreunasta noin kuuden metrin etäisyydellä, ja sen pohjalle on vieritetty muutamia kivenlohkareita, mahdollisesti huoltotietä tehtäessä.

Pyyntikuoppa 4

$x = 7594040 / y = 3519495$

Soikea, pohjoiskoillis-etelälounaissauntainen, 4,5 m x 4,0 m, syvyys 0,9 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,3 m.

Kuoppa sijaitsee joen ranta-alueelle laskevan törmän partaalla.

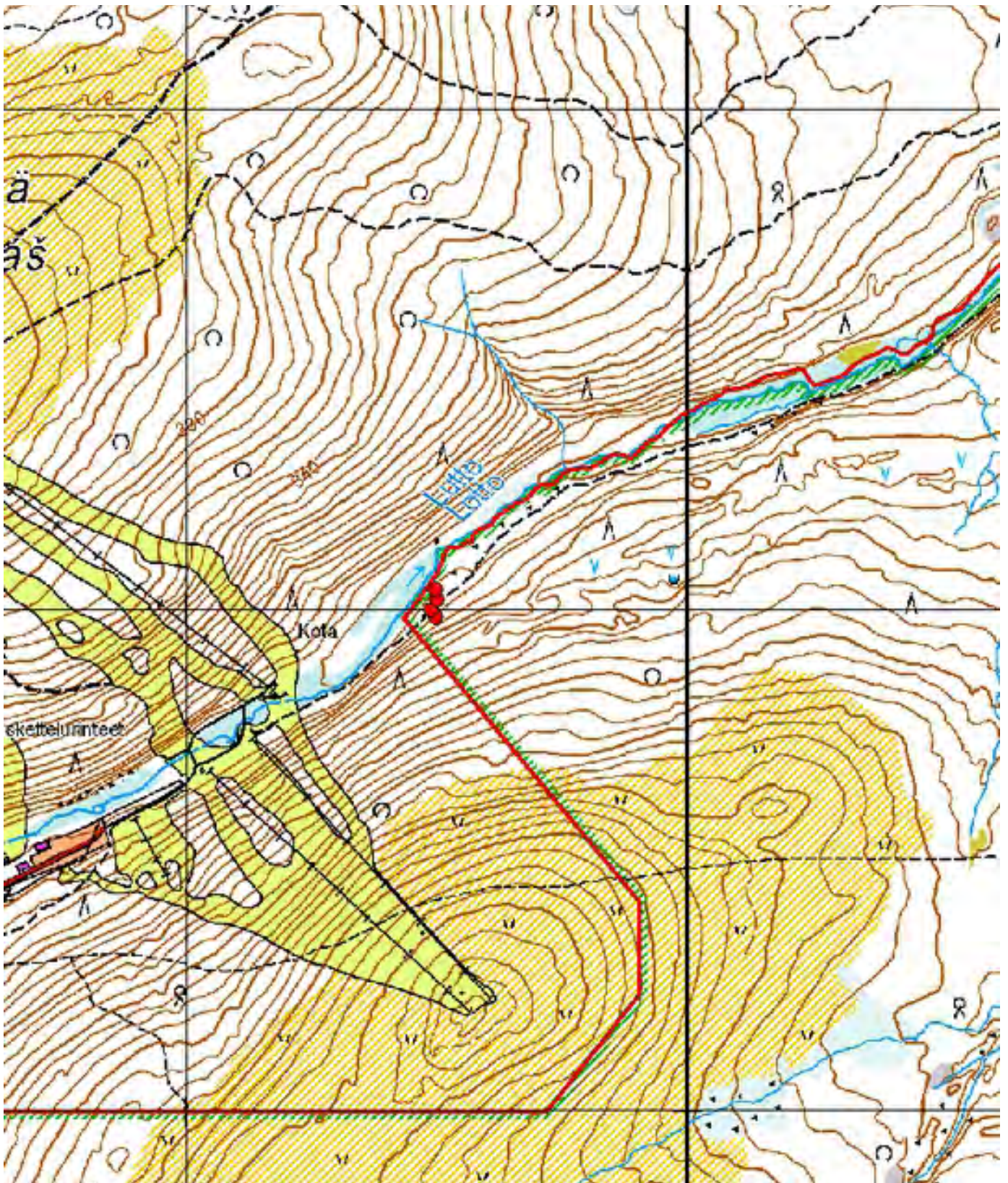
Kohteen rajaus

Kohde rajautuu pyyntikuoppajonon mukaisesti jokseenkin pohjois-eteläsuuntaiselle alueelle, jonka pituus on noin seitsemänkymmentä metriä ja leveys noin kaksikymmentä metriä. Alueen pohjoispää rajautuu rantaterassin luoteisreunaan ja eteläpää Iisakkipään alarinteen juurelle. Aluerajaukseen sisältyvät pyyntikuopat ja niiden välinen alue sekä kuoppien lähiympäristö noin kymmenen metrin säteellä.

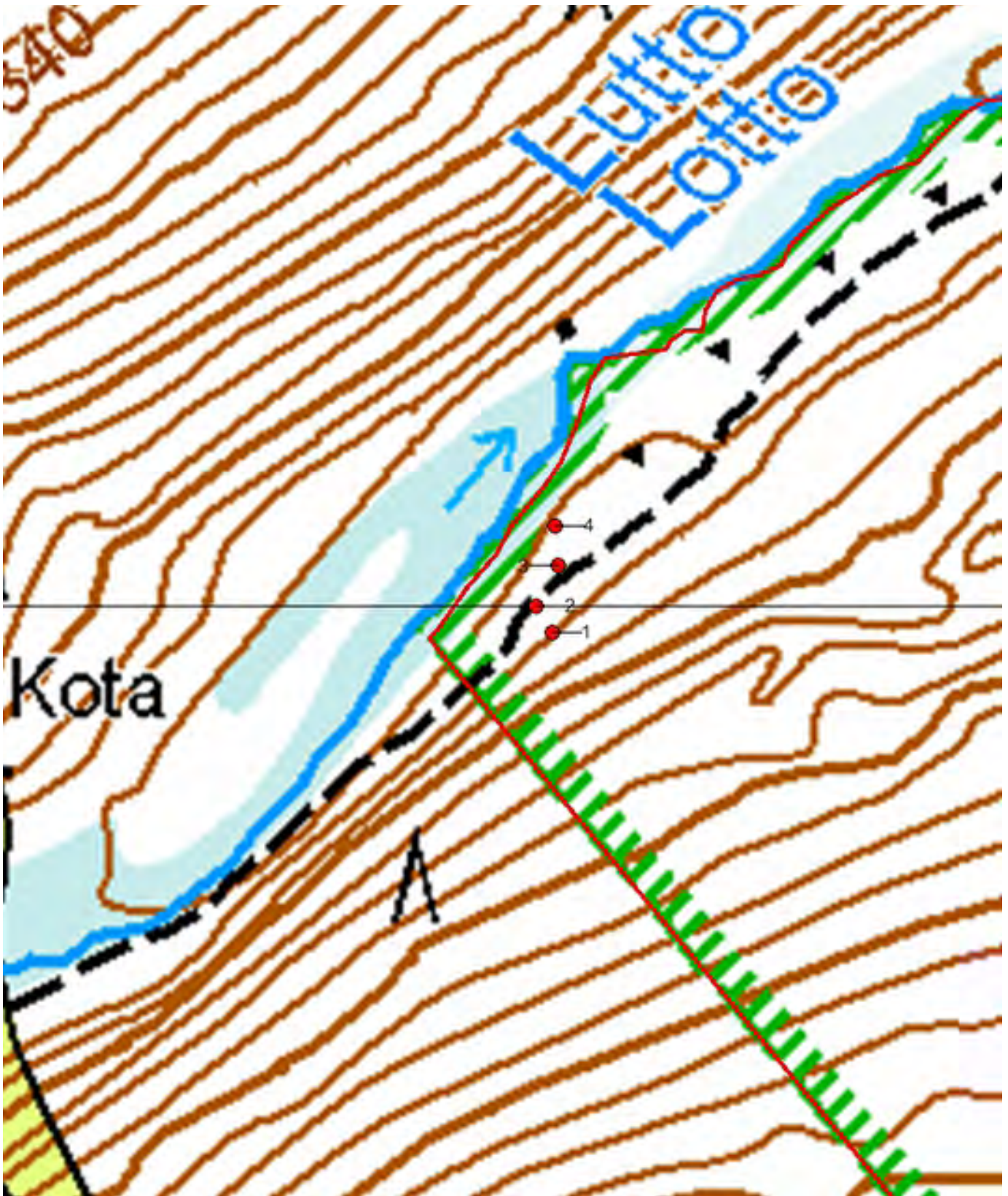
Tulkinta

Kohteen pyyntikuopat on aiemmin ajoitettu sijainnin ja morfologisten piirteiden perusteella kivikautisiksi, mutta ne voivat olla jonkin verran nuorempiakin. Pyyntikuopilla on todennäköisesti metsästetty jokivarren kuivilla kankailla ruokailleita peuroja, joiden kulkureitin rantaterassin poikki tehty kuoppajono on katkaissut. Mahdollisesti samaan pyyntikuoppakokonaisuuteen liittyy myös kohteen Luttojoki 4 yksittäinen pyyntikuoppa, joka sijaitsee toistasataa metriä Luttojoki 2:n kuoppajonosta koilliseen päin, alemmalla rantaterassilla. Koska Luttojoki 2:n pyyntikuopat ovat liikuntarajotteistenkin helposti saavutettavissa, kohde sopisi hyvin pienimuotoiseksi nähtävyydeksi, jonka luokse huoltotien varrelle voitaisiin pystyttää pyyntikuopista kertova infotaulu.

Viranomaisrekisterinro:	1000007890	Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Kohteen suojele:	2 Muinaisjäännösrekisteri II

Kartta 69. Luttojoki 2. Pyyntikuopat.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 70. Luttojoki 2. Pyyntikuopat.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 225. Luttojoki 2. Pyyntikuoppa 1. Kuvattu pohjoiskoillisesta.

Kuva 226. Luttojoki 2. Pyyntikuoppa 2. Kuvattu koillisesta.

Kuva 227. Luttojoki 2. Pyyntikuoppa 3. Kuvattu pohjoiskoillisesta.

Kuva 228. Luttojoki 2. Pyyntikuoppa 4. Kuvattu itäkoillisesta.

4.6.16 Luttojoki 4

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Luttojoki 4 Pyyntikuoppa

MH-tunnus: 94322

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7199 Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	148 Inari
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 21.8.2013

Koordinaattiselitys:	Pyyntikuopan keskeltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7594125, Y 3519601, Z 263	Löydöt:	

Taustatiedot

Kulttuuriympäristön rekisteriportaalin mukaan kohteen on löytänyt Eeva-Kristiina Lahti Kaunispään asemakaavan laajennukseen liittyneen Saariselän rinnealueen inventoinnin yhteydessä 1.6.2005.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Luttojoen eteläpuolella, noin kolmenkymmenen metrin etäisyydellä joesta, melko tasaisella, terassimaisella alueella, muutamia metrejä joen pintaa ylempänä. Urho Kekkonen kansallispuiston raja on kohteen lounaispuolella noin 220 m etäisyydellä. Lähiympäristö on männikköistä hiekkavaltaista moreeniharjua, ja kohteen eteläpuolitse noin kolmen metrin etäisyydellä kulkee kansallispuiston huoltotie. Männikön seassa kasvaa myös muutamia koivuja ja aluskasvillisuutta hallitsevat katajat sekä variksenmarja, mustikka, puolukka, poronjäkälät ja sammalet.

Kohteen kuvaus

Kohde on yksittäinen pyyntikuoppa, joka on muodoltaan soikea, koillis-lounaissuuntainen, kooltaan noin 4 m x 3 m ja syvyydeltään noin 0,6 m. Kuoppaa ympäröi loiva maavalli, jonka leveys on noin 2,5 m ja korkeus noin 0,1 m. Kuopan on arvioitu ajoittuvan kivi- tai varhaismetallikautiseksi. Lähistöllä on muitakin kuopanteita sekä kivirykelmiä, jotka kuitenkin vaikuttavat kohtalaisen moderneilta. Vaikka pyyntikuoppa sijaitseekin aivan kansallispuiston huoltotien vieressä, ei kuopan säilyminen nykytilassaan vaikuta uhatulta.

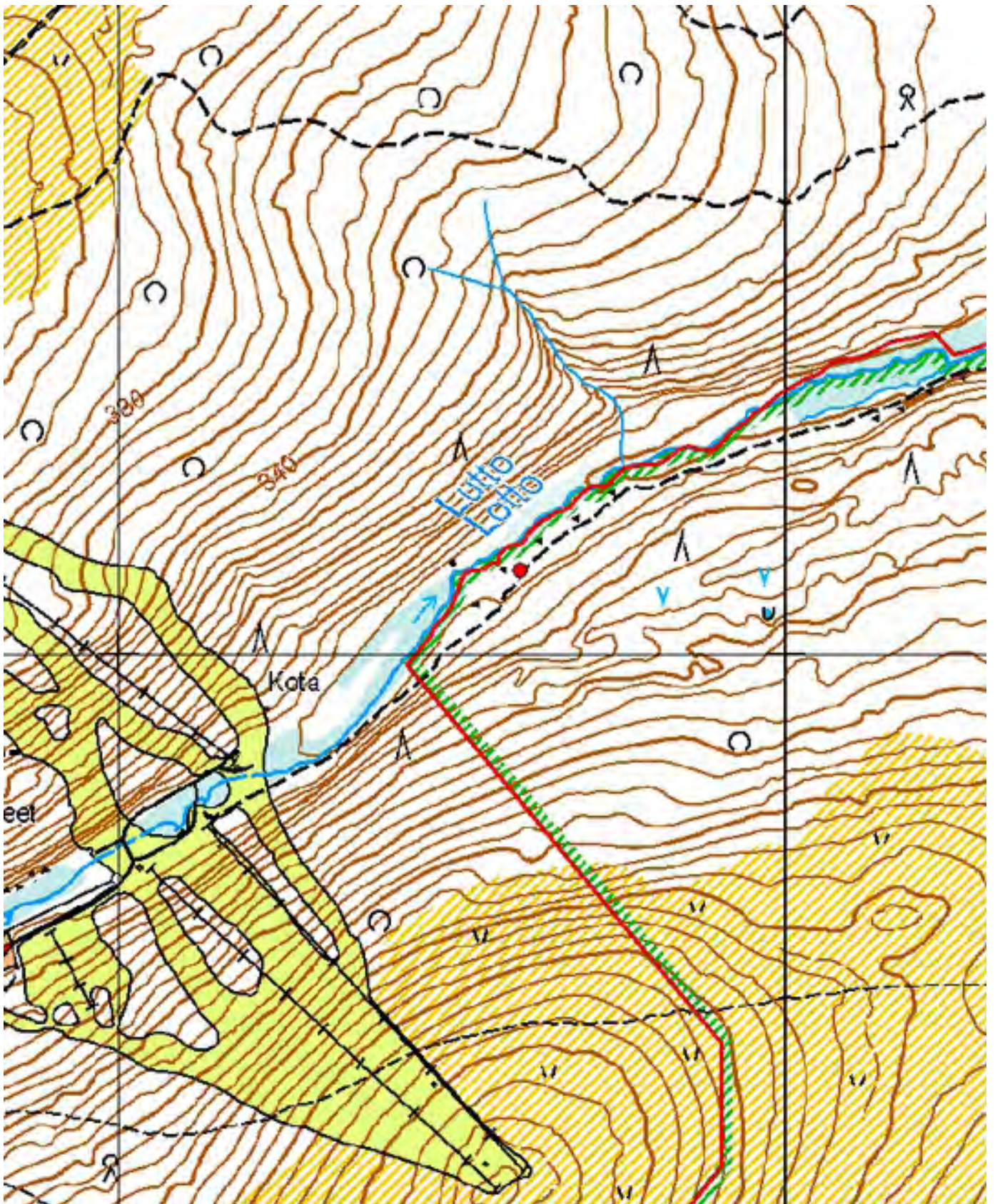
Kohteen rajaus

Kohde on rajaukseltaan pistemäinen.

Tulkinta

Kohde liittyy mahdollisesti samaan pyyntikuoppakokonaisuuteen kuin kohteen Luttojoki 2 neljä pyyntikuoppaa, jotka sijaitsevat hieman ylemällä joenrantaterassilla lähellä kansallispuiston rajaa. Kyseisillä pyyntikuopilla on todennäköisesti metsästetty jokivarren kuivilla kankailla ruokailleita peuroja.

Viranomaisrekisterinro:	1000007891	Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Kohteen suojelu:	2 Muinaisjäännösrekisteri II

Kartta 71. Luttojoki 4. Pyyntikuoppa.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 229. Luttojoki 4. Pyyntikuoppa. Taustalla Luttojoki. Kuvattu koillisesta.

Kuva 230. Luttojoki 4. Pyyntikuoppa. Taustalla huoltotie. Kuvattu lounaasta.

4.6.17 Paasjoen suu

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Paasjoen suu Pyyntikuoppa	MH-tunnus: 63114

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7199 Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 27.8.2013

Koordinaattiselitys:	Pyyntikuopan keskeltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7577660, Y 3532643, Z 193	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohteen on löytänyt Pertti Lehtinen vuonna 1986.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee hiekkamoreenipohjaisella, melko tasaisella männikkökankaalla, Tuiskujoen ja Suomujoen yhtymäkohdasta noin 80 m etelään päin, noin 30 metrin etäisyydellä Suomujoen rannasta, noin kaksi metriä joen pintaa ylempänä. Aluskasvillisuutta alueella hallitsevat variksenmarja, juolukka, mustikka ja puolukka sekä seinäsammal, kangaskarhunsammal ja muut sammalet. Paikoin kankaalla kasvaa myös poronjäkälää. Kohteen itäpuolitse kulkee Suomujoen rannan suuntainen polku, jonka itäpuolella maasto nousee ja muuttuu kalliokkoiseksi.

Kohteen kuvaus

Kohde on maakuoppa, joka on aiemmin tulkittu pyyntikuopaksi, mutta kyseessä voi olla kullanetsintäkuoppakin. Kuoppaa etsittiin paikalta, jolle siitä ilmoitetut koordinaatit ($x = 7577660$ / $y = 3532643$) osoittivat, mutta kyseisellä kohdalla tai sen läheisyydessä ei sijainnut minkäänlaista kuopannetta. Kohdekuvaukseen kohtalaisesti sopiva kuoppa löytyi kuitenkin reilut puoli kilometriä pohjoisempaa. Hyvin todennäköisesti kyseessä on sama kuoppa, jota aiemmassa kohdekuvauksessa kuvaillaan, mutta sen koordinaattitiedot on jostain syystä alkujaan kirjattu virheellisesti.

Kuoppa on muodoltaan pyöreä, puolen metrin syvyinen ja halkaisijaltaan noin kolmimetrinen. Sitä ympäröi noin puolitoista metriä leveä, heikosti erottuva, loivapiirteinen maavalli, jonka korkeus on noin 0,1 metriä. Kuopan pohjalla on kolme kiveä, joiden halkaisijat vaihtelevat välillä 20 cm - 35 cm. Kuopassa kasvava kasvillisuus ei poikkea ympäristöstään. Kuopan kaakkoispuolella noin kuuden metrin etäisyydellä sijaitsee retkeilijöiden rakentama kehämäinen nuotiopaikka, jonka ympärillä on muutamia kookkaampia istuinkiviä.

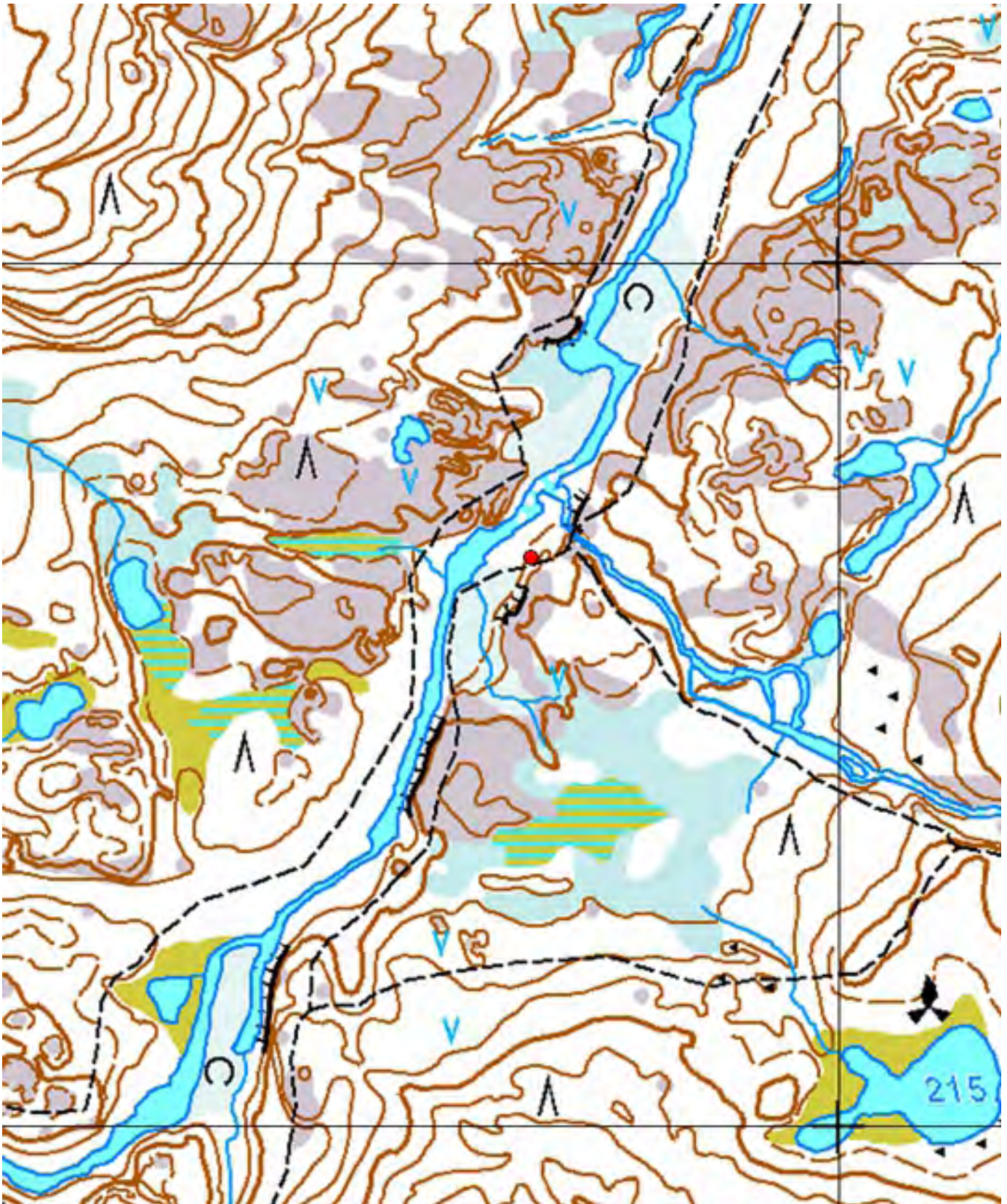
Kohteen rajaus

Kohde on rajaukseltaan pistemäinen.

Tulkinta

Kuoppa on selvästi ihmisten kaivama, mutta sen iän ja käyttötarkoituksen määrittäminen on vaikeaa. On mahdollista, että se on aiemman tulkinnan mukaisesti pyyntikuoppa, koska kahden joen sekä kalliokko-maaston rajaama, melko tasainen joenrantaterassi olisi voinut hyvinkin soveltua peurojen kuoppapyyntiin. Mikäli kyseessä on pyyntikuoppa, se on ajoitukseltaan todennäköisesti esihistoriallinen. Ilman maaperään kajoavia tutkimuksia ei ole poissuljettavissa myöskään vaihtoehto, että kuoppa voisi olla huomattavasti nuorempi ja vasta 1930-luvun kullanetsintäretkikuntien kaivama – kuopan kasvillisuus olisi kullanetsinnän jälkeen kuluneiden noin kahdeksankymmenen vuoden aikana todennäköisesti ehtinyt kasvaa kuopan ympäristöä vastaavaksi. Kuopan pohjalla olevat kolme kiveä eivät liittyne kuopan alkuperäiseen käyttö-tarkoitukseen, vaan ovat luultavasti retkeilijöiden kuoppaan vierittämiä. Kuopan säilyminen nykytilassaan ei vaikuta uhatulta.

Viranomais- rekisterinro:	1000000521	Kunto:	2 Keskinertainen
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Kohteen suojelu:	2 Muinaisjäännösrekisteri II

Kartta 72. Paasjoen suu. Pyyntikuoppa.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 231. Paasjoen suu. Pyyntikuoppa. Kuvattu idästä.

Kuva 232. Paasjoen suu. Pyyntikuoppa. Taaempana retkeilijöiden rakentama kehämäinen nuotiopaikka. Kuvattu länsiluoteesta.

4.6.18 Peurapää

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Peurapää Pyyntikuoppia	MH-tunnus: 162806

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7199 Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamivuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	3	Tarkastus:	S. Viljanmaa 30.8.2013

Koordinaattiselitys:	Pyyntikuoppa-alueen keskeltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7572281, Y 3520033, Z 315	Löydöt:	

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Ruijanpolun varrella, Peurapään eteläpuolella, noin 600 metriä Kaptukaislammista pohjoiskoilliseen päin, kuivalla hiekkamoreenipohjaisella männikkökankaalla, joka nousee loivasti kohti koillista. Aluskasvillisuutta alueella hallitsevat puolukka, variksenmarja, kanerva sekä sammalet ja jäkälät.

Kohteen kuvaus

Kohde on kolmen suuren pyyntikuopan muodostama koillis-lounaissuuntainen pyyntikuoppaketju, jonka pituus on noin 90 metriä. Kohde löydettiin iltahämärissä, eikä sen ympäristöä ennätetty juurikaan havainnoimaan. On todennäköistä, että kohteen lähellä sijaitsee vielä lisääkin pyyntikuoppia, ja kuoppaketju voi mahdollisesti olla jopa osaa samaa pyyntikuoppajärjestelmää kuin siitä reilut kolmesataa metriä etelälounaalle päin sijaitsevat kohteen Kattukaislammet pyyntikuopat.

Pyyntikuoppien koordinaatit, mitat ja tarkempi kuvaus:

Pyyntikuoppa 1

$x = 7572257 / y = 3520002$

Pyöreä, \varnothing 4,0 m, syvyys 0,8 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 2

$x = 7572281 / y = 3520044$

Soikea, pohjois-eteläsuuntainen, 5,0 m x 4,0 m, syvyys 0,8 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,3 m.

Pyyntikuoppa 3

$x = 7572310 / y = 3520069$

Pyöreä, \varnothing 3,5 m, syvyys 0,8 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu koillis-lounaissuuntaiselle alueelle, jonka pituus on noin sata metriä ja leveys noin kaksikymmentä metriä. Rajaus on määritetty rajaamalla mukaan pyyntikuopat ja niiden välinen alue sekä pyyntikuoppaketjun lähialuetta molemmin puolin noin kymmenen metrin päähän kuopista. Ruijanpolku kulkee pohjois-eteläsuuntaisesti kohteen läpi.

Tulkinta

Peurapään eteläpuolelta dokumentoidut pyyntikuopat ovat todennäköisesti osa laajempaa pyyntikuoppajärjestelmää, jonka kattavampi kartoittaminen olisi suotavaa. Mahdollisesti Peurapää onkin saanut nimensä juuri alueella harjoitetusta laajamittaisesta peuranmetsästyksestä. Koska Peurapään pyyntikuopat ovat suuria ja pinnanmuodot kohteen lähiympäristössä melko loivapiirteisiä, voisi myös laserkeilausaineistosta olla apua vielä kartoittamattomien kuoppien paikallistamisessa. Ajoitukseltaan kuopat ovat todennäköisesti esihistoriallisia.

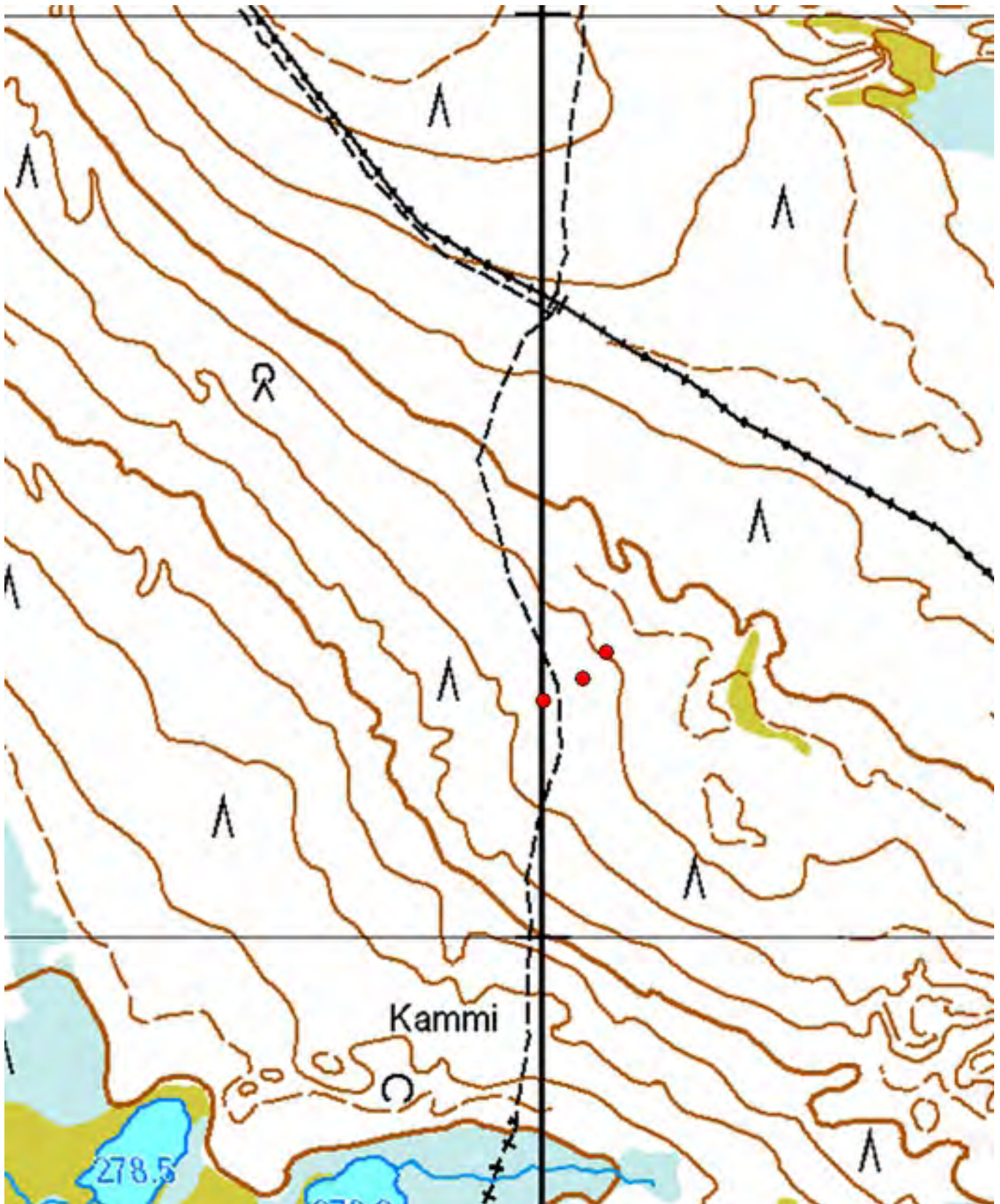
**Viranomais-
rekisterinro:**

Arvotus:

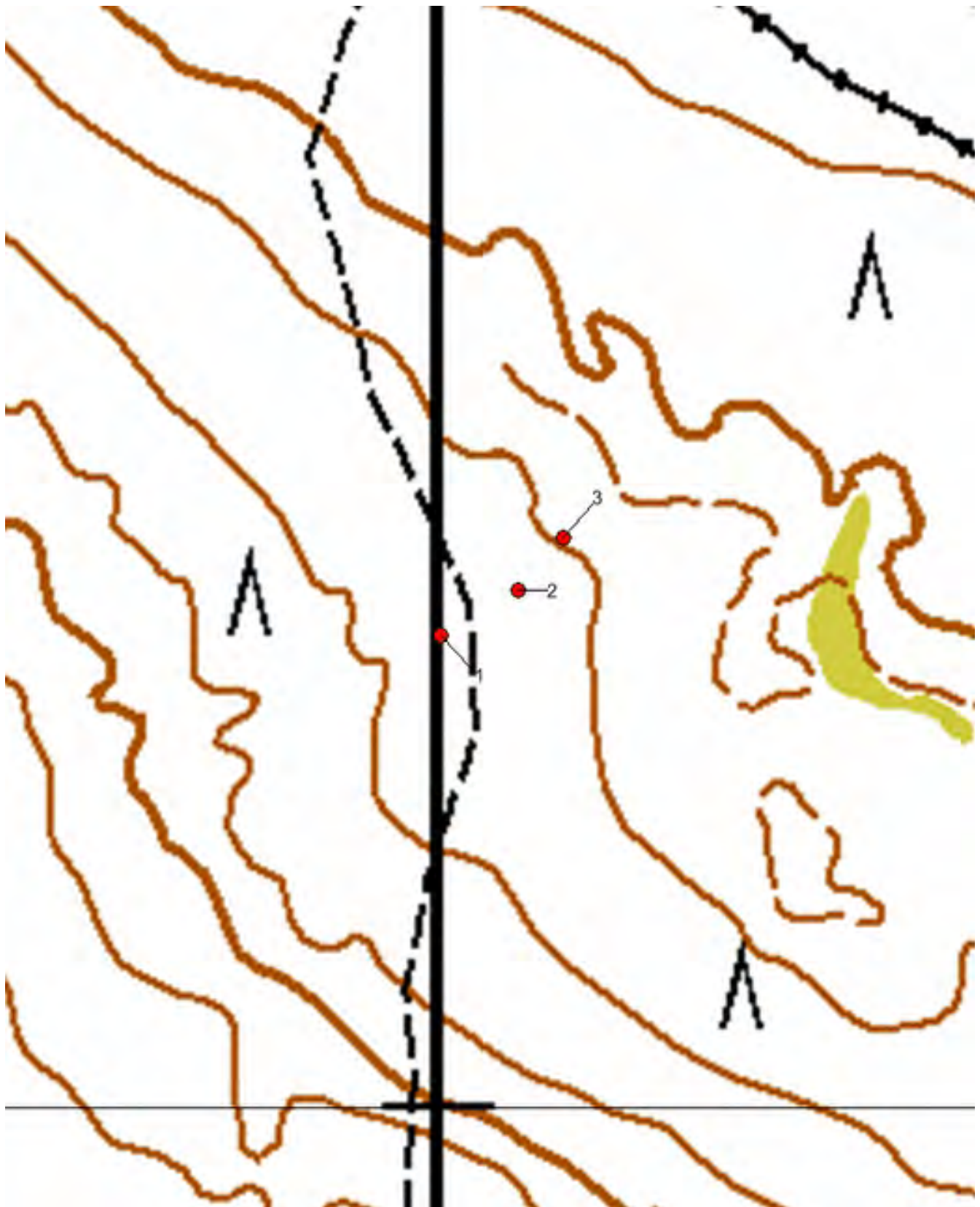
3 Esitys mj-luokka II

Kunto: 1 Hyvä

**Kohteen
suojelu:** 0 Ei määritelty

Kartta 73. Peurapää. Pyyntikuoppia.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 74. Peurapää. Pyyntikuoppia.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 233. Peurapää. Pyyntikuoppa 1. Kuvattu koillisesta.

Kuva 234. Peurapää. Pyyntikuoppa 2. Kuvattu luoteesta.

Kuva 235. Peurapää. Pyyntikuoppa 3. Kuvattu luoteesta.

4.6.19 Pirttinokka

868 Urho Kekkosen kansallispuisto, Pirttinokka Pyyntikuoppa

MH-tunnus: 162187

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7199 Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamivuosi:		Kunta:	148 Inari
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 20.8.2013

Koordinaattiselitys:	Pyyntikuopan keskeltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7586800, Y 3524610, Z 275	Löydöt:	

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee melko kivisellä moreeniharjanteella, Kulasjoen eteläpuolella, joesta noin 60 metrin etäisyydellä, noin kaksi metriä joen pintaa ylempänä. Harjanteella kasvaa männikköä ja muutamia koivuja. Aluskasvillisuutta alueella hallitsevat variksenmarja, mustikka, puolukka, kanerva, torvi- ja poronjäkälet sekä sammalet.

Kohteen eteläpuolitse, noin kymmenen metrin etäisyydellä kohteesta, kulkee Luulammen ja Taajoslaavun välinen merkitty retkeilyreitti sekä hieman etäämmällä kohteesta koillis-lounaissauntainen poroaita. Retkeilyreitien polku siirtyy aidan eteläpuolelle aidan veräjän kohdalla, joka sijaitsee kohteen itäpuolella noin 30 metrin etäisyydellä kohteesta.

Kohteen kuvaus

Kohde on soikea, länsiluode-itäkaakkosuuntainen pyyntikuoppa. Kuoppa on muodoltaan lähinnä suppilomainen, sen laajuus on noin 3,5 m x 3,0 m ja syvyys noin 0,6 m. Kuoppaa ympäröi hyvin loivapiirteinen maavalli, jonka leveys on noin 2,0 m ja korkeus noin 0,1 m. Valli sulautuu osittain maaston muotoon. Kohteen lähiympäristöä havainnoitiin noin sadan metrin säteellä, mutta useampia pyyntikuoppia tai muita kulttuuriperintökohteita ei havaittu.

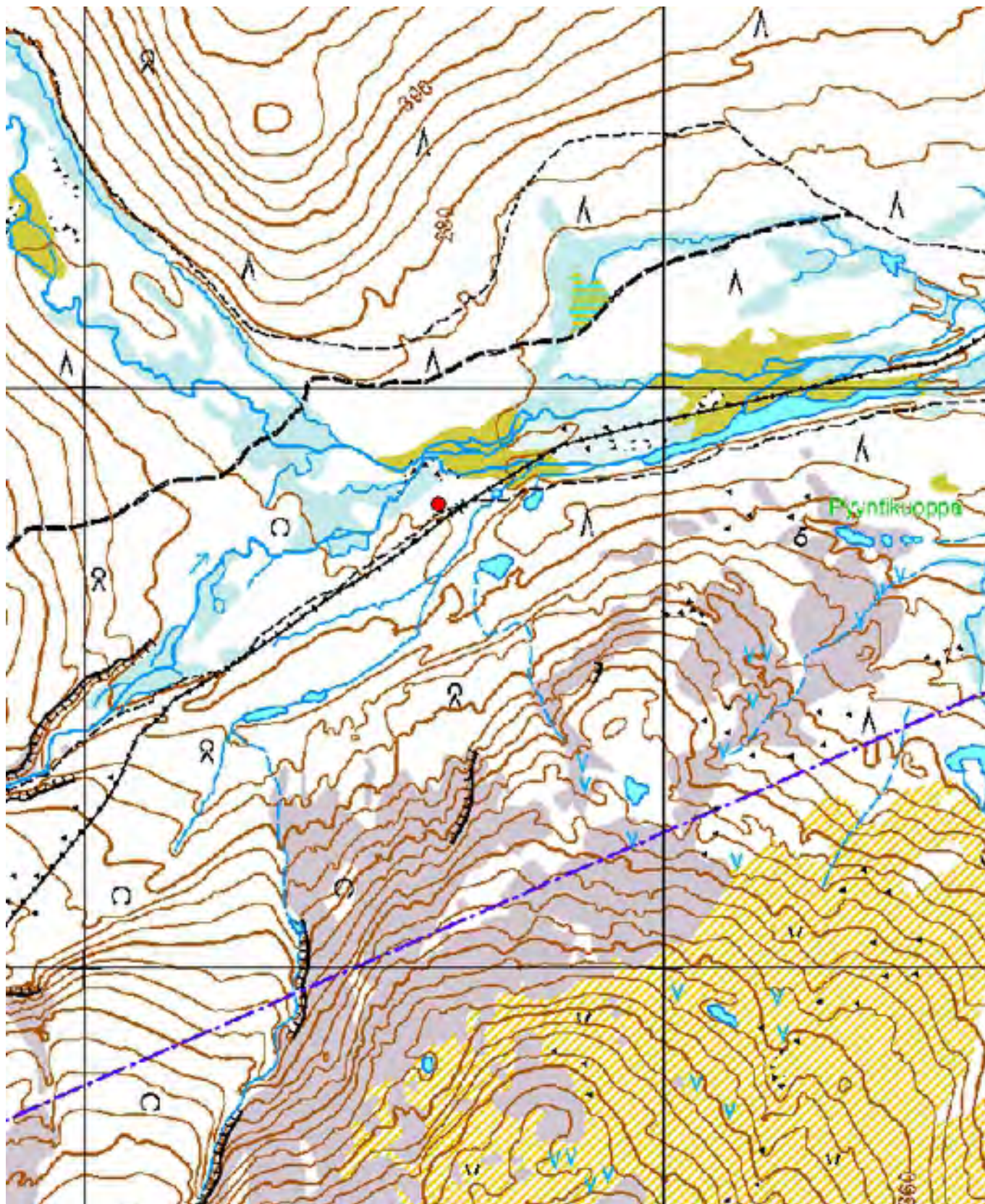
Kohteen rajaus

Kohde on rajaukseltaan pistemäinen.

Tulkinta

Kohteesta dokumentoitu pyyntikuoppa ei kuulu laajempaan pyyntikuoppajärjestelmään vaan vaikuttaa yksittäiseltä. Kohteen ikää on vaikea määrittää, mutta joka tapauksessa kyseessä on riittävän iäkäs kuoppa, jotta se on syytä luokitella kiinteäksi muinaisjäännökseksi.

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Kohteen suojele:	0 Ei määritelty

Kartta 75. Pirttinokka. Pyyntikuoppa.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 236. Pirttinokka. Pyyntikuoppa. Kuvattu länsilounaasta.

Kuva 237. Pirttinokka. Pyyntikuoppa. Kuvattu pohjoisesta.

4.6.20 Rajavyöhyke Luttojoki

868 Urho Kekkonen kansallipuisto, Rajavyöhyke Luttojoki Pyyntikuoppia

MH-tunnus: 162528

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7199 Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä:	860 Palvelukeskus
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	5	Tarkastus:	S. Viljanmaa 10.9.2013

Koordinaattiselitys:	Pyyntikuoppa-alueen keskeltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7598115, Y 3559547, Z 120	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohde on aiemmin tunnettu kiinteä muinaisjäännös, jonka on kartoittanut Pertti Lehtinen vuonna 1986.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Luttojoen eteläpuolella, joen ja pienemmän Harjulammen välisen koillis-lounaissuuntaisen notkelman koillispuolella. Kohdetta ympäröivä maasto on kumpuilevaa, männikköä kasvavaa, maaperältään hiekkaisista kangasta, jonka aluskasvillisuutta hallitsevat puolukka, mustikka, variksenmarja, suopursu, liekokasvit, poronjäkälät sekä seinäsammal ja muut sammalet. Notkelmassa kohteen alueella sammalikko on paikoin varsin paksua. Rajavyöhykkeelle on kohteen luota matkaa noin kaksisataa metriä.

Kohteen kuvaus

Kohde on koillis-lounaissuuntainen pyyntikuoppaketju, jossa on aiemmin havaittu viisi pyyntikuoppaa. Kohteen alue on paksusammalista ja pinnanmuodoiltaan vaihtelevaa, joten pyyntikuoppien erottaminen luontaisista kuopanteista on poikkeuksellisen haasteellista. Lähinnä kuoppa 4 on selvästi erottuva pyyntikuoppa, muut neljä kohteesta dokumentoitua kuoppaa ovat puolestaan tulkinnaltaan jokseenkin epävarmoja. Kuopanteiden joukossa voi olla melko modernejakin kaivantaja.

Pyyntikuoppien koordinaatit, mitat ja tarkempi kuvaus:

Pyyntikuoppa 1

$x = 7598083 / y = 3559509$

Soikea, itäkoillis-länsilounaissuuntainen, 4,0 m x 2,5 m, syvyys 0,5 m.

Ei selvästi erottuvaa vallia. Vaikuttaa iältään melko nuorelta.

Pyyntikuoppa 2

$x = 7598102 / y = 3559534$

Pyöreä, \varnothing 4,0 m, syvyys 0,5 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,1 m. Valli sulautuu osittain maaston muotoon.

Pyyntikuoppa 3

$x = 7598114 / y = 3559541$

Pyöreä, \varnothing 4,0 m, syvyys 0,5 m.

Ei selvästi erottuvaa vallia. Tulkinnaltaan epävarma, voi mahdollisesti olla luontaisesti syntynyt kuopanne.

Pyyntikuoppa 4

$x = 7598120 / y = 3559549$

Pyöreä, ø 5,0 m, syvyys 0,9 m.

Valli sulautuu maaston muotoon.

Pyyntikuoppa 5

$x = 7598145 / y = 3559584$

Pyöreä, ø 3,5 m, syvyys 0,6 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,1 m. Valli sulautuu osittain maaston muotoon.

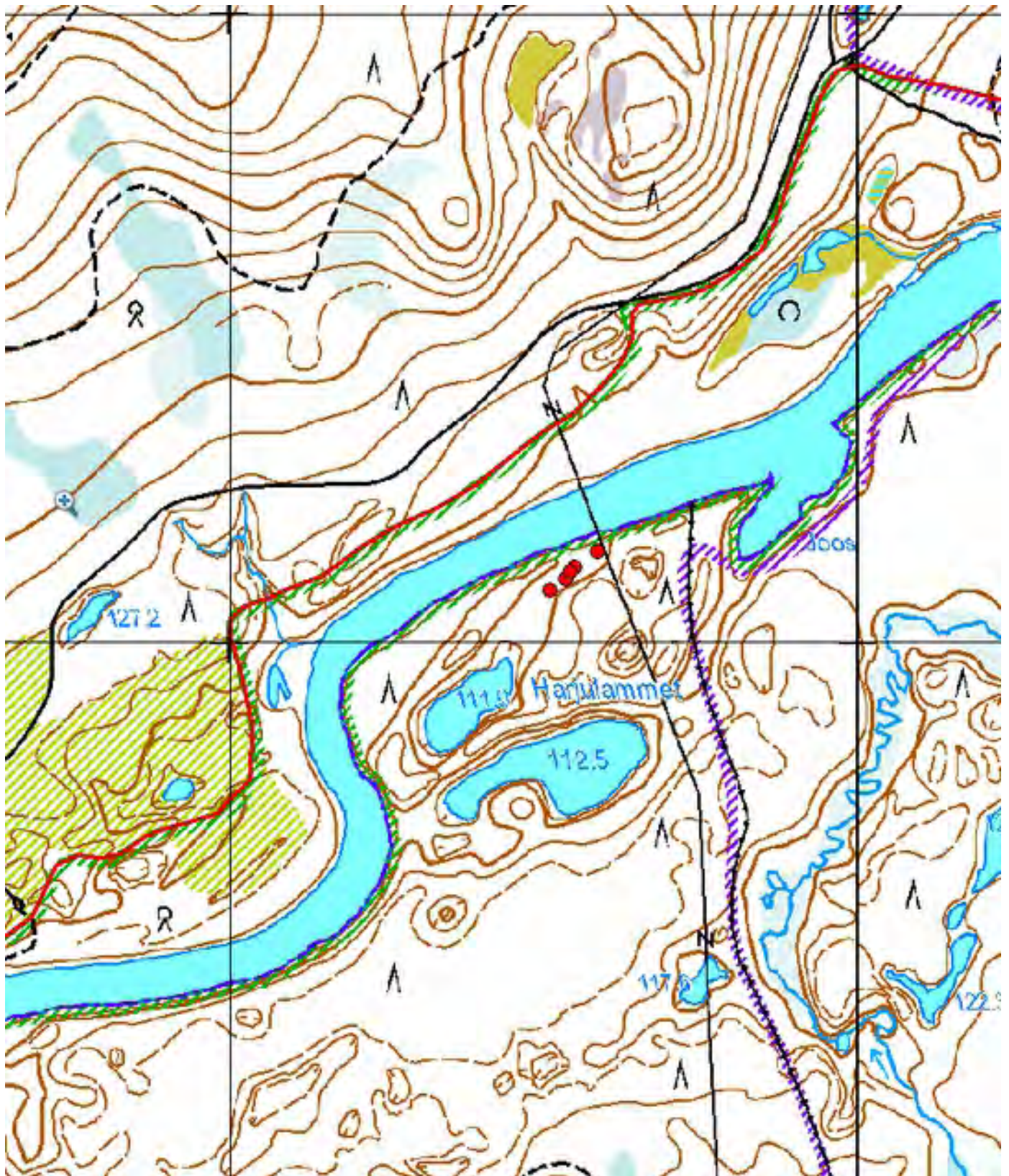
Kohteen raja

Kohde rajautuu koillis-lounaissuuntaiselle, hieman yli sadan metrin mittaiselle ja noin kaksikymmentä metriä leveälle vyöhykkeelle, jolle sisältyvät kohteesta dokumentoidut pyyntikuopat sekä niiden lähialue noin kymmenen metrin säteellä kuopista.

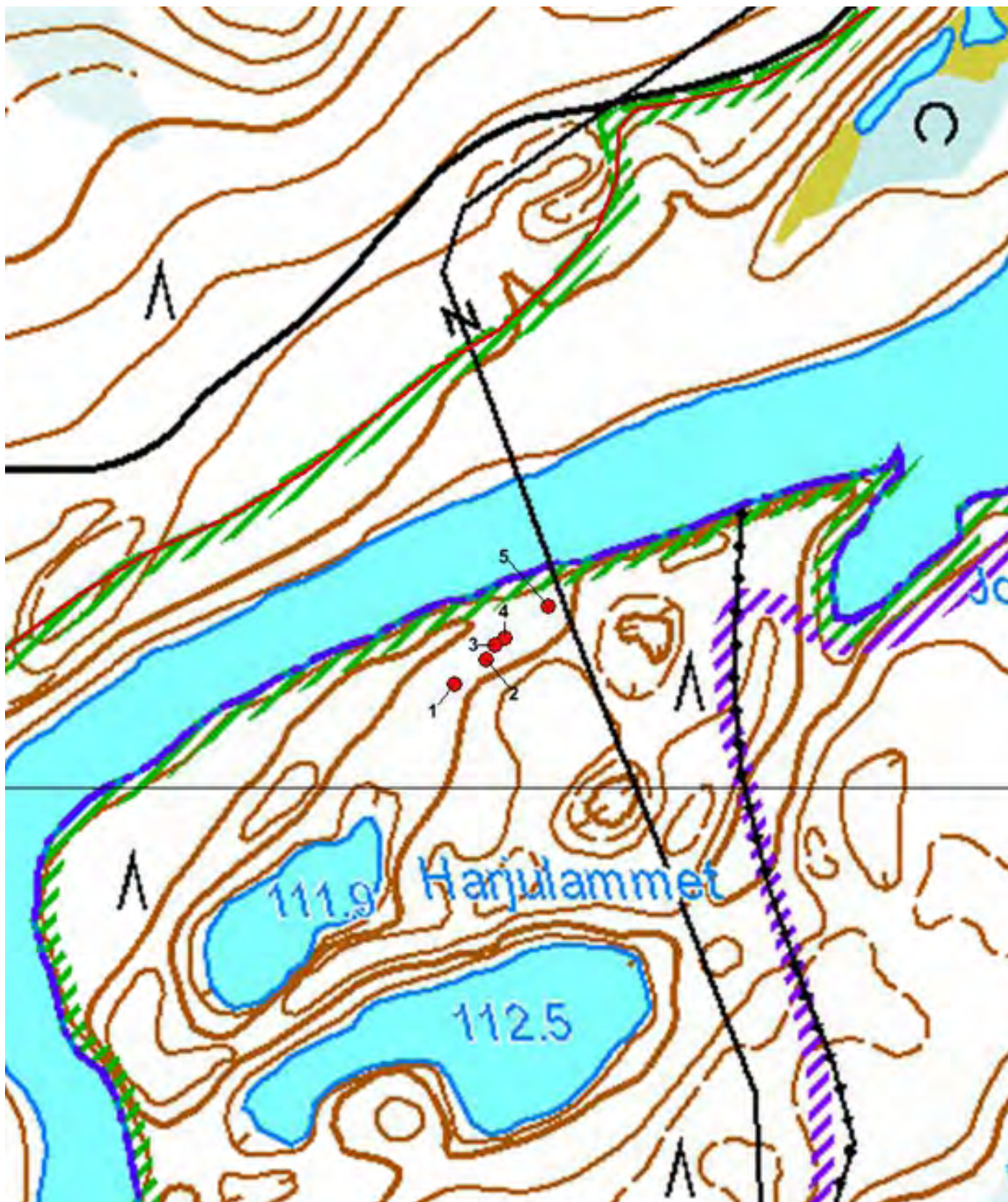
Tulkinta

Kohde on yleisolemukseltaan melko epämääräinen, ja on vaikeaa arvioida, milloin kohteen kuopat on kaivettu. Mahdollisesti joukossa on keskenään hyvinkin eri-ikäisiä kuopanteita, joista osa voi olla myös luontaisesti syntyneitä. Ainakin yksi kohteen kuopista, kuoppa 4, vaikuttaa yksiselitteisesti pyyntikuopalta, ja se on todennäköisesti ajoitukseltaan esihistoriallinen.

Viranomais-	1000000528	Kunto:	1 Hyvä
rekisterinro:		Kohteen	2 Muinaisjäännösrekisteri II
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	suojaus:	

Kartta 76. Rajavyöhyke Luttojoki. Pyyntikuoppia.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 77. Rajavyöhyke Luttojoki. Pyyntikuoppia.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 238. Rajavyöhyke Luttojoki. Pyyntikuoppa 2. Kuvattu pohjoisluoteesta.

Kuva 239. Rajavyöhyke Luttojoki. Pyyntikuoppa 4. Kuvattu lännestä.

4.6.21 Salonlampi

868 Urho Kekkosen kansallispuisto, Salonlampi Pyyntikuoppa	MH-tunnus: 162196

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7199 Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S.Viljanmaa 28.8.2013

Koordinaattiselitys:	Pyyntikuopan keskeltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7573202, Y 3529138, Z 235	Löydöt:	

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Salonlammen koillispuolella, rannasta noin 30 m etäisyydellä, kahden moreeniharjanteen välisen notkelman lounaispäässä, noin kaksi metriä lammen pintaa korkeammalla. Salonlammen laavulle johtava polku kulkee kohteen lounaispuolitse noin kymmenen metrin päässä kohteesta. Alue on hiekkamoreenipohjaista, kumpuilevaa männikkökangasta, jonka aluskasvillisuutta hallitsevat variksenmarja, mustikka, juolukka, puolukka, torvi- ja poronjäkälet sekä seinäsammal ja muut sammalet.

Kohteen kuvaus

Kohde on yksittäinen pyöreä pyyntikuoppa, jonka halkaisija on noin 3,5 m ja syvyys noin 0,8 m. Kuopan pohja on koillis-lounaispuolelta soikea, samansuuntainen kuin notkelma, jonka päässä kuoppa sijaitsee. Kuopan koillislaidalla, notkelman puolella, erottuu noin kaksi metriä leveä ja noin 0,2 m korkea maavalli. Kohteen lähiympäristöä havainnointiin tarkoin noin sadan metrin säteellä, mutta useampia pyyntikuoppia ei löydetty.

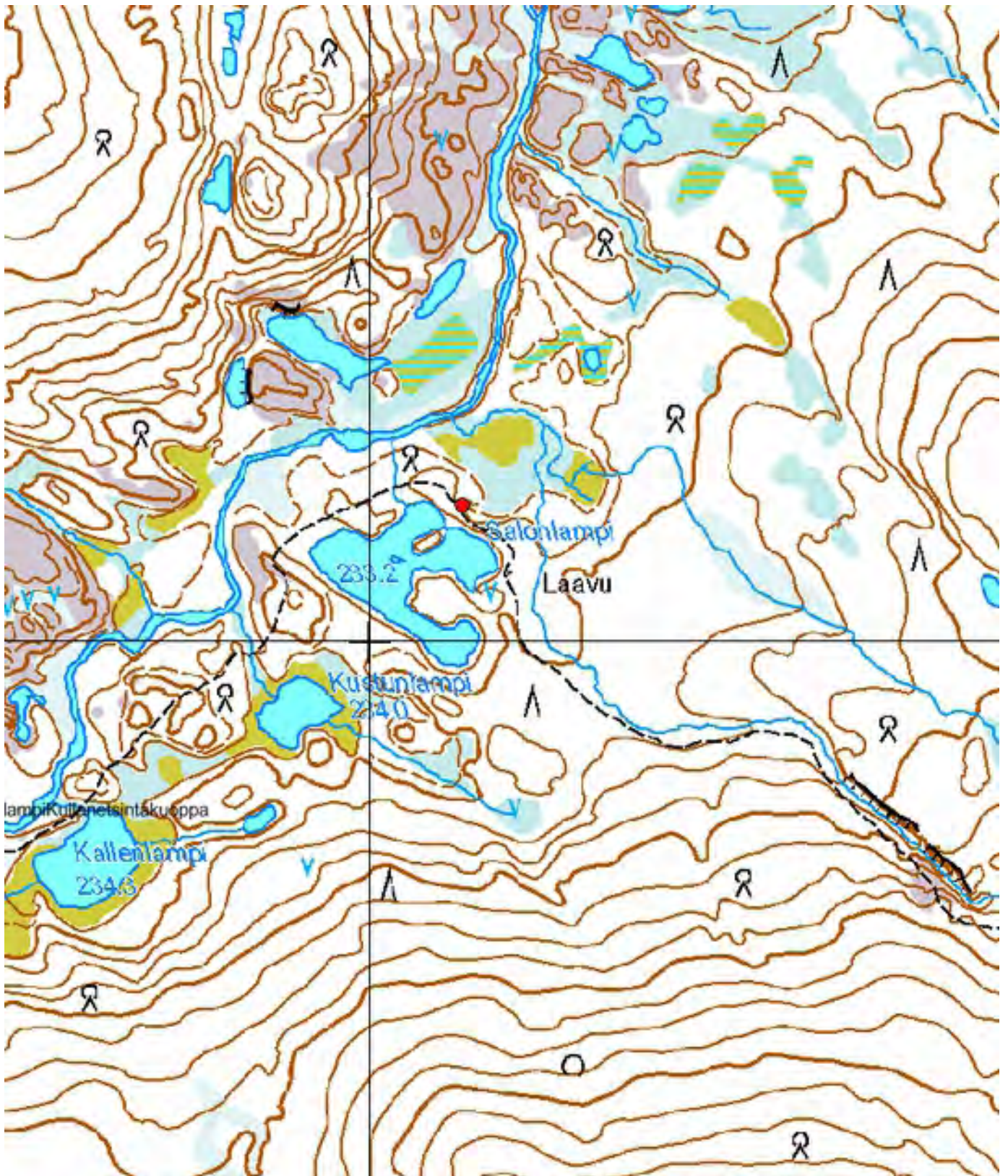
Kohteen rajaus

Kohde on rajaukseltaan pistemäinen.

Tulkinta

Kohteesta dokumentoitu pyyntikuoppa ei kuulu laajempaan pyyntikuoppajärjestelmään, vaan se on selvästi yksittäinen ja tarkoitettu pienimuotoisempaan peuranpyyntiin. Todennäköisesti peuroja on pyritty ajamaan pyyntikuoppaan pitkin notkelmaa, jonka lounaispäässä kuoppa sijaitsee. Kohteen ikää on vaikea määrittää, mutta joka tapauksessa kyseessä on riittävän iäkäs kuoppa, jotta se on syytä luokitella kiinteäksi muinaisjäännökseksi.

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Kohteen suojele:	0 Ei määritelty

Kartta 78. Salonlampi. Pyyntikuoppa.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 240. Salonlampi. Pyyntikuoppa. Kuvattu luoteesta.

Kuva 241. Salonlampi. Pyyntikuoppa. Kuvattu koillisesta.

4.6.22 Snellmaninmaja

868 Urho Kekkosen kansallispuisto, Snellmaninmaja Pyyntikuoppia	MH-tunnus: 162971

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7199 Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	7	Tarkastus:	S. Viljanmaa 13.8.2013

Koordinaattiselitys:	Pyyntikuopparyhmien välistä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7590377, Y 3547778, Z 145	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohteen on löytänyt Pertti Lehtinen vuonna 1983.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Suomujoen eteläpuolella, lähellä joen rantaa, Lihavasiikajärven koillis- ja luoteispuolilla. Kohteen halki kulkee joen rantaa seuraava polku. Alue on hiekkamoreenipohjaista, pinnanmuodoiltaan loivasti kumpuilevaa kuivaa männikkökangasta, jonka aluskasvillisuutta hallitsevat variksenmarja, puolukka, torvi- ja poronjäkälät sekä seinäsammal ja kangaskarhunsammal. Kohteen tarkastuksen aikana Lihavasiikajärvi oli vähäsateisen kesän seurauksena täysin kuivunut.

Kohteen kuvaus

Kohde muodostuu kahdesta Suomujoen varrella sijaitsevasta pyyntikuopparyhmästä. Lihavasiikajärven koillispuolella on neljän pyyntikuopan muodostama koillis-lounaisuuntainen kuoppajono, jonka pituus on noin kuusikymmentä metriä. Kuopat 1 ja 2 sijaitsevat moreeniharjanteella Suomujoen rannan ja rantaa seuraavan polun välissä, noin viidentoista metrin etäisyydellä rannasta, noin kolme metriä joen pintaa ylempänä. Kuopat 3 ja 4 sijaitsevat samaisen harjanteen eteläpuolella olevassa notkelmassa, toista metriä harjanteen lakea alempana.

Lihavasiikajärven luoteispuolella sijaitseva länsiluode-itäkaakosuuntainen kuoppajono muodostuu kolmesta pyyntikuopasta, jotka on kaivettu noin kahdenkymmenen metrin matkalle hiekkamoreeniharjanteiden välisen notkelman ja joen rantaan laskevan rinteiden välille. Kuoppajonon luoteisin kuoppa sijaitsee noin neljäkymmenen metrin etäisyydellä joen rannasta, noin viisi metriä joen pintaa ylempänä.

Pyyntikuoppien koordinaatit, mitat ja tarkempi kuvaus:

Pyyntikuoppa 1

$x = 7590447 / y = 3547923$

Soikea, luode-kaakosuuntainen, 4,0 m x 3,0 m, syvyys 0,8 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 2

$x = 7590434 / y = 3547911$

Soikea luode-kaakosuuntainen, 3,5 m x 3,0 m, syvyys 0,7 m.

Ei selvästi erottuvaa vallia.

Pyyntikuoppa 3

x = 7590412 / y = 3547888

Soikea, pohjoisluode-eteläkaakkosuuntainen, 3,5 m x 3,0 m, syvyys 0,7 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Polku leikkaa vallin etelälaitaa.

Pyyntikuoppa 4

x = 7590400 / y = 3547881

Soikea, pohjoisluode-eteläkaakkosuuntainen, 3,5 m x 3,0 m, syvyys 0,7 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Polku leikkaa vallin etelälaitaa.

Pyyntikuoppa 5

x = 7590310 / y = 3547532

Soikea, pohjoiskoillis-etelälounaissuuntainen, 3,5 m x 3,0 m, syvyys 0,7 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 6

x = 7590312 / y = 3547523

Soikea, koillis-lounaissuuntainen, 4,0 m x 3,5 m, syvyys 0,9 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 7

x = 7590318 / y = 3547515

Soikea, koillis-lounaissuuntainen, 4,0 m x 3,0 m, syvyys 0,7 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Kohteen rajaus

Kohde on kaksiosainen. Kohteen itäisemmälle alueelle rajautuvat pyyntikuopat 1-4 ja läntisemmälle alueelle pyyntikuopat 5-7. Itäisempi alue koillis-lounaissuuntainen, pituudeltaan noin 80 metriä ja leveydeltään noin 20 metriä. Alueen koillispää rajautuu Suomujoen etelärantaan. Läntisempi alue on länsiluode-itäkaakkosuuntainen, pituudeltaan noin 40 metriä ja leveydeltään noin 20 m. Rajauksiin on sisällytetty pyyntikuopparyhmien lähialue noin kymmenen metrin säteelle kuopista saakka.

Tulkinta

Peurojen muinaiset kulkureitit ovat ilmeisesti seuranneet Suomujoen vartta, joten kohteen pyyntikuopat on kaivettu otollisille pyyntipaikoille. Kuopat eivät kuitenkaan muodosta laajamittaista pyyntikuoppajärjestelmää, vaan ne lienevät pikemminkin jäännöksiä melko pienimuotoisesta peuranpyynnistä. Pyyntikuoppien ikää on vaikeaa arvioida, mutta on todennäköistä, että ne ovat esihistoriallisia. Joen rannan suuntainen polku aiheuttaa lievän tuhoutumisuhan kohteen pyyntikuopille 1 ja 2.

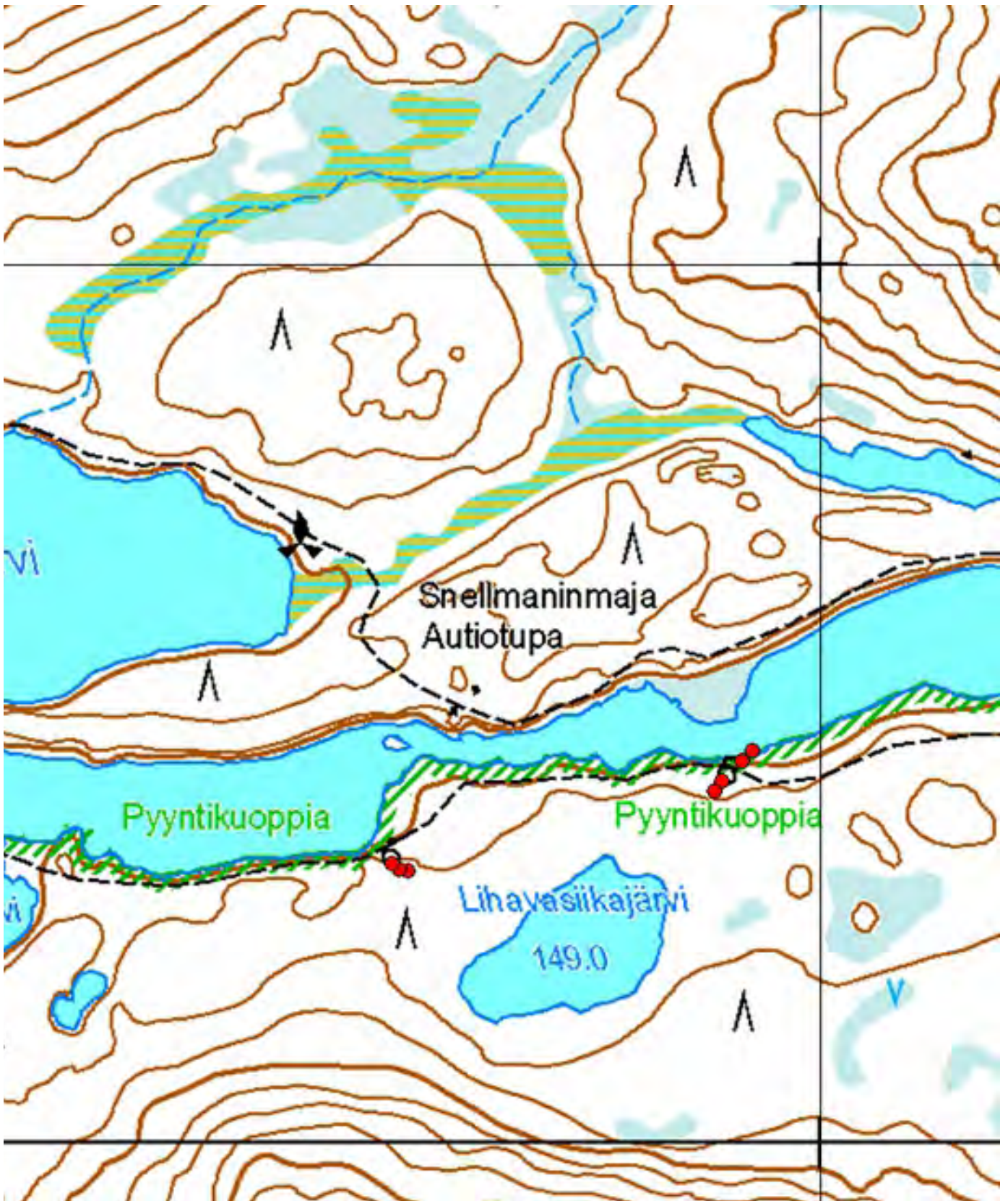
**Viranomais-
rekisterinro:**

1000000509

Kunto: 1 Hyvä**Arvotus:**

3 Esitys mj-luokka II

**Kohteen
suojelu:** 2 Muinaisjäännösrekisteri II

Kartta 79. Snellmaninmaja. Pyyntikuoppia.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 80. Snellmaninmaja. Pyyntikuoppia.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 242. Snellmaninmaja. Pyyntikuoppa 1. Kuvattu idästä.

Kuva 243. Snellmaninmaja. Pyyntikuoppa 2. Kuvattu kaakosta.

Kuva 244. Snellmaninmaja. Pyyntikuoppa 6. Kuvattu itäkaakosta.

Kuva 245. Snellmaninmaja. Pyyntikuoppa 7. Kuvattu idästä.

4.6.23 Suomujoki/Taimenpuro

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Suomujoki/Taimenpuro Pyyntikuoppia

MH-tunnus: 163294

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7199 Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	3	Tarkastus:	S. Viljanmaa 10.8.2013

Koordinaattiselitys:	Pyyntikuopparyhmän keskeltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7584170, Y 3536174, Z 175	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohteen on löytänyt Pertti Lehtinen vuonna 1986. Kohdetta kuvaillaan kulttuuriympäristön rekisteriportaalisissa seuraavasti: "Suomujoessa on laajentuma, jonka suu on n. 1 km Porttikoskesta ylävirtaan. Laajentuman lounaisrannalla n. 200 m laajentuman suusta ylävirtaan on kaksi kuoppaa (Sodankylä 190). Tästä n. 600 m länteen on toiset kaksi kuoppaa (Sodankylä 196)."

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee melko tasaisella hiekkapohjaisella männikkökankaalla, noin seitsemänkymmenen metrin etäisyydellä Suomujoen luoteisrannasta, noin viisi metriä joen pintaa ylempänä. Aluskasvillisuutta alueella hallitsevat variksenmarja, puolukka, mustikka, seinäsammal ja poronjäkälät. Miltei välittömästi kohteen lounaispuolella maasto muuttuu kalliokkoiseksi. Kohteen pohjoispuolitse kulkee Suomujoen rannan suuntainen polku.

Kohteen kuvaus

Kohde muodostuu kolmesta pyyntikuopasta, jotka on kaivettu jokseenkin itä-länsilounaissuuntaiseksi jonoksi noin 35 metrin matkalle. Kuopat ovat melko matalia, syvyydeltään noin puolimetrisiä. On epäselvää, mitkä kaksi kyseisistä kuopista P. Lehtinen on vuonna 1986 havainnut. Itäisimpänä sijaitseva pyyntikuoppa 1 on selvästi erottuva ja tulkinnaltaan varsin selvä. Muut kaksi kuoppaa ovat pienempiä, melko heikosti havaittavia, ja ne voisivat mahdollisesti olla luontaisestikin syntyneitä, kenties vanhoja tuulenskaatoja. Lännempänä sijaitseviksi ilmoitettuja kahta pyyntikuoppaa (Sodankylä 196, 1000011883 Taimenpuro) ei onnistuttu paikallistamaan. Paikka, jolla Taimenpuron kuoppien on ilmoitettu sijaitsevan, on kivikkoisen moreeniharjanteen rinnettä. Ilmoitetun koordinaattipisteen ympäristöä havainnoitiin tarkasti noin 150 metrin säteellä, mutta mitään pyyntikuopiksi tulkittavissa olevia kuopanteita ei havaittu. Taimenpuron pyyntikuoppien sijaintitieto todettiin siis virheelliseksi, ja kyseinen piste poistettiin Reiska-tietokannasta.

Pyyntikuoppien sijainti, mitat ja tarkempi kuvaus:

Pyyntikuoppa 1

$x = 7584175 / y = 3536189$

Soikea, pohjoisluode-eteläkaakkosuuntaisesti, 3,0 m x 2,0 m, syvyys 0,5 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,1 m.

Pyyntikuoppa 2

x = 7584171 / y = 3536164

Soikea, länsiluode-itäkaakkosuuntainen, 2,5 m x 1,5 m, syvyys 0,4 m.

Ei selvästi erottuvaa vallia.

Pyyntikuoppa 3

x = 7584166 / y = 3536156

Pyöreä, ø 2,5 m, syvyys 0,5 m.

Vallin leveys 1,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Valli lähinnä kaakkoispuoliskolla.

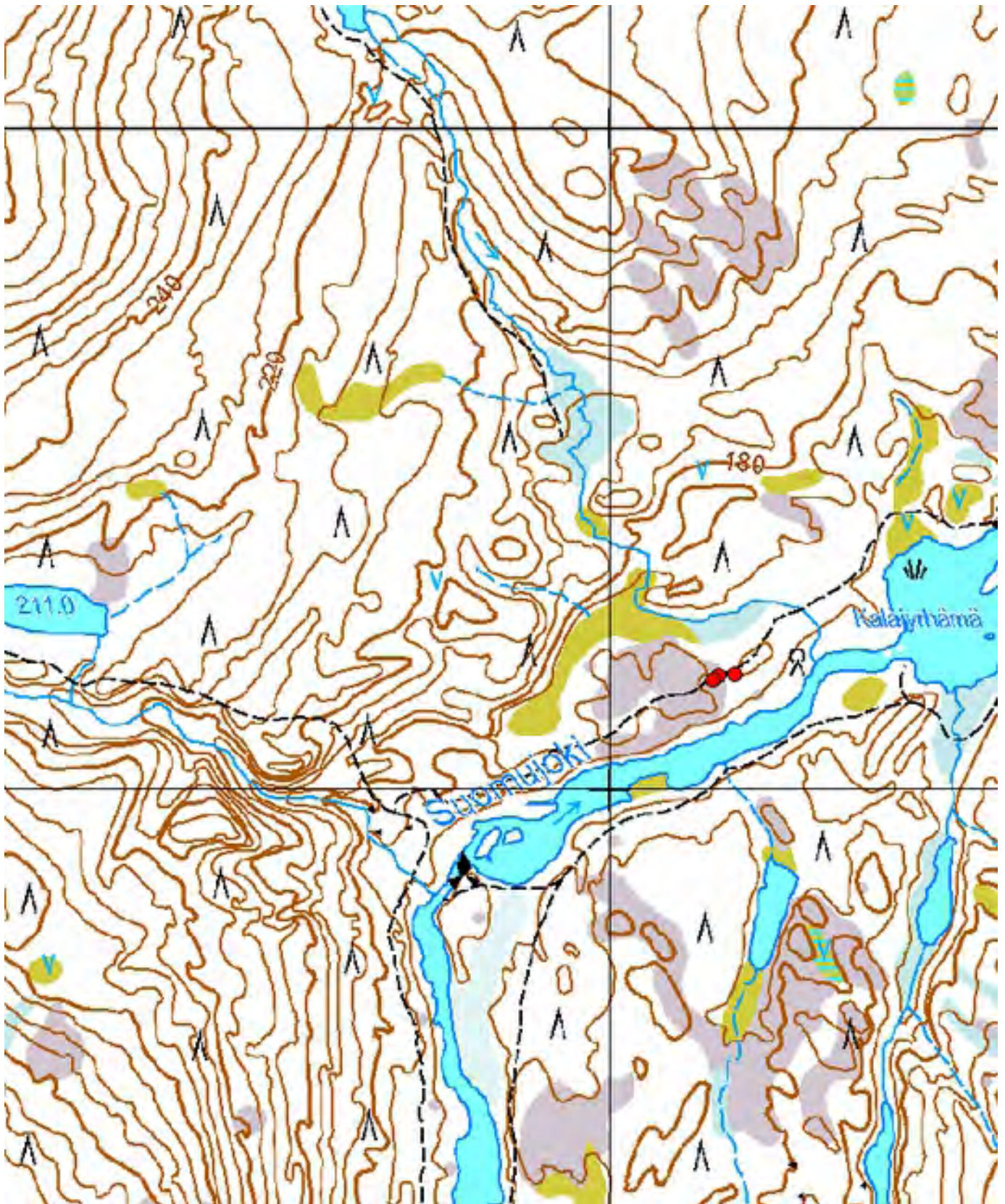
Kohteen raja

Kohde rajautuu itä-länsisuuntaiselle alueelle, jonka pituus on noin 55 metriä ja leveys noin kaksikymmentä metriä. Pohjoisessa alue rajautuu Suomujoen suuntaisen polun laitaan ja idässä kalliokko-maaston koillisreunaan. Alerajaukseen sisältyvät kohteen pyyntikuopat sekä niiden lähiympäristö noin kymmenen metrin säteellä kuopista.

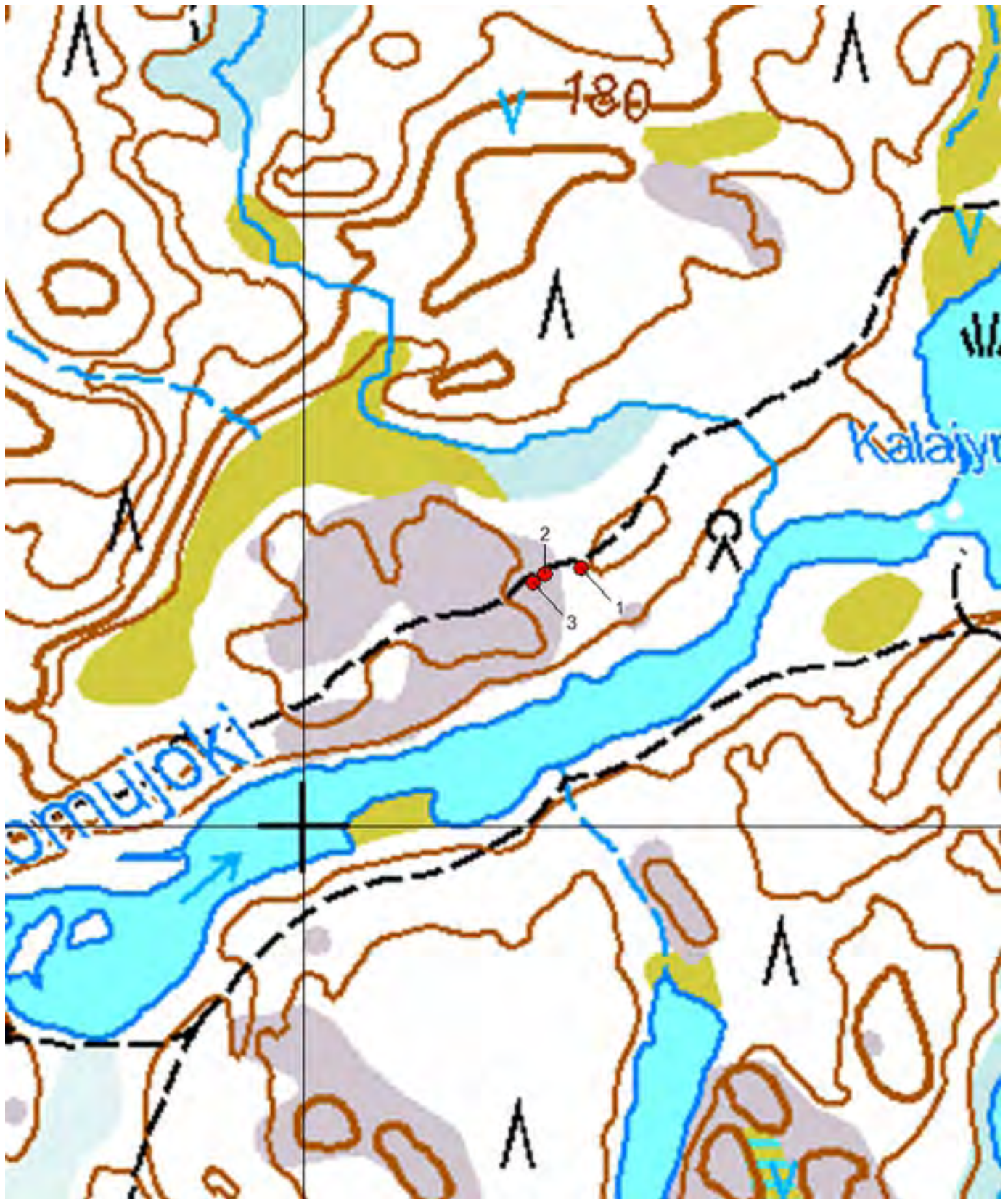
Tulkinta

Kohteen pyyntikuopat ovat todennäköisesti ajoitukseltaan esihistoriallisia. Kuoppiin on mahdollisesti ajettu peuroja Suomujoen luoteispuolelta, Kalajyrhämä-nimisen jokilaajentuman länsipuoleisilta kankailta. Visuaalisesti kohde on varsin vaatimaton, eikä sillä ole merkittävää nähtävyyssarvoa. Taimenpuron varrella sijaitseviksi ilmoitettujen kahden läntisemmän pyyntikuopan paikallistaminen olisi varsin vaikeaa, koska niiden sijainti poikkeaa ilmoitetusta ilmeisesti hyvinkin paljon.

Viranomais-	1000000524	Kunto:	1 Hyvä
rekisterinro:		Kohteen	2 Muinaisjäännösrekisteri II
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	suojelu:	

Kartta 81. Suomijoki/Taimenpuuro. Pyyntikuoppia.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 82. Suomujoki/Taimenpuro. Pyyntikuoppia.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 246. Suomujoki/Taimenpuro. Pyyntikuoppa 1. Kuvattu koillisesta.

Kuva 247. Suomujoki/Taimenpuro. Pyyntikuoppa 2. Kuvattu koillisesta.

Kuva 248. Suomujoki/Taimenpuro. Pyyntikuoppa 3. Kuvattu pohjoisesta.

4.6.24 Tuiskujoen suu

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Tuiskujoen suu Pyyntikuoppia	MH-tunnus: 163031

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7199 Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	35	Tarkastus:	S. Viljanmaa 28.8.2013

Koordinaattiselitys:	Pyyntikuoppa-alueen keskeltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7575485, Y 3530876, Z 220	Löydöt:	

Taustatiedot

Pertti Lehtinen on löytänyt kohteen pyyntikuopista kaksitoista vuonna 1986. Lehtisen löytämistä kuopista kahdeksan sijaitsee Tuiskujoen itäpuolella lähellä joen suuta ja neljä muuta noin 800 metriä etelämpänä, männikkökankaalla Tuiskujoen länsipuolella.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee hiekkamoreenipohjaisilla männikkökankailla Tuiskujoen suun molemmilla puolilla sekä Tuiskujoen länsipuolella olevan tasaisen, jäkälikköisen Tuiskunkankaan laidoilla. Kohteen ympäristössä on paikoitellen myös kalliokkoa ja kivikkoisia harjanteita, mutta Tuiskunkankaalta etelään kohti Tuiskuvaaraa nousevalle rinteelle saakka kohde ei yllä. Aluskasvillisuutta kohteen alueella hallitsevat variksenmarja, puolukka, mustikka, juolukka, kanervat ja poronjäkälät sekä seinäsammal ja muut sammalet.

Kohteen kuvaus

Kohde on laaja-alainen pyyntikuoppajärjestelmä, jossa on yhteensä 35 kuoppaa. Useimmat pyyntikuopat ovat suuria, halkaisijaltaan kolmesta viiteen metriä ja syvimät yli metrin syvyisiä. Muodoltaan kuopat ovat pyöreitä tai soikeita ja loivan maavallin reunustamia.

Kohteen pohjoispää sijaitsee noin sata metriä Tuiskujoen suusta kaakkoon päin, kohdalla, jossa Suomujokea seuraava retkeilyreitien polku ylittää Tuiskujoen ja polun toinen haara kääntyy kohti etelää, jatkuen Tuiskujoen itärannan suuntaisesti kohti Tuiskukuraa. Joen länsipuolella on hiekkamoreeniharjanteella kaksi suurta pyyntikuoppaa (kuopat 32 ja 33) ja joen itäpuolelta alkava kuoppajono jatkuu Tuiskujoen suuntaa seuraten joen rantaterasseilla kohti etelää noin 850 metrin matkan (kuopat 1-18). Kivikkoisissa kohdissa kuoppajonossa on katkoksia, mutta yleisolemukseltaan se on varsin yhtenäinen.

Pyyntikuoppajono kääntyy Tuiskujoen länsipuolelle hieman ennen kohtaa, jossa joen uoma nousee jyrkkärinteisten moreeniharjanteiden väliin. Joen länsipuolella pyyntikuopat jatkuvat tasaisen, jäkälikköisen Tuiskunkankaan eteläreunaa seuraten kohti länttä noin seitsemänsadan metrin matkan (kuopat 19-31), Suomujoen soisen rannan partaalle saakka. Enimmäkseen kuopat ovat Tuiskuvaaralle päin nousevan kivikkoisemman rinnemaaston pohjoispuolella, ja kuoppajonon katkaisevat vain muutamat louhikko-harjanteet. Tuiskunkankaan luoteislaidalla, melko lähellä Suomujokea, sijaitsee lisäksi kaksi pienehköä, mutta kuitenkin selvästi maastossa erottuvaa kuoppaa (kuopat 34 ja 35) joiden osalta on hieman epävarmaa, kuuluvatko ne samaan pyyntikuoppajärjestelmään kuoppien 1-33 kanssa vai tulisiko niitä lainkaan tulkita pyyntikuopiksi.

Pyyntikuoppien koordinaatit, mitat ja tarkempi kuvaus:

Pyyntikuoppa 1

$x = 7575888 / y = 3530822$

Pyöreä, ø 5,5 m, syvyys 1,1 m.

Harjanteella joen partaalla, valli sulautuu maaston muotoon.

Pyyntikuoppa 2

$x = 7575876 / y = 3530834$

Pyöreä, ø 5,0 m, syvyys 1,0 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,3 m.

Harjanteen reunalla, valli sulautuu osittain maaston muotoon.

Pyyntikuoppa 3

$x = 7575863 / y = 3530827$

Pyöreä, ø 5,0 m, syvyys 1,1 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,3 m.

Pyyntikuoppa 4

$x = 7575810 / y = 3530818$

Pyöreä, ø 5,0 m, syvyys 1,0 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,3 m.

Kankaan reunalla, joen rantaan laskevan rinteeseen ja polun välillä.

Pyyntikuoppa 5

$x = 7575819 / y = 3530836$

Pyöreä, ø 5,0 m, syvyys 0,9 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Harjanteen reunalla, valli sulautuu osittain maaston muotoon.

Pyyntikuoppa 6

$x = 7575793 / y = 3530829$

Pyöreä, ø 5,5 m, syvyys 1,2 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,3 m.

Pyyntikuoppa 7

$x = 7575785 / y = 3530860$

Pyöreä, ø 5,0 m, syvyys 1,1 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,3 m.

Pyyntikuoppa 8

$x = 7575782 / y = 3530870$

Soikea, luode-kaakkosuuntainen, 4,5 m x 4,0 m, syvyys 0,8 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 9

$x = 7575635 / y = 3530835$

Soikea, pohjoiskoillis-etelälounassuuntainen, 4,0 m x 3,0 m, syvyys 0,7 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 10

$x = 7575565 / y = 3530866$

Pyöreä, ø 4,0 m, syvyys 0,8 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 11

$x = 7575386 / y = 3530886$

Pyöreä, ø 4,0 m, syvyys 0,5 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Polku leikkaa vallin lounaislaitaa.

Pyyntikuoppa 12

$x = 7575350 / y = 3530885$

Pyöreä, ø 4,0 m, syvyys 0,7 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,3 m.

Polku leikkaa vallin koillislaitaa.

Pyyntikuoppa 13

$x = 7575306 / y = 3530925$

Pyöreä, ø 4,0 m, syvyys 0,7 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 14

$x = 7575254 / y = 3530958$

Pyöreä, ø 5,0 m, syvyys 0,9 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Harjanteen reunalla, valli sulautuu osittain maaston muotoon.

Pyyntikuoppa 15

$x = 7575208 / y = 3530976$

Pyöreä, ø 5,0 m, syvyys 0,9 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,3 m.

Pyyntikuoppa 16

$x = 7575146 / y = 3530995$

Pyöreä, ø 4,5 m, syvyys 1,0 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Notkossa, valli sulautuu osittain maaston muotoon.

Pyyntikuoppa 17

$x = 7575132 / y = 3531024$

Pyöreä, ø 4,5 m, syvyys 0,8 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,1 m.

Notkossa, valli sulautuu osittain maaston muotoon.

Pyyntikuoppa 18

$x = 7575075 / y = 3531005$

Pyöreä, ø 4,0 m, syvyys 0,6 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 19

$x = 7575060 / y = 3530935$

Pyöreä, ø 5,0 m, syvyys 1,0 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Kuoppa on kaivettu suuren maakiven viereen.

Pyyntikuoppa 20

$x = 7575060 / y = 3530867$

Pyöreä, ø 5,0 m, syvyys 1,0 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,3 m.

Kuoppa on kaivettu erittäin kiviseen moreenimaahan.

Pyyntikuoppa 21

$x = 7575062 / y = 3530778$

Pyöreä, ø 3,5 m, syvyys 0,6 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 22

$x = 7575068 / y = 3530754$

Pyöreä, ø 4,0 m, syvyys 0,7 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,1 m.

Pyyntikuoppa 23

$x = 7575067 / y = 3530728$

Pyöreä, ø 4,0 m, syvyys 0,8 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 24

$x = 7575096 / y = 3530719$

Pyöreä, ø 5,0 m, syvyys 1,1 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,3 m.

Pohja soikea koillis-lounaisuuntaisesti.

Pyyntikuoppa 25

$x = 7575145 / y = 3530661$

Pyöreä, ø 5,0 m, syvyys 1,1 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,3 m.

Pyyntikuoppa 26

$x = 7575154 / y = 3530611$

Pyöreä, ø 5,0 m, syvyys 0,9 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Notkelmassa, valli sulautuu osittain maaston muotoon.

Pyyntikuoppa 27

$x = 7575145 / y = 3530585$

Pyöreä, ø 3,0 m, syvyys 0,7 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,1 m.

Pyyntikuoppa 28

$x = 7575156 / y = 3530551$

Pyöreä, ø 3,0 m, syvyys 0,5 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,1 m.

Pyyntikuoppa 29

$x = 7575147 / y = 3530506$

Pyöreä, ø 5,0 m, syvyys 1,0 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 30

$x = 7575156 / y = 3530361$

Pyöreä, ø 4,5 m, syvyys 0,7 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,1 m.

Pyyntikuoppa 31

$x = 7575146 / y = 3530337$

Pyöreä, ø 5,0 m, syvyys 0,9 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pohja soikea pohjois-eteläsuuntaisesti.

Pyyntikuoppa 32

$x = 7575910 / y = 3530776$

Pyöreä, ø 5,0 m, syvyys 1,1 m.

Vallin leveys 3,0 m, vallin korkeus 0,3 m.

Pyyntikuoppa 33

$x = 7575887 / y = 3530768$

Pyöreä, ø 4,5 m, syvyys 1,0 m.

Vallin leveys 2,5 m, vallin korkeus 0,2 m.

Pyyntikuoppa 34

$x = 7575766 / y = 3530516$

Pyöreä, ø 3,0 m, syvyys 0,6 m.

Vallin leveys 2,0 m, vallin korkeus 0,1 m.

Pyyntikuoppa 35

$x = 7575721 / y = 3530440$

Pyöreä, ø 3,0 m, syvyys 0,5 m.

Vallin leveys 1,5 m, vallin korkeus 0,1 m.

Kohteen rajaus

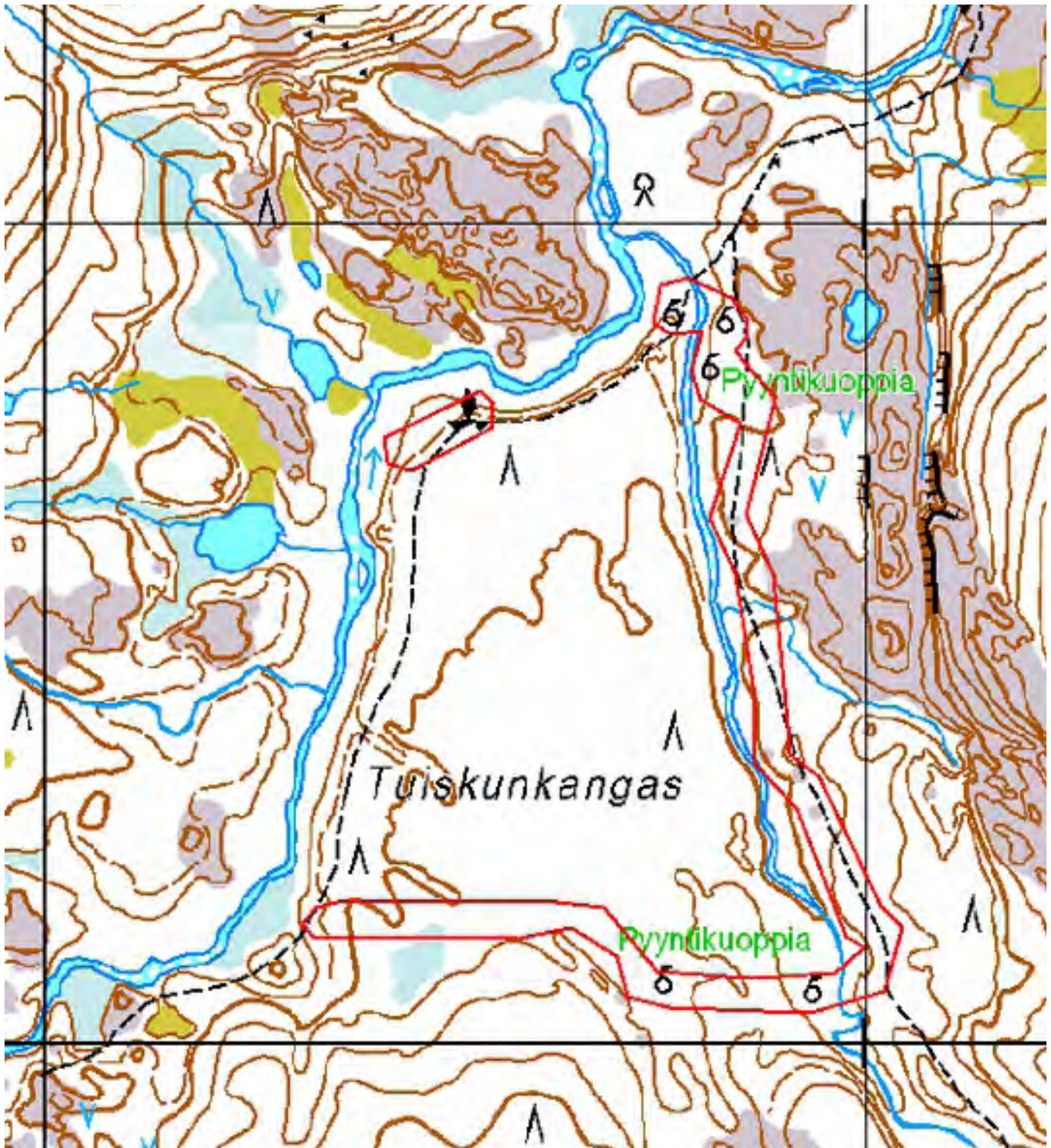
Kohde rajautuu pyyntikuoppien 1-33 sijainnin mukaisesti pitkänomaiselle, hieman alle kahden kilometrin mittaiselle alueelle, joka alkaa Tuiskujoen suun kaakkoispuolelta, jatkuu Tuiskujoen itärannan suuntaisesti vajaan kilometrin verran kohti etelää ja kääntyy sitten joen länsipuolelle, päättyen Suomujoen soisen itärannan partaalle. Tuiskunkankaan luoteislaidalla sijaitsevat kuopat 34 ja 35 rajautuvat erilliselle, noin sadan metrin mittaiselle, koillis-lounaissuuntaiselle alueelle. Aluerajauksiin on otettu mukaan pyyntikuoppien välialueet sekä kuoppien lähiympäristö noin kymmenen metrin säteellä kuopista.

Tulkinta

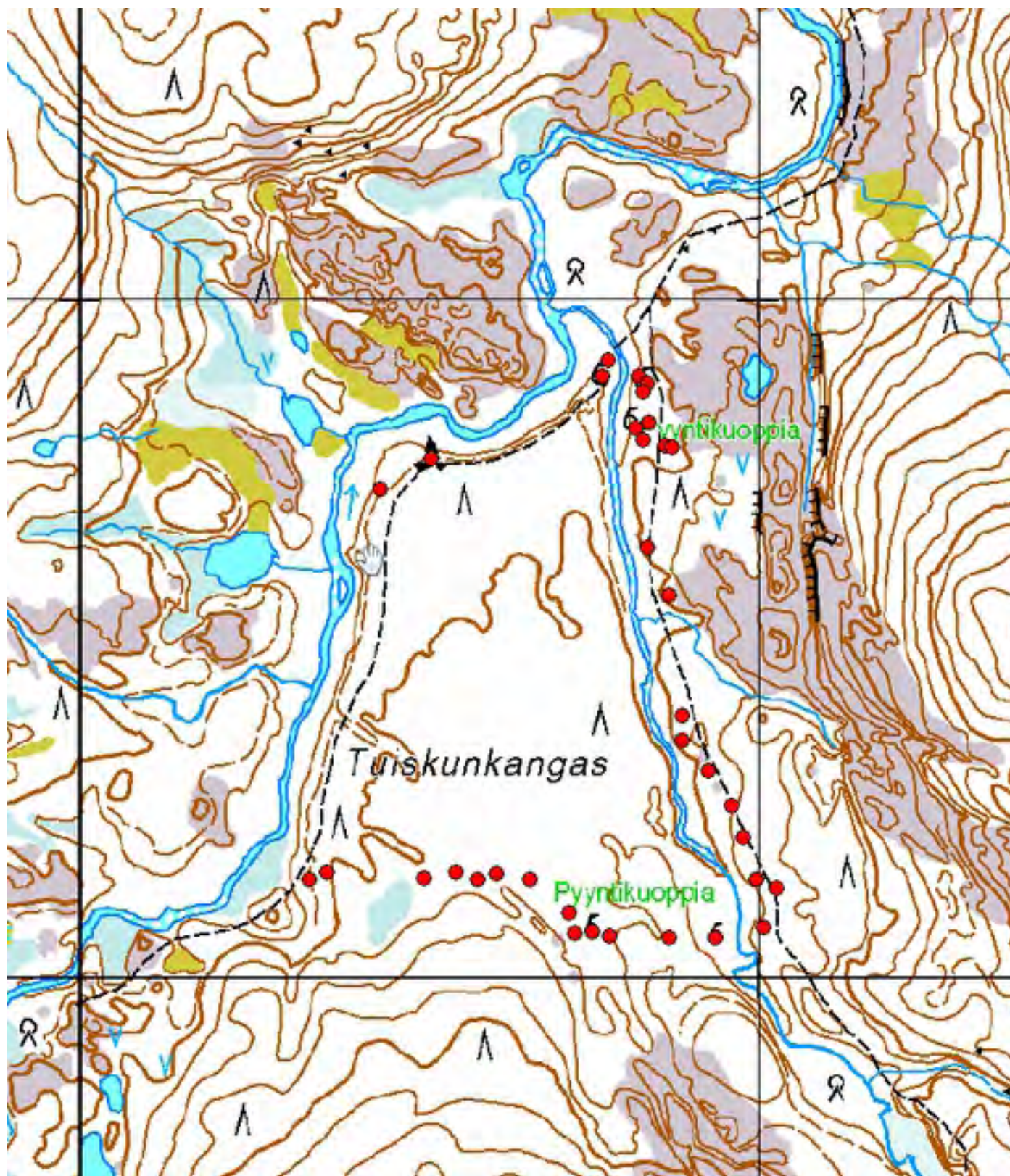
Tuiskujoen suun pyyntikuoppajärjestelmällä on metsästetty peuroja tasaisen, jäkälikköisen Tuiskunkankaan alueelta, joka rajautuu kokonaan pyyntikuoppajonon sisälle. Kohde on visuaalisesti poikkeuksellisen edustava ja erittäin hyvin säilynyt. Se sopisi erinomaisesti nähtävyysskohteeksi alueella liikkuville retkeilijöille, erityisesti koska se sijaitsee jo valmiiksi suosittuun retkeilyreitille varrella. Tuiskujoen suulta Tuiskukuruun johtavalle polulle näkyvät useat Tuiskujoen itäpuolella sijaitsevista pyyntikuopista ja kuoppajonon länsipää yltää näköetäisyydelle Suomujoen itärantaa seuraavalta polulta.

Kohteen matkailullista arvoa edistämään voitaisiin laatia tietopaketti, joka olisi mahdollista liittää esimerkiksi Tuiskukurun ja Suomunruoktun autio- ja varaustupien tupakansoiden yhteyteen. Lisäksi kohteen luokse voitaisiin pystyttää pyyntikuoppajärjestelmästä kertova opastuskyltti, johon tulisi laatia pyyntikuoppien sijainnin ilmaiseva kartta. Opastuskyltille luontevin paikka olisi lähellä Tuiskujoen suuta, kohdassa, jossa Tuiskukuruun johtava polku erkanelee Suomujoen itärantaa seuraavalta polulta.

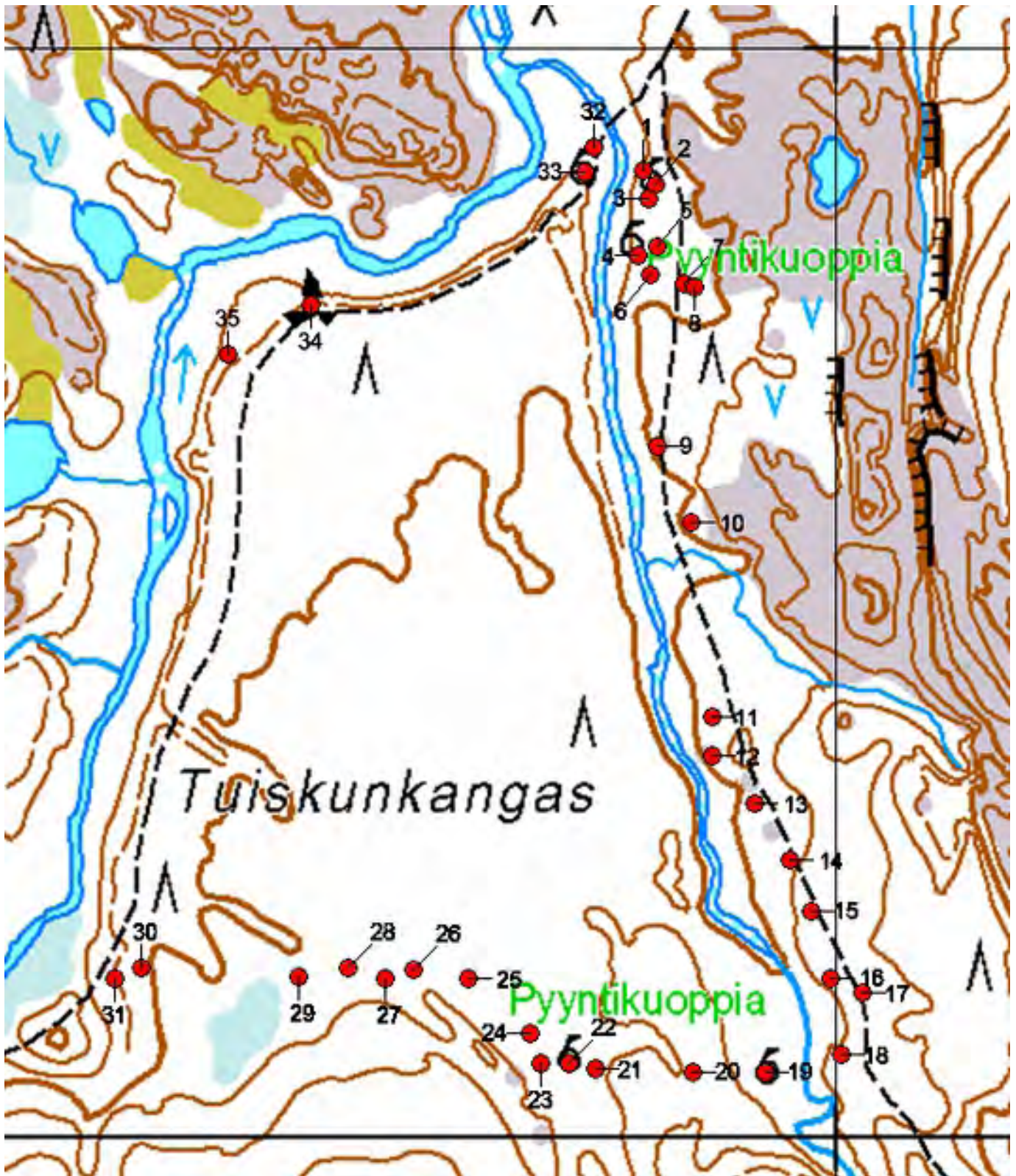
Viranomais- rekisterinro:	1000000520	Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Kohteen suojaus:	2 Muinaisjäännösrekisteri II

Kartta 83. Tuiskujoen suu. Pyyntikuoppia. Aluerajaus.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 84. Tuiskujoen suu. Pyyntikuoppia.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 85. Tuiskujoen suu. Pyyntikuoppia.
 © Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 249. Tuiskujoen suu. Pyyntikuoppa 2. Kuvattu etelälounaasta.

Kuva 250. Tuiskujoen suu. Pyyntikuoppa 3. Kuvattu pohjoisesta.

Kuva 251. Tuiskujoen suu. Pyyntikuoppa 4. Kuvattu koillisesta.

Kuva 252. Tuiskujoen suu. Pyyntikuoppa 5. Kuvattu eteläkaakosta.

Kuva 253. Tuiskujoen suu. Pyyntikuoppa 6. Kuvattu lounaasta.

Kuva 254. Tuiskujoen suu. Pyyntikuoppa 7. Kuvattu luoteesta.

Kuva 255. Tuiskujoen suu. Pyyntikuoppa 8. Kuvattu kaakosta.

Kuva 256. Tuiskujoen suu. Pyyntikuoppa 9. Kuvattu länsilounaasta.

Kuva 257. Tuiskujoen suu. Pyyntikuoppa 10. Kuvattu luoteesta.

Kuva 258. Tuiskujoen suu. Pyyntikuoppa 12. Kuvattu pohjoisesta.

Kuva 259. Tuiskujoen suu. Pyyntikuoppa 13. Kuvattu länsilounaasta.

Kuva 260. Tuiskujoen suu. Pyyntikuoppa 14. Kuvattu luoteesta.

Kuva 261. Tuiskujoen suu. Pyyntikuoppa 15. Kuvattu lounaasta.

Kuva 262. Tuiskujoen suu. Pyyntikuoppa 16. Kuvattu lännestä.

Kuva 263. Tuiskujoen suu. Pyyntikuoppa 19. Kuvattu pohjoisesta.

Kuva 264. Tuiskujoen suu. Pyyntikuoppa 20. Kuvattu itäkoillisesta.

Kuva 265. Tuiskujoen suu. Pyyntikuoppa 22. Kuvattu länsilounaasta.

Kuva 266. Tuiskujoen suu. Pyyntikuoppa 24. Kuvattu pohjoiskoillisesta.

Kuva 267. Tuiskujoen suu. Pyyntikuoppa 25. Kuvattu itäkoillisesta.

Kuva 268. Tuiskujoen suu. Pyyntikuoppa 29. Kuvattu luoteesta.

Kuva 269. Tuiskujoen suu. Pyyntikuoppa 30. Kuvattu luoteesta.

Kuva 270. Tuiskujoen suu. Pyyntikuoppa 31. Kuvattu lännestä.

4.6.25 Ylempi Kiertämäjärvi 2

868 Urho Kekkosen kansallispuisto, Ylempi Kiertämäjärvi 2 Pyyntikuoppa	MH-tunnus: 162188

Kohdetyyppi: 9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija: 800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus: 7199 Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä: 800 Lapin luontopalvelut
Rakentamivuosi:	Kunta: 758 SODANKYLÄ
Lukumäärä: 1	Tarkastus: S. Viljanmaa 12.9.2013

Koordinaattiselitys: Pyyntikuopan keskeltä	Geometria tuotettu: 4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit: X 7588747, Y 3557776, Z 170	Löydöt:

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Kiertämäojan rantaan laskevan rinteeseen partaalla, tasaisen, maaperältään hiekkaisen männikkökankaan reunalla, noin neljä metriä ojan pintaa korkeammalla ja noin 25 metrin etäisyydellä ojan rannasta. Kiertämäojan ranta rinteeseen alla on alava ja soistunut noin viidentoista metrin leveydeltä. Kohteen lähiympäristön aluskasvillisuutta hallitsevat puolukka, variksenmarja, torvi- ja poronjäkälät sekä sammalet.

Kohteen kuvaus

Kohde on muodoltaan pyöreä pyyntikuoppa, jonka halkaisija on noin kolme metriä ja syvyys noin puoli metriä. Kuoppaa ympäröivän loivapiirteisen maavallin leveys on noin puolitoista metriä ja korkeus noin 0,1 m. Kuopan ympäristöä ei ennätetty tarkastaa kovinkaan laajasti, joten on mahdollista, että lähistöllä voi sijaita muitakin pyyntikuoppia.

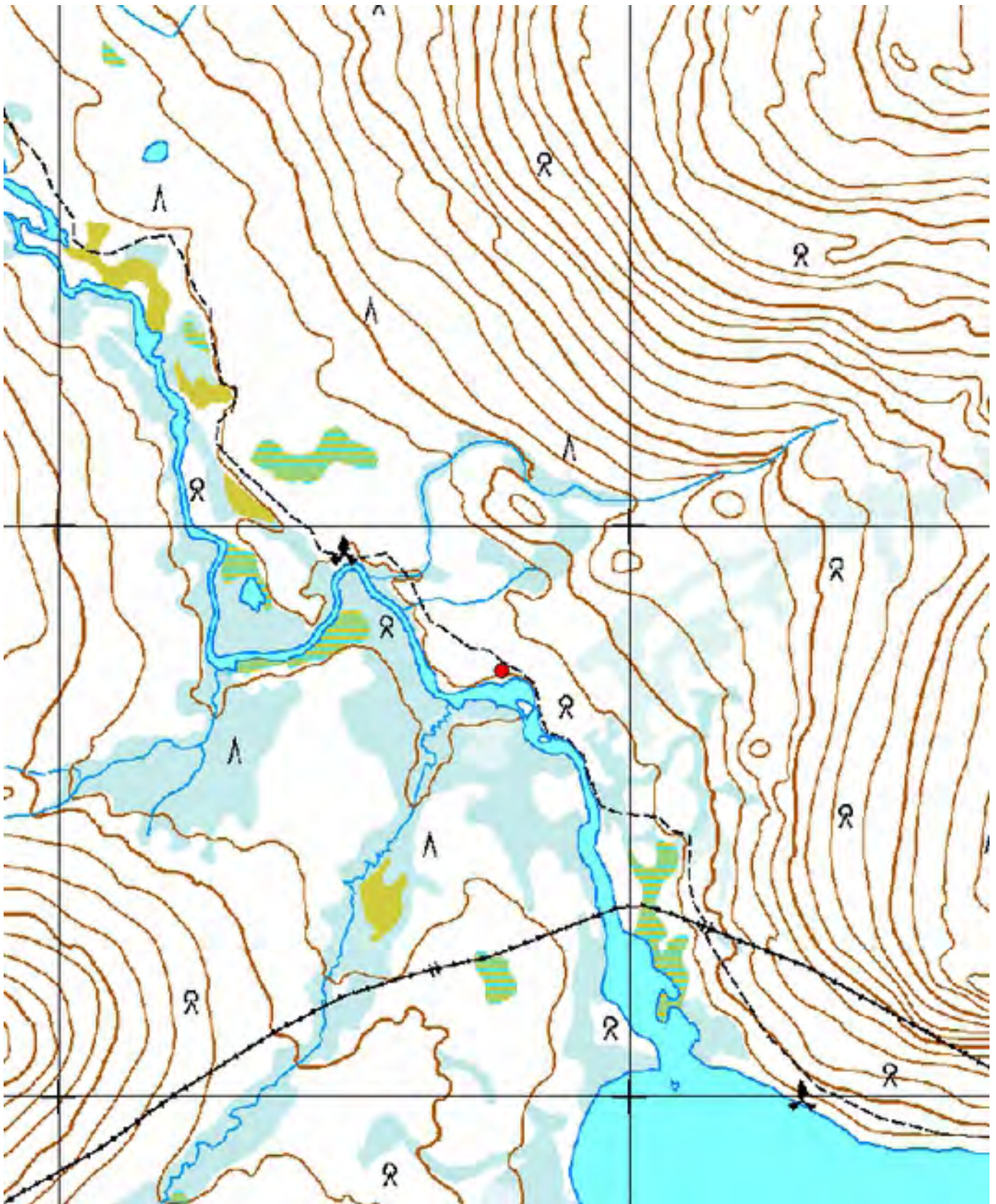
Kohteen rajaus

Kohde on rajaukseltaan pistemäinen.

Tulkinta

Kohteesta dokumentoitu pyyntikuoppa ei vaikuta kuuluvan laajempaan pyyntikuoppajärjestelmään, vaan lienee yksittäinen. Kohteen ikää on vaikea määrittää, mutta joka tapauksessa kyseessä on riittävän iäkäs kuoppa, jotta se on syytä luokitella kiinteäksi muinaisjäännekseksi.

Viranomaisrekisterinro:	Kunto: 1 Hyvä
Arvotus: 3 Esitys mj-luokka II	Kohteen suojele: 0 Ei määritelty

Kartta 86. Ylempi Kiertämäjärvi 2. Pyyntikuoppa.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 271. Ylempi Kiertämäjärvi 2. Pyyntikuoppa. Kuvattu luoteesta.

Kuva 272. Ylempi Kiertämäjärvi 2. Pyyntikuoppa. Kuvattu pohjoisesta.

4.7 Purnut

4.7.1 Kolsakoskenoja

868 Urho Kekkosen kansallispuisto, Kolsakoskenoja Purnu	MH-tunnus: 162327

Kohdetyyppi:	17 Kivi- ja maarakenteet	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7199 Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	742 SAVUKOSKI
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 17.9.2013

Koordinaattiselitys:	Purnun keskeltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7544327, Y 3599050, Z 295	Löydöt:	

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee noin 40 m pohjoiseen Kolsakoskenojan laavulta, aivan retkeilyreitit vieressä, merkityn polun länsipuolella, pienialaisessa rakkakivikossa. Kohteen ympäristön maaperä on kivikkoista moreenia ja puusto harvahkoa kuusikkoa. Aluskasvillisuutta hallitsevat variksenmarja, puolukka, mustikka, nahka-, torvi- ja poronjäkälat sekä seinäsammal ja muut sammalet.

Kohteen kuvaus

Kohde on rakkakivikkoon tehty purnu, joka on muodoltaan pyöreä ja yleisolemukseltaan kuoppamainen. Sen halkaisija on noin 1,2 m ja syvyys noin puoli metriä. Purnu on ilmeisesti tehty lähinnä kaivamalla pieniä kiviä pois isompien kivien välistä. Varsinkin kivet, jotka muodostavat purnun sisätilan eteläreunan, ovat niin kookkaita, että ne eivät olisi yhden ihmisen liikuteltavissa. Sisätilan seinämät ovat supistuneet hieman ylöspäin. Selvää vallia purnun ympärillä ei ole, vaan sen kattamiseen käytetyt kivet ovat enimmäkseen sortuneet purnun pohjalle. Rakenteen kivet ovat hyvin jäkälöityneet, ja purnun pohjalla kasvaa seinäsammalta sekä torvi- ja poronjäkäliä. Vaikka purnu sijaitsee aivan retkeilyreitit varrella, sen säilyminen nykyisessä tilassaan ei vaikuta uhatulta.

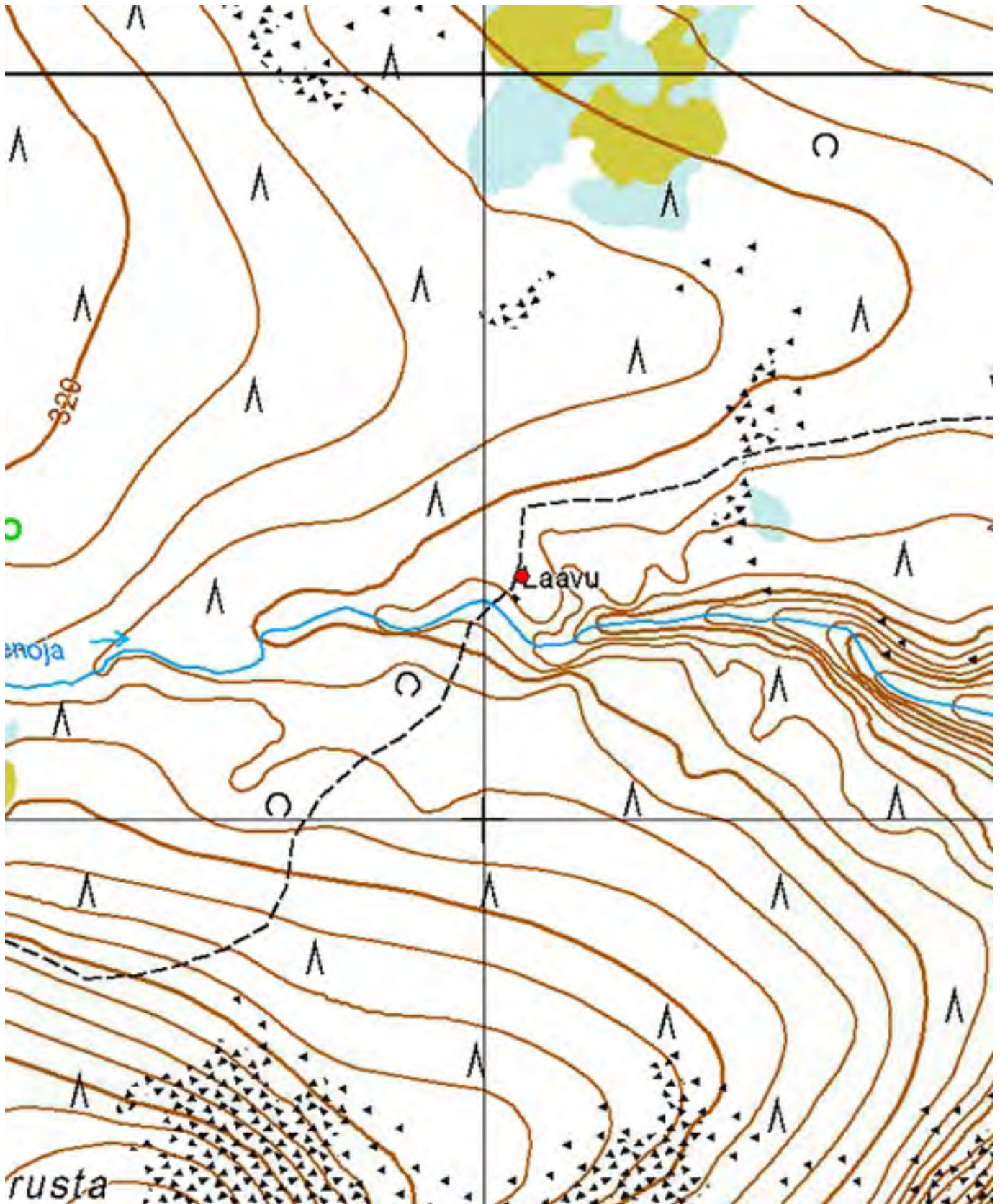
Kohteen rajaus

Kohde on rajaukseltaan pistemäinen.

Tulkinta

Kyseessä on lihan säilytykseen tarkoitettu kuoppamainen kivirakenne eli purnu.

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Kohteen suojelu:	0 Ei määritelty

Kartta 87. Kolsakoskenoja. Purnu.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 271. Kolsakoskenoja. Purnu. Kuvattu pohjoisesta.

Kuva 272. Kolsakoskenoja. Purnu. Etualalla retkeilyreitti. Kuvattu idästä.

4.7.2 Mukkavaaranlampi

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Mukkavaaranlampi Purnu	MH-tunnus: 162191

Kohdetyyppi: 17 Kivi- ja maarakenteet	Haltija: 800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus: 7199 Ajoitus epäselvä	Ylläpitäjä: 800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	Kunta: 758 SODANKYLÄ
Lukumäärä: 1	Tarkastus: S. Viljanmaa 28.8.2013

Koordinaattiselitys: Purnun keskeltä	Geometria tuotettu: 4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit: X 7573956, Y 3529383, Z 227	Löydöt:

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Mukkavaaranlammen eteläpuolella, noin kuuden metrin etäisyydellä rannasta, noin kaksi metriä lammen pintaa korkeammalla, rannansuuntaisella, rakkakivikkoisella harjanteella. Kohteen lähiympäristö on louhikkoista ja kallioista, puusto lähinnä männikköä, lammen rannan lähellä kasvaa myös koivuja. Aluskasvillisuutta alueella hallitsevat variksenmarja, puolukka, seinäsammal sekä muut sammalet.

Kohteen kuvaus

Kohde on rakkakivikkoon rakennettu purnu. Purnun sisätila vaikuttaa olleen alkujaan lähes pyöreä ja halkaisijaltaan noin 0,8 m, mutta rakenne on osittain sortunut, jolloin muoto on jonkin verran hämartynt. Ilmeisesti purnu on tehty lähinnä kaivamalla kookkaiden kivenlohkareiden välistä pienempiä kiviä siten, että on muodostunut holvimainen, noin 0,8 m syvä, ylöspäin hieman suippeneva onkalo. Vain purnun yläosa on selvästi rakennettu latomalla. Purnun kattamiseen käytetyt kivet sijaitsevat hajanaisesti purnun reunoilla ja sen vieressä vajaan metrin levyisenä vyöhykkeenä, selvää vallia purnun ympärillä ei ole. Katekivien pinnat ovat hyvin jäkälöityneitä ja muodoltaan särmikkäitä, ja niiden halkaisijat vaihtelevat välillä 20 cm - 60 cm. Purnun pohjalla kasvaa poronjäkäliä ja sammalia.

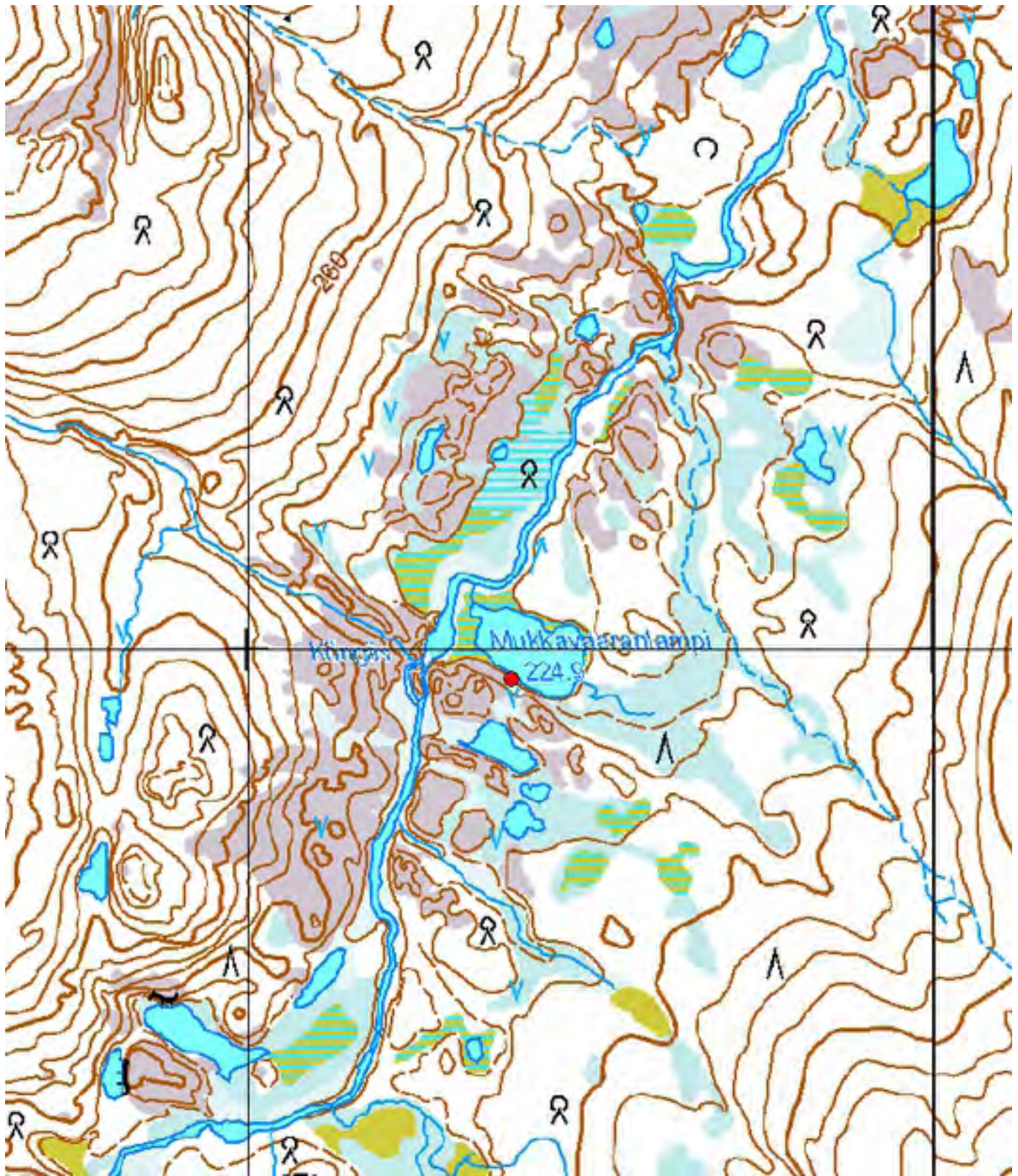
Kohteen rajaus

Kohde on rajaukseltaan pistemäinen.

Tulkinta

Kyseessä on lihan säilytykseen tarkoitettu kuoppamainen kivirakenne eli purnu.

Viranomaisrekisterinro:	Kunto: 1 Hyvä
Arvotus: 3 Esitys mj-luokka II	Kohteen suojele: 0 Ei määritelty

Kartta 88. Mukkavaaranlampi. Purnu.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 273. Mukkavaaranlampi. Purnu. Kuvattu länsilounaasta.

Kuva 274. Mukkavaaranlampi. Purnu. Kuvattu eteläkaakosta.

Kuva 275. Mukkavaaranlampi. Purnu. Kuvattu kaakosta.

Kuva 276. Mukkavaaranlampi. Purnu. Kuvattu itäkoillisesta.

4.8 Pilkkapetäjät

4.8.1 Luirojärven pilkkapetäjä

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Luirojärven pilkkapetäjä

MH-tunnus: 162547

Kohdetyyppi:	11 Taide/muistomerkit	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	1887	Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 25.8.2013

Koordinaattiselitys:	Pilkkapetäjän juurelta	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7570311, Y 3543574, Z 285	Löydöt:	

Taustatiedot

Kohteen on löytänyt Pirjo Rautiainen vuonna 2012.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Luirojärven autiotuvan ja Raappanan kammin välisen polun varrella, Jauratuksesta Luirojärveen laskevan puron lounaispuolella, moreenipohjaisella männikkökankaalla, jonka aluskasvillisuutta hallitsevat variksenmarja, mustikka, puolukka ja poronjäkälät sekä seinäsammal ja muut sammalet.

Kohteen kuvaus

Kohde on pilkkapetäjä, jonka kylkeen kulkijat ovat kaivertaneet puumerkkejään ja nimikirjaimiaan. Petäjän paksuus rinnankorkeudelta on noin 0,4 m. Puun kaakkoisivulla on leveimmillään noin 0,3 m leveä, ylöspäin kapeneva, aivan puun tyveltä noin kolmen metrin korkeudelle ulottuva kuoreton alue, jolle kaiverrukset sijoittuvat. Kaiverruksia on puun kyljessä noin puolen metrin korkeudelta noin puolentoista metrin korkeudelle saakka. Alimpana sijaitsevan puumerkin yhteydessä on vuosiluku 1887, ja se on mahdollisesti kaiverruksista vanhin. Useimpien kaiverrusten ikää on vaikeaa määrittää, mutta uusimmat ovat joka tapauksessa tehdyt 2000-luvun puolella. Varsinaisten kaiverrusten lisäksi puun kuoretomassa osassa on muutamia kirveeniskujen jälkiä.

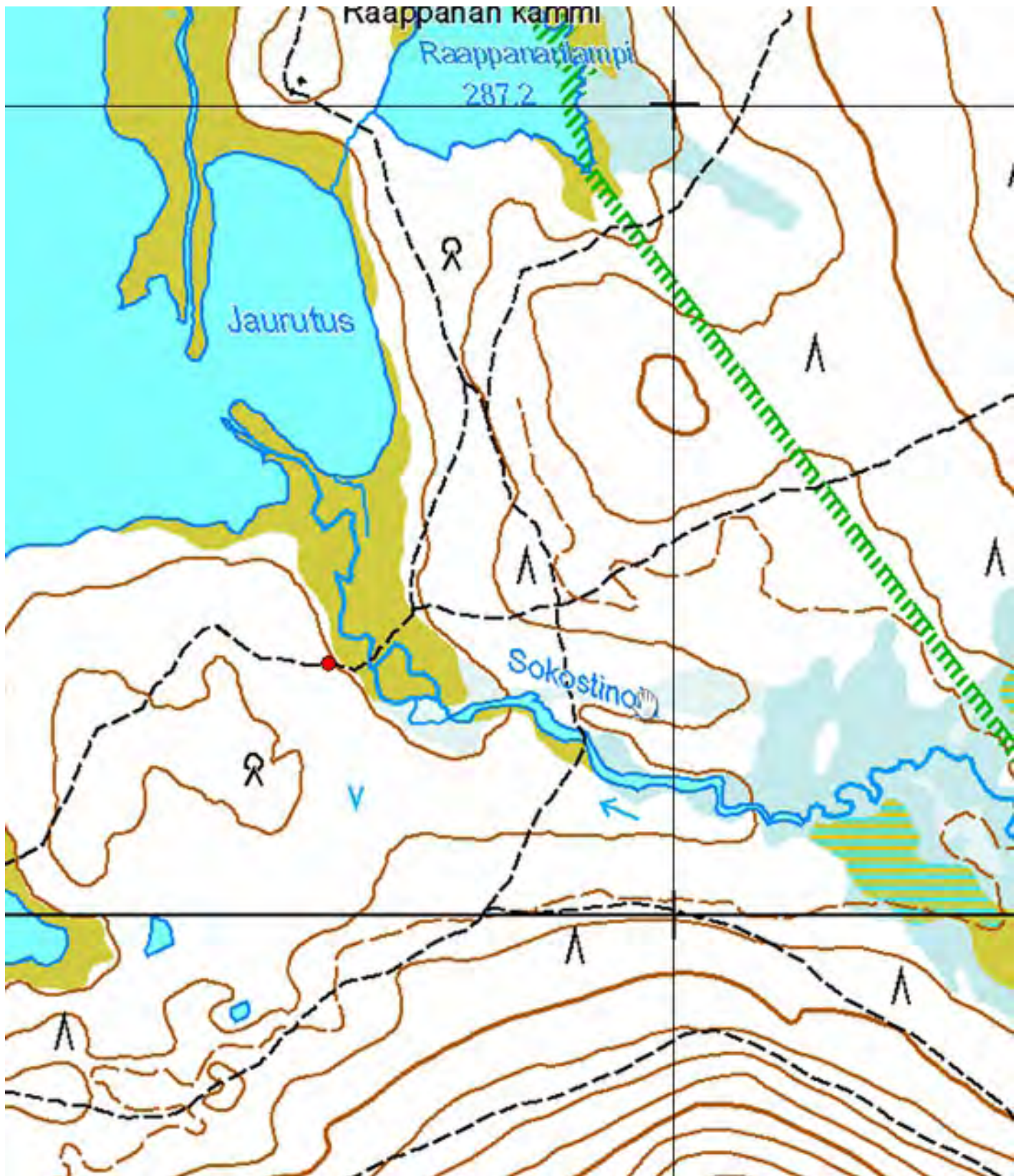
Kohteen rajaus

Kohde on rajaukseltaan pistemäinen.

Tulkinta

Ihmisillä on toisinaan tarve jättää käynneistään pysyviä jälkiä vierailupaikkoihinsa. Luirojärven pilkkapetäjän vanhimmat, yli sadan vuoden ikäiset, taitavasti tehdyt kaiverrukset ovat valitettavasti innostaneet myös nykyajan retkeilijöitä viiltelemään samaiseen puuhun omia nimikirjaimiaan. Modernit kaiverrukset vähentävät merkittävästi kohteen arvoa sekä nähtävyytenä että kulttuurihistoriallisesti.

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	2 Keskinertainen
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Kohteen suojelu:	0 Ei määritelty

Kartta 89. Lurojärven pilkkapetäjä.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 277. Luirojärven pilkkapetäjä. Petäjän ohitse kulkee Luirojärven autiotuvan ja Raappanan kammin välinen polku. Kuvattu kaakosta.

Kuva 278. Luirojärven pilkkapetäjä. Petäjän alin kaiverrus. Kuvattu kaakosta.

Kuva 279. Luirojärven pilkkapetäjä. Petäjän alin kaiverrus. Kuvattu kaakosta.

Kuva 280. Luirojärven pilkkapetäjä. Nimikirjaimia. Alempi kaiverrus lienee pilkkapetäjän merkinnöistä nuorin, 2000-luvulla viilletty. Kuvattu kaakosta.

Kuva 281. Luirojärven pilkkapetäjä. Puumerkkejä noin puolentoista metrin korkeudella, ainakin osa merkinnöistä kohtalaisen nuoria. Kuvattu kaakosta.

Kuva 282. Luirojärven pilkkapetäjä. Vaikeasti tulkittavia, melko epäselviä kaiverruksia, joiden tarkkaa ikää on vaikeaa määrittää. Kuvattu kaakosta.

4.9 Poroaitojen jäännökset

4.9.1 Taajostupa länsi

868 Urho Kekkosen kansallispuisto, Taajostupa länsi Poroaidan jäännös ja pyyntikuoppa	MH-tunnus: 163118

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7120 Moniperiodinen	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamivuosi:		Kunta:	148 INARI
Lukumäärä:	2	Tarkastus:	S. Viljanmaa 20.8.2013

Koordinaattiselitys:	Poroaidan jäännösten keskivaiheilta	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7586516, Y 3524729, Z 295	Löydöt:	

Taustatiedot

Pertti Lehtinen on löytänyt alueelta pyyntikuopan vuonna 1986. Kulttuuriympäristön rekisteriportaalisissa kohteesta kerrotaan seuraavasti: "Kohde sijaitsee Taajostuvasta kilometrin verran länteen, Kulasjoen eteläpuolella. Maasto on kivikkoista mäntyrinnettä. Kuopan yli on rakennettu hangasaita(?) jonka suuntaa voidaan vielä seurata maastossa erottuvia pystypuiden tueksi rakennettuja kivikehiä tarkastelemalla."

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Kulasjoen eteläpuolella, Pirttinokan pohjoisrinteellä, itäkoillis-länsilounaissauntaisella vyöhykkeellä noin 1,8 km matkalla. Inarin ja Sodankylän raja kulkee kohteen kaakkoispuolella noin kolmensadan metrin päässä kohteesta. Kohteen länsipää ulottuu Kulasjoen rantaan ja itäpää noin kilometrin etäisyydelle entisen Taajostuvan paikalta. Kohteen alueella maasto on moreenipohjaista ja hyvin kivikkoista. Alueella kasvaa männikköä ja aluskasvillisuutta hallitsevat variksenmarja, puolukka, mustikka, kanerva, torvi- ja poronjäkälet sekä sammalet.

Kohteen kuvaus

Kohteen muodostavat täysin nauloitta rakennetun vanhan poroaidan jäännökset sekä yksittäinen pyyntikuoppa, joka sijaitsee noin viisi metriä poroaidasta kaakkoon päin, kohdassa $x = 7586272$ / $y = 3524279$. Pyyntikuoppa on noin kilometrin verran kauempana entisen Taajostuvan sijaintipaikasta kuin aiemmassa kohdekuvauksessa oli kerrottu, mutta silti kyseessä on melko varmasti sama kuoppa, koska ilmoitetulla paikalla ei kuoppaa sijaitse ja kohdekuvaus täsmää kohteen tarkastuksessa paikallistettuun pyyntikuoppaan muilta osin hyvin. Kuoppa muodoltaan pyöreä, ja se on kaivettu rinteeseen tasanteelle kiviseen moreeni-maahan. Kuopan halkaisija on noin 3,5 metriä ja syvyys noin 0,8 metriä. Kuoppaa ympäröi selvästi erottuva maavalli, jonka leveys on noin 2,0 metriä ja korkeus noin 0,2 metriä.

Pyyntikuopan vieritse kulkeva poroaita tuskin liittyy pyyntikuoppaan millään tavoin, vaan rakenteet ovat todennäköisesti peräisin eri aikakausilta. Poroaidan jäännös on visuaalisesti vaikuttava kulttuuriperintökohde. Aita on alkanut Kulasjoen etelärannalta, kohdasta, jossa joki virtaa kapeassa kurussa. Aidan jäännöksiä etsittiin myös joen pohjoispuolelta, mutta sinne aita ei vaikuta jatkuneen. Joelta aita on noussut kohti itäkaakkoa Pirttinokan rinteelle, noin kolmensadan metrin etäisyydelle joesta, josta se on jatkunut rinteeseen suuntaisten harjanteiden suuntaa seuraten itäkoilliseen päin toista kilometriä. Aidassa on ollut myös yksi lyhyt poikittaishaara. Aidan jäännökset päättyvät Pirttinokan ja Taajosnokan välisen puronotkon pohjoispuolelle. Kohteen itäpäässä aita on mutkitellut melko paljonkin maastonmuotojen mukaan.

Poroaidan jäännökset ovat hyvin vanhoja, todennäköisesti yli sadan vuoden ikäisiä. Aita on ollut kokonaan ilman nauvoja rakennettu. Sen pystypaaluina on käytetty kivillä paikoilleen tuettuja kantoja ja veistettyjä honkasäröksiä. Aidan poikkipuut on tuettu kantojen oksanhankoihin ja säröksiin veistettyihin loveuksiin tai reikiin, ja aidan jäännösten joukossa on lukuisia erilaisia paalutyyppisiä. Toisinaan paalun korvikkeena on toiminut myös siirtolohkare tai sopivalla paikalla luonnostaan kasvanut puu. Aidan poikkipuina on käytetty pienempiä säröksiä ja riukuja, mutta niitä on säilynyt vain vähäisesti muutamassa kohdassa. Pystyjuustakin useimmat ovat jo kokonaan tuhoutuneet, mutta aidan suunta on silti seurattavissa paalujen tueksi ladottujen kivikasojen ansiosta. Pystypaalut ovat sijainneet noin viiden metrin välein, ja kohdetta tarkastettaessa havaittiin kaikkiaan 398 paalua tai paalunsijaa. Aidan jäännökset dokumentoitiin siten, että muistiin kirjattiin joka kymmenennen havaitun pystypaalun tai paalunsijan koordinaatit sekä lisäksi aidan mutkien koordinaatit. Aidan erityyppisiä paaluja ja paalujen tukikiveyksiä myös kuvattiin runsaasti.

Poroaidan paalujen/paalunsijojen koordinaatteja ja lisähuomioita:

Paalu/paalunsija	1	$x = 7586321 / y = 3523905$	Läntisin paalunsija, Kulasjoen varrella.
Paalu/paalunsija	2	$x = 7586310 / y = 3523922$	Paalunsija joelta nousevassa rinteessä.
Paalu/paalunsija	3	$x = 7586302 / y = 3523926$	Paalunsija rinteiden päällä.
Paalu/paalunsija	10	$x = 7586310 / y = 3523969$	
Paalu/paalunsija	20	$x = 7586285 / y = 3524014$	
Paalu/paalunsija	30	$x = 7586275 / y = 3524048$	
Paalu/paalunsija	40	$x = 7586263 / y = 3524108$	
Paalu/paalunsija	50	$x = 7586251 / y = 3524159$	
Paalu/paalunsija	55	$x = 7586248 / y = 3524180$	Aidan mutkakohta.
Paalu/paalunsija	59	$x = 7586253 / y = 3524205$	Aidan mutkakohta.
Paalu/paalunsija	60	$x = 7586250 / y = 3524209$	
Paalu/paalunsija	65	$x = 7586247 / y = 3524236$	Aidan mutkakohta.
Paalu/paalunsija	70	$x = 7586262 / y = 3524261$	
Paalu/paalunsija	75	$x = 7586285 / y = 3524283$	
Paalu/paalunsija	80	$x = 7586302 / y = 3524312$	
Paalu/paalunsija	90	$x = 7586327 / y = 3524353$	
Paalu/paalunsija	100	$x = 7586332 / y = 3524403$	
Paalu/paalunsija	104	$x = 7586329 / y = 3524428$	Jykevä paalunsijalatomus puronotkossa.
Paalu/paalunsija	110	$x = 7586339 / y = 3524457$	
Paalu/paalunsija	115	$x = 7586358 / y = 3524475$	Aidan mutkakohta.
Paalu/paalunsija	117	$x = 7586363 / y = 3524479$	Aidan mutkakohta.
Paalu/paalunsija	120	$x = 7586355 / y = 3524486$	
Paalu/paalunsija	130	$x = 7586344 / y = 3524557$	
Paalu/paalunsija	140	$x = 7586357 / y = 3524604$	
Paalu/paalunsija	150	$x = 7586380 / y = 3524636$	
Paalu/paalunsija	160	$x = 7586420 / y = 3524660$	
Paalu/paalunsija	170	$x = 7586466 / y = 3524668$	
Paalu/paalunsija	175	$x = 7586488 / y = 3524666$	Aidan mutkakohta.
Paalu/paalunsija	180	$x = 7586502 / y = 3524682$	
Paalu/paalunsija	181	$x = 7586505 / y = 3524688$	Aidan mutkakohta.
Paalu/paalunsija	190	$x = 7586516 / y = 3524724$	
Paalu/paalunsija	200	$x = 7586544 / y = 3524778$	
Paalu/paalunsija	210	$x = 7586586 / y = 3524804$	Tästä haarautunut noin 20 metrin mittainen poikittaisaita (paalut 211-215), joka on yltänyt jyrkästi kohti luodetta laskevan rinteiden partaalle.
Paalu/paalunsija	215	$x = 7586602 / y = 3524788$	Poikittaisaidan luoteisin paalu.
Paalu/paalunsija	220	$x = 7586602 / y = 3524818$	
Paalu/paalunsija	229	$x = 7586618 / y = 3524858$	Aidan mutkakohta, aita etääntyy harjanteen reunalta.

Paalu/paalunsija 230	$x = 7586614 / y = 3524862$	
Paalu/paalunsija 232	$x = 7586608 / y = 3524867$	Aidan mutkakohta.
Paalu/paalunsija 240	$x = 7586635 / y = 3524911$	
Paalu/paalunsija 250	$x = 7586666 / y = 3524944$	Aita palannut takaisin harjanteen reunalle.
Paalu/paalunsija 260	$x = 7586682 / y = 3524984$	
Paalu/paalunsija 270	$x = 7586691 / y = 3525020$	
Paalu/paalunsija 278	$x = 7586700 / y = 3525056$	Aidan mutkakohta.
Paalu/paalunsija 280	$x = 7586696 / y = 3525068$	
Paalu/paalunsija 290	$x = 7586689 / y = 3525115$	
Paalu/paalunsija 300	$x = 7586683 / y = 3525168$	Aidan mutkakohta, aita kääntyy pohjoiseen.
Paalu/paalunsija 310	$x = 7586734 / y = 3525191$	
Paalu/paalunsija 320	$x = 7586776 / y = 3525220$	
Paalu/paalunsija 325	$x = 7586784 / y = 3525230$	Aidan mutkakohta, aita kääntyy itäkaakkoon.
Paalu/paalunsija 330	$x = 7586783 / y = 3525251$	
Paalu/paalunsija 340	$x = 7586778 / y = 3525269$	
Paalu/paalunsija 350	$x = 7586767 / y = 3525319$	
Paalu/paalunsija 360	$x = 7586755 / y = 3525364$	
Paalu/paalunsija 370	$x = 7586718 / y = 3525394$	
Paalu/paalunsija 375	$x = 7586694 / y = 3525395$	Aidan mutkakohta, puronotkon reunalla.
Tämän jälkeen aidan jäännöksissä katkos, mutta jatkuvat viitisenkymmentä metriä idempänä.		
Paalu/paalunsija 376	$x = 7586687 / y = 3525446$	Ensimmäinen paalu katkoksen itäpuolella.
Paalu/paalunsija 380	$x = 7586694 / y = 3525468$	
Paalu/paalunsija 385	$x = 7586721 / y = 3525494$	Aidan mutkakohta.
Paalu/paalunsija 390	$x = 7586719 / y = 3525535$	
Paalu/paalunsija 391	$x = 7586722 / y = 3525533$	Aidan mutkakohta, aita kääntyy pohjoiseen.
Paalu/paalunsija 392	$x = 7586750 / y = 3525565$	Paalu puronotkossa.
Paalu/paalunsija 398	$x = 7586787 / y = 3525565$	Viimeinen kohteesta havaittu paalunsija.

Kohteen rajaus

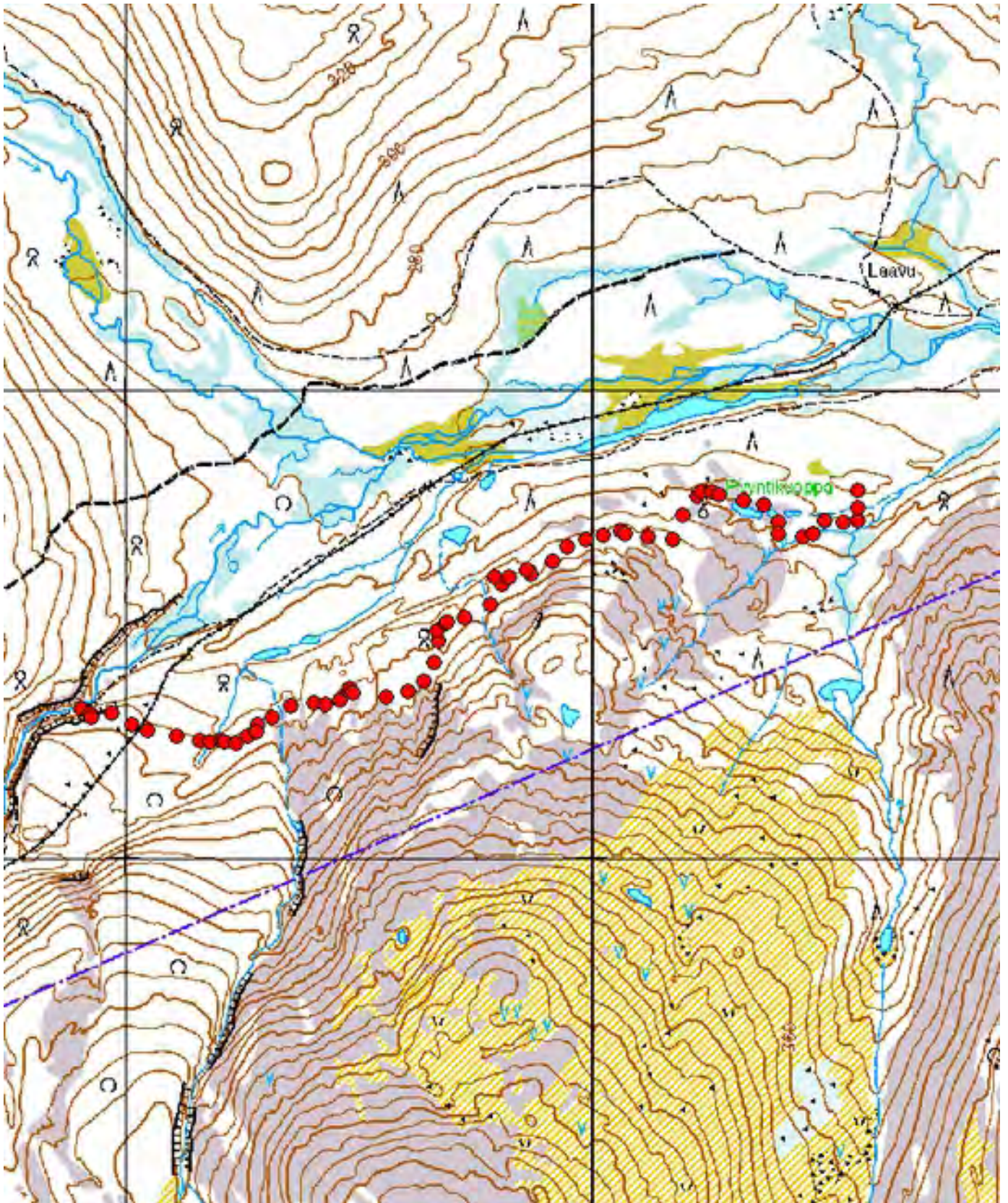
Kohde rajautuu pitkänomaiselle, noin kaksikymmentä metriä leveälle, itäkoillis-länsilounaissauntaisesti noin 1,8 km mittaiselle alueelle, jonka muoto noudattaa paalujen/paalunsijojen koordinaattien osoittamaa poroaidan linjaa. Kohteen länsipää rajautuu Kulasjoen etelärantaan ja kohteen itäpää Pirttinokan ja Taajosnokan välisen puronotkon pohjoispuolella sijaitsevan moreeniharjanteen eteläreunaan.

Tulkinta

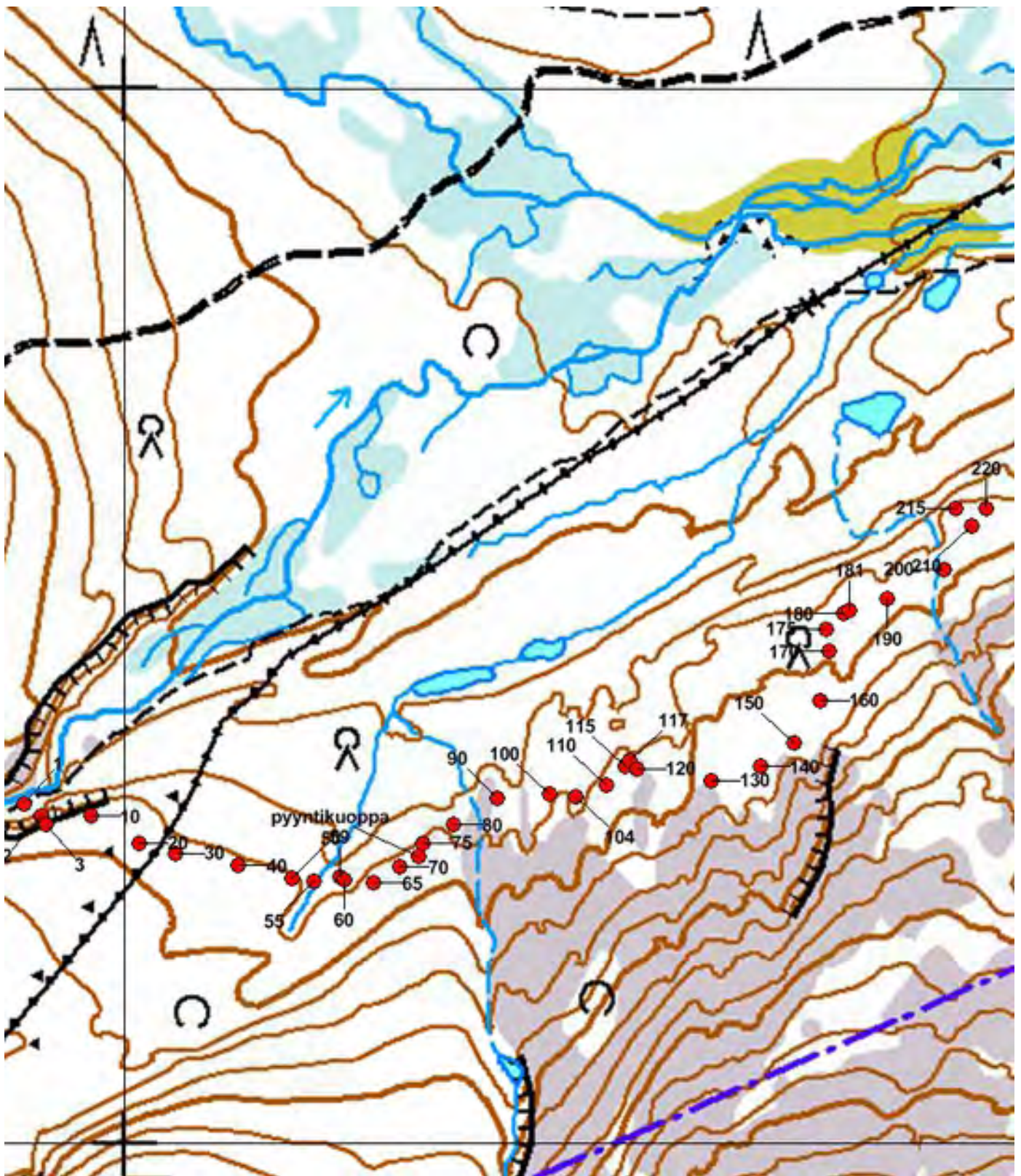
Kohde on tulkinnaltaan kaksiosainen. Yksittäinen pyyntikuoppa liittyy ilmeisesti pienimuotoiseen peuranmetsästykseen, ja se on ajoitukseltaan todennäköisesti esihistoriallinen. Poroaita puolestaan on noin sata vuotta vanha, ja se on todennäköisesti toiminut laidunalueiden raja-aitana. Sekä pyyntikuoppa että poroaita on syytä luokitella kiinteiksi muinaisjäännöksiksi. Poroaidan pystypaalujen vaihtelevat rakenneratkaisut kertovat konkreettisella tavalla aidan rakentaneiden ihmisten luovuudesta ja taidosta hyödyntää aitaa tehtäessä rakennuspuiden luonnonmuotoja.

Nauloitta rakennetun poroaidan jäännöksiin tutustuminen voisi kiinnostaa myös seudulla liikkuvia retkeilijöitä. Mikäli aitaa haluttaisiin esitellä nähtävyyden kohteena, pitäisi Kulasjoen rantaa seuraavan merkityn retkeilyreitillä varrella pystyttää aidasta kertova infotaulu, jonka luota viitotettaisiin polku parhaimmin säilyneiden aitarakenteiden luokse.

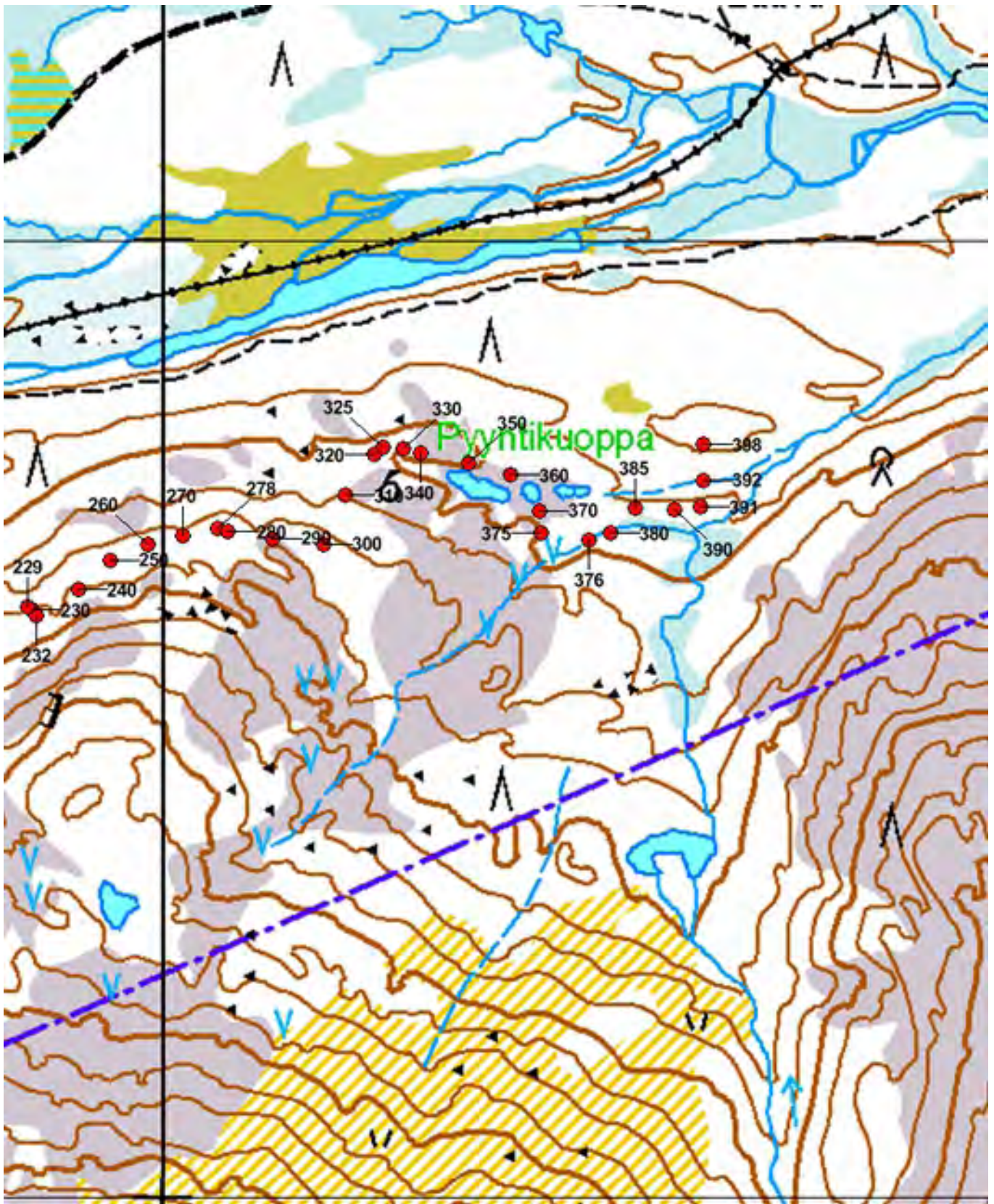
Viranomaisrekisterinro:	148010793	Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	3 Esitys mj-luokka II	Kohteen suojelu:	2 Muinaisjäännösrekisteri II

Kartta 90. Taajostupa länsi. Poroaidan paalut ja paalunsijat sekä pyyntikuoppa.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 91. Taajostupa länsi. Poroaidan paalut ja paalunsijat 1-220 sekä pyyntikuoppa.
 © Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 92. Taajostupa länsi. Poroaidan paalut ja paalunsijat 229-398.
 © Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 283. Taajostupa länsi. Pyyntikuoppa. Kuvattu idästä.

Kuva 284. Taajostupa länsi. Poroaidan jäännös, paalu 3.
x = 7586302 / y = 3523926. Kuvattu idästä.

Kuva 285. Taajostupa länsi. Poroaidan jäännös, paalu 10.
 $x = 7586310 / y = 3523969$. Kuvattu länsilounaasta.

Kuva 286. Taajostupa länsi. Poroaidan jäännös, paalu 20.
 $x = 7586285 / y = 3524014$. Kuvattu pohjoiskoillisesta.

Kuva 287. Taajostupa länsi. Poroaidan jäännös. Paalut 51 ja 52.
x = 7586251 / y = 3524159. Kuvattu lännestä.

Kuva 288. Taajostupa länsi. Poroaidan jäännös. Paalunsija 104.
x = 7586329 / y = 3524428. Kuvattu länsilounaasta.

Kuva 289. Taajostupa länsi. Poroaidan jäännös. Paalu 109.
x = 7586335 / y = 3524456. Kuvattu kaakosta.

Kuva 290. Taajostupa länsi. Poroaidan jäännös. Paalu 115.
x = 7586358 / y = 3524457. Kuvattu kaakosta.

Kuva 291. Taajostupa länsi. Poroaidan jäännös. Paalu 140.
 $x = 7586385 / y = 3524639$. Kuvattu lännestä.

Kuva 292. Taajostupa länsi. Poroaidan jäännös. Paalut 152-156.
 $x = 7586380 / y = 3524636$. Kuvattu lounaasta.

Kuva 293. Taajostupa länsi. Poroaidan jäännös. Paalut 153 ja 154.
x = 7586393 / y = 3524642. Kuvattu lännestä.

Kuva 294. Taajostupa länsi. Poroaidan jäännös. Paalu 159.
x = 7586411 / y = 3524654. Kuvattu lännestä.

Kuva 295. Taajostupa länsi. Poroaidan jäännös. Paalut 166 ja 167.
x = 7586437 / y = 3524663. Kuvattu etelälounaasta.

Kuva 296. Taajostupa länsi. Poroaidan jäännös. Paalut 183-185 (lähimpänä).
x = 7586511 / y = 3524703. Kuvattu idästä.

Kuva 297. Taajostupa länsi. Poroaidan jäännös. Paalut 184-185.
x = 7586507 / y = 3524694. Kuvattu lounaasta.

Kuva 298. Taajostupa länsi. Poroaidan jäännös. Paalu 201.
x = 7586553 / y = 3524779. Kuvattu koillisesta.

Kuva 299. Taajostupa länsi. Poroaidan jäännös. Paalu 215.
x = 7586600 / y = 3524791. Kuvattu idästä.

Kuva 300. Taajostupa länsi. Poroaidan jäännös. Paalu 220.
x = 7586602 / y = 3524818. Kuvattu koillisesta.

Kuva 301. Taajostupa länsi. Poroaidan jäännös. Paalut 221 ja 222.
x = 7586603 / y = 3524820. Kuvattu lounaasta.

Kuva 302. Taajostupa länsi. Poroaidan jäännös. Paalut 227 ja 228.
x = 7586615 / y = 3524851. Kuvattu eteläkaakosta.

Kuva 303. Taajostupa länsi. Poroaidan jäännös. Paalu 231.
x = 7586620 / y = 3524886. Kuvattu lännestä.

Kuva 304. Taajostupa länsi. Poroaidan jäännös. Paalu 250.
x = 7586667 / y = 3524943. Kuvattu länsilounaasta.

Kuva 305. Taajostupa länsi. Poroaidan jäännös. Paalut 277 ja 278.
 $x = 7586700 / y = 3525056$. Kuvattu kaakosta.

Kuva 306. Taajostupa länsi. Poroaidan jäännös. Paalu 294.
 $x = 7586691 / y = 3525137$. Kuvattu kaakosta.

Kuva 307. Taajostupa länsi. Poroaidan paalut 321 ja 322.
x = 7586781 / y = 3525219. Kuvattu lännestä.

Kuva 308. Taajostupa länsi. Poroaidan paalu 337.
x = 7586778 / y = 3525255. Kuvattu luoteesta.

Kuva 309. Taajostupa länsi. Poroaidan jäännös. Paalu 356.
 $x = 7586755 / y = 3525342$. Kuvattu lounaasta.

Kuva 310. Taajostupa länsi. Poroaidan jäännös. Paalut 356 ja 357.
 $x = 7586758 / y = 3525341$. Kuvattu lännestä.

Kuva 311. Taajostupa länsi. Poroaidan jäännös. Paalut 376 ja 377.
x = 7586686 / y = 3525443. Kuvattu lounaasta.

Kuva 312. Taajostupa länsi. Poroaidan jäännös. Paalu 392.
x = 7586752 / y = 3525567. Kuvattu luoteesta.

4.10 Vasanmerkintäpaikkojen jäännökset

4.10.1 Apujoukkojenvaara

868 Urho Kekkosen kansallispuisto, Apujoukkojenvaara Vasanmerkintäpaikka	MH-tunnus: 163235

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamivuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 25.8.2013

Koordinaattiselitys:	Vasanmerkintäpaikan keskeltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7573658, Y 3543815, Z 325	Löydöt:	

Taustatiedot

Joel Ahola mainitsee Apujoukkojenvaaran vasanmerkintäpaikan kirjoittamassaan Saariselän retkeilyoppaassa: "Apujoukkojenvaaran länsipuolella on vanha vasanmerkintäaita. - - Aluetta reunustaa jo osin kaatunut puuaita. Lapin paliskunta on siirtänyt vasanmerkintäpaikkansa etelämmäksi, sillä entisen paikan maaperä on pölisevää hiekkaa."

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Apujoukkojenvaaran länsiosassa, Pälkkimäoan eteläpuolella, tasaisella ja hiekka-pohjaisella paikalla. Luttojoelta Maaantiekurun kautta Luirojärvelle johtava polku kulkee kohteen vieritse. Kohteen keskeisin osa on melko avointa ja erottuu kasvillisuudeltaan selvästi ympäristöstään. Muutaman jyhkeän aihkipetäjän lisäksi kohteen alueella kasvaa harvakseltaan alle kolmenkymmenen vuoden ikäisiä mäntyjä ja pensasmaisia koivuja, aluskasvillisuutena lähinnä kanervaa ja heiniä. Kohteen ympäristö on kuivaa männikkökangasta, jonka aluskasvillisuutta hallitsevat varvut, jäkälät ja sammalet.

Kohteen kuvaus

Kohde on Lapin paliskunnan entinen vasanmerkintäpaikka. Paikalla sijaitsee soikea, osin jo maahan sortunut poroaitaus, joka on lähinnä pohjoisluode-eteläkaakkosuuntainen ja kooltaan noin 130 m x 80 m. Aidan pystypaalut ovat männyistä halkaistuja säröksiä ja noin kymmenen senttimetrin paksuisia, jotkut paksumpiakin. Paalujen korkeus vaihtelee puolestatoista kahteen metriin, ja ne sijaitsevat noin neljän metrin välein. Paalujen välille on naulattu viisituumaisilla, tehdasvalmisteisilla nauloilla kuusi poikkipuuta. Poikkipuut ovat vastaavanlaisesti halottuja kuin pystypaalut, ja niiden paksuus vaihtelee viidestä kymmeneen senttimetriin. Ylimmäiset poikkipuut ovat noin 1,3 m korkeudella. Aitauksen eteläpäästä lähtee sektorin muotoisesti etelään päin kaksi siula-aitaa, joiden jäännökset jatkuvat noin kaksisataa metriä etelämpänä sijaitsevan uudemman vasanmerkitysaidan läheisyyteen. Uudempi aitaus on teräsverkko-rakenteinen ja ilmeisesti edelleen käytössä.

Kohteen rajaus

Kohteen keskeisin osa rajautuu edellä kuvaillun vasanmerkintäaitauksen rakenteiden rajaamalla alueelle, joka on muodoltaan soikea ja kooltaan noin 130 m x 80 m. Siula-aitojen jäännökset yltyvät kohteen eteläpuolella noin kahdensadan metrin etäisyydelle kohteesta.

Tulkinta

Ilmeisesti varsin kauan käytössä olleen Apujoukkojenvaaran vanhan vasanmerkintäpaikan käyttö vaikuttaa päättyneen viimeistään 1980-luvulla. Poroaitauksen jäännökset erottuvat kuitenkin edelleen hyvin maastossa ja paikalla on voimakas vanhan kulttuurimaiseman tunnelma. Koska vasanmerkintäpaikka sijaitsee retkeilijöiden paljon käyttämän Maantiekurun vanhan kulkukeinon varrella, se toimii myös viehättävänä ja melko helposti saavutettavana nähtävyydenkohteena. Menneisyydestä kiinnostuneelle vaeltajalle vasanmerkintäpaikan lähiseudulla on muutakin nähtävää – turpeella katettujen kotien varsin hyvin säilyneitä raunioita sijaitsee kahtena ryhmänä vasanmerkintäpaikan luoteis- ja lounaispuolilla, Pikku-Luirojärvestä laskevan puron varrella (kohteet Pikku-Luirojärven kotarauniot ja Apujoukkojenvaaran kotarauniot). Ihmistoiminta ei toistaiseksi aiheuta uhkaa Apujoukkojenvaaran vasanmerkintäpaikan säilymiselle nykytilassaan.

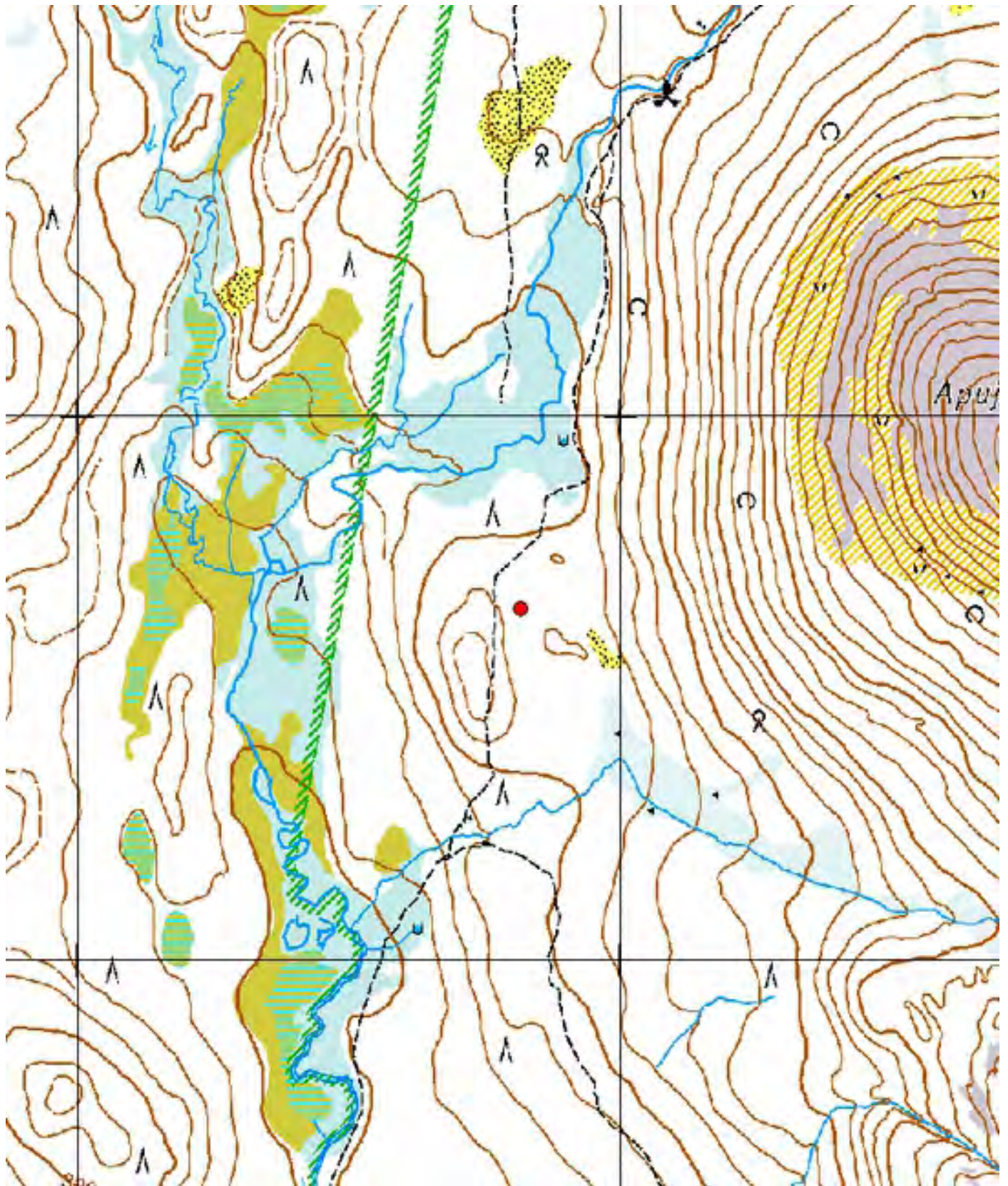
**Viranomais-
rekisterinro:**

Arvotus:

8 Muu suojeluarvo

Kunto: 2 Keskinertainen

**Kohteen
suojaus:** 0 Ei määritelty

Kartta 93. Apujoukkojenvaara. Vasanmerkitäpaikka.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 313. Apujoukkojenvaara. Vasanmerkintäaidan rakenteiden koillisosaa. Etualalla osittain maatonutta aitaa. Kuvattu luoteesta.

Kuva 314. Apujoukkojenvaara. Vasanmerkintäaidan rakenteiden koillisosaa. Etualalla aitauksen avointa sisäpuolta. Kuvattu luoteesta.

Kuva 315. Apujoukkojenvaara. Vasanmerkintäaidan rakenteiden koillisosaa. Etualalla aitauksen avointa sisäpuolta. Kuvattu länsiluoteesta.

Kuva 316. Apujoukkojenvaara. Vasanmerkintäaidan rakenteiden koillisosaa. Vasemmalla aitauksen avointa sisäpuolta. Kuvattu etelälounaasta.

4.11 Kotarauniot ja asuinkentät

4.11.1 Apujoukkojenvaaran kotarauniot

868 Urho Kekkosen kansallispuisto, Apujoukkojenvaaran kotarauniot	MH-tunnus: 163243

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	1964	Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	2	Tarkastus:	S. Viljanmaa 25.8.2013

Koordinaattiselitys:	Kotaraunioiden väliltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7573165, Y 3543580, Z 305	Löydöt:	

Taustatiedot

Joel Ahola kuvailee kirjoittamassaan Saariselän retkeilyoppaassa kohdetta seuraavasti: "Lapin paliskunnalla on useita käytössä olevia porokämppejä tiiviinä ryppäänä Pikku-Luirojärven ja Luirojärven välissä. Porokämppeilyryhmän läpi virtaa pieni puro lounaaseen. Puron etelälaidalla on poromiesten majapaikaksi veistetty kuusikulmainen alasalvoskoda. Lautakatteinen kota on valmistunut vuonna 1964. Huonokuntoinen rakennelma on vielä jotenkuten pystyssä.

Alasalvoskodalta 150 metriä luoteeseen puron pohjoispuolella sijaitsee perinteisen turvekodan raunio. Kodan tulisijn ympärille on pystytetty salot, jotka on peitelty tuohilevyillä. Kodan eristeeksi on nostettu turvekerros, joka työntää nykyisin puolukkaa ja koivuntaimia."

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee koillis-lounaissauntaisen puron molemmilla puolilla, puroa reunustavan suon vastakkaisilla laidoilla. Kohteen kaakkoispesäke on hiekkaisella tasanteella, jolla kasvaa harvaa männikköä ja jonka aluskasvillisuutta hallitsevat kanervat, puolukka ja variksenmarja. Kohteen luoteispesäkkeessä, hiekkapohjaisella kankaalla, kasvaa koivikkoa ja aluskasvillisuus on jonkin verran rehevämpää kuin kaakkoispesäkkeen alueella. Pesäkkeen länsipuolella noin kahdenkymmenen metrin päässä maasto alkaa laskea kohti Pikku-Luirojärven ja Luirojärven välisen puron notkelmaa. Luttojoelta Maantiekurun kautta Luirojärvelle johtava polku kulkee kohteen pesäkkeiden välistä, ja kohteen koillispuolella sijaitsee muutamia Lapin paliskunnan poromiesten porokämppejä.

Kohteen kuvaus

Kohde koostuu kahdesta kotarauniosta. Kohdassa $x = 7573146$ / $y = 3543648$, kohteen kaakkoispesäkkeessä, sijaitsee kuusikulmaisen alasalvoskodan jäännös. J. Aholan mukaan kyseinen kota on valmistunut vuonna 1964. Kodan halkaisija on noin neljä metriä, ja siinä on kaksi hirsikertaa, jotka on rakennettu noin 30 cm paksuisista hongista. Hirret on salvottu koirankaulasalvosin. Kodan katto on ollut limilaudoitettu, ja se on jo osittain sortunut. Rakennuksen korkeus savuaukon kohdalla on ollut noin kaksi metriä ja lautarakenteinen ovi on ollut kodan koillissivulla. Lattia-alan keskellä sijaitsee kodan tulisijana toiminut kehämäinen pyöreä kiveys, jonka halkaisija on noin 1,0 m. Kodan sisätila on siivottomassa kunnossa, ja siellä lojuu muun muassa alumiinikattiloita, paistinpannuja sekä kaarisahan metallikaari.

Kohteen luoteispesäkkeen muodostaa kohdassa $x = 7573185 / y = 3543520$ sijaitseva turvekodan jäännös. Kodan lattia-ala on pyöreä ja halkaisijaltaan noin viisimetrinen. Rakennelma vaikuttaa olevan jokseenkin saman ikäinen kuin suon toisella puolella oleva alasalvoskota. Kodan runko on lautarakenteinen, ja sen katteena on ollut tuohta, kattohuopaa ja turvetta. Turvetta ovat pitäneet paikoillaan kotaa vasten nojaamaan asetetut koivurangat. Kodan korkeus on noin kolme metriä ja sen ovi on kohti pohjoista.

Turvekodan puurakenteet ovat pahoin lahovikaisia, etelälaidaltaan kodan seinä on osittain sortunut ja läntisellä seinustalla katemateriaalit ovat enimmäkseen valuneen seinän lappeen alaosaan. Kodan pohjoispuolisko on kuitenkin säilynyt vielä varsin edustavan näköisenä. Lattia-alan keskellä sijaitsee samanlainen pyöreä tulisija kuin edellä kuvaillussa alasalvoskodassa ja kodan sisällä on hajanaisesti sekalaista tavaraa, muun muassa pakki, kattiloita, lasipulloja ja ruostuneita säilyketölkkejä.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu kahdeksi pesäkkeeksi, joista kummankin halkaisija on noin viisitoista metriä. Alue-rajaukseen sisältyvät kohteen kotarauniot sekä niiden lähialue noin viiden metrin säteellä raunioista.

Tulkinta

Kohteesta dokumentoidut kotarauniot ovat jäännöksiä asumuksista, jotka on rakennettu 1960-luvulla Apujoukkojenvaaran vasanmerkintäpaikalla työskennelleiden poromiesten toimesta. Rakennelmat ovat ilmeisesti päässeet rapistumaan sen jälkeen, kun kohteen koillispuolelle on rakennettu hirsirakenteisia porokämppejä. Kotien käyttö lienee päättynyt viimeistään 1980-luvun loppuun mennessä. Kotarauniot ovat vielä toistaiseksi näkemisen arvoinen kulttuuriperintökohde, mutta todennäköisesti ne molemmat romahtavat kokonaan seuraavan vuosikymmenen aikana.

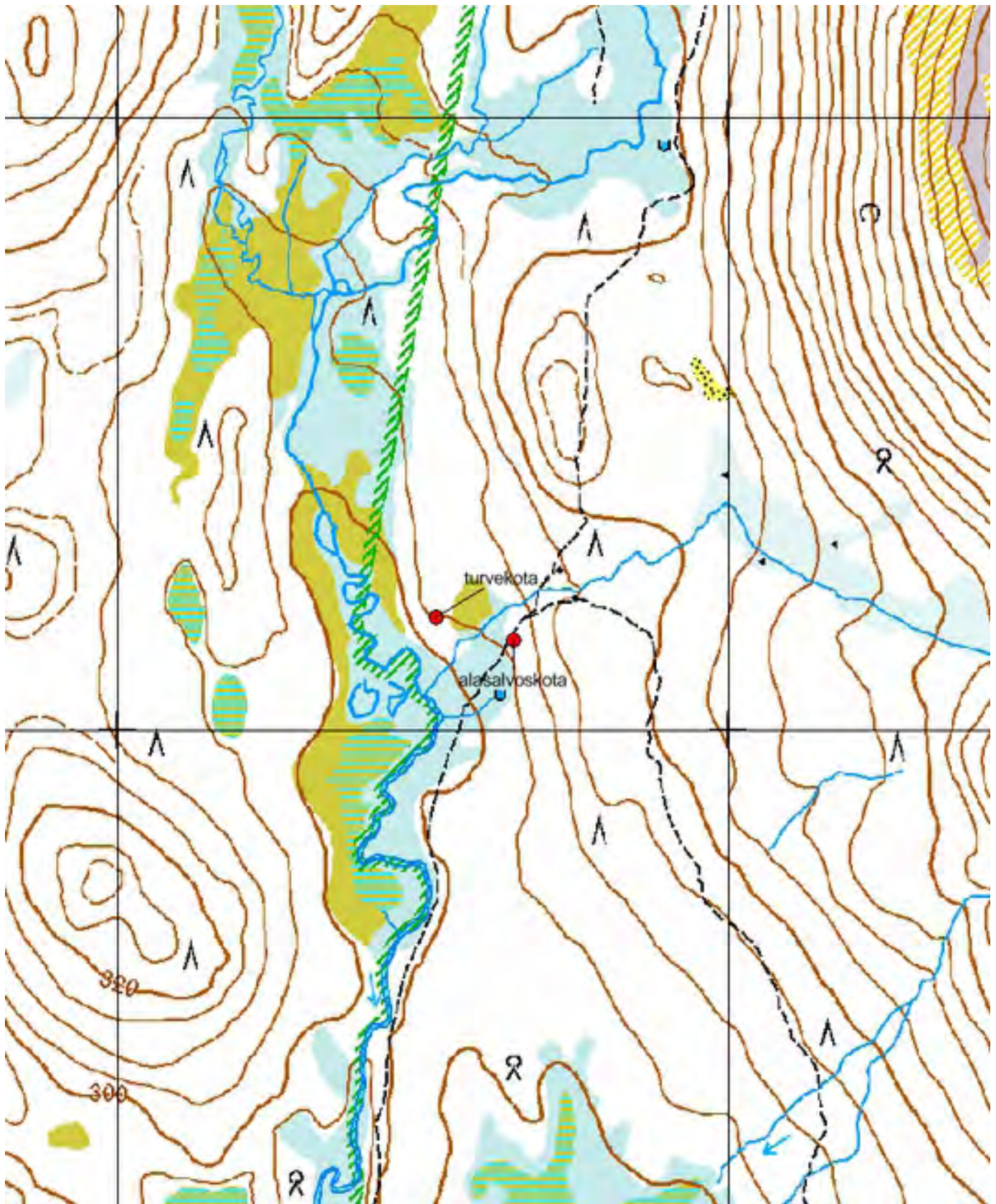
**Viranomais-
rekisterinro:**

Arvotus:

8 Muu suojeleuarvo

Kunto: 2 Keskinertainen

**Kohteen
suojelu:** 0 Ei määritelty

Kuva 94. Apujoukkojenvaaran kotarauniot.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 317. Apujoukkojenvaaran kotarauniot. Alasalvoskodan raunio.
Kodan ovi on irrallaan raunion seinustalla. Kuvattu pohjoiskoillisesta.

Kuva 318. Apujoukkojenvaaran kotarauniot. Alasalvoskodan raunio.
Limilaudoitettu katto on osittain romahtanut. Kuvattu luoteesta.

Kuva 319. Apujoukkojenvaaran kotarauniot. Turvekodan raunio.
Kuvattu kodan paremmin säilyneeltä puolelta, pohjoiskoillisesta.

Kuva 320. Apujoukkojenvaaran kotarauniot. Turvekodan raunio.
Osa kodan lautarakenteesta on romahtanut. Kuvattu etelästä.

4.11.2 Iso-Ponkun kenttä

868 Urho Kekkosen kansallispuisto, Iso-Ponkun kenttä

MH-tunnus: 133322

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 29.8.2013

Koordinaattiselitys:	Kulttuuriperintökohteen keskivaiheilta	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7572456, Y 3522845, Z 286	Löydöt:	

Taustatiedot

Yrjö Teeriaho ja Jorma Mattsson 2010. Kesän 2010 kulttuurihistoriallisia löydöksiä Vintilänkairassa, Kopsusjärvellä ja Sompion luonnonpuistossa: Iso-Ponku (1840-1924) asui 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa turvekodassa Kopsusjärven Länsiniemessä. Kopsusjärvi oli hänen kalastusjärvensä. Hän oli varakas mies yli parintuhannen poron omistajana.

Myös Joel Ahola kertoo kirjoittamassaan Saariselän retkeilyoppaassa Iso-Ponkun kentästä. Suora lainaus Aholan tekstistä: "Paikkaa kutsutaan sekä Länsiniemeksi että Kotaniemeksi. Jälkimmäinen nimi viittaa niemessä sijainneeseen Ison-Ponkun kotakenttään. Vuonna 1840 syntynyt Iso-Ponku piti Kopsusjärveä kesäisenä kalapaikkanaan 1800- ja 1900-lukujen taitteessa. Varakkaana poroisäntänä tunnettu mies kuoli vuonna 1924. Saksalaisen sotilaskartan mukaan niemeen on johtanut polku lounaasta Ruijanpolulta."

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Kopsusjärven lännen suunnalta pistävällä niemellä. Maasto niemellä on pinnanmuodoiltaan vaihtelevaa ja maaperä melko kivikkoista hiekkamoreenia. Puusto on kuusten ja koivujen muodostamaa, melko rehevää koivuvaltaista sekametsää, ja aluskasvillisuutta hallitsevat mustikka, juolukka, puolukka ja sammalet.

Kohteen kuvaus

Niemessä on tietyvästi sijainnut useita kammeja. Aiemmassa kohdekuvauksessa, joka ilmeisesti perustuu Teeriahon ja Mattssonin havaintoihin, todetaan kammikentän olevan vielä jotenkin avoimena. Kohdetta tarkastettaessa kammien jäännöksiä ei kuitenkaan onnistuttu paikallistamaan. Ainoa rakenne, joka asuinpaikalla on vielä maanpinnalle havaittavissa, on jalka-aitan jäännös.

Aitan jäännös sijaitsee niemen tyvellä, noin sadan metrin etäisyydellä Kopsusjärven rannasta, kohdassa $x = 7572509$ / $y = 3522788$. Rakennus on ollut vankoista, noin 20 cm paksuista, nelisivuisiksi veistetyistä hirsistä salvottu, pohjoisluode-eteläkaakkosuuntainen ja kooltaan noin 4,0 m x 2,0 m. Se on ollut pystytetty noin puoli metriä korkeiden, kahden hirsijalaksen päältä nousevien puupaalujen varaan. Aitan rakenteista on jäljellä enää varsin vähän: osa jalaksista sekä alin hirsikerta ja muutamia irrallisia lahoja hirsiiä. Oviaukon suunta on ollut eteläkaakkoon päin, mitä osoittavat alimpaan hirteen veistetty lovi sekä sen vierellä sijaitsevat lyhyet hirrenpätkät.

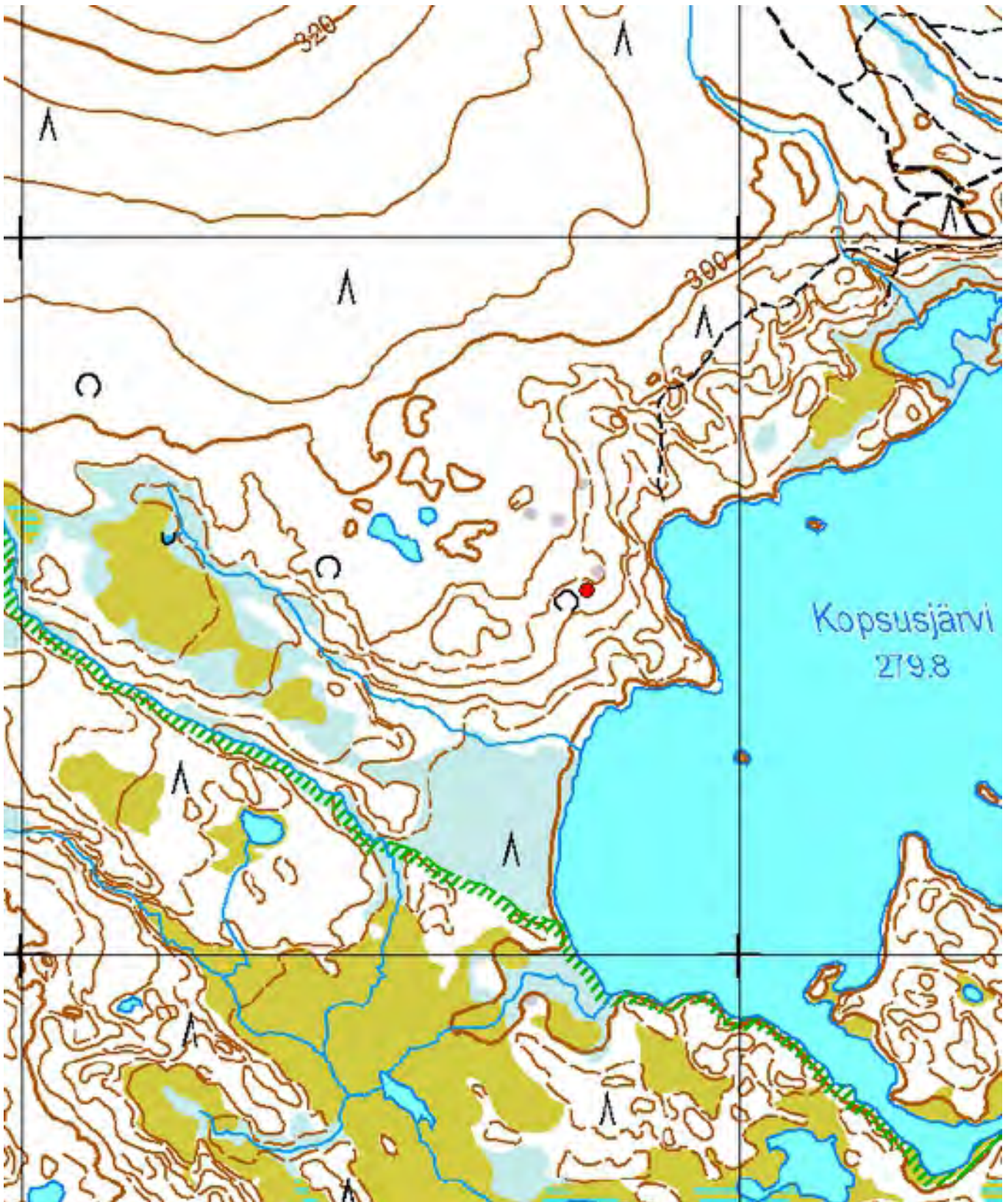
Kohteen rajaus

Kohde on rajattu Teeriahon ja Mattssonin muistiin kirjaamien tietojen sekä maastossa tehtyjen havaintojen perusteella. Aitta on sijainnut todennäköisesti asuinkentän länsi- tai luoteisreunalla. Kohde on rajattu kattamaan koko niemi aitan jäännöksen tasalta alkaen, koska niemessä sijainneiden kammien jäännökset eivät ole paikallistettavissa ilman systemaattista koekuopitusta tai muita tarkentavia tutkimuksia.

Tulkinta

Iso-Ponkun kentän käyttö on ilmeisesti päätynyt 1900-luvun alkuvuosikymmeninä, viimeistään Iso-Ponkun kuoltua vuonna 1924. Miltei kaikki asutuksen jäljet ovat kadonneet kentältä sen autioitumisen jälkeen. Paikalla vielä jäljellä olevat jalka-aitan jäännöksetkin tuhoutuvat kokonaisuudessaan todennäköisesti parinkymmenen vuoden kuluessa.

Viranomais-
rekisterinro:**Arvotus:** 8 Muu suojeluarvo**Kunto:** 2 Keskinertainen**Kohteen**
suojaus: 9 Muu suojeluarvo

Kartta 95. Iso-Ponkun kenttä. Asuinkenttä. Piste jalka-aitan jäännöksen kohdalla.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 321. Iso-Ponkun kenttä. Jalka-aitan jäännös. Kuvattu kaakosta.

Kuva 322. Iso-Ponkun kenttä. Jalka-aitan jäännös. Kuvattu pohjoisluoteesta.

4.11.3 Kaarreoja

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Kaarreoja Turvekodan raunio	MH-tunnus: 162254

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 23.8.2013

Koordinaattiselitys:	Turvekodan raunion keskeltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7580526, Y 3519937, Z 330	Löydöt:	

Taustatiedot

Joel Ahola mainitsee kohteen kirjoittamassaan Saariselän retkeilyoppaassa.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Kaarreojan pohjoispuolella, noin viiden metrin etäisyydellä rannasta olevalla tasanteella, noin metrin verran ojan pintaa korkeammalla. Kaarreojan lähialue on maaperältään hiekkapohjaista ja puustoltaan koivikkoista. Aluskasvillisuutta alueella hallitsevat heinäkasvit sekä juolukka, mustikka, ruohokanukka, sammalet ja katajapensaat.

Kohteen kuvaus

Kohde on pyöreäpohjaisen turvekodan raunio. Kodan halkaisija on ollut noin neljä metriä ja korkeus noin kaksi metriä, ja sen runko on rakennettu pääosin halkaisijaltaan 5 cm - 10 cm paksuisista männyistä, joista osa on halkaistu. Rakenteeseen on käytetty myös muutamia koivuja, ja osa puista on sidottu paikoilleen noin kahden millimetrin paksuisella metallivaijerilla. Oviaukko on ollut kohti etelälounasta, Kaarreojalle päin, ja kodan keskellä on ilmeisesti sijainnut tulisija. Kodan runkorakenne on ollut tuohilevyillä ja turpeilla katettu, ja kateturpeiden päällä kasvaa nykyisin puolukkaa sekä liekokasveja. Kota on jo pääosin sortunut, mutta sen alkuperäinen rakenne on kuitenkin vielä kohtalaisesti hahmotettavissa.

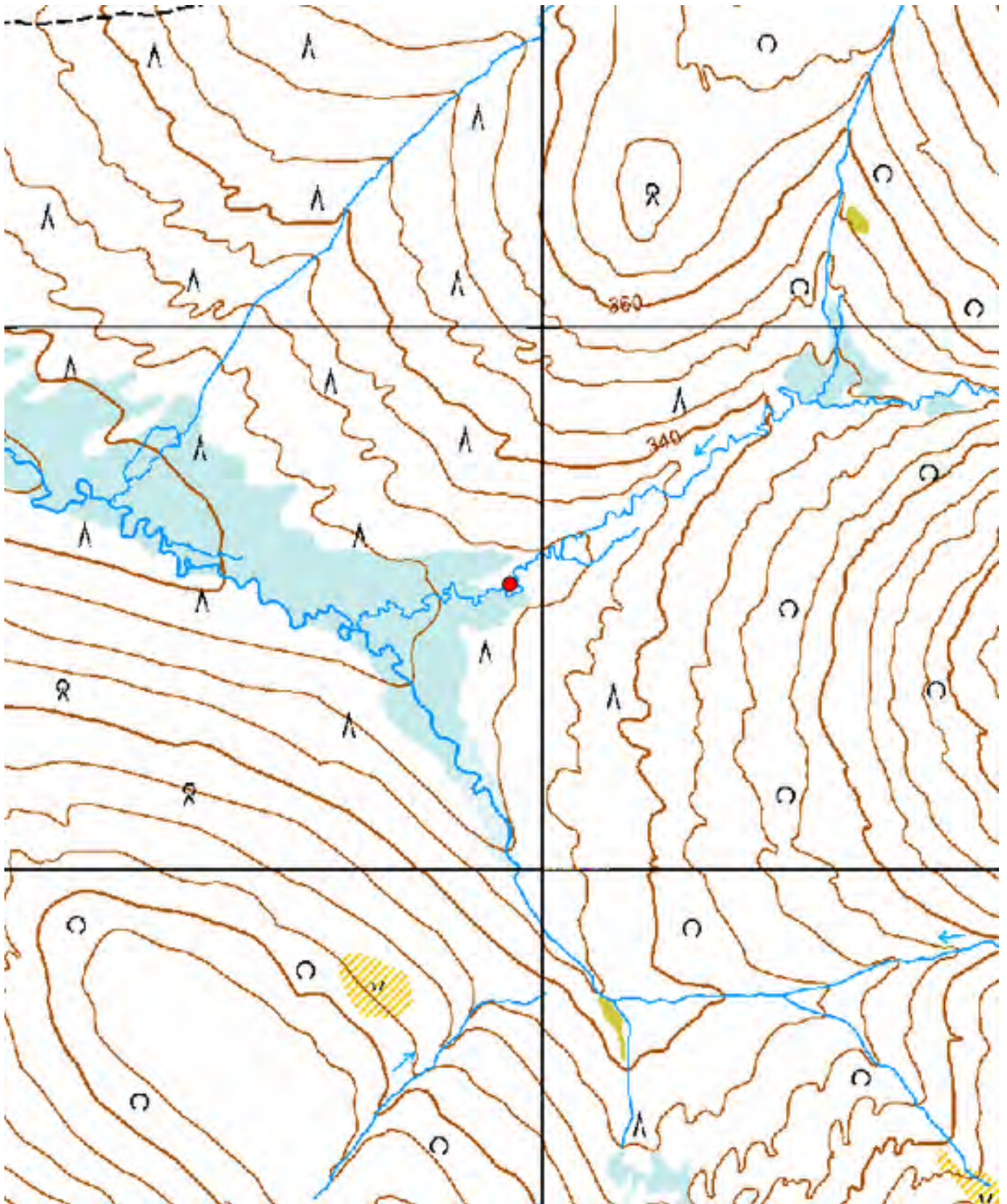
Kohteen rajaus

Kyseessä on pistemäinen kohde, joka rajautuu halkaisijaltaan noin viisimetriselle alueelle.

Tulkinta

Turvekota on todennäköisesti pystytetty Kaarreojan varrelle noin 1960-luvulla, joka tapauksessa toisen maailmansodan jälkeen. Mahdollisesti kota on rakennettu paikalta noin kilometrin verran koilliseen päin sijainneen vasanmerkitysaidan käytön aikana. Vasanmerkitysaidan sijainti on kirjattu muistiin Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi -hankkeen yhteydessä, ja se on ollut käytössä 1960-luvulla vain kahden vuoden ajan, koska aitapaikan maaperän todettiin olevan pölyävää multamaata.

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	2 Keskinertainen
Arvotus:	8 Muu suojeleuarvo	Kohteen suojele:	0 Ei määritelty

Kartta 96. Kaarrejoja. Turvekodan raunio.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 323. Kaarreoja. Turvekodan raunio. Kuvattu etelästä.

Kuva 324. Kaarreoja. Turvekodan raunio. Kuvattu etelästä.

Kuva 325. Kaarreoja. Turvekodan raunio. Kuvattu etelälounaasta.

Kuva 326. Kaarreoja. Turvekodan raunio. Kuvattu pohjoisesta.

4.11.4 Niilanpään alasalvoskodat

868 Urho Kekkosen kansallispuisto, Niilanpään alasalvoskodat

MH-tunnus: 163727

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	2	Tarkastus:	S. Viljanmaa 23.8.2013

Koordinaattiselitys:	Alasalvoskotien väliltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7580930, Y 3521199, Z 365	Löydöt:	

Taustatiedot

Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi -hanke on aiemmin inventoinut kohteen ja käyttänyt siitä nimeä Kiilopään risukaarre. Hankkeen tallentamien tietojen mukaan alasalvoskodat liittyvät risukaarteeseen, joka on rakennettu 1940-luvulla vasanmerkityspaikaksi. Kota 1:n mainitaan kuuluneen Aslak Maggalle eli Kuru-Aaslakalle ja sijainneen mutkittelleen ojan vieressä kauniilla paikalla. Kota 2:n kerrotaan puolestaan olleen itäpuolisten eli Matti Maggan (Pauluksen Matin), Onni Maggan ja Paulus OP Maggan kota. Myös Joel Ahola mainitsee Niilanpään alasalvoskodat kirjoittamassaan Saariselän retkeilyoppaassa.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Niilanpään vasanmerkityspaikan eteläpuolella, Kaarreojan pienten latvapurojen varrella, koivikkoisessa, moreenipohjaisessa kangasmaastossa, jonka aluskasvillisuutta hallitsevat mustikka, kanerva, variksenmarja, puolukka, sammalet ja jäkälät. Vasanmerkityspaikalta johtaa polku kohteelle.

Kohteen kuvaus

Kohde muodostuu kahdesta alasalvoskodasta, jotka sijaitsevat noin kahdensadan metrin etäisyydellä toisistaan. Kodista pohjoisempi (kota 1) on vielä jokseenkin ehjä, mutta eteläisempi (kota 2) on jo raunioitunut. Rakennukset ovat olleet pohja-alaltaan neliön muotoisia, kooltaan noin 5 m x 5 m, hirsiperustaisia ja lautakattoisia.

Alasalvoskotien sijaintitiedot ja tarkempi kuvaus:

Kota 1:

$$x = 7581036 / y = 3521225$$

Kota on luode-kaakkosuuntainen ja siinä on kolme hirsikertaa, jotka on salvottu läpimitaltaan noin 20 cm kokoisista puista. Ovi on kohti luodetta, kodan luoteispuolitse virtaavalle puroille päin. Hirsikehän päältä nousee pyramidinmuotoinen katto, jonka huipulla on savuaukko. Katon aluslaudoituksen päällä on kattuhuopa ja päällimmäisenä tuppeensahattuja pintalautoja, mutta katto on jo varsin huonokuntoinen ja todennäköisesti vuotaa. Kodan lattia-alan keskellä on kivistä ladottu kehämäinen tulisija. Kota toimii vielä välttävänä sääsuojana tai tilapäismajoitteena.

Kota 2:

$x = 3580824 / y = 3521225$

Kodan raunio on pohjois-eteläsuuntainen, ja kota on ollut rakenteeltaan samankaltainen kuin kota 1. Hirsikertoja kota 2:ssa on kuitenkin ollut vain kaksi, ja hirsien läpimitta noin 30 cm. Kodan katto on kokonaan romahtanut, eikä oviaukon suunta enää yksiselitteisesti selviä rakenteista. Todennäköisesti ovi ollut joko itään tai pohjoiseen päin, kodan koillispuolitse virtaavan puron suunnalle. Puron varrella on poltettu nuotiossa kodan lahonneita kattolautoja.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu alasalvoskotien sijainnin mukaisesti kahdeksi pistemäiseksi pesäkkeeksi.

Tulkinta

Niilanpään alasalvoskodat on ilmeisesti rakennettu viimeistään 1960-luvulla. Niiden käyttö on kaiki vähentynyt nopeasti Niilanpään porokämpän valmistumisen myötä 1980-luvulla, jonka jälkeen ne ovat päässeet rapistumaan. Kota 1 voi olla jonkin verran nuorempi kuin kota 2, jonka raunio on jo nopeasti maatumassa. Kota 1 olisi vielä kohtalaisesti kunnostettavissa, mikäli siihen rakennettaisiin uusi katto. Alasalvoskodat edustavat hyvin perinteistä saamelaista rakennustapaa, ja kota 1:n ylläpito ja suojeleminen olisikin erityisen toivottavaa, koska muita edes jokseenkin käyttökelpoisia alasalvoskotia ei Urho Kekkosen kansallispuistossa enää liene jäljellä.

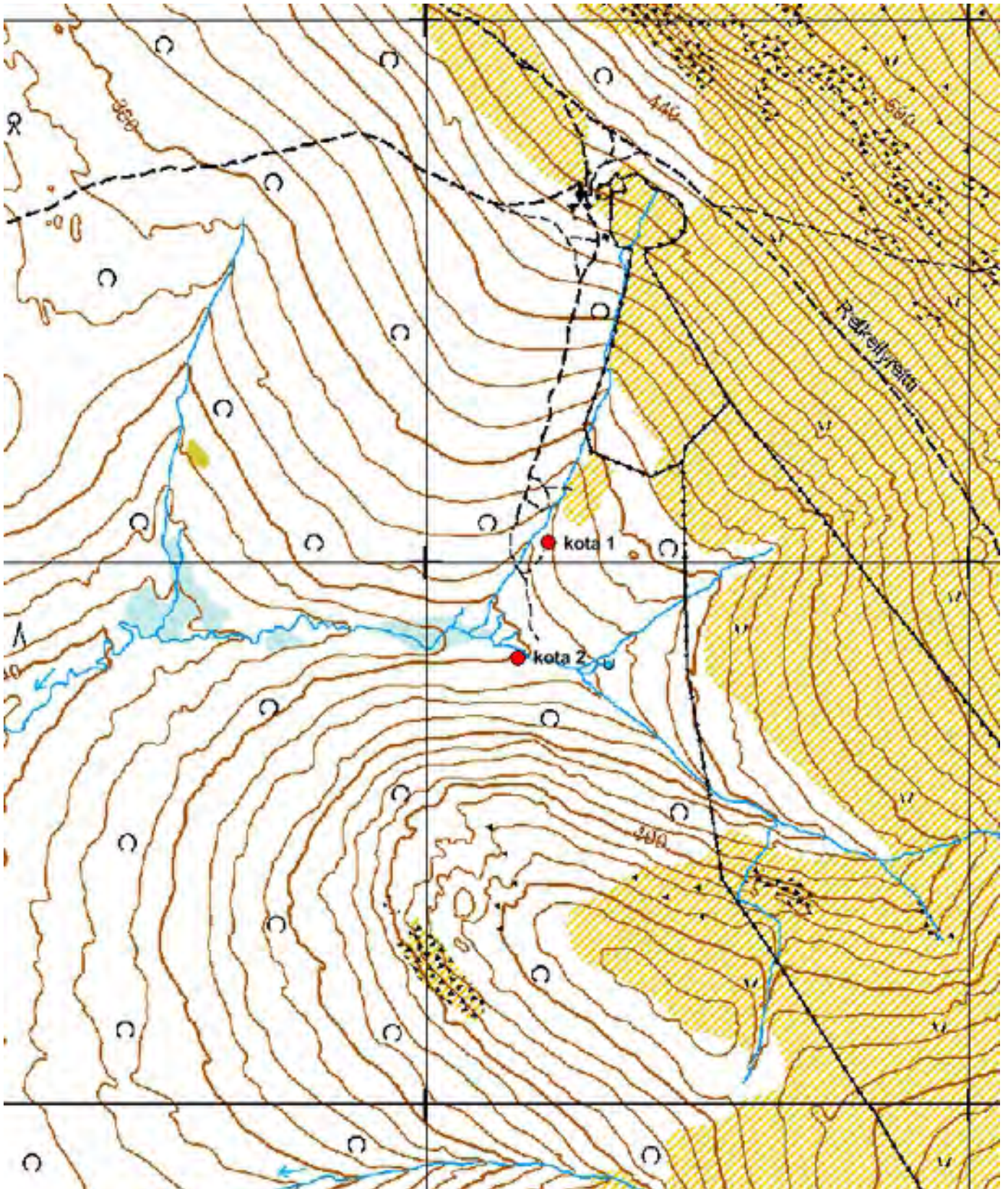
**Viranomais-
rekisterinro:**

Arvotus:

8 Muu suojeeluarvo

Kunto: 2 Keskinertainen

**Kohteen
suojaus:** 9 Muu suojeeluarvo

Kartta 97. Niilanpään alasalvoskodat.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 327. Niilanpään alasalvoskodat. Kota 1. Kuvattu lännestä.

Kuva 328. Niilanpään alasalvoskodat. Kota 2. Kuvattu kaakosta.

4.11.5 Pikku-Luirojärven kotarauniot

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Pikku-Luirojärven kotarauniot

MH-tunnus: 163530

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	5	Tarkastus:	S. Viljanmaa 25.8.2013

Koordinaatti- selitys:	Kotaraunioalueen keskivaiheilta	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7574388, Y 3543135, Z 315	Löydöt:	

Taustatiedot

Joel Ahola mainitsee kohteen kirjoittamassaan Saariselän retkeilyoppaassa: "Pikku-Luirojärvestä laskevan puron länsirannalla on parin sadan metrin matkalla neljä Apujoukkojenvaaran vasanmerkintäaidan käyttöön liittyvää kotarauniota. Poromiesten majapaikat on rakennettu riu'uista, joiden päälle on ladottu tuohilevyjä ja eristeeksi turvetta. Rakennelmat ovat osin romahtaneita, mutta ne kertovat vielä perinteisestä rakennustavasta."

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee kuusten, mäntyjen ja koivujen muodostamassa sekametsässä, hiekkapohjaisen kankaan itäreunalla, Pikku-Luirojärvestä laskevan puron länsipuolella, pohjois-eteläsuuntaisesti noin kahdensadan metrin matkalla, kahdesta viiteen metriä puron pintaa korkeammalla. Aluskasvillisuutta kohteen alueella hallitsevat lähinnä varvut ja sammaleet sekä kohteen keskeisimmissä osissa myös heinäkasvit. Kohteen itäpuolen puronvarsisuon reunamilla on runsaasti vaivaiskoivupensaikkaa ja lähempänä puroa suolla kasvaa saraheinikkoa.

Kohteen kuvaus

Kohde muodostuu viiden tuohilla ja turpeilla katetun asumuksen raunioista. Kohteen alueelta löydettiin siis yksi aiemmin tuntematon kodan jäännös J. Aholan mainitsemien neljän kotaraunioita lisäksi. Rauniot sijaitsevat muutamien kymmenien metrien etäisyydellä toisistaan, näköetäisyydellä kohteen itäpuoleisen puronvarsisuon reunalta. Kaksi kodan jäännöstä on säilynyt vielä varsin ryhdikkäässä kunnossa, kolme muuta ovat jo enimmäkseen sortuneet.

Kohteesta dokumentoitujen kotaraunioiden koordinaatit ja tarkempi kuvaus:

Kotaraunio 1. Alasalvoskota

x = 7574284 / y = 3543183

Alasalvoskota on sijainnut Pikku-Luirojärvestä laskevan puron rantaan laskevan rinteeseen partaalla, noin kolmenkymmenen metrin etäisyydellä purosta, noin neljä metriä puron pintaa ylempänä. Raunio on nelikulmainen, itä-länsisuuntainen ja kooltaan noin 4 m x 4 m. Kodassa on ollut kolme hirsikertaa. Hirret ovat olleet jykeviä honkia, mutta ne ovat jo pahoin lahonneet ja kodan katto on kokonaan sortunut. Oviaukon suunta ei ole raunioita rakenteista enää erotettavissa, mutta raunioita ympäristön kasvillisuuden perusteella se on todennäköisesti ollut kohti itää tai pohjoista. Keskellä kotaa on sijainnut kivistä ladottu tulisija. Raunioita lattia-alalla on muutamia kenkien jäännöksiä sekä ruostuneita säilyketölkkejä.

Kotaraunio 2. Turvekota 1

$x = 7574319 / y = 3543162$

Turvekota 1:n jäännös sijaitsee kohteesta dokumentoiduista kotaraunioista kauimpana Pikku-Luirojärvestä laskevan puron varrelta, melko tasaisella kankaalla kuudenkymmenen metrin etäisyydellä purosta, noin viisi metriä puron pintaa ylempänä. Tätä kotarauniota J. Ahola ei mainitse. Raunio on noin kaksi metriä korkea ja halkaisijaltaan noin viisimetrinen. Kodan runko on pystytetty mäntyriu'uista sekä kookkaammista halkaistuista männyistä. Kodan oviaukko on ollut kohti itää, purolle päin, ja lattia-alan keskellä on sijainnut harvasti kivetty kehämäinen tulisija. Kodan rakenne on vielä osittain pystyssä, mutta sortuu todennäköisesti jo lähivuosina kokonaan. Ainoat kotaraunion sisällä havaitut esineet olivat kumiteräsaappaiden kumiterät.

Kotaraunio 3. Turvekota 2

$x = 7574368 / y = 3543188$

Pyöreän turvekodan jäännös on säilynyt hyvässä kunnossa. Noin kolme metriä korkea ja halkaisijaltaan noin kuusimetrinen kota on pystytetty kuusiryhmän katveeseen, suon ympäröimälle hiekkakumpareelle, joka nousee suon pinnasta vajaan kahden metrin korkeudelle. Kodan pohjoispuolella noin viidentoista metrin päässä virtaa Pikku-Luirojärvestä laskevan puron sivu-uoma. Mäntyriu'uista ja kookkaammista halkaistuista männyistä pystytetty kodan runko on vielä ehjä, mutta runkoa peittäneet tuohet ja turpeet ovat valuneet niin alas, että ne kattavat rakennetta enää noin metrin korkeudelle saakka. Kodan oviaukko on kohti kaakkoa. Lattia-alan keskellä on kehämäinen tulisija, jonka läpimitta on noin metrin. Tulisijan kivien halkaisijat vaihtelevat välillä 20 cm - 40 cm. Kodan oviaukon sisäpuolella on pieni kasa polttopuita, mutta mitään varsinaista esineistöä kodassa tai sen lähiympäristössä ei ole.

Kotaraunio 4. Turpeilla katettu puolikota

$x = 7574439 / y = 3543137$

Puolikota on sijainnut noin viidentoista metrin etäisyydellä Pikku-Luirojärvestä laskevasta purosta, noin kaksi metriä puron pintaa ylempänä. Lähes kokonaan sortunut rakennelma on ollut etelän suunnalle avoin ja pohja-alaltaan jokseenkin puoliympyrän muotoinen. Perusrakenteeltaan se on ollut ilmeisesti jokseenkin vastaavanlainen kuin turvekodat 1 ja 2, mutta yleiseltä olemukseltaan kuitenkin lähinnä laavumainen. Puolikodan avoin eteläsivu on ollut noin viiden metrin mittainen ja rakenteen korkeus lienee ollut noin kaksi metriä. Rakenteen korkeimman kohdan alapuolella on sijainnut kehämäinen tulisija.

Kotaraunio 5. Turvekota 3

Rakenteiltaan lähes ehjänä säilynyt pyöreä turvekota sijaitsee Pikku-Luirojärvestä laskevasta purosta noin viidentoista metrin etäisyydellä, noin kaksi metriä puron pintaa ylempänä. Kodan halkaisija on noin viisi metriä ja korkeus noin kolme metriä. Sen runkorakenne on samanlainen kuin turvekodissa 1 ja 2. Kodan oviaukko on kohti itää, purolle päin, ja lattia-alan keskellä on kivistä ladottu tulisija, jonka läpimitta on noin metrin ja korkeus noin 0,2 m. Tulisijan kivien halkaisijat vaihtelevat välillä 10 cm - 30 cm. Oviaukon sisäpuolella on pieni kasa polttopuita. Mitään varsinaista esineistöä kodassa tai sen lähiympäristössä ei ole. Rakenteita on tuettu kodan sisältä haarapuilla vain muutamia vuosia sitten, joten sitä on mahdollisesti käytetty tilapäismajoitteena vielä viime aikoina. Tuohet ja turpeet kattavat kodan runkorakennetta noin puolentoista metrin korkeudelle asti, joten kota tarjoaa yhä suojaa tuulta ja vähäistä sadetta vastaan.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu noin kahdensadan metrin matkalle Pikku-Luirojärvestä Luirojärveen laskevan puron länsipuolelle, alueelle, joka ulottuu purosta enimmillään noin kuudenkymmenen metrin etäisyydelle. Kutakin kotarauniota voidaan käsitellä rajaukseltaan pistemäisenä alakohteena. Rauniot on myös mahdollista jakaa sijaintinsa mukaan alueellisesti kolmeen ryhmään. Tällöin eteläisimpään ryhmään kuuluvat noin neljänkymmenen metrin päässä toisistaan sijaitsevat kotarauniot 1 ja 2. Suon ympäröimällä kumpareella sijaitseva kotaraunio 3 muodostaa yksin oman ryhmänsä, ja pohjoisimpaan ryhmään kuuluvat Pikku-Luirojärvestä laskevan puron partaalla sijaitsevat kotarauniot 4 ja 5.

Tulkinta

Kohteesta dokumentoidut kotarauniot ovat jäännöksiä asumuksista, jotka on rakennettu Apujoukkojen-vaaran vasanmerkintäpaikalla työskennelleiden poromiesten toimesta toisen maailmansodan jälkeisenä aikana, kuitenkin todennäköisesti viimeistään 1960-luvulla. Kodat ovat ilmeisesti päässeet rapistumaan sen jälkeen, kun vasanmerkintäpaikka siirrettiin etelämmäs ja sen lähelle rakennettiin hirsirakenteisia porokämppejä. Kotien aktiivikäyttö lienee päättynyt 1980-luvun loppuun mennessä, mutta kahta rakenteiltaan kohtalaisen hyvässä kunnossa säilynyttä kotaa on ilmeisesti käytetty tilapäismajoitteina tai sääsuojina satunnaisesti vielä 2000-luvullakin. Pikku-Luirojärven kotarauniot muodostavat vanhasta saamelaisesta rakennusperinteestä kiinnostuneille henkilöille vierailemisen arvoisen kulttuuriperintökohteen, joka sijainniltaan sopii hyvin esimerkiksi Luirojärven ympäristössä majoittuvien retkeilijöiden kevyen päiväretken päämääräksi.

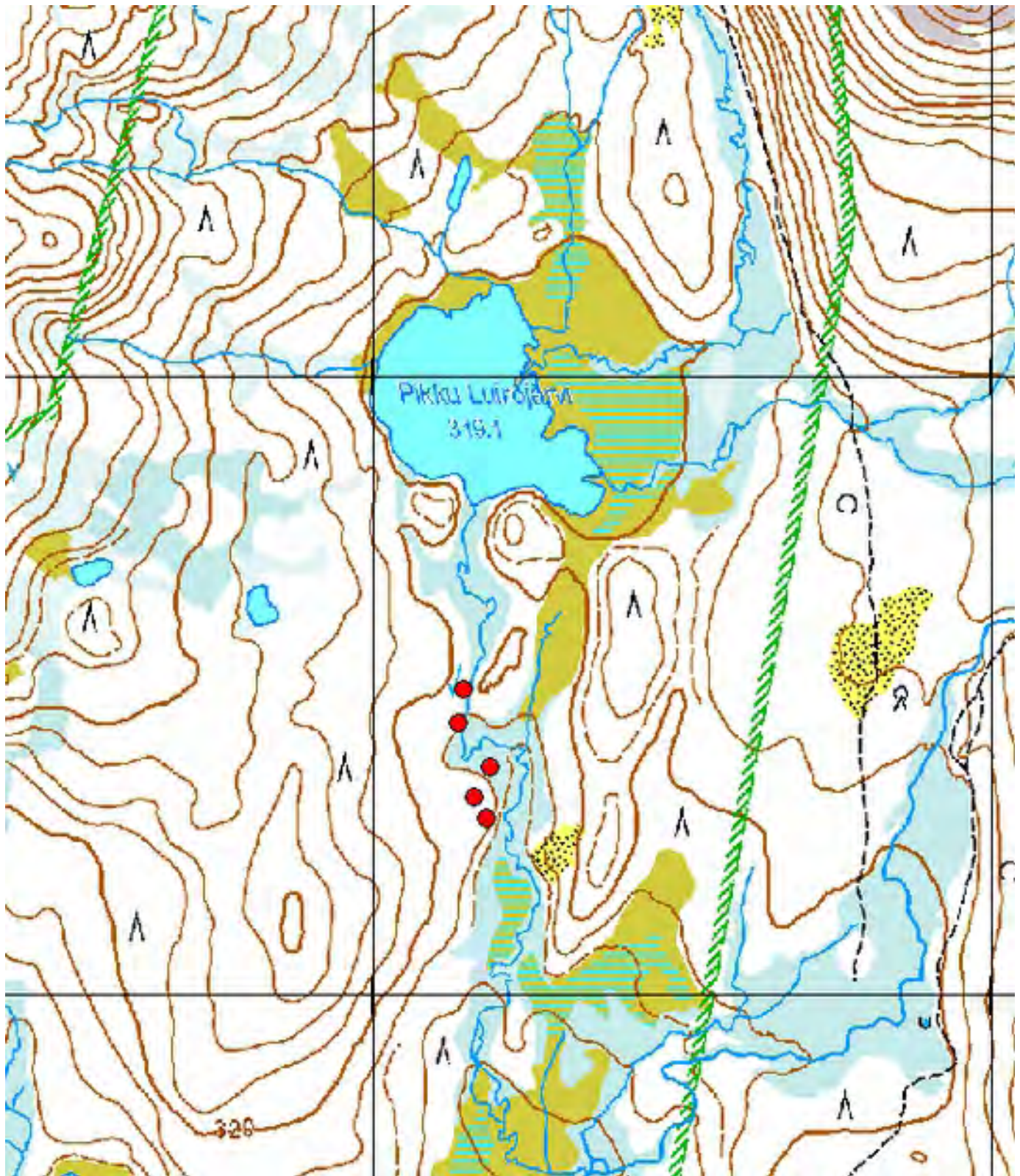
**Viranomais-
rekisterinro:**

Arvotus:

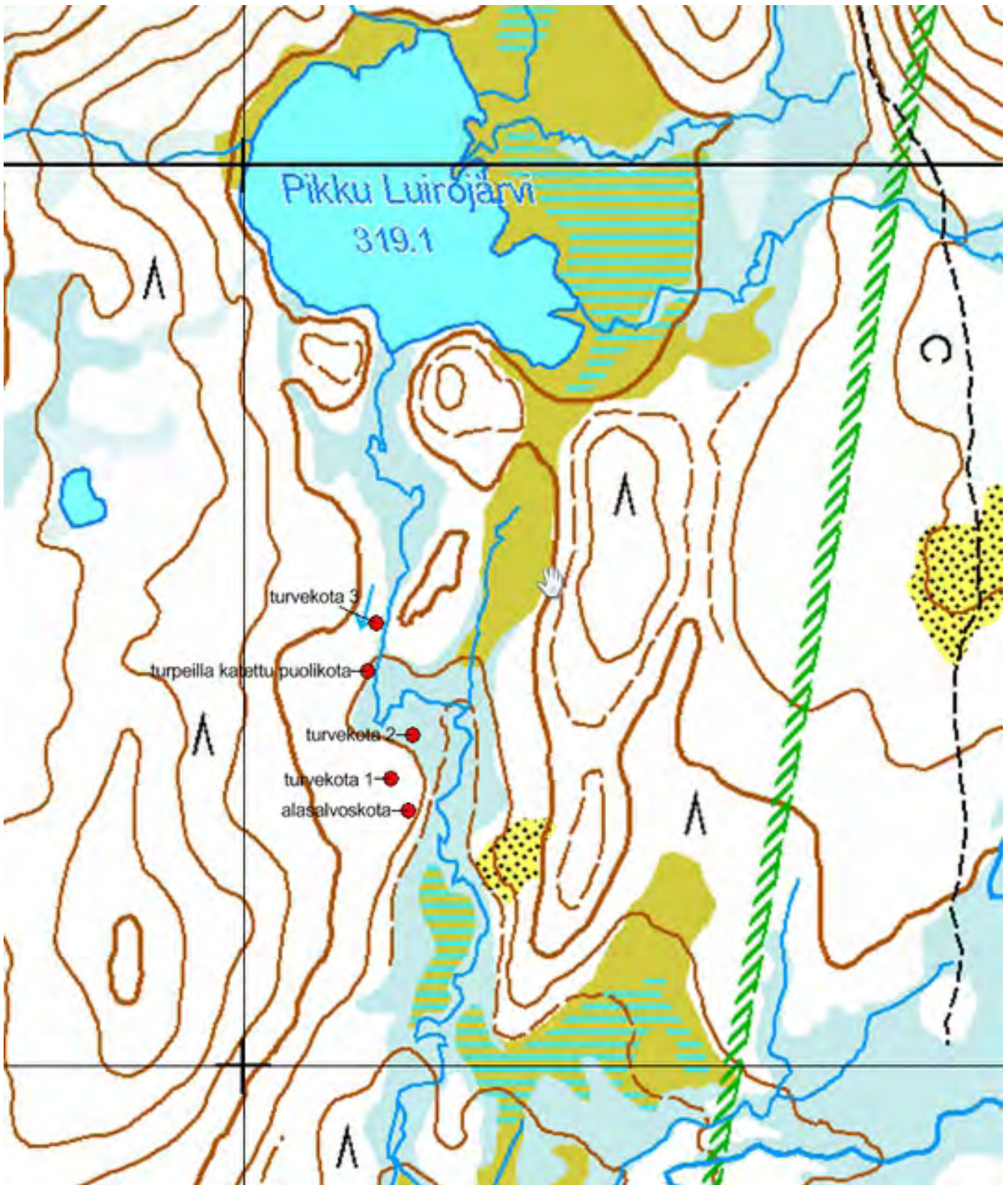
8 Muu suojeluarvo

Kunto: 2 Keskinertainen

**Kohteen
suojaus:** 0 Ei määritelty

Kartta 98. Pikku-Luiojärven kotarauniot.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 99. Pikku-Luirojärven kotarauniot.
 © Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 329. Pikku-Luirojärven kotarauniot. Alasalvoskodan raunio.
Kodan katto on jo kokonaan sortunut. Kuvattu pohjoiskoillisesta.

Kuva 330. Pikku-Luirojärven kotarauniot. Alasalvoskodan raunio.
Hirret ovat pitkälle lahonneet ja sammaloituneet. Kuvattu lännestä.

Kuva 331. Pikku-Luirojärven kotarauniot. Turvekota 1.
Raunio on osittain sortunut. Kuvattu itäkoillisesta.

Kuva 332. Pikku-Luirojärven kotarauniot. Turvekota 1.
Kodan pääosin sortunutta takaosaa. Kuvattu lännestä.

Kuva 333. Pikku-Luirojärven kotarauniot. Turvekota 2. Kuvattu koillisesta.

Kuva 334. Pikku-Luirojärven kotarauniot. Turvekota 2. Sisäkuva, etualalla kodan tulisija. Kuvattu kodan oviaukolta, kaakosta.

Kuva 335. Pikku-Luirojärven kotarauniot. Puolikodan raunio.
Taustalla hämöttää avoin puronvarsisuo. Kuvattu lounaasta.

Kuva 336. Pikku-Luirojärven kotarauniot. Puolikodan raunio. Puolikota
on romahtanut ja maatuu lähitulevaisuudessa täysin. Kuvattu kaakosta.

Kuva 337. Pikku-Luirojärven kotarauniot. Turvekota 3.
Kodan runko on vielä lähes ehjä. Kuvattu kaakosta.

Kuva 338. Pikku-Luirojärven kotarauniot. Turvekota 3. Sisäkuva,
etualalla kodan tulisija. Kuvattu kodan oviaukolta, itäkoillisesta.

4.12 Savottajäännökset

4.12.1 Aurajängän savottajäännökset

868 Urho Kekkosen kansallispuisto, Aurajängän savottajäännökset

MH-tunnus: 163429

Kohdetyyppi:	13 Liikennekohteet	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	1939	Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	4	Tarkastus:	S. Viljanmaa 11.9.2013

Koordinaattiselitys:	Tukkitien varrelta Aurajängältä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7593861, Y 3559728, Z 175	Löydöt:	

Taustatiedot

Joel Ahola kertoo kirjoittamassaan Saariselän retkeilyoppaassa Aurajängän halki kulkevaan tukkitiehen liittyvien jäännösten sijainnista seuraavasti: "Aurajängän pohjoispäässä nykyinen Anterille vievä rajavartioaseman huoltotie poikkeaa vuoden 1939 tukkitien linjauksesta. Talvitieksi tarkoitettu savottaväylä on linjattu nykyisen tieuran länsipuolen suolle, josta se erottuu poikkeavan kasvillisuuden perusteella. Kolmokkiojan kohdalla tukkitiessä on ollut silta, joka on painunut vetelään suohon. Täysin veden alla sijaitseva silta on säilynyt erinomaisesti. - - Aurajängälle ja Auravaaralle nimen antanut tukkitien aura lojuu suolle työntyvässä kangasniemekkeessä Aurajängän länsilaidalla."

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Luttojoelta Anterin entiselle rajavartioasemalle kulkevan huoltotien länsipuolella, saraheinikkaa kasvavalla avoimella Aurajängällä sekä sen pohjois- ja länsipuoleisten hiekkapohjaisten männikkökankaiden reunoilla. Aluskasvillisuutta kankailla suon lähellä hallitsevat variksenmarja, puolukka, juolukka, kanervat ja suopursu sekä poronjäkälet ja sammalet.

Kohteen kuvaus

Kohde muodostuu neljästä rakenteesta, jotka sijaitsevat Aurajängän halki pohjois-eteläsuuntaisesti kulkevan vanhan tukkitien varrella. Tukkitie valmistui ennen toista maailmansotaa, mutta alueelle suunnitellut suuret savotat peruuntuivat sodan myötä, eikä tiepohjaa siis koskaan käytetty puutavarakuljetuksiin. Tukkitie on ylittänyt jängällä virtaavan Kolmokkiojan kahdessa kohdassa, ja molempiin ylityskohtiin on rakennettu silta. Pohjoisemman sillan lähellä, hiekkakumpareella jängän pohjoispuolella, sijaitsee ilmeisesti lähinnä turvekammin kaltaisen asumuksen jäännös, jota lienevät käyttäneet tukkitien rakentajat. Neljäs kohteesta dokumentoitu rakenne on käyttämättömäksi jäänyt jyrkätekoinen lumiaura, joka on hylätty kankaan laitaan Aurajängän länsipuolelle.

Kohteesta dokumentoitujen rakenteiden koordinaatit ja tarkempi kuvaus:

Turvekammin jäännös

$x = 7594059 / y = 3559698$

Asumuksen jäännös sijaitsee noin kaksikymmentä metriä Kolmokkiojan pohjoisemmasta sillasta luoteeseen päin, männikköisen kankaan reunalla, hiekkakumpareella, noin kaksi metriä jänkää ylempänä. Asumus on ollut jokseenkin neliön muotoinen, luode-kaakkosuuntainen ja kooltaan noin 3 m x 3 m.

Koillisen, kaakon ja lounaan suunnilta asumuksen lattia-alaa rajaavat hieman yli puoli metriä leveät turpeensekaiset maavallit, joiden korkeus on noin 10 cm - 30 cm. Luoteen suunnalla vastaavanlaista selvää seinälinjaa ei ole, joten kulku asumukseen lienee ollut juuri luoteesta päin. Asumuksen lattia-alan keskivaiheilla on pitkälle lahonnut luode-kaakkosuuntainen hirsi, joka on mahdollisesti toiminut kurkihirtenä. Asumus on joko ollut lämmittämätön tai sitä on voitu lämmittää kaminalla, koska minkäänlaista tulisijan jäännöstä maapenkkojen rajaamalla alueella ei havaittu.

Varsinaisesta asuinhuoneesta noin kaksi metriä luoteeseen päin vaikuttaa sijainneen toinenkin huonetilä, joka on myös ollut luode-kaakkosuuntainen, mutta kooltaan vain noin 3 m x 2 m. Huoneen lattia-ala erottuu suorakaiteen muotoisena tasanteena, ja sen lounaisseinä on ollut samassa linjassa suuremman huoneen lounaisseinän kanssa. Paikalla havaittavista jäännöksistä ei kuitenkaan selviä, ovatko huonetilat olleet kiinteästi yhteydessä toisiinsa vai onko kyse kokonaan erillisistä rakenteista. Pienemmän huonetilan itänurkassa on vielä pystyssä halkaisijaltaan noin kymmensenttinen paalu, johon on kiinnitetty poikkipuu tehdastekoisilla kuuden tuuman nauloilla. Toinen vastaavanlainen paalu on sijainnut huoneen etelänurkassa, mutta se on jo kaatunut maahan ja lahonnut lähes kokonaan. Paalujen väli on ollut noin kaksi metriä. Todennäköisesti pienempi huone on toiminut suuremmassa huoneessa majoittuneiden henkilöiden jonkinlaisena kylmänä varastotilana.

Kolmokkiojan pohjoisempi silta

$x = 7594045 / y = 3559714$

Silta sijaitsee Aurajängän pohjoispäässä, kohdassa, jossa Kolmokkioja sivuaa hiekkapohjaisen männikkökankaan reunaan. Vanhan tukkitien pohja siirtyy sillan kohdalla kuivalta kankaalta jängälle. Silta on kohtalaisen hyvin säilynyt, noin kuuden metrin mittainen ja rakenteeltaan yksinkertainen. Kolmokkiojan poikki on asetettu noin 20 cm paksuisia niskapuita, ja niiden päälle on ladottu rinnakkain tukkeja sillan kanneksi. Kaikki niskapuut eivät näy kansipuiden alta, mutta ilmeisesti niitä on noin metrin välein. Kansipuut ovat kirveellä katkaistuja, niiden paksuus vaihtelee välillä 15 cm - 20 cm, ja pisimmät niistä ovat lähes kymmenmetrisiä. Sillan alavirran puoleisella koillissivulla kansipuiden päällä on vielä yksi niskapuiden suuntainen puu, jonka paksuus on noin 20 cm. Sillan kansipuut ovat olleet alkujaan maalla peitetyt, mutta tulvavedet ovat vuosikymmenien mittaan huuhtoneet maan enimmäkseen pois. Aivan siltarakenteen vieressä, sen luoteispuolella, hiekkakankaan laidalla, on kaksi halkaisijaltaan noin kaksimetristä kuopannetta, joista lienee kaivettu siltarakenteiden peittämiseen tarvittu maa.

Kolmokkiojan eteläisempi silta

$x = 7593895 / y = 3559732$

Silta on rakenteeltaan samankaltainen kuin edellä kuvailtu pohjoisempi silta. Sillan puut ovat kuitenkin miltei kokonaan Kolmokkiojan pinnan alapuolella, minkä ansiosta ne ovat säilyneet erittäin hyvässä kunnossa. Niskapuut on asetettu Kolmokkiojan poikki noin metrin välein ja niiden paksuus on noin 20 cm. Sillan pituus on noin neljä metriä. Kansipuut ovat noin viiden metrin mittaisia ja paksuudeltaan noin 15 cm - 20 cm. Sillan kummallakin sivulla kansipuiden päällä ovat viistoilla puuvaarnoilla molemmista päistään suohon tuetut niskapuiden suuntaiset puut, jotka ovat samaa kokoluokkaa niskapuiden kanssa. Myös tämä silta on ollut maalla peitetty, mutta pääosa maasta on huuhtoutunut pois, jolloin sillan kansipuut ovat paljastuneet.

Tukkitien aura

$x = 7593665 / y = 3559710$

Massiivinen lumiaura, jolla oli ollut tarkoitus aurata Luttojoen ja Luiron välinen tukkitie puutavaran kuljetusta varten, sijaitsee Aurajängän länsilaidalta jängälle pistävässä kangasniemekkeessä. Aura on saanut rauhassa rapistua paikoillaan vuodesta 1939 saakka, mutta se on edelleen varsin vaikuttava näky. Vaikka auran puuosat ovat jo melko lahot, sen rakenne on kuitenkin vielä melko hyvin hahmotettavissa. Auran etuosassa on kolmion muotoinen hirsirakenteinen vetoaisa. Auran kärki on noin metrin korkuinen,

noin kaksi metriä leveä ja peltilevyillä vahvistettu. Kärjen takana, vankkojen hirsisten jalasten välissä, on lankuista rakennettu lava, jolle on tarvittaessa voitu lastata lisäpainoa. Lavan molemmin puolin sijaitsevat useiden metrien mittaiset, lautarakenteiset, levitettävät siivekkeet, joilla on ollut mahdollista säätää aerauskuulmaa ja auralla aukaistavan uran leveyttä. Auran puurakenteiden liitokset ovat vahvasti raudoitettut ja aura on varmasti painanut satoja kiloja. Välittömästi auran takana, suon puolella, on vierekkäin ladottuina ja sammalten peittäminä halkaisijaltaan noin kymmensenttisiä puita. Puut on ilmeisesti ladottu suohon kapulatieksi silloin, kun aura on tuotu nykyiselle paikalleen.

Kohteen rajaus

Kohde on rajattu noin neljänsadan metrin matkalle, pohjois-eteläsuuntaiselle, muodoltaan pitkänomaiselle alueelle, joka seuraa Aurajängän halki kulkevan tukkitien suuntaa. Koska kaikki Aurajängän alueelta dokumentoidut rakenteet liittyvät olennaisesti kyseiseen kulkuväylään, on kohteen aluerajaukseen otettu mukaan myös tukkitien pohja lähiympäristöineen Aurajängän pohjoispään ja jängän länsilaidalla sijaitsevan lumiauran jäännöksen välillä. Rakenteet ovat kuitenkin rajaukseltaan lähinnä pistemäisiä.

Tulkinta

Kohteen rakenteet muodostavat mielenkiintoisen kokonaisuuden, joka kertoo monipuolisesti siitä, miten alueelle ennen toista maailmansotaa suunniteltuja hakkuutyömaita valmisteltiin. Varsinkin lumiauran jäännös on olemukseltaan miltei monumentaalinen. Jos kohdetta haluttaisiin esitellä alueella liikkuville retkeilijöille aktiivisemmin, pitäisi Aurajängän ylitse rakentaa pitkostettu polku Luttojoen ja Anterin väliseltä huoltotieltä, koska varsinkin keväisin jänkä on vetinen ja vaikeasti ylitettävä. Huoltotien varrelle voitaisiin myös pystyttää kohteen historiasta kertova opastustaulu.

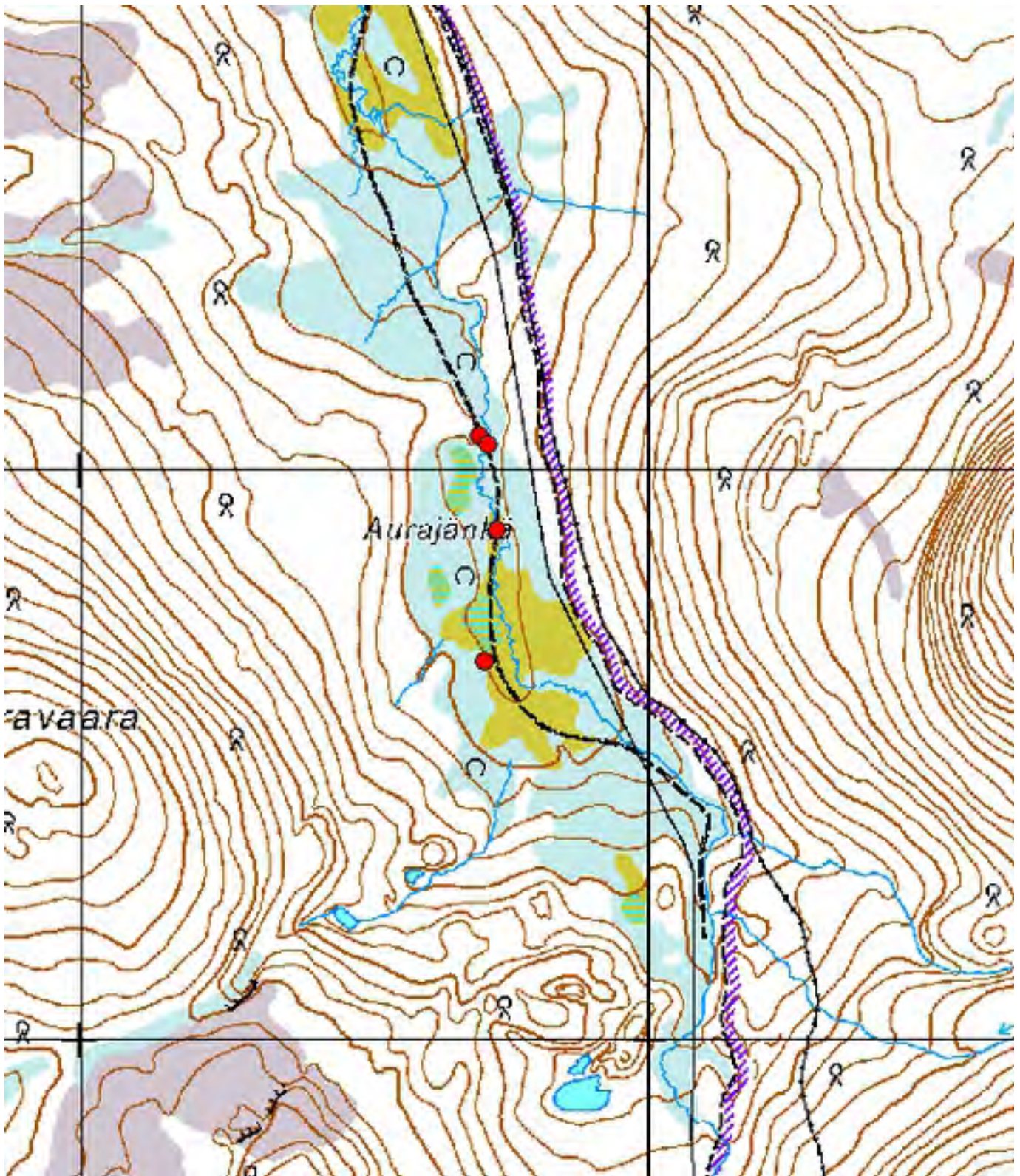
**Viranomais-
rekisterinro:**

Arvotus:

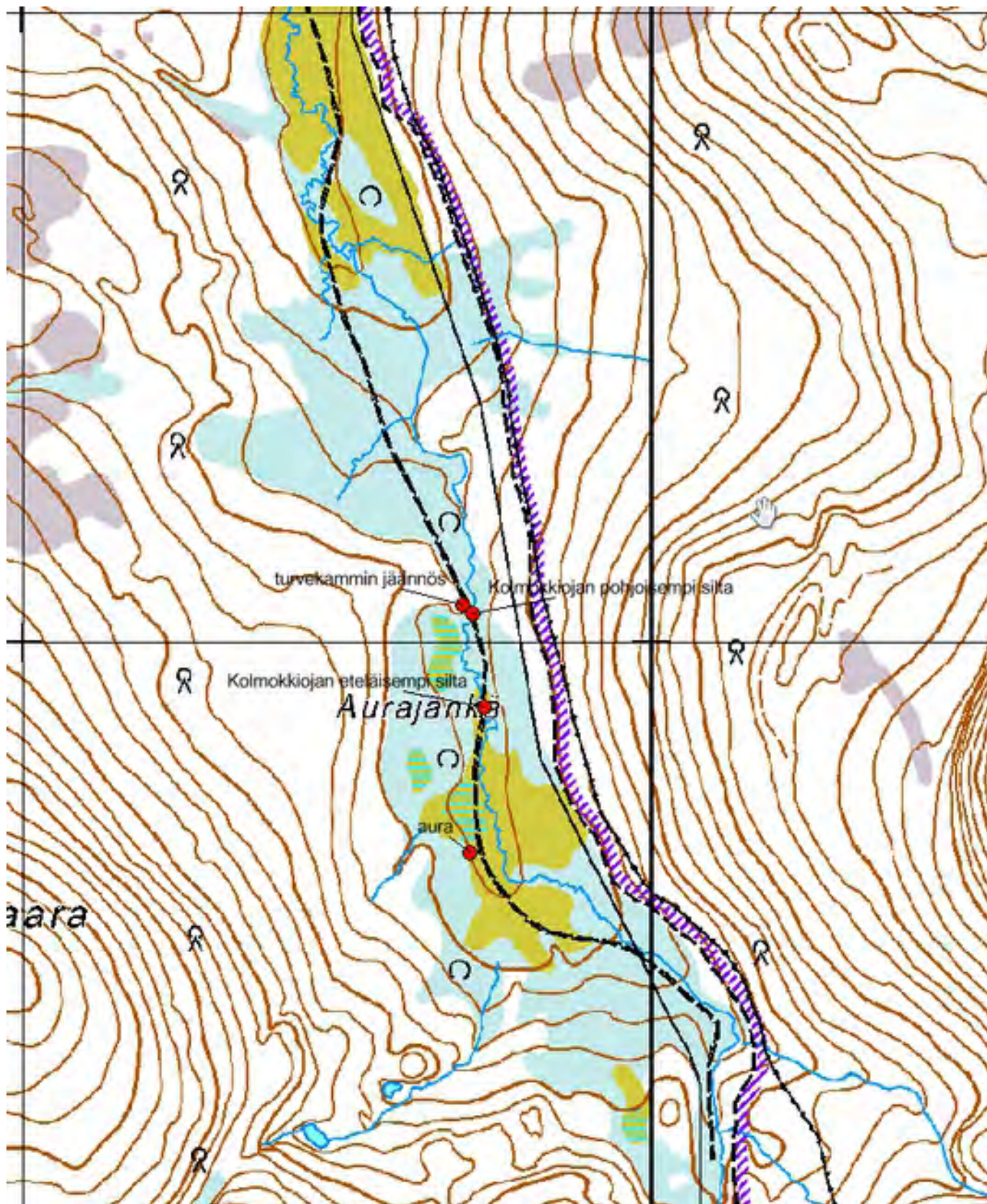
8 Muu suojeleuarvo

Kunto: 2 Keskinertainen

**Kohteen
suojaus:** 0 Ei määritelty

Kartta 100. Aurajängän savottajäännökset.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 101. Aurajängän savottajäännökset.
 © Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 339. Aurajängän savottajäännökset. Turvekammin jäännös.
Taustalla vanha tukkitien pohja. Kuvattu etelästä.

Kuva 340. Aurajängän savottajäännökset. Turvekammin jäännös.
Taustalla vanha tukkitien pohja. Kuvattu kaakosta.

Kuva 341. Aurajängän savottajäännökset. Kolmokkiojan pohjoisempi silta. Tukkitie jatkuu sillan takana kohti etelälounasta. Kuvattu pohjoisluoteesta.

Kuva 342. Aurajängän savottajäännökset. Kolmokkiojan pohjoisempi silta. Taustalla Aurajängän länsipuoleista männikkökangasta. Kuvattu lännestä.

Kuva 343. Aurajängän savottajäännökset. Kolmokkiojan pohjoisempi silta. Lähikuva sillan koillislaidan rakenteista. Kuvattu etelästä.

Kuva 344. Aurajängän savottajäännökset. Kolmokkiojan eteläisempi silta. Tulvat ovat huuhtoneet siltaa peittäneen maan pois. Kuvattu itäkoillisesta.

Kuva 345. Aurajängän savottajäännökset. Kolmökkiojan eteläisempi silta. Taustalla kangasta, jolla kulkee Anteriin johtava huoltotie. Kuvattu lännestä.

Kuva 346. Aurajängän savottajäännökset. Kolmökkiojan eteläisempi silta. Sillan kansipuut ovat miltei kokonaan veden pinnan alla. Kuvattu idästä.

Kuva 347. Aurajängän savottajäännökset. Tukkitien auran jäännös.
Auran kärki on vahvistettu peltilevyillä. Kuvattu lounaasta.

Kuva 348. Aurajängän savottajäännökset. Tukkitien auran jäännös.
Auran levitettävä siiveke on sortunut maahan. Kuvattu länsiluoteesta.

Kuva 349. Aurajängän savottajäännökset. Tukkitien auran jäännös. Aura on raskastekoinen ja vahvasti raudoitettu. Kuvattu koillisesta.

Kuva 350. Aurajängän savottajäännökset. Tukkitien auran jäännös. Jalasten välissä on lankuista rakennettu lava. Kuvattu itäkoillisesta.

4.12.2 Harrijärvi

868 Urho Kekkosen kansallispuisto, Harrijärvi Siltojen jäännöksiä

MH-tunnus: 163600

Kohdetyyppi:	13 Liikennekohteet	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamivuosi:	1939	Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	3	Tarkastus:	S. Viljanmaa 11.9.2013

Koordinaattiselitys:	Suolta siltojen 1 ja 3 väliltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7586223, Y 3562129, Z 178	Löydöt:	

Taustatiedot

Joel Ahola mainitsee kohteen kirjoittamassaan Saariselän retkeilyoppaassa: "Alkuperäinen tukkitie saapuu Harrijärven huoltotuvan pihasta sen itäpuoliselle avosuolle ympäröivää suota syvempänä urana. Muutamana kymmenen sentin syvyinen paikka on syntynyt talvitien turpeenpoiston seurauksena. Harrijärveen laskevan joen kohdalla on ollut vankka silta, jonka niskapuut ovat säilyneet veden alla paikoillaan ja verraten hyväkuntoisina. Tulvat ovat repineet sillan kansipuut mukaansa. Irronneita hirsiä lojuu virran viemänä jokipenkoilla ja uppotukkeina uoman pohjalla. Sillalta itään jatkuva tiepohja erottuu ympäröivästä suosta heinikkoisena kaistaleena."

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee suolla Harrijärven itä- ja koillispuolilla, kolmena pesäkkeenä järveen laskevan pienen joen varrella. Joen läheisyydessä kasvaa saraheinikköä, paju-, kataja- ja vaivaiskoivupensaikköä sekä juolukkaa ja sammalia. Kohteen itäisimmän pesäkkeen lähialueella kasvaa myös harvahkoa koivikköä.

Kohteen kuvaus

Kohde muodostuu kolmen sillan jäännöksistä. Silta 1 on vuonna 1939 rakennetun tukkitien silta, josta J. Ahola kertoo. Silta 2 sijaitsee sillasta 1 noin neljäkymmentä metriä alavirran suunnalle, kaakkoon päin. Silta 2:n rakentamisajankohta on vaikeaa arvioida, mutta sen rakenteissa on ilmeisesti hyödynnetty tukkitien sillasta irronneita kansipuita. Silta 3 sijaitsee sillasta 2 noin kaksisataa metriä kaakkoon päin, ylävirran suunnalla, joen mutkan muodostaman kannaksen toisella puolella. Silta 3 saattaa olla kantavilta rakenteiltaan saman ikäinen kuin silta 1, mutta sitä on kunnostettu vielä viime vuosikymmeninä.

Siltojen jäännösten koordinaatit ja tarkempi kuvaus:

Silta 1

$x = 7586303 / y = 3562047$

Joen leveys sillan kohdalla on noin kahdeksan metriä. Luode-kaakkosuuntaisen sillan kantavina rakenteina ovat joen poikki kulkevat viisi vankkaa niskapuuta, joiden halkaisijat vaihtelevat välillä 30 cm - 40 cm. Niskapuut ovat noin kahdentoista metrin mittaisia, ne sijaitsevat noin metrin välein ja niiden yläpinnat ovat noin 10 cm - 20 cm joen vedenpinnan alapuolella. Ilmeisesti ne ovat säilyneet joessa lähes täysin lahoamatta. Sillan luoteispäässä on vielä paikoillaan kymmenen sillan kansipuuta, muut kansipuut ovat huuhtoutuneet virran mukaan. Niitä näkyy joen pohjassa sillalta Harrijärvelle päin. Osa kansipuista on katkaistu sahalla ja osa kirveellä. Kansipuiden halkaisijat vaihtelevat välillä 15 cm - 25 cm, ja ne ovat noin kahdeksan metrin mittaisia.

Silta 2

$x = 7586269 / y = 3562068$

Joen leveys sillan kohdalla on noin kuusi metriä. Joen poikki kulkee koillis-lounaisuuntaisesti, miltei vierekkäin asetettuina, kolme noin kahdeksanmetristä niskapuuta, joiden alapinnat ovat jokseenkin joen pinnan tasolla. Niskapuut ovat ohuempia kuin sillassa 1, läpimitaltaan noin 20 cm. Sillan leveys on ollut noin neljä metriä ja niskapuita on ilmeisesti ollut alkujaan noin kymmenen. Sillan kansipuita on säilynyt sillan molemmissa päissä, mutta joen päällä olevassa osassa siltaa kansipuita ei enää ole. Kansipuiden halkaisijat vaihtelevat välillä 15 cm - 20 cm ja kaikki sillan puut vaikuttavat olevan sahalla katkaistuja. Useimmat sillan rakenteista irronneet tukit ovat joen pohjassa alavirran suunnalla muutamien kymmenien metrien säteellä sillasta.

Silta 3

$x = 7586145 / y = 3562233$

Joen leveys sillan kohdalla on noin kuusi metriä. Joen poikki kulkee luode-kaakkosuuntaisesti ilmeisesti kolme noin kahdeksanmetristä niskapuuta, jotka ovat noin 30 cm paksuisia. Niskapuiden yläpinnat ovat jokseenkin joen pinnan tasalla, ja niiden päälle on ladottu sillan kansipuiksi noin kolmimetrisiä koivurankoja, jotka ovat halkaisijoiltaan noin kymmensenttisiä. Silta on yhä sen verran hyvässä kunnossa, että se on turvallisesti jalkaisin ylitettävissä.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu siltojen jäännösten sijainnin mukaisesti kolmeksi rajaukseltaan pistemäiseksi alakohteeksi, joista kunkin halkaisija on noin kymmenen metriä. Luoteisimman ja kaakkoisimman sillan välinen etäisyys on noin 240 metriä.

Tulkinta

Harrijärveen laskevan joen yli rakennetuista silloista ainoastaan silta 1 on yksiselitteisesti vuonna 1939 rakennettuun tukkitien pohjaan liittyvä. Myös silta 3:n niskapuut voivat olla peräisin samalta ajalta, mutta sitä tuskin on kuitenkaan missään vaiheessa tarkoitettu autoilla ylitettäväksi. Silta 3:n kansipuina olevat koivurangat lienee ladottu paikoilleen aikaisintaan noin viisitoista vuotta sitten. Silta 2 on mahdollisesti rakennettu toisen maailmansodan jälkeen poromiesten tai rajavartioiden toimesta, ja sen rakentamiseen on todennäköisesti käytetty silta 1:n kansipuita, jotka tulvat ovat huuhtoneet pois paikoiltaan. Kevättulvat ovat olennaisin siltojen jäännösten säilymistä uhkaava tekijä, mutta todennäköisesti ainakin silta 1:n vankat niskapuut säilyvät paikoillaan vielä satoja vuosia.

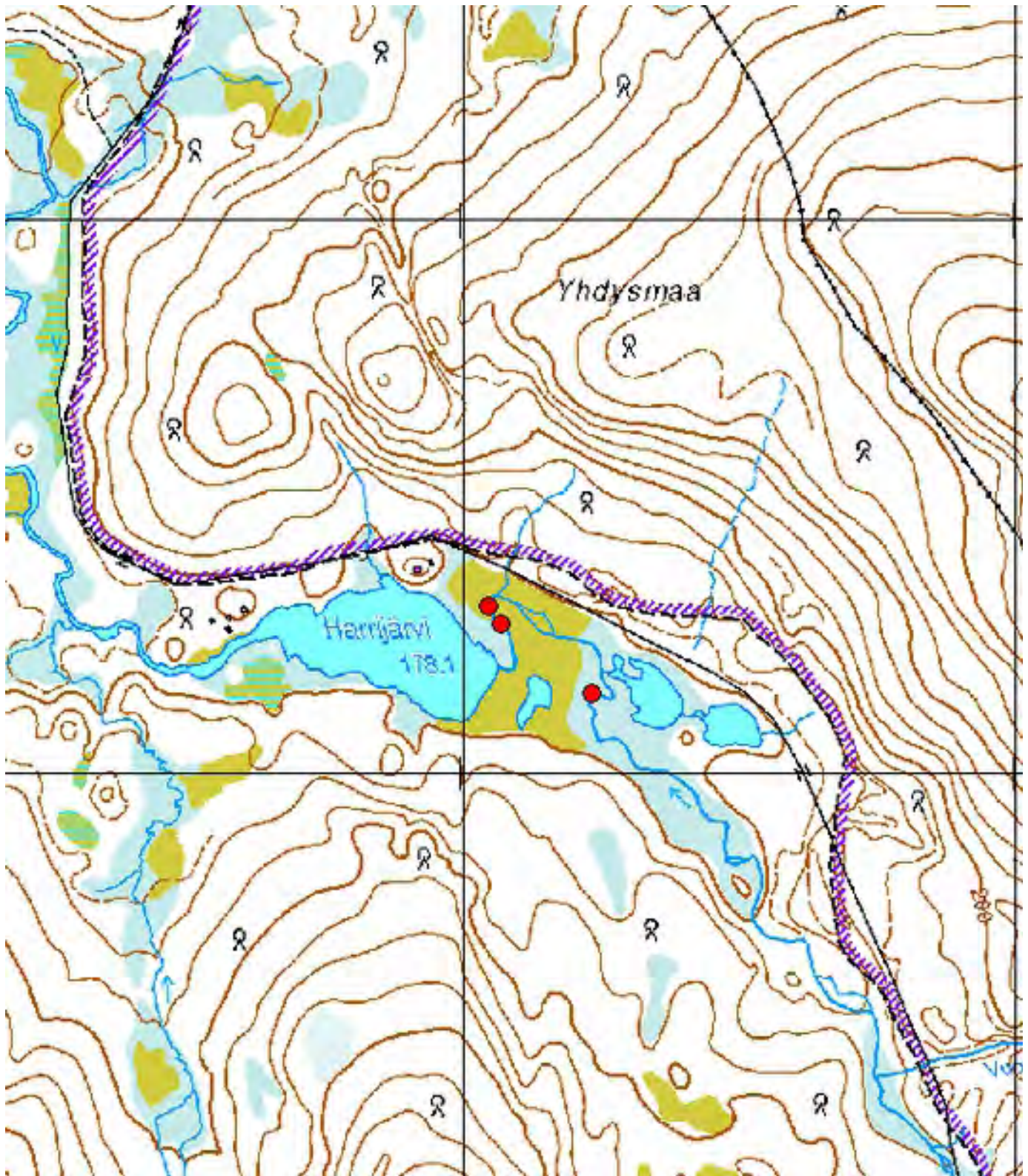
**Viranomais-
rekisterinro:**

Arvotus:

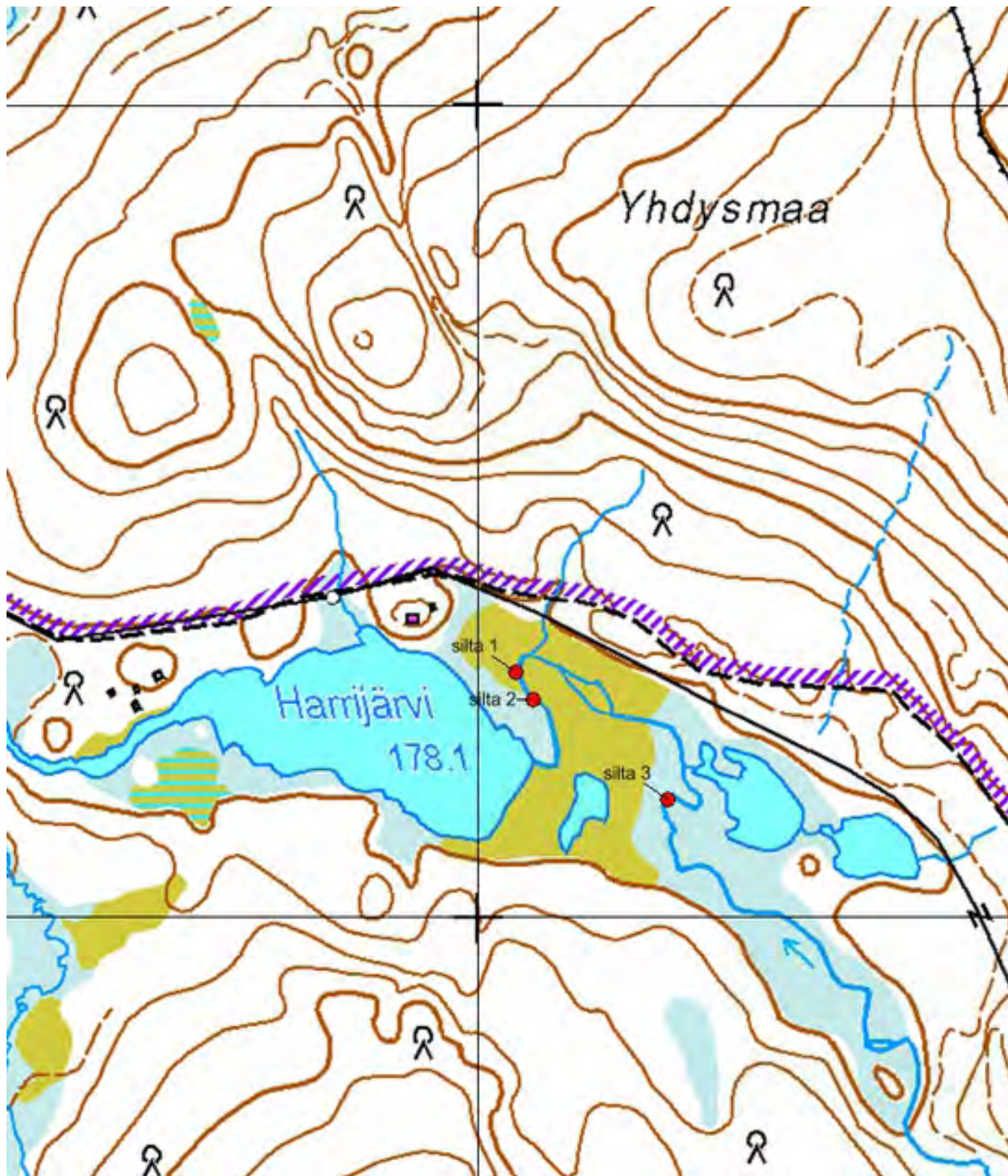
8 Muu suojeleuarvo

Kunto: 2 Keskinertainen

**Kohteen
suojelu:** 0 Ei määritelty

Kartta 102. Harrijärvi. Siltojen jäännöksiä.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 103. Harrijärvi. Siltojen jäännöksiä.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 339. Harrijärvi. Silta 1. Kuvattu etelästä.

Kuva 340. Harrijärvi. Silta 1. Kuvattu kaakosta.

Kuva 341. Harrijärvi. Silta 1. Kuvattu pohjoiskoillisesta.

Kuva 342. Harrijärvi. Silta 1. Kuvattu luoteesta.

Kuva 343. Harrijärvi. Silta 2. Kuvattu eteläkaakosta.

Kuva 344. Harrijärvi. Silta 2. Kuvattu lounaasta.

Kuva 345. Harrijärvi. Silta 2. Kuvattu koillisesta.

Kuva 346. Harrijärvi. Silta 2. Kuvattu pohjoiskoillisesta.

Kuva 347. Harrijärvi. Silta 3. Kuvattu pohjoisesta.

Kuva 348. Harrijärvi. Silta 3. Kuvattu luoteesta.

4.12.3 Kiertämäpään kämpä

868 Urho Kekkosen kansallispuisto, Kiertämäpään kämpä Kämpän ja tallin rauniot

MH-tunnus: 163091

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamivuosi:	1939	Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	2	Tarkastus:	S. Viljanmaa 11.9.2013

Koordinaattiselitys:	Kämpän ja tallin raunioiden väliltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7592360, Y 3560104, Z 225	Löydöt:	

Taustatiedot

Olli Sandström 2009, Tukkeja tunturien takaa: Luttojoen pohjoispuolella suunniteltiin suuria savotoita 1930-luvulla. Puutavara oli tarkoitus kuljettaa nykyisen kansallispuiston läpi Luirojoelle ja uittaa sieltä kohti Pohjanlahtea. Nykyisen kansallispuiston läpi Luttojoelta Luirojoelle rakennettiin talvitie ja sen varteen huoltokämppeä."

Joel Ahola kertoo kirjoittamassaan Saariselän retkeilyoppaassa Kiertämäpään kämpästä seuraavasti: "Lutolta Luirolle vievän tukkitien varteen suunnitelluista huoltokämpistä ehdittiin rakentaa lähes valmiiksi Kiertämäpään, Hirvaspään eli Keinutuolijängän sekä Anterinjoen kämpät ja tallit. Vuonna 1939 rakennetut Kiertämäpään huoltorakennukset arvioitiin vuonna 1948 tehdyssä katselmuksessa. Silloisen raportin mukaan kämpä ja talli olivat hyväkuntoisia, mutta osin kattamattomia. Välikatto oli eristetty maakerroksella, joka on nopeuttanut rakennusten lahoamista ulkokaton puuttuessa. Raportin mukaan tuvasta puuttui katon lisäksi lattia, ovi, ikkunat, laverit ja kamiina."

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Anterin entiselle rajavartioasemalle johtavan huoltotien ja sen länsipuolella olevan jängän välissä, hiekkapohjaisella, loivasti länteen päin viettävällä männikkökankaalla. Jängän keskellä virtaa puro kohti pohjoista. Puro on noin kuudenkymmenen metrin päässä kohteesta, noin kaksi metriä kohdetta alempana. Aluskasvillisuutta kohteen ympäristössä hallitsevat variksenmarja, puolukka, mustikka ja suopursu sekä poronjäkälat, seinäsammal ja muut sammalet. 1930-luvun tukkitien pohja kulkee suolla kohteen länsipuolella.

Kohteen kuvaus

Kohde muodostuu kämpän ja tallin jäännöksistä. Kiertämäpään kämpän jäännös sijaitsee kohdassa $x = 7592239$ / $y = 3560099$ ja tallin jäännös kohdassa $x = 7592384$ / $y = 3560110$. Molemmat rakennusten jäännökset ovat alle kymmenen metrin päässä Anterin huoltotieltä, terassimaisilla tasanteilla, joiden länsipuolella rinne laskeutuu jängän laitaa kohti.

Kiertämäpään kämpä on ollut pohjois-eteläsuuntainen ja kooltaan noin 10 m x 10 m. Joel Aholan mukaan kämpän ovi on sijainnut sen länsiseinällä, mutta oviaukon paikka ei ole säilyneistä jäännöksistä enää paikallistettavissa. Kämpän lattia-alalla kasvavien puiden perusteella kämpä on palanut viimeistään noin kolmekymmentä vuotta sitten. Paikalla on jäljellä vain puskittuva, heinikkoa kasvava aukio, alimpien hirsikertojen osittain hiiltyneitä jäännöksiä ja muutamia pitkälle lahonneita itä-länsisuuntaisia katoniskoja.

Kämpän pohjoisseinästä on säilynyt kaksi hirsikertaa, muista vähemmän. Säilyneet hirret ovat pyöreitä ja halkaisijoiltaan noin 30 cm kokoisia. Kämpän jäännöksen eteläpuolella, noin viiden metrin etäisyydellä eteläseinän kohdalta, sijaitsee kaksi pyöreää maakuoppaa, jotka ovat halkaisijoiltaan noin kaksimetrisiä ja alle metrin syvyisiä. Kuopat liittyvät todennäköisesti kämpän rakentamisen aikaiseen toimintaan.

Kiertämäpään talli on säilynyt kämppää paremmin. Tallin hirsikehikko on vielä hyvin hahmollaan. Talli on ollut pohjoisluode-eteläkaakkoisuuntainen, kooltaan noin 9 m x 6 m, ja se on salvottu halkaisijoiltaan 20 cm - 30 cm kokoisista hirsistä, joita on ollut tasakertaan asti seitsemän hirsikertaa. Rakenteen korkeus seitsemännen hirsikerran yläreunassa on ollut noin 1,8 m. Hirret on katkaistu sahaamalla, niiden päissä ovat sahatut salvokset sekä ylä- että alapuolella, ja hirsien väliin on laitettu tilkkeeksi sammalta. Tallin kattoa ovat kannatelleet kaksi rinnakkaista vankkaa kurkihirttä, joiden paksuus paksummasta päästään on noin 40 cm. Toinen kurkihirsistä on edelleen paikoillaan. Oviaukko on kohti länsilounasta, ja se on noin metrin levyinen. Tallin lattia-alalla kasvaa koivuvesakkoa, varpuja, sammalia ja jäkäliä sekä metsäkortetta.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu alueella, jonka pituus on noin kuusikymmentä metriä ja leveys noin kaksikymmentä metriä. Idässä alue rajautuu Anterin huoltotien länsilaitaan ja lännessä suolle laskevan rinteeseen partaalle. Alueelle sisältyvät Kiertämäpään kämpän ja tallin jäännökset sekä niiden lähiympäristö.

Tulkinta

Ennen toista maailmansotaa osittain keskeneräisiksi jääneitä Kiertämäpään kämppää ja tallia ei koskaan rakennettu valmiiksi saakka. Retkeilijät ovat mahdollisesti käyttäneet rakennuksia väliaikaisina sääsuojina, mihin toimintaan myös kämpän jäännöksen palaminen voi liittyä. Kohteen säilyminen nykytilassaan ei vaikuta uhatulta, ja tallin hirsikehikko säilynee rakennuksen jäännökseksi tunnistettavissa olevana rauniona vielä vuosikymmeniä.

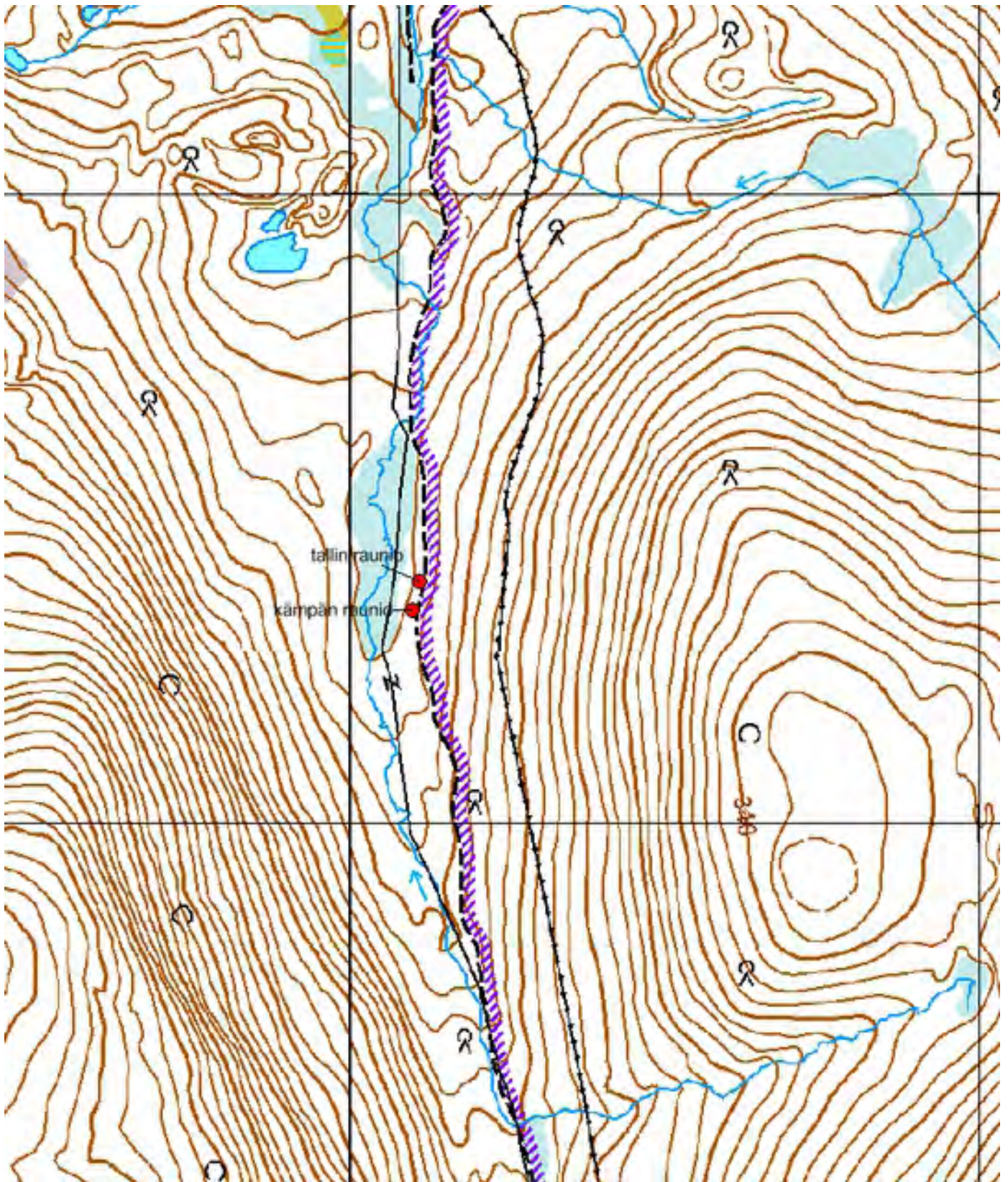
**Viranomais-
rekisterinro:**

Arvotus:

8 Muu suojeluarvo

Kunto: 3 Huono

**Kohteen
suojaus:** 9 Muu suojeluarvo

Kartta 104. Kiertämäpään käämpä. Kämpän ja tallin rauniot.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 349. Kiertämäpään kämppä. Aukio kämpän jäännöksen kohdalla. Kämppä on palanut vähintään 30 vuotta sitten. Kuvattu kaakosta.

Kuva 350. Kiertämäpään kämppä. Etualalla kaksi maakuoppaa. Taustalla oikealla kämpän raunio. Kuvattu kaakosta.

Kuva 351. Kiertämöpään kämppä. Tallin raunio. Kuvattu koillisesta.

Kuva 352. Kiertämöpään kämppä. Tallin raunio. Kuvattu kaakosta.

Kuva 353. Kiertämäpään kämppä. Tallin raunio. Kuvattu lounaasta.

Kuva 354. Kiertämäpään kämppä. Tallin raunio. Tallin hirsikehikon parhaiten säilynyt nurkka. Lähikuva salvoksista. Kuvattu lounaasta.

Kuva 355. Kiertämäpään kämppä. Tallin raunio. Oviaukko.
Kuvattu länsilounaasta.

4.12.4 Kolmokkiojan kämppä

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Kolmokkiojan kämppä Kämpänteelmän raunio

MH-tunnus: 143997

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamivuosi:	1939	Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 10.9.2013

Koordinaattiselitys:	Kämpänteelmän raunion keskeltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7596636, Y 3559698, Z 145	Löydöt:	

Taustatiedot

Olli Sandström 2009, Tukkeja tunturien takaa: "Luttojoen pohjoispuolella suunniteltiin suuria savotoita 1930-luvun loppupuolella. Puutavara oli tarkoitus kuljettaa nykyisen kansallispuiston alueen läpi Luirojoella ja uittaa sieltä kohti Pohjanlahtea. Nykyisen kansallispuiston läpi Luttojoelta Luirojoelle rakennettiin talvitie ja sen varteen huoltokämppejä."

Joel Ahola on maininnut kohteen kirjoittamassaan Saariselän retkeilyoppaassa nimellä Kolmokkiojan kämppähirret. Hän kertoo kämpän historiasta seuraavasti: "Lutolta Luirojoelle vievän talvitieuran pohjoisin huoltotupa suunniteltiin rakennettavaksi Kiertämäkankaalle pienen lampareen länsipuolelle. Talvisodan lopettamat työt jäivät pahasti kesken, sillä kämppään on ehditty veistää paikoilleen vasta pari alimmaista hirttä."

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Kolmokkiojan pohjoispuolella olevan pienen lammen luoteisrannalta noin viisikymmentä metriä länteen päin. Kohteen ja lammen välistä kulkee Luttojoelta Luirojoelle johtava talvitieura. Kohteen lähiympäristö on hiekkapohjaista männikkökangasta, jonka aluskasvillisuutta hallitsevat variksenmarja, puolukka ja suopursu sekä poronjäkälät ja sammalet. Lammen rannat ovat soistuneet noin viidentoista metrin leveydeltä ja kasvavat saraheinikkoa.

Kohteen kuvaus

Kohde on keskeneräiseksi jääneen kämpän raunio. Vain kämpän alimpia hirsikertoja on ennätetty salvoa paikoilleen; enimmillään hirsikertoja on neljä. Hirret ovat pyöreitä, halkaisijoiltaan 20 cm - 30 cm, sahalla katkaistuja ja molemmilta puolin salvottuja. Hirsikertojen väliin on laitettu tilkkeeksi sammalta. Hirsikehikon sisäpuolella kasvaa nuorta männikköä.

Rauniosta käy ilmi kämpän suunniteltu koko ja huonejako. Raunio on luode-kaakkosuuntainen, kooltaan noin 15 m x 10 m. Oviaukko sijaitsee kaakkoisseinällä, lammelle päin. Oviaukolta alkaa noin nelimetrinen käytävä, jonka leveys on vajaat kaksi metriä. Käytävän molemmissa päissä hirsien päätyihin on tehty loveukset ovien karveja varten. Alimmat hirret ovat kuitenkin oviaukkojenkin kohdilla täyspitkät. Käytävän molemmin puolin sijaitsevat huonetilat, jotka ovat kooltaan noin 4 m x 3 m ja 4 m x 5 m. Huonetiloista pienempi on käytävän koillispuolella. Näihin tiloihin johtavat käytävältä noin metrin levyiset oviaukot. Käytävän päässä sijaitsee kämpän kolmas ja suurin huone, kooltaan noin 9 m x 10 m. Suurimman huoneen lattia-alalla on kolme halkaisijaltaan noin kaksimetristä maakuoppaa, joiden syvyys on noin puoli metriä. Yksi samanlainen kuoppa on myös toiseksi suurimman huoneen lattia-alalla.

Ne kämpän hirret, joita ei ollut ennätetty salvoa paikoilleen ennen talvisotaa, ovat ladottuina kämpänteelmän vierelle. Kunkin seinän vierustalla olevien hirsien määrästä on laskettavissa, että kämppään oli suunniteltu rakennettavan tasakertaan saakka kymmenen hirsikertaa, jolloin hirsikehikon korkeudeksi olisi tullut noin 2,5 metriä. Maata vasten olevissa irrallisissa hirsissä ei ole salvoksia ja ne ovat jo läpeensä lahoja, useat miltei kokonaan sammalen peittämiä.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu halkaisijaltaan noin kolmikymmenmetriselle alueelle, joka kattaa kämpänteelmän raunion sekä sen vierelle ladotut salvomattomat hirret.

Tulkinta

Vaikuttaa siltä, että Kolmokkiojan kämpänteelmän raunio on saanut lahota rauhassa siitä lähtien, kun sen rakentaminen keskeytyi toisen maailmansodan vuoksi. Raunio on kuitenkin nykytilassaankin viehättävä savottahistoriasta kertova kulttuuriperintökohde. Ilmeisesti kämpän suurin huoneterila oli suunniteltu tukkijätkien käyttöön ja kaksi pienempää huonetta työnjohdon ja keittäjän huoneiksi. Tallin tai saunan rakentamista kämpän lähiympäristöön ei ollut ennätetty sodan syttymiseen mennessä ilmeisesti lainkaan aloittaa. Kohteeseen ei kohdistu ihmisen toimista aiheutuvaa merkittävää tuhoutumisuhkaa, mutta hirsien lahoamisen myötä kohde tuhoutuu jo lähivuosisikymmeninä lähes täysin.

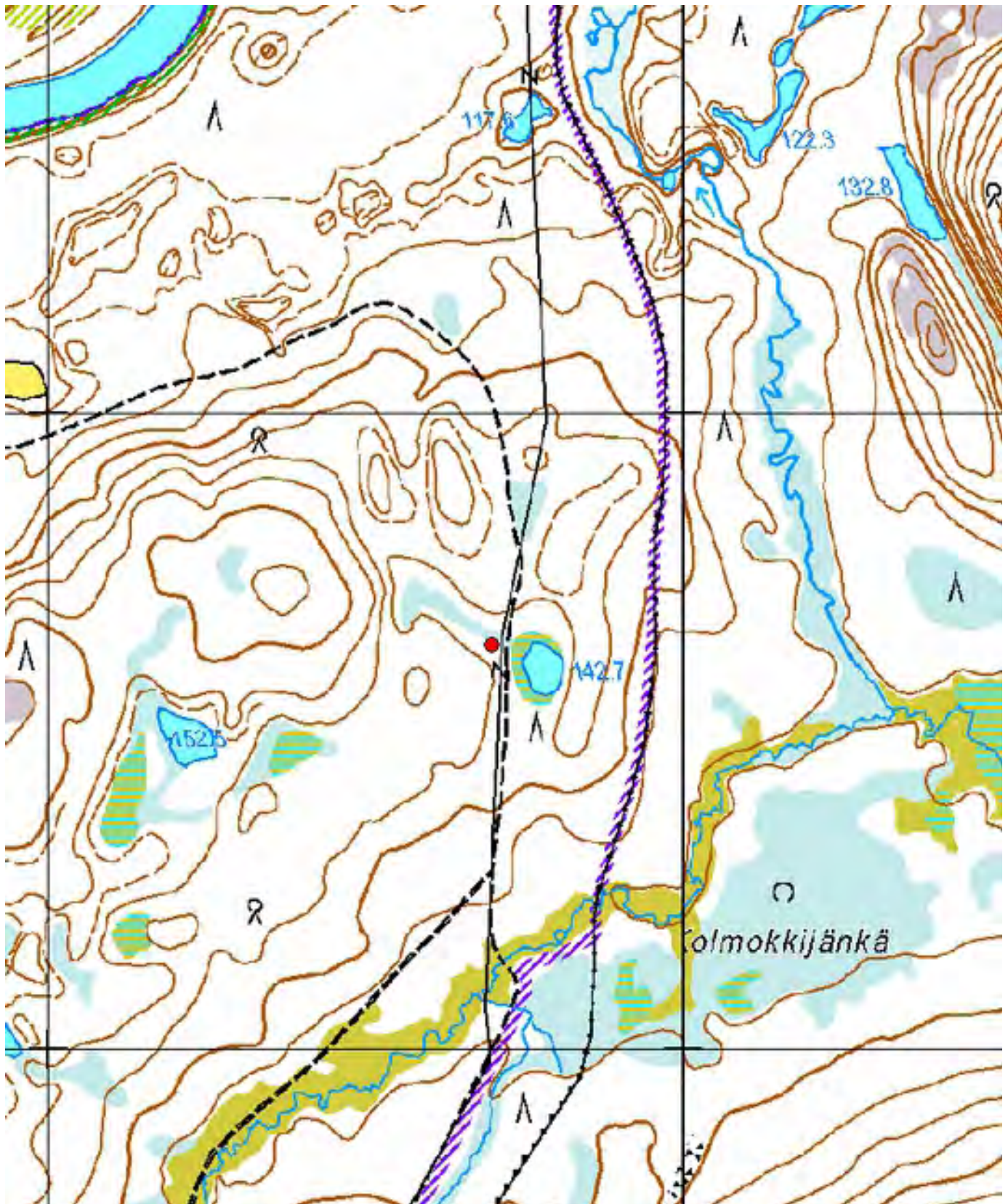
**Viranomais-
rekisterinro:**

Arvotus:

8 Muu suojeluarvo

Kunto: 2 Keskinertainen

**Kohteen
suojaus:** 9 Muu suojeluarvo

Kartta 105. Kolmokkiojan kämppä. Kämpänteelmän raunio.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 356. Kolmökkiojan kämppä. Kämpänteelmän raunio. Kuvattu kaakosta.

Kuva 357. Kolmökkiojan kämppä. Kämpänteelmän raunio. Kuvattu etelästä.

4.12.5 Kopsusjärven uittopato

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Kopsusjärven uittopato

MH-tunnus: 162911

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 29.8.2013

Koordinaattiselitys:	Padon keskeltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7571535, Y 3523750, Z 280	Löydöt:	

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Kopsusjoen niskalla, kohdassa, jossa joki kaventuu kahden moreeniharjanteen välissä noin kuuden metrin levyiseksi. Kohteen lähiympäristö joen varrella kuusten ja koivujen muodostamaa sekametsää, jonka aluskasvillisuutta hallitsevat puolukka, ruohokanukka, metsäkorte ja mustikka sekä sarat, heinäkasvit ja sammalet.

Kohteen kuvaus

Kohde on tukkien uittoa varten rakennettu koillis-lounaissuuntainen pato, joka on kasattu lähinnä maasta ja kivistä. Yleisolemukseltaan pato on vallimainen ja leveimmillään noin neljä metriä leveä. Korkeimmillaan padon yläreuna on noin metrin verran joen pintaa ylempänä, ja pato kohtaa moreeniharjanteen rinteeseen molemmin puolin jokea noin kymmenen metrin etäisyydellä rannasta.

Alavirran puolelta patovalli on tuettu vierekkäisillä pystypaaluilla, joita puolestaan ovat tukeneet vaakasuorat hirret. Vaakasuorien hirsien paikoillaan pysymisen ovat varmistaneet noin kahdeksan metrin mittaiset viistotuet, joiden alapää on tuettu pystypaaluilla ja kivilatomuksilla. Viistotukia on ollut yhteensä neljä, mutta rakenteesta ei enää selviä, kuinka viistotuet on kiinnitetty padon pystypaalutusta tukeneisiin vaakasuoriin hirsiiin. Padon puurakenteet ovat jo pitkälti lahonneet, ja parhaiten säilyneet osat puurakenteista sijaitsevat joessa.

Padon kummankin pään lähellä, sijaitsee halkaisijaltaan noin kolmimetrinen pyöreä maakuoppa, joka on noin metrin syvyinen. Maakuopat on kaivettu moreeniharjanteille hieman patoa ylempään, ja niistä on saatu padon rakentamiseen käytetty maa-aines.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu koillis-lounaissuuntaiselle alueelle, jonka pituus on noin viisikymmentä metriä ja leveys noin kaksikymmentä metriä. Alue on rajattu määrittämällä siihen sisältyviksi uittopadon rakenteet, padon rakentamisen aikana kaivetut maakuopat sekä niiden lähiympäristö noin kymmenen metrin säteellä rakenteista ja kuopista.

Tulkinta

Kohde on uittopato, joka muistuttaa rakenteeltaan paljon Luirojärven uittopatoa. Kopsusjärven pato on kuitenkin Luirojärven patoa pienempi ja rakenteiltaan huonokuntoisempi. Patorakennelma on todennäköisesti rakennettu viimeistään 1930-luvulla, mahdollisesti jonkin verran aiemmin kuin vuonna 1939 rakennettu Luirojärven pato.

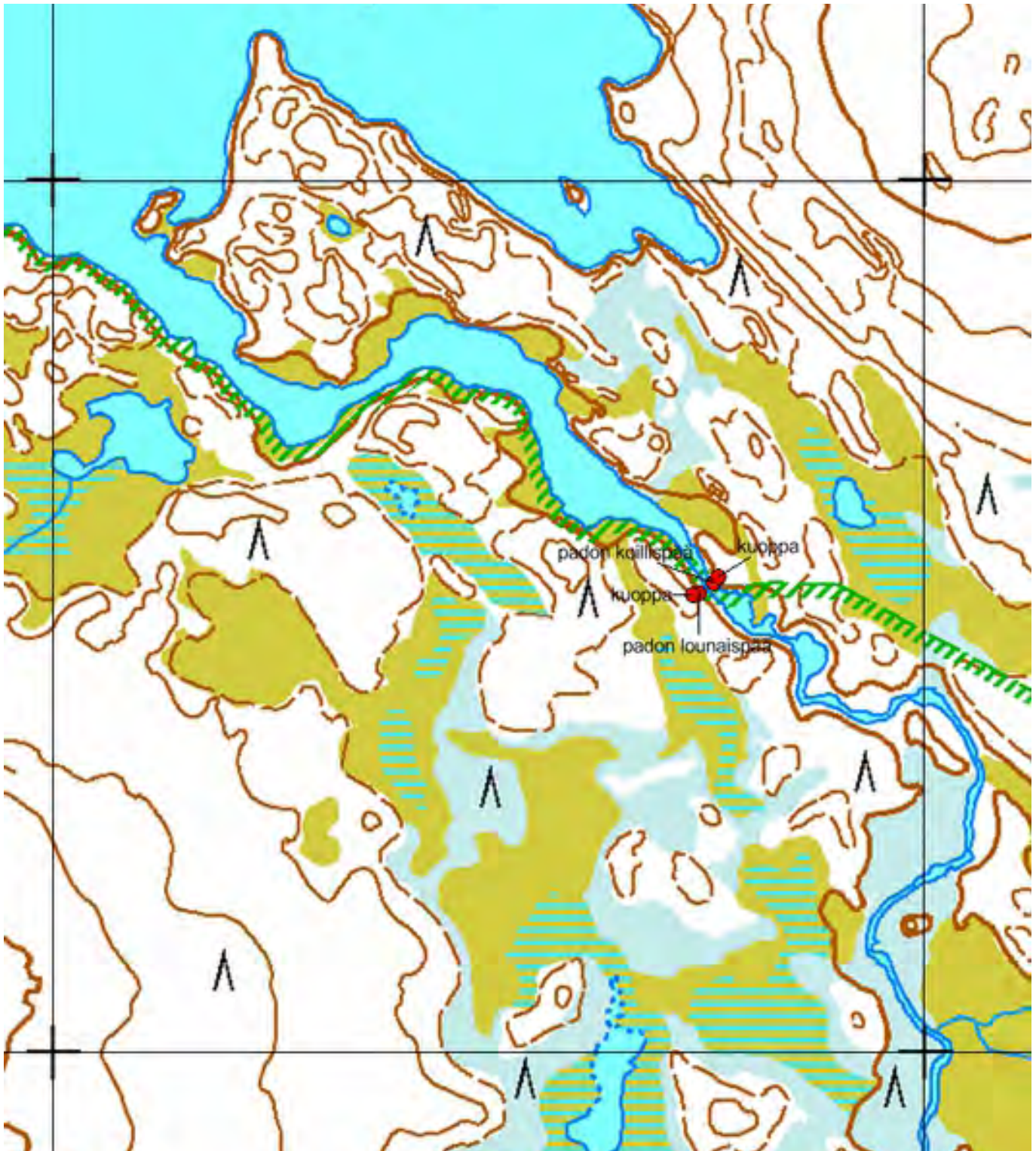
**Viranomais-
rekisterinro:**

Arvotus:

8 Muu suojeleuarvo

Kunto: 2 Keskinertainen

**Kohteen
suojelu:** 0 Ei määritelty

Kartta 106. Kopsusjärven uittopato ja maakuopat.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 358. Kopsusjärven uittopato. Padon viistotukien tukipaaluksia jokeen koillisrannalla. Taustalla Kopsusjokea. Kuvattu luoteesta.

Kuva 359. Kopsusjärven uittopato. Padon tukirakenteita. Jokeen on kasattu kaksi vankkaa kivilatomusta tukemaan padon viistotukia. Kuvattu lännestä.

Kuva 360. Kopsusjärven uittopato. Padon tukirakenteita. Jokeen on kasattu kaksi vankkaa kivilatomusta tukemaan padon viistotukia. Kuvattu luoteesta.

Kuva 361. Kopsusjärven uittopato. Padon tukirakenteita alavirran suunnalta nähtyinä. Taustalla maisemaa Kopsusjärven luusuaan päin. Kuvattu kaakosta.

Kuva 362. Kopsusjärven uittopato. Padon viistotukien tukirakenteita. Etualalla rannassa paalutuksia, taaempana kivilatomukset. Kuvattu pohjoiskoillisesta.

Kuva 363. Kopsusjärven uittopato. Patorakenteita joen lounaisrannalla. Maasta ja kivistä kasattu valli ja vallin tukipaalutusta. Kuvattu koillisesta.

Kuva 364. Kopsusjärven uittopato. Maakuoppa uittopadon koillispään lähellä. Kuopasta on kaivettu maa-aineksia padon rakentamiseen. Kuvattu kaakosta.

Kuva 365. Kopsusjärven uittopato. Maakuoppa uittopadon lounaispään lähellä. Kuopasta on kaivettu maa-aineksia padon rakentamiseen. Kuvattu eteläkaakosta.

4.12.6 Luirojärven uittopato

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Luirojärven uittopato

MH-tunnus: 163447

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	1939	Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 26.8.2013

Koordinaattiselitys:	Uittopadon päiden väliltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7569637, Y 3542264, Z 282	Löydöt:	

Taustatiedot

Joel Ahola kertoo kirjoittamassaan Saariselän retkeilyoppaassa kohteesta seuraavasti: "Luirojärven luusuan pajupuskissa piilottelee vuonna 1939 rakennetun uittopadon eli tammen jäänteet. - - Padolla oli tarkoitus varastoida Luirojärven vettä kevään 1940 uittoon, mutta Luton ja Luirojoen välinen autosavotta ja kevään uitto peruuntuivat talvisodan syttyessä."

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Luirojoen niskalla, molemmin puolin jokea, alavalla, soisella ranta-alueella, jolla kasvaa lähinnä koivujen ja pajujen muodostamaa pensaikkoa sekä saroja ja sammalia. Kohteen rakenteet jatkuvat joen rantaveteenkin, joten kyseessä on myös osittain vedenalainen kulttuuriperintökohde. Kahlaamo, jonka kohdalla Saariselän ja Luirojärven välinen retkeilyreitti ylittää Luirojoen, sijaitsee kohteesta muutamia kymmeniä metrejä alavirralla päin, ja Luirojärven autio- ja varaustuville johtava polku sivuaa kohteen kaakkoispäätä. Kohteen luoteispää ulottuu Luirojoen suuntaiselle, mäntyjen ja koivujen muodostamaa sekametsää kasvavalle hiekkamoreeniharjanteelle, jolla sijaitsee esihistoriallisia pyyntikuoppia ja jälkiä kivikautisesta asutuksesta. Kohteen itäpuolella levittäytyy loivapiirteinen, hiekkamoreenipohjainen ja männikköinen Luironkangas.

Kohteen kuvaus

Kohde on uittopadon jäännös. Pato on rakennettu 1930-luvun lopulla, ja osa sen rakenteista on säilynyt varsin hyvin. Pato on ollut luode-kaakkosuuntainen. Sen kaakkoispää on kohdassa $x = 7569609$ / $y = 3542296$, noin kolmenkymmenen metrin etäisyydellä joen rannasta. Luirojoki on padon kohdalla noin viisitoista metriä leveä, ja on epäselvää, minkä verran padon jäännöksiä joen pohjassa on säilynyt. Padon puurakenteet vaikuttavat kuitenkin jatkuvan vähintään muutamia metrejä joen puolelle ainakin sen itärannalla. Myös luoteen suunnalla pato on yltänyt noin kolmenkymmenen metrin etäisyydelle joen rannasta, kohtaan $x = 7569668$ / $y = 3542242$ saakka. Padon luoteispäästä noin kymmenen metriä länteen päin, kohdassa $x = 7569666$ / 3542232 , sijaitsee lisäksi padon rakennusvaiheeseen liittyvä maakuoppa. Kuoppa on muodoltaan pyöreä, melko jyrkkäseinämäinen, noin 1,3 metriä syvä ja halkaisijaltaan noin nelimetrinen. Hiekkamoreeniharjanteeseen kaivetusta kuopasta on ilmeisesti otettu maa-aineksia padon rakentamista varten.

Patorakennelma on kahdesta kolmeen metriä leveä, korkeimmillaan noin metrin korkuinen, kivistä ja maasta kasattu valli, jonka lounaisreunaa on tukenut tiheä pystypaalutus. Paalujen yläpää nousevat noin puolentoista metrin korkeudelle maanpinnasta, ja niiden paksuus vaihtelee välillä 15 cm - 20 cm.

Useimmat pystypaalut ovat halkaistuja, ja ne on tavallisimmin upotettu maahan siten, että paalun pyöreä sivu on patovalliin päin. Pystypaalutus nojaa vaakasuoria, noin metrin korkeudelle tuettuja, noin 20 cm paksuisia tukkeja vasten. Vaakasuorat tukit on tuettu paikoilleen noin neljän metrin välein vankoilta, noin 30 cm paksuisilla, alavirralle päin kallellaan olevilla paaluilla. Kaltevien paalujen yläpää on kavennettu, ja ne on liitetty vastaavasti lovetuihin ja yhtä paksuihin viistopuihin, jotka yltyvät noin kahdeksan metrin päähän padosta ja joiden alapäiden paikoillaan pysyminen kostealla joenrantavyöhykkeellä on varmistettu kivilatomuksin tuetuilla pystypaalutuksilla. Padon säilyneistä puurakenteista noin kaksi kolmasosaa sijaitsee Luirjoen itäpuolella. Patovallin lähiympäristö on melko puskittunutta, ja padon jäännös jääkin todennäköisesti huomaamatta useimmilta sen vieritse kulkevilta retkeilijöiltä.

Kohteen rajaus

Kohde rajautuu padon jäännösten mukaisesti luode-kaakkosuuntaiselle vyöhykkeelle, jonka leveys on noin kaksikymmentä metriä ja pituus noin sata metriä. Luoteessa kohde rajautuu padon rakentamisvaiheessa kaivetun maakuopan luoteispuolelle, kaakossa Luirjoen kahlaamon ja Luirjojärven kämppien välisen polun laitaan. Alerajaukseen sisältyvät padon rakenteet ja maakuoppa sekä niiden lähialue noin viiden metrin säteellä.

Tulkinta

Luirjojärven uittopato on nähtävyydsarvoltaan merkittävä ja ikäänsä nähden kohtalaisen hyvin säilynyt kulttuuriperintökohde. Varsinkin padon taitavasti toteutetut puiset tukirakenteet ovat näkemisen arvoiset. Patovallin puskittuminen kuitenkin vaikeuttaa kohteeseen tutustumista. Olisi hyvää kulttuuriperintökohteen hoitoa, jos padon päälle kasvaneita pajupensaita hieman raivattaisiin ja padon rakenteet saataisiin edustavammin esille. Padon lähelle voitaisiin myös pystyttää padon historiasta kertova opastuskyltti, esimerkiksi Luirjoen kahlaamon jommalle kummalle rannalle tai kohtaan, jossa retkeilyreitien polku sivuaa padon kaakkoispäätä.

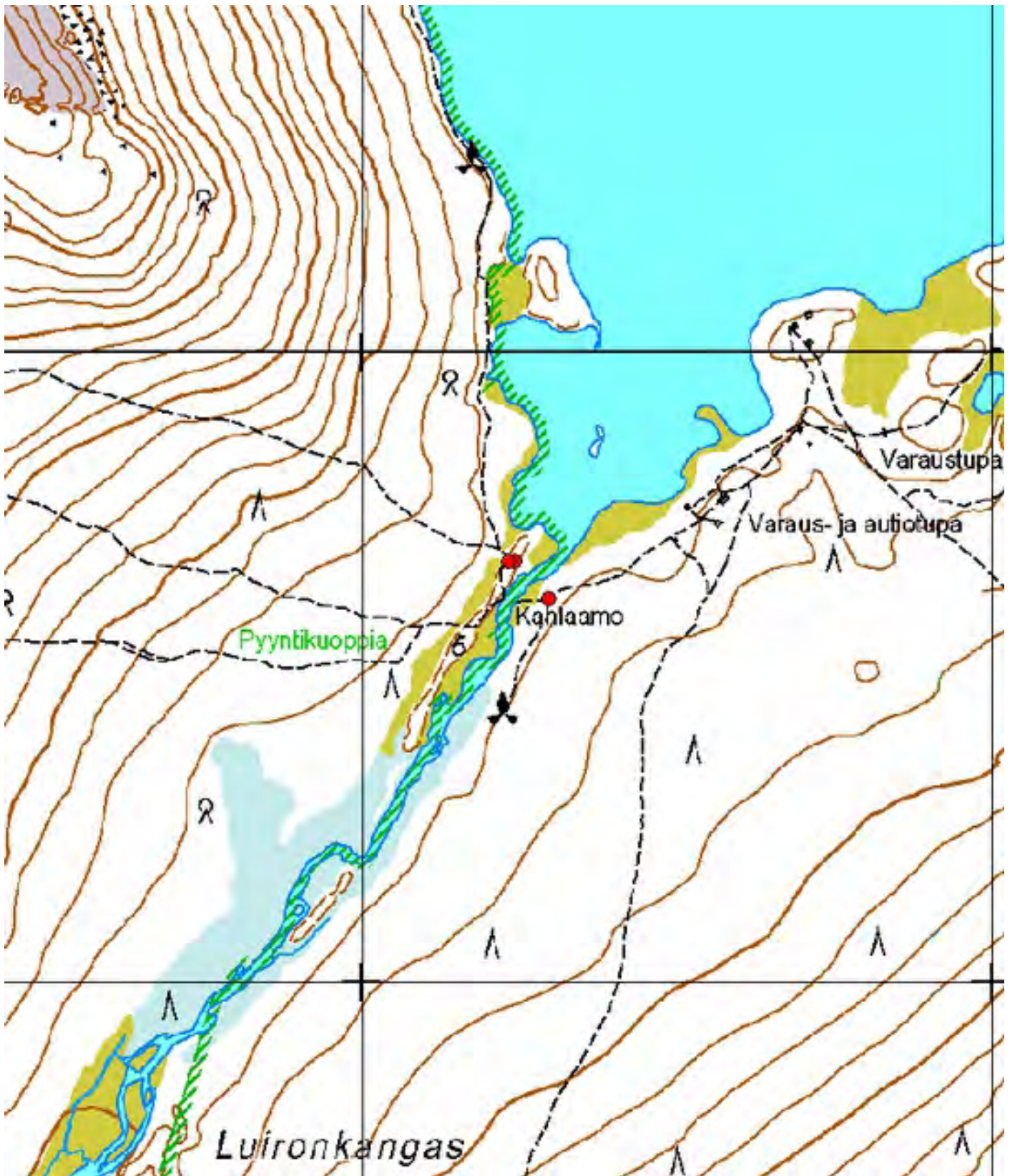
**Viranomais-
rekisterinro:**

Arvotus:

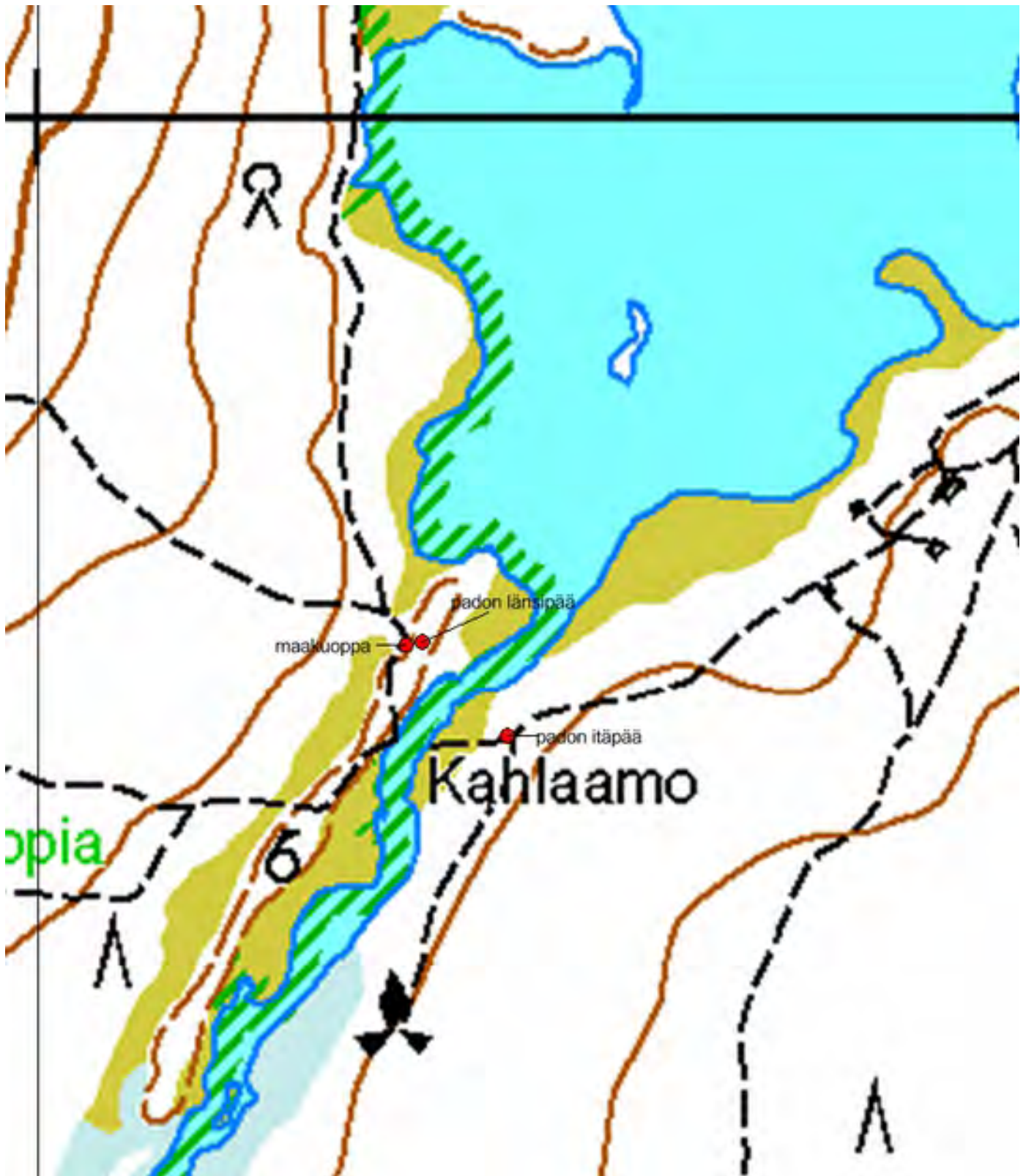
8 Muu suojeluarvo

Kunto: 2 Keskinertainen

**Kohteen
suojaus:** 0 Ei määritelty

Kartta 107. Lujonjärven uittopato. Padon päät ja maakuoppa.
 © Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 108. Lurojärven uittopato. Padon päät ja maakuoppa.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 366. Luirojärven uittopato. Padon rakenteita joen itärannalla.
Taustalla Luirojärven luusua. Kuvattu lounaasta.

Kuva 367. Luirojärven uittopato. Padon rakenteita joen itärannalla.
Kuvattu joen länsirannalta, luoteesta.

Kuva 368. Luirojärven uittopato. Patovallia ja vallin lounaispuolen tukipaalutusta padon itäpäässä. Kuvattu idästä.

Kuva 369. Luirojärven uittopato. Patovallin lounaispuolen tukipaalutusta padon itäpäässä. Kuvattu kaakosta.

Kuva 370. Luirojärven uittopato. Patovallia ja vallin lounaispuolen tukipaaluista lähellä joen itärantaa. Kuvattu luoteesta.

Kuva 371. Luirojärven uittopato. Patovallin lounaispuolen tukipaaluista joen länsirannalla. Kuvattu idästä.

Kuva 372. Luirojärven uittopato. Padon viistotuen alapään tukirakenteita soisella ranta-alueella joen itäpuolella. Kuvattu etelälounaasta.

Kuva 373. Luirojärven uittopato. Maakuoppa padon länsipään lähellä. Kuopasta on otettu maata padon rakentamiseen. Kuvattu länsilounaasta.

4.12.7 Nuorttijoien eteläpuolen leimikot

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Nuorttijoien eteläpuolen leimikot

MH-tunnus: 162807

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	1911	Kunta:	758 Savukoski
Lukumäärä:	100	Tarkastus:	S. Viljanmaa 19.9.2013

Koordinaatti- selitys:	Leimikkoalueen keskivaiheilta	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7541137, Y 3598533, Z 275	Löydöt:	

Taustatiedot

Nuorttijoien eteläpuolen leimikoiden historiasta on kerrottu opastustaulussa Nuorttijoien retkeilyreitien varrella Voitinkönkäänalustan ja Pikku-Saukkosuvannon välillä. Suora lainaus taulun tekstistä: "Vuonna 1906 Metsähallitus valmistautui myymään Nuorttijokivarresta puuta pystykaupalla. Puut mitattiin ja merkittiin leimausluetteloon. Myytäviin puihin lyötiin leimauskirveellä merkki, josta ostajan metsurit tiesivät kaataa oikeat puut. Mittaus- ja leimaustyön tekivät metsänhoitajat Alfons Granit ja Eero Granfelt. Leimikko oli myynnissä huutokaupalla vuoteen 1911, mutta tarjouksia ei syystä tai toisesta tullut.

Kun Nuorttijoien merkitys uittoväylänä hävisi I maailmansodan jälkeen, mm. tämän Pikku-Saukkosuvannon puut jäivät lopulta pystyyn. Nuorttilta olisi ollut liian pitkä matka kuljettaa tukit hevospelillä lähemmäs Kemijokea. Kuuluisan Nuortin konesavotan (1912-1916) hakkuutyömaat eivät yltäneet tännes saakka."

Opastustaulussa on myös kuva leimausluettelosta vuodelta 1911. Luetteloon on kirjattu Nuorttijoien eteläpuolella leimatun 50301 puuta, joista 2413 oli kuusia ja loput mäntyjä.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Nuorttijoien laakson eteläpuolella, moreenipohjaisilla kankailla, joiden puustoa hallitsevat mäntyvaltaiset sekametsät. Aluskasvillisuuden muodostavat lähinnä variksenmarja, puolukka, mustikka, torvi- ja poronjäkälät, seinäsammal, kangaskarhunsammal sekä muut sammalet. Osa alueesta on palanut todennäköisesti viime vuosisadan alkupuolella, ja kyseisellä alueella monien vanhojen puiden tyvillä näkyy palokorja. Nuorttijoien retkeilyreitti kulkee kohteen luoteisosan halki.

Kohteen kuvaus

Kohde on osa Nuorttijoien eteläpuolen suuria leimikoita, jotka leimattiin hakkuita varten 1900-luvun alussa vuosien 1906 ja 1911 välillä. Metsähallituksen kruunuleimalla leimattuja puita on joen eteläpuoleisilla kankailla todennäköisesti edelleen tuhansia. Koska leimikoiden kattava kartoittaminen ei käytettävissä olleen ajan puitteissa ollut mahdollista, päätettiin otokseksi kartoittaa sata leimapuuta Nuorttijoien retkeilyreitien läheltä. Leimapuut 1-50 sijaitsevat Ojushaudan itäpuolella olevan kankaan länsiosassa, jokilaaksoon laskevan rinteiden päällä. Leimapuu 1 oli ensimmäinen, joka havaittiin retkeilyreitien varrella Hirvashaudan suunnalta saavuttaessa. Keskeisimmissä osissa leimikkoja on ilmeisesti leimattu jokseenkin kaikki halkaisijaltaan yli 30 cm paksut männyt. Leimattuja kuusia ei havaittu lainkaan, vaikka jonkin verran kuusiakin alueella kasvaa.

Ojushaudan itäpuolen leimikon koillispuolella on noin kuusisataa metriä leveä vyöhyke, joka vaikuttaa palaneen todennäköisesti viime vuosisadan alkupuolella. Palon yhteydessä paljon leimapuita on ilmeisesti tuhoutunut. Yksittäisiä leimapuita, joissa useissa oli palojälkiä, havaittiin kuitenkin vanhalla paloalueella harvakseltaan nuorempien puiden seassa.

Toinen, laajempi leimikko, jonka sadoista leimapuista kartoitettiin vain reilut neljäkymmentä puuta, sijaitsee Ojushaudan itäpuolen leimikosta noin kilometrin verran koilliseen päin, Voitinkönkäänalustan kaakkoispuolella. Leimikon reunalla, retkeilyreitillä näköalapaikalla, sijaitsee myös leimikoista kertova opastustaulu. Voitinkönkäänalustan kaakkoispuolen leimikko jatkuu kartoitetulta alueelta itään ja pohjoiseen päin. Leimikon keskeisin osa sijainnee kuitenkin opastustaulun lähialueella. Jatkettaessa retkeilyreittiä pitkin Nuorttijoen alajuoksulle päin leimapuita ei havaittu lisää enää sen kohdan jälkeen, missä reitti kääntyy jyrkästi kohti itää Saukkosuvannonvaaran ylitse.

Leimausta varten mäntyjen kylkiin tehdyt pilkat oli lyöty noin 1,2 m - 2,0 m korkeudelle ja noin kaksi kolmasosaa niistä on jo kylestynyt kokonaan umpeen. Umpeen kylestyneitä pilkkoja ei kartoitettu, vaan ainoastaan sellaiset, joissa leima oli vielä nähtävissä. Puissa 1 ja 51 todettiin kaksi leimaa, muissa vain yksi. Muutamat pilkat olivat osittain hiiltyneet metsäpalossa, esimerkiksi puissa 52 ja 60. Noin neljännes havaituista leimapuista on keloja, joista useimmat vaikuttivat kuolleen varsin pian leimauksen jälkeen. Muutamissa jo kaatuneissakin puissa havaittiin leimausjäljet.

Kartoitettujen leimapuiden koordinaatit:

Leimapuu 1:	$x = 7540597 / y = 3598412$
Leimapuu 2:	$x = 7540622 / y = 3598370$
Leimapuu 3:	$x = 7540753 / y = 3598290$
Leimapuu 4:	$x = 7540766 / y = 3598245$
Leimapuu 5:	$x = 7540787 / y = 3598278$
Leimapuu 6:	$x = 7540791 / y = 3598315$
Leimapuu 7:	$x = 7540822 / y = 3598294$
Leimapuu 8:	$x = 7540824 / y = 3598296$
Leimapuu 9:	$x = 7540806 / y = 3598277$
Leimapuu 10:	$x = 7540819 / y = 3598287$
Leimapuu 11:	$x = 7540866 / y = 3598307$
Leimapuu 12:	$x = 7540893 / y = 3598357$
Leimapuu 13:	$x = 7540898 / y = 3598347$
Leimapuu 14:	$x = 7540905 / y = 3598336$
Leimapuu 15:	$x = 7540912 / y = 3598306$
Leimapuu 16:	$x = 7540882 / y = 3598294$
Leimapuu 17:	$x = 7540894 / y = 3598294$
Leimapuu 18:	$x = 7540929 / y = 3598290$
Leimapuu 19:	$x = 7540935 / y = 3598297$
Leimapuu 20:	$x = 7540935 / y = 3598310$
Leimapuu 21:	$x = 7540956 / y = 3598313$
Leimapuu 22:	$x = 7540925 / y = 3598320$
Leimapuu 23:	$x = 7540937 / y = 3598333$
Leimapuu 24:	$x = 7540933 / y = 3598342$
Leimapuu 25:	$x = 7540944 / y = 3598347$
Leimapuu 26:	$x = 7540932 / y = 3598361$
Leimapuu 27:	$x = 7540926 / y = 3598363$
Leimapuu 28:	$x = 7540931 / y = 3598376$
Leimapuu 29:	$x = 7540937 / y = 3598394$

Leimapuu 30: $x = 7540949 / y = 3598376$
Leimapuu 31: $x = 7540949 / y = 3598371$
Leimapuu 32: $x = 7540944 / y = 3598352$
Leimapuu 33: $x = 7540957 / y = 3598342$
Leimapuu 34: $x = 7540954 / y = 3598326$
Leimapuu 35: $x = 7540963 / y = 3598388$
Leimapuu 36: $x = 7540957 / y = 3598427$
Leimapuu 37: $x = 7540967 / y = 3598439$
Leimapuu 38: $x = 7540980 / y = 3598342$
Leimapuu 39: $x = 7540981 / y = 3598405$
Leimapuu 40: $x = 7540993 / y = 3598397$
Leimapuu 41: $x = 7540996 / y = 3598388$
Leimapuu 42: $x = 7541003 / y = 3598420$
Leimapuu 43: $x = 7541051 / y = 3598440$
Leimapuu 44: $x = 7541056 / y = 3598443$
Leimapuu 45: $x = 7541074 / y = 3598412$
Leimapuu 46: $x = 7541045 / y = 3598472$
Leimapuu 47: $x = 7541057 / y = 3598471$
Leimapuu 48: $x = 7541030 / y = 3598486$
Leimapuu 49: $x = 7541081 / y = 3598397$
Leimapuu 50: $x = 7541102 / y = 3598447$
Leimapuu 51: $x = 7541189 / y = 3598545$
Leimapuu 52: $x = 7541189 / y = 3598551$
Leimapuu 53: $x = 7541374 / y = 3598780$
Leimapuu 54: $x = 7541502 / y = 3598928$
Leimapuu 55: $x = 7541544 / y = 3598933$
Leimapuu 56: $x = 7541590 / y = 3598959$
Leimapuu 57: $x = 7541613 / y = 3598992$
Leimapuu 58: $x = 7541631 / y = 3598977$
Leimapuu 59: $x = 7541651 / y = 3598986$
Leimapuu 60: $x = 7541656 / y = 3598963$
Leimapuu 61: $x = 7541648 / y = 3598962$
Leimapuu 62: $x = 7541665 / y = 3598962$
Leimapuu 63: $x = 7541682 / y = 3598988$
Leimapuu 64: $x = 7541685 / y = 3598980$
Leimapuu 65: $x = 7541678 / y = 3598956$
Leimapuu 66: $x = 7541684 / y = 3598960$
Leimapuu 67: $x = 7541659 / y = 3599023$
Leimapuu 68: $x = 7541656 / y = 3599026$
Leimapuu 69: $x = 7541647 / y = 3599023$
Leimapuu 70: $x = 7541653 / y = 3599028$
Leimapuu 71: $x = 7541609 / y = 3599011$
Leimapuu 72: $x = 7541623 / y = 3599052$
Leimapuu 73: $x = 7541612 / y = 3599059$
Leimapuu 74: $x = 7541608 / y = 3599069$
Leimapuu 75: $x = 7541592 / y = 3599082$
Leimapuu 76: $x = 7541581 / y = 3599080$
Leimapuu 77: $x = 7541573 / y = 3599110$
Leimapuu 78: $x = 7541555 / y = 3599114$
Leimapuu 79: $x = 7541587 / y = 3599125$
Leimapuu 80: $x = 7541582 / y = 3599122$

Leimapuu 81:	x = 7541596 / y = 3599141
Leimapuu 82:	x = 7541596 / y = 3599154
Leimapuu 83:	x = 7541564 / y = 3599174
Leimapuu 84:	x = 7541561 / y = 3599173
Leimapuu 85:	x = 7541551 / y = 3599191
Leimapuu 86:	x = 7541545 / y = 3599195
Leimapuu 87:	x = 7541547 / y = 3599199
Leimapuu 88:	x = 7541556 / y = 3599197
Leimapuu 89:	x = 7541568 / y = 3599185
Leimapuu 90:	x = 7541571 / y = 3599172
Leimapuu 91:	x = 7541584 / y = 3599172
Leimapuu 92:	x = 7541615 / y = 3599154
Leimapuu 93:	x = 7541619 / y = 3599137
Leimapuu 94:	x = 7541622 / y = 3599125
Leimapuu 95:	x = 7541630 / y = 3599137
Leimapuu 96:	x = 7541641 / y = 3599126
Leimapuu 97:	x = 7541643 / y = 3599121
Leimapuu 98:	x = 7541634 / y = 3599114
Leimapuu 99:	x = 7541644 / y = 3599116
Leimapuu 100:	x = 7541656 / y = 3599139

Kohteen rajaus

Rajaus kattaa kohteen tarkastuksen aikana kartoitetun osan Nuorttijoen eteläpuoleisista leimikoista. Ojushaudan itäpuoleinen leimikko, josta kartoitettiin leimapuut 1-50, saatiin todennäköisesti kartoitettua jokseenkin kokonaan, mutta Voitinkönkään kaakkoispuolen leimikosta vain osa. Ainakin rajauksen itä- ja pohjoispuolilla sijaitsee toistaiseksi kartoittamattomia leimapuita.

Tulkinta

Toistasataa vuotta sitten hakkuita varten leimatut leimikot Nuorttijoen eteläpuolella ovat edelleen hyvin havaittavissa, ja leimojakin lienee säilynyt nykypäivään saakka tuhansittain. Yli puolet vielä elävissä männyissä olevista pilkoista on kuitenkin kylestynyt umpeen, ja useimmat vielä näkyvissä olevat leimat jäävät kylestymisen alle tämän vuosisadan aikana. Mikäli alueen leimikoiden sijainti haluttaisiin saada kartoitettua täsmällisesti, tulisi kartoitus tehdä lähivuosikymmeninä. Yksittäisiä leimoja alueelta on todennäköisesti löydettävissä vielä satoja vuosia. Kohde on hyvin tuotteistettu, ja Voitinkönkäänalustan opastustaulussa kerrotaan kohteen historiasta retkeilijöille mielenkiintoisesti.

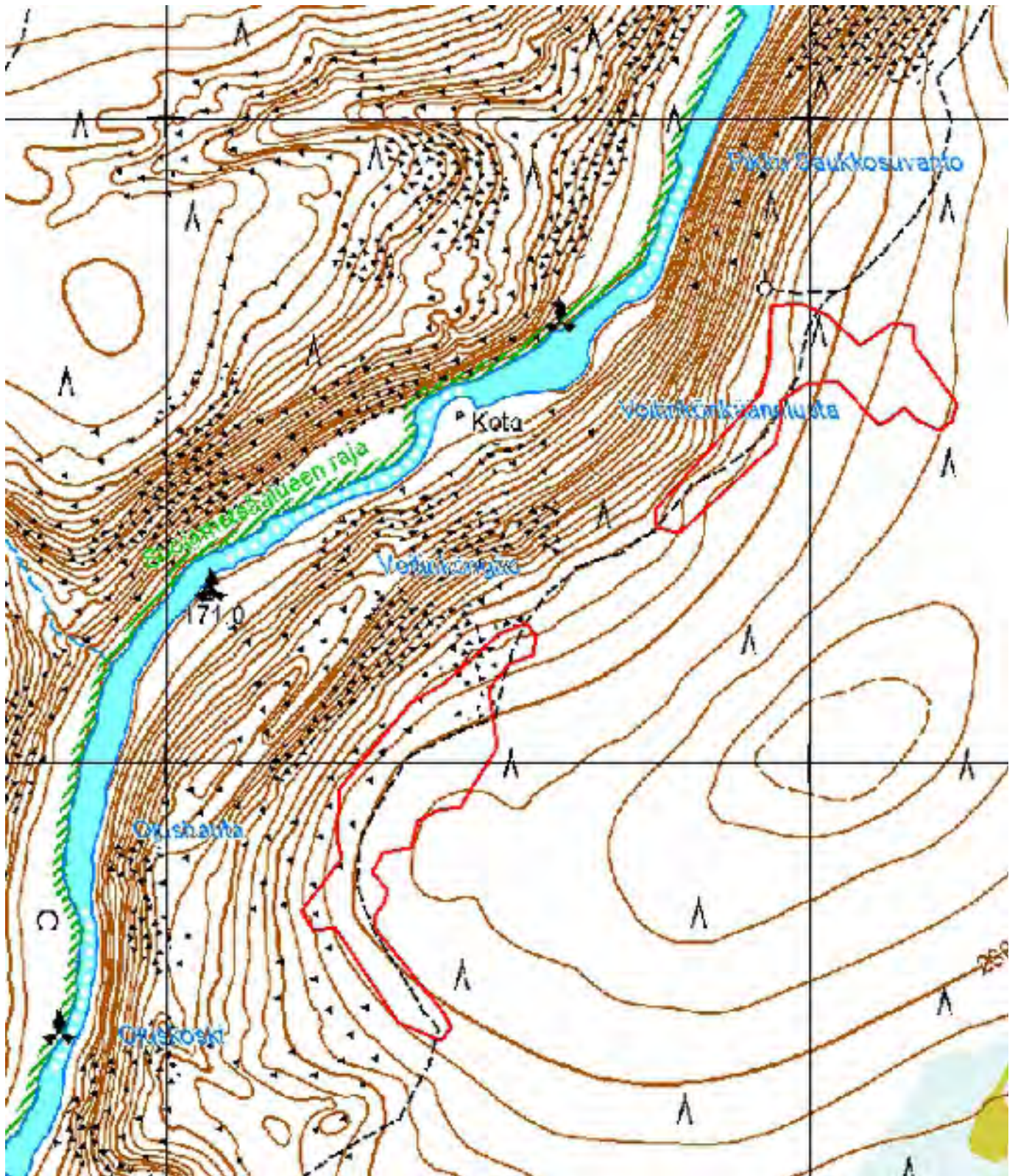
**Viranomais-
rekisterinro:**

Arvotus:

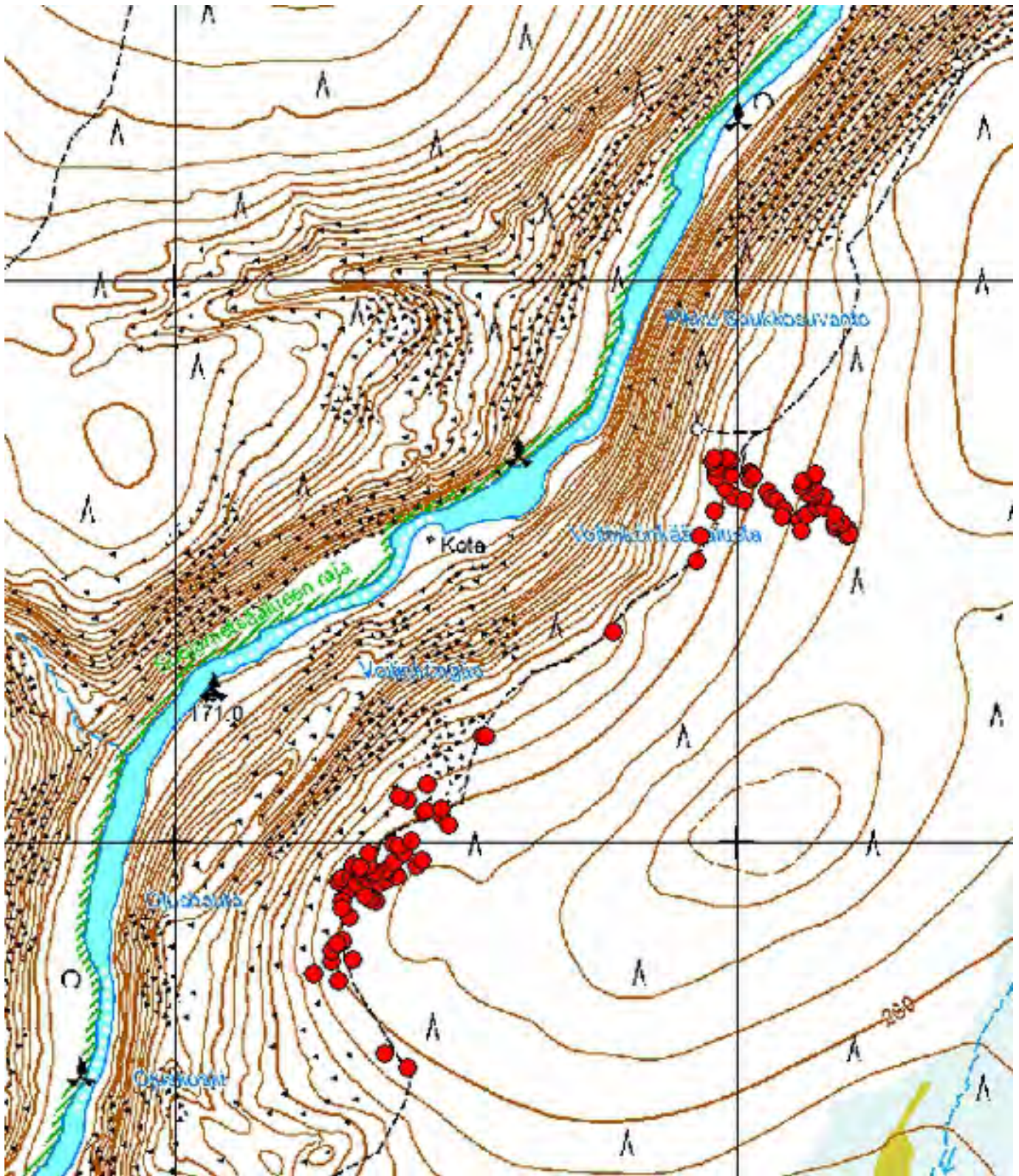
8 Muu suojeluarvo

Kunto: 1 Hyvä

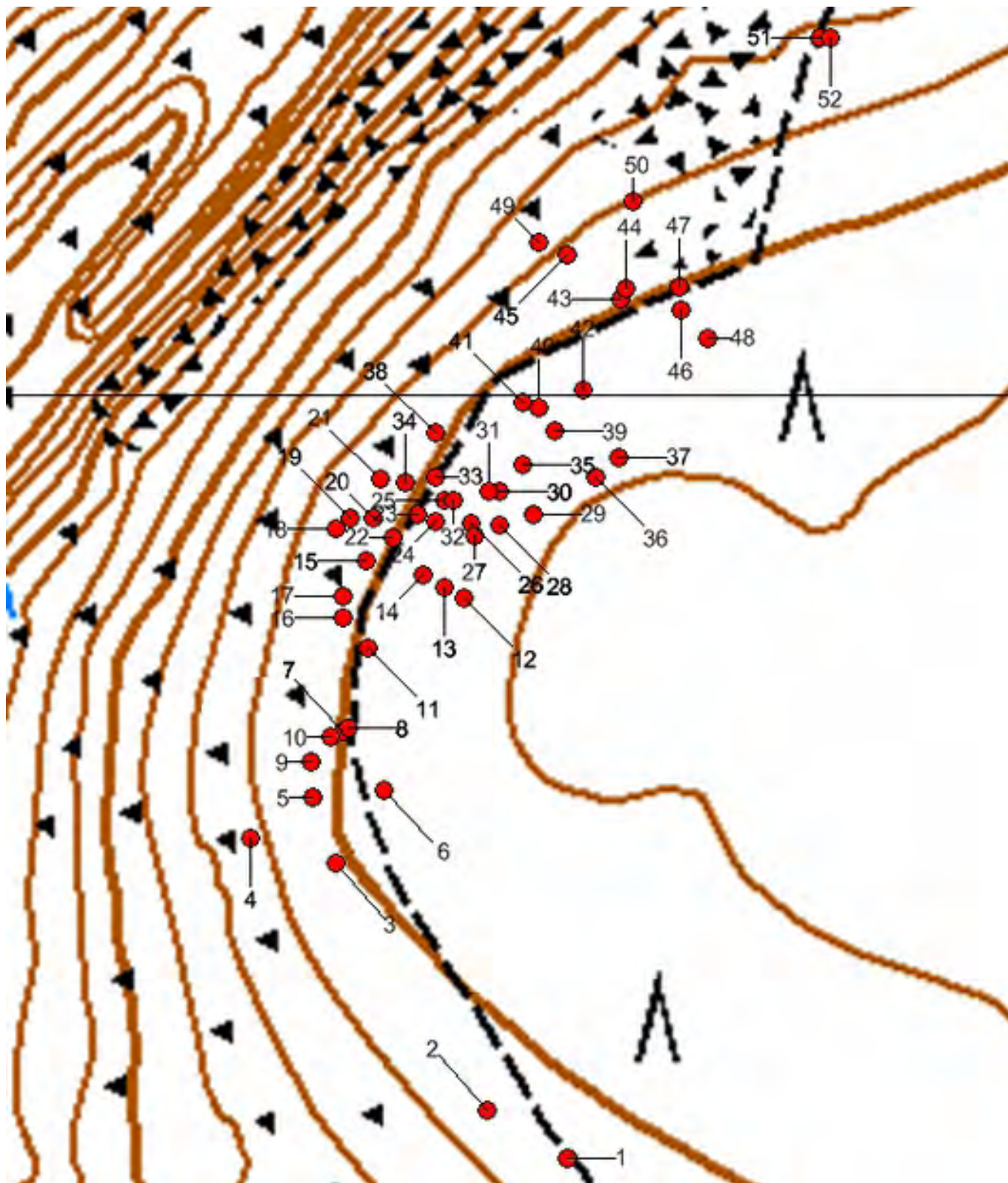
**Kohteen
suojaus:** 0 Ei määritelty

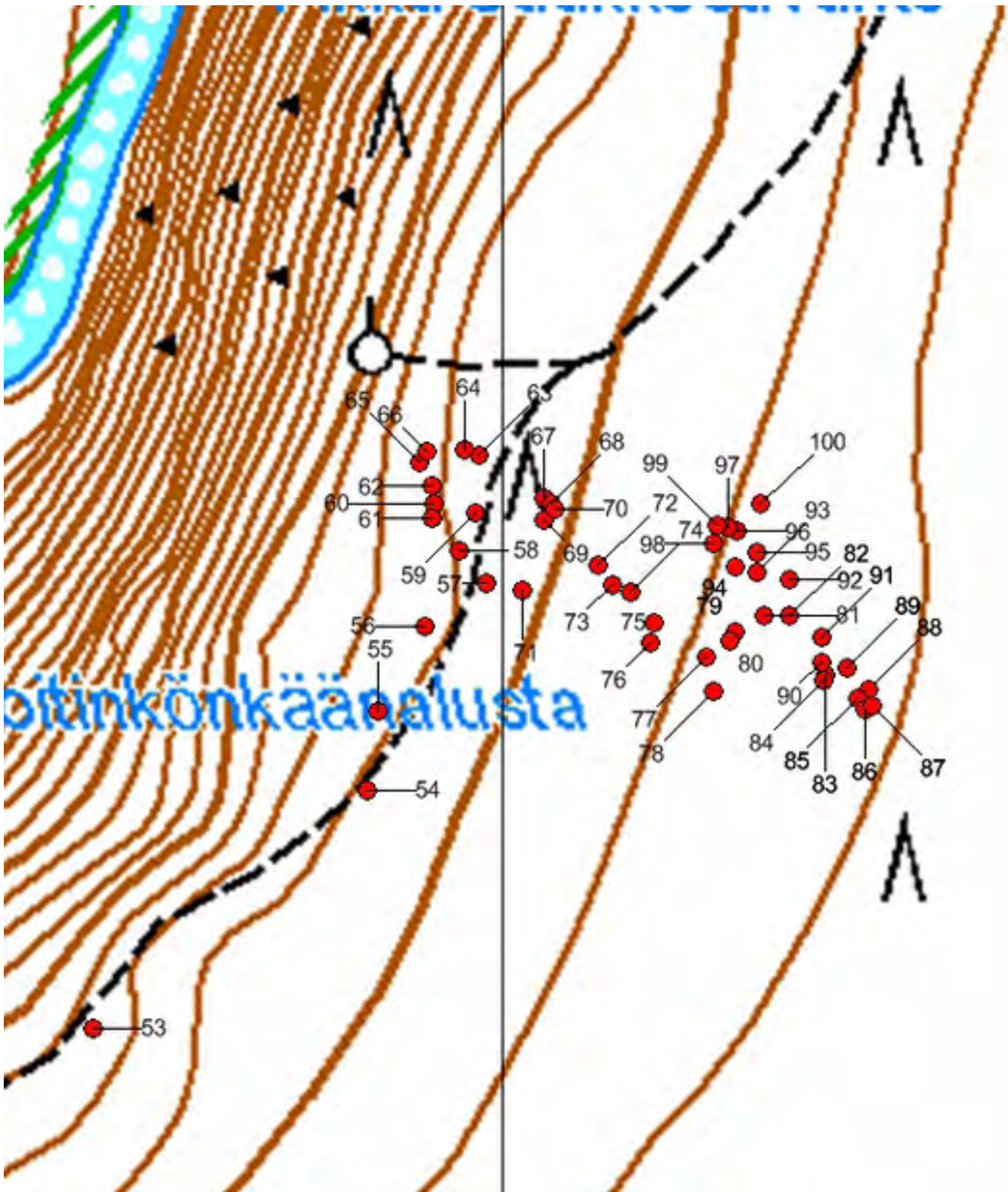
Kartta 109. Nuortijoien eteläpuolen leimikot. Leimapuita. Aluerajaus.
 © Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 110. Nuorttijoien eteläpuolen leimikot. Kartoitetut leimapuut 1-100.
 © Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 111. Nuorttijoen eteläpuolen leimikot. Kartoitetut leimapuut 1-52.
 © Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 112. Nuorttijoen eteläpuolen leimikot. Kartoitetut leimapuut 53-100.
 © Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 374. Nuorttijoen eteläpuolen leimikot. Leimapuita Nuorttijoen retkeilyreitillä varrella. Kuvattu etelästä.

Kuva 375. Nuorttijoen eteläpuolen leimikot. Leimapuu 1. Kuvattu lounaasta.

Kuva 376. Nuorttijoen eteläpuolen leimikot. Leimapuu 2. Kuvattu lounaasta.

Kuva 377. Nuorttijoen eteläpuolen leimikot. Leimapuu 5. Kuvattu kaakosta.

Kuva 378. Nuorttijoien eteläpuolen leimikot. Leimapuu 6. Kuvattu etelälounaasta.

Kuva 379. Nuorttijoien eteläpuolen leimikot. Leimapuu 9. Kuvattu etelästä.

Kuva 380. Nuorttijoien eteläpuolen leimikot. Leimapuu 10. Kuvattu kaakosta.

Kuva 381. Nuorttijoien eteläpuolen leimikot. Leimapuu 17. Kuvattu idästä.

Kuva 382. Nuorttijoen eteläpuolen leimikot. Leimapuu 23. Kuvattu lounaasta.

Kuva 383. Nuorttijoen eteläpuolen leimikot. Leimapuu 40. Kuvattu kaakosta.

Kuva 384. Nuorttijoien eteläpuolen leimikot. Leimapuu 51. Kuvattu etelästä.

Kuva 385. Nuorttijoien eteläpuolen leimikot. Leimapuu 53. Kuvattu lounaasta.

Kuva 386. Nuorttijoen eteläpuolen leimikot. Leimapuu 60. Kuvattu itäkaakosta.

Kuva 387. Nuorttijoen eteläpuolen leimikot. Leimapuu 100. Kuvattu lounaasta.

4.13 Autiotupien, yksityiskämppien, kammien ja korsujen jäännökset

4.13.1 Immon kammi

868 Urho Kekkosen kansallispuisto, Immon kammi Turvekammin jäännös	MH-tunnus: 162326

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	1957	Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 24.8.2013

Koordinaattiselitys:	Kammin jäännöksen keskeltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7570305, Y 3534497, Z 280	Löydöt:	

Taustatiedot

Lainaus Joel Aholan kirjoittamasta Saariselän retkeilyoppaasta: "Suomen Ladun jäsenet rakensivat Tuiskujoen länsirannalle turvekodan vuonna 1957. Majapaikka nimettiin Immon kammiksi silloisen Suomen Ladun toiminnanjohtajan Toivo Ilmari Sorjosen eli Immon mukaan. Kammi jäi nopeasti vaille huoltoa, sillä joen vastakkaiselle puolelle 300 metrin päähän valmistui Tuiskukurun tupa vuonna 1967."

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Tuiskujoen länsipuolella, luode-kaakkosuuntaisella, moreenipohjaisella, tasaisella joenrantaterassilla, jonka pituus on noin 200 m ja leveys noin 50 m. Joen rantaan kohteen luota on noin 30 m. Rantaterassilla kasvaa harvakseltaan mäntyjä ja koivuja, ja aluskasvillisuutta hallitsevat kanerva, variksenmarja, liekokasvit sekä poronjäkälä ja sammalet. Aivan kohteen lähiympäristö on kuitenkin heinikkoista.

Kohteen kuvaus

Kohde on tuohilla ja turpeilla katetun kookkaan kammin jäännös. Kammi on ollut muodoltaan soikea, koillis-lounaisuuntainen, ulkomitoiltaan noin 7 m x 4 m. Lattia-alan laajuus on ollut noin 5,5 m x 2,5 m. Kammi on ollut matala; jäännöksen parhaiten säilyneet osat ovat kurkihirsit ja sen lounaispäästä noin metrin korkeudella kannatteleva A-pukki. Lattia-alaa kiertää noin metrin levyinen ja noin 0,3 m korkea turvepenkka. Penkassa on myös muutamia kiviä, joiden halkaisijat vaihtelevat välillä 25 cm - 40 cm. Kivet ovat ilmeisesti tukeneet kammin puurakenteita. Lattia-alan keskellä on kivistä ladottu kehämäinen tulisija. Kammin oviaukko vaikuttaa olleen kohti luodetta, jolla suunnalla turvevallissa on noin 0,8 m leveä aukko. Oviaukolta noin neljä metriä luoteelle päin sijaitsee kivetty nuotiopaikka, jonka halkaisija on noin metrin ja korkeus noin 0,3 m. Se on todennäköisesti ollut kammin pihapiirin pääasiallinen tulisija. Samalla joenrantaterassilla sijaitsee myös muutamia muita kivettyjä nuotiopaikkoja, jotka ovat kuitenkin kammin viereistä tulisijaa kevytrakenteisempia ja selvästi vain väliaikaisesti käytettyjä.

Kohteen rajaus

Kohteen keskeiset rakenteet, kammin jäännös sekä sen välittömässä lähiympäristössä sijaitseva kivetty nuotiopaikka, rajautuvat halkaisijaltaan noin kymmenmetriselle alueelle.

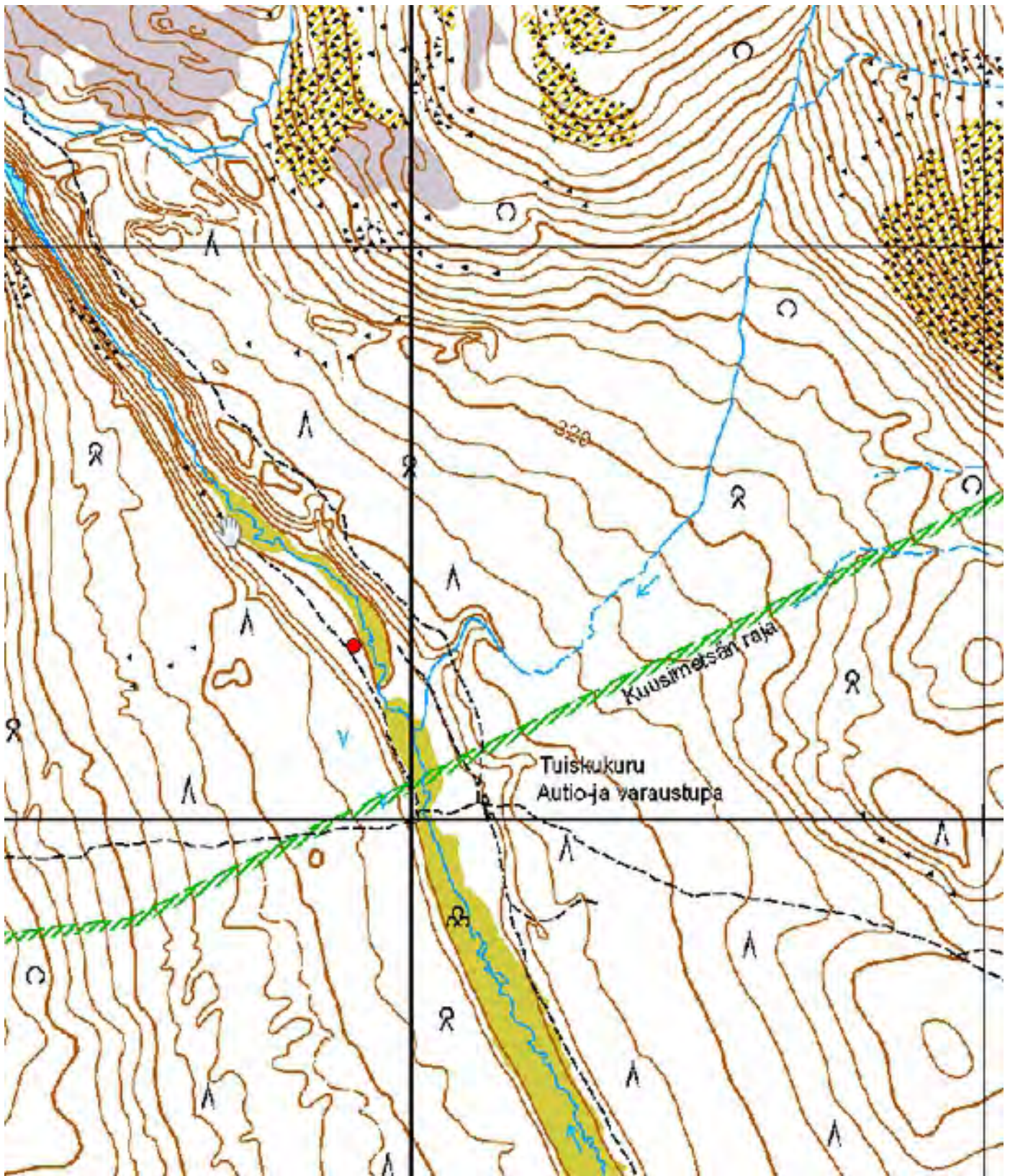
Tulkinta

Immon kammi oli ilmeisesti aktiivisessa käytössä vain noin kymmenen vuotta, ja sen viimeisetkin puurakenteet tuhoutuvat todennäköisesti lähivuosikymmeninä. Kaikkiaan kammin puurakenteita on säilynyt yllättävän vähän, ja onkin mahdollista, että osa puista on poltettu kammin käytön päätyttyä retkeilijöiden nuotiopaikoilla. Kammin jäännöksen nähtävyyesarvo on varsin vähäinen.

**Viranomais-
rekisterinro:****Arvotus:**

8 Muu suojeluarvo

Kunto: 2 Kesinkertainen**Kohteen
suojaus:** 0 Ei määritelty

Kartta 113. Immon kammi. Turvekammin jäännös.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 388. Immon kammi. Turvekammin jäännös. Kuvattu etelälounaasta.

Kuva 389. Immon kammi. Turvekammin jäännös. Kuvattu itäkoillisesta.

4.13.2 Kopsusluola

868 Urho Kekkosen kansallispuisto, Kopsusluola Korsun jäännös	MH-tunnus: 162255

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 29.8.2013

Koordinaatti-selitys:	Korsun jäännöksen keskeltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7572638, Y 3522905, Z 285	Löydöt:	

Taustatiedot

Joel Ahola mainitsee Kopsusluolan kirjoittamassaan Saariselän retkeilyoppaassa. Suora lainaus Aholan tekstistä: "Retkeilykauden tunnetuin majapaikka järvellä on ollut läntisen lahden perukassa sijainnut Kopsusluola. Osin rinteeseen kaivettu pieni kämpppä majoitti retkeilijöitä ainakin vielä 1950-luvun lopulla."

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee J. Aholan kuvauksen mukaisella paikalla, Kopsusjärven luoteispuolella, noin 30 m etäisyydellä järvestä kohti länttä pistävän lahden rannasta, noin kolme metriä järven pintaa korkeammalla. Kohteen ja järven välissä on halkaisijaltaan noin viisitoistametrinen aukio, jolla maanpinta viettää loivahkosti järveä kohti. Aukiota ympäröi mäntyjen, kuusten ja koivujen muodostama sekametsä, jonka aluskasvillisuutta hallitsevat katajapensaat, variksenmarja, puolukka ja juolukka sekä sammalet ja jäkälät. Aukiolla on retkeilijöiden käyttämä kivistä ladottu nuotiopaikka, jonka lähiympäristössä kasvaa vain vähäistä koivuvesakkoa ja aluskasvillisuus on kulunutta.

Kohteen kuvaus

Kohde on puolikorsumaisen, osittain maahan kaivetun asumuksen jäännös. Korsun lattia-ala vaikuttaa olleen muodoltaan neliömäinen, pohjoisluode-eteläkaakkosuuntainen, kooltaan noin 3 m x 3 m. Lattia-ala erottuu eteläkaakkoon päin avoimena, sivuiltaan noin metrin levyisen ja noin puoli metriä korkean maavallin rajaamana alueena, joka on jokseenkin tasainen, vain hiukan eteläkaakon suuntaan viettävä, ja jonka pohjoisluoteinen reuna on kaivettu vajaan metrin syvyydelle hiekkaharjanteen rinteeseen. Asumuksen puurakenteita ei ole lainkaan säilynyt. Tulisijana lienee ollut kamina, koska minkäänlaisia kivetyn tulisijan jäännöksiä asumuksen sisällä ei havaittu.

Kohteen rajaus

Kyseessä on pistemäinen kohde, joka rajautuu halkaisijaltaan noin viisimetriselle alueelle.

Tulkinta

Kopsusluolan puolikorsumainen asumus on todennäköisesti palanut tai purettu jo 1960-luvulla tai pian sen jälkeen, koska sen puurakenteista ei paikalla ole enää havaittavissa mitään. Asumuksen edustan aukiota ovat retkeilijät kuitenkin käyttäneet väliaikaisena leiriytymispaikkanaan vielä ilmeisesti aivan viime vuosina. Aukiolla oleva kivistä ladottu tulisija onkin mahdollisesti kasattu jo Kopsusluolan käyttöaikana.

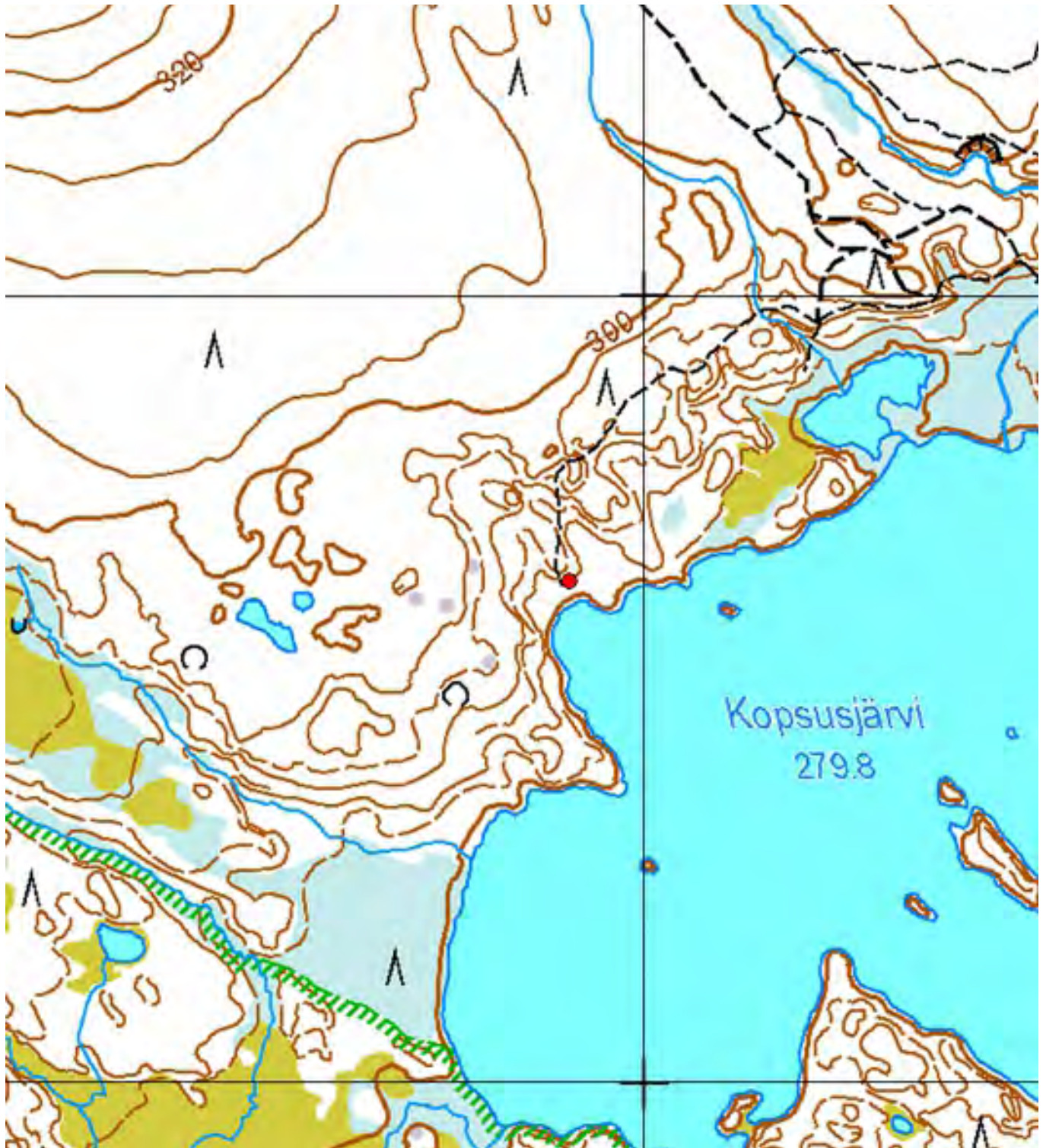
**Viranomais-
rekisterinro:**

Arvotus:

8 Muu suojeeluarvo

Kunto: 3 Huono

**Kohteen
suojelu:** 0 Ei määritelty

Kartta 114. Kopsusluola. Puolikorsumaisen asumuksen jäännös.

© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 390. Kopsusluola. Puolikorsumaisen asumuksen jäännös.
Taustalla Kopsusjärven ranta. Kuvattu pohjoisluoteesta.

Kuva 391. Kopsusluola. Puolikorsumaisen asumuksen jäännös. Jäännöksen
takana maasto kohoaa hiekkapohjaisena rinteenä. Kuvattu eteläkaakosta.

4.13.3 Padagovan kämpän paikka

868 Urho Kekkosen kansallispuisto, Padagovan kämpän paikka	MH-tunnus: 162525

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 27.8.2013
Koordinaattiselitys:	Kämpän paikan keskeltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7577330, Y 3533142, Z 220	Löydöt:	

Taustatiedot

Joel Ahola kertoo Padagovan kämpästä kirjoittamassaan Saariselän retkeilyoppaassa. Suora lainaus Aholan tekstistä: "Helsingin yliopiston maantieteen laitoksen assistentti Lauri Lehtinen tutki 1950-luvulla Saariselän pinnanmuotojen syntyä eli geomorfologiaa. Hän sai luvan rakentaa valtion maille kämpän tutkimustensa tukikohdaksi. Tupa tunnettiin Padagovan tutkimuskämpänä. Lehtisen saatua lisensiaattityönsä valmiiksi kämpä siirtyi valtion omistukseen ja muuttui autiotuvaksi. Tutkimuskämpän elinikä jäi valitettavan lyhyeksi, koska kirveellä halkaistuista puista tehty katto lahosi nopeasti. Tuvan tulisija purettiin tietävästi jo 1970-luvulla, mutta seinähirret siirrettiin Kiilopäälle yksityismökiksi vasta vuonna 1984. - - Kämpästä ei ole jäänyt maastoon muita merkkejä kuin tasaiset kivilaatat kämpän nurkkien paikoille." Turhankävelijän internetsivuston (www.patikka.net) tupaluetelossa olevan valokuvan perusteella kämpän ovi on ollut läntisellä seinällä, ja oven edustalla on ollut reilun metrin levyinen terassi.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee hiekkamoreenipohjaisella, tasaisella männikkökankaalla, nykyisestä Metsähallituksen huoltamasta nuotiopaikasta noin kymmenen metriä koilliseen päin, Palovanganojan rantaterassille laskevan jyrkän rinteen partaalla. Oja virtaa noin kymmenen metriä kohdetta alempana, noin neljäkymmenen metrin etäisyydellä kohteesta. Noin kymmenen metrin säteellä tulipaikasta aluskasvillisuus on pääosin kulunut pois, mutta etäämmällä ympäristössä aluskasvillisuutta hallitsevat kanerva, variksenmarja, puolukka, mustikka, torvi- ja poronjäkälet sekä sammalet.

Kohteen kuvaus

Kohde on kämpänpaikka, jolla on J. Aholan kuvauksen mukaisesti jäljellä ainoastaan kämpän kolme nurkkakiveä sekä kynnyskivi. Kivet ovat yläpinnaltaan tasaisia ja halkaisijoiltaan noin 60 cm - 70 cm. Kivien sijainnin perusteella kämpä on ollut neliönmuotoinen, jokseenkin pääilmansuuntien suuntainen ja kooltaan noin 4 m x 4 m. Kaakkoisnurkan nurkkakivi puuttuu - mahdollisesti sitä ei ole koskaan ollutkaan. Kämpänpaikan länsiosa on koholla ympäristöstään noin 0,2 m. Kynnyskivi, joka on ollut kämpän terassin edustalla, sijaitsee noin puolentoista metrin etäisyydellä kämpän läntisen seinälinjan tasolta länteen päin.

Kohteen rajaus

Kyseessä on pistemäinen kohde, joka rajautuu halkaisijaltaan noin kymmenmetriselle alueelle.

Tulkinta

Joel Ahola on selvittänyt varsin kattavasti kämpän vaiheet. Padagovan kämpän paikka on hirsikehikon siirtämisen yhteydessä siistitty huolellisesti, eikä keskivertoretkeilijä havaitse olevansa vanhassa pihapiirissä paikalla käydessään. Padagovan kämpä on kuitenkin ollut mielenkiintoinen osa Saariselän luonnon tutkimushistoriaa, ja kämpänpaikan vieressä sijaitsevalle huolletulle nuotiopaikalle olisikin suotavaa laatia paikan menneisyydestä kertova opastustaulu.

Lisätietoja

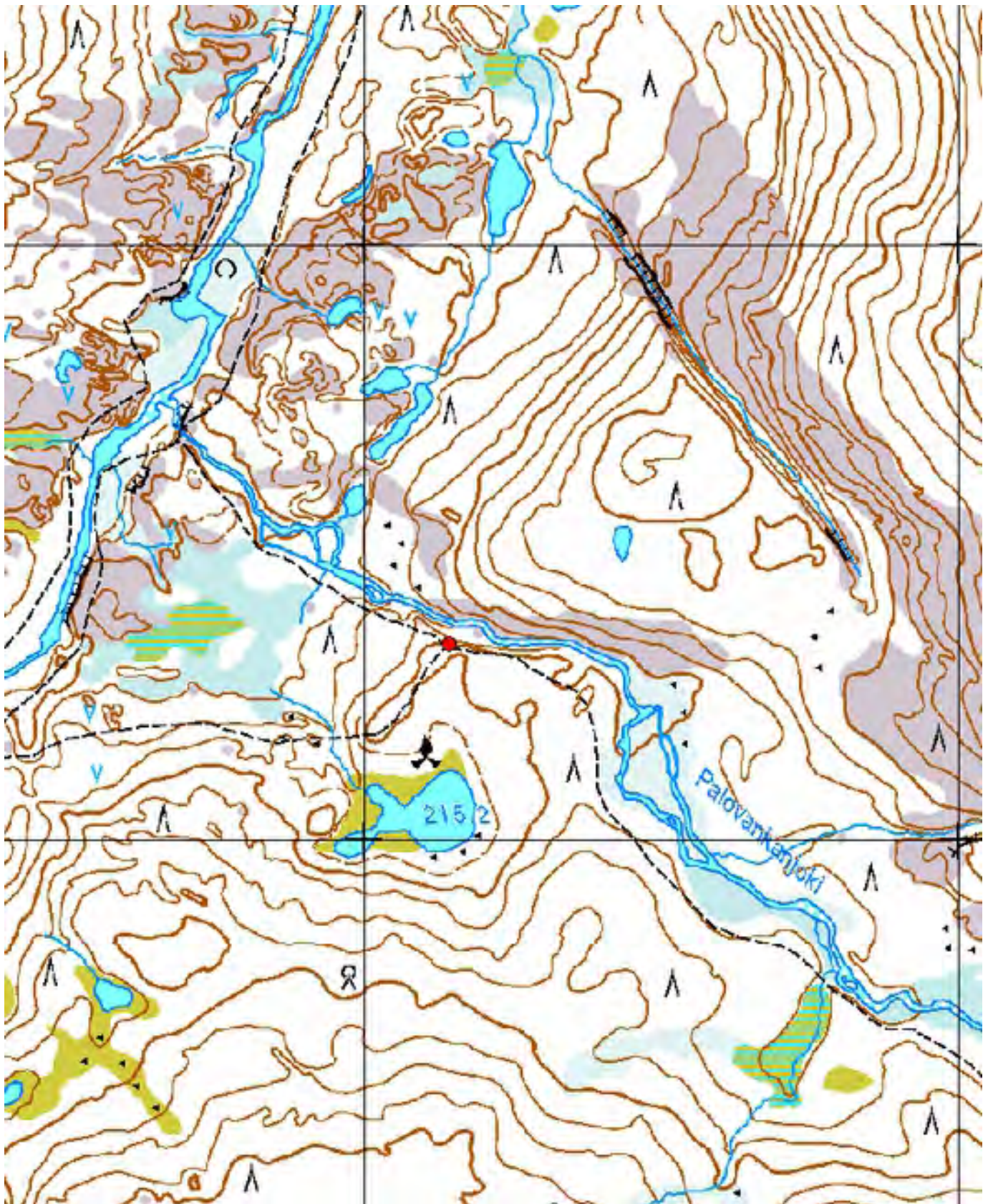
Kuva kämpästä Turhankävelijän internetsivuilla:
<http://www.patikka.net/Tupaluettelot/koilliskaira/tuvat/padagova.htm>

**Viranomais-
rekisterinro:**

Arvotus: 8 Muu suojeluarvo

Kunto: 2 Keskinertainen

**Kohteen
suojaus:** 0 Ei määritelty

Kartta 115. Padagovan kämpän paikka.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 392. Padagovan kämpän paikka. Nurkkakivet. Kuvattu lännestä.

Kuva 393. Padagovan kämpän paikka. Nurkkakivet. Kuvattu etelästä.

4.13.4 Pennasen kämppä

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Pennasen kämppä Kämpän raunio

MH-tunnus: 162330

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 12.9.2013

Koordinaattiselitys:	Kämpän raunion oven edustalta	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7593482, Y 3557483, Z 145	Löydöt:	

Taustatiedot

Joel Ahola kertoo kirjoittamassaan Saariselän retkeilyoppaassa Pennasen kämpän historiasta. Suora lainaus Aholan tekstistä: "Alemman Kiertämäjärven itärannalla on osin penkkaan rakennetun kämpän jäännös. Tuvassa on yhä katto tallella ja sisältä voi erottaa tulisijan sekä kahdelle hengelle riittävät laverit. Kirjailija Yrjö Teeriaho on kertonut yöpyneensä tuvassa vielä 1970-luvulla. Teeriaho sanoo tupaa kutsutun aikanaan Pennasen kämpäksi ja Pennasen kammiksi, sillä Petsamon erillisosaston eli Er.Os.P:n komentajan, everstiluutnantti Antti Pennasen kerrotaan käyttäneen tupaa jatkosodan aikana vuosina 1941-1944. - - Joidenkin lähteiden mukaan kämppä olisi rakennettu vasta 1950-luvulla Sodankylän Erämiehet ry:n toimesta. Toisessa yhteydessä kammi on tulkittu vuonna 1925 Lutolle saapuneen Huhti-Heikin tekosiksi. Helmenpyytäjänä tunnetulla Huhti-Heikillä oli Raja-Joosepin kentällä oma kämppä sekä useita helmenpyyntikammeja Luton varsilla."

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee kumpuilevan, hiekkapohjaisen männikkökankaan reunalla, noin neljänkymmenen metrin päässä Alemman Kiertämäjärven itärannasta. Aluskasvillisuutta paikalla hallitsevat puolukka, variksenmarja, poronjäkälät ja sammalet. Kohteen ja Alemman Kiertämäjärven rannan välisellä alavammalla ja kosteammalla rantavyöhykkeellä kasvaa lisäksi vaivaiskoivuja, suopursua ja metsäkortetta.

Kohteen kuvaus

Kohde on osittain hiekkaharjanteen rinteeseen kaivetun kämpän raunio. Kämpä on ollut pohjoisluode-eteläkaakkosuuntainen ja kooltaan noin 4 m x 3 m. Tasakertaan asti hirsikertoja on ollut seitsemän ja harjakorkeus kämpän sisällä on ollut noin 1,3 m. Hirret ovat pyöreitä ja niiden halkaisijat vaihtelevat välillä 20 cm - 25 cm. Joidenkin hirsien sisäpinnat ovat suoriksi veistetyt ja hirret on liitetty toisiinsa karkeatekoisilla sahatuilla salvoksilla. Viiden hirsikerran korkuinen lautarakenteinen ovi sijaitsee kämpän pohjoisluoteisessa päässä ja ainakin oviseinän hirret on tapitettu kiinni toisiinsa halkaisijaltaan noin neljän senttimetrin paksuisilla tapeilla. Kämpän länsilounaisella seinällä on ollut kahden hirsikerran korkuinen ikkuna, jonka leveys on ollut noin 70 cm. Ikkunalasia aukossa ei kuitenkaan enää ole. Kämpässä on ollut kaksinkertainen haljaspuolikkaista ja kattuhuovasta tehty katto; vesikaton haljaspuolikkaat ovat vielä paikoillaan, mutta sisäkatto ja sen päällä eristeenä ollut noin kymmenen senttimetrin paksuinen maakerros ovat osittain romahtaneet kämpän sisälle. Katto romahtaa todennäköisesti kokonaan seuraavan vuosikymmenen aikana. Ovelta sisätilaa tarkasteltaessa on kuitenkin vielä todettavissa, että kämpän tulisijana on toiminut sen pohjoisnurkassa oleva keittolevyllinen kamina ja pohjoisluode-eteläkaakkosuuntaisten seinien vierellä ovat halkaistuista männyistä tehdyt noin 0,8 m leveät laverit.

Kohteen rajaus

Kyseessä on pistemäinen kohde, joka rajautuu halkaisijaltaan noin kuusimetriselle alueelle.

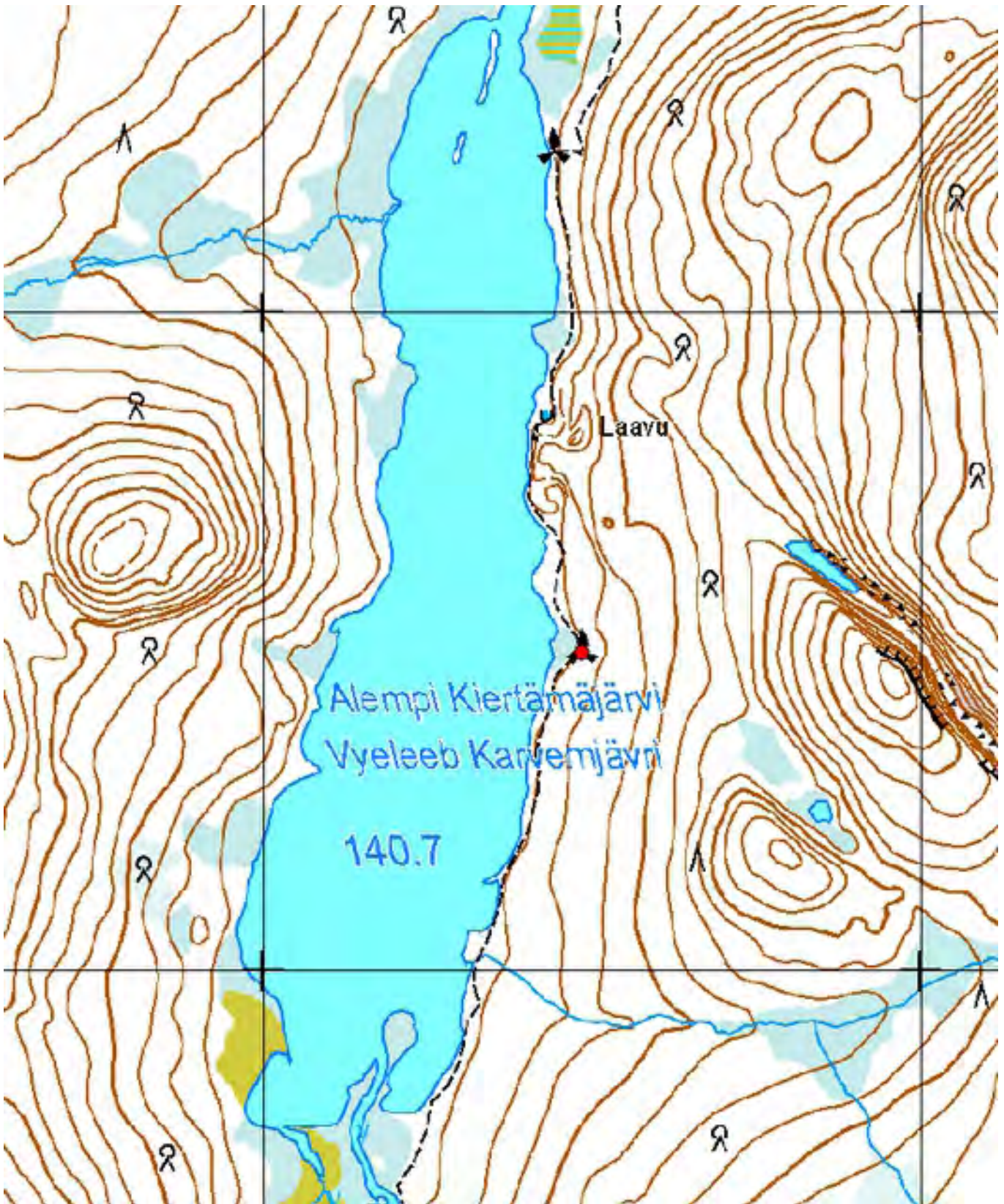
Tulkinta

Todennäköisesti Pennasen kämppä on rakennettu jo ennen toista maailmansotaa, mutta on mahdollista, että sitä on kunnostettu vielä 1950-luvulla. Valitettavasti kämppä on sittemmin päässyt rapistumaan korjauskelvottomaan kuntoon. Vielä varsin hyvin hahmollaan oleva kämpän raunio tuhoutuu katon sortumisen myötä lähivuosikymmeninä kiihtyvällä vauhdilla.

**Viranomais-
rekisterinro:****Arvotus:**

8 Muu suojeluarvo

Kunto: 2 Keskinertainen**Kohteen
suojaus:** 0 Ei määritelty

Kartta 116. Pennasen käämpä. Käämpän raunio.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 394. Pennasen kämppä. Kämpän raunio. Kuvattu pohjoiskoillisesta.

Kuva 395. Pennasen kämppä. Kämpän raunio. Kuvattu pohjoisluoteesta.

Kuva 396. Pennasen kämppä. Kämpän raunio. Kuvattu luoteesta.

Kuva 397. Pennasen kämppä. Kämpän raunio. Kuvattu lounaasta.

4.13.5 Rautulampi

868 Urho Kekkosen kansallispuisto, Rautulampi Turvekammin jäännös

MH-tunnus: 162488

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 7.8.2013

Koordinaattiselitys:	Turvekammin jäännöksen keskeltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7580957, Y 3526347, Z 355	Löydöt:	

Taustatiedot

Joel Ahola mainitsee kohteen kirjoittamassaan Saariselän retkeilyoppaassa, Rautulammen länsipään lähteikön esittelyn yhteydessä: "Tarkkasilmäinen taivaltaja voi erottaa näiden lähteiden puolivälissä aivan polun pohjoislaidassa pienen painauman, jota reunustaa matala sora- ja turvevalli. Siinä on ollut vielä 1960-luvun lopulla pieni kömmänä. Kammimainen yösija oli ehjänäkin vain runsaan metrin korkuinen."

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Rautulammen länsipäästä noin 200 m länsiluoteeseen päin, noin viisi metriä lammen pintaa korkeammalla, päivätuvalle johtavan polun pohjoispuolella, etelään päin viettävän rinteeseen juurella. Maaperä on hiekkavaltaista moreenia. Kohteen ympäristössä kasvaa koivikkoa, ja aluskasvillisuuden muodostavat variksenmarja, mustikka, juolukka, kanerva sekä seinäsammal ja muut sammalet.

Kohteen kuvaus

Kohde on pienen turvekammin jäännös, joka on havaittavissa pohjoiskoillis-etelälounaissauntaisena, noin puolen metrin syvyisenä kuopanteena. Kuopanteen koko on noin 3 m x 2 m ja sen pohjoiskoillispää on osittain kaivettu hiekkamoreeniharjanteen rinteeseen. Muilta sivuilta kuopannetta kiertää maavalli, jonka leveys on noin metrin ja korkeus noin 0,4 m. Oviaukko on todennäköisesti sijainnut kammin länsilounaiskulmassa, missä valli on jonkin verran matalampi noin puolen metrin matkalla. Mitään puurakenteita kammin paikalla ei ole säilynyt, eikä myöskään minkäänlaisia tulisijan jäännöksiä havaittu.

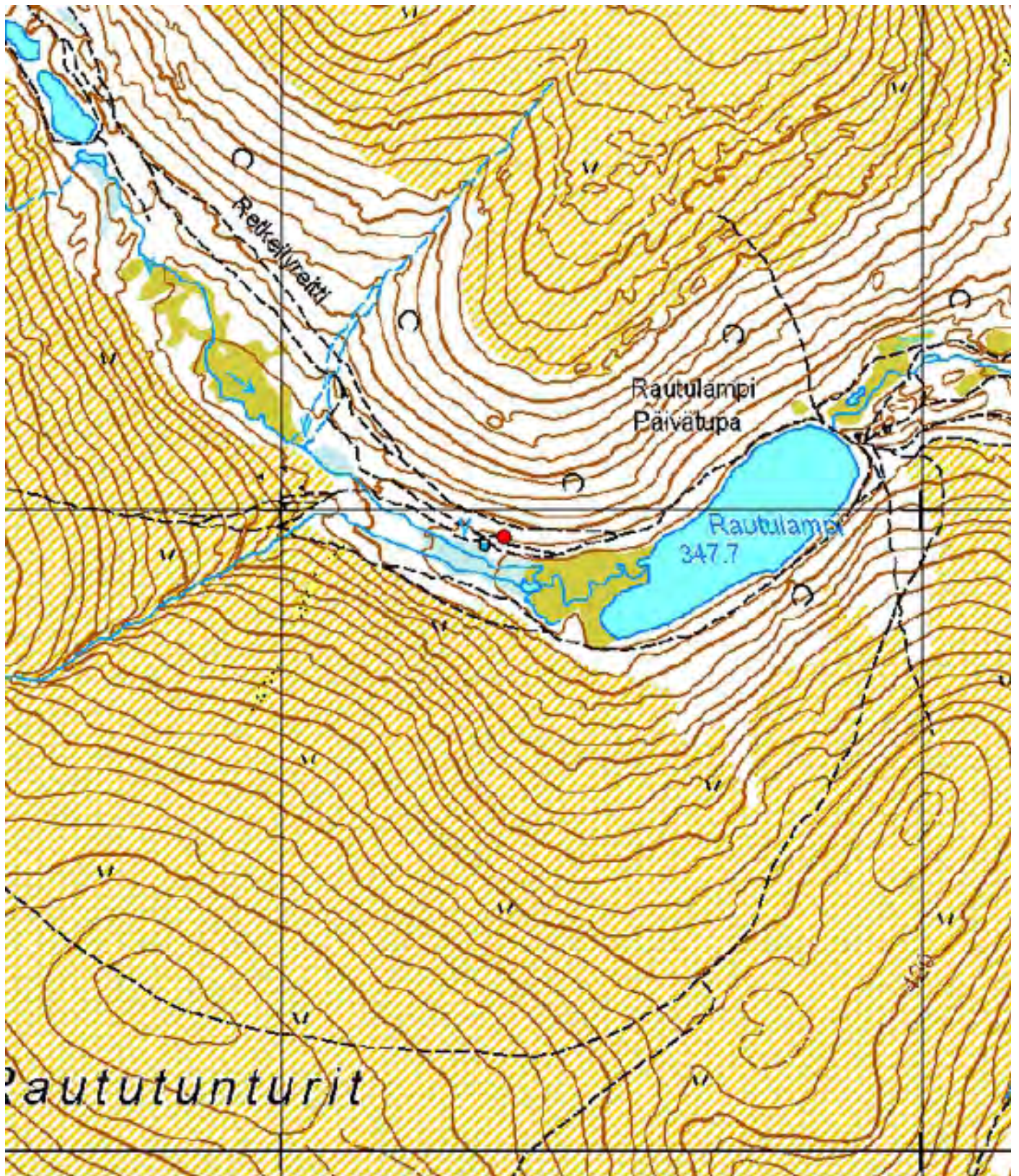
Kohteen rajaus

Kyseessä on pistemäinen kohde, joka rajautuu halkaisijaltaan noin viisimetriselle alueelle.

Tulkinta

Kammin käyttö lienee päätynyt pian Rautulammen autiotuvan, nykyisen päivätuvan, rakentamisen jälkeen. Autiotupa rakennettiin vuonna 1967. Todennäköisesti kammi on purettu tai palanut, koska mitään puurakenteita ei paikalla enää ole. Jäännöksen arvo kulttuuriperintö- tai nähtävyydenkohteena on vähäinen.

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	2 Keskinertainen
Arvotus:	8 Muu suojeleuarvo	Kohteen suojele:	0 Ei määritelty

Kartta 117. Rautulampi. Turvekammin jäännös.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 398. Rautulampi. Turvekammin jäännös. Kuvattu etelälounaasta.

Kuva 399. Rautulampi. Turvekammin jäännös. Kuvattu lounaasta.

4.13.6 Sothmanin maja

868 Urho Kekkosen kansallispuisto, Sothmanin maja Kämpän raunio	MH-tunnus: 162592

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamivuosi:	1950-luvun alkupuoli	Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 22.8.2013

Koordinaattiselitys:	Kämpän raunion keskeltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7582789, Y 3519748, Z 346	Löydöt:	

Taustatiedot

Joel Ahola kertoo kirjoittamassaan Saariselän retkeilyoppaassa Sothmanin majan historiasta. Suora lainaus Aholan tekstistä: "Aluemetsänhoitaja Claus Sothman rakensi itselleen yksityisen kämpän Kiilopään lounaispuolelle Sivakaojan varteen 1950-luvun alussa. - - Urho Kekkosen kansallispuiston perustamisen eli vuoden 1983 jälkeen yhdistysten ja yksityisten omistamat kämpät muuttuivat vähitellen autiotuviksi. Vaihtoehtoisesti kämpät purettiin tai poltettiin. Yrjö Teeriahon mukaan Sothmanin kämpä poltettiin, vaikka se olisi sopinut sijaintinsa vuoksi hyvin päivätuvaksi. Kämpästä on jäljellä kivijalka ja rappuset, joiden perusteella Sothmanin maja on ollut aikanaan huolella rakennettu eräkämpä."

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Sivakaojan pohjoisrannalla, etelää kohti viettävällä moreenipohjaisella rinteellä, noin 25 m etäisyydellä ojasta, noin kaksi metriä ojan pintaa ylempänä. Puusto kohteen ympäristössä on mäntyjen ja koivujen muodostamaan sekametsää, ja aluskasvillisuutta hallitsevat kanervat, variksenmarja, puolukka, mustikka, riekonmarja, poronjäkälät ja seinäsammal. Sivakaojan ranta-alueilla kasvaa lähinnä vaivaiskoivuja ja heinikkoa, ja ojan suuntainen retkeilyreitti kulkee kohteen eteläpuolitse.

Kohteen kuvaus

Kohde on kämpän raunio, joka on neliön muotoinen, pohjoisluode-eteläkaakkoisuuntainen ja kooltaan noin 5 m x 5 m. Kämpästä ovat jäljellä lähinnä kivijalka, kämpän ovelle johtaneet portaat, portaiden edustan kiveys, noin puolitoista hirsikertaa, tulisijan jäännös sekä pääosa lattiarakenteista.

Kämpän sisäänkäynti on ollut Sivakaojan suunnalta, eteläkaakkoisseinän keskellä. Viistolaudoitettu ovi on lahonneena kämpän lattia-alalla. Oviseinän kohdalla on noin 40 cm korkuinen, luonnonkivistä ladottu kivijalka. Koska kämpä on rakennettu rinteeseen, kivijalka madaltuu ylärinteeseen päin siten, että takaseinän kohdalla kivijalkaa ei ole lainkaan, vaan takaseinän alin hirsi on asetettu suoraan maata vasten. Ovelle johtaneet portaat ovat jykevät, laattamaisista luonnonkivistä muuratut ja kolmiaskelmaiset. Kunkin askelman korkeus on noin 20 cm. Portaiden ylin askelma on ollut kämpän alimman hirsikerran yläpinnan tasolla, ja portaiden edusta on kivetty noin metrin levyiseltä alueelta samankaltaisilla kivillä kuin ne kivet, joista portaat on tehty.

Vielä paikoikkaan olevissa kämpän alimmissa hirsissä ei näy lainkaan palojälkiä, minkä perusteella kämpä vaikuttaa pikemminkin puretulta kuin palaneelta. Kämpä on ollut paksuista hongista rakennettu. Salvomisen helpottamiseksi hirsien päät on veistetty suorakulmaisiksi, ja hirret on liitetty toisiinsa yksinkertaisilla sahatuilla salvoksilla. Lattiarakenteet ovat säilyneet yllättävän hyvin, sammalkerroksen peittämä lattialaudoitus kantaa vielä ihmisen painon, joskin keskiosistaan selvästi notkاهدellen. Lattian keskivaiheilla on pieni aukko, jonka alapuolella todettiin olevan tyhjää tilaa noin 80 cm syvyydelle saakka.

Kämpän tulisijana on toiminut oven länsipuolella nurkassa sijainnut takka, joka on ollut enimmäkseen tiilistä, mutta osittain myös luonnonkivistä muurattu. Takan rakenne ei jäännöksistä enää täysin selviä, koska se on pääosin purettu. Esineistöä kämpän raunion alueella on jäljellä jonkin verran: kaarisahan runko, sahanteriä, posliinisen kahvikupin kappaleita, ruostunut vanha kahvitölkki ja muovinen kampa.

Kohteen rajaus

Kyseessä on pistemäinen kohde, joka rajautuu halkaisijaltaan noin kymmenmetriselle alueelle.

Tulkinta

Sothmanin majan raunion parhaiten säilynyttä osaa edustavat vankat kiviset portaat sekä kämpän kivijalka. Lattiarakenteet ja hirsikehikosta jäljellä olevat muutamat hirret puolestaan tuhoutuvat lahoamalla lähivuosisikymmeninä. Kämpän raunion laho lattia, jonka alla vaikuttaa olevan enimmillään lähes metrin verran tyhjää tilaa, saattaa aiheuttaa tapaturmavaaran paikalla vieraileville henkilöille, mikäli se äkillisesti sortuu varomattomasti raunioon tutustuvan retkeilijän painon alla. Lattiarakenteiden pikaista purkamista olisikin syytä harkita. Vastoin kämpän historiasta aiemmin saatuja tietoja vaikuttaa selvältä, että kämpä on purettu eikä palanut, koska jäljellä olevissa rakenteissa ei ole havaittavissa mitään palojälkiä, ja lattialalla on säilynyt muun muassa muovinen kampa, joka olisi palon yhteydessä varmasti sulanut.

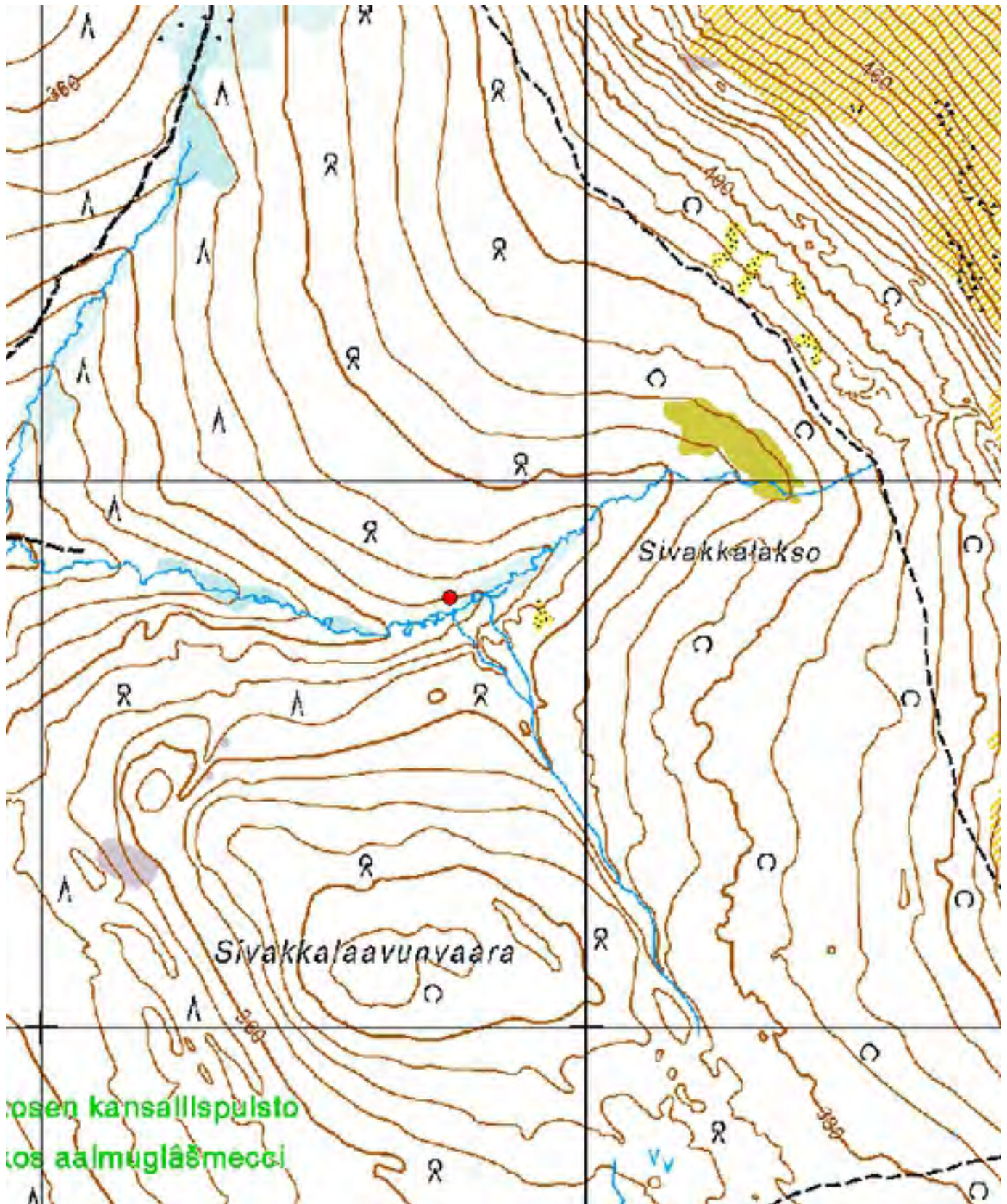
**Viranomais-
rekisterinro:**

Arvotus:

8 Muu suojeluarvo

Kunto: 2 Keskinkertainen

**Kohteen
suojaus:** 0 Ei määritelty

Kartta 118. Sothmanin maja. Kämpän raunio.
 © Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 400. Sothmanin maja. Kämpän raunio. Kuvattu itäkaakosta.

Kuva 401. Sothmanin maja. Kämpän raunio. Kuvattu eteläkaakosta.

Kuva 402. Sothmanin maja. Kämpän raunio. Kuvattu etelälounaasta.

Kuva 403. Sothmanin maja. Kämpän raunio. Kuvattu pohjoiskoillisesta.

4.13.7 Taajostupa

868 Urho Kekkosen kansallispuisto, Taajostupa Autiotuvan kivijalka	MH-tunnus: 162319

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:	1954	Kunta:	148 Inari
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 20.8.2013

Koordinaattiselitys:	Tuvan kivijalan keskeltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7587058, Y 3526015, Z 265	Löydöt:	

Taustatiedot

Lainaus Joel Aholan kirjoittamasta Saariselän retkeilyoppaasta: "Kemin Taajojat rakensivat Taajostuvan Kulasjoen etelätöyräälle vuosina 1954-1955. Tuvassa oli kaikille avoin kymmenen hengen eteinen sekä lukittu huone vain rakentaneen seuran käyttöön. - - Myöhemmin tupa siirtyi Metsähallituksen huoltamaksi autiotuvaksi. Taajostupa paloi 11.3.1999."

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Kulasjoen eteläpuoleisen moreeniharjanteen eteläreunan tasanteella. Noin neljäkymmenen metrin etäisyydellä kohteesta koilliseen päin on pieni lampi. Kohteen välitön lähiympäristö avointa ja heinikkoista. Puusto kohteen ympäristössä on männikköä ja aluskasvillisuutta hallitsevat variksenmarja, mustikka, kanerva sekä jäkälät ja sammalet. Kohteen ja Kulasjoen välillä aluskasvillisuus on kuitenkin varsin kulunutta.

Kohteen kuvaus

Kohde on palaneen autiotuvan kivijalka, joka on neliön muotoinen, koillis-lounaissauntainen, luonnonkivistä ladottu ja kooltaan noin 8 m x 8 m. Kivijalan sisäpuoli on heinittynyt, samoin osa sen lähiympäristöstä, ja lattia-alalla kasvaa muutamia mäntyjä, joista vanhimmat ovat noin kymmenen vuoden ikäisiä. Lattia-alan koillispuoliskon keskivaiheilla on noin metrin korkuinen luonnonkivistä muuratun tulisijan jäännös. Kivijalan kaakkoispuolella noin kuuden metrin etäisyydellä sijaitsee pohja-alaltaan noin neliömetrin laajuinen niliaitta noin kaksi metriä korkean paalun päässä. Niliaitta on hyväkuntoinen, huopakattoinen, ja se on salvottu pyöreistä, halkaisijaltaan noin 15 cm kokoisista hirsistä. Autiotuvan puuvaja- ja vessarakennuksen paikka erottuu kivijalasta noin 30 m lounaaseen päin sijaisevana nelikulmaisena alueena, jonka kaakkoispää on puunlastujen peittämä ja jonka luoteispäässä kasvaa vadelmapensaita.

Kohteen rajaus

Kohteen keskeisimmät rakenteet, Taajostuvan kivijalka sekä niliaitta lähiympäristöineen, rajautuvat alueelle, jonka halkaisija on noin 20 m.

Tulkinta

Taajostuvan pihapiiri on edelleen käymisen arvoinen kohde. Erityisesti hyvin säilynyt niliaitta on visuaalisesti viehättävä, ja on suotavaa, että se pyritään pitämään hyvässä kunnossa myös tulevaisuudessa.

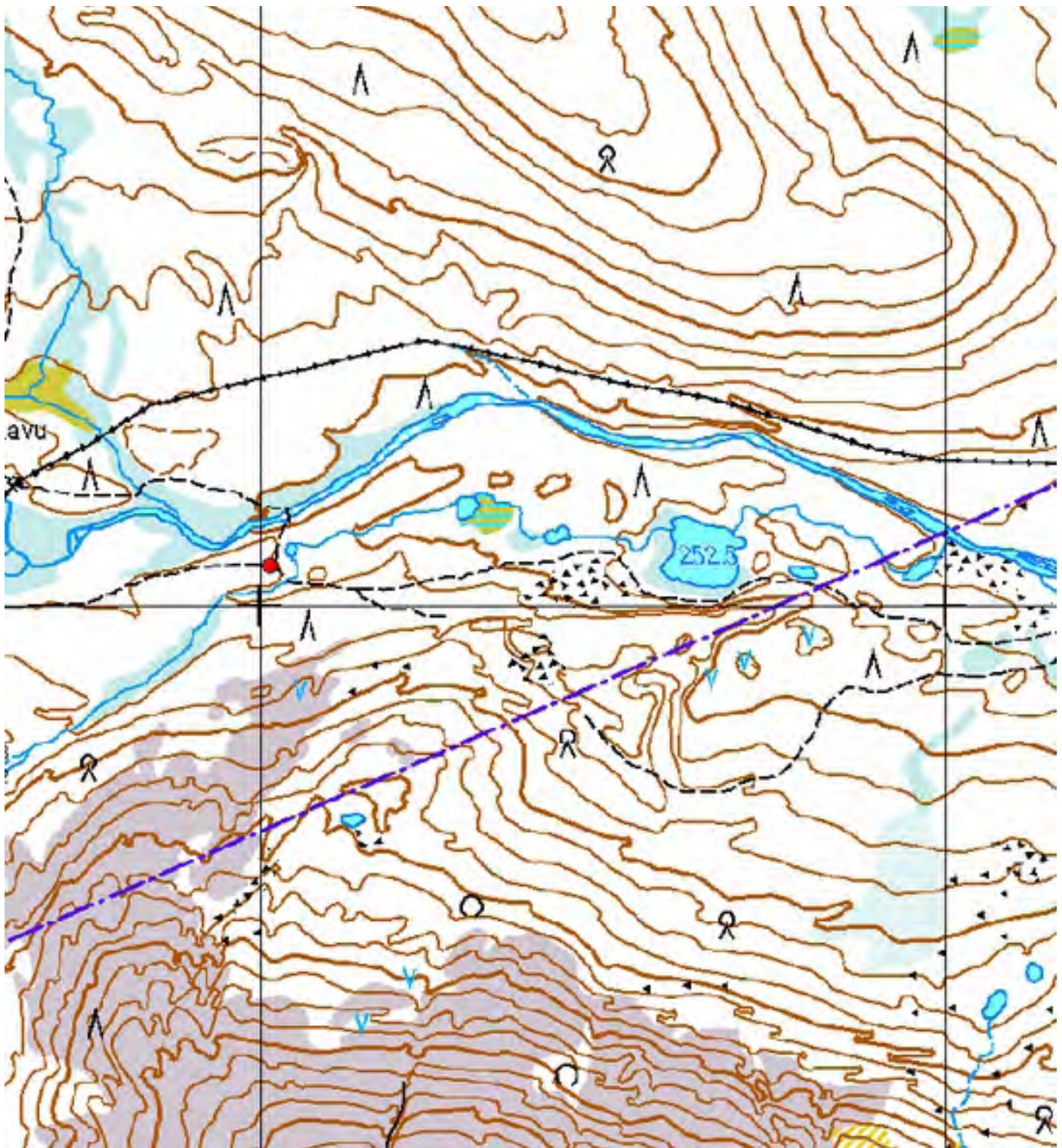
**Viranomais-
rekisterinro:**

Arvotus:

8 Muu suojeleuarvo

Kunto: 2 Keskinertainen

**Kohteen
suoja:** 0 Ei määritelty

Kartta 119. Taajostupa. Autiotuvan kivijalka.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 404. Taajostupa. Autiotuvan kivijalka. Kuvattu länsiluoteesta.

Kuva 405. Taajostupa. Niliaitta. Kuvattu luoteesta.

4.14 Muut rakennusten ja rakennelmien jäännökset

4.14.1 Liivikönlammit

868 Urho Kekkosen kansallispuisto, Liivikönlammit Uunimainen kivirakennelma	MH-tunnus: 162545

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 27.8.2013

Koordinaattiselitys:	Uunimaisen kivi-rakennelman kohdalta	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7574356, Y 3539473, Z 362	Löydöt:	

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Vasanlyömäpään ja Joukhaispään länsiosan välisessä laaksossa, Vasanlyömäpäänojaan laskevan puron latvoilla olevista lammista toiseksi itäisimmän itäpään eteläpuolella. Kohteen lähiympäristö on kalliokkoista ja hieman etäämmällä moreenipohjaista. Puusto on tunturikoivikkoa, jonka seassa kasvaa muutamia mäntyjä. Aluskasvillisuutta hallitsevat vaivaiskoivut, variksenmarja, puolukka, mustikka, kanerva, torvi- ja poronjäkälät sekä sammalet. Paikoin kasvaa myös katajapensaita sekä heinäkasveja, aivan lammen rannassa myös pajuja.

Kohteen kuvaus

Kohde on kivistä ladottu uunimainen rakennelma, joka on noin kahden metrin etäisyydellä lammen rannasta, noin metrin verran lammen pintaa korkeammalle. Rakennelma on noin metrin korkuinen, pohjaltaan jokseenkin neliömäinen ja noin neliömetrin laajuinen; eteläreunaltaan se rajautuu kalliorinteeseen. Rakennelman suuaukko on kohti itää. Tulipesän pituus on noin 70 cm, leveys itäpäästä noin 30 cm ja länsipäästä noin 15 cm. Tulipesän takaosasta nousee halkaisijaltaan noin 15 cm kokoinen hormimainen käytävä rakennelman huipulle. Suuaukon vieressä on laattamainen kivi, joka on mahdollisesti voitu käyttää "uuninluukkuna". Retkeilijät ilmeisesti polttavat tulisijassa nuotiota toisinaan nykyisinkin.

Uunimaisen kivirakennelman edustalle on raivattu tasainen, noin 1,5 m x 1,0 m laajuinen, pohjois-eteläsuuntainen alue, jonka pohjoislaidalle on kasattu noin puoli metriä leveä ja noin 0,4 m korkea kivivalli. Etelässä tasanne rajautuu kaivettuun moreenirinteeseen, jonka suunnalle tasannetta on ehkä suunniteltu laajennettavan - kaivuujälkiä on noin neljän metrin etäisyydelle tasanteen pohjoispään vallista. Tasanteen länsireuna rajautuu uunimaisen kivirakennelman eteläpuolella kallioon ja tasanteen itäreunalla on osittain sortunut vallimainen kivirykelmä, jonka leveys on noin metrin ja korkeus hieman vähemmän. Sen pohjoispäässä on vajaan metrin levyinen aukko, joka toimii kulkureittinä tasanteelle. Tasanteelta noin kuusi metriä lounaaseen päin, noin kaksi metriä tasannetta korkeammalla, sijaitsee kalliokkoharjanteen päällä kivistä ladottu kehämäinen nuotiopaikka, joka vaikuttaa olevan edelleen käytössä.

Kohteen rajaus

Kyseessä on pistemäinen kohde, joka rajautuu halkaisijaltaan noin kymmenmetriselle alueelle. Pohjoislaidaltaan kohde rajautuu lammen rantaan.

Tulkinta

Kohde on visuaalisesti viehättävä uunimainen kivirakennelma, jonka on mahdollisesti ollut tarkoitus toimia jonkinlaisen keskeneräiseksi jääneen korsumaisen asumuksen tulisijana. Rakennelma lienee tehty 1900-luvun jälkipuoliskolla, mutta sen tarkkaa rakentamisaikankohtaa on vaikeaa arvioida.

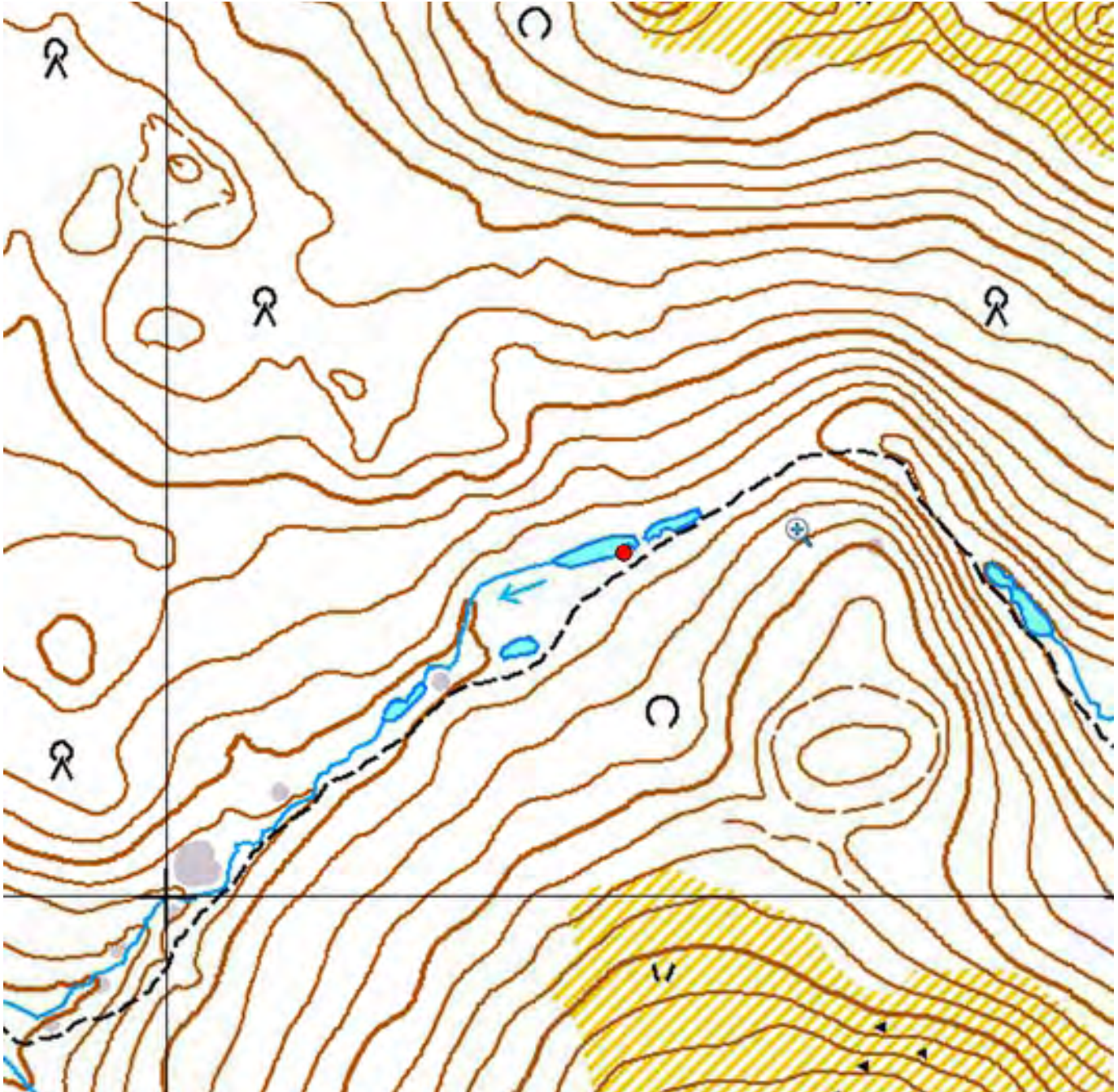
**Viranomais-
rekisterinro:**

Arvotus:

8 Muu suojeluarvo

Kunto: 1 Hyvä

**Kohteen
suojaus:** 0 Ei määritelty

Kartta 120. Liivikönlammit. Uunimainen kivirakennelma.

© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 406. Liivikönlammit. Uunimainen kivrakennelma. Kuvattu idästä.

Kuva 407. Liivikönlammit. Uunimainen kivrakennelma. Kuvattu idästä.

Kuva 408. Liivikönlammit. Uunimainen kivrakennelma. Kuvattu kaakosta.

Kuva 409. Liivikönlammit. Tasanne uunimaisen kivrakennelman edustalla. Tasanne on raivattu jokseenkin kivettömäksi. Kuvattu etelästä.

4.14.2 Luirojärven verkkotalas

868 Urho Kekkosen kansallispuisto, Luirojärven verkkotalas Verkkotalaksen raunio	MH-tunnus: 162189

Kohdetyyppi: 9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija: 800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus: 7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä: 800 Lapin luontopalvelut
Rakentamivuosi: 1936	Kunta: 758 SODANKYLÄ
Lukumäärä: 1	Tarkastus: S. Viljanmaa 26.8.2013

Koordinaattiselitys: Verkkotalaksen raunion keskeltä	Geometria tuotettu: 4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit: X 7569717, Y 3543152, Z 290	Löydöt:

Taustatiedot

Lainaus Joel Aholan kirjoittamasta Saariselän retkeilyoppaasta: "Urho Kekkosen kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelman mukaan kyseessä on vuotsolaisen Paulus-Äijän verkkotalas, joka on rakennettu vuonna 1936."

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee noin 450 metriä Luirojärven kaakkoisrannasta kaakkoon päin, hiekkapohjaisella männikkökankaalla. Aluskasvillisuutta paikalla hallitsevat variksenmarja, puolukka, mustikka, kanerva, poronjäkävät, seinäsammal ja muut sammalet.

Kohteen kuvaus

Kohde on ollut verkkotalas eli pyydyssuoja. Rakennelma on kokonaan romahtanut, eikä sen alkuperäinen rakenne enää täysin selviä jäljellä olevasta rauniosta. Todennäköisesti verkkotalas on muistuttanut lähinnä pientä kotaa, jonka korkeus on ollut hieman toista metriä. Se on ollut rakennettu haljaspuolikkaista, jotka on halkaistu enimmillään parikymmentä senttimetriä paksuista männyistä. Talaksen pohja-ala vaikuttaa olleen itä-länsisuuntaisesti soikeahko, kooltaan noin 4 m x 3 m. Pyydyssuojan jäljellä olevat puurakenteet ovat jo varsin pitkälle lahonneet, ja sen loputkin jäännökset tuhouvat kokonaan lähivuosisikymmeninä.

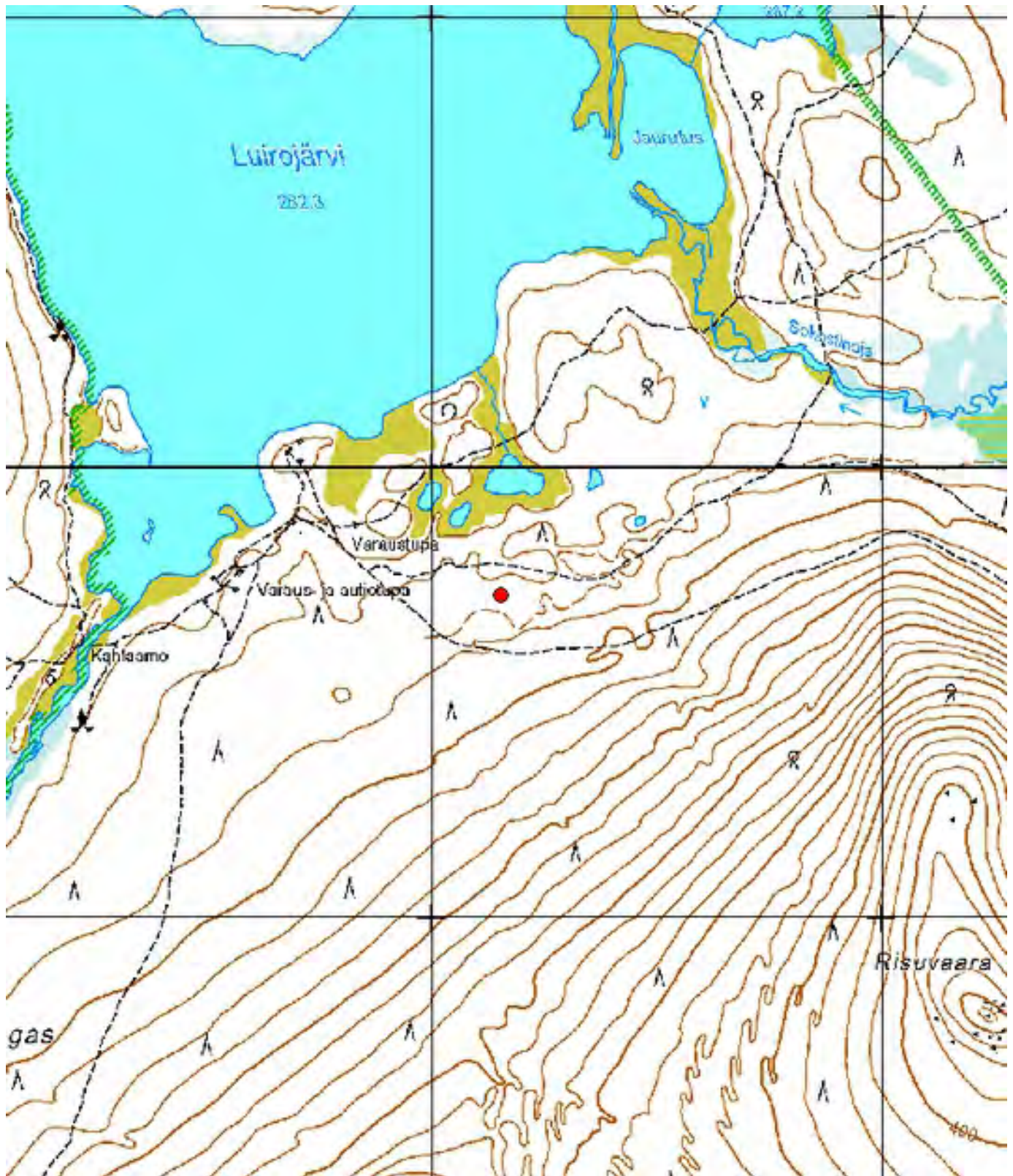
Kohteen rajaus

Kyseessä on rajaukseltaan pistemäinen kohde, joka rajautuu halkaisijaltaan noin viisimetriselle alueelle.

Tulkinta

Luirojärven verkkotalaksen jäännöksen merkitys kulttuuriperintökohteena on varsin vähäinen, koska rakennelma on jo lähes tuhoutunut. Nähtävyydsarvoa kohteella ei juurikaan enää ole.

Viranomaisrekisterinro:	Kunto: 3 Huono
Arvotus: 8 Muu suojeluarvo	Kohteen suojelu: 0 Ei määritelty

Kartta 121. Lurojärven verkkotalas.
 © Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 410. Luirojärven verkkotalas. Kuvattu koillisesta.

Kuva 411. Luirojärven verkkotalas. Kuvattu luoteesta.

4.14.3 Meänteisen niliaitta

868 Urho Kekkosen kansallispuisto, Mäenteisen niliaitta

MH-tunnus: 79973

Kohdetyyppi:	1 Asuinpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamivuosi:	1959	Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 24.8.2013

Koordinaattiselitys:	Niliaitan juurelta	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7572882, Y 3527002, Z 250	Löydöt:	

Taustatiedot

Joel Ahola kertoo kirjoittamassaan Saariselän retkeilyoppaassa Meänteisen niliaitan historiasta seuraavasti: "Meänteis eli Reijo Savinainen rakensi Suomujoen varteen niliaitan toukokuussa 1959. Hän saapui paikalle hankikelillä, mutta juuttui asennolle kolmeksi viikoksi kelin heittäytyttyä soseeksi. Henkensä pitimiksi Meänteis joi mahlaa ja söi lumen alta kaivamiaan puolukoita. Niliaitta syntyi ajankuluna, kun mukana oli kirves ja saha. Saranat on tuotu oveen myöhemmin. - - Kirjailija Yrjö Teeriaho ja Meänteis kävivät aitalla 3.6.2009. Tuolloin niliaitta oli kumollaan, mutta Metsähallitus on myöhemmin kunnostanut sen."

Antero Aikio on käynyt tarkastamassa paikan kesäkuun alussa 2009. Niliaitta on nostettu pystyyn ja kunnostettu heinäkuussa 2009.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Suomujoen pohjoispuolella, pienen avosuon luoteislaidalla, hieman alle sadan metrin etäisyydellä joen rannasta. Suomujoen ylittävä silta on kohteen itäpuolella noin 240 metrin etäisyydellä kohteesta, ja joen eteläpuolella sillan läheisyydessä sijaitsee Aitaajan tulipaikka. Kohteen ympäristössä kasvaa kuusten ja mäntyjen muodostamaa sekametsää. Aluskasvillisuutta alueella hallitsevat katajapensaat, mustikka ja puolukka sekä seinäsammal ja muut sammalet.

Kohteen kuvaus

Kohde on niliaitta, joka on rakennettu paikalle pystytetyn, noin 2,5 m korkean kelokannon päähän. Aitassa on neljä hirsikertaa ja se on salvottu haljaspuolikkaista, jotka on halkaistu läpimitaltaan noin 20 cm paksuisista mäntypölleistä. Niliaitan lattia-alan koko on noin 1,25 m x 125 cm ja oven koko noin 0,6 m x 0,6 m. Keskikokoinen ihminen mahtuu aittaan siis varsin hyvin. Ovi on kohti itäkaakkoa, suolle päin, ja ovelle johtavat puiset tikapuut. Aitan sisäpuolella, aivan katonrajassa, ovat puiset orret tarvikkeiden ripustamista varten, ja lisäksi aitan kurkihirteen ja sisäseiniin on kiinnitetty muutamia nauvoja ja koukkuja. Metsähallituksen tekemässä kunnostuksessa vuonna 2009 ainakin aitan katto on uusittu ja sen tukirakenteita vankistettu. Aitan sisälle on jätetty on metallinen lieriö, joka sisältää muutamia vieraskirjana toimivia paperiarkkeja sekä kaksi kynää.

Kohteen rajaus

Kohde on rajaukseltaan pistemäinen.

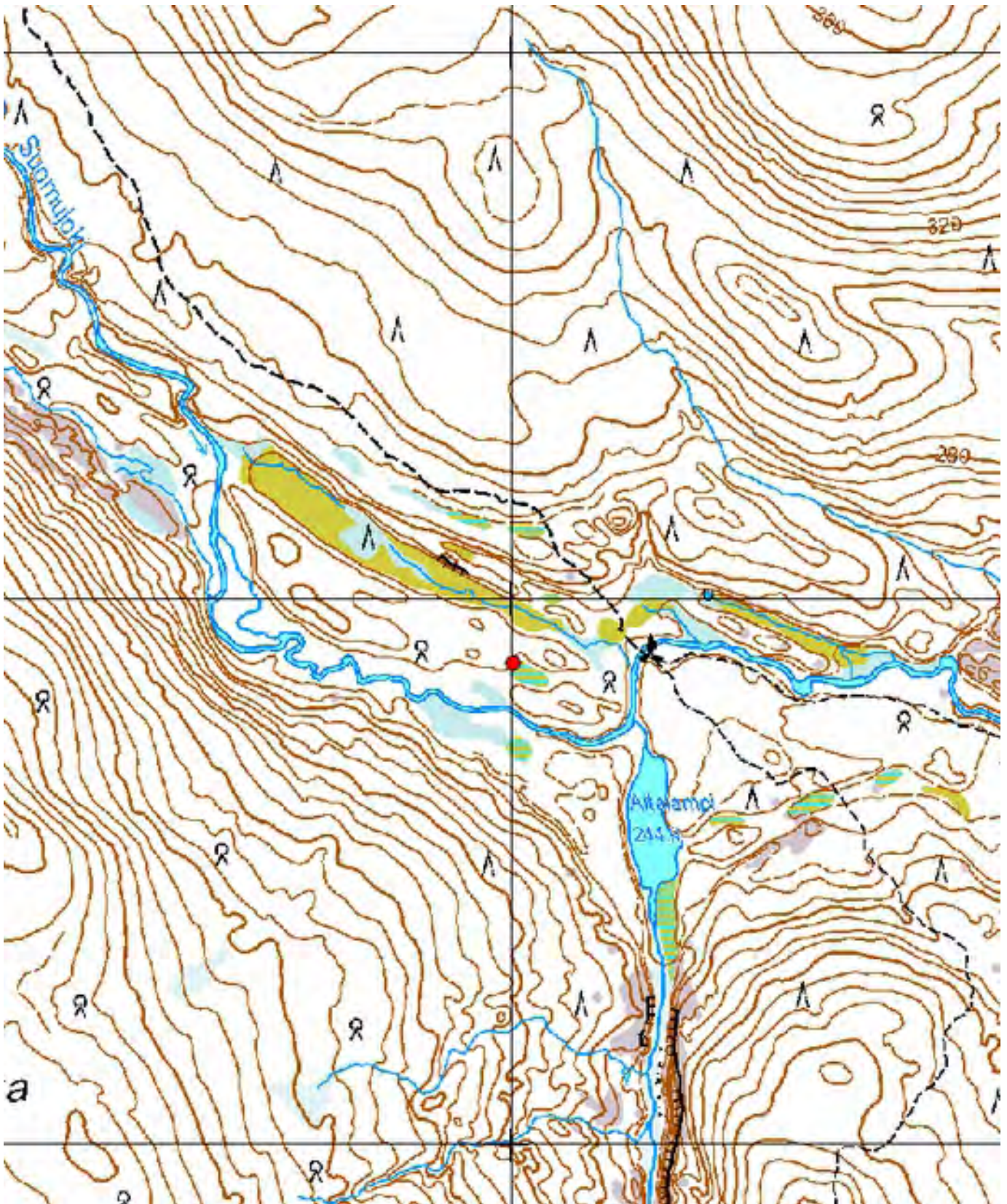
Tulkinta

Meänteisen niliatta on hyväkuntoinen pienimuotoinen kulttuuriperintökohde, joka on kiinnostava osa Saariselän alueen retkeilyhistoriaa. Aitta voisi olla myös seudulla liikkuville retkeilijöille antoisa nähtävyysskohde, koska suosittu vaellusreitti kulkee miltei kohteen vieritse. Suomujoen ylittävän sillan luota voitaisiin merkitä polku-ura niliailalle ja lisäksi olisi toivottavaa, että aitan luokse pystytettäisiin sen historiasta kertova infotaulu.

**Viranomais-
rekisterinro:****Arvotus:**

8 Muu suojeleuarvo

Kunto: 1 Hyvä**Kohteen
suojaelu:** 0 Ei määritelty

Kartta 122. Meänteisen niliäitta.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 412. Meänteisen niliaitta. Kuvattu kaakosta.

Kuva 413. Meänteisen niliaitta. Kuvattu itäkaakosta.

Kuva 414. Meänteisen niliaitta. Kuvattu itäkoillisesta.

Kuva 415. Meänteisen niliaitta. Kuvattu pohjoisesta.

Kuva 416. Meänteisen niliaitta. Sisänäkymä. Kuvattu ovelta, itäkaakosta.

Kuva 417. Meänteisen niliaitta. Näkymä ovesta ulos. Kuvattu länsiluoteesta.

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Ylempi Kiertämäjärvi 3
Kvartsilöytöpaikka ja rakennuksen jäännös

MH-tunnus: 163601

Kohdetyyppi:	99 Muu/määrittelemätön	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7120 Moniperiodinen	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	2	Tarkastus:	S. Viljanmaa 12.9.2013
Koordinaattiselitys:	Kvartsilöytöpaikan ja rakennuksen jäännöksen väliltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7587931, Y 3558990, Z 173	Löydöt:	
Taustatiedot			
Joel Ahola mainitsee kirjoittamassaan Saariselän retkeilyoppaassa Kiertämäjärven autiotuvan kuvauksen yhteydessä tuvan takana sijaitsevan rakennuksen jäännöksen: "Tarkkasilmäinen taivaltaja voi erottaa tuvan takaa pienen kämpän maatuneet perustat."			
Ympäristön kuvaus			
Kohde sijaitsee Ylemmän Kiertämäjärven pohjoisrannalla, Kiertämäjärven autiotuvan itäpuolella. Alue on loivasti järven rantaa kohti viettävää männikkökangasta, jonka maaperä on hiekkavaltaista moreenia. Aluskasvillisuutta hallitsevat variksenmarja, puolukka, mustikka, suopursu, torvi- ja poronjäkälät sekä seinäsammal ja muut sammat. Autiotuvan lähellä aluskasvillisuus on kulunut paikoin miltei kokonaan pois, ja kivennäismaan pinta on paljastunut varsin laajalla alueella.			
Kohteen kuvaus			
Kohde muodostuu kivikaudelle tai varhaismetallikaudelle ajoittuvasta kvartsilöytöpaikasta sekä historiallisen ajan rakennuksen jäännöksestä. Noin neljäkymmentä metriä autiotuvan luota itään päin, kohdassa $x = 7587925$ / $y = 3558992$, sijaitsee halkaisijaltaan noin kymmenmetrinen hiekkainen tasanne, joka rajautuu eteläreunaltaan Ylemmän Kiertämäjärven rantaan. Tasanteen paljaalla maanpinnalla havaittiin kolme kvartsi-iskosta noin viiden metrin säteellä toisistaan. Lähimpänä rantaa havaittu iskos sijaitsi noin neljän metrin etäisyydellä rannasta, hieman toista metriä järven pintaa ylempänä. Tasanteelle kaivettiin lapiolla muutamia noin 30 cm x 30 cm kokoisia koekuoppia, joilla pyrittiin selvittämään, onko paikalla havaittavissa muita jälkiä esihistoriallisesta toiminnasta. Mitään kiinteän muinaisjäännöksen olemassaoloon viittaavaa ei koekuopista kuitenkaan löytynyt, vaikka alue vaikuttikin maastonpiirteiltään otolliselta esihistorialliseksi asuinpaikaksi. Maanpinnalla havaitut kvartsi-iskokset jätettiin paikoilleen.			
Kvartsilöytöpaikan pohjoispuolella, noin 25 metrin päässä järven rannasta, noin kolme metriä järven pintaa ylempänä, kohdassa $x = 7587938$ / $y = 3558990$, sijaitsee J. Aholan mainitsema rakennuksen jäännös. Paikalla on koillis-lounaisuuntainen, suorakaiteen muotoinen rakennuksen perusta, joka on lounaan suunnalle avoin ja kooltaan noin 4 m x 3 m. Rakennusjäännöksen luoteis- ja kaakkoislaidoilla ovat halkaisijaltaan noin 30 cm kokoiset sahalla katkaistut hirret, jotka ovat jo pitkälle lahonneet. Jäännöksen koillispään muodostaa puolestaan noin metrin levyinen ja noin 30 cm korkea maapenkka. Mitään merkkejä tulisijasta ei rakennusjäännöksen yhteydessä havaittu.			

Kohteen rajaus

Rakennuksen jäännös ja kvartsilöytöpaikka rajautuvat pohjois-eteläsuuntaiselle alueelle, jonka leveys on noin viisitoista metriä ja pituus noin kolmekymmentä metriä. Alueen eteläpää rajautuu järven rantaan, ja alueeseen on sisällytetty rakennuksen jäännöksen ja kvartsilöytöpaikan lähiympäristö noin viiden metrin säteellä löydöistä ja rakennuksen perustasta.

Tulkinta

Kiertämäjärven autiotuvan itäpuolelta, tasanteelta aivan järven rannan vierestä löydetyt kvartsi-iskokset osoittavat, että alueella on ollut ihmistoimintaa jo tuhansia vuosia sitten, kivikaudella tai varhaismetallikaudella. Löytöjen niukkuuden ja kulttuurikerroksen puuttumisen perusteella on kuitenkin selvää, että ainakaan varsinaista asuinpaikkaa tasanteella ei sijaitse. Kohde ei ole kiinteä muinaisjäännös.

Kvartsilöytöpaikan pohjoispuolella sijaitseva rakennuksen perusta ei vaikuta kovin vanhalta. Kyseessä ei liene asuinrakennuksen jäännös, vaan paikalla on todennäköisesti ollut muutamia vuosikymmeniä sitten jokin Kiertämäjärven autiotuvan pihapiiriin liittynyt rakennelma, mahdollisesti vessa tai puuvaja.

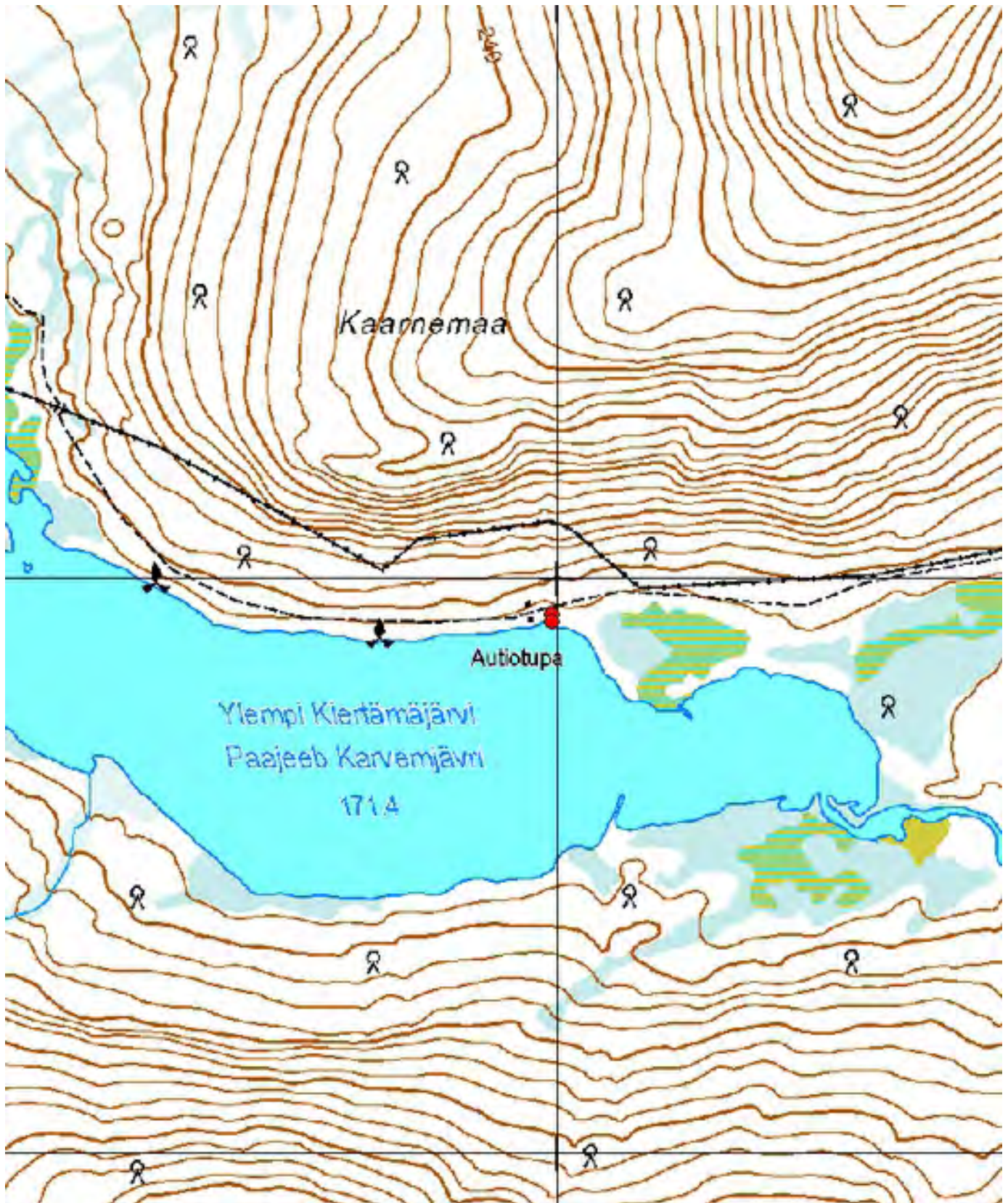
**Viranomais-
rekisterinro:**

Arvotus:

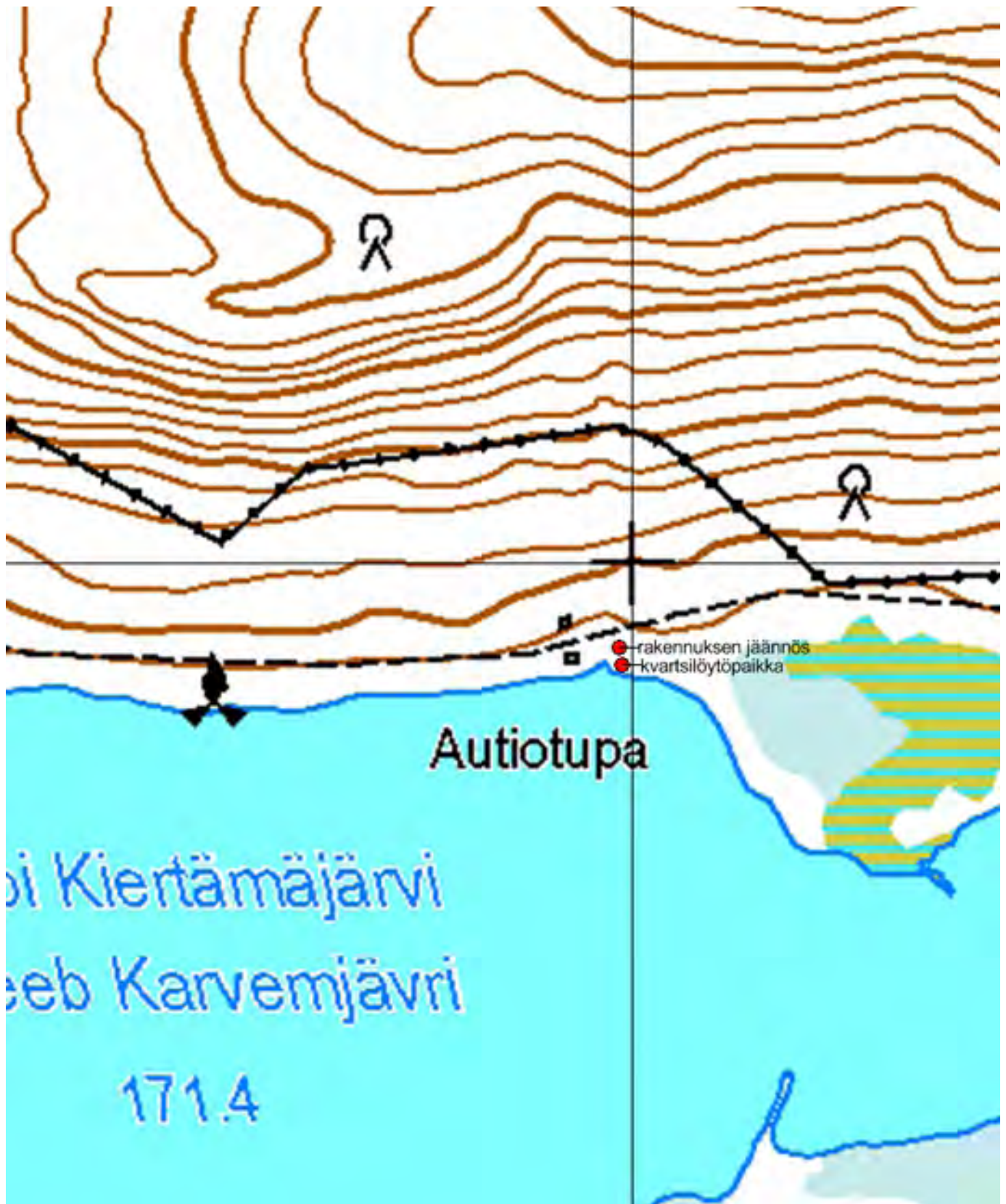
8 Muu suojeluarvo

Kunto: 2 Keskinertainen

**Kohteen
suojaus:** 0 Ei määritelty

Kartta 123. Ylempi Kiertämäjärvi 3. Kvartsilöytöpaikka ja rakennuksen jäännös.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 124. Ylempi Kiertämäjärvi 3. Kvartsilöytöpaikka ja rakennuksen jäännös.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 418. Ylempi Kiertämäjärvi 3. Kvartsilöytöpaikka. Kvartsi-iskokset sijaitsevat kuvan keskivaiheilla olevassa maapaljastumassa. Kuvattu idästä.

Kuva 419. Ylempi Kiertämäjärvi 3. Kvartsilöytöpaikka. Kvartsi-iskokset löydettiin järven rantaan rajautuvalta tasanteelta. Kuvattu länsiluoteesta.

Kuva 420. Ylempi Kiertämäjärvi 3. Rakennuksen jäännös. Kuvattu luoteesta.

Kuva 421. Ylempi Kiertämäjärvi 3. Rakennuksen jäännös. Kuvattu lounaasta.

4.15 Kullanetsintäkuopat

4.15.1 Aitaoja

868 Urho Kekkosen kansallispuisto, Aitaoja Kullanetsintäkuoppa	MH-tunnus: 162805

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 24.8.2013

Koordinaattiselitys:	Kullanetsintäkuopan keskeltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7572840, Y 3527211, Z 245	Löydöt:	

Taustatiedot

Joel Ahola kertoo kirjoittamassaan Saariselän retkeilyoppaassa Suomujoen varrella sijaitsevista kullanetsintäkuopista seuraavasti: "Insinööri Leonid Holmanin kullanetsintäretkikunta tutki Suomujoen penkkoja koekaivauksin vuosina 1935 ja 1936. Kaivajien tukikohdan [Suomunruoktun museokämpän] läheisyys näkyy tutkimuskuoppien määrässä: Suomunlatvan ja Vintiläojan välille on kaivettu yhteensä 27 näytekouppaa. Kaivantojen syvyydet vaihtelivat 0,65 ja 2,5 metrin välillä. Suurin löydetty kultapitoisuus oli 0,48 grammaa kultaa kuutiometrissä."

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Suomujoen länsipuolella, joen ylittävästä sillasta noin 70 metriä etelälounaaseen päin, rannasta noin kymmenen metrin etäisyydellä, noin metrin joen pintaa korkeammalla. Maaperä paikalla on hiekkavaltaista moreenia. Alueella kasvaa kuusi- ja koivuvaltaista sekametsää, ja aluskasvillisuutta kohteen ympäristössä hallitsevat puolukka, mustikka, juolukka sekä sammalet.

Kohteen kuvaus

Kohde on soikea, pohjois-eteläsuuntainen kullanetsintäkuoppa, jonka koko on noin 4,0 m x 2,5 m ja syvyys noin 0,9 m. Kuoppa on seinämiltään melko jyrkkäpiirteinen, ja sen ympärillä ei juurikaan ole erotettavissa vallia. Ilmeisesti kuopasta kaivettu maa on huuhdottu Suomujoen varrella.

Kohteen rajaus

Kohde on rajaukseltaan pistemäinen.

Tulkinta

Kyseessä on todennäköisesti yksi kuopista, jotka Holmanin retkikunta kaivoi vuosina 1935-1936. Olisi hyödyllistä, että Suomujoen varrella sijaitsevat kullanetsintäkuopat kartoitettaisiin kattavasti. Ainakin useimmiten ne ovat vielä silmämääräisesti erotettavissa pyyntikuopista, joita myöskin on joen lähialueilla runsaslukuisesti. Toisinaan pyyntikuopat ja vanhat kullanetsintäkuopat muistuttavat yleisolemukseltaan paljolti toisiaan, ja molempia on voitu kaivaa samankaltaisille paikoille. Lisäksi niiden erottaminen toisistaan vaikeutuu jatkuvasti, koska kasvillisuus monien kullanetsintäkuoppienkin kohdilla on jo palautunut varsin pitkälti ympäristöään vastaavaksi.

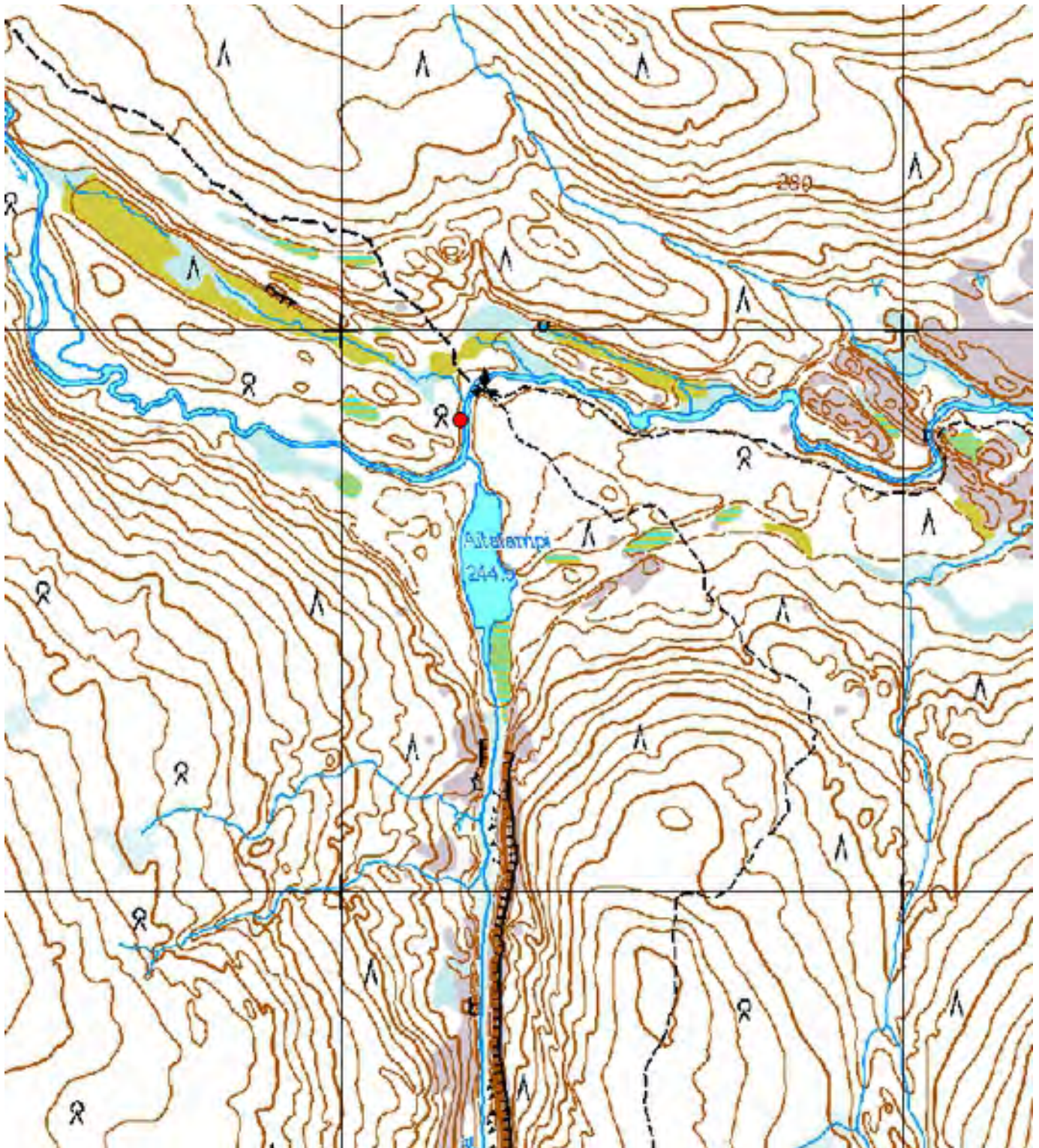
**Viranomais-
rekisterinro:**

Arvotus:

8 Muu suojeleuarvo

Kunto: 1 Hyvä

**Kohteen
suojelu:** 0 Ei määritelty

Kartta 125. Aitaoja. Kullansintäkuoppa.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 422. Aitaoja. Kullanetsintäkuoppa. Kuvattu länsilounaasta.

Kuva 423. Aitaoja. Kullanetsintäkuoppa. Kuvattu pohjoiskoillisesta.

4.15.2 Kallenlampi

868 Urho Kekkosen kansallispuisto, Kallenlampi Kullanetsintäkuoppa	MH-tunnus: 163446

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamivuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 28.8.2013

Koordinaattiselitys:	Kullanetsintäkuopan keskeltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7572752, Y 3528361, Z 236	Löydöt:	

Taustatiedot

Joel Ahola kertoo kirjoittamassaan Saariselän retkeilyoppaassa Suomujoen varrella sijaitsevista kullanetsintäkuopista seuraavasti: "Insinööri Leonid Holmanin kullanetsintäretkikunta tutki Suomujoen penkkoja koekaivauksin vuosina 1935 ja 1936. Kaivajien tukikohdan [Suomunruoktun museokämpän] läheisyys näkyy tutkimuskuoppien määrässä: Suomunlatvan ja Vintiläojan välille on kaivettu yhteensä 27 näytekuoppaa. Kaivantojen syvyydet vaihtelivat 0,65 ja 2,5 metrin välillä. Suurin löydetty kultapitoisuus oli 0,48 grammaa kultaa kuutiometrissä."

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee hiekkamoreeniharjanteella Suomujoen eteläpuolella, noin viidenkymmenen metrin etäisyydellä joesta, noin kaksi metriä joen pintaa ylempänä, Kallenlammelta noin 160 metriä luoteeseen päin. Aivan kohteen vieritse kulkee Aitaojan tulipaikan ja Salonlammen laavun välinen polku. Kohteen ympäristössä kasvaa kuusi- ja koivuvaltaista sekametsää, ja aluskasvillisuutta hallitsevat puolukka, mustikka, juolukka sekä sammalet.

Kohteen kuvaus

Kohde on syvä ja selvästi erottuva kullanetsintäkuoppa. Retkeilyreitien polku kulkee aivan kuopan vierestä sen pohjoispuolitse. Kuoppa on muodoltaan pyöreä, halkaisijaltaan noin viisimetrinen, melko jyrkkinen seinämäinen ja syvyydeltään noin 1,8 metriä. Vallia kuopan ympärillä ei juurikaan ole, vaan kuopasta kaivettu maa on ilmeisesti huuhdottu Suomujoen varrella. Kuopan dokumentoinnin aikaan ilta oli jo hämärtynyt, joten kuoppaa ei kuvattu.

Kohteen rajaus

Kohde on rajaukseltaan pistemäinen.

Tulkinta

Kyseessä on todennäköisesti yksi kuopista, jotka Holmanin retkikunta kaivoi vuosina 1935-1936. Kuoppa sijaitsee niin lähellä Aitaojan tulipaikan ja Salonlammen laavun välistä polkua, että polulla kulkevat retkeilijät havaitsevat sen poikkeuksetta ja ryhtyvät pohtimaan sen kaivamisen syytä. Siksi olisikin hyvä, jos kuopan luokse pystytettäisiin pieni opastustaulu. Esimerkiksi teksti "kullanetsintäkuoppa, kaivettu 1930-luvulla" olisi paikalle täysin riittävä informaatio, koska syvällisemmin seudun kultahistoriasta kiinnostuneet kulkijat vierailevat todennäköisesti myös Suomunruoktun museokämpällä, jossa aiheeseen on mahdollista tutustua laajemmin.

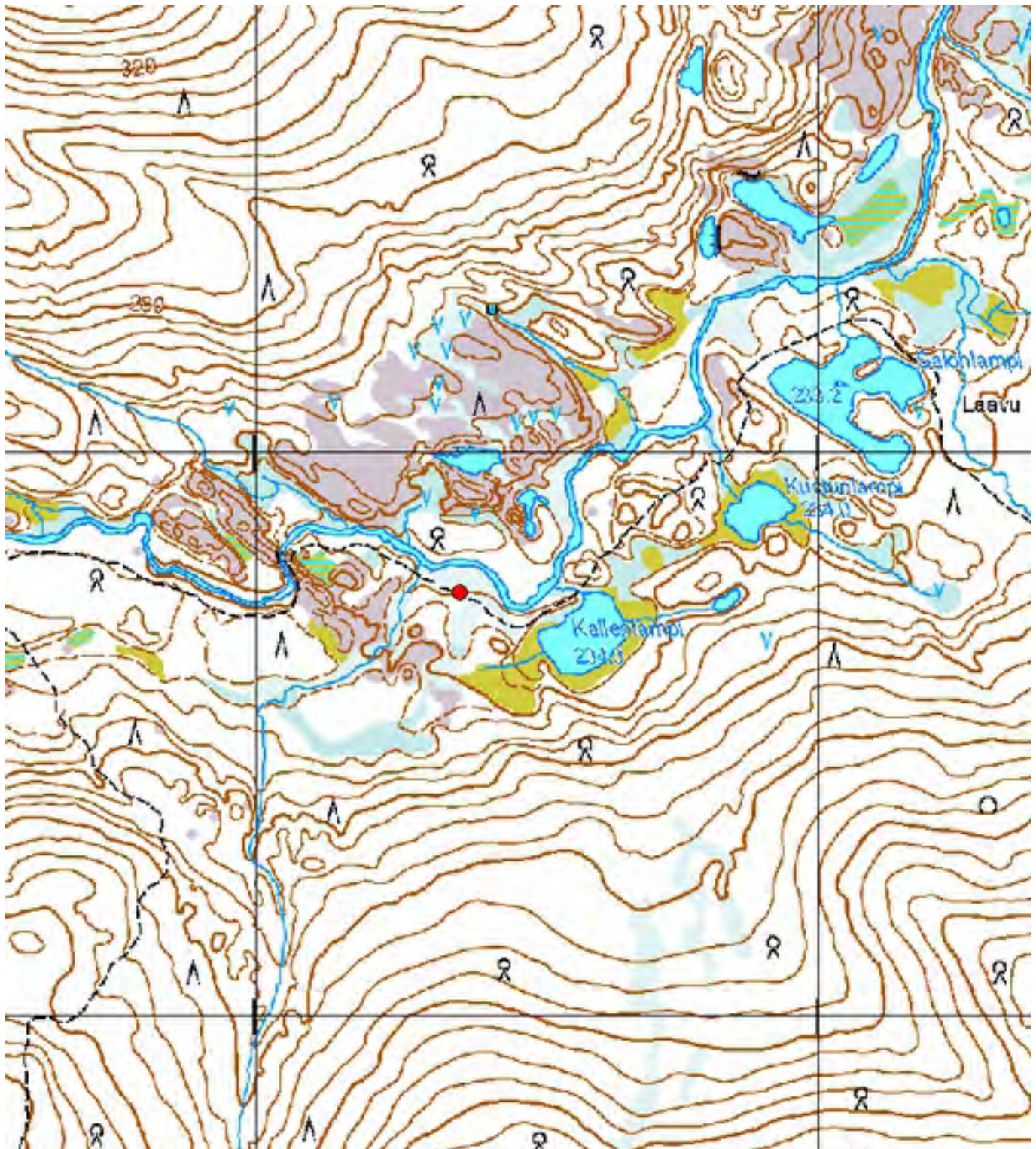
Viranomais-
rekisterinro:

Arvotus:

8 Muu suojeluarvo

Kunto: 1 Hyvä

Kohteen
suojelu: 0 Ei määritelty

Kartta 126. Kallenlampi. Kullanselkäkuoppa.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

4.15.3 Lankojärvi 6

868 Urho Kekkonen kansallispuisto, Lankojärvi 6 Kullanetsintäkuoppia

MH-tunnus: 163003

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	2	Tarkastus:	S. Viljanmaa 11.8.2013

Koordinaattiselitys:	Kullanetsintäkuoppien välistä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7581440, Y 3534616, Z 185	Löydöt:	

Taustatiedot

Joel Ahola mainitsee kirjoittamassaan Saariselän retkeilyoppaassa, että Luttojoen Kulta Oy ja myöhemmin Saariselkä Oy etsivät kultaa Saariselältä insinööri Leonid Holmanin johdolla vuosina 1935 ja 1936. Suomujoen penkkojakin tutkittiin tuolloin koekaivauksin.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Suomujoen eteläpuolella, Lankojärven pohjoispäästä noin puoli kilometriä itään päin, pienessä notkelmassa avokallion ja matalan moreeniharjanteen välissä, noin kaksi metriä joen pintaa ylempänä. Kohteen ympäristö on kalliokkoista. Alueen puuston muodostavat harvakseltaan kasvavat männyt. Aluskasvillisuutta hallitsevat variksenmarja, juolukka, puolukka, mustikka, suopursu ja kanerva sekä poronjäkälet ja seinäsammal.

Kohteen kuvaus

Kohde muodostuu kahdesta maakuopasta, jotka on kaivettu lähelle Suomujoen rantaa, avokallion vierelle. Kuoppa 1 sijaitsee noin viidentoista metrin päässä joen rannasta, kohdassa $x = 7581441$ / $y = 3534616$. Kuoppa 2 sijaitsee kuopan 1 luota noin kuusi metriä eteläkaakkoon, kohdassa $x = 7581438$ / $y = 3534617$. Kuopat ovat pyöreitä, seinämiltään melko jyrkkiä ja kauttaaltaan sammaloituneita. Halkaisijoiltaan ne ovat noin 2,5 m kokoisia. Kuoppa 1:n syvyys on noin 0,5 m ja kuopan 2:n syvyys noin 0,6 m. Kuoppa 1 on kaivettu kallion pintaan saakka ja kuoppa 2:n pohja on moreenimaata. Valleja kuoppien ympärillä ei ole.

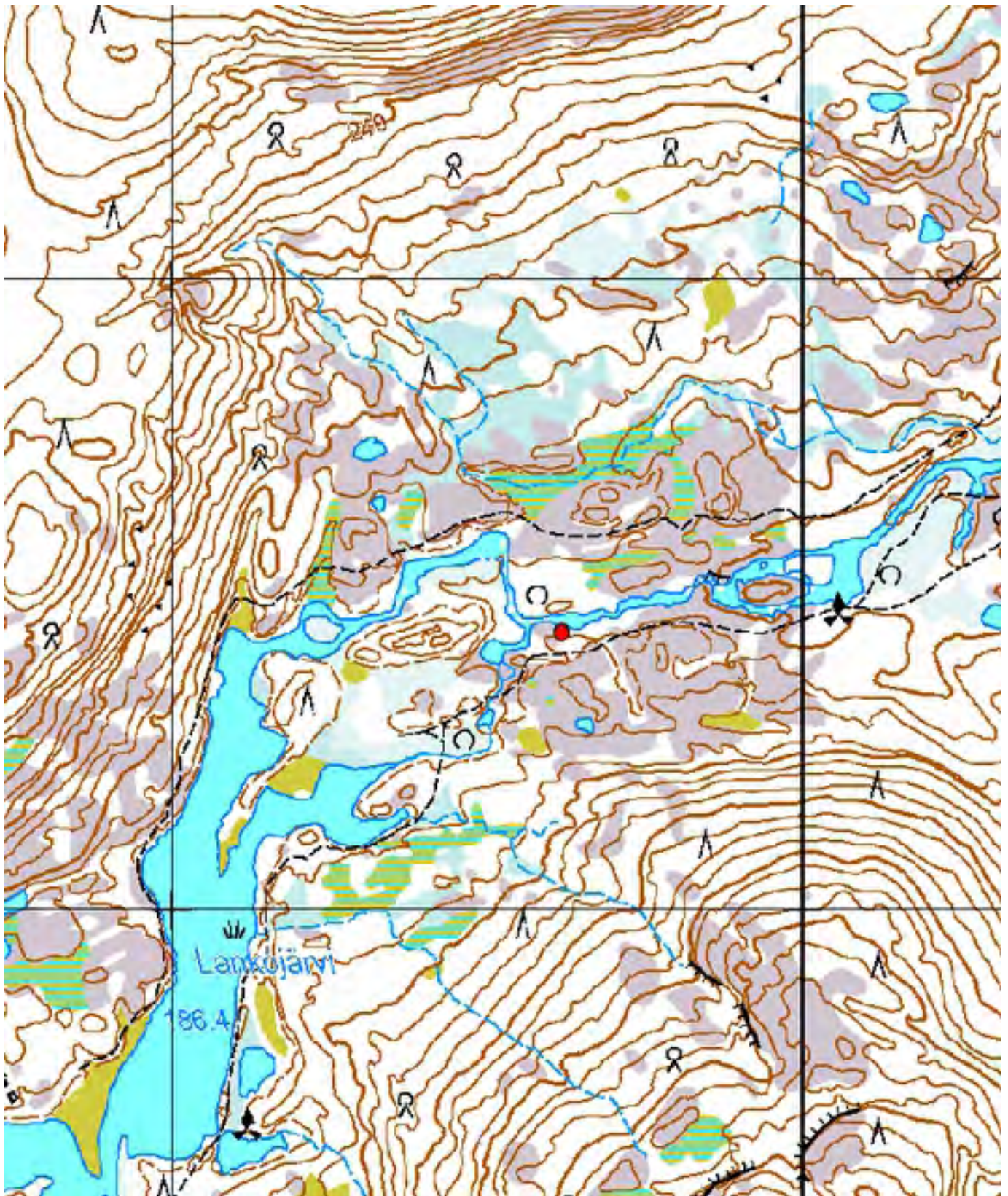
Kohteen rajaus

Kohde rajautuu halkaisijaltaan noin kymmenmetriselle alueelle, joka kattaa kuopat lähiympäristöineen.

Tulkinta

Kohteesta dokumentoidut kuopat liittyvät todennäköisesti seudulla 1930-luvulla suoritettuun kullanetsintään. Kuopat erottuvat rehevästä varvikosta melko heikosti ja ovat kohtalaisen pienikokoisia, joten merkittävää nähtävyyttä kohteella ei ole.

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	8 Muu suojeleuarvo	Kohteen suojele:	0 Ei määritelty

Kartta 127. Lankojärvi 6. Kullanetsintäkuoppia.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kartta 128. Lankojärvi 6. Kullanetsintäkuoppia.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 424. Lankojärvi 6. Kullanetsintäkuoppa 1. Kuvattu idästä.

Kuva 425. Lankojärvi 6. Kullanetsintäkuoppa 2. Kuvattu koillisesta.

4.15.4 Suomunruoktu

868 Urho Kekkosen kansallispuisto, Suomunruoktu Kullanetsintäkuoppa	MH-tunnus: 163428

Kohdetyyppi:	9 Valmistuspaikat/työpaikat	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 29.8.2013

Koordinaattiselitys:	Kullanetsintäkuopan keskeltä	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7574270, Y 3525933, Z 283	Löydöt:	

Taustatiedot

Joel Ahola kertoo kirjoittamassaan Saariselän retkeilyoppaassa Suomujoen varrella sijaitsevista kullanetsintäkuopista seuraavasti: "Insinööri Leonid Holmanin kullanetsintäretkikunta tutki Suomujoen penkkoja koekaivauksin vuosina 1935 ja 1936. Kaivajien tukikohdan [Suomunruoktun museokämpän] läheisyys näkyy tutkimuskuoppien määrässä: Suomunlatvan ja Vintiläojan välille on kaivettu yhteensä 27 näytekuoppaa. Kaivantojen syvyudet vaihtelivat 0,65 ja 2,5 metrin välillä. Suurin löydetty kultapitoisuus oli 0,48 grammaa kultaa kuutiometrissä." Suomunruoktun museokämpän ja Suomunruoktun autio- ja varaus-tuvan puolivälissä sijaitsevan kullanetsintäkuopan Ahola mainitsee olleen yksi suurimmista kuopista.

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Suomujoen rantatörmän päällä, joen länsipuolella, noin kaksisataa metriä Suomunruoktun museokämpältä pohjoisluoteeseen päin. Alue on kuivaa männikkökangasta, jonka aluskasvillisuutta hallitsevat varvut, jäkälät ja sammalet. Maaperä kohteen luona on melko kivistä moreenia.

Kohteen kuvaus

Kohde on muodoltaan pyöreä kullanetsintäkuoppa, jonka halkaisija on noin viisi metriä ja syvyys noin metrin. Kuoppaa ympäröi loivapiirteinen maavalli, jonka leveys on noin puolitoista metriä ja korkeus noin 0,3 metriä. Kuoppa on kohtalaisesti sammaloitunut ja sen pohjalla kasvaa muutamia nuoria koivuja, mutta vallin kohdalla maanpinta on pääosin paljas.

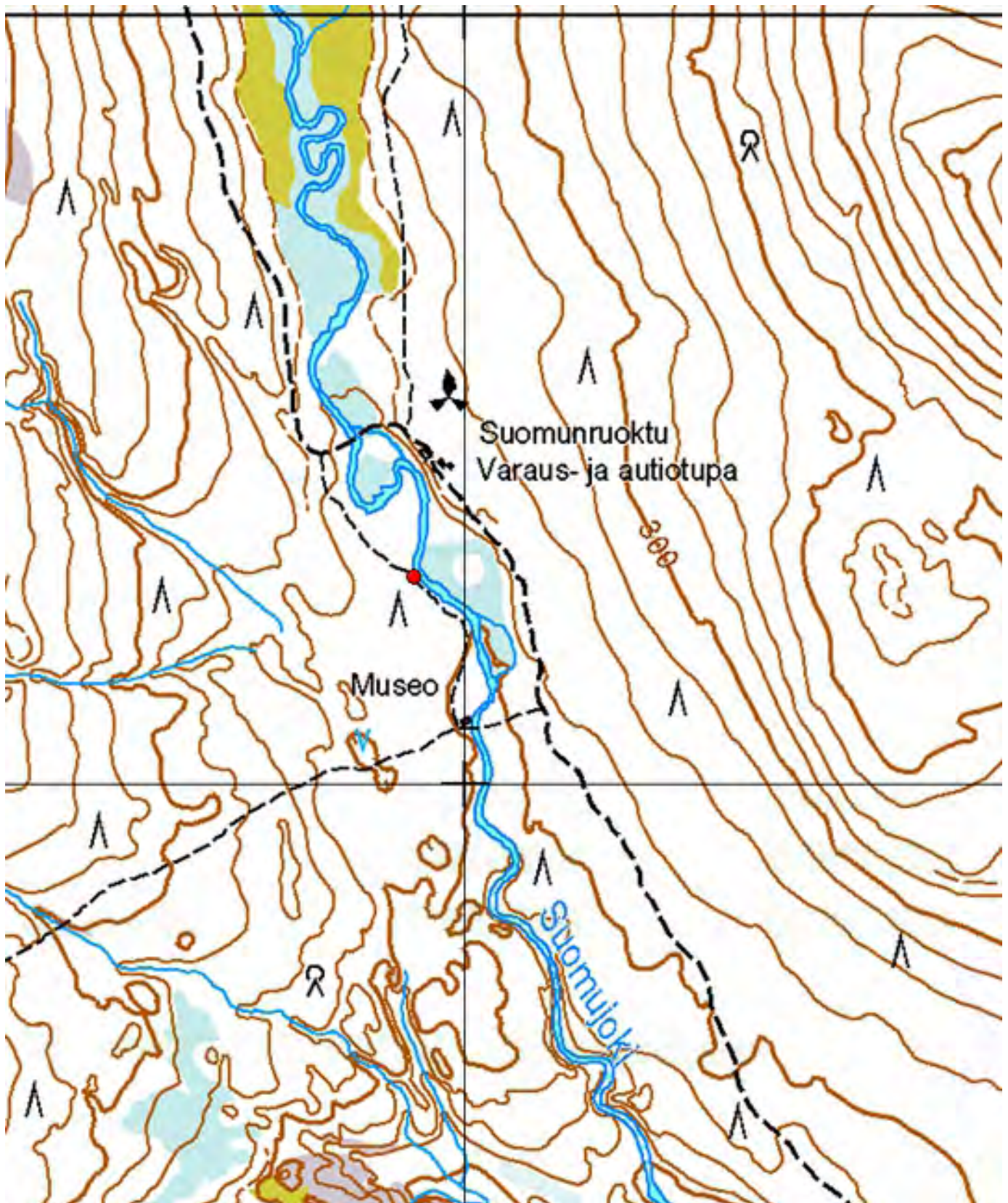
Kohteen rajaus

Kohde on rajaukseltaan pistemäinen.

Tulkinta

Kullanetsintäkuoppa on tärkeä osa Suomunruoktun museokämpän lähiympäristön historiallista miljööttä. Kuoppa sijaitsee lähiseudun muihin kullanetsintäkuoppiin verrattuna saavutettavuudeltaan mainiolla paikalla, joten sillä voidaan katsoa olevan myös nähtävyydsarvoa.

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	8 Muu suojeleuarvo	Kohteen suojele:	0 Ei määritelty

Kuva 129. Suomunruoktu. Kullanetsintäkuoppa.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 426. Suomunruoktu. Kullanetsintäkuoppa. Kuvattu lännestä.

Kuva 427. Suomunruoktu. Kullanetsintäkuoppa. Kuvattu lounaasta.

4.16 Muut kulttuuriperintökohteet

4.16.1 Esko Nybergin muistolaatta

868 Urho Kekkosen kansallispuisto, Esko Nybergin muistolaatta	MH-tunnus: 162821

Kohdetyyppi:	11 Taide/muistomerkit	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7118 Historiallinen aika	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	742 SAVUKOSKI
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 18.9.2013

Koordinaattiselitys:	Muistolaatan kohdalta	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7539149, Y 3596835, Z 215	Löydöt:	

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Nuorttijoen laakson partaalla, jyrkän hiekkamoreeniharjanteen reunalla, komealla näköalapaikalla. Nuorttijoen retkeilyreitien polku kulkee kohteen eteläpuolella noin kolmenkymmenen metrin etäisyydellä. Puusto kohteen ympäristössä on männikköä ja aluskasvillisuutta hallitsevat variksenmarja, puolukka, mustikka, torvi- ja poronjäkälet sekä seinäsammal.

Kohteen kuvaus

Kohde on sementistä valettu, epäsäännöllisen muotoinen laatta, jonka halkaisija on noin 40 cm. Laatan keskellä on itä-länsisuuntaisesti miehen jalanjälki noin kokoa 43. Jalanjäljen eteläpuolelle sementtiin on painettu pistoolin patruunan hylsy, jonka kannassa ovat merkinnät CCI N 357 MAG R. Jalanjäljen pohjoispuolella on pieni itä-länsisuuntainen metallilaatta, johon on kaiverrettu nimi "Esko Nyberg" ja sen alle "Kemiran sähkömiehet". Laatta on mahdollisesti pronssia, ja sen koko on noin 50 mm x 17 mm. Sementtilaatan pohjoisreunalla on lisäksi kuusi noin yhden senttimetrin syvyistä soikeahkoa painannetta, joiden halkaisijat vaihtelevat kolmesta neljään senttimetriin. Mahdollisesti painanteet ovat peukaloilla tai isovarpailla painettuja.

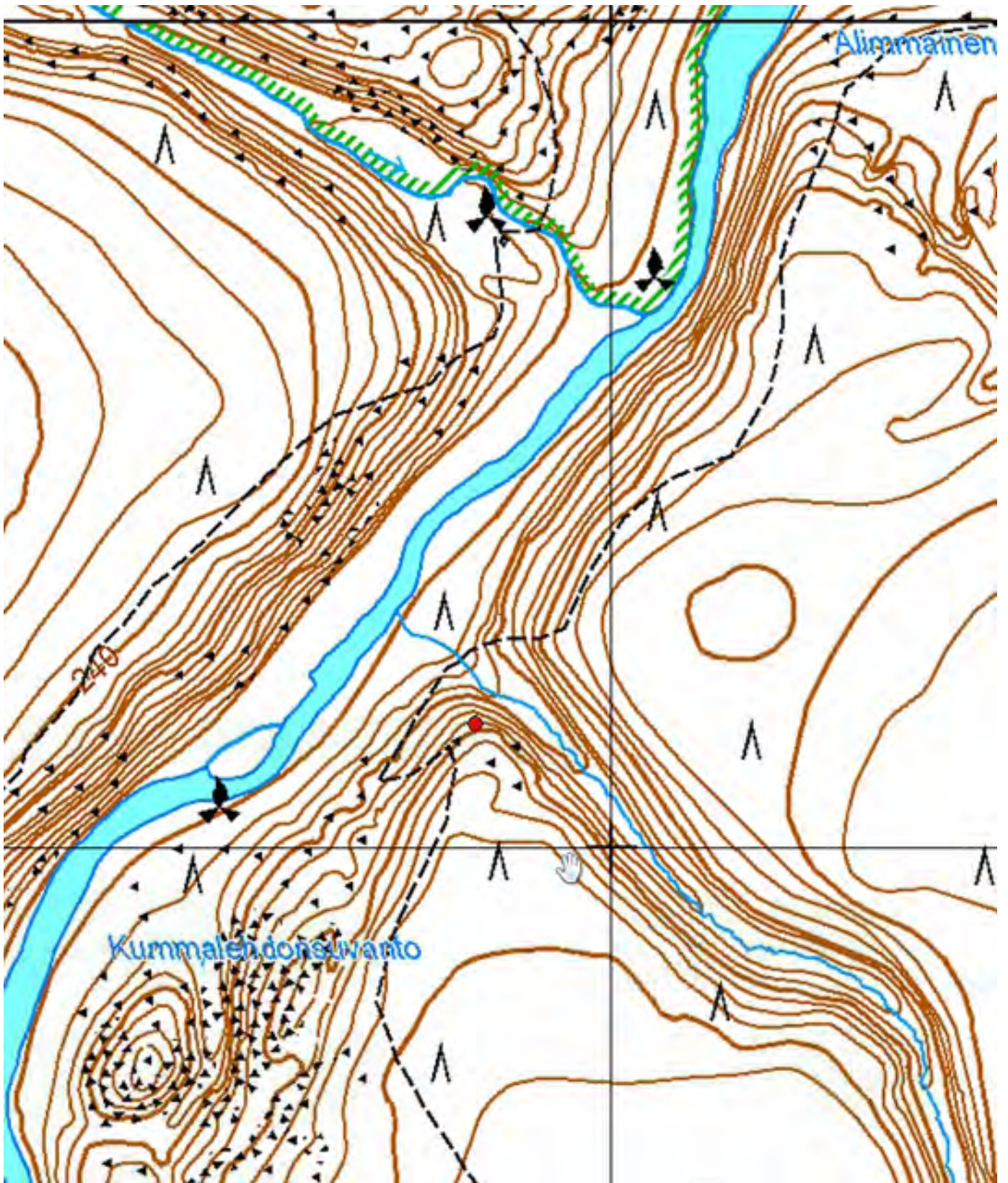
Kohteen rajaus

Kohde on rajaukseltaan pistemäinen.

Tulkinta

Ilmeisesti muistomerkki on valettu Kemiran sähkömiesten toimesta Esko Nyberg -nimisen henkilön kunniaksi. Muistomerkki ei vaikuta kovin iäkkäältä, vaan se on selvästi tehty vasta 2000-luvulla.

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	8 Muu suojeleuarvo	Kohteen suojele:	0 Ei määritelty

Kartta 130. Esko Nybergin muistolaatta.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 428. Esko Nybergin muistolaatta. Laatta on Kemiran sähkömiesten tekemä. Taustalla näkyy maisema Nuorttijoen laaksoon. Kuvattu etelästä.

Kuva 429. Esko Nybergin muistolaatta. Lähikuva. Kuvattu päältä, pohjoisesta.

4.16.2 Partisaanitähti

868 Urho Kekkosen kansallispuisto, Partisaanitähti Merkipuu	MH-tunnus: 162526

Kohdetyyppi:	11 Taide/muistomerkit	Haltija:	800 Lapin luontopalvelut
Ajoitus:	7119 Toinen maailmansota	Ylläpitäjä:	800 Lapin luontopalvelut
Rakentamisvuosi:		Kunta:	758 SODANKYLÄ
Lukumäärä:	1	Tarkastus:	S. Viljanmaa 31.8.2013

Koordinaattiselitys:	Merkipuun juurelta	Geometria tuotettu:	4 Gps-mittaus, korjaamaton
Koordinaatit:	X 7577029, Y 3517981, Z 305	Löydöt:	

Taustatiedot

Joel Ahola on maininnut kohteen kirjoittamassaan Saariselän retkeilyoppaassa. Suora lainaus Aholan tekstistä: "Paikalliset ovat nimittäneet kohdetta partisaanitähdeksi. - - Metsäntutkimuslaitoksen ja Metsähallituksen asiantuntijoiden mukaan kaiverrus voi puun kylestymisen perusteella ajoittua sota-aikaan. - - Neuvostopartisaanien tekemäksi kaiverrusta on vaikea hyväksyä. Kauas vihollisen selustaan vaeltaneilla sotilailta on tuskin ollut aikaa koristella puita kaiverruksin ja paljastaa samalla kulkureittiään."

Ympäristön kuvaus

Kohde sijaitsee Kopsusjärventien pohjoispuolella, Orposenkurusta laskevan puron itäpuolella, tasaisen, hiekkamoreenipohjaisen männikkökankaan laidalla, noin viiden metrin päässä tieltä. Aluskasvillisuutta paikalla hallitsevat kanerva, variksenmarja ja puolukka sekä torvi- ja poronjäkälet ja sammalet.

Kohteen kuvaus

Kohde on viisisakarainen tähti, joka on veistetty männyn kylkeen. Männyn halkaisija on rinnan- korkeudelta noin puoli metriä, ja tähti sijaitsee noin 1,3 m korkeudella puun länsipuolella. Kaiverrus on melko viimeistelemätön, tähden halkaisija on noin 30 cm, ja sen keskelle on upotettu todennäköisesti kiväärin patruunan hylsy. Puu on kylestynyt osittain tähden sakaroiden päälle.

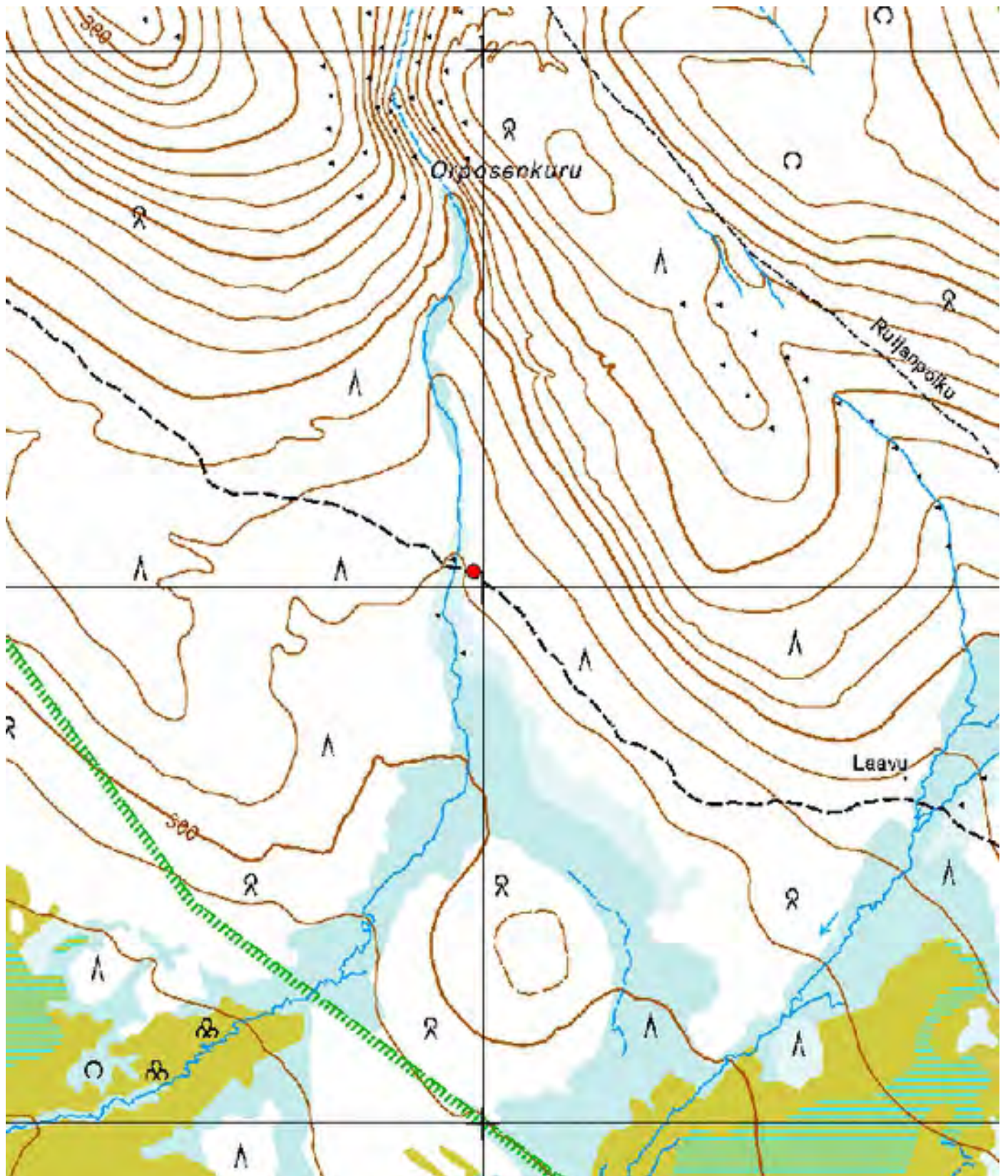
Kohteen rajaus

Kohde on rajaukseltaan pistemäinen.

Tulkinta

Partisaanitähti on erikoinen, todennäköisesti toisen maailmansodan aikaan ajoittuva kaiverrus. Sen arvoa kulttuuriperintö- ja nähtävyydenkohteena vähentää kuitenkin se, ettei varmuudella tiedetä, ketkä tähden ovat kaivertaneet. Mikäli kaivertaja on ollut neuvostoliittolainen sotilas, on kyseessä todennäköisemmin ollut Kopsusjärven tien rakentamiseen osallistunut saksalaisten sotavanki kuin partisaani.

Viranomaisrekisterinro:		Kunto:	1 Hyvä
Arvotus:	8 Muu suojeluarvo	Kohteen suojelu:	0 Ei määritelty

Kartta 131. Partisaanitähti. Merkkipuu.
© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Kuva 430. Partisaanitähhti. Merkkipuu, männyn kylkeen veistetty tähti.
Taustalla Kopsusjärventie. Kuvattu luoteesta.

Kuva 43 Partisaanitähhti. Merkkipuu, männyn kylkeen veistetty tähti.
Lähikuva. Puu on kylestynyt tähden sakaroiden päälle. Kuvattu lännestä.

Lähteet

Ahola, Joel. *Saariselkä. Retkeilyopas ja kartta*. Karttakeskus. Porvoo 2011.

Lehtola, Veli-Pekka (toim.) *Inari – Aanaar. Inarin historia jääkaudesta nykypäivään*. Inarin kunta. Oulu 2003.

Sandstöm, Olli. *Tukkeja tunturien takaa. Luton peruuntunut autosavotta vuonna 1939 ja muita hankkeita*. Lapin metsämuseo, Metsämiesten säätiö. Keuruu 2009.

Kulttuuriympäristön rekisteriportaali, muinaisjäännösrekisteri
<http://kulttuuriymparisto.nba.fi/netsovellus/rekisteriportaali/mjreki/>

Metsähallituksen retkikohdesivusto
<http://luontoon.fi>

FM, arkeologi Sami Viljanmaa

Valjakkotie 10 A 1

90310 Oulu

040 8352134

sami.viljanmaa@gmail.com

Kohdenimi	Alakohde	Muinaisjäännytyyppi	Mj-tyyppin tarkenne	Ajoitus	X	Y	Mj.	Tieto kohteesta
Aitalampi	Kvartsi-iskoskeskittymä polulla	Asuinpaikat		Kivikausi/varhaismetallikausi	7572700	3527528	Kyllä	Inventointi
Aitalampi	Koekuoppa 1, kvartsi-iskoksia	Asuinpaikat		Kivikausi/varhaismetallikausi	7572701	3527528	Kyllä	Inventointi
Aitalampi	Koekuoppa 2, palanutta luuta ja kvartsi-iskoksia	Asuinpaikat		Kivikausi/varhaismetallikausi	7572700	3527526	Kyllä	Inventointi
Alempi Kiertämäjärvi itäranta	Asuinpaikan arvioitu keskikohta	Asuinpaikat		Kivikausi	7593830	3557412	Kyllä	Mj-rekisteri
Alempi Kiertämäjärvi itäranta	Piikivi-iskoksen löytökohta	Asuinpaikat		Kivikausi	7593827	3557412	Kyllä	Mj-rekisteri
Alempi Kiertämäjärvi itäranta	Kvartsi-iskoksen löytökohta	Asuinpaikat		Kivikausi	7593818	3557416	Kyllä	Mj-rekisteri
Alempi Kiertämäjärvi itäranta	Palanutta luuta ja kivilaji-iskos rantavedessä	Asuinpaikat		Kivikausi	7593832	3557408	Kyllä	Mj-rekisteri
Kattukaislammet 3	Asuinpaikan arvioitu keskikohta	Asuinpaikat		Kivikausi/varhaismetallikausi	7571851	3519561	Kyllä	Mj-rekisteri
Kattukaislammet 3	Kaksi piikivi-iskosta ja palanutta luuta	Asuinpaikat		Kivikausi/varhaismetallikausi	7571826	3519553	Kyllä	Mj-rekisteri
Kattukaislammet 3	Keskittymä miltei lasimaisia kvartsi-iskoksia	Asuinpaikat		Kivikausi/varhaismetallikausi	7571832	3519564	Kyllä	Mj-rekisteri
Kotajärvi 3	Löytöpesäke 1, kvartsi-iskoksia ja palanutta luuta	Asuinpaikat		Kivikausi/varhaismetallikausi	7590599	3545661	Kyllä	Inventointi
Kotajärvi 3	Löytöpesäke 2, kvartsi-iskoksia ja palanutta luuta	Asuinpaikat		Kivikausi/varhaismetallikausi	7590605	3545639	Kyllä	Inventointi
Kotaköngäs	Kvartsi-iskosten ja palaneiden luiden löytökohta	Asuinpaikat		Kivikausi/varhaismetallikausi	7577055	3532164	Kyllä	Inventointi
Luttojoen silta	Palanutta luuta mönkijäuralla	Asuinpaikat		Kivikausi/varhaismetallikausi	7597028	3558432	Kyllä	Mj-rekisteri
Luulammit	Pohjoinen löytökeskittymä, iskoksia ja palanutta luuta	Asuinpaikat		Kivikausi/varhaismetallikausi	7585908	3522932	Kyllä	Mj-rekisteri
Luulammit	Kivetty tulisija	Asuinpaikat	Liesilatomukset	Ajoitus epäselvä	7585892	3522931	Kyllä	Mj-rekisteri
Luulammit	Löytökeskittymä opastustuvan tulipaikan luona, kvartsi	Asuinpaikat		Kivikausi/varhaismetallikausi	7585602	3522991	Kyllä	Mj-rekisteri
Luulammit	Eteläisin löytökeskittymä, kvartsi ja palanutta luuta	Asuinpaikat		Kivikausi/varhaismetallikausi	7585520	3523070	Kyllä	Inventointi
Luuvaara	Kvartsi-iskosten ja palaneiden luiden löytökohta	Asuinpaikat		Kivikausi/varhaismetallikausi	7587790	3523653	Kyllä	Inventointi
Luuvaara 2	Kaksi kvartsi-iskosta koekuopasta	Asuinpaikat		Kivikausi/varhaismetallikausi	7587784	3523492	Kyllä	Inventointi
Luuvaara 2	Palaneiden luiden kappaleita koekuopasta	Asuinpaikat		Kivikausi/varhaismetallikausi	7587780	3523492	Kyllä	Inventointi
Porttikoski	Kvartsi-iskosten ja palaneiden luiden löytökohta	Asuinpaikat		Kivikausi/varhaismetallikausi	7584424	3536597	Kyllä	Inventointi
Porttikoski	Kivetty tulisija	Asuinpaikat		Ajoitus epäselvä	7584412	3536602	Kyllä	Inventointi
Tammukkaoja	Kvartsi- ja kvartsiitti-iskoskeskittymä	Asuinpaikat		Kivikausi/varhaismetallikausi	7593005	3521600	Kyllä	Inventointi
Tammukkaoja	Kvartsi-iskos koekuopasta	Asuinpaikat		Kivikausi/varhaismetallikausi	7592978	3521618	Kyllä	Inventointi
Ylempi Kiertämäjärvi	Löytöalueen keskikohta	Asuinpaikat		Kivikausi/varhaismetallikausi	7587988	3558307	Kyllä	Inventointi
Ylempi Kiertämäjärvi	Koekuoppa 1, palanutta luuta ja kvartsi-iskoksia	Asuinpaikat		Kivikausi/varhaismetallikausi	7587989	3558309	Kyllä	Inventointi
Aittajärvi	Itäisemmän löytöalueen läntisimmät kvartsi-iskokset	Asuinpaikat		Kivikausi/varhaismetallikausi	7589980	3543873	Kyllä	Mj-rekisteri
Aittajärvi	Itäisemmän löytöalueen itäisimmät kvartsi-iskokset	Asuinpaikat		Kivikausi/varhaismetallikausi	7589978	3543918	Kyllä	Mj-rekisteri
Aittajärvi	Suorakaiteen muotoinen liesilatomo 1	Asuinpaikat	Liesilatomukset	Historiallinen	7589992	3543881	Kyllä	Inventointi
Aittajärvi	Suorakaiteen muotoinen liesilatomo 2	Asuinpaikat	Liesilatomukset	Historiallinen	7589985	3543924	Kyllä	Inventointi
Karunaslaavu	Korsun jäännös	Rakennusten jäännökset	Kämppien jäännökset	1950-luku	7581475	3534145	Ei	Saariselän retkeilyopas
Karunaslaavu	Kvartsi-iskoskeskittymä	Asuinpaikat		Kivikausi/varhaismetallikausi	7581474	3534148	Kyllä	Inventointi
Kopsusjärvi	Pyyntikuoppa 1	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7572813	3523596	Kyllä	Mj-rekisteri
Kopsusjärvi	Pyyntikuoppa 2	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7572824	3523603	Kyllä	Mj-rekisteri
Kopsusjärvi	Pyyntikuoppa 3	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7572838	3523612	Kyllä	Mj-rekisteri
Kopsusjärvi	Pyyntikuoppa 4	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7572860	3523626	Kyllä	Mj-rekisteri
Kopsusjärvi	Pyyntikuoppa 5	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7572868	3523640	Kyllä	Mj-rekisteri
Kopsusjärvi	Pyyntikuoppa 6	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7572873	3523655	Kyllä	Mj-rekisteri
Kopsusjärvi	Pyyntikuoppa 7	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7572886	3523649	Kyllä	Mj-rekisteri
Kopsusjärvi	Pyyntikuoppa 8	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7572906	3523660	Kyllä	Mj-rekisteri
Kopsusjärvi	Pyyntikuoppa 9	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7572914	3523670	Kyllä	Mj-rekisteri
Kopsusjärvi	Pyyntikuoppa 10	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7572925	3523678	Kyllä	Mj-rekisteri
Kopsusjärvi	Pyyntikuoppa 11	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7572946	3523648	Kyllä	Mj-rekisteri
Kopsusjärvi	Pyyntikuoppa 12	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7572964	3523698	Kyllä	Mj-rekisteri
Kopsusjärvi	Pyyntikuoppa 13	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7572972	3523701	Kyllä	Mj-rekisteri
Kopsusjärvi	Pyyntikuoppa 14	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7572927	3523706	Kyllä	Mj-rekisteri
Kopsusjärvi	Pyyntikuoppa 15	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7572936	3523709	Kyllä	Mj-rekisteri
Kopsusjärvi	Pyyntikuoppa 16	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7572925	3523716	Kyllä	Mj-rekisteri
Kopsusjärvi	Pyyntikuoppa 17	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7572915	3523725	Kyllä	Mj-rekisteri
Kopsusjärvi	Pyyntikuoppa 18	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7573300	3523954	Kyllä	Mj-rekisteri

Kohdenimi	Alakohde	Muinaisjäännöstyyppi	Mj-tyyppin tarkenne	Ajoitus	X	Y	Mj.	Tieto kohteesta
Kopsusjärvi	Pyyntikuoppa 19	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7573264	3524030	Kyllä	Mj-rekisteri
Kopsusjärvi	Pyyntikuoppa 20	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7573250	3524027	Kyllä	Mj-rekisteri
Kopsusjärvi	Pyyntikuoppa 21	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7573132	3523575	Kyllä	Mj-rekisteri
Kopsusjärvi	Pyyntikuoppa 22	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7573144	3523575	Kyllä	Mj-rekisteri
Kopsusjärvi	Pyyntikuoppa 23	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7572915	3523116	Kyllä	Mj-rekisteri
Kopsusjärvi	Kodanpohja	Asuinpaikat	Kodanpohjat	Ajoitus epäselvä	7572952	3523362	Kyllä	Inventointi
Kopsusjärvi	Kaapimien löytöpaikka	Asuinpaikat		Kivikausi/varhaismetallikausi	7573195	3523720	Kyllä	Mj-rekisteri
Kopsusjärvi	Palaneiden luiden kappaleita lapionpistossa	Asuinpaikat		Kivikausi/varhaismetallikausi	7573198	3523720	Kyllä	Mj-rekisteri
Kopsusjärvi	Palaneiden luiden kappaleita sortuvan törmän partaalla	Asuinpaikat		Kivikausi/varhaismetallikausi	7572826	3523545	Kyllä	Mj-rekisteri
Luirojärvi	Pyyntikuoppa 1	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7569394	3542087	Kyllä	Mj-rekisteri
Luirojärvi	Pyyntikuoppa 2	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7569430	3542093	Kyllä	Mj-rekisteri
Luirojärvi	Pyyntikuoppa 3	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7569477	3542115	Kyllä	Mj-rekisteri
Luirojärvi	Pyyntikuoppa 4	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7569497	3542126	Kyllä	Mj-rekisteri
Luirojärvi	Pyyntikuoppa 5	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7569526	3542150	Kyllä	Mj-rekisteri
Luirojärvi	Pyyntikuoppa 6	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7569553	3542170	Kyllä	Mj-rekisteri
Luirojärvi	Pyyntikuoppa 7	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7569585	3542196	Kyllä	Mj-rekisteri
Luirojärvi	Pyyntikuoppa 8	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7569611	3542215	Kyllä	Mj-rekisteri
Luirojärvi	Pyyntikuoppa 9	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7569638	3542226	Kyllä	Mj-rekisteri
Luirojärvi	Pyyntikuoppa 10	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7569661	3542231	Kyllä	Mj-rekisteri
Luirojärvi	Kvartsi-iskoksia polulla noin viiden metrin matkalla	Asuinpaikat		Kivikausi/varhaismetallikausi	7569554	3542089	Kyllä	Inventointi
Luirojärvi	Kvartsi-iskoksia polulla noin kahden metrin matkalla	Asuinpaikat		Kivikausi/varhaismetallikausi	7569545	3542083	Kyllä	Inventointi
Luirojärvi	Kvartsi-iskoksia pienessä maapaljastumassa	Asuinpaikat		Kivikausi/varhaismetallikausi	7569288	3542031	Kyllä	Mj-rekisteri
Luirojärvi	Kvartsi-iskoksia polulla noin viiden metrin matkalla	Asuinpaikat		Kivikausi/varhaismetallikausi	7569697	3542257	Kyllä	Mj-rekisteri
Luirojärvi	Kvartsi-iskoksia polulla noin kolmen metrin matkalla	Asuinpaikat		Kivikausi/varhaismetallikausi	7569706	3542276	Kyllä	Mj-rekisteri
Luirojärvi	Kvartsi-iskoksia maapaljastumissa muutamalla neliometrillä	Asuinpaikat		Kivikausi/varhaismetallikausi	7569714	3542284	Kyllä	Mj-rekisteri
Luirojärvi	Yksittäinen kvartsi-iskos polulla	Asuinpaikat		Kivikausi/varhaismetallikausi	7569624	3542341	Kyllä	Mj-rekisteri
Roopenoja	Pyyntikuoppa 1	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7588773	3521917	Kyllä	Inventointi
Roopenoja	Pyyntikuoppa 2	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7588763	3521932	Kyllä	Inventointi
Roopenoja	Pyyntikuoppa 3	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7588542	3522124	Kyllä	Inventointi
Roopenoja	Pyyntikuoppa 4	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7588512	3522163	Kyllä	Inventointi
Roopenoja	Pyyntikuoppa 5	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7588485	3522174	Kyllä	Inventointi
Roopenoja	Pyyntikuoppa 6	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7588336	3522316	Kyllä	Inventointi
Roopenoja	Pyyntikuoppa 7	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7588162	3522475	Kyllä	Inventointi
Roopenoja	Pyyntikuoppa 8	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7588134	3522502	Kyllä	Inventointi
Roopenoja	Pyyntikuoppa 9	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7588123	3522518	Kyllä	Inventointi
Roopenoja	Pyyntikuoppa 10	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7588092	3522527	Kyllä	Inventointi
Roopenoja	Pyyntikuoppa 11	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7588046	3522569	Kyllä	Inventointi
Roopenoja	Pyyntikuoppa 12	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7587995	3522820	Kyllä	Inventointi
Roopenoja	Pyyntikuoppa 13	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7587934	3522852	Kyllä	Inventointi
Roopenoja	Pyyntikuoppa 14	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7587904	3522875	Kyllä	Inventointi
Roopenoja	Pyyntikuoppa 15	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7587890	3522876	Kyllä	Inventointi
Roopenoja	Kvartsi-iskoskeskittymä 1	Asuinpaikat		Kivikausi/varhaismetallikausi	7587906	3522878	Kyllä	Inventointi
Roopenoja	Kvartsi-iskoskeskittymä 2	Asuinpaikat		Kivikausi/varhaismetallikausi	7587910	3522863	Kyllä	Inventointi
Suomujärvet	Pyyntikuoppa 1	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7590411	3546067	Kyllä	Mj-rekisteri
Suomujärvet	Pyyntikuoppa 2	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7590398	3546065	Kyllä	Mj-rekisteri
Suomujärvet	Suorakaiteen muotoinen liesilatamus	Asuinpaikat	Liesilatamukset	Historiallinen	7590408	3546047	Kyllä	Inventointi
Kotajärvi 4	Suorakaiteen muotoinen liesilatamus	Asuinpaikat	Liesilatamukset	Historiallinen	7590552	3544953	Kyllä	Inventointi
Kulasjoki 4	Suorakaiteen muotoinen liesilatamus	Asuinpaikat	Liesilatamukset	Historiallinen	7587822	3531055	Kyllä	Inventointi
Mukkaperänjärvi	Suorakaiteen muotoinen liesilatamus 1	Asuinpaikat	Liesilatamukset	Historiallinen	7590710	3466614	Kyllä	Inventointi
Mukkaperänjärvi	Suorakaiteen muotoinen liesilatamus 2	Asuinpaikat	Liesilatamukset	Historiallinen	7590710	3546620	Kyllä	Inventointi
Helanderin Kotajärvi	Harjakodan/kämpän raunio	Rakennusten jäännökset	Kämppien jäännökset	1800-luku	7589336	3543614	Kyllä	Saariselän retkeilyopas

Kohdenimi	Alakohde	Muinaisjäännöstyyppi	Mj-tyyppin tarkenne	Ajoitus	X	Y	Mj.	Tieto kohteesta
Kaptukaislammen kruununtupa	Kruununtuvan tulisijan raunio	Rakennusten jäännökset	Kämppien jäännökset	1800-luvulta 1900-luvun alkuun	7571803	3519961	Kyllä	Saariselän retkeilyopas
Kaptukaislammen kruununtupa	Pilkkapetäjä	Merkkipöytä	Pilkkapetäjät	1800-luvun loppu	7571843	3519963	Kyllä	Inventointi
Luton kultakämpän rauniot	Päärakennuksen raunio	Rakennusten jäännökset		1900-luvun alku	7590890	3518717	Kyllä	Saariselän retkeilyopas
Luton kultakämpän rauniot	Saunan raunio	Rakennusten jäännökset		1900-luvun alku	7590971	3518704	Kyllä	Saariselän retkeilyopas
Luton kultakämpän rauniot	Hiilimiilu	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut	1900-luvun alku	7590951	3518672	Kyllä	Inventointi
Luton kultakämpän rauniot	Kullanetsintäkuoppa	Työ- ja valmistuspaikat	Kullanetsintäkuopat	1900-luvun alku	7590897	3518697	Ei	Inventointi
Alempi-Kiertämäjärvi	Pyyntikuoppa 1	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7591230	3556643	Kyllä	Mj-rekisteri / inventointi
Alempi-Kiertämäjärvi	Pyyntikuoppa 2	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7591239	3556644	Kyllä	Mj-rekisteri / inventointi
Alempi-Kiertämäjärvi	Pyyntikuoppa 3	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7591535	3556707	Kyllä	Mj-rekisteri / inventointi
Alempi-Kiertämäjärvi	Pyyntikuoppa 4	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7591554	3556719	Kyllä	Mj-rekisteri / inventointi
Alempi-Kiertämäjärvi	Pyyntikuoppa 5	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7591538	3556742	Kyllä	Mj-rekisteri / inventointi
Alempi-Kiertämäjärvi	Pyyntikuoppa 6	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7591531	3556761	Kyllä	Mj-rekisteri / inventointi
Alempi-Kiertämäjärvi	Pyyntikuoppa 7	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7591616	3556688	Kyllä	Mj-rekisteri / inventointi
Alempi-Kiertämäjärvi	Pyyntikuoppa 8	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7591613	3556724	Kyllä	Mj-rekisteri / inventointi
Alempi-Kiertämäjärvi	Pyyntikuoppa 9	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7591618	3556758	Kyllä	Mj-rekisteri / inventointi
Alempi-Kiertämäjärvi	Pyyntikuoppa 10	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7591611	3556787	Kyllä	Mj-rekisteri / inventointi
Alempi-Kiertämäjärvi	Pyyntikuoppa 11	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7591625	3556805	Kyllä	Mj-rekisteri / inventointi
Kattukaislammet	Pyyntikuoppa 1	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7571831	3519844	Kyllä	Mj-rekisteri
Kattukaislammet	Pyyntikuoppa 2	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7571809	3519833	Kyllä	Mj-rekisteri
Kattukaislammet	Pyyntikuoppa 3	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7571763	3519637	Kyllä	Mj-rekisteri
Kattukaislammet	Pyyntikuoppa 4	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7571775	3519642	Kyllä	Mj-rekisteri
Kattukaislammet	Pyyntikuoppa 5	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7571780	3519652	Kyllä	Mj-rekisteri
Kattukaislammet	Pyyntikuoppa 6	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7571805	3519654	Kyllä	Mj-rekisteri
Kattukaislammet	Pyyntikuoppa 7	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7571828	3519664	Kyllä	Mj-rekisteri
Kattukaislammet	Pyyntikuoppa 8	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7571838	3519683	Kyllä	Mj-rekisteri
Kattukaislammet	Pyyntikuoppa 9	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7571847	3519700	Kyllä	Mj-rekisteri
Kattukaislammet	Pyyntikuoppa 10	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7571857	3519724	Kyllä	Mj-rekisteri
Kattukaislammet	Pyyntikuoppa 11	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7571864	3519737	Kyllä	Mj-rekisteri
Kattukaislammet	Pyyntikuoppa 12	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7571898	3519771	Kyllä	Mj-rekisteri
Kattukaislammet	Pyyntikuoppa 13	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7571920	3519771	Kyllä	Mj-rekisteri
Kattukaislammet	Pyyntikuoppa 14	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7571954	3519792	Kyllä	Mj-rekisteri
Kattukaislammet	Pyyntikuoppa 15	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7571958	3519800	Kyllä	Mj-rekisteri
Kattukaislammet	Pyyntikuoppa 16	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7571930	3519929	Kyllä	Inventointi
Kattukaislammet	Pyyntikuoppa 17	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7571964	3519952	Kyllä	Inventointi
Kattukaislammet	Pyyntikuoppa 18	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7571986	3519979	Kyllä	Inventointi
Kattukaislammet 2	Pyyntikuoppa 1	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7571638	3519407	Kyllä	Mj-rekisteri
Kattukaislammet 2	Pyyntikuoppa 2	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7571607	3519379	Kyllä	Mj-rekisteri
Kattukaislammet 2	Pyyntikuoppa 3	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7571590	3519371	Kyllä	Mj-rekisteri
Kattukaislammet 2	Pyyntikuoppa 4	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7571553	3519333	Kyllä	Mj-rekisteri
Kattukaislammet 2	Pyyntikuoppa 5	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7571526	3519331	Kyllä	Mj-rekisteri
Kattukaislammet 2	Pyyntikuoppa 6	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7571444	3519292	Kyllä	Mj-rekisteri
Kattukaislammet 2	Pyyntikuoppa 7	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7571541	3519313	Kyllä	Inventointi
Kaustanlammit	Pyyntikuoppa	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7578528	3532902	Kyllä	Inventointi
Kaustanlammit 2	Pyyntikuoppa	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7578926	3533380	Kyllä	Inventointi
Kiertämäjoki	Pyyntikuoppa 1	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7596979	3558426	Kyllä	Mj-rekisteri
Kiertämäjoki	Pyyntikuoppa 2	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7596985	3558482	Kyllä	Mj-rekisteri
Kiertämäjoki	Pyyntikuoppa 3	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7596996	3558550	Kyllä	Mj-rekisteri
Kiertämäjoki	Pyyntikuoppa 4	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7597009	3558571	Kyllä	Mj-rekisteri
Kiertämäjoki	Pyyntikuoppa 5	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7597017	3558597	Kyllä	Mj-rekisteri
Kiertämäjoki	Pyyntikuoppa 6	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7597019	3558627	Kyllä	Mj-rekisteri

Kohdenimi	Alakohde	Muinaisjäännöstyyppi	Mj-tyyppin tarkenne	Ajoitus	X	Y	Mj.	Tieto kohteesta
Kiertämäjoki	Pyyntikuoppa 7	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7597002	3558669	Kyllä	Mj-rekisteri
Kiertämäjoki	Pyyntikuoppa 8	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7596993	3558720	Kyllä	Mj-rekisteri
Kotajärvi 1	Pyyntikuoppa 1	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7590223	3546752	Kyllä	Mj-rekisteri
Kotajärvi 1	Pyyntikuoppa 2	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7590187	3546782	Kyllä	Mj-rekisteri
Kotajärvi 1	Pyyntikuoppa 3	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7590164	3546841	Kyllä	Mj-rekisteri
Kotajärvi 2	Pyyntikuoppa 1	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7590381	3545118	Kyllä	Mj-rekisteri
Kotajärvi 2	Pyyntikuoppa 2	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7590375	3545134	Kyllä	Mj-rekisteri
Kotajärvi 2	Pyyntikuoppa 3	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7590377	3545147	Kyllä	Mj-rekisteri
Kotajärvi 2	Pyyntikuoppa 4	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7590382	3545156	Kyllä	Mj-rekisteri
Kotajärvi 2	Pyyntikuoppa 5	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7590391	3545219	Kyllä	Mj-rekisteri
Kotajärvi 2	Pyyntikuoppa 6	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7590406	3545269	Kyllä	Mj-rekisteri
Kotajärvi 2	Pyyntikuoppa 7	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7590404	3545292	Kyllä	Mj-rekisteri
Kotajärvi 2	Pyyntikuoppa 8	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7590406	3545299	Kyllä	Mj-rekisteri
Kotajärvi 2	Pyyntikuoppa 9	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7590394	3545310	Kyllä	Mj-rekisteri
Kotajärvi 2	Pyyntikuoppa 10	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7590390	3545332	Kyllä	Mj-rekisteri
Kotaköngäs 2	Pyyntikuoppa	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7576837	3532208	Kyllä	Inventointi
Kulasjoki 1	Pyyntikuoppa 1	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7588395	3532046	Kyllä	Mj-rekisteri
Kulasjoki 1	Pyyntikuoppa 2	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7588401	3532041	Kyllä	Mj-rekisteri
Kulasjoki 1	Pyyntikuoppa 3	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7588416	3532037	Kyllä	Mj-rekisteri
Kulasjoki 1	Pyyntikuoppa 4	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7588498	3532070	Kyllä	Mj-rekisteri
Kulasjoki 1	Pyyntikuoppa 5	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7588516	3532087	Kyllä	Mj-rekisteri
Kulasjoki 1	Pyyntikuoppa 6	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7588518	3532100	Kyllä	Mj-rekisteri
Kulasjoki 1	Pyyntikuoppa 7	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7588523	3532116	Kyllä	Mj-rekisteri
Kulasjoki 1	Pyyntikuoppa 8	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7588517	3532131	Kyllä	Mj-rekisteri
Kulasjoki 1	Pyyntikuoppa 9	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7588514	3532141	Kyllä	Mj-rekisteri
Kulasjoki 2	Pyyntikuoppa 1	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7588159	3531560	Kyllä	Mj-rekisteri
Kulasjoki 2	Pyyntikuoppa 2	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7588216	3531637	Kyllä	Mj-rekisteri
Kulasjoki 2	Pyyntikuoppa 3	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7588224	3531656	Kyllä	Mj-rekisteri
Kulasjoki 2	Pyyntikuoppa 4	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7588124	3531479	Kyllä	Inventointi
Kulasjoki 3	Pyyntikuoppa 1	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7588515	3532490	Kyllä	Inventointi
Kulasjoki 3	Pyyntikuoppa 2	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7588510	3522463	Kyllä	Inventointi
Kulasjoki 3	Pyyntikuoppa 3	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7588510	3532445	Kyllä	Inventointi
Lankojärvi	Pyyntikuoppa 1	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7580060	3533651	Kyllä	Mj-rekisteri
Lankojärvi	Pyyntikuoppa 2	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7580019	3533675	Kyllä	Mj-rekisteri
Lankojärvi	Pyyntikuoppa 3	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7579950	3533741	Kyllä	Mj-rekisteri
Lankojärvi	Pyyntikuoppa 4	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7579969	3533715	Kyllä	Mj-rekisteri
Lankojärvi	Pyyntikuoppa 5	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7579976	3533695	Kyllä	Mj-rekisteri
Lankojärvi	Pyyntikuoppa 6	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7579944	3533666	Kyllä	Mj-rekisteri
Lankojärvi	Pyyntikuoppa 7	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7579923	3533645	Kyllä	Mj-rekisteri
Lankojärvi	Pyyntikuoppa 8	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7579910	3533633	Kyllä	Mj-rekisteri
Lankojärvi	Pyyntikuoppa 9	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7579883	3533620	Kyllä	Mj-rekisteri
Lankojärvi	Pyyntikuoppa 10	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7579868	3533656	Kyllä	Mj-rekisteri
Lankojärvi	Pyyntikuoppa 11	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7579860	3533645	Kyllä	Mj-rekisteri
Lankojärvi	Pyyntikuoppa 12	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7579902	3533589	Kyllä	Mj-rekisteri
Lankojärvi	Pyyntikuoppa 13	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7579850	3533763	Kyllä	Mj-rekisteri
Lankojärvi	Pyyntikuoppa 14	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7579833	3533737	Kyllä	Mj-rekisteri
Lankojärvi	Pyyntikuoppa 15	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7579798	3533735	Kyllä	Mj-rekisteri
Lankojärvi	Pyyntikuoppa 16	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7579775	3533738	Kyllä	Mj-rekisteri
Lankojärvi	Pyyntikuoppa 17	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7579764	3533743	Kyllä	Mj-rekisteri
Lankojärvi	Pyyntikuoppa 18	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7579870	3533418	Kyllä	Mj-rekisteri

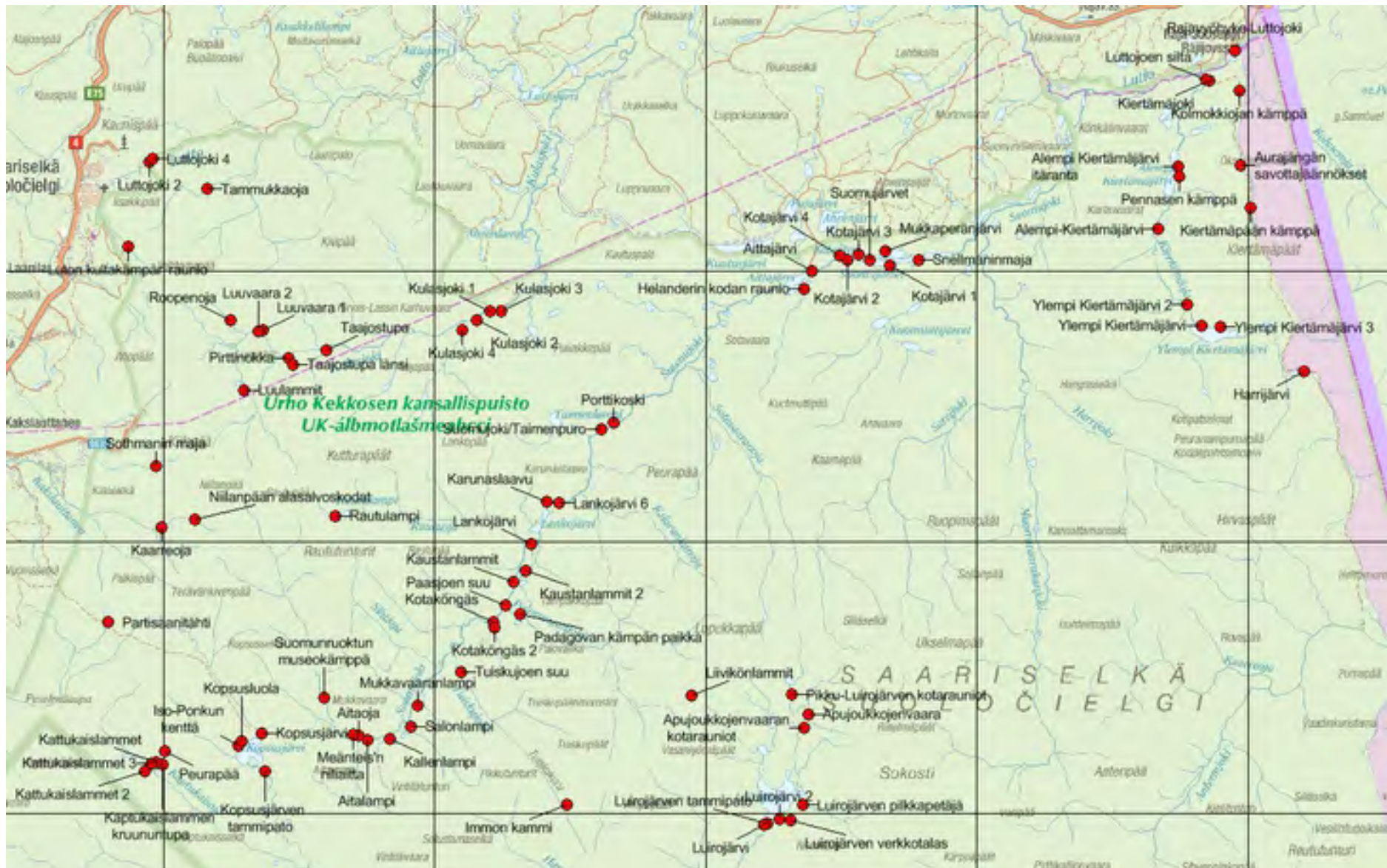
Kohdenimi	Alakohde	Muinaisjäännöstyyppi	Mj-tyypin tarkenne	Ajoitus	X	Y	Mj.	Tieto kohteesta
Lankojärvi	Pyyntikuoppa 19	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7579859	3533400	Kyllä	Mj-rekisteri
Lankojärvi	Pyyntikuoppa 20	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7579842	3533374	Kyllä	Mj-rekisteri
Lankojärvi	Pyyntikuoppa 21	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7579841	3533272	Kyllä	Inventointi
Lankojärvi	Pyyntikuoppa 22	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7579839	3533260	Kyllä	Inventointi
Lankojärvi	Pyyntikuoppa 23	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7579822	3533225	Kyllä	Inventointi
Lankojärvi	Pyyntikuoppa 24	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7579749	3533280	Kyllä	Inventointi
Luirojärvi 2	Pyyntikuoppa	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7569790	3542717	Kyllä	Inventointi
Luttojoki 2	Pyyntikuoppa 1	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7593987	3519494	Kyllä	Inventointi
Luttojoki 2	Pyyntikuoppa 2	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7594000	3519486	Kyllä	Mj-rekisteri
Luttojoki 2	Pyyntikuoppa 3	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7594020	3519497	Kyllä	Mj-rekisteri
Luttojoki 2	Pyyntikuoppa 4	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7594040	3519495	Kyllä	Inventointi
Luttojoki 4	Pyyntikuoppa	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7594125	3519601	Kyllä	Mj-rekisteri
Paasjoen suu	Pyyntikuoppa	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7577660	3532643	Kyllä	Mj-rekisteri
Peurapää	Pyyntikuoppa 1	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7572257	3520002	Kyllä	Inventointi
Peurapää	Pyyntikuoppa 2	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7572281	3520044	Kyllä	Inventointi
Peurapää	Pyyntikuoppa 3	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7572310	3520069	Kyllä	Inventointi
Pirttinokka	Pyyntikuoppa	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7586800	3524610	Kyllä	Inventointi
Rajavyöhyke Luttojoki	Pyyntikuoppa 1	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7598083	3559509	Kyllä	Mj-rekisteri
Rajavyöhyke Luttojoki	Pyyntikuoppa 2	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7598102	3559534	Kyllä	Mj-rekisteri
Rajavyöhyke Luttojoki	Pyyntikuoppa 3	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7598114	3559541	Kyllä	Mj-rekisteri
Rajavyöhyke Luttojoki	Pyyntikuoppa 4	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7598120	3559549	Kyllä	Mj-rekisteri
Rajavyöhyke Luttojoki	Pyyntikuoppa 5	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7598145	3559584	Kyllä	Mj-rekisteri
Salonlampi	Pyyntikuoppa	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7573202	3529138	Kyllä	Inventointi
Snellmaninmaja	Pyyntikuoppa 1	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7590447	3547923	Kyllä	Mj-rekisteri
Snellmaninmaja	Pyyntikuoppa 2	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7590434	3547911	Kyllä	Mj-rekisteri
Snellmaninmaja	Pyyntikuoppa 3	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7590412	3547888	Kyllä	Mj-rekisteri
Snellmaninmaja	Pyyntikuoppa 4	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7590400	3547881	Kyllä	Mj-rekisteri
Snellmaninmaja	Pyyntikuoppa 5	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7590310	3547532	Kyllä	Mj-rekisteri
Snellmaninmaja	Pyyntikuoppa 6	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7590312	3547523	Kyllä	Mj-rekisteri
Snellmaninmaja	Pyyntikuoppa 7	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7590318	3547515	Kyllä	Mj-rekisteri
Suomujoki/Taimenpuro	Pyyntikuoppa 1	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7584175	3536189	Kyllä	Mj-rekisteri
Suomujoki/Taimenpuro	Pyyntikuoppa 2	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7584171	3536164	Kyllä	Mj-rekisteri
Suomujoki/Taimenpuro	Pyyntikuoppa 3	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7584166	3536166	Kyllä	Mj-rekisteri
Tuiskujoen suu	Pyyntikuoppa 1	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7575888	3530822	Kyllä	Mj-rekisteri
Tuiskujoen suu	Pyyntikuoppa 2	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7575876	3530834	Kyllä	Mj-rekisteri
Tuiskujoen suu	Pyyntikuoppa 3	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7575863	3530827	Kyllä	Mj-rekisteri
Tuiskujoen suu	Pyyntikuoppa 4	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7575810	3530818	Kyllä	Mj-rekisteri
Tuiskujoen suu	Pyyntikuoppa 5	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7575819	3530836	Kyllä	Mj-rekisteri
Tuiskujoen suu	Pyyntikuoppa 6	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7575793	3530829	Kyllä	Mj-rekisteri
Tuiskujoen suu	Pyyntikuoppa 7	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7575785	3530860	Kyllä	Mj-rekisteri
Tuiskujoen suu	Pyyntikuoppa 8	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7575782	3530870	Kyllä	Mj-rekisteri
Tuiskujoen suu	Pyyntikuoppa 9	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7575635	3530835	Kyllä	Inventointi
Tuiskujoen suu	Pyyntikuoppa 10	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7575565	3530866	Kyllä	Inventointi
Tuiskujoen suu	Pyyntikuoppa 11	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7575386	3530886	Kyllä	Inventointi
Tuiskujoen suu	Pyyntikuoppa 12	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7575350	3530885	Kyllä	Inventointi
Tuiskujoen suu	Pyyntikuoppa 13	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7575306	3530925	Kyllä	Inventointi
Tuiskujoen suu	Pyyntikuoppa 14	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7575254	3530958	Kyllä	Inventointi
Tuiskujoen suu	Pyyntikuoppa 15	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7575208	3530976	Kyllä	Inventointi
Tuiskujoen suu	Pyyntikuoppa 16	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7575146	3530995	Kyllä	Inventointi
Tuiskujoen suu	Pyyntikuoppa 17	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7575132	3531024	Kyllä	Inventointi

Kohdenimi	Alakohde	Muinaisjäännöstyyppi	Mj-tyyppin tarkenne	Ajoitus	X	Y	Mj.	Tieto kohteesta
Tuiskujen suu	Pyyntikuoppa 18	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7575075	3531005	Kyllä	Inventointi
Tuiskujen suu	Pyyntikuoppa 19	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7575060	3530935	Kyllä	Mj-rekisteri
Tuiskujen suu	Pyyntikuoppa 20	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7575060	3530867	Kyllä	Mj-rekisteri
Tuiskujen suu	Pyyntikuoppa 21	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7575062	3530778	Kyllä	Mj-rekisteri
Tuiskujen suu	Pyyntikuoppa 22	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7575068	3530754	Kyllä	Mj-rekisteri
Tuiskujen suu	Pyyntikuoppa 23	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7575067	3530728	Kyllä	Inventointi
Tuiskujen suu	Pyyntikuoppa 24	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7575096	3530719	Kyllä	Inventointi
Tuiskujen suu	Pyyntikuoppa 25	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7575145	3530661	Kyllä	Inventointi
Tuiskujen suu	Pyyntikuoppa 26	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7575154	3530611	Kyllä	Inventointi
Tuiskujen suu	Pyyntikuoppa 27	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7575145	3530585	Kyllä	Inventointi
Tuiskujen suu	Pyyntikuoppa 28	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7575156	3530551	Kyllä	Inventointi
Tuiskujen suu	Pyyntikuoppa 29	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7575147	3530506	Kyllä	Inventointi
Tuiskujen suu	Pyyntikuoppa 30	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7575156	3530361	Kyllä	Inventointi
Tuiskujen suu	Pyyntikuoppa 31	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7575146	3530337	Kyllä	Inventointi
Tuiskujen suu	Pyyntikuoppa 32	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7575910	3530776	Kyllä	Inventointi
Tuiskujen suu	Pyyntikuoppa 33	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7575887	3530768	Kyllä	Inventointi
Tuiskujen suu	Pyyntikuoppa 34	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7575766	3530516	Kyllä	Inventointi
Tuiskujen suu	Pyyntikuoppa 35	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7575721	3530440	Kyllä	Inventointi
Ylempi Kiertämäjärvi 2	Pyyntikuoppa	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7588747	3557776	Kyllä	Inventointi
Kolsakoskenoja	Purnu	Kivirakenteet	Purnut	Ajoitus epäselvä	7544327	3599050	Kyllä	Inventointi
Mukkavaaranlampi	Purnu	Kivirakenteet	Purnut	Ajoitus epäselvä	7573956	3529383	Kyllä	Inventointi
Luirojärven pilkkapetäjä	Pilkkapetäjä	Merkkipuut	Pilkkapetäjät	1880-luku	7570311	3543574	Kyllä	Reiska-tietokanta
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 1	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586321	3523905	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 2	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586310	3523922	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 3	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586302	3523926	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 10	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586310	3523969	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 20	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586285	3524014	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 30	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586275	3524048	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 40	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586263	3524108	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 50	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586251	3524159	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 55	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586248	3524180	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 59	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586253	3524205	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 60	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586250	3524209	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 65	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586247	3524236	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 70	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586262	3524261	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 75	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586285	3524283	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 80	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586302	3524312	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 90	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586327	3524353	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 100	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586332	3524403	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 104	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586329	3524428	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 110	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586339	3524457	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 115	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586358	3524475	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 117	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586363	3524479	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 120	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586355	3524486	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 130	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586344	3524557	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 140	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586357	3524604	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 150	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586380	3524636	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 160	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586420	3524660	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 170	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586466	3524668	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 175	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586488	3524666	Ei	Mj-rekisteri/inventointi

Kohdenimi	Alakohde	Muinaisjäännöstyyppi	Mj-tyypin tarkenne	Ajoitus	X	Y	Mj.	Tieto kohteesta
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 180	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586502	3524682	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 181	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586505	3524688	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 190	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586516	3524724	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 200	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586544	3524778	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 210	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586586	3524804	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 215	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586602	3524788	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 220	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586602	3524818	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 229	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586618	3524858	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 230	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586614	3524862	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 232	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586608	3524867	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 240	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586635	3524911	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 250	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586666	3524944	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 260	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586682	3524984	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 270	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586691	3525020	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 278	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586700	3525056	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 280	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586696	3525068	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 290	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586689	3525115	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 300	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586683	3525168	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 310	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586734	3525191	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 320	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586776	3525220	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 325	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586784	3525230	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 330	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586783	3525251	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 340	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586778	3525269	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 350	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586767	3525319	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 360	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586755	3525364	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 370	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586718	3525394	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 375	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586694	3525395	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 376	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586687	3525446	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 380	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586694	3525468	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 385	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586721	3525494	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 390	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586719	3525535	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 391	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586722	3525563	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 392	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586750	3525565	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Poroaidan paalu/paalunsija 398	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luvun alku	7586787	3525565	Ei	Mj-rekisteri/inventointi
Taajostupa länsi	Pyyntikuoppa	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat	Ajoitus epäselvä	7586272	3524279	Kyllä	Mj-rekisteri
Apujoukkोजनाvara	Vasanmerkitäpaikka	Työ- ja valmistuspaikat	Poroaidat	1900-luku	7573647	3543815	Ei	Saariselän retkeilyopas
Apujoukkोजनाvaran kotarauniot	Alasalvoskota	Rakennusten jäännökset	Alasalvoskodat	1900-luvun loppupuoli	7573146	3543648	Ei	Saariselän retkeilyopas
Apujoukkोजनाvaran kotarauniot	Turvekota	Rakennusten jäännökset	Turvekodat	1900-luvun loppupuoli	7573185	3543520	Ei	Saariselän retkeilyopas
Iso-Ponkun kenttä	Jalka-aitan jäännös	Rakennusten jäännökset	Aittojen jäännökset	1900-luvun alku	7572509	3522788	Ei	Y. Teeriaho ja J. Mattsson
Kaarrejoja	Turvekodan raunio	Rakennusten jäännökset	Turvekodat	1900-luvun loppupuoli	7580526	3519937	Ei	Saariselän retkeilyopas
Niilanpään alasalvoskodat	Alasalvoskota 1	Rakennusten jäännökset	Alasalvoskodat	1900-luvun loppupuoli	7581036	3521225	Ei	Saariselän retkeilyopas
Niilanpään alasalvoskodat	Alasalvoskota 2	Rakennusten jäännökset	Alasalvoskodat	1900-luvun loppupuoli	7580824	3521168	Ei	Saariselän retkeilyopas
Pikku-Luirojärven kotarauniot	Alasalvoskota	Rakennusten jäännökset	Alasalvoskodat	1900-luvun loppupuoli	7574284	3543183	Ei	Saariselän retkeilyopas
Pikku-Luirojärven kotarauniot	Turvekota 1	Rakennusten jäännökset	Turvekodat	1900-luvun loppupuoli	7574319	3543163	Ei	Saariselän retkeilyopas
Pikku-Luirojärven kotarauniot	Turvekota 2	Rakennusten jäännökset	Turvekodat	1900-luvun loppupuoli	7574368	3543188	Ei	Saariselän retkeilyopas
Pikku-Luirojärven kotarauniot	Turpeilla katettu puolikota	Rakennusten jäännökset	Turvekodat	1900-luvun loppupuoli	7574439	3543137	Ei	Saariselän retkeilyopas
Pikku-Luirojärven kotarauniot	Turvekota 3	Rakennusten jäännökset	Turvekodat	1900-luvun loppupuoli	7574492	3543147	Ei	Saariselän retkeilyopas
Aurajängän savottajäännökset	Turvekammin jäännös	Rakennukset	Turvekammit	1930-luku	7594059	3559698	Ei	Inventointi
Aurajängän savottajäännökset	Kolmökkiojan pohjoisempi silta	Historialliset rakennelmat	Sillat	1930-luku	7594045	3559714	Ei	Inventointi
Aurajängän savottajäännökset	Kolmökkiojan eteläisempi silta	Historialliset rakennelmat	Sillat	1930-luku	7593895	3559732	Ei	Saariselän retkeilyopas

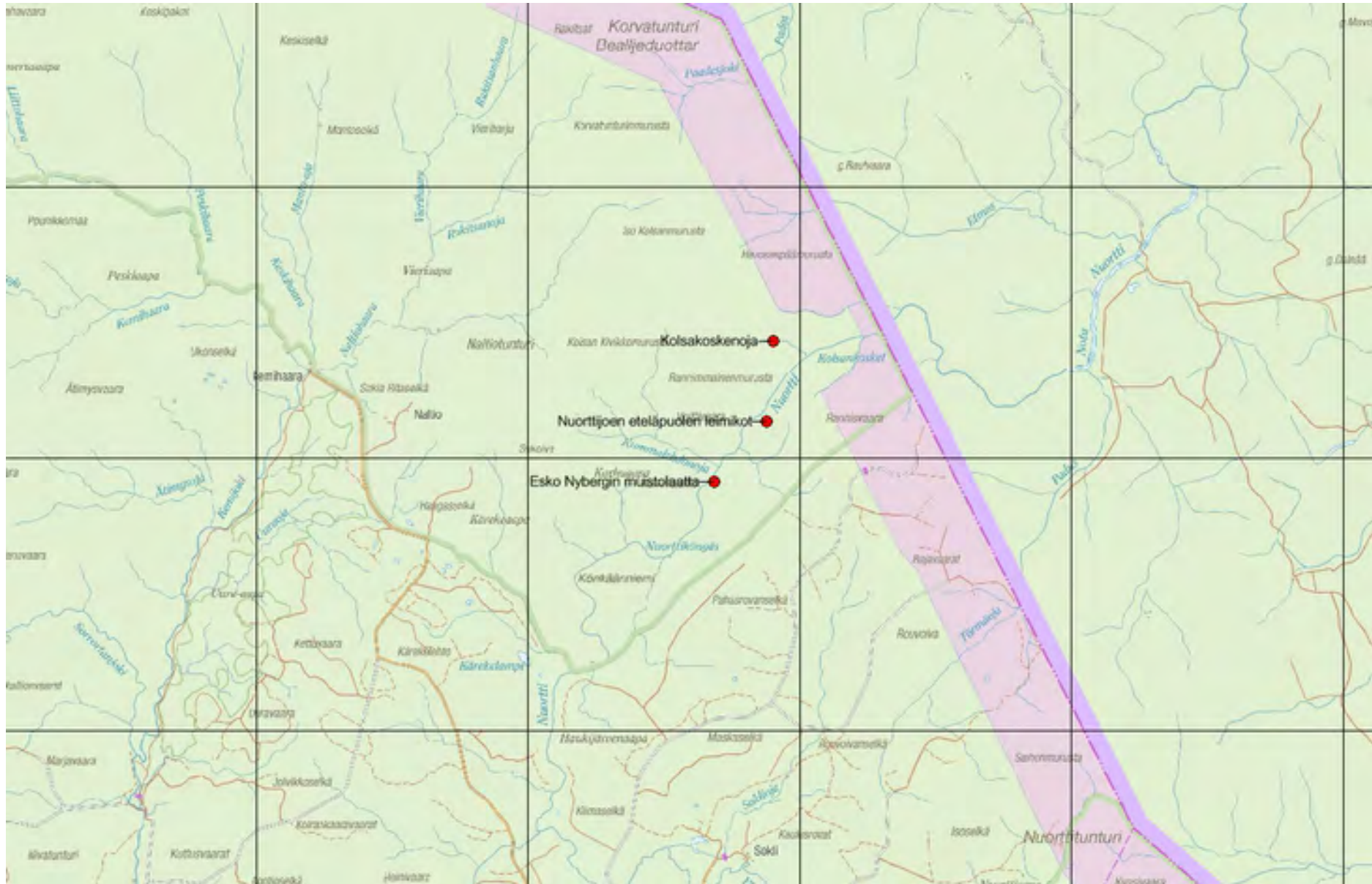
Kohdenimi	Alakohde	Muinaisjäännöstyyppi	Mj-tyypin tarkenne	Ajoitus	X	Y	Mj.	Tieto kohteesta
Aurajängän savottajäännökset	Tukkitien aura	Työvälineet	Aurat	1930-luku	7593665	3559710	Ei	Saariselän retkeilyopas
Harrijärvi	Harrijärveen laskevan puron ylittävä silta 1	Historialliset rakennelmat	Sillat	1930-luvu	7586303	3562047	Ei	Saariselän retkeilyopas
Harrijärvi	Harrijärveen laskevan puron ylittävä silta 2	Historialliset rakennelmat	Sillat	Ajoitus epäselvä	7586269	3562068	Ei	Inventointi
Harrijärvi	Harrijärveen laskevan puron ylittävä silta 3	Historialliset rakennelmat	Sillat	Ajoitus epäselvä	7586145	3562233	Ei	Inventointi
Kiertämäpään kämpppä	Kämpän raunio	Rakennusten jäännökset	Kämppien jäännökset	1930-luku	7592339	3560099	Ei	Saariselän retkeilyopas
Kiertämäpään kämpppä	Tallin raunio	Rakennusten jäännökset	Tallien jäännökset	1930-luku	7592384	3560110	Ei	Saariselän retkeilyopas
Kolmokkiojan kämpppä	Kämpanteelmän raunio	Rakennusten jäännökset	Kämppien jäännökset	1930-luku	7596636	3559698	Ei	Saariselän retkeilyopas
Kopsusjärven uittopato	Padon lounaispää	Työ- ja valmistuspaikat	Uittopadot	1900-luvun alku	7571527	3523741	Ei	Inventointi
Kopsusjärven uittopato	Padon koillispuolella	Työ- ja valmistuspaikat	Uittopadot	1900-luvun alku	7571539	3523758	Ei	Inventointi
Kopsusjärven uittopato	Maakuoppa padon lounaispuolella	Työ- ja valmistuspaikat	Maakuopat	1900-luvun alku	7571525	3523734	Ei	Inventointi
Kopsusjärven uittopato	Maakuoppa padon koillispuolella	Työ- ja valmistuspaikat	Maakuopat	1900-luvun alku	7571545	3523764	Ei	Inventointi
Luirojärven uittopato	Padon itäpuolella	Työ- ja valmistuspaikat	Uittopadot	1939	7569609	3542296	Ei	Saariselän retkeilyopas
Luirojärven uittopato	Padon länsipuolella	Työ- ja valmistuspaikat	Uittopadot	1939	7569668	3542242	Ei	Saariselän retkeilyopas
Luirojärven uittopato	Maakuoppa padon länsipuolella	Työ- ja valmistuspaikat	Maakuopat	1939	7569666	3542232	Ei	Mj-rekisteri
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 1	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7540597	3598412	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 2	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7540622	3598370	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 3	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7540753	3598290	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 4	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7540766	3598245	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 5	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7540787	3598278	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 6	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7540791	3598315	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 7	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7540822	3598294	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 8	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7540824	3598296	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 9	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7540806	3598277	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 10	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7540819	3598287	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 11	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7540866	3598307	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 12	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7540893	3598357	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 13	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7540898	3598347	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 14	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7540905	3598336	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 15	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7540912	3598306	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 16	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7540882	3598294	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 17	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7540894	3598294	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 18	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7540929	3598290	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 19	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7540935	3598297	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 20	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7540935	3598310	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 21	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7540956	3598313	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 22	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7540925	3598320	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 23	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7540937	3598333	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 24	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7540933	3598342	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 25	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7540944	3598347	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 26	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7540932	3598361	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 27	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7540926	3598363	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 28	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7540931	3598376	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 29	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7540937	3598394	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 30	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7540949	3598376	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 31	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7540949	3598371	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 32	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7540944	3598352	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 33	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7540957	3598342	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 34	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7540954	3598326	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 35	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7540963	3598388	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 36	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7540957	3598427	Ei	Savukosken luontokeskus

Kohdenimi	Alakohde	Muinaisjäännöstyyppi	Mj-tyypin tarkenne	Ajoitus	X	Y	Mj.	Tieto kohteesta
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 87	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7541547	3599199	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 88	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7541556	3599197	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 89	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7541568	3599185	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 90	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7541571	3599172	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 91	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7541584	3599172	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 92	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7541615	3599154	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 93	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7541619	3599137	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 94	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7541622	3599125	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 95	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7541630	3599137	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 96	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7541641	3599126	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 97	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7541643	3599121	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 98	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7541634	3599114	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 99	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7541644	3599116	Ei	Savukosken luontokeskus
Nuorttijen eteläpuolen leimikot	Leimapuu 100	Merkkipuut	Leimapuut	1900-luvun alku	7541656	3599139	Ei	Savukosken luontokeskus
Immon kammi	Turvekammin jäännös	Rakennusten jäännökset	Turvekammit	1900-luvun loppupuoli	7570305	3534897	Ei	Saariselän retkeilyopas
Kopsusluola	Korsun jäännös	Rakennusten jäännökset		1900-luku	7572638	3522905	Ei	Saariselän retkeilyopas
Padagovan kämpän paikka	Kämpän paikka	Rakennusten jäännökset	Kämppien jäännökset	1900-luvun loppupuoli	7577330	3533142	Ei	Saariselän retkeilyopas
Pennasen kämppä	Kämpän raunio	Rakennusten jäännökset	Kämppien jäännökset	1900-luku	7593482	3557483	Ei	Saariselän retkeilyopas
Rautulampi	Turvekammin jäännös	Rakennusten jäännökset	Turvekammit	1900-luvun loppupuoli	7580957	3526347	Ei	Saariselän retkeilyopas
Sothmanin maja	Kämpän raunio	Rakennusten jäännökset	Kämppien jäännökset	1900-luvun loppupuoli	7582789	3519748	Ei	Saariselän retkeilyopas
Taajostupa	Autiotuvan kivijalka	Rakennusten jäännökset	Kämppien jäännökset	1900-luvun loppupuoli	7587058	3526015	Ei	Saariselän retkeilyopas
Liivikönlammit	Uunimainen kivilatamus	Kivirakenteet	Kivilatamukset	1900-luku	7574356	3539473	Ei	Inventointi
Luirojärven verkkotalas	Verkkotalaksen raunio	Työ- ja valmistuspaikat	Verkkotalakset	1900-luku	7569717	3543152	Ei	Saariselän retkeilyopas
Meänteisen niliäitä	Niliäitä	Rakennukset	Niliäitä	1960-luku	7572882	3527002	Ei	Saariselän retkeilyopas
Ylempi Kiertämäjärvi 3	Kvartsilöytöpaikka	Löytöpaikat		Kivikausi/varhaismetallikausi	7587925	3558992	Ei	Inventointi
Ylempi Kiertämäjärvi 3	Rakennuksen jäännös, mahdollisesti entinen vessa	Rakennusten jäännökset		1900-luvun loppupuoli	7587938	3558990	Ei	Saariselän retkeilyopas
Aitaoja	Kullanetsintäkuoppa	Työ- ja valmistuspaikat	Kullanetsintäkuopat	1900-luvun alku	7572840	3527211	Ei	Inventointi
Kallenlampi	Kullanetsintäkuoppa	Työ- ja valmistuspaikat	Kullanetsintäkuopat	1900-luvun alku	7572752	3528361	Ei	Inventointi
Lankojärvi 6	Kullanetsintäkuoppa 1	Työ- ja valmistuspaikat	Kullanetsintäkuopat	1900-luvun alkupuoli	7581441	3534616	Ei	Inventointi
Lankojärvi 6	Kullanetsintäkuoppa 2	Työ- ja valmistuspaikat	Kullanetsintäkuopat	1900-luvun alkupuoli	7581438	3534617	Ei	Inventointi
Suomunruoktu	Kullanetsintäkuoppa	Työ- ja valmistuspaikat	Kullanetsintäkuopat	1900-luvun alkupuoli	7574270	3525933	Ei	Saariselän retkeilyopas
Esko Nybergin muistolaatta	Muistolaatta	Taide/muistomerkit	Muistolaatat	2000-luvun alku	7539149	3596835	Ei	Inventointi
Partisaanitähhti	Merkkipuut			Toinen maailmansota	7577029	3517981	Ei	Saariselän retkeilyopas

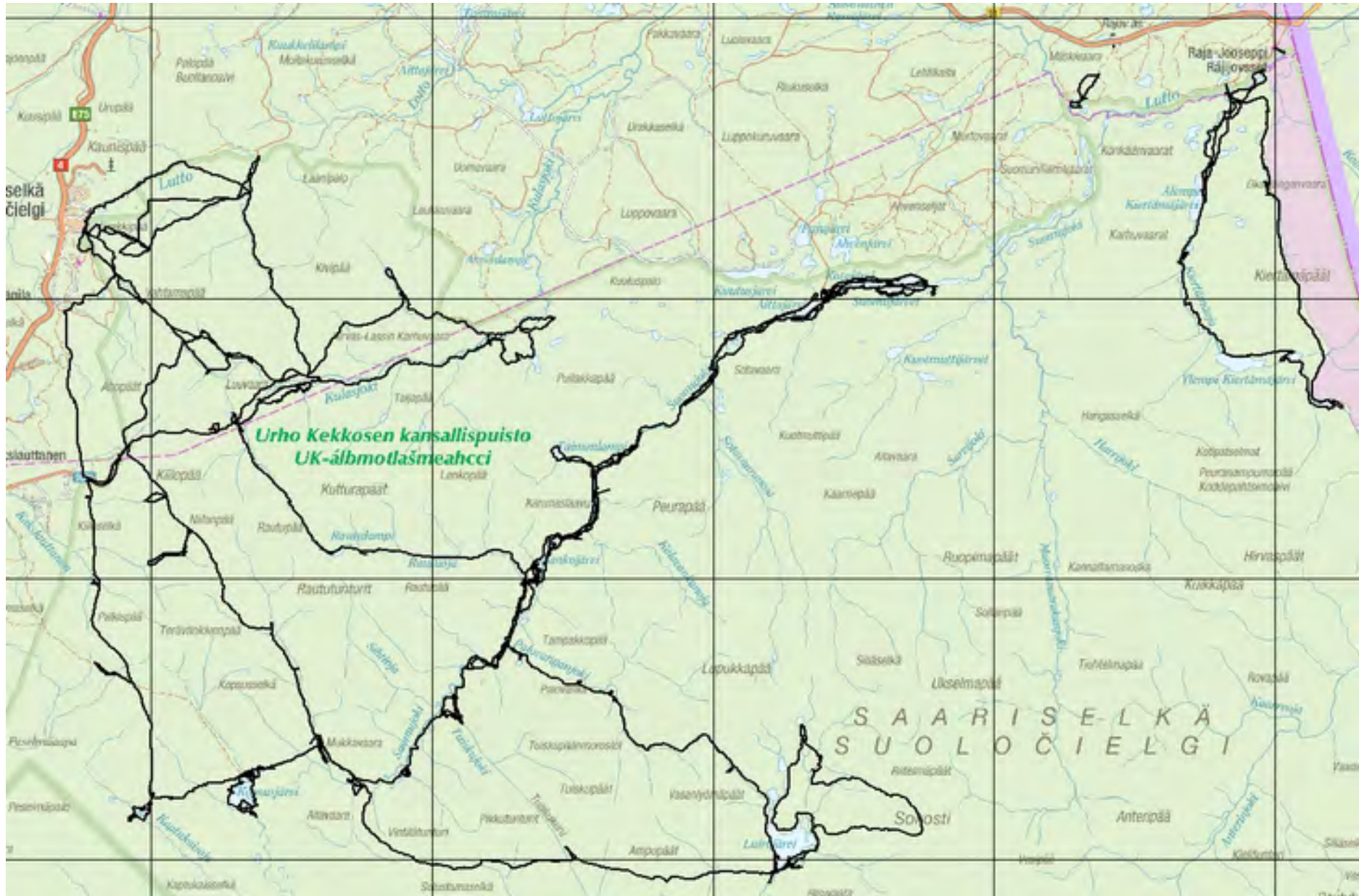
Liitekartta 1. Inventoinnissa löydetty ja tarkastettu kulttuuriperintökohteet. Inventointialueen pohjoisosa.

© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Liitekarta 2. Inventoinnissa löydetty ja tarkastettu kulttuuriperintökohteet. Inventointialueen eteläosa, Nuorttijen retkeilyreitti.

© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Liitekarta 3. Inventointialueen pohjoisosan kuljetut reitit.
 © Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.

Liitekartta 4. Inventointialueen eteläosan kuljetut reitit. Nuorttijoen retkeilyreitti.

© Metsähallitus, © Maanmittauslaitos 1/MML/13.